

T.C.
BOZOK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

Yüksek Lisans Tezi

EDİRNELİ NAZMÎ DÎVÂNİ (144-b/270-a VARAKLAR)

İnceleme-Metin-Tıpkıbasım

HAZIRLAYAN

Orhan KILIÇARSLAN

TEZ DANIŞMANI

Doç. Dr. Ziya AVŞAR

YOZGAT

2011

T.C.
BOZOK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

Yüksek Lisans Tezi

EDİRNELİ NAZMÎ DÎVÂNİ (144-b/270-a VARAKLAR)

İnceleme-Metin-Tıpkıbasım

HAZIRLAYAN

Orhan KILIÇARSLAN

TEZ DANIŞMANI

Doç. Dr. Ziya AVŞAR

YOZGAT

2011

T.C.
BOZOK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ ONAYI

Enstitümüzün Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı 8011050022 numaralı öğrencisi Orhan KILIÇARSLAN hazırladığı “Edirneli Nazmî Divânı (144b-270a Varaklar) İnceleme-Metin-Tıpkıbasım” başlıklı ~~DOKTORA~~/YÜKSEK LİSANS tezi ile ilgili TEZ SAVUNMA SINAVI, Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği uyarınca 01/12/2011 Perşembe günü saat 13:00’da yapılmış, tezin onayına ~~OY ÇOKLUĞU~~ / OY BİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

Başkan: Yrd. Doç. Dr. Murat KACIROĞLU

Üye: Doç. Dr. Ziya AVŞAR (Danışman)

Üye: Yrd. Doç. Dr. Turgut KOÇOĞLU

ONAY:

Bu tezin kabulü, Enstitü Yönetim Kurulu’nun 20.12.11.tarih ve ...32.....sayılı kararı ile onaylanmıştır.

20/12/2011.
Enstitü Müdürü
Doc. Dr. Hikmet ULUSAN

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	iii
ÖNSÖZ.....	ix
ÖZET.....	xi
ABSTRACT.....	xii
GİRİŞ.....	1
1. EDİRNELİ NAZMÎ	5
1.1. HAYATI	5
1.2. ESERLERİ.....	8
1.2.1. DÎVÂN	8
1.2.2. MECMA'UN-NEZÂİR.....	10
1.2.3. PEND-İ ATTÂR ÇEVİRİSİ	11
1.2.4. MÜNŞEÂT MECMUÂSİ	12
1.2.5. TEVÂRÎH-İ ANTÂKİYYE.....	13
1.3. EDİRNELİ NAZMÎ'NİN ŞİİRİ	14
2. EDİRNELİ NAZMÎ DÎVÂNİ'NDAKİ MUHTEVA ÖZELLİKLERİ	21
2.1. BİRİNCİ BÖLÜM-DİN TASAVVUF.....	21
2.1.1. DİN	21
2.1.1.1. ALLAH.....	21
2.1.1.2. MELEKLER.....	22
2.1.1.2.1. İblîs.....	24
2.1.1.3. KİTAPLAR.....	26
2.1.1.4. PEYGAMBERLER.....	27
2.1.1.4.1. Hz. Muhammed.....	27
2.1.1.4.2. Hz. Âdem	28
2.1.1.4.3. Ya'kûb.....	29

2.1.1.4.4. Yûsuf.....	29
2.1.1.4.5. Hz. Mûsâ	30
2.1.1.4.6. Hz. Îsâ	30
2.1.1.4.7. Süleymân	31
2.1.1.4.8. Hızır	31
2.1.1.5. HALİFELER.....	33
2.1.1.5.1. Hz. Ali.....	33
2.1.1.6. ÂHİRET İLE İLGİLİ KAVRAMLAR	34
2.1.1.6.1. Âhret.....	34
2.1.1.6.2. Mahşer	35
2.1.1.7. DİNÎ MEFHURLAR.....	35
2.1.1.7.1. Din, İmân, Şeriat, Müslümân.....	35
2.1.1.8. NAMÂZ.....	36
2.1.1.9. KA'BE-KIBLE-HAC	36
2.1.1.10. HACERÜ'L-ESVED.....	37
2.1.2. TASAVVUF.....	37
2.1.2.1. KANÂ'AT.....	37
2.1.2.2. TEVEKKÜL	38
2.1.2.3. İHLÂS.....	38
2.1.2.4. FAKR.....	39
2.1.2.5. BELÂ	39
2.1.2.6. NEFS	40
2.1.2.7. RİND.....	40
2.1.2.8. ZÂHİD	41
2.1.2.9. VÂ'İZ	42
2.2. İKİNCİ BÖLÜM-CEMİYET	43

2.2.1. ŞÂİRLER.....	43
2.2.1.1. Necâtî.....	43
2.2.1.2. Selmân	43
2.2.2. TARİHÎ VE EFSANEVÎ ŞAHSİYETLER.....	44
2.2.2.1. Dârâb	44
2.2.2.2. Nûşirevân	45
2.2.2.3. İskender	45
2.2.2.4. Âsaf	45
2.2.2.5. Ca'fer.....	46
2.2.3. MASAL KAHRAMANLARI	46
2.2.3.1. Leylâ vü Mecnûn.....	46
2.2.3.2. Ferhâd u Şîrîn.....	47
2.2.3.3. Vâmık u Azrâ	48
2.2.3.4. Hüsrev	48
2.2.4. ÜLKELER-ŞEHİRLER.....	49
2.2.4.1. Hindistân	49
2.2.4.2. Çin.....	49
2.2.4.3. Hoten	50
2.2.4.4. Mısır.....	50
2.2.4.5. Bağdat.....	51
2.2.4.5. Rum ili	51
2.2.4.6. Selânik-Serez	52
2.2.5. NEHİRLER	52
2.2.5.1. Nil-Ceyhun.....	52
2.2.6. DAĞLAR	52
2.2.6.1. Tûr	52

2.3. BÖLÜM-İNSAN	52
2.3.1. GÜZELLİK.....	52
2.3.2. SEVGİLİ.....	53
2.3.3. PERÎ	54
2.3.4. BÛT.....	55
2.3.5. PÂDİŞÂH	55
2.3.6. SEVGİLİDE GÜZELLİK UNSURLARI.....	57
2.3.6.1. Saç (Zülf, Kâkül, Perçem)	57
2.3.6.2. Cebîn	57
2.3.6.3. Ebrû.....	58
2.3.6.4. Çeşm, Dîde.....	59
2.3.6.5. Gamze	59
2.3.6.6. Müje, Müjgân, Kırpık.....	60
2.3.6.7. Ruhsâr, Ârız, Hadd	61
2.3.6.8. Hâl.....	61
2.3.6.9. Hatt	62
2.3.6.10. Ağız, Dehân, Fem-Dudak, Leb	62
2.3.6.11. Kadd, Kâmet	63
2.3.6.12. Dendân.....	64
2.3.7. ÂŞIK	64
2.3.8. RAKÎB, AĞYÂR	66
3. EDİRNELİ NAZMÎ DÎVÂNİ	67
3.1. NÜSHALARIN TANITIMI	67
3.1.1. İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi TY.920.....	67
3.3. TRANSKRİPSİYON ALFABESİ.....	68
4.1. GAZELİYYÂT	70

SONUÇ.....	976
KAYNAKÇA	977
ÖZGEÇMİŞ.....	980
EKLER.....	981
Ek 1: Tıpkıbasım	981

ÖNSÖZ

Bu tezde 16. Yüzyılın önemli şairlerinden ve Türk edebiyatına en büyük divanı hediye etmiş olan Edirneli Nazmî'nin divanı incelendi. Her yönüyle ayrı bir önem taşıyan bu divanın, Türk edebiyatı için taşıdığı öneme dair yeterli çalışma yapılmamıştır.

Klasik şiirimiz içerisinde 16. Yüzyıl çok farklı bir yerde durur. Bu yüzyıl imparatorluk zirvesinde Kanuni'nin hükümdar olduğu, Mimar Sinan'ın mimaride zirveyi gördüğü bir devirdir. Yüzyılın hemen tamamı büyük başarılarla doludur. Hanedanın şiirle meşguliyeti ve şairleri koruyup gözlemeleri, klasik şiirimiz açısından son derece verimli olmuştur. Bu yönüyle saray çevresinde destek gören Bâkî gibi şiirde zirvelerde olan şairler yetişmiştir.

16. yüzyılda bütün yönleriyle zirveleri yaşayan Osmanlı İmparatorluğunda her şey de olduğu gibi edebiyat ve sanat ortamlarında da bir gelişme ve dönüşümden bahsedilebilir. Daha önceki yüzyıllarda millilik unsurları şairler tarafından ister istemez göz ardı edilirken, bu yüzyılda dilde bir oturmuşluk göze çarpar. Artık geçen yüzyıllardaki gibi doğrudan İran edebiyatından alınan Arapça, Farsçanın aşırı etkisi olan şiirlerden arınılmış, Türkçenin güçlendiği ve önemli şairlerini yetiştirdiği bir döneme girilmeye başlanmıştır.

Edirneli Nazmî, değişimin başladığı 16. Yüzyılda yaşamış ve verdiği eserlerle klasik şiirimizde adından fazlasıyla bahsettirmiştir. Bu çalışmada Edirneli Nazmî'nin 643 varaklık divanından 144-b/270-a arasındaki gazelleri transkripte edildi. Divanın İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi TY 920 numarada kayıtlı tam nüshası ve yine aynı kütüphanede bulunan ve hacimce daha az olan bir diğer nüshayı karşılaştırmalı olarak hazırlandı. Tam nüshada yaptığımız bu incelemede ortaya şairin sorumlu olduğumuz kısımda 1529 şiiri ortaya çıktı. Diğer nüshada ise bu kısımlar arasındaki bölüme ait 43 adet şiir tespit edilmiştir. İkinci nüshadaki bu şiirler adeta şairin tam nüsha olan divanından kopyalanmıştır. Bu nüshada tespit ettiğimiz şiirler divanın ana metninde orijinal yerindeki şiirlerde dipnot ile belirtildi.

Divanın metni tamamlandıktan sonra, Edirneli Nazmî'nin bulunduğu 16. Yüzyıla dair söyleyebileceklerimizi *giriş* başlığı altında paylaşıldı. Sonrasında şaire

ilişkin bilgiler hazırlandı ve Edirneli Nazmî etraflıca tanıtılmaya çalışıldı. Önemli bir özellik olarak divanda bulunan gazellerdeki unsurlar ana çerçevelerde incelendi ve örneklendirildi. Bu çalışmamızda genel hatlarıyla “*Hayali Bey Divanı Tahlili*” isimli çalışmadan yararlanıldı. Bu inceleme kısmı din-tasavvuf, cemiyet ve insan ana başlıkları altında alt başlıklarla birlikte incelenerek hazırlandı. Tüm bu çalışmalardan sonra ortaya tezin son hali çıktı.

Çalışma süresince yardımlarını ve desteğini üzerimizden eksik etmeyen değerli hocam sayın Doç. Dr. Ziya Avşar’a ve yine tüm çalışmam boyunca bana verdikleri destekle inancımı artıran aileme teşekkürü bir borç bilirim.

Orhan KILIÇARSLAN

Ankara 2011

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

Edirneli Nazmî Dîvânı 144-b/270-a nolu varaklar (İnceleme-Metin-Tıpkıbasım)

Orhan KILIÇARSLAN

Bozok Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

2011: 997+11

Klasik şiirimiz her yüzyılda edebi değerini yükselterek imparatorluk süresince varlığını korumuş ve ortaya eşsiz eserler çıkarılmıştır. Başlangıcından bitişine kadar her yüzyılın kendi içerisinde etkileri, dönüşümleri ve devinimleri olmuştur. Ancak divan şiirimizin en karakteristik olarak kendi özelliklerini ortaya koyan yüzyıl 16. Yüzyıl olmuştur. İmparatorluğun bu zirve döneminde divan şiirinde söz sahibi olan şairler yöneticiler tarafından el üstünde tutulmuştur. Bu yüzyılda Fuzûlî gibi Bâkî gibi zirve şahsiyetler imparatorluk sahasında benzersiz ürünler ortaya koymuştur.

İncelediğimiz Edirneli Nazmî’de bu yüzyılda yaşamış ve orijinalliğiyle dikkat çekmiş bir şairdir. Onun divanı üzerinde yeterince çalışma yapılmadığını söyleyebiliriz. Bu açıdan yaptığımız çalışma ile onun divanının incelemesini yaparak şiirleri üzerinde değerlendirmelerde bulunmuş olmak şairin şiir kimliği için önemli bir adımdır. Nazmî’nin farklı bir şair olduğu aşikârdır. Gerek divanındaki özellikleri açısından gerekse şiirlerinin yapısı bakımından bunu anlamak ve irdelemek hem 16. Yüzyıl divan şiiri hem de divan şiirinin genel çehresine olumlu etkiler katacağı yerinde bir tespittir.

Anahtar Kelimeler: Edirneli Nazmî, Dîvân, 16. Yüzyıl, Gazel, Türkî-yi Basît.

ABSTRACT

Master's Thesis

144-b/270-a foils of the Court of Edirne Nazmî (Review-text-facsimile)

Orhan KILIÇARSLAN

Bozok University

Institute of Social Sciences

Department of Turkish Language and Literature

2011:997+11

Our classical poetry preserved its existence during the empire by raising its literary value in every century and thus unique pieces were produced. From their beginning to end, each century had affects, transformations and movements in themselves. However, it was the 16th century when our ottoman poetry presented mostly characteristically its features. The poets, who had a voice in ottoman poetry in this peak period of the Empire, were treated with honor by the rulers. In this century, top personages such as Fuzûlî and Bâkî produced unique pieces in the within the Empire.

Edirneli Nazmî is also a poet who lived in this century and took attention with his originality. We can suggest that no sufficient study on his ottoman poetry was done. In this respect, having made evaluations on his poems by analyzing his ottoman poetry with this study is a significant step for the poetry identity of the poet. It is obvious that Nazmî is a different poet. By understanding and examining this in terms of both the characteristics of him in his ottoman poetry and his poems' structure, it is a relevant evaluation to suggest that this will provide positive effects to both 16th century ottoman poetry and to the general aspects of ottoman poetry.

Key words: Edirneli Nazmî, Ottoman poetry, 16th century, Ode, Türkî-yi Basît.

GİRİŞ

Klasik Türk Şiirinin tarihi seyirinde her olguda ve her oluşumda olduğu gibi başlangıç, gelişim, duraklama ve son olarak da durgunluk ve tarih sahnesinden ayrılma gibi bir süreç işlemiştir. Bu tespitten yola çıkarak Türk divan şiirinde de aynı seyrin genel çerçeveleriyle işlediğini söylemek uygun düşer. Nitekim başlangıçta çoğunlukla komşu edebiyatların etkisinde gelişen ve daha da yerinde bir ifadeyle bu komşu toplum edebiyatlarından, yerlilik unsuru çoğu zaman göz ardı edilerek edebi ürünler ortaya konmuştur.

16. Yüzyıl divan şiiri, yukarıda bahsedilen etkilenme unsurlarının çoğunluğunun görüldüğü, ancak bir o kadar da etkilenmenin üzerine yeni bir şeyler katarak Osmanlı coğrafyasında yeni bir edebi anlayışın temelini zirve noktasını gördüğü bir dönemdir. Bu söylemi sağlam zeminlere oturtmak için bu yüzyılın zirve şahsiyetlerine ve onların ortaya koydukları eserlere bakmak yeterli olacaktır. Elbette ki bir ortamda kültürel faaliyetlerin gelişmesi için elverişli durumların olması gerektiği gerçeği bilinen bir tespittir. 16. Yüzyıl şiirine de yüzyılın genel çerçevesinde bir göz atmak yerinde olacaktır.

İmparatorluğun bu yüzyılında fetihler yoluyla imparatorluk coğrafyasının gelişmesi ve bunun getirdiği farklı toplumların, farklı coğrafyaların bu bünyede yer edinmesi kültürel bir zenginlik ortamı geliştirdiği gibi imparatorluk yapısına da birçok katkı sağlamıştır. Bu katkıların başında hiç şüphesiz ekonomik unsurların geldiğini söylemek doğru bir ifade olsa gerektir. 16. Yüzyılda imparatorluk sürekli gelişen ve güçlenen bir yapıya sahiptir. Bu yüzyıl dirayetli ve basiretli büyük Türk padişahlarının imparatorluğun zirvesinde olduğu bir dönemdir. Yüzyıla baktığımızda II. Bayezid (1481-1512), Yavuz Sultan Selim (1512-1520), Kanuni Sultan Süleyman (1520-1566), Sultan II. Selim (1566-1574), Sultan III. Murad(1574-1595) ve Sultan III. Mehmed (1595-1603)'in tahtta olduğunu görüyoruz. Bu padişahlardan özellikle Yavuz Selim ve Kanuni Sultan Süleyman'ın yüzyılın çehresini değiştiren en önemli liderler olduğu tarihi bir gerçektir.

Osmanlı İmparatorluğunda dünyanın hiçbir hanedanında olmadığı kadar edebiyat, sanat ve kültür ortamıyla irtibat kuvvetlidir. Öyle ki padişahların

kendilerine ait birçok divanları vardır. Bu yüzyılda zirve şahsiyetlerden olan Kanuni Sultan Süleyman'ın kapsamlı bir divanı vardır. Bu divan gazellerle bezl olunmuştur. Yüzyılın kuvvetli gazel şairlerinden birinin aynı zamanda yönetimde zirvede olması kültürel ortamın bu coğrafyada nasıl bir karaktere sahip olduğunu gösteren önemli bir delildir. Nitekim de böyle olmuştur ve özellikle divan şiiri açısından zirve bir yüzyıl olarak gelişmiştir.

Yüzyılın başında Adnî mahlasıyla şiirler söyleyen II. Bayezid bir divan tertip etmiştir. Yine Yavuz Sultan Selim'de divan tertip eden padişah şairlerdendir. Onun farkı ise divanını Farsça olarak yazmasıdır. Bu özelliğini yüzyılın içinde etkilenme mevzuunda yukarıda ifade etmiştik. Yavuz Selim'in Sancak beyliği zamanlarından başlayarak söylediği şiirler tertip edilmiştir. Divanı Ali Nihad Tarlan tarafından yayımlanmıştır.

Yavuz Sultan Selim'in yönetimde bulunduğu sürede şairleri fazlasıyla desteklediği bize ulaşan *Selimmâne* örnekleri ile tarihi bir gerçek olarak gösterilebilir. Yine daha sonra ortaya çıkan *Süleymannâme*'ler de yine aynı minvalde örnek olarak sunulabilecek kayıtlardır. Sultan Selim'in kısa saltanatından sonra tahta geçen Kanuni Sultan Süleyman devrinde ve uzun hükümdarlık süresince bu şairleri desteklemek, onları yakınlarında tutmak âdeti süregelmiştir. Kanuni Sultan Süleyman divan şiirinde yüzyılın bir diğer şairi Edirneli Nazmî'den sonra en fazla gazel söylemiş şairdir. *Muhibbî Dîvânı* adıyla Coşkun Ak tarafından yayımlanmıştır.

Yüzyılın diğer şair padişahlarından Sultan II. Selim'de imparatorluk yönetiminden çok ilimle ve padişah eğlenceleriyle meşgul olmuştur. Divanı olmamasına rağmen şiirden ve şiir ortamlarından uzak kalmamıştır. Bir diğer şair padişah da Sultan III. Murad'dı. Bu şair padişahında şiir özelinde hatırı sayılır bir yekûnu vardır. Sultan III. Murad Arapça, Farsça ve Türkçe divan tertipleyecek kadar şiir sahibidir.

Padişahların veliahtlarının eğitimi için gittikleri yerler de şiir ortamının gelişmesinde etkili olmuştur. Nitekim şehzadeler ilk eğitimlerini burada almaya başlamışlardır. Sancakbeylikleri olarak Trabzon, Manisa, Konya, Amasya ve

Kütahya sancakbeylikleri bu görevi hakkıyla yerine getirmiş yerler olarak tarih sahnesinde yerini almıştır. Bu merkezler Anadolu'da bir ilim, sanat ve kültür merkezi olarak şair yetiştirmede önemli bir vazife üstlenmişlerdir. Divan edebiyatının bu yüzyıldaki kadrosu incelendiğinde bu merkezlerin nasıl bir işlevi olduğu ve şair yetiştirmekte nasıl bir etkiye sahip olduğu açıkça görülebilir.

Divan şiirinde bu yüzyılda tüm bu arka plan etkilerinden bahsettikten sonra yüzyılın şairlerine de değinmek yerinde olacaktır. Hiç şüphesiz yüzyılın en büyük şairlerinden birisi Fuzûlî'dir. Fuzûlî özel olarak ele aldığımız 16.yüzyıl şiirinin yanı sıra aslında tüm klasik şiir geleneğinin de en önde gelen şairlerinden birisidir. Şairin üç dilde yazdığı divanlarının yanı sıra manzum ve mensur birçok eseri vardır. Yüzyılında ve daha sonraki yüzyıllarda etkisini artırarak devam ettiren şairlerdendir. Birçok şaire öncü olmuş ve etkisi fazlasıyla hissedilmiştir. Bu nedendir ki Fuzûlî'nin divanı en çok istinsah edilen divanlardandır. Onun tekil olarak çok benimsenen ve okunan şiirleri de vardır. Hançer, su ve gül naatları gibi daha birçok şiiri şairler tarafından okunmuş, onlara örnek teşkil etmiştir.

Fuzûlî'nin yanı sıra bu yüzyılda divan şiirine damgasını vurmuş bir diğer şair Bâkî'dir. Bâkî'de tıpkı Fuzûlî gibi öncü şairlerden olmuş ve kendi çağında olduğu kadar diğer yüzyıllarda da etkisini sürdürmüş bir şairdir. Onun İstanbul'da saray çevresine yakın olması şiiri açısından önemli bir etkidir. Padişah yanında elverişli ortamlarda şiir söylemek şairin şiir karakteristiğini olumlu yönde etkileyen unsurların başında gelir. Bu etkilerle oluşturduğu kapsamlı bir divanı vardır. Divanı Sabahattin Küçük tarafından yayımlanmıştır.

Yüzyılın bir diğer büyük şairi mesnevileriyle ön planda olan Yahyâ Bey'dir. Yahyâ Bey'in de büyük olarak kabul edilebilecek hacimli bir divanı vardır. Divanı Ali Nihad Tarlan tarafından yayımlanmıştır.

Bu yüzyılda üzerinde önemle durulması gereken şiir muhitlerinden bahsetmek yetişen büyük şairler özelinde yerinde olacaktır. Bu özel şairlerden birisi Hayâlî Bey'dir. Yüzyılın ortalarında kendini göstermeye başlamış ve kısa sürede devrin padişahı Kanuni Sultan Süleyman'ın vazgeçilmez şairlerinden biri olmuştur. Hayâlî Bey'in divanı vardır. Divanı üzerinde de Cemal Kurnaz tarafından yapılmış kapsamlı

bir tahlil vardır. Hayâlî Bey'in yetiştiği edebi muhit olan Vardar Yenicesi divan şiiri açısından oldukça önemlidir. Bu muhitte Hayâlî Bey'in yanı sıra ortak özellikleri olan Âgehî, âarîbî, Aşkî, Râzî, İlâhî, Sıdkî, Sırrî, Günâhî Selmân gibi yirmiye yakın şair vardır. Vardar Yenicesi muhitinde yetişen şairlerin temel özelliği olarak yerlilik özelliklerini şiire fazlasıyla sokmaları temel özellikleri olarak gösterilebilir. Bunun yanı sıra kullanılan unsurların benzerlik göstermeleri de yine bu muhit şairlerin sahip olduğu özelliklerdendir.

16.Yüzyılda divan şiirinde diğer büyük şairlerin yanı sıra yetişmiş ve farklı özellikleri ile sıra dışı olarak kabul edilen şairler de yetişmiştir. Hiç şüphesiz bu şairlerin başında Edirneli Nazmî gelir. Şair divan şiirinin en fazla gazel yazan şairi olarak bilinir ve kabul edilir. Büyük bir divanı olan şairin 7777 gazeli vardır. Divanında yoğun olarak nazire örnekleri fazlasıyla vardır. Bizimde çalışmamızda incelediğimiz yönüyle Nazmî için nazire şairi demek yerinde olsa gerektir. Nazmî Dîvânı hakkında ilk yorumu araştırmacılar genel yönleri ile bahsetmişler ve onun bağlı bulunduğu şiir tarzı olan Türkî-yi Basît akımı yönünde şiirleri olduğunu ön plana koymuşlardır. Gerçekten de Nazmî denildiğinde akla hemen bağlı bulunduğu akımın öncü şairi olan Tatavlı Mahremî ile Türkî-yi Basît akımını içerisinde örnekler veren bir şair portresi ortaya çıkar. Gerçekte ise Nazmî'nin kapsamlı bir divanı vardır ve bu divan hacminin büyüklüğünün yanı sıra edebi unsurlar açısından incelenmesi araştırılması gereken bir şairdir. Bu yönüyle tezde şairin sadece Türkî-yi Basît'in basit bir öncüsü olmadığını tespit edilmiştir.

Tüm bu açıklamalardan sonra 16. Yüzyılın bu farklı şöhret sahibi, hayli sıra dışı şairi Nazmî'nin divanı genel inceleme metoduyla incelenmeye çalışıldı. Divanındaki unsurlar klasik edebiyatın adeta kemikleşmiş yapısındaki özelliklerinin şair açısından nasıl kullanıldığı ve farklı yapıların olup olmadığı irdelendi ve ortaya konuldu.

1. EDİRNELİ NAZMÎ

1.1. HAYATI

16. yüzyılın görkemli imparatorluk devrinde birçok yetenekli şair hak ettiği yeri almışken, Türk edebiyatına en büyük divanı hediye etmiş şair olan Edirneli Nazmî hakkında tezkirelerde oldukça az bilgi ile yetinilmiştir. Bu tezkireler hemen birbirinin benzeri ifadeleri tekrar ederler.

Asıl adı Mehmed olan Nazmî Edirne’de doğmuştur. Doğum tarihine ait bir kayıt olmamakla birlikte bir yeniçerinin oğlu olarak dünyaya geldiğine ilişkin değerlendirmeler yapılmıştır.¹

Latîfî tezkiresinde diğer tezkirelere oranla Nazmî hakkında daha geniş ifadeler vardır. Latîfî’deki Nazmî’ye ait kayıt şöyledir;

*“Şehr-i Edirne’den silahdârlar zümresinden ve bu asr şu‘arāsındandır. Sâbıkan der-i devlette ahkâm katiblerinden ve erbâb-ı kalemün münşî ve musâhiblerinden idi. Sonra bölüğe ilhâk olındı.”*²

Latîfî’ye göre şair, ahkâm kâtipliği yapmış ve bölüğe katılmıştır. Ahdî’de ise şaire ait bu kayıt, “*Sipâhî oğlan tâifesinden idi*”³ şeklindedir.

Önemli tezkire yazarlarından Beyânî ise tezkiresinde şaire ilişkin meslek kaydını; “*Merhûm Sultân Süleymân Hânun bendezâdelerinden zümre-i sipâh-ı zaferpenâhdandır.*”⁴ şeklinde verir. Bu ifadelerden anlaşılan şairin askerlikle meşgul olduğu sonucunu elde edebiliyoruz. Hasan Çelebi’nin tezkiresinde ise Nazmî’nin ne işle meşgul olduğu hakkında verilen malumat Beyânî’ninkinden farklı değildir; “*Sâhib-kırân-ı zemân merhûm Sultân Süleymân Hânun bendezâdelerinden olmakla zümre-i sipâh-ı zaferpenâhdan olmuştur.*”⁵

¹ Canım, Rıdvan; *Edirne Şairleri*, Ankara, 1995, s.133.

² Canım, Rıdvan; *Tezkiretü’ş-Şuarâ Tabsiratü’n-Nuzamâ*, Atatürk Ünv. SBE, Erzurum, 1991, s.535.

³ Solmaz, Süleyman; *Ahdî-Gülşen-i Şuarâ*, Denizli, 2009, s.120.

⁴ Sungurhan, Aysun; *Tezkiretü’ş-Şuarâ-Beyânî*, Ankara, 2008, s.212.

⁵ Sungurhan, Aysun; *Kınalızade Hasan Çelebi-Tezkiretü’ş-Şuarâ*, Ankara, 2009, s.369.

Şair Nazmî'nin ne işle uğraştığı mevzuunda yukarıya derc ettiğimiz bilgiler ışığında divanındaki örneklerden de bu bilgiyi sağlamlaştırmak istiyoruz;

*Sipāhī zümresinüñ hālī şimdi şöyledür Nazmî
Ki ödinc aqçe dahı bulmaz oldılar girülerle*

*Sipāhīlik tariķinde kırı sevdālara yılub
Cihān u cāndan ālām ile bızār olmasun kimse*

Tezkirelerde şairin şiirleri ve eserleri konusunda da verilen bilgiler vardır. Sehî Bey, Nazmî'nin “nazire toplayıcısı” olduğunu söyleyip geçmekle yetinir. Latîfî ise Nazmî ve şiiri hakkında;

*“Nazmun envā'ında iktidārı ve buhūr-ı mütenevvi'a üzre üç bin üç yüz otuz üç
'aded eş'ār-ı fesāhat-şi'arı vardur. Ve şu'arā-yı Rūmun buhūr-ı muhtelifē ve hurūf-ı
tehecci üzre tarih hicretün 940 senesine gelince vāki' olan nezāyirin takti'atı ve
buhūr u evzānı birle cem' idüb Cāmi'u'n-Nezāyir tesmiye itmişdür ve kendü dahı
her biri bahrinde muhayyel ü musanna' nice gazeller dimişdür ve risāle-i 'aruzda ki
buhūr on altıdur bu fūrū'ın iki ol kadar bulmuşdur.”⁶*

Latîfî bu ifadeleriyle diğer tezkire şairlerinden bir adım öne geçerek Nazmî hakkında şiirlerinin sayısına varıncaya kadar bilgiler vermiştir.

Hasan çelebi tezkiresinde;

*“Şu'arā-yı zemān tetebbu' idüb didükleri gazeliyyātı nezā'ir ile cem' idüb her
birine kendüsi dahı nazire diyüb zikr olınan Sulfān-ı Sikender-nazīre sunmuşdur.
Sanā'i ü bedā'i-i şi'riyyeye küşiş-i bī-şümār idüb etvār-ı zemān ve āsar-ı devrān
gibi maktūb-ı müstevī ve felek-i atlas gibi nücūm-ı nukatdan sāde vü āzāde ve felek-i*

⁶Canım, Rıdvan; *Tezkiretü 'ş-Şuarā Tabsiratü'n-Nuzamâ*, s.535.

sevâbit gibi kevâkib-i 'icâm ile müzeyyen eş'âr dimekle iştihâr bulmuşdur. Lâkin şî'rinde ol denlü hâlet olmayub nazmı mazhar-ı lutf u mefâhat olmamışdur."⁷

Beyânî, Nazmî ile ilgili olarak yine Hasan Çelebi gibi eserlerine ve divanına değinmemekle birlikte şiir hakkında kısa ve öz bir değerlendirme yapmıştır, "*Nazmı âmiyâne ve şî'ri miyânedür.*"⁸

Nazmî elbette ki bir şairdir ama hayatını idame ettirebilmek için askerlik mesleğiyle iştiğal etmiştir. Nazmî, Yavuz Selim'in İran ve Mısır seferlerine katılmıştır. Kanuni devrinde şairin silahdarlar bölükbaşılığı yaptığına dair kayıtlar vardır.

Şair hakkında üzerinde anlaşma sağlanamayan bir nokta onun ölüm tarihi ile ilgilidir. Şairin ölüm tarihini Bursalı Mehmed Tahir, Riyazî ve Abdurrahman Hıbrî 955/1548 olarak gösterirken, O. Nuri Peremeci 1549 olarak vermektedir.⁹ Ancak şairin dikkatini çektiği Rüstem Paşa'nın 1454-1455'de ikinci defa sadarete getirilmesi üzerine söylediği tarih şairin bu tarihten sonraki bir dönemde vefat ettiğinin delilidir.

⁷ Sungurhan, Aysun, *Kınalızade Hasan Çelebi-Tezkiretü'ş-Şuarâ*, s.287.

⁸ Sungurhan, Aysun, *Tezkiretü'ş-Şuarâ-Beyânî*, s.213.

⁹ Canım, Rıdvan, *Edirne Şairleri*, s.134.

1.2. ESERLERİ

Edirneli Nazmî Türk edebiyatına en büyük divanı hediye etmesinin yanı sıra nazire toplayıcılığıyla ortaya çıkardığı *Mecma'un-Nezâir* gibi yine dev gibi bir eser ortaya koymuştur. Yine Nazmî'nin *Pend-i Attâr Çevirisi*, *Münşeât Mecmuâsı* ve *Tevârih-i Antâkiyye* isimli eserleri vardır. Şimdi bu eserler hakkında bilgileri başlıklar halinde anlatmak istiyoruz.

1.2.1. DÎVÂN

Edirneli Nazmî Dîvânı 643 varaktan müteşekkil dev bir divandır. Bu hacmiyle Türk edebiyatında yazılmış en büyük divandır. Nazmî'nin de dediği gibi divanında 7777 şiir vardır. Divanındaki bütün şiirlerin sayısı ise 8976'dır. Bunların nazım şekillerine göre dağılımı aşağıdadır;¹⁰

Gazel:	7777
Murabba':	516
Kıt'a:	335
Müfred:	193
Muhammes:	56
Müstezâd:	23
Kasîde:	16
Mesnevî:	13
Müseddes:	10
Terkîb-i bend:	9
Mu'aşşer:	7
Tercî'-i bend:	5
Mütessa':	5

¹⁰ Köksal, M. Fatih; *Mecmâ'ü-n-Nezâir*, Ankara, 2001, s.186.

İncelememizde de etraflıca bahsettiğimiz yönüyle divanın bilinen tam, eksiksiz nüshası İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi TY 920 numarada kayıtlı nüshadır. Yine İstanbul Üniversitesi Kütüphanesinde TY 1636 numarada kayıtlı bir nüsha vardır. Divana ait bir diğer nüsha ise Bursa Bölge Yazmalar Kütüphanesi 675 numarada kayıtlı bir nüshadır. Divan üzerine kapsamlı bir çalışma yapmış olan M. Fatih Köksal tam nüsha olan İstanbul Üniversitesi Kütüphanesinde bulunan divanın şekli yapısına dair şu bilgileri verir;

“350x210; 280x100 mm. ölçüsünde, her sayfada ortalama 40 satırlı, 643 varakta, aharlı kâğıda Hicrî 962 (1554/55) yılında yazılmıştır. Kahverengi meşin, şemseli, köşebentli bir cildi vardır. Şiirleri siyah, başlıkları surh (kırmızı) mürekkeple yazılan eserin 1a yüzünde Edirneli Nazmî'nin Hasan Çelebi Tezkiresi'nden aktarılan biyografisi bulunmaktadır. Müstensih ise belli değildir”¹¹

Divanın ilk neşrini Köprülü, *Divan-ı Türkî-yi Basît* ismiyle yayınlamıştır.¹²Divan üzerine sonraki çalışmalardan bahsetmek gerekirse, Atsız'ın “16. Asır Şairlerinden Edirneli Nazmî'nin Eseri ve Bu Eserin Türk Dili ve Kültürü Bakımından Ehemmiyeti” adlı eseri, Ziya Avşar'ın “Edirneli Nazmî Hayatı-Edebî Kişiliği-Eserleri-Türkî-yi Basît ve Gazeller Dışındaki Nazım Şekilleri ve Türleri” isimli doktora tezi ve son dönemlerde *Turkish Studies* dergisinin *Türkî-yi Basît* özel sayısında araştırmacıların makaleleri söylenebilir.

Nazmî Dîvânı şekil özellikleri bakımından da farklılık ve orijinallik arz eder. Nazmî Dîvânını tertip ederken gazellerin revî harfine göre kendi aralarında kafiyelendirmiştir. Vezinler kendi aralarında da grublandırılmıştır. Nazmî Dîvânı “Gazeliyyât” başlığıyla 19b sayfasından başlar ve 591 varak boyunca sürer.

Nazmî'nin divan tertibinde dikkati çeken bir başka özellik de şiirlerin başlığı ile ilgilidir. Kırmızı olarak yazılmış ve şiirin içeriği kesin olarak belirtilmiştir. Divanda peş peşe gelen şiirler yanında farklı renkte mürekkeple belirtilmiş

¹¹Köksal, M. Fatih; *Orijinal Bir Şair Edirneli Nazmî ve Dîvân'ına Yeni Bakışlar*, Bilig, Kış 2002, S. 20, s. 101-124.

¹² Canım, Rıdvan; *Edirne Şairleri*, s.133.

“mukaddem” ve “muahhir” ifadeleri de şiirlerin öncelik ve sonralık durumlarını belirleyen önemli bir özelliktir.

1.2.2. MECMA’UN-NEZÂİR

Mecma’ü’n-Nezâir başlangıçta bir mukaddime ile başlar ve bitiş kısmında da bir hatime ile sona erer. Latîfî tezkiresinde Edirneli Nazmî’nin bu esriyle ilgili olarak;

*“Hicretün 940 senesine gelince vaki‘ olan nezâyirin takti‘atı ve buhūr u evzânı birle cem‘ idüb Cami‘ü’n-Nezâyir tesmiye itmişdür ve kendü dahı her biri bahrinde muhayyel ü musanna’ nice gazeller dimişdür”*¹³ ifadelerini kullanarak eserin adını Camiëü’n-Nezâir olarak isimlendirir.

Eserin isminin Topkapı nüshasında *“Mecma’ü’n-Nezâir”*, Bursa nüshasında *“Mecmuâ-i Nezâ‘irü’ş-Şuarâ”* ve Viyana nüshasında *“Mecmu’â-i Nazîre-i Şu‘arâ-yı ‘Izam”*¹⁴ olarak geçtiğini biliyoruz.

M. Fatih Köksal’ın yaptığı doktora çalışması olan bu nazire mecmu’asında *“357 şairin 5527 şiiri vardır. Bu şiirlerin 5490’ı gazel, 37’si murabbadır. Metnin 33108 olan toplam beyit sayısı, ortaya koyduğumuz tenkitli metnin aparattaki nüsha farklarıyla birlikte 33440’a ulaşmaktadır”*¹⁵

Bilgisini verdikten sonra kaçar beyitlik şiirler olduklarını tablo halinde tasnif etmiştir. Köksal, nüshalarının çokluğu bakımından Nazmî’nin bu eserinin en çok beğenilen, tanınan ve yaygınlaşan nazire mecmuası olduğunu söyler.

Eserin 9 nüshası tespit edilmiştir. Bu nüshalar, Ali Emiri Millet Kütüphanesi, nu:683, 684 (2 cilt), Bursa Bölge Yazmalar Kütüphanesi, nu:2276, Nuruosmaniye Kütüphanesi, nu:4222, aynı Kütüphane, nu:4915, Topkapı Sarayı Kütüphanesi, III.

¹³ Canım, Rıdvan; *Tezkiretü’ş-Şuarâ Tabsıratü’n-Nuzamâ*, s.545.

¹⁴ Köksal, M. Fatih; *Mecmâ’ü-n-Nezâir*, s.127.

¹⁵ Köksal, M. Fatih; *Mecmâ’ü-n-Nezâir*, s.139.

Ahmet Bölümü, nu:2644, İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, TY:1547’de kayıtlı olan nüshalardır.¹⁶

Edirneli Nazmî tarafından yazılan bu eserin yazılış tarihine ilişkin ilk bilgi Latîfî tezkiresinde verilmiştir;

“...ve şu‘ arâ-yı Rûmun buhûr-ı muhtelif ve hurûf-ı tehecci üzre tarih hicretün 940 senesine gelince vâki‘ olan nezâyirin takti‘ ati ve buhûr u evzâmı birle cem‘ idüb Cami‘ ü’n-Nezâyir tesmiye itmişdür.”¹⁷

Mecmua, divanlarda olduğu gibi kafiyelerin son harflerine göre elifba sırasıyla tertip edilmiştir. Divanında da olduğu gibi aruz bahirleri de belli bir sıra gözetilerek tertip edilmiştir.

1.2.3. PEND-İ ATTÂR ÇEVİRİSİ

Edirneli Nazmî’nin bu eserine ilişkin ilk çalışma 1977’de Hasibe Mazıoğlu tarafından yapılmıştır. Mazıoğlu, DTCF Kütüphanesi Muzaffer Ozak I/1061 numaradaki yazma eserin tek yazma nüsha ve Nazmî’ye ait olduğunu söyler.¹⁸ Tezkirelerde Nazmî’nin bu eserine ilişkin herhangi bir bilgi bulamadık.

Eserin nüsha tavsifi şöyledir; “Ölçü:250x195; 140x70 mm:94, her sayfada 17 satır; cilt: bez kaplı, sırtı meşin mukavva yeni cilt, sırtında Latin harfleriyle “Pendnâme-yi Nazmî” yazıyor; kâğıt: aharlı, şiirleri siyah, başlıkları surh (kırmızı) mürekkeple yazılmış, yazı: ta‘lik kırması; istinsah tarihi ve yeri:3 Şevval 968 (17Haziran 1561) tarihinde İstanbul’da istinsah edilmiştir.”¹⁹

Eserin yazıldığı yer konusunda şairin şiirlerinden yola çıkarak eserin Halep’te yazıldığına dair görüşler vardır. 10 Şaëban 967 (6 Mayıs 1560)’da Halep’te telif edildiği şu beyitlerden anlaşılmaktadır.

¹⁶ Köksal, M. Fatih; *Mecmâ’ü-n-Nezâir*, s.144.

¹⁷ Canım, Rıdvan; *Tezkiretü’ş-Şuarâ Tabsiratü’n-Nuzamâ*, s.546.

¹⁸ Mazıoğlu, Hasibe; “*Edirneli Nazmî’nin Pend-i Attâr Çevirisi*”, Ankara, 1977, s.62.

¹⁹ Köksal, M. Fatih; *Mecmâ’ü-n-Nezâir*, s.145.

*Oldı pes toğuz yüz altmış yidi tã
Hicret-i ser-ğayl-i cem‘-i enbiyã*

*Şehr-i şa‘bãnuñ onıncı gibi hem
Yevmü‘l-işneyn idi bir ferğunde-dem*

*Nazm ile irdi tamãma bu kitãb
Oğıyanlar olalar pend-iktisãb*

*Hem ğaleb şehrinde irdi ãğire
Geldi bãtın ‘ãleminden zãhire²⁰*

Eserin Farsça aslı 900 beyittir ve Nazmî 3000 beyite ikmal iderek, tercümeden ziyade telif bir hale gelmiştir.²¹ Nazmî üzerine bir doktora çalışması yapmış olan Ziya Avşar çalışmasında Nazmî'nin bir şiirinden yola çıkarak şairin bir münşeât sahibi olabileceğini söyler.²²

1.2.4. MÜNŞEÂT MECMUÂSI

Edirneli Nazmî'nin bir münşeât sahibi olduğunu Ziya Avşar'ın doktora çalışmasında bahsettiğini belirtmiştik. Bu eserle ilgili olarak M. Fatih Köksal'ın da şöyle bir tespitini paylaşmak yerinde olacaktır; “*Adnan Sadık Erzi ve Hikmet İlaydın yayımladıkları bir makalede DTCF Kütüphanesi İsmail Saib I/4504 numarada kayıtlı 16. Yüzyıla ait bir münşeât mecmuasının bir bölümünün Edirneli Nazmî'nin Münşeât'ına ait olabileceğini ifade etmektedirler.*”²³ Bu eserle ilgili olarak Latîfî tezkiresindeki bir ifade dikkate değerdir; “*Sãbıkã der-i devlette ahkãm kãtiplerinden ve erbãb-ı kalemin münşî ve muhãsiblerinden idi.*”²⁴

²⁰ Köksal, M. Fatih, *Mecmâ'ü-n-Nezâir*, s.153.

²¹ Mazioğlu, Hasibe, “*Edirneli Nazmî'nin Pend-i Attâr Çevirisi*”, s.67.

²² Avşar, Ziya; *Edirneli Nazmî Hayatı-Edebî Kişiliği-Eserleri-Türkî-yi Basît ve Gazeller Dışındaki Nazım Şekilleri ve Türleri*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniv. SBE, Ankara 1998, s.82.

²³ Köksal, M. Fatih, *Mecmâ'ü-n-Nezâir*, s.168.

²⁴ Canım, Rıdvan, *Tezkiretü'ş-Şuarâ Tabsiratü'n-Nuzamâ*, s.546.

1.2.5. TEVÂRÎH-İ ANTÂKİYYE

Bu eserin Edirneli Nazmî'ye ait olup olmadığı ile ilgili yeterli elimizde mevcut değildir. Sadece M. Fatih Köksal'ın bu eser üzerine yaptığı bir çalışması vardır.²⁵ Bu çalışmasında Köksal, eserin Nazmî'ye ait olabileceği üzerine değerlendirmelerde bulunur. Eserin tek nüshası Mevlana Müzesi Kütüphanesi 5336 numarada kayıtlı bir mecmuanın içindedir. Eser Nazmî isimli bir müellif tarafından yazılmıştır.

Nazmî'nin şiir yanında nesirde de örnekler verdiği bilinmektedir. Bununla ilgili olarak zikredilmesi gereken bir beytinde;

“Fünûn-ı nazma kim vardur şümûlüm

Dahı var fenn-i inşâya duhûlüm” ifadesini kullanır.

Tevârîh-i Antâkiyye eserinin Nazmî'ye ait olabileceğini belirten bir diğer önemli görüş de Abdalbâki Gölpinarlı'ya aittir; *“Nazmî mahlasının bulunduğu göre bu eserin, Nazîreler mecmuâsı sahibi olup 955 te; 1548; vefat eden Nazmî'ye aid olması ihtimali vardır.”*²⁶

Eser klasik çizgide başlamış tevhid ve naatla giriş yapılmıştır. Çeşitli anlatımlar yapıldıktan ve önemli şehirlerden bahseder ve sonra Antakya ile ilgili bahse geçer.

²⁵ Köksal, M. Fatih, *“Edirneli Nazmî'ye Ait Olması Kuvvetle Muhtemel Bir Eser: Tevârîh-i Antâkiyye”*, *Journal of Turkish Studies - Türklük Bilgisi Araştırmaları*, Günay Kut Armağanı III, V. 28/1, Harvard University Press, 2005, s. 47-108.

²⁶ Gölpinarlı, Abdalbâki, *Mevlâna Müzesi Yazmalar Katalogu*, MEB Yayınları, Ankara, 1971, s.446.

1.3. EDİRNELİ NAZMÎ'NİN ŞİİRİ

Nazmî, 16. Yüzyılda yaşamış ve divan şiiri açısından oldukça önemli eserler ortaya koymuş bir şairdir. Ona ait bilgileri az olmasına rağmen tezkirelerden öğrenebiliyoruz.

16. Yüzyılda yazılan ve divan şiirimize ait önemli bir şuara tezkiresi olan Latîfî, tezkiresi'nde Nazmî'den bahis vardır ve Sehî Bey Tezkiresine göre daha kapsamlı bir bilgi vardır. Latîfî, tezkiresinde Nazmî ile ilgili olarak;

“...nazmuñ envâ'ında iktidârı ve buhûr-ı mütenevvi'a üzre üç bin üç yüz otuz üç 'aded eş'âr-ı fesâhat-şi'ârı vardır.”²⁷ ifadelerini kullanır. Bu ifadelerden şairin şiirlerine ilişkin fikirler ortaya konulabilir. Latîfî'nin ifadeleriyle şair şiire muktedir bir şairdir ve çeşitli bahirlerde çok sayıda şiirleri vardır. Latîfî'nin şair hakkında üzerinde önemle durduğu bir diğer konu da şairin kullandığı aruz bahirleridir;

“Risâle-yi 'aruzunda olan buhûrun her birinde elif kâfiyesinde birer gazel dimişdür ve kendü dahı çok buhûr ibdâ' u ihtirâ itmişdür.”²⁸ Tezkire yazarının bu ifadelerinde şairin kendine ait olan ve daha önce başka şairlerin kullanmadığı bahirler kullanmıştır.

Önemli tezkire yazarlarından Ahdî ise *Gülşen-i Şu'arâ* 'sında Nazmî'den övgüyle bahseder şair hakkında;

“Fünûn-ı şi'rde üstâd”²⁹ ifadelerini kullanır ve sonrasında Latîfî ekseninde şairin eserlerine ilişkin bilgiler verir

Kınalızade ise tezkiresinde Nazmî ile ilgili olarak;

“Sanâ'i vü bedâ'i-yi şi'riyyeye küşîş-i bî-şümâr idüb eṭvâr-ı zemân ve âsâr-ı devrân gibi maḳlûb-ı müstevî ve felek-i atlas gibi nücûm-ı nuḳatdan sâde vü âzâde ve felek-i sevâbit gibi kevâkib-i 'icâm ile müzeyyen eş'âr dimekle iştiḫâr bulmuşdur.”³⁰

²⁷ Canım, Rıdvan; *Tezkiretü 'ş-Şuarâ Tabsıratü'n-Nuzamâ*, s.535.

²⁸ Canım, Rıdvan; *Tezkiretü 'ş-Şuarâ Tabsıratü'n-Nuzamâ*, s.535.

²⁹ Solmaz, Süleyman; *Ahdî-Gülşen-i Şuarâ*, s. 292.

Dedikten sonra asıl kanaatini söyler;

“Lâkin şî‘rinde ol denlû hâlet olmayub nazmı mazhar-ı luğf u melâhat olmamışdur.”³¹

Önemli tezkire şairlerinde olan Beyânî ise tezkiresinde Nazmî ile ilgili genel bilgileri ve şiirinin yapısal özelliklerinin belirttikten sonra nazmını “âmiyâne” bulur;

“Ve bî-noğta ve pürnoğta ebyâtıyla ve kalb-i müstevî beyitler dimekle şöhret bulmuşdur. Lâkin nazmı âmiyâne ve şî‘ri miyânedür.”³²

Ulaşabildiğimiz tezkireler ve tezkire yazarlarının Nazmî hakkındaki görüşleri yukarıda zikredildiği gibidir. Ancak bu noktada tezkireleri incelediğimizde değerlendirmelerin bazen benzer, bazen de tamamen farklı olduğu dikkat edilmesi gereken bir husustur. Belki de tezkire yazarlarının da tarihi seyri içerisinde birbirinden iktibas ederek şair hakkında görüşlerini tezkirelerine derc etmiş olmaları muhtemel bir mevzudur. Bu tespiti dayanak olarak Nazmî'nin şiiri hakkında değerlendirme yapan tezkire yazarlarının bazıları tezkirelerinde şairden bahsettiği tarihte Nazmî henüz divanını tamamlamamıştır. Bu bilgidan hareketle bazı tezkirelerdeki görüşlerin ortak olması anlaşılır bir durum olmaktadır. Bu nedenle en azından şairin divanını tamamladığı ve divanını inceleyerek değerlendirme yaptığı düşünülebilecek olan Latîfî ve Hasan Çelebi'nin tezkirelerindeki bilgiler daha muteber görünmektedir.

Nazmî hakkında verilen tezkire kaynaklarından bahsettikten sonra Cumhuriyet döneminde şair üzerinde yapılan değerlendirmelere bakmak da yerinde olacaktır. *“Nazmî'nin divanı 1926 yılında bulunmuş ve 1928 yılında Fuad Köprülü tarafından Dîvân-ı Türki-yi Basî' adıyla yayınlanmıştır.”³³* Türk edebiyatında birçok kaynağın ortak edebi anlayışla tanıtılması kaynakların kapsamlı değerlendirmelerini kısıtlamıştır denilebilir. Çünkü Nazmî Dîvânı'nda olduğu gibi edebiyatımızın en kapsamlı divanının yukarıda isimle yayınlanması bile divanın değerinin gerektiğince

³⁰ Sungurhan; Aysun; *Tezkiretü 'ş-Şuarâ*, s.213.

³¹ Sungurhan; Aysun; *Tezkiretü 'ş-Şuarâ*, s.214.

³² Sungurhan; Aysun; *Beyânî- Tezkiretü 'ş-Şuarâ*, s.212.

³³ Canım, Rıdvan; *Edirne Şairleri*, s. 133.

anlaşılmasına mani olmuştur. Nitekim divan üzerinde yeni fikirler ve bilgiler vermiş bulunan M. Fatih Köksal bu konuda Köprülünün divan hakkındaki görüşlerinden yukarıda bahsettiğimiz yönüyle eleştiride bulunmuştur.³⁴

Cumhuriyetin ilk yıllarında yapılan bu çalışma ve birkaç diğer çalışmanın dışında uzun bir dönem Nazmî ve şiiri hakkında çalışmalara rastlamıyoruz. Hasibe Mazıoğlu'nun Nazmî'nin *Pend-i Attâr Çevirisi* şair hakkındaki çalışmaların yeniden hızlanmasının başlangıcıdır. Daha sonraki süreçte özellikle Türkî-yi Basît etrafında hızlanan bir çalışma dizisi görüyoruz. Türkî-yi Basît denildiğinde akla gelen üç isimden ilki hiç şüphesiz Edirneli Nazmî'dir. En önemli isim olarak Nazmî'yi göstermemizin nedeni, şairin hatırı sayılır şiir yekûnu olan divanının ilk baskısında bile Dîvân-ı Türkî-yi Basît olarak yayınlanmış olmasını gösterebiliriz. Böyle bir gerçek ortadayken şairini divanında da özel başlıklarla belirttiği Türkî-yi Basît yapısını ve bu tarzda yazılmış şiirlerin değerlendirmesini yapmak, şairini şiir anlayışını anlamak bakımından çok önemlidir.

Türkî-yi Basît kavramı üzerine ilk bilgileri Fuad Köprülü'nün çalışmalarında görüyoruz. Köprülü'nün "*Milli Edebiyatın İlk Mübeşşirleri*" makalesinde bu harekete dair malumat yer alır ve daha sonra Nazmî'nin bu şiirlerini yayınlar.³⁵ Ancak burada göz ardı edilmemesi gereken bir nokta çok önemlidir. Köprülü Nazmî'nin divanını Türkî-yi Basît olarak yayınlamıştır ancak bu çalışmanın Nazmî'nin sadece bu isimdeki şiirlerinin toplanması sonucu oluşturulduğu gibi bir durum vardır. Bu da Köprülü'nün yayınında ve bu yayın üzerinde Nazmî hakkındaki genel değerlendirmelerini bir ölçüde özel olarak kabul etmenin yerinde olacağını ortaya koyar.

Fuad Köprülü, Türkî-yi Basît hareketini üç isim özelinde değerlendirir ve hatta bunlardan Visalî'yi de dışarıda tutarak hareket hakkında açıklamalarda bulunur.³⁶ Türkî-yi Basît Hareketi denildiğinde değerlendirmelerin ilk çıkış noktası olan Köprülü'nün değerlendirmeleri bu hareket hakkında şairlerin; "*sade halk dili, halk*

³⁴ KÖKSAL, M. Fatih; "Orijinal Bir Şair: Edirneli Nazmî ve Dîvân'ına Yeni Bakışlar", *Bilig*, S. 20 Kış, s. 101-124.

³⁵ AYNUR, Hatice; "Türkî-i Basit Hareketini Yeniden Anlamak", *Journal of Turkish Studies*, Volume 4/5. 2009.

³⁶ AYNUR, Hatice; "Türkî-i Basit Hareketini Yeniden Anlamak", s.42-43

diline has tabirler, örnekler ve benzetmelerle” şiirlerini kurduğu yönündedir. Ancak bir hareket üzerinde çalışma yapmış olan Hatice Aynur özellikle Mahremî'nin şiirlerinde böyle bir durumun genel ölçülerle kesin olarak belirtilemeyeceğini ve şairin diğer şiir yazan şairlerin algılarında tamamen uzak olarak bu harekete bağlı olarak şiirler ortaya koyduğunu kabul etmez.³⁷ Bunun aksine olarak Mahremî'nin Arapça ve Farsça tamlamaları da kullandığını hatta zincirleme terkiplerle şiir yazdığını belirtir.

Yapılan bu değerlendirmeler bizce bu şairleri genellemeden öteye gitmez. Çünkü incelediğimiz yönüyle Nazmî'nin Türkî-yi Basît şiirlerinin dışında kalan gazellerine baktığımızda yukarıdaki kalıp değerlendirmelerin Nazmî ve bu hareket için genel geçer şeyler olmadığını söyleyebiliriz. Nitekim bu görüşü paylaşan edebiyat tarihçileri de olmuştur. Değerlendirmemizi destekleyen bir görüşte Vasfi Mahir Kocatürk şu ifadeleri kullanır;

*“Şairin Türkî-i basît ile yazmış olduğu şiirler Türk nazmında yeni bir şey değildir. Nazmî'nin şiirlerinde görülen dil ve edâ, onüçüncü ve ondördüncü yüzyıllardaki Türk nazım eserlerinde yer almış ve tekâmül iderek Nazmî'nin devrinde Bâkî'nin şiiri haline gelmiştir. Şimdi Nazmî'nin onu tekrar yaşatması bir ilerilik, bir millîlik değil, bilakis bir geriliktir. Eğer Nazmî, Türkî-i basît ile Bâkî'deki âhenk ve edâyaya eşit şiir yazsaydı edebiyatımızda daha evvel de, zamanında da başka bir örneği bulunmasaydı o zaman işi çok manalı ve değerli olurdu.”*³⁸

Çalışmamızda Nazmî'nin 1529 şiirini transkripte ettik ve şiirlerindeki genel özellik olarak onun belli bir akım etrafında şiirini oluşturduğu fikrini paylaşmamız mümkün değildir. Şair kimi zaman çok sade, aşırı teşbihten uzak şiirler elbette ki yazmıştır ama bunu genele teşmil etmek doğru bir değerlendirme olmasa gerekir. Tıpkı Mahremî'nin şiirlerindeki özellik olarak Nazmî'nin de zaman zaman çok uzun

³⁷ AYNUR, Hatice; *“Türkî-i Basit Hareketini Yeniden Anlamak”*, s.43.

³⁸ KOCATÜRK, Vasfi Mahir; *Türk Edebiyatı Tarihi*, Ankara, 1970, s.167.

terkipler kullandığını, teşbihleri işlediğini ve gerçekten sanat kaygısı taşıdığını söyleyebiliriz.

Türkî-yi Basît'ten bu ölçüde bahsederken onun akım ismini taşıyabilecek vasıflara sahip olduğunu ya da bu vasıflara sahip olmadığını tespit etmek yerinde olacaktır. Nazmî'nin özellikle Köprülü tarafından en önemli aktörü olarak gösterildiği Türkî-yi Basît hareketinin bir akım olup olmadığı da yine bu konu hakkında tartışılması gereken bir mevzuêdur. Hareket üzerine ilk sözü söylemiş olan Köprülü'ye göre Türkî-yi Basît bir akımdır ve Nazmî'de bu akımın öncülerindedir. Ancak yine yukarıda değindiğimiz yönüyle Türkî-yi Basît bir akımdan çok bir hareket vasıflarını taşır.

Türkî-yi Basît hareketinin isimlendirilmesi üzerine görüş belirtmiş diğer bir isim Ziya Avşar'dır. Avşar, üzerine bir doktora tezi hazırladığı incelemesinde Türkî-yi Basît üzerine kapsamlı bir çalışma yapmıştır. Avşar'a göre;

*“Her şeyden önce bu ismin bir tabir mi yoksa bir kavram mı olduğunu belirlemek gerek. Bu soruyu özel bir amaç için sorduğumu belirtmeliyim. Yaygın bilgi, daha doğrusu kabulleniş Türkî-i basîtin bir edebî akım veya hareket olduğudur. Edebî akım veya hareketin oluşum şartlarıyla Türkî-yi basîti kıyasladığımızda bir edebî akımdan söz edemeyeceğimiz anlaşılıyor.”*³⁹

Bu ifadelerden de yola çıkarak Türkî-yi Basît'in bir akım olmadığını, çünkü akım olması için bir mefhumun ortak anlayış haline gelmemesi gösterilebilir.

Nazmî'nin şiir serüveninde tezkirelerden başlayarak ve daha sonra içinde yer aldığı söylendiği hareketin özelliklerinden bahsettikten sonra, şairini şiirinin yapısal özelliklerine dair de bir şeyler söylemek yerinde olacaktır. Hiç şüphesiz Nazmî'yi farklı kılan özellikler arasında en başı çeken unsur vezindir. Nazmî diğer şairlerin sıklıkla kullandığı 30-35 aruz kalıbının yanı sıra çok farklı başka kalıplar ve hatta kendi uydurduğu birçok kalıpları da şiirlerinde kullanmıştır. Nazmî'nin sadece elif harfiyle kafiyelenen kısmında bile 135'i aşkın kalıp kullanılmıştır.⁴⁰

³⁹ Avşar, Ziya; Edirneli Nazmî Hayatı-Edebî Kişiliği-Eserleri-Türkî-yi Basît ve Gazeller Dışındaki Nazım Şekilleri ve Türleri, s.13

⁴⁰ Köksal, M. Fatih ; “Orijinal Bir Şair: Edirneli Nazmî ve Dîvân'ına Yeni Bakışlar”, s. 113.

Divanını incelediğimiz şairin şiir özelliklerinden en önemli noktalardan birisi de hiç şüphesiz yaşadığı çevreyi ve bu çevrenin dilini şiirlerinde bulabilmemizdir. Nazmî bu açıdan zengin bir şairdir. Onun şiirlerinde bazen çok dikkat çekici özellikleri yakalamak zor değildir.⁴¹ Nazmî'nin Türkî-yi Basît hareketi içerisinde de yer aldığını ve hatta bu hareketin önemli bir temsilcisi olduğu kabulü bu tespitimizi destekler niteliktedir.

Şair Nazmî'nin şiirleri hakkında söyleyebileceğimiz bir diğer farklı unsur, şiirlerini yazarken kendini rahat bırakması ve nazım şekilleri üzerinde oynamayı kendine adeta vazife görmesidir. Nazmî akrostiş (muvahhaş) sanatı üzerine çeşitli örnekler verir.⁴²

(fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün)

Menzil-i âhum hevân ile olur her dem seMâ

Mihr ile sen meh-likâya dil virelden ey hüMâ

Hamdü li' llah bir güzelsindür ki lâyıık saña medH

Hüsn ile bedr-i dücâ alnuñ yüzüñ şems-i duHâ

Baña lutf it bezm-i meyde hey güzel bir bûs-ı leB

Ben saña bir tolu içüb itdügümce merhaBâ

Varayın kûyuñda nâlân olayın her demde kO

Vireyin 'ışk ehline hayret yine ben bî-neVâ

Bir güzelsin ki seni her demde Nazmî medh idüb

Bahr-i lafzından dürer îsâr ider ey dil-rüBâ (Edirneli Nazmî : 38-b)

⁴¹ Köksal, M. Fatih (2002); "Orijinal Bir Şair: Edirneli Nazmî ve Dîvân'ına Yeni Bakışlar", s.104.

⁴² Alıntılar M. Fatih Köksal'ın yukarıdaki makalesinden alınmıştır.

Şairin zaman zaman bînukat nazireler yazığını ve çalışmamızda bu örneklerin bulunduğunu söylemenin yanı sıra Nazmî'nin değişik olarak bitişmeyen harflerle yazılmış şiirleri olduğunu da söyleyebiliriz;

(fe' ilâtün mefâ' ilün Fe' ilün)

Zûra devr el uzada vâ derdâ

Dâ' durur âh dil-i zâra o da

Dâddan dûr durur devr-i dîn

Zârdur âh o zûr üzre verâ

Devr-i dîn âh o zûr-âver-i ân

Dil-i zâra ider âzâr u ezâ

Derdden âh dil âzürde durur

İder ol âh ara zârı ara (Edirneli Nazmî :55-b)

2. EDİRNELİ NAZMÎ DÎVÂNÎ'NDAKİ MUHTEVA ÖZELLİKLERİ

2.1. BİRİNCİ BÖLÜM-DİN TASAVVUF

2.1.1. DİN

2.1.1.1. ALLAH

İncelediğimiz Nazmî Dîvânî'ndaki kısımda Allah ile ilgili başlı başına bir manzume olmamakla birlikte gazellerin çoğunda ism-i celile ait birçok unsur yer almıştır. Şair Allah ile ilgili olarak şiirlerinde onun zatı ve sıfatları hakkında malumat vermiş, O'nun esması hakkında yoğun bir ifadelerde bulunmuştur. Esmalarını şiirlerinde Allah lafz-ı celili ile birlikte kullanmıştır.

Allah lafz-ı celilinin yanı sıra şiirlerinde şu sıfatları da kullanmıştır:

Rabb, Rabb-i Celîl, Rabbü'l-Âlemin, Sâni', Zülcelâl, Sübhân, Hak, İlah, İlahî.

Nazmî şiirlerinde Allah'ı islamî tevhid anlayışıyla kabul eder ve şiirlerinde bu yönde bahseder. Ona göre Allah her şeyi var eden ve her an yarattıklarından haberdar olmandır. Şair özellikle şiirlerinde yarattığı varlıkların mükemmel oluşu üzerinde ısrarla durur.

Şöyle kim var Nazmiyâ ma'nâda şani' Allahtur

Göz göre şol dil alan dildâr-ı ra'nâ zülfikâr (G 298)

Şair Allah'ın sâni' esması üzerinde ısrarla durur ve bu esmasıyla birlikte yarattıklarıyla ilişkisini, onları hüsn-i hulk süretinde halk ettiğinden sıklıkla bahseder.

Her maħalde hafızı Allah'tur

Dâyimâ ol kimse kim Allah der (G 532)

Gazellerinde insanlara nasihat veren bir üslubun sahibi olan şair ifadelerinde sık sık her şeyin Allah'a ait olduğunu ve insan olmanın erdemlerinde kayıtsız O'na

bağlılığın ifadesini tembih eder. Allah'ın her yerde ve her an hazır ve nazır olduğunu bildirir. Kişinin O'na merbutiyetini ve O'nun koruyuculuğunda olduğunu şükür bahsiyle sabitleştirir.

*Zıkr-i haq eyler o kim dembedem Allah eyler
Kendüni cümle 'âlemden ol âgâh eyler (G 619)*

Allah zikri her inanan için elzem bir durumdur. Kulun daima rabbini zikir ile anması onu kendisini var edene yakınlaştıran en önemli unsurdur. İnsanoğlunun rabbini anması rabbinin de onu anması ve kendisine âlemlerin kapılarının açılması sonucuna ulaşacağından bahseder.

*Her gören der hüsni ü hulû ile nigârı bu nigâr
Hey ne ferhunde şıfat Allah ne cevher zâtmuş (G 1282)*

Şair kendi gözünden Allah'ı her şeyi mükemmel haliyle var eden olarak algılar. Allah öyle yüce bir yaratıcıdır ki yarattığı her şeyde kendisinden bir parça vardır. Dil özelliği olarak elbette Allah ismi şiirlerde bolca kullanılmıştır. Özellikle ikilemeler aracılığıyla şair vurgu yaparak söylemek istediğini pekiştirmek ister.

*Ġamze idüb illere benden ne görse ğamz ider
Allah Allah ğamze-i dilber nice ğammâz olur (G 439)*

*Râh-ı 'aşk içre ne çok derd ü belâlar varmuş
Allah Allah 'âşık olmak niçe mişkil kârmuş (G 1288)*

2.1.1.2. MELEKLER

Melekler bütün dinlerde uhrevî varlıklar olarak bilinir ve öyle kabul edilir. Onların özel durumlar dışında görülmesi, algılanması yoktur ama dinsel anlamda kabulleri şarttır. Ortak tasvirleri olarak da tüm dinlerde kanatlı olarak tasavvur edilirler. Dişil ya da eril bir kimlikleri kabul edilmez. Kendi âlemleri içerisinde rabbi zikir ile meşguldürler. Meleklerin temel özelliklerinden birisi onların günahsız

oluşlarıdır. Tam da bu yönüyle divan şiiri açısından özellikleri oldukça şiir yapısına uygun bir konumdadırlar.

Sevgilinin varlığı ve onun âşık tarafından tasavvur mevzuunda melek sıfatı çok kullanılan bir bezerlik unsurudur. Kendilerine ait melekût âlemlerinin oluşu ve algılayış olarak hep yücelerde tasavvuru da âşık için kullanılması kaçınılmaz bir teşbih kaynağıdır. Melekler güzeldir ve güzellik yönleriyle de sık sık onlar üzerinden atıflarda bulunulur. Divan şiirinde aşkın sevgilisine biraz mübalağa ile değer verme ölçüsünde melekler ve özellikleri mazmuna dönüşecek ölçüde kullanılmıştır. Aşıka göre sevgilisi meleklerden bile yüce bir yerdedir.

Nazmî şiirlerinde doğrudan melek ismini kullanmakla birlikte bu isme eklenen sıfatlarla ilgili bezerliklere de şiirlerinde yer vermiştir. Bu sıfatlardan bazıları:

Melek, Meleksimā, Meleksıfat, Melek haslet, Melek manzar, Melek agyār.

Olunca melek manzar bir hūb olur ol rūḥ

Senūñ bugün ey dilber ol hūb-ı melek manzar (G 79)

İder halk ile hulḳ ile muḥabbet

Melek haşlet olur çok ādemi var (G 123)

Yer ile gökte ṭurmazlardı ey māh

İşinūñ kadrini bilse melekler (G 129)

Her güzel kim bir melek aḡyārdur iblīs pes

İkisinūñ birbirine ḳurbı key eb'ad durur (G 317)

Bir melek simāya dil virdüm ki ādem cānıdur

Haḳ bilür kim gönümün meyli aña rūḥānīdür (G 363)

2.1.1.2.1. İblîs

Dinde İblis diğer adıyla şeytan ve cem' iyle şeyâtîn melekler arasında kovulmuş bir melektir. Meleklik sıfatını cisminde bulundurduğu kibr ile kaybetmiştir. İnsanın kendi karşısında rab tarafından üstün kılınması kendisini helakete sürüklemiş ve helake götürücü olarak izin verilmiştir. Divan şiirimiz açısından nasıl kullanıldığı konusunda incelemelerimizde onun yukarıdaki kötü unsurlarıyla kullanıldığını görmekteyiz. Bu açıdan diğer meleklerin aksi yöndeki teşbihlerde kullanılagelen temel sıfatlardan biridir. Aşkın temel üçlüsünden agyâr için kullanılabilen, şairler açısından kaçınılmaz bir benzetme unsurudur. Nazmî'de şiirlerinde bu yönüyle agyâra seslenişinde sıklıkla kullanır

*Eylemez 'âkıll olan cāh-ı cihān ile ğurūr
Pes ğurūr ile sürildi der-i haĥtan iblīs (G 1181)*

İblisten bahsedilirken onun kovulmuş olması özelliği sık sık vurgulanır. En büyük düşmanı olan ve onu saptırmak için elinden geleni yapan İblis'e insanoğlu, uymamalıdır. İnsanoğlunda mündemiç bulunan bütün kötü huyları tetikleyici özelliği bulunan İblis ona uymamakla şairin tembihiyle gururdan arî olmanın temelidir. Adeta ona uyanın sapkınlığını vurgular.

Melek ruhlularında iblisten uzak durması gerektiğini vurgular. Dost olanla birlikte bulunan kişi agyârdan nasıl uzak durmalıysa insanda iblisten öyle uzak durmalıdır.

*Melek iblīs ile enīs olmaz
Niçün agyâra yâr ola me'nūs (G 1192)*

Hased ehli de şairden benzetme yoluyla iblise denk tutulmuştur. Çekemeyen agyârın yanında yer alır ve onun yolunda ilerler. Tıpkı hasudun iblisin sıfatlarıyla hareket etmesi gibidir.

Şerr işe yiler hasūd İblīsveş

Eylemez ol huyunu terk ol saķaķ (G 1468)

Şair şeytandan sevgilisine bahsederek ona bir çağrıda bulunur ve onu kendisine dost olanın yanında görmek ister.

Revā mı ey perī sen yār-ı cāna

Enīs olmaķ şol İblīs Ehrimenler (G 130)

İnsan hakkın kapısından asla bir an olsun uzak durmamalıdır. Aksi takdirde kendisine dost olarak İblisi seçmiş olur ve bu onun için kaçınılmaz bed akıbetir.

İblīs şıfat dāyim olur işi şerr ü şūr

Şol kimesne kim rahmet-i haķdan ola ol dūr (G 21)

Kes ile şol kesüñ başı ki şer işe ayak başub

Hemān iblīsveş her yerde hayr işe ola māni' (G 1513)

2.1.1.3. KİTAPLAR

Divan şiiri hiç şüphesiz dinsel öğelerin fazlasıyla yer aldığı bir şiirdir. Şairler sık sık inanç boyutlarında açıklamaları, mazmunları, iktibasları şiirlerinde kullanmışlardır. Âşıkın sevgilisinin yüzünü mushaf olarak tanımlaması kutsal kitaplarında bu teşbihte sık sık başvurulması gereken bir unsur olduğunu göstermektedir. Âşık sevgilisinin yüzünü temsil etmek isterken Kur'an'ı ve onun ayetlerini, hattını çeşitli benzetmelerle kullanır. Özellikle divan şiirinde sevgilinin kaşları bu hatt ile kalıp kullanımlardan birisi olmuştur. Benzetmelerin dışında ilahi kelimeler olan Kur'an bizzatta şiirlerde yer alır. Onun kıraati konusunda tembihler yapılır.

Emr-i haķ kavlı-i resūl üzre olanuñ Nazmiyā

Dembedem eglencesi hep kır'at-i kır'ān olur (G 445)

Şair sürekli olarak Kur'an kıraati üzerinde durur ve bu eyleminin sebeplerini açıklamaya çalışır.

İstersüñ anı kim seni azdurmaya 'avām

Nazmi 'ale' d-devām oķı kır'ān ile havāş (G 1409)

*Demâdem kıṛâ‘at-i kıṛ‘ân-ı tesbîḥ
Olur nazmı hemîn nūr ‘alâ nūr (G 98)*

*Fıkr ide cânına ol kim bir yatacak yer anuñ
Dâyimâ ârâm-ı cânı kıṛ‘at-i kıṛ‘ân olur (G 443)*

Yine tembih unsurunu kullanan şair tehlikelerden uzak durmak için muhataba Kur‘an’a sınıksız sarılmasını salık verir.

*Her ḥaṭardan olunur ḥıfz ol kim
Kul hüvallah oḳına bilâ ihlâş (G 1401)*

2.1.1.4. PEYGAMBERLER

2.1.1.4.1. Hz. Muhammed

Hz. Muhammed şiirlerde birçok başka isimlerle anılmakla beraber sıklıkla Ahmed, Mustafa, Habib, Habibullah, Resuli, Resulullah, Resul-i Ekrem, Resul-i Muhtar ve Peygamber gibi isimler ve sıfatlarla birlikte bahsedilir. Allahın hak resulüdür ve bütün güzel hasletler zatında mündemiçtir. Kişiye düşen onun sünnetine uygun hareketlerde bulunmasıdır.

Hz. Peygamber hakkında söylenen Nûr-ı Muhammedî ifadesi şiirlerde sıklıkla bahsedilen unsurlarındandır;

*Muḥammed nûrı ḥaḳḳıyçün ider cân ile dil Nazmı
Şafâ vü şevk ile seyr cemâl-i muştafâdan ḥaz (G 1485)*

Hz. Peygamberin ümmetine kıyamet gününde şefaâtçi olacağı müjdesi de yine divan şiirinde çeşitli vesilelerle kullanılmagelmiştir;

*Olısar ‘avf ‘avf ile ne şübhe ma‘füvv
Aña kim ola şefaâtçi resûl-i muhtâr (G 575)*

Bazen de Hz. Peygamber ve onun Ashab-ı Güzîn’i birlikte bahsedilerek diğer karşıt özellikler ile birlikte ele alınarak karşılaştırmalara gidilir;

Resûle ümmet olanlar severler çâryârı hep

Velâkin râfîzi vü hâricîdür zümre-yi eşrâr (G 4)

Hz. Peygamber ve onun yaşadığı coğrafyadaki bütün kutsal beldeler birbirini çağrıştıran unsurlar olarak divan şiirinde kullanılır. Kible, Ka'be, Mekke, Medine gibi kutsal kavramlar hep birlikte bir bütünü tamamlayan parçalar olarak Hz. Peygamber etrafında birleştirilir;

İşigi Ka'be yüzi kıblem olan

Muhammed nûri haqqı Muştafâdur (G 146)

2.1.1.4.2. Hz. Âdem

Hz. Âdem ilk insan ve ilk peygamberdir. Bu yönüyle divan şiirinde kullanılmaması düşünülemez. Şahsında anlatılan birçok vakia onu bu özellikleriyle divan şiirinde güzide bir yere taşımıştır. Hz. Âdem'in Habil ve Kabil adlarında iki oğlu vardır ve çocuklarından birisi iyiliği temsil ederken, diğeri nefsin esiri olarak bilinir ve kabul edilir. Hz. Peygamberin nuru bahsiyle Hz. Âdem birlikte kullanılır.

Her fesâd ehli muqarrer âdemüñ hannâsıdur

Âdemi ifsâdı hannâs-ı lâin vesvâsıdur (G 348)

Hz. Âdem ilk insan olması ve cennetten kovulması bahsiyle şeytan ile aralarındaki mesele yönüyle bahsedilir. Onu cennetten çıkaran hannâs olan şeytandır. İşte bu noktada fesad ve hasud ehilleri şeytan safında kabul edilerek âdeme sesleniş yapılır.

Ol ki haq yoldan çıkarub azdıra bir âdemi

Âdemüñ şeytânıdur ol belki hem şeytânıdur (G 362)

Çoğunlukla Âdem ve 'adem kelimeleri arasından olayların benzerlikleri yönüyle cinaslar yapılır;

Âdemüñ şeytânı âdemdür kim ol

Âdemi şeytân gibi izlâl ider (G 558)

2.1.1.4.3. Ya'kûb

Ya' kub Peygamber Kur'an'daki Yusuf suresi ile ilgili olarak çeşitli vesileler ile telmih konusu edilmiştir. Hz. Ya' kub'un oğlu Yusuf Peygamberden ayrı düşüşü, onun hasretiyle gözlerini kaybedişi, külbe-i ahzân'ı ve ona yeniden kavuşması bahisleriyle divan şiirinde sıkça kullanılan telmihlerdendir.

Sa'ña Yūsuf olmaz hüsñ ü cemâl ile şebîh

Ba'ña ya'kûb olmaz hüzñ melâl ile nazîr (G 589)

Özellikle Hz. Ya' kub oğlu Hz. Yusuf ile birlikte anılır. Hz. Yusuf'un güzelliği ele alınırken sevgiliye teşbih yapılır ve onu bekleyen gözler olarak da şair kendisini sürekli onun yüzü hasretiyle hüzne gark olmuş olarak bulur.

Hasret ile âh o Yūsuf çehrenüñ ya'kûbveş

Sanki doğınsa deler bu eşk-i Pürelmâsımız (G 1021)

2.1.1.4.4. Yûsuf

Hz. Yusuf kıssası divan şiirinde en çok kullanılan telmihlerden birisidir. Onun başından geçenler ve sonunda Mısır'a hükümdar oluşunun yanı sıra en çok işlenen özelliği güzelliği olmuştur. Şiirlerde *Yūsuf*, *Yūsuf-ı Ken'an*, *Yūsuf-ı Hubân*, *Yūsuf-ı Mısr*, *Yūsuf-ı Hüsn ve Sultân-ı Hubân* olarak da kullanılır. Hz. Yusuf'un hayat serüveninin hemen hemen bütün safhaları şiirlerde işlenmiştir, ancak en çok üzerinde durulan konu onun bir köle olarak satılması, zindana atılması ve güzelliğidir.

Şair şiirlerinde sevgilisine güzeller sultanı olarak seslenir ve onun bahada sanki Hz. Yusuf olarak kabul eder;

Melâhat birle kim sultân-ı hübân olmuş ol dilber

'Azîz ü dâyim olsun Yūsuf-ı mısr-ı behâ olmuş (G 1208)

Zamānuñ Yūsufi olub bahāda

O dilber hūblar sultānı olmuş (G 1261)

Ben kim ol Yūsuf cemāli sevdüm ol

Ħüsn ü Behçet mısrına sulţānmuş (G 1326)

Hz. Yusuf'tan bahsederken çoğu zaman mısır ve ona ait birçok yapı beraberinde kullanılmıştır;

Mısr-ı kûyına iren oldur o Yūsuf-ı ħüsnüñ

Ki revān ide revān nil gibi gözden yaş (G 1335)

Güzellükte ki Yūsufur ser āmed

Bugün sensün güzel bir aña beñzer (G 251)

2.1.1.4.5. Hz. Mûsâ

Hz. Musa Allah ile Tur'da görüşmesi bakımından sıkça bahsedilir. Onun Mısır'daki yaşamı, başından geçen olaylar ve Firavun ile olan ilişkisi bakımından telmih yoluyla bahsedilir. Hz. Musa'nın asası, yed-i beyzâ ve Nil nehrini ikiye ayırması gibi mucizeleri divan şiirinde yoğunlukla kullanmıştır.

2.1.1.4.6. Hz. İsâ

Hz. İsa ölülerini diriltme mucizesiyle ve canbağış olan nefesiyle anılır. Cebrail'in Hz. Meryem'e üflemesi sonucunda Hz. İsa'nın doğması, Hz. İsa'nın göğe yükselmesi ve yükselirken üzerinde bir iğne bulunduğundan göğün dördüncü katında kalmış olması ve hastaları iyileştirmesi onun diğer özellikleridir. Bütün bu yönleriyle Hz. İsa divan şiirinde *İsâ*, *İsâdem*, *İsânefes*, *İsâsıfat* gibi isimlerle de kullanılır.

Dem-i 'İsâ kim olurdı o cānbağış

Senüñ ol nuţķ rūĥefzāna beñzer (G 251)

Ġamdan olmuş dil 'uşşāķa virür def'i ĥayāt

Nuţķ-ı İsâ demle ĥande cānbağış ile yār (G 578)

*Lütf idüb her kim gelürse görmege ben haste
Baña la‘lün bād iden cānā gelür ‘İsā nefes (G 1160)*

*Cān bulur cānān lebünden merde diller imdi pes
Ol bugün ‘İsā gibi bir müheyā emvātmuş (G1282)*

2.1.1.4.7. Süleymān

Hz. Süleyman hem padişah hem de peygamber birisidir. Bu yönleriyle onun çeşitli özellikleri anılır. Bu özelliklerden bazıları şunlardır; kendisine kuşlara ve cinlere hükümdar olma yetkisi verilmiş, onları çeşitli inşalarda çalıştırmış, seferlere çıktığında yanında bulundurduğu Hüdhüd ile öncü bilgiler edinmiştir. Hz. Süleyman yarım kalan mescid-i aksa’yı tamamlamıştır. Hz. Süleyman şiirlerde veziri Asaf ile sıklıkla anılır. Veziri Asaf’ın bazı ilmi selahiyetlere sahip olduğu yönleri vurgulanır.

*Her cānibe ki şāh-ı Süleymān ider sefer
Turmaz ider yel on iki ay şan kamer sefer (G 829)*

*Himmet iderdi tamām Āsaf-ı devrān eger
Eylese Nażmi kulum şāh-ı Süleymāna ‘arz (G 1442)*

*Ķadeh sen şāh-ı hüsnuñ meclisünde
Süleymān devri içre cām-ı cemdür (G 170)*

2.1.1.4.8. Hızır

Hz. Hızır, peygamber olduğu rivayet edilen bir şahıstır ve divan şiirinde sıklıkla adından bahsedilir. Onun Hz. Musa ile olan seferi, İlyas peygamber ile olan ab-ı hayat yolculuğu, ab-ı hayata ulaşıb ölümsüzlüğe kavuşmalarından bahsedilir. Ölümsüzlüğe kavuşmalarından sonra Hızır denizde İlyas karada sıkıntıya düşenlere çeşitli vesilelerle yardımda bulunur. Ancak divan şiir geleneğinde Hz. Hızır çoğu zaman ab-ı hayat mevzusuyla birlikte anılır.

Sen şeh-i hūbān elinden şol ki saġar çeker

Āb-ı Hızır ile lebāleb cām-ı İskender çeker (G 471)

Hızırveş cānā hayāt-ı cāvidān bulur revān

Bāde-i la‘lünden ol kim cām-ı cān perver çeker (G 473)

Âşık maşukunun dudaklarını İsa gibi canbahş olan bir nefes gibi görür ve kabul eder. Bu yönüyle ab-ı hayat da bu minvalde kullanılır. Tıplı Hızır gibi maşukun dudaklarına ulaşan da ölümsüzlüğe erişir.

Sefer eylersek eger dīde vü dil milketine

Çuruda yaşta saña yār ola Hızır u İlyās (G 1178)

Hz. Hızır ölümsüzlüğe kavuştuktan sonra denizde, Hz. İlyas ise karada insanların imdadına koşarlar. Bu ikili yine ölümsüzlük mevzuuyla birleşerek ikili anlatımlarda sık sık kullanılır;

Sefer eylersek eger dīde vü dil milketine

Çuruda yaşta saña yār ola Hızır u İlyās (G 1178)

Can bahşeden benzerlikleri yönüyle Hızır ve Hz. İsa'nın ortak olarak anıldığı da görülmüşdür;

Āşıkā biñ cān virür bir demde Nazmi la‘l-i yār

Pes nedür ya āb-ı Hızır ile Mesīhādan ġaraz (G1429)

Şu cānan kim ola cānbahş u dilkeş

Mesīhā demdür ol hem Hızır peydür (G 176)

Hz. Hızır İskender'in hizmetinde bulunmuş ve ölümsüzlüğe ulaştığı ab-ı hayat yolculuğunu İskender için yapmıştır. Bu olaydan hareketle de İskender-Hızır ikili kullanımları da yoğunlukla şiiirlerde anılmıştır;

*Sikender gibi kim cān virmeye vaşlına anuñ kim
Haṭṭı Hızır u saçı zulmet lebi āb-ı hayāt olmuş (G 1210)*

*Sen şeh-i ḥübān elinden şol ki saġar çeker
Āb-ı Hızır ile lebāleb cām-ı İskender çeker (G 471)*

2.1.1.5. HALİFELER

2.1.1.5.1. Hz. Ali

Hz. Peygamberin en yakınında olan isimlerden olan Hz. Ali birçok yönüyle divan şiiirinde bahis konusu edilmiştir. Onun cesareti, dirayeti ve ilminden sıklıkla bahsedilir. Kendisine Hz. Peygamberin hediye ettiği zülfikar kılıcı ise özel bir yere sahiptir ve zülfikardan bahsedildiğinde Hz. Ali'den bahsedilmiş sayılır. Tüm bu özellikleriyle Hz. Ali için divan şiiirinde Esedullah, Şāh-ı Merdān, Merd-i Hüdā, Şir-i Yezdān, Haydar-ı Kerrār, èAliyy-i Murtaẖ gibi lakaplar ile anılmıştır.

*Kārzār-ı aşk içinde şol adu-yı kāfiri
Şāh-ı merdān-ı Ali gibi yüri şirāna baş (G 1388)*

Divan şiiirinde sıkça kullanılan Hz. Ali ile ilgili iktibaslara da yer verilmiştir. Bunlardan en bilineni “*lā fetā illā Ali lā seyfe illā zülfikār*”dır. İktibasın vezin uygunluğu da göz önüne alındığında şairler için kaçırılmaz bir müfred örneği olarak kullanılagelmiştir.

*Çeşmi ayn-ı seyftür anı der anuñ ile gören
Lā fetā illā Ali lā Seyfe illā zülfikār (G 298)*

*Sāki-yi kevşer Alinüñ şol müselsel sözleri
Cān baġışlar cāna güyā selsebil ırmāġıdur (G 350)*

Dimüş miftâh-ı rızık ol hüsn-i hatt

Yazınca hoş ‘Aliyy-i Murtaşâ hatt (G1454)

Ûul olsa o kimse kim ‘Aliye

Kendüyi mişâl şanber eyler(G 262)

2.1.1.6. ÂHİRET İLE İLGİLİ KAVRAMLAR

2.1.1.6.1. Âhret

Ahret âlemi insan için ulaşılması gereken mezildir. Kişi ukba yolculuğunda olmalı ve her şeyden arınmalıdır. Bu menzile ulaşmak için insanoğlunun dünya hayatında acı çekmesi gerektiği ve çeşitli sıkıntılara maruz kalması gerektiği vurgulanır. Kişi hayatında tasavvuftaki terk makamında bulunmalıdır. Öyleki terk-i terk kavramıyla dünyaya sırt çevirmenin son noktası belirtilmiştir. Ahiret âlemi Âhret, Ukbâ, Yâd-ı Ukbâ, Hâl-i Ukbâ, Tâlib-i Ukbâ gibi sıfatlarla anılır.

İtme bu dünyâya Nazmi meyl ‘uqbâ fikrin et

Fânidür çün mülk-i dünyâ mülk-i ‘uqbâ bâkîdür (G 355)

Dünya âleminin kısa bir oyalanmadan ibaret olduğu ve asıl varılacak yurdun ahret yurdu olduğu üzerinde sıkça durulur.

Hiç ölem dimez ölüm añmaz ‘avâmuñ ekşeri

Yâd-ı ‘uqbâ itmez aşlâ tâlib-i dünyâ olur (G 432)

Hâl-i ‘uqbâdan ki bu dünyâda biz gâfillerüz

‘Âlim-i ahvâl âlem olmayan câhillerüz (G 1035)

Fikr-i ‘uqbâ eyleyen zîbâyı terk idüb hemân

Künc-i ‘uzlet tutub ekşer halktan pinhân olur (G 443)

2.1.1.6.2. Mahşer

Mahşer denildiğinde akla hesap günü gelir ve sırat köprüsü, mizan gibi mefhumlarla birlikte ele alınır. Genellikle insanoğlunun son durağından önceki merhale olarak algılanır ve her şeyin ortaya döküldüğü yer olarak tasvir edilir. Mahşer, Rûz-ı Mahşer, Rûz-ı Cezâ, Rûz-ı Kıyâmet gibi kullanımları vardır.

*Göriserdür görgüsün her kimse Nazmi âh kim
Ol nihân kim kurula mahşerde mîzân u şîrâf (G1456)*

*Añalum ol günü kim nice olısar hâlimüz
Haşr olub kuruldığı sa'atte mîzân u şîrâf (G 1451)*

Şair çoğu zaman mahşer kavramını haşr olma, yeniden hayat bulma mevzuunda tabiatı anlattığı şiirlerde sıklıkla kullanır.

*Her nebâta kim virür neşv ü nemâ faşl-ı bahâr
Haşr olur şankim o dem herkes mezârından çıkar (G 467)*

2.1.1.7. DİNÎ MEFHURLAR

2.1.1.7.1. Din, İmân, Şeriat, Müslümân

Tezatlıkların zıtlıkların sık kullanıldığı divan şiirinde din, iman gibi tezatlari ile ele alınır. Şair sevgilisinin yüzünü mushafa yani dinin temeline benzetir ve onun ayetlerini de ayva tüyleri ile ilişkilendirir. Sevgilinin bu küfür nişanı olarak duran ayva tüylerinde arınması şairin sevgiliden isteğidir.

*Yârüñ ki nûr-ı dîde ruhu vü cebînidür
Rüşen bu ehl-i 'aşkuñ ol imân u dînidür (G 808)*

Rakip çoğu zaman âşık tarafından bî-dîn olarak kabul edilir ve sevgilinin onun yakınında bile bulunmaması gerektiği vurgulanır.

‘Aşka düşüben şu kim hūblikā gözlemez
Beñzer o bīdīne kim rāh-ı hevā gözlemez (G 1100)

Ruḥ u zūlfūñ firākuñ durur dīnüm īmānum
Demādem bu fiḡān-ı subḡgāh u nāle-yi şebgīr (G 8)

Hevāyile hevesdür dīnūñ ancaḡ
Devāsı Nazmiyā şabr u sūkūndur(G 197)

2.1.1.8. NAMÂZ

Namaz dinde en önemli noktadır. Dinin direği olarak ve müminin miracı olarak kabul edilir. Âşık da sevgilinin kapısındadır ve kendisini sevgilisinin kulu kölesi olarak kabul eder. Adeta aşk imamının arkasında ona uyarak namaza durmuştur. Nazmî ise genelde şiiirlerinde namaz kavramını gerçek anlamda kullanarak kişiyi yüceler yücesine çıkararak en önemli eylem olarak kabul edilir.

Her namāzında rükū‘ ile sūcūdı kişiye
Dāl-ı devlettür elif ḡaddini tā kim dāl ider (G 454)

Kāfir ile müslimūñ farḡı namāz ile dūrür
Pes nice müslimdür ol kim ḡılmaya dāyım namāz (G 990)

2.1.1.9. KA’BE-KIBLE-HAC

İslam dininin en önemli kutsal mekânı Ka’bedir. Müslümanlar temel ibadetlerinden namazlarını Ka’beye dönerek gerçekleştirirler. Bu açıdan divan şiiirinde aşkın sevgilisine durduğu pozisyon açısından benzerlikler vardır. Âşık da yüzünü hep sevgilisine döner ve ondan küçük de olsa bir işaret bekler ve onun kapısından bir an olsun ayrılmak istemez.

Ṭapuñ ḡiblem durur Ḥa‘be işigūñ
Ḥapuñ baña anuñçün secdegehtür (G 174)

Ka‘be haccedilmesi yönüyle de şiirlerde sık sık kullanılır. Etrafında yapılan tavaf, yine âşık ve ma‘şuk arasındaki ilişkiyi anlatması bakımından kullanılmıştır.

*Ṭavāf-ı Ka‘be -yi dil itmez iseñ
O mürde haqqıçün ‘ömre ziyāndur (G 192)*

*Ṭavāf ile gönüller Ka‘besin kim
Şafası ‘ömre sürür hażz-ı cāndur(G 192)*

*Dāyim varub habībūñ yüz sürmek işigine
Hacc u şalavat gibi olmuş durur baña farz (G 1145)*

2.1.1.10. HACERÜ’L-ESVED

Ka‘benin yakınında bulunan ve cennetten düştüğüne inanılan hacere l-esved rengi yönüyle divan şiirinde sıkça kullanılan bir benzetme unsurudur. Sevgili katı kalplidir ve aşık bir an olsun umut vermez.

*Raḥm ile nerm olmağ olmaz şöyle kim
Her kimüñ kalbi ola mişl-i Hacer (G 538)*

2.1.2. TASAVVUF

2.1.2.1. KANÂ’AT

Kanaat en büyük zenginliktir ve kanaat ehli olan mağdur olmaz. Aşkın kanaat ehlinden olduğu bilinir ve o her şeyde kanaati gözetir. Divan şiirinde Kanâ’at Kûşesi, Künc-i Kanâ’at gibi isimlerle bahsedilir.

*Bir kanâ‘at birle ‘uzlet köşesi bir kişiye
Bâ‘iş-i emniyet-i hâl ferâğ-ı bāl olur (G 441)*

*Bir ferâgât kûşesin bul gör kanâ‘at kûşesin
Kişi kendin anuñ ile guşşadan āzād ider(G 451)*

Bir faķır itse ķanā' at hoş tevekkül eyleyüb

Gönlün anuñla o dāyim pür ğinā eyler yeter(G 495)

2.1.2.2. TEVEKKÜL

Her türlü tedbiri aldıktan sonra işi Allah'a havale etmek manasına gelen tevekkül kavramı divan şiirinde tasavvufi anlamda kullanılan kavramlardandır.⁴³ Şair bunu Allah'a sığınma ve her şeyi ona havale etmek anlamında kullanır ve bunu salık verir. Tevekkülle yapılan işler sonucu hayır olan işlerdir. Nazmî de tevekkül mefhumunu kullanırken yine aynı minvalde nasihat babında bir sesleniş yapar.

Bir faķır itse ķanā' at hoş tevekkül eyleyüb

Gönlün anuñla o dāyim pür ğinā eyler yeter (G 495)

Fakr sahibi bir kişi Allah'a yönelip tevekkül edip yalnız ona sığırsa sonuçta Allah'ın ganiyy sıfatıyla mukabele bulur.

Kişi bir tevekkül idüb olma ħāline ki řākir

Olur ol o ħāl ile pes ne belā gelürse řābir (G 690)

Kişi haktan gelen tüm belalara karşı mutlak bir tevekkül ile Allah'a yönelirse işin sonunda sabr makamında kendini bulur.

2.1.2.3. İHLÂS

İhlâs kulun Allah'a yönelişindeki tüm etkilerden arınarak yalnız O'nun için bir şeyler yapması maenasında kullanılır. Şair de ihlâsı yaptığı her işte görmek ister. Yine bu kavramı tasavvufi anlamıyla yoğun şekilde kullanır. Halas kökünden gelen diğer kavramlarla birlikte kullanmak adet halini almıştır.

Kiřinüñ lāzım olan budur islāmına kim anuñ

Vedādı cümle aĥbābıyla ħāliř ola bil ihlaş (G 1375)

Yüri rāh-ı dalāletten ħalāřa çāre ķıl Nazmî

Niçün eylersün ol yolda ne miskîn kendüne taķsîr (G 7)

⁴³ Pala, İskender; Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü, Kapı Yayınları, İstanbul, 2004, s.276.

2.1.2.4. FAKR

Genellikle tasavvufi anlamda kullanılan fakr mefhumu fakirlik yoksulluk manasının yanı sıra tasavvufta varlıktan sıyrılmak, ayrı kalmak manalarında kullanılır. İnsan kendisini yaratana karşı acizliğini bilmeli ve O'na karşı fakirliğini bilmelidir. Divan şiirinde fakr kavramı çok sık kullanılmıştır. Şair hep fakr tarafındadır ve acizliğinin farkındadır.

Biz ki dervîşlerüz faqr ile üns eylemişüz
Elde avuçta nola olmasa sîm ü zerimüz (G 1077)

Şair kendisini hep fakr makamında görür, acizliğinin farkındadır. Fakr ile adeta ünsiyet kesbetmiştir. Dünya hayatına ait bazı zenginlikler ile fakrın tanımı şair tarafından daha da pekiştirilir.

*O kim faqr ile dāyim gün geçire
Olur dünyā yüzi gözine dīcūr (G 97)*

*Nazmiyā faqr elemi dōne dōne
Nerd-i gamda kişiyi zār eyler (G 686)*

*Derd ü elem-i faqr çeküb zillate düşmez
Tutunca püser pend-i pider derbider olmaz(942)*

2.1.2.5. BELÂ

Bela lügatlerde gam, kider olarak tanımlanmıştır. Bela kavramı divan şiirinde Aşıkın tam da içine düştüğü durumdur. Âşık sürekli bela çeker ve hatta en büyük belalar kendisini bulur. Âşık peygamberlerden bile daha çok belaya maruz kalandır. Bela kelimesi çeşitli söz oyunlarına da elverişlidir. Kalu belâ'da bu söz oyunlarının yapıldığı kavramlarındandır. Ayrıca bela kelimesi “evet, peki, öyledir” manalarına gelen belî kelimesi ile de yine söz oyunlarına elverişli bir yapı sağlar.

*Kişi bir tevekkül idüb olına hâline ki şâkir
Olur ol o hâl ile pes ne belâ gelürse şâbir (G 690)*

*Şol kimse ki ola dehr-i belāsına mübtelā
Her demde anuñ işi hemān āḥ-ı āḥtur (G 775)*

*Ol ki çok māl ü mülke mālîk ola
Ekser andan belā çeker yekser (G 730)*

*Nerd-i belāda ola ol kes ki zār
Döne döne her dem olur bîkarār (G 695)*

2.1.2.6. NEFS

Tasavvufta kulun sahip olduğu kötü huylar ve davranışlar olarak tanımlanan nefis; ruh, öz varlık olarak da tanımlanır. Ruh ve nefis kavramları bir bıçağın iki yüzü gibidir ancak kişi iyiliğe yöneldiğinde ruh, kötüyeye yöneldiğinde nefis adını alır.⁴⁴Nefis kavramının çeşitleri vardır. Bu çeşitler yedi kısımdır; nefis-i emmare, nefis-i levvame, nefis-i mülhimme, nefis-i mutmaine, nefis-i radiyye, nefis-i marziyye ve nefis-i safiyyedir. Divan şiirinde şair nefsin çeşitli katmanlarını şiirlerine konu edinir. Genellikle bu bahislerde nefis kötü yönleriyle anılır.

*Añmıyan ölecegin āḥiri ḥāk olacağın
Kendüni nefsi hevāsından ebed kırtaramaz (G 1064)*

*Her dem hevāya yelmegi yel gibi Nazmiyā
Kesmez o kes hemîşe ki nefisün zebūnidur (G 805)*

*Ākıllar işi kıt kanā'at geçinmedür
Yitmez mi vaqıā oña nefse kifāftur (G 786)*

*Hey ne müşkil bir kişi kim dāyimā
Nefse uyar nefesine bir hey dimez (G 1050)*

2.1.2.7. RİND

Divan şiirinde oldukça sık olarak şairler tarafından kullanılan rind kavramı lügat anlamı olarak her şeyi hoşluk gözüyle gören, her baktığına aynı mesafeden durandır. Şairlerin bu sık kullanımları neticesinde rind kavramı bir mazmun haline

⁴⁴ Pala, İskender; Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü, s.317.

gelmiştir. Rindler harabat ehli olarak anılgelmişler, *ehl-i harābat*, *erbab-ı harābat* ve *harabatī* gibi değişik şekillerde de kullanılmıştır. Rind kavramı özellikle mecliste bahis konusu edilir ve çeşitli meclis unsurlarıyla birlikte birçok anlatıma konu edilir. Rindane söyleyişte yine şairlerin şiire bu perspektiften bakmaları anlamına gelir ki tekellüfsüz bir söyleyiş, parlak bir ifade ortaya çıkar. Şairde kavramı bu yönüyle ele alır ve kendini rind-meşreb olarak tanıtır.

*Rind olan ‘ārif düşüb her bir bezmde
Yir içer ne bulsa beng ü mey dimez (G 1050)*

*omasa bir dem dilinden hūblar vaşfin nola
‘Ālemūñ Nażmi dahı bir rind-i şāhid-bāzıdur (G 347)*

Şair kendisinden sürekli güzelleri anmakla, onlarla hemhal olmakla anar ve adeta meydanda birçok rindmeşreb olduğu gibi kendisi de onlardandır.

*Şol nāzenīn ki nāzūk ü rind ola āh anuñ
Her gāh ‘āşıķa işi nāz u itāb olur (G 818)*

*Her ne deñlü başına bir rind olsa çāresüz
Bir güzelsiz olmaz ol bir ķaşı gözi ķarasuz (G1011)*

2.1.2.8. ZĀHĪD

Zahid lügatlerde; Allah’ın buyruklarını yerine getirmekle birlikte şüpheli şeylerden de kaçınan kişi olarak tanımlanmıştır.⁴⁵ Bu tanımına tezat olarak divan şiirinde zahid kaba sofı olarak da karşılık bulur. Şairler zahidden bahsederken onun bu kaba sofı taraflarından daha çok bahsiderler. Bu sıfattaki kişiler dini yüzeysel algılarla ve derine inmezler. Üstelik bu edindikleri sığ bilgilerle de kendilerini başkalarına akıl verme durumunda görürler. Divan şiirinde Aşıkın karşısında çoğu zaman zahid durur. Birinde olan diğerinde yoktur. Āşık gibi binbir cefa ile uğraşmayıp tek hedef için gayret gösterirler. Her gördüklerini dar bakış açılarıyla değerlendirirler. Başkalarına eziyet etme konusunda mahirdirler ve bu da içinde oldukları riyakārılıđın işaretidir.

⁴⁵ Pala, İskender; Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü, s.416.

*Reh-i ‘aşkı koyuben zāhid ider zühde heves
Gör anuñ oñmadığın kim yolını oñaramaz (G 1065)*

Bir yandan zühde düşkünlük gösterirken sahip olduğu riya onun bu eyleminin ancak heveste kaldığının göstergesidir. Zahid başkalarını bir yana bırakalım kendi yolunu bile onaramayan konumundadır.

*Zāhide şüb-ı riya iħrācıdur başdan sevāb
Ol degüldür giymiye aḫlas giye dāyim palas (G1145)*

Nazmî yine zahidin özelliklerinden bahs ederek onun riya içinde olduğunun vurgusunu yapmaya çalışır.

*Ḳo Nazmi zāhid ile ‘aşk baḫsin
Ki ma‘ḫül ile nādān mülzem olmaz (G 964)*

Aşk mevzuunda da şair zahide adeta ateş püskürür, çünkü zahid reh-i aşketa değildir ve böyleyken onunla sohbet yersizdir.

*Farḫı olmaz ebedī imdi ‘avām ile anuñ
Zāhid olan kişi kim olmaya dāyim murtāz (G 1435)*

*Yeter irşād-ı zühd et Nazmiye gel
Var ey zāhid saña ol mezhebi var (G 115)*

*Gün yüzine sen mehūñ baḫmadığı zāhidūñ
Aşlı bu kim büm-ı şom nūr u ziyā gözlemez (G 1101)*

2.1.2.9. VÂ’İZ

Dini anlamıyla öğüt veren kişi olarak bilinen vaiz, divan şiirinde aşkın karşısında bulunan bir kişilik sergiler. Vaiz ile âşık hiç anlaşamaz. Anlaşamamalarının temelinde vaizin de tıpkı zahid gibi oluşu vardır. Vaiz de dinin dış kabuğuyla ilgilenir ve aslında esasında ondan eser yoktur.

*Hevâyı terk idüb başdan bulunca bir sükûn kendü
O yüzden ellere hem itdi rür terk-i hevâ vâ' iz*

*Hevâdan rûzgâruñ ehl-i dünyâsını men' idüb
Fenâsun añdurur olunca bir ehl-i fenâ vâ' iz (G 1486)*

2.2. İKİNCİ BÖLÜM-CEMİYET

2.2.1. ŞÂİRLER

2.2.1.1. Necâtî

Şair Nazmî devrindeki ya da daha önce Osmanlı coğrafyasında yaşamış şairler yazmış birçok şairden bahsetmiş, çoğu zaman övgü ile onlardan bahsetmiştir. Necâtî, Nazmî için önemli bir şairdir. Bazı şiirlerinde ondan övgüyle bahseder. Şair Necâtî'nin eşeârına asla ulaşamayacağını söyler. Nazmî, Necâtî'nin şiirlerini “nazûk ü rindâne” olarak tanımlar. Şair tarz-ı Necâtî'den sık sık bahseder. Nazmî bir beytinde de Necâtî'den şiirde şeyhi olarak kabul ettiğini söyler.

*Nazmum necâti nazmı gibi nâz kes olmağa
Elfâzdur nişâr u lañfûm baña yeter (G 838)*

*Nazmi koma sen tarz-ı Necâtiyi elüñden.
Kim nazmuña il nâzûk ü rindâne disünler (G 73)*

*Nazmı kim tarz-ı Necâti birle zâti tarzıdır
Biri anuñ şeyhi Nazminüñ bir üstâdıdır (G 340)*

2.2.1.2. Selmân

Divan şiirinde bu isimle anılan iki şahsiyet vardır. Bunlardan biri İran'lı büyük şair Selmân-ı Saveci diğeri ise peygamberin ashabı Selmân-ı Farisî'dir. Divan şiirinde şairler daha çok büyük İran şairi Selmân-ı Saveci'den bahsederler. Onun kasideleriyle sahip olduğu ününden bahsederler. Nazmî de yine bu büyük İran'lı şairden zaman zaman övgüyle bahseder. Nazmî'nin Selmân gibi olamadığına hayıflanır. Şairin kendisinin nazmını olgunluk seviyesine ulaştırmasıyla ancak

Selmân ile beraber anılacağından bahseder. Nazmî Selmân'ın kasidelerine de değinir. Gazelde Şeyhî'nin müridi olarak kendisini tanımlayan şair, kasidelerinde de tıpkı Selmân'ın şivesiyle şiirler yazdığını söyler.

*Nazmi ki ider medhi ol şāh-ı cihānuñ
Nazmı anuñ olsa nola selmāna beraber (G 66)*

*Bir şā' irüñ ey Nazmi ire nazmı kemāle
Kendüyi tutarsa nola selmāna beraber (G 67)*

*Ṭarz-ı gazelde Nazmi mürīd oldu şeyhiye
Anuñçün olda şīve-i selmāne kaşd ider (G 830)*

*Nazm-ı ḥasen ile ḥadd-i kemāl ile Nazmide
Vardur tamām ḥaḳ bu ki selmāna iḥtişās (G 1410)*

2.2.2. TARİHİ VE EFSANEVİ ŞAHSİYETLER

2.2.2.1. Dârâb

Dârâb, Keyaniyan sülalesinin son hükümdarı Dârâ'nın babasıdır. Divan şiirinde adından zaman zaman bahsedilir. Dârâb, yine İran'lı diğer hükümdarlar ile birlikte anılır. Daha çok Efrasiyâb'ın damadı Siyavuş ile birlikte anılır.

*Çün şāh-ı Süleymān durur İskender-i şānī
Kimdür ki o şāhı seve dārāba beraber (G 64)*

*Nola çün 'uşşāk ile seyrāne gitse ol nigār
Şehlerüñ pes 'ādeti dārābveş dārāt olur (G 434)*

*Şeh-i 'ālem süleymān şāha nisbet
Bir iki mīr darāb u siyāvūş (G 1251)*

2.2.2.2. Nûşirevân

Nuşirevan, İran'ın Sasaniyan sülalesinden adaletiyle ün salmış hükümdardır. Divan şiirinde adliyle konu edilmiş ve sıklıkla anılmıştır. Adı Hüsrev'dir. Bağdat yakınlarında inşa ettirdiği sarayından maiyetindekilerin sıkıntılarına çare bulduğu, adaleti sağladığı bilinir. Nazmî'de bir beyitte onu zikretmiştir.

*Şîrîn lebûñ kim hüsrevâ nûşinrevânum dirmüş
Niçün virür düşnâm telh ol yâ niçün bidâd olur (G 266)*

2.2.2.3. İskender

Divan şairleri iki farklı İskender bilirler. Bunlardan ilki İskender-i Zülkarneyn, diğeri ise Makedonyalı İskerder'dir. Divan şiirinde yoğunlukla İskender-i Zülkarneyn'den bahsedilir. Onun Hızır ve İlyas ile olan maceralarında sık sık bahsedilir. Özellikle karanlıklar ülkesinden ab-ı hayat bulmak için İskender'in emriyle çıkmaları meşhur bir meseldir.

*Sikender gibi kim cân virmeye vaşlına anuñ kim
Haḫḫı Hızır u şaçı zulmet lebi âb-ı hayât olmuş (G 1210)*

2.2.2.4. Âsaf

Asaf, divan şiirinde Hz. Süleyman'ın meşhur veziri olmakla birlikte vezir adıyla da özdeşleşmiştir. Asaf'ın ilm-i simya ve diğer bazı sırlı ilimlere sahip olduğu söylenir. Saba melikesi Belkıs'ın tahtını bir anda Hz. Süleyman'ın yanına getirmiştir. Şairlerin algısına göre Asaf bir fazilet, basiret ve idare timsalidir. Nazmî'de bu veziri anmış, onu hükümdarı Hz. Süleyman ile birlikte anmıştır.

*Ögerdi Nazmiyi olsa eger
Âşaf-ı sulḫân Süleymānuñ zāhir (G 523)*

*Himmet iderdi tamām Âşaf-ı devrân eger
Eylese Nazmi kılın şāh-ı süleymāna 'arz (G 1442)*

2.2.2.5. Ca'fer

Hz. Ali'nin kardeşi, oniki imamdan altıncısı olan Ca'fer-i Sadık Nazmî'nin şiirlerinde yoğun olarak kullanılmıştır. Öyleki Nazmî bu şahsiyetle ilgili olarak üç adet Ca'fer redifli şiir yazmıştır. Ca'fer-i Sadık, Muta muharebesinde sancak tutarken iki elini de kaybetmiş, sonrasında peygamber tarafından Allah'ın ona iki kanat virdiğini ashabına söylemiştir. Bu yönüyle divan şiirinde Ca'fer-i Tayyar olarak da bilinir.

*Sevilür şāh haqqıyçün nitekim Ca'fer-i şādık
Olursa şādıku'l-ḳavl eyleyüb 'ahde vefā Ca'fer (G 3)*

*Ne cān ola 'aceb bilsem ki gözlerden nihān olur
Görünmez ādeme ašlā perīveş Nazmiyā Ca'fer (G 3)*

*Şubḥ-ı şādıktur anuñ sīnesi güzel yüzi gün
Şevḳ ile rüşen ider dilleri zirā Ca'fer (G 657)*

2.2.3. MASAL KAHRAMANLARI

2.2.3.1. Leylâ vü Mecnûn

Divan şiirinde fazlasıyla kendilerinden bahsedilen, temelinde bir aşk hikâyesi olan şahsiyetlerdir. Leyla ve Mecnun'un gerçek şahsiyetler olduğu sanılmaktadır.⁴⁶ Genellikle aşk mevzusu işlenmeye başlandığında akla gelen ilk hikâyedir. Nazmî de diğer divan şairleri gibi bu hikâyeyi ve kahramanlarını sıkça kullanmıştır.

*Mecnûn lıgum ey leylā şıfat 'aşkuñla ḥalk
Görüb yūri divāne beyābāna disünler (G 73)*

*'Aşḳ ile Mecnûn olur ol dilrübāya dil viren
Nazmiyā şol vech ile kim ḥüsn-i leylā andadur (G 461)*

⁴⁶ PALA, İskender; Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü, s.326.

Hüsn ile sencileyin hüzn ile yâ bencileyin
‘Âleme bir dağı Mecnûn ile leylâ mı gelür (G 647)

Benem sevdâ-yı leylâ birle olduğı gibi Mecnûn
Hevâ-yı zülf-i yâr ile perişân rüzgâr olmuş (G 1212)

Şabâ sevdâ-yı zülfünle âyâ leylâ şıfat her dem
Düşüb deşt içre macnûn-teg yeler âşüfte hâl olmuş (G 1225)

Leylânun ‘aşkına Mecnûn düşüb olmuş hayrân
Kendüni bilmezmüş ol katı mestâneymüş (G 1340)

2.2.3.2. Ferhâd u Şîrîn

Bir mesnevi olarak işlenen Ferhad u Şirin İran kaynaklı bir aşk hikâyesidir. Hüsrev ü Şirin olarak da bilinir. Divan şiirinde isimlerinden sıklıkla bahsedilen Ferhad ve Şirin mesnevilerde anlatılan olaylarıyla anılır.

‘Aşk-ı şîrîn ile Ferhâd ki geçmiş serden
Aña haqqâ ki o bir özge serencâm olmuş (G 1344)

İşidüb nâlem ol yârı şîrîn dehen
Didi kim ‘aşk ile Nazmî Ferhâdmuş (G 1373)

O şîrîn leb beni kim itdi Ferhâd
Bugün iklîm-i hüsnün hüsrevidür (G 188)

Sen hüsrev-i şîrîn lebün ‘aşkına düşen ‘aşıkun
Kârı demâdem derd ile Ferhâdveş feryâd olur (G 266)

Bir lebi şîrîñüñ ol kim ‘aşk ile Ferhâdîdur
Aña her dem hemdem olan ‘aşk ile feryâdîdur (G 340)

2.2.3.3. Vâmık u Azrâ

Diğer mesnevi konuları gibi yine İran kaynaklı olan mesnevilerden olan Vamık u Azra, tıpkı diğer örnekleri gibi divan şiirinde şairler tarafından kullanılmıştır. Mesnevi olarak Türk edebiyatında da çokça kullanılmıştır. Bireysel olarak kullanımlarının yanı sıra birlikte kullanımları daha yoğundur.

Râh-ı ‘aşkuñda zelîl ü sergerdân olan
Vâmık u Ferhâd u Mecnûn uñ bugün emşâlidür (G 358)

Gördüler ‘aşk ile lâyıķ beni vâmık dimege
Saña hüsñ ‘izâr ile ki ‘izâra dediler (G 641)

Saña hemtâ baña beñzer bugün ey mihr-i ‘izâr
Bu cihâna daķı bir vâmık u ‘azrâ mı gelür (G 647)

‘Aşk ile nâlân u sergerdân hayrân olmada
Vâmık u Ferhâd u Mecnûn dur bizim emşâlimüz (G 1027)

2.2.3.4. Hüsrev

Hüsrev ü Şirin mesnevilerinin kahramanlarından erkek olanıdır. Nuşirevan’ın torunu olarak bilinir. Kelime “padişah” manasında da kullanıldığından şairler tarafından çeşitli şekillerde kullanılmıştır. “HüsrevÂ, Hüsrevanî, Hüsrevî ve Hüsrevane” gibi kullanımları bunlardan birkaçıdır. Nazmî şiirlerinde Hüsrev’i Şirin ile birlikte kullanır.

La‘l-i şîrîñüñde hâlûñ fikri uyutmaz beni
Hüsrevâ her ķandeyise hâba mâ‘nidür meges (1159)

Bende olur işiden şîrîñ lebüñden tatlu söz

Hüsrevâ gören seni cāndan sever Ferhādveş (G 1279)

*Ol güzeller hüsrevinüñ haq o şîrîñ la‘lini
Nazmiyâ şehd-i şifâ adına bir şân eylemiş (G 1302)*

*Vaşf-ı la‘lünde bu Nazmi ey güzeller hüsrevi
Lafz-ı şeker bār ile nazmını şîrîñ eylemiş (G 1304)*

2.2.4. ÜLKELER-ŞEHİRLER

2.2.4.1. Hindistân

Divan şiirinde Hind ülkesi, şairler tarafından çeşitli özellikleri ile anılır. Hind ülkesi, uzaklığı, esrarengizliği ve baharatlarıyla şairlerin lafızlarında yer alır. Aynı zamanda Hz. Âdem’in de cennetten kovulduktan sonra yeryüzünde indiği yer olması bakımından da kullanılır. Hind ülkesinde şairlerin en çok benzetmelerde kullandığı misk, anber vardır ve yakut çıkarılır.

*Tācir-i hindūdur hālūñ ‘izāruñda kim ol
Rūma gelmişdür haṭṭuñdan ‘anber-i sārā şatar*

2.2.4.2. Çin

Çin ülkesi. Divan şiirinde Çin, Mani’nin resimlerinden yola çıkarak şairler tarafından sevgilinin yüzüne nispet edilmiştir. Misk, Hoten, Ahu ve Nigaristan gibi yakın kavramlarla birlikte kullanılmıştır.

*Ne ‘ıtr ola haṭṭ-ı hoşbūña beñzer
Meger kim misk-i çîndür buña beñzer (G 252)*

*Kākül-i pür çîninüñ ey gözleri āhū-yı çîñ
Nāfe-i misk-i hıṭā yād ile sergerdānıdur (G 366)*

Rumda ey hāce şatma çin nigāristānını

Pür nigāristān-ı çindür bunda kümbet-hāneler (G 422)

Böyle hoşbū kim senūñ bu zūlf-i miskinden çıkar

Şemsār eyler nigāra miski kim çinden çıkar (G 466)

2.2.4.3. Hoten

Divan şiirinde Hoten ili olarak anılır. Çin'in kuzeyinde yer alan ve divan şiirinde ahu ve misk ile birlikte anılan bir yerdir. "Hatâ ve Hıta" olarak da şairler tarafından kullanılmıştır.

Yārūñ şabā ki ala gele būy-ı zūlfini

Ol demde bu şāma o misk-i hoten yeter (G 841)

La'1-i leb-i derpāşuñ şekker şiken olmuşdur

Hem sūnbül-i gül-i gülpūşuñ müşg-i hoten olmuşdur (G 87)

2.2.4.4. Mısır

Mısır ülkesi. Divan şiirinin coğrafyasında adından sıkça bahsedilen bir ülkedir. Özellikle Yusuf u Züleyha'nın hikâyesi Mısır'da geçer. Şairler sevgilinin yüzüne Mısır'a teşbih ederler. Mısır ülkesi denildiğinde Yusuf peygamber, Züleyha, Güzellik ve Nil gibi kavramlar birlikte anılır. Şairler "memleket, ülke" anlamına gelen Mısır ile ilgili olarak çoğu zaman tevriye yaparlar. "Melahat Mısır, Yusuf-ı Mısır" gibi kullanımlarını şairler sık sık kullanmışlardır.

Kūyı ol Yūsuf cemālūñ mışırdur hüsn ile pes

Eşk-i çeşmüm 'aynı ile anda nil ırmağıdur (G 352)

Bir şeker güftāra dil virdüm ki ādem cāmidur

Adı Yūsufur melāhat mışırnuñ sulţānıdur (G 365)

Yūsuf-ı mışr-ı melāhattür o sulţān-ı cemāl

Kim girüb bāzār-ı hüsn içre özin zībā şatar (G 475)

*MıŖra teŖbîh idüben küyuñı ey Yûsuf-ı hûsn
ÇeŖme-i çeŖmüme nilüñ dağı ‘aynı dediler (G 644)*

2.2.4.5. Bağdat

Irak’ın başkenti. Eski kültürümüzde birçok bilgeyi yetiŖtirmiş yer. Divan şairleri Bağdat’ı şiirlerinde zaman zaman kullanmışlardır. Nazmî şiirlerinde birkaç yerde Bağdat ile Şattü’l-Arab’ı birlikte kullanmıştır.

*EŖk-i ‘âŖıŖ küy-ı ma‘şûka virür revnaŖ revân
Nitekim virür Ŗeref Bağdâd u mıŖra nil ü Ŗattü (G 1459)*

*GülŖen-i küyuñdan eŖküm nola hâlî olmasa
Hey begüm Baadâddan münfik olur mı cÿy-ı Ŗauü (G 1462)*

2.2.4.5. Rum ili

Rum denildiğinde genellikle Osmanlı coğrafyasında yaşayanların bir bölümü kastedilir. “Diyar-ı Rum, KiŖver-i Rum ve İklim-i Rum” Rumeli için kullanılan diğerk sıfatlardır. Rum kelimesiyle beyazlık çağrışım yapar ve şairler genelde bu çağrışımı sevgilinin yüzü olarak kullanmışlardır. Nazmî’de şiirlerinde Rumeli’ni güzelleriyle anar. Aynı zamanda Rumeli’nin adetlerinden de bahseder.

*Cihânda ‘aşŖ rum iline kim
Güzeller kâfi güzel memlekettür (G 148)*

*Cân virüb alur lebüñ bûsın yüzüñ gören didüm
Didi kim bu rum ilidür bunda mey erzân olur (G 446)*

*Rum ilinüñ güzeli çok katı güzel yiridür
Dünye ŖurduŖca Ŗura Nazmi Selânik ü Serez (G 1002)*

2.2.4.6. Selânik-Serez

Selanik ve Serez'den şair bir beytinde bahsetmektedir.

*Rum ilinüñ güzeli çok katı güzel yiridür
Dünye turduķca tura Nazmi Selânik ü Serez (G 1002)*

2.2.5. NEHİRLER

2.2.5.1. Nil-Ceyhun

Nil ve Ceyhun, divan şiirinde aşkın gözyaşı için teşbih olarak kullanılır.

*Mış-ı kûyına iren oldur o Yûsuf-ı hüsünüñ
Ki revân ide revân nil gibi gözden yaş (G 1335)*

*Kûyı ol Yûsuf cemâlünüñ mışırdur hüsni ile pes
Eşk-i çeşmüm 'aynı ile anda nil ırmağıdur (G 352)*

*Herd em âhum âsümânı göğe boyar düddür
Nil ü Ceyhunı yaşum 'aynına almaz rüddür (G 372)*

2.2.6. DAĞLAR

2.2.6.1. Tûr

Tur dağı, Hz. Musa'ya Allah'ın tecelli ettiği dağın ismidir. Divan şiirinde kimi beyitlerde zikredilmiştir. Ortak kelime örgüsüyle kullanılır.

*Ķadd-i bālâ ile belî sensin
Tûr dağıyla o Pürbelâ dilber (G 756)*

2.3. BÖLÜM-İNSAN

2.3.1. GÜZELLİK

Divan şiirinde güzellik mefhumu ilahi bir vergi olarak kabul edilir. Şair güzelliği, sevgilinin yüzü ve yüzündeki diğer güzellik unsurları ile birlikte algılar ve işler. Şiirlerde şairler güzelliği “Melahat, Hüsn ve Cemal” kavramlarıyla da sık sık

kullanırlar. Nazmî’de şiiirlerinde güzelliği sevgilinin yüzü olarak ele alır ve “mah, mihr-i enver, mah-ı münevver” gibi benzetmelerle kullanır.

*Güneş kim böyle hercâî̄ durur rüşen bu ol yüzden
O bir hûb-ı cefâ hû âfet-i devrâna dönmişdür (G 2)*

*Ne yüzden beñzer âyâ aya Güzellükte görsek bir
Ne mahiyet durur rüşen olurdu hoş cemâl-i yâr (G 9)*

*Haqqâ Güzellük ile güzeller güle beñzer
‘Âşıklarî nâlişler ile bülbüle beñzer (G 70)*

*Güzellükte yüzüñdür mihr-i enver
Dağı alnuñ durur mâh-ı münevver (G 134)*

*Nigârũñ yüzi Güzellük göğĩnũñ
Meh-i bedri kaçı mâh-ı nevidür (G 188)*

*Güzellükte ki Yũsufur ser âmed
Bugün sensün güzel bir aña beñzer (G 251)*

*Şâh-ı hũsn olmağ durur güzellere
Olıcağ Güzellük ile bĩ-nazĩr (G 524)*

*Güzellük gülistânı içre nigârũñ
Bũyĩ serv-i mevzũn yañağı gül-i ter (G 874)*

2.3.2. SEVGİLİ

Sevgili divan şiiirinin en önemli unsurudur. Âşık daima onun etrafında pervane olmak ister. Sevgili her yönüyle mükemmeldir. Divan şiiirinde sevgili için “yar, hûb, habĩb, mahbũb, cãn, cãnãn, nigâr, şah, âfet, kãfir, dilber, zât-ı pãk, servkãd,

servkâmet, rûh-i revân, ruhsâr, kadd-i bâlâ, sîmten, şekkergüftâr, gonçeleb ve şîrîn cemâl” gibi isimlerle birlikte anılır.

Sevgilinin en belirgin özelliği aşğa cevır kılıcı olmasıdır. Sevgili aşka daima cevru cefalar ider. Aşkın canına kastider. Âşıktan çok rakibin, ağıyarın yanındadır. Aşkın uyarılarına hiç kulak asmaz, rakiple birlikte olur. Sevgilinin tüm bu yaptıklarına karşı âşık yine de mutludur. Onun yaptığı tüm eziyetler aşğa mutluluk kaynağıdır.

*Bir âdem cânısın sen görmedüm ben
Senüñ gibi melek hû hûb-ı dilber(132)*

*Nigârum bir melek sîmâ güzeldür
Muşavver rûhtur bir bî bedeldür(166)*

*Sidre mişâli kâmetle ol melek-şîfat
Cümle cihân güzellerinüñ müntehâsıdur(799)*

*Ol melek sîmâ perîñüñ zikri Nazmi dembedem
Hazz-ı cândur âdeme haqqâ gîdâ-yı rûhtur(371)*

*Cânâne işigünde İtdi kçe hüsnini ‘arz
Her göre Âdem anı gönülde melek ider farø(1445)*

2.3.3. PERÎ

Divan şiirinde sevgili için kullanılan isimlerden birisidir. Aşğın gözünde sevgili, yüce bir konumdadır. Genel olarak divan şiirinde sevgiliden bahsedilmeye başlanınca teşbihlerde hep gökyüzüne ilişkin unsurlar kullanılır.

*O cânân ki cânum gibi sevmişüm
Kaçar ademiden perîdür meger (G 886)*

*Üns idimez ins ile perî haq bu ki Nazmi
Ger senden o cânâna kaçarsa ‘aceb olmaz (G 938)*

*Ol melek h̄uy u perī-rū merdümüñ ‘aşk ile āh
‘Aql hayrān dil perīṣān dīde giryāndur henüz (G 999)*

*Sensin ol rūḥ-ı muṣavver kim perī
Sen melek-sīmāya cānā beñzemez (G 1048)*

2.3.4. BÜT

Aşıkın gözünde sevgili bir put kadar güzeldir. Şiirlerde sıkça başvurulan bir teşbih unsurudur. Güzellükte naziri yoktur. Öyleki Çin putu onun eline su bile dökemez. Sevgili için kullanılan büt sıfatıyla birlikte Çin, Nigār, Nigāristān, resm ve s̄yret gibi kelimeler birlikte kullanılarak tenasüb yapılır.

*Bu resm-i naḫş-ı h̄usn ile nigāra
Büt-i çin diseler daḫı güzeldür (G 165)*

*Saṅa secde ider ma‘ nāda rāhib
Büti ol ey ṣanem bir ṣūret eyler (G 237)*

*Naḫş-ı h̄usn-i dilkeṣ ile gön̄lüm alan sevdiğüm
Ṣol büt-i çin resmine zībā nigārum ḫandedür (G 479)*

*Her biri naḫş u nigār ile büt-i çine döner
Donanub ḫutarsa ṣu dībālar ile zībālar (G 609)*

2.3.5. PÂDİŞÂH

Sevgili için kullanılan bir diğer sıfat da padişahdır. Şairler sevgiliyi güzellik ülkesinin padişahı olarak anlatır. Sevgilinin bu padişah sıfatı için “*sultan-ı h̄usn, kiṣver-i h̄usn, ṣāh-ı h̄usn, sultān-ı ‘aşk, ṣehriyār, ṣāh-ı cihān*” gibi sıfatlar kullanılır. Nazmî’de sevgiliyi yine böyle algılar ve ona çeşitli sıfatlar verir. Padişaha ait unsurlar ile sevgili, benzetmelerle birleştirilir.

*Ol pādīṣāh-ı h̄usn ki ‘ālicenābdur
Ḫul olan ol cenāba sa‘adet niṣābdur (G 771)*

*Güzeller içre yâr ki bir pâdişâhdur
Güzellükle hüsni diyârına şâhdur (G 792)*

*Dildâr diller almağı kâ İtdi kendüne
Ki eglence pâdişâhlara ekşer şikâr olur (G 823)*

*Odur o rabb-i hakem ki kemâl-i ‘adlinden
Yanında birdür anuñ pâdişâh u mîr ü vezîr (G 860)*

2.3.6. SEVGİLİDE GÜZELLİK UNSURLARI

2.3.6.1. Saç (Zülf, Kâkül, Perçem)

Aşık sevgilinin saçlarını çeşitli özellikleri ile birlikte şiirlerinde işler. Özellikle renk, koku ve şekil bakımından benzetmeler yaparak kullanır. Sevgilinin saç şekil yönünden halkaya, zincire; koku yönünden sünbüle, anbere, miske; renk yönünden siyaha, karanlık bir geceye benzetilir. Sevgilinin saç için kullanılan isimlerden bazıları “zülfi-siyâh, zülfi-Leylâ”dır.

*Tenüñle meliksin lebüñle Mesîhâ
Femüñle semensin saçuñla mu‘anber (G 875)*

*Lebleri şîrîn saçı leyli güzeller sevmeye
Anca Ferhâd ile Mecnûn gibi destân olmuşuz (G 1039)*

*Sikender gibi kim cân virmeye vaşlına anuñ kim
Haṭṭı Hızır u saçı zulmet lebi âb-ı hayât olmuş (G 1210)*

*Göz nergis yüzi gül saçı sünbül
Dehâni gonçedür haṭṭı çemendür (G 171)*

*Gülşen-i hüsnünde kaddüñ serv ü haddüñ tâze gül
Gonçe-i nevreste la‘lün saçların sünbül yeter (G 500)*

2.3.6.2. Cebîn

Sevgilinin alını âşık için hep “çîn-i cebîn” olarak tasavvur edilir. Sevgilinin alını aşık öfkesinden kırış kırıştır. Divan şiirinde âşıklar sevgililerinin alını parlayan bir ay olarak algırlar. Sevgilinin alınında peygamber nurundan olduğunu düşünürler. Nazmî’de şiirlerinde sevgilinin alını çok yerde mehcebîn olarak tavsif eder.

*Haṭṭ u zülfüñle senüñ hadd ü cebînüñ beñzer
Bir gülistâne ki pür sünbül ü reyḥân olmuş (G 1346)*

*Ruḥı mihr-i münevverdür ceb̄nidür meh-i Enver
Gir̄bānı durur yārūñ o yüzden maḥla‘l-envār (G 5)*

*Nigārum mihr-i ruḥdur meh ceb̄ndür
Şu yüzden ḥūb u nāzūk nāzen̄indür (G 201)*

*Ceb̄nin ç̄n idüb ol nāzen̄inüm
İder bu Nazmiye göz göre k̄nler (G 232)*

2.3.6.3. Ebrû

Klasik şiirin genel çerçevesinde olduğu gibi Nazmî’de şiirlerinde sevgilinin kaşını şekli itibariyle ele alır. Âşık için sevgilinin kaş gözü ve kirpiğinden ayrı düşünülemez. Çoğu zaman bütün bu unsurlar tenasüb içerisinde kullanılır. Sevgilinin kaşının eğriliği şairler için birçok yönden mazmunlar oluşturmaya elverişli durumlar sağlamıştır. Sevgilinin kaşının bu eğriliği gökyüzündeki hilale benzetilmiş ve hilalin görülmesiyle bayram başlamıştır. Kurban bayramıyla da bu yönüyle ilişki kurulmuş, kurbiyet bağlantısı sık sık ele alınmıştır.

*Kemān ebrūlar atsa ğamze oḡın
Olurlar cān ile diller hedefler (G 215)*

*Yüzüñe benzedügi gibi ḥurşid
Meh alnuña hilāl ebrūña beñzer (G 252)*

*Çeşmi ḥışmı kim var anuñ ğamze vü ebrū ile
Ana göre bir yaña destinde oḡ vü yayıdur (G 369)*

*Ol kemān ebrūya cān ḡurbān iden bir ben miyüm
Cān-ı ‘uşşāktan niçe niçe anuñ ḡurbānı var (G 486)*

Ol elif ḡad nūn ebrū dilberūñ

Seyr-i hüsni pür şafâ bir an durur (G 550)

Gözi göz göre harâmı diyüb ol fettānuñ

Oķ u yādur aña müjgān ile ebrū dediler (G 642)

2.3.6.4. Çeşm, Dide

Divan edebiyatında sevgiliye ait güzellik unsurlarından en fazla bahsedilenidir. Birçok özelliği ile şiiirlere konu edilir. Genelde sevgilinin zalimliği, umarsızlığı, alaycılığı gibi durumlar göz ile ilgilidir. Sevgilinin bir göz süzüşüyle âşık kahrolur ya da mutlu olur. Sevgilinin gözleri “*dide-i mekkār*”dır. Fitne saçıcıdır.

Mışra teşbîh idüben küyuñi ey Yūsuf-ı hüsñ

Çeşme-i çeşmüme nilüñ daħı ‘aynı dediler (G 644)

Çeşm-i pürhışm sende kim var ol

‘Ayn-ı merriħ ey kamer peyker (G 734)

‘Ayn-ı zer oldı ğam yār ile rüy-ı zerdimüz

‘Ayn-ı sım olub ağardı dide-i pür derdimüz (G 1032)

Derdüñle baña acıyub ağlar hele her bār

Zahm-ı dil ile iki gözüm dide-i hünbār (G 18)

Ġamze-i ğammāzınuñ fitne itmek kārıdur

Aña taħrık iden anı dide-i mekkārıdur (G 345)

2.3.6.5. Gamze

Divan şiiirinde sıkça kullanılan gamze sevgilinin yanı bakışıdır. Bu yan bakışlarda binlerce anlam yüklüdür. Sevgilinin gamzesi kaş, göz, kirpiklerle birlikte ele alınır ve tenasüb içerisinde kullanılır. Şairler benzetmeler yoluyla gamzeyi; ok, kılıç, cellât, kan dökücü ve hileci olarak tanımlarlar. Şairler gamzeyi tanımlarken genellikle savaşa ait unsurları kullanırlar. Nazmî’de sevgilinin gamzesini gammaz olarak niteler. Yine şair sevgilinin gamzesini ok, ebrusunu yay olarak teşbih ider.

*Çeşm ü ğamze zülf ü ebrū hāl ü ruhsār u dehen
Yedi iqlīmūñ bu hüsñ ile o şeh sultānidur (G 363)*

*Çeşmi hışmı kim var anuñ ğamze vü ebrū ile
Ana göre bir yaña destinde oğ vü yayıdur (G 369)*

*Ğamze idüb illere benden ne görse ğamz ider
Allah Allah ğamze-i dilber nice ğammāz olur (G 439)*

*‘Āşıka cevr ü cefā vü nāz iden dilberlerūñ
Hāli fitne çeşmi āfet ğamzesi ğammāzdur (G 440)*

2.3.6.6. Müje, Müjgân, Kirpik

Şiirlerde sevgilinin kirpikleri mızrak olarak algılanır. Sevgilinin gözleri etrafında saf saf dizilmiş bir unsurdur. Şairler tarafından kirpiklerin yaralayıcı ve öldürücü özellikleri anılır. Sevgilinin kirpikleri yerine göre kılıç, hançer ya da mızrak olarak anılabilir.

*Tîr-i müjeñle niçe ider yaykara kaşuñ
Cevr ise geçti cānum hey pür cefā yeter (G 838)*

*O hūnî çeşm kim müjgân-ı hadeng ebrū kemān olmuş
Dil-i ‘uşşāk aña meydān-ı ‘aşk içre nişān olmuş (G 1227)*

*Ebrūñla müjgānuñ oldı dile eglence
Eyler çü dilāverler tîr ile kemāndan haz (G 1494)*

*Āşıkuñ müjgānı eşk-i çeşmine olur mı sed
Hār u hāşāk ile kaçan rāh-ı ‘ummān bağlanur (G 456)*

2.3.6.7. Ruhsâr, Ârız, Hadd

Yanak, aslında sevgiliye ait olarak yüzün büyük bir kısmını kapladığından en fazla bahsedilen yerdir. Birinci derecede güzellik unsurlarındandır. Yüzün büyük kısmını oluşturduğundan saç, ben ve hat ile birlikte kullanımları çoktur. Âşık sevgilinin yanağını parlak ve şeffaf olarak algılar. Yanak hakkında “*lüt̄f, letâfet, latîf, gülgün, al rengin, âbdâr, safâ ve zîbâ*” gibi sıfatlar kullanılır.⁴⁷

*Görsem âh ol serv-i gül-ruhsârı bir dem bir nazar
Anuñ ol zîbâ cemâlin seyr kılsam bir nazar (G 460)*

*Geldikçe dilberüñ leb ü ruhsârına ‘arâk
Şerbet olur biri biri dağı gülâb olur (G 818)*

*‘Ârızuñdan giderme zülfîñi kim
Gülsitâna şeref virür řāvus (G 1193)*

*Olur şevk ile rüşen Nazmiyâ gmñlüm gözüm anı
Ne günler kim baña ‘arz eyleye ol mehlikâ ‘ârız (G 1416)*

*Şafha-i haddinde ol mâhuñ mücellâ taze hař
Sûre-i ve‘ş-şemstür anda olan begler nuķař (G 1459)*

2.3.6.8. Hâl

Hal, vücutta olan siyah benektir. Divan şiirinde sevgiliye ait olarak düşünülür ve genelde sevgilinin yüzündeki benler anılır. Sevgilinin benleri bir fülfüldür ve beraberinde Hindistandan da bahsedilir. Şairler çoğu zaman durum anlamındaki hal sözcüğü ile ben anlamındaki hal kelimesi arasında cinaslar yaparlar.

*Benüm cānum lebüñde hâl kim var
Benüm cānumda ol güyâ ki keydür (G 176)*

⁴⁷ Pala, İskender; Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü, s.412.

Ruḥuñda dilberüñ ḥāl-i siyehler

Gülistān içre şan tıfl-ı ḥabeşler (G 214)

Gerçi ḥālüñ fitne fennünde güzel bir dānedür

Ġamze-i ḥünrüzüñ ammā kim cihān kıtālidür (G 358)

2.3.6.9. Hatt

Sevgilinin yanaklarında olan tüyler. Şairler tarafından çoğu benzetme unsurları ile birlikte anılan güzellik unsurlarındandır. Şairler çemene benzeterek sevgilinin hattının renginden de sık sık bahseder.

Ḳanlu yaşum mācerāsı vaşf-ı ḥaṭṭ-ı yār ile

Ḳande olsa ḥālet-i gülgün ile şebdizdür (G 380)

Zāhir olur şanki gülşenden ter ü tāze çemen

Ḥaṭṭ-ı ḥāletbaḥş kim la' l-i nigārından çıkar (G 465)

Ḳorḳarum bir gün gelüb ḥaṭṭ-ı ruḥuñ

İrgöre āyine-i cāna ğubār (G 515)

Ḥaddi üzre ḥaṭṭı yārüñ şanasun

Duddur olmuş durur nār ile bir (G 564)

2.3.6.10. Ağız, Dehân, Fem-Dudak, Leb

Şairler, sevgilinin ağızı konusunda mübalağaya varan benzetmeler yapmışlardır. Onlara göre sevgilinin ağızı yok denecek kadar küçüktür. Dudakları ise kırmızı renktedir ve can bağışlayıcı olarak kabul edilir.

Hicr-i dehān u zülfüñle yine āh kim

Olmuş durur bu dār-ı cihān baña teng ü tār (G 763)

*Gün yüzi üzre zerreye benzer cemâli çün
Yârûñ dehâni yok didigümüzce vardur (G 777)*

*Şafâbahş sîretinûñ hüsni-î haţtuñ
Femûñ khand-i şehd-i lebüñ mahz-ı şeker (G 875)*

*Hoş ‘âlemi var bâğ-ı cihânda o kim anuñ
Bir sencileyin lâlehad ü gonçefemi var (G 32)*

*Cânâ baña şol haţtı lebüñ âfet-i cândur
Kim cânuma gam virmededür niçe zamandur (G 53)*

*Hunîñ yaşı ben zârûñ o la‘lîn lebi yârûñ
Bezm-i gam u şâdide içilen müle beñzer (G 70)*

2.3.611. Kadd, Kâmet

Sevgilinin boyu için kullanılan kadd, kâmet divan şiirinde sık olarak ve değişik benzetmeler ile kullanılan güzellik unsurlarındandır. “*Kadd-i bâlâ, kadd-i bülend, kadd-i mevzûn, kadd ü kâmet, servkâd*” gibi terkiplerle kullanılır. Sevgilinin boyu âşıklar tarafından uzun ve düzgün olarak algılanır. Âşık sevgilinin yürüyüşünü gördüğünde kendinden geçer, çünkü sevgili bir serv gibi yürür. Sevgilinin boyu ile ilgili olarak şairler servin yanı sıra diğer uzun ve düzgün ağaçlara teşbih ederler. Bu ağaçlardan bazıları çınar, şimşâd, sanavber ve ‘ar‘ardır. Nazmî’de şiirlerinde sevgilinin kaddini elife benzetir ve dal gibi olduğunu söyleyerek namaz ile ilişki kurar.

*Yâd-ı kaddûñ birle her dem şâd olub rûhum revân
Gönlüm ey serv-i revânım guşşadan âzâd olur (G 435)*

*Her namâzında rûkû‘ ile sücûdı kişiye
Dâl-ı devlettür elif kaddini tâ kim dâl ider (G 454)*

*Nâzûk ü mevzûn ider hey güzelüm kâmetûn
Serv gibi cilveger olub ide cilveger (G 720)*

*Ol serv-i nâz o kâmet-i mevzûn ile bugün
Gülzâr- hüsn-i servleri serfirâzıdur (G 797)*

2.3.6.12. Dendân

Sevgiliye ait unsurlardan olan diş, şairler tarafından çok fazla kullanılmıştır. Bu yüzden birçok teşbihle beraber anılmıştır. Sevgilinin dişlerinin beyazlığı, şeffaflığı anlatılır. Şekil ve rengi dolayısıyla inciye benzetilir. Sevgilinin dudakları ile birlikte düşünüldüğünde sevgilinin canbahş olan dudakları incileri saklayan yakut bir kutu olarak abul edilir. İnciye benzetildiğinden akla hemen Aden gelir. Şair dendanı tüm bu tenasüp unsurları ile birlikte kullanır. Nazmî şiirlerinde genel olarak sevgilinin dişleri ile kendisinin söylediği kelamı, nazmı birlikte anar ve dürr ü cevhere teşbih ider.

*Dendân-ı yâr yâdına añılınca Nazmiye
Şol katre katre yaşları dürr-i ‘aden yeter (G 841)*

*Leb ü dendân vaşfiyla nigâruñ
Kelâm-ı Nazmî dürr ü cevher olmuş (G 1259)*

*Her şi‘rüm ider lebleri vaşfi güher elfâz
Dendânları vaşfi dahı eyler dürer elfâz (G 1489)*

*Vaşf-ı dendân u lebüñde hûb u nâzûk nazm ile
Dembedem Nazmî nişâr eyler güzel dürr ü güher (G 304)*

2.3.7. ÂŞIK

Divan şiirinde seven kişidir. Dolayısıyla âşık şairdir. Divan şiirindeki âşık kimliğine baktığımızda bazı kalıp yapılar vardır. Âşık aşkında daima samimi ve ısrarcıdır. Sevgili her ne yaparsa yapsın âşık bir an olsun ondan uzak kalmak istemez. Zaten âşkın gıdası üzüntü, kider, gamdır. Âşkın sevgilisine karşı hiçbir maddi isteği

yoktur. Şairlerin sevgiliye yönelik tüm güzellik unsurları ve bunların şairler tarafından işlenişine bakıldığında aşıkın sevgiliyi nasıl anladığı ve onunla ilişkisinin nasıl bir boyutta olduğu anlaşılabilir.

Sevgilinin aşıkta yaptığı bütün ezalar, cefalar âşık için minnet duyacağı şeylerdir. Aşıkta maêşukun herhangi bir yerde herhangi bir zamanda bir bakışı, bir sözü, bir edası aşıkı yok edecek derecededir ve aşıkın aklının başından gittiği bir zamandır. Bu işveler, nazlar sarhoşluk sebebidir. Genel yapıya baktığımızda sevgili aşıkta birçok ezalar, cefalar ya da işveler yapmasının yanı sıra asla aşıkın yanında olmaz. Sevgilinin yeri, aşıkın sürekli kin duyduğu ve onu zemmettiği agyarın yanı olur. Nazmî şiiirlerinde âşık ve ma'şuk ilişkisini bu çerçevede işler ve özellikle ağyar üzerinde çok beyit söyler. Sevgiliye sitemi çoktur, ancak yine de rāh-ı aşıkta ölmeyi tercih eder.

Rāh-ı 'aşkuñda nola cān virseler bi-ih̄tiyār

'Āşık-ı şādıklarūñ cānā seni cāndan sever (G 305)

'Āşikuñ maqşūdı çünkim cān degül cānānedür

Cān revān itmekde 'aşkuñda pes cānānedür (G 333)

'Ālemüñ 'izzüyle cāhında degül gönli gözi

'Āşikuñ maqşūdı öz cānı gibi cānānidur (G 364)

'Āşık oldur ki olmadan ebedi kaçmaya ol

Eyleye cānı fedā-yı reh-i 'aşk-ı dildār (G 577)

'Āşık ola ol ki anuñ Nazmiyā

Tiğ-i belāyile dili çāk olur (G 707)

2.3.8. RAKÎB, AĞYÂR

Rakip kavramı genel bilinen anlamının dışında yine özde aynı ama divan şiirinde kendine has bir yeri olan kişidir. Divan şiirinde âşık ile maêşuk arasında bir yerde duran ve sevgiliye karşı âşık ile yarışan tiptir. Âşık sevgilisine bu kadar yakın olmak isterken rakip hep ondan önce davranır ve sevgiliye daha yakın durur. Sevgilide aşık ağıyar yanında bulunmak ile binbir cefa çektirir. Aşıkın gözünde rakip kötüdür ve sevgilinin ondan uzak olması gerekmektedir. Âşık ne kadar bunu sevgiliye anlatmaya çalışsa da sevgili kulak asmaz ve âşıktan çok ağyarın, rakibin yanında yer alır. Nazmî şiirlerinde maêşukun daima ağyara yakın durdurğu işlenmiştir. Güzellerin “hemdem-i ağyar” olduklarını söyler. Bir beytinde âşık, sevgili için ağyara karşı “ceng ü kıtal” yapmanın “gaza manendi farz” olduğunu söyler.

*Ehl-i ‘aşka yâr için ağyâr ile ceng ü kıtal
Dîn için küffâra olmuşdur gâzâ mânendi farz (G 1423)*

*Yârüñ ağyâr ile seyrin görsem
Depreşür ol gam ile çok emrâz (G 1440)*

*Sen nigâruñ ola mı ‘uşşâkı ağyâr ile yâr
Ehl-i ‘irfân ide mi nâdân ile hiç ihtilât (G 1457)*

*Ṭutsa da dildârı dilâ tañ mıdur ağyâr
Elbette Ka‘be yolınuñ hâr u hası var (G 30)*

*Yağındur ol nigâr ağyâra derdâ
Velî ‘uşşâktan dâyim ırahtur (G 151)*

*Güzeller hemdem-i ağyâr olurlar
Nitekim güller ile hâr u haslar (G 213)*

3. EDİRNELİ NAZMÎ DÎVÂNİ

3.1. NÜSHALARIN TANITIMI

3.1.1. İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi TY.920

İncelememizde esas aldığımız ve elimizde bulunan tek ve eksiksiz nüsha İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi Türkçe yazmalar kısmında 920 numarada kayıtlı nüshadır. İncelememizde de belirttiğimiz gibi bu nüshanın tavsifi şu şekildedir,

“350x210; 280x100 mm. ölçüsünde, her sayfada ortalama 40 satırlı, 643 varakta, aharlı kâğıda Hicrî 962 (1554/55) yılında yazılmıştır. Kahverengi meşin, şemseli, köşebentli bir cildi vardır. Şiirleri siyah, başlıkları surh (kırmızı) mürekkeple yazılan eserin 1a yüzünde Edirneli Nazmî'nin Hasan Çelebi Tezkiresi'nden aktarılan biyografisi bulunmaktadır. Müstensih ise belli değildir”¹

3.1.2. İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi TY.1636

Edirneli Nazmî Dîvânı'nın bir diğer nüshası yine İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi Türkçe yazmalar kısmında 1636 numara ile kayıtlı olan nüshadır. Metni esas olarak takip ettiğimiz 920 numarada kayıtlı nüshaya göre oldukça küçük ve sadece divandan bazı kısımları kapsayan bir nüshadır.

¹ Köksal, M. Fatih; “Orijinal Bir Şair: Edirneli Nazmî ve Dîvân'ına Yeni Bakışlar”, S.106.

3.3. TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

Sesliler:

a) kısa : ا : a, e, ı, i, u, ü َ, ِ, ُ : a, e, i, u, ü

 و, وُ, وِ : u, ü, o, ö

b) uzun : اَ : ā اِ : ī وُ, وِ : ū, ō

Sessizler:

ء	د	ص	ş
ب	b, p	ض	đ, ž
پ	p	ط	ṭ
ت	t	ظ	ẓ
ث	ṯ	ع	‘
ج	c, ǰ	غ	ǧ
چ	ç	ف	f
ح	ħ	ق	q
خ	ħ	ك	k, g, ŋ
د	d	گ	g
ذ	ẓ	ل	l
ر	r	م	m
ز	z	ن	n
ژ	j	ه	h
س	s	و	v
ش	ş	ی	y

4. DÍVÁN METNİ (GAZELLER 144-b/270-a)

4.1. GAZELİYYÂT

144-b

1-Neṽ -i dîġer der ân kâfiye-yi incâ ġayn revî
Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 Ruġun zülfünle sünbülden bezenmiş bâġa dönmişdür
Daġı t̄āvus-ı ġudsîlerle pür uçmaġa dönmişdür
- 2 Benün altunlu key zînet virürsen serv-i sîmîne
Şu resm ki ol serâser pürsemen bir bâġa dönmişdür
- 3 Bahâr-ı bâġ-ı ġüsnünden cüdâ ġan yaşla rûyum
ġazân vaġtinde sürġ ü zerd olan yapraġa dönmişdür
- 4 Ağarmış mûlar ile dūd-ı âġ içre benüm başum
Başından ebr ü berf eksük degül bir taġa dönmişdür
- 5 Bu çeşmüm giryeden hicründe ' ayn-ı çeşmesâr olub
Yaşum seyli iki gözden çıkar ırmaġa dönmişdür
- 6 Şikâr itsek nola âl ile dil murġını ey dilber
Ruġun bâġında başdan kara zülfün aġa dönmişdür
- 7 Leb-i la' linde ol cânänenün ġâl-i siyeh Nazmi
Belâkeş ' aşıkuñ cânında olan daġa dönmişdür

2-Nev' -i dīger der ān ḳāfiye-yi incā nūn revī

Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn

- 1 Göñül bir cism ü cānān mihri anda cāna dönmişdür
Daḡı cāndan azīz ü sevgüli imāne dönmişdür
- 2 Perī ruḡlar ḡayāli birle kim pürdür degül ḡālī
O ḡālī bil üzre dil bir mesken-i vīrāne dönmişdür
- 3 Bugün gün gibi rūšen ol nigār-ı çārda sāle
Güzellükde şu bedr olmuş meh-i tābāna dönmişdür
- 4 Güneş kim böyle hercāī durur rūšen bu ol yüzden
O bir ḡüb-ı cefā ḡū āfet-i devrāna dönmişdür
- 5 Nigāruñ ḡasret-i la' liyle Nazmi ḡanda ölürsem
Demādem giryeden bu eşk-i çeşmüm ḡana dönmişdür

3- Nev' -i dīger der ḳāfiye-yi mücerred elf revī

Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn

- 1 Hevā-yı cān ile ḡayyār olur hep dāyimā Ca' fer
Yüce pervāz ider her demde mānend-i hümā Ca' fer
- 2 Hümādur çün hevā-yı ḡüsn ile eyler yüce pervāne
Göñül şahbāzına hiç ola mı kim şayd ola Ca' fer
- 3 Gelüb her gün güneş bir ḡüb-ı zeri Ca' fer birle
İder izḡār şevḳ-i mihr ide tā mihr añā Ca' fer

- 4 Gelüb şevk ile gün şubh-ı şâdık yâr kim diyü
Önüñde çâk ider göğsin göre mihrini tâ Ca' fer
- 5 Tutar yüz ' izz ü devlet aña kim bir lütf yüzünden
Olub hemdem sa' âdet birle şâdık yâr ola Ca' fer
- 6 Sevilür şâh haqqıyçün nitekim Ca' fer-i Şâdık
Olursa şâdıku' l-kavl eyleyüb ' ahde vefâ Ca' fer
- 7 Ne cân ola ' aceb bilsem ki gözlerden nihân olur
Görünmez âdeme aşlâ periveş Nazmiyâ Ca' fer

145-a

4-Der baħr-i hezec müşemmen müsebbi' taqtıyeş mefâ' ilün mefâ' ilün
mefâ' ilün mefâ' ilân der kıfiye-yi müreddef bâ elf

145-b

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 O kim her bâr-ı ğamdan tãkatı hep tãk olur her bâr
Olur ' âlem yüzi anuñ gözine ol belâdan târ
- 2 Umûr-ı dünyevî kim var anuñçün yok yire çok çok
Dili efkâr olur anuñ kim ide beyhüde efkâr
- 3 Muħıbb-i aħmed-i muħtâr olanda olur elbette
Tamâm iħlâş ile şıdk ile ħubb-ı ħaydar-ı kerrâr

- 4 Resûle ümmet olanlar severler çâr-yârı hep
Velâkin râfîzî vü hâricîdür zümre-i eşrâr
- 5 Elünden ger gelürse bakma dünyâ yüzine ‘ömrâ
Var itme yoğ yire ey Nazmi nağd-ü ‘ömrîni îşâr

5-Nazîre

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün

- 1 Göñül kim düşdi hicr-i yâra bâr-ı ğam çeker her bâr
Haķıķat bâr-ı dünyâdur anuñ ol çektiĝi her bâr
- 2 Ruķı mihr-i münevverdür cebînidür meh-i enver
Girîbânı durur yârüñ o yüzden maţla‘ül-envâr
- 3 Cemâl ü ħüsn ile ol ħaddi enver çehresi ezher
Gülistân seyrin itse yüz sürer ayaĝına ezhâr
- 4 Ne müşkildür ki gelmek ‘ahdin ide gelmeye dilber
Senüñ yol gözlemekden çâr ola güzel özüñ nâçâr
- 5 Sa‘âdet ehli oldur kim çeke Nazmi cihândan el
Ne aĝa bile ne beg ol ne paŗa bile ne ħünkâr

6- Nev‘-i dîĝer der ķâfiye-yi müreddef be vav râ revî

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün

- 1 Ne dem kim ide ‘uşşâķ u nigâr âvânesin sentür
Göñül ol dem o şüh ile otursa raķŗa girsün tūr

- 2 Şikeste beste olmağda bu gönülüm gibi der haqqā
Anuñçün hoşca eyler gönülümü āvāze-i ŧanbūr
- 3 Olaydı ŧālī' im sa' d ol meh-i nāmihribānumdan
' Aceb ben bīsītāre olamıydum zerrece mehcūr
- 4 Cesāmetle olaydı ğayrdan rüçhānı her şahsuñ
Eğallimken niçün a' zam olaydı her cebelden ŧūr
- 5 Cihānuñ ğuşşa vü şādīsine kıılma nazār Nazmi
Budur ħālī cihānuñ pes gehi mātem durur ki sūr

7- Nev' -i dīger der k̄āfiye-yi müreddef be yā rā revī
Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Ne deñlü itse bir işte kişi biñ fikr ile tedbīr
Muvaffağ olmasa taq̄dīre pes tağyīr ider taq̄dīr
- 2 Hevāyile heveste geçmeden geçmek sa' ādettür
Gerekdür aña cedd ü cehd birle māḥaşal tedbīr
- 3 Elinden gelse bir kimse yatub durduğca derd ile
Demādem itse āh-ı şubḥ-gāh u nāle-yi şebgīr
- 4 Ne müşkildür ḥariş olmak kişi varduğca dünyāya
Ki artar her kişide hırş dünyā olduğunca pīr
- 5 Yürī rāh-ı dālāletten ḥalāşa çāre kııl Nazmi
Niçün eylersün ol yolda ne miskīn kendüne taq̄sīr

8-Nazîre

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Firâķuñda ne çektiğüm nice idem saña taķrîr
Degüldür vâķıa bu vaķ' a bir ķâbil-i ta' bîr
- 2 Hattuñ sevdâsı başuma ķara yazuyımış nidem
Yazılmışda yuyulmuş yok degil ol ķâbil-i tağyîr
- 3 Ruķ u zülfüñ firâķuñ durur a dînüm îmānum
Demādem bu figān-ı subĥgah u nāle-yi Őebgîr
- 4 Dem-i vaŐluñda hicrũñ anma kim cem' olmaz iki zıdd
Biri çũn Şekker ü Őîr anuñ ol biri piyāz u Őîr
- 5 Gözi nũrın döküb cān ile dikkatler ider cānā
Bu Nazmi kim hatt-ı la' l ü ruķuñ vaşfın ider taķrîr

9-Müreddef der ķāfiye-yi müreddef bā elf lâm revî

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Ebed ĥālî degül gözden gönülden çũn ĥayāl-i yār
Pes olur mı o benden gide ümmîd-i viŐāl-i yār
- 2 Ne yüzden beñzer āyā aya Güzellükde görsek bir
Ne māhiyyet durur rüşen olurdu ĥoŐ cemāl-i yār
- 3 Yüzi vü alnı ay u gün durur ķaŐı hilāl anuñ
Güzeldür günden ol yüzden cemāl-i ber kemāl-i yār

- 4 Görürdüm mihri yüzün mähveş-i rüşen dil olurdum
Müyesser olsa bir dem vuşlat-ı ferhunde-fāl-i yār
- 5 Vişāl ümmīdi birle kim benüm cānum durur āh ol
Gönülden gitmemüşdür Naẓmiyā bir dem ḥayāl-i yār

10-Der baḥr-i hezec aḥreb ʿ arūz u ẓarb-ı maḳşūr taḳṭīyeş mefʿ ūlü mefāʿ ilü
mefāʿ ilü mefāʿ il

- 1 Bir kişi olursa daḥı bir şāh-ı cihāndār
Āḥir olısar başına mürğ ile cihān dar
- 2 Her kişinüñ āḥir elem-i mürğ ile eyvāy
Başına cihāndār olıardur gözine tār
- 3 Bu dehr ki bir ḳahr evidür āh ki bunda
Hep bār-ı belādur kişinüñ çektiği her bār
- 4 Her şahşı bu devrān düşürüb nerd-i belāya
Zārī ha ṭurmaz ider döne döne zār
- 5 Naẓmi ne belādur heves-i devlet-i dünyā
Şol mevt-i muḳarrer olıcaḳ ʿ āḳıbet-i kār

146-a

11-Naẓīre

Mefʿ ūlü Mefāʿ ilü Mefāʿ ilü Feʿ ūlün

- 1 Dünyā hevesiyle kim ider āh dil-i efkār

Olur hep ol efkâr ile her gâh dil-i efkâr

2 Her bir varaķuñ ol ki ola Һayrân sebķinde
Olur ol o Һâliyle niķe vâķıf-ı esrâr

3 Bulur o kişiden ki ola anuñ keremi yok
Hem var ola anda niķe bedĥû daĥı hemvâr

4 Âķıl o durur uĥramıya yöresine hiç
Anuñ ki ola bir şaĥş-ı dilâzâr u sitemkâr

5 Һaķķâ bu durur nazm-ı tariķine ķomuşdur
Nazm-ı dürer işâr ile nazmı niķe âşâr

12-Nazîre

Mef' ulü Mefâ' ilü Mefâ' ilü Fe' ulün

1 İşĥali cihânuñ ki getürür dile efkâr
Anuñla olur her kişi derd aña dilfigâr

2 Ma' nâya nazar eyleyecek Һaķ bu durur kim
Bir bâr ger ender kişiyeye cübbe vü destâr

3 Esrâr-ı şafâbaĥşına aĥyâr-ı cihânuñ
Hayrân olan ölmez ebedî hemdem eşrâr

4 Һaķ Һaķlıya lütf u kereminden ķulunu tâ
Bir derde düşüb olmaya dehânda nâķâr

5 Nazmi bu cihân varlığı yok olırdur

Yok yire aña eyleme var variñi ĩsar

13-Nazire

Mef' ulü Mefâ' ilü Mefâ' ilü Fe' ulün

- 1 Olmaya muvâfık kişinüñ hâline kim yâr
Yâr olmağ o nev' iyle kişiyeye neye yarar
- 2 ĩmâni saħiħ olmaz olur nâkış o kes kim
Olmaya qarâr üzre niye kim ede ikrâr
- 3 Naķş-ı şüvere mâyil olanı şüvere varsuñ
Bir şüret-i haķda gećinür ' aşık-ı didâr
- 4 Anuñ ki zamiri ola beyzâ-yı şaffet-i enver
Rüşen bu anuñ zâtı olur matla-ı envâr
- 5 Bir yâr ki olmaya ebed Nazmi vefâsı
Var var yok yire aña eyleme ĩsar

14-Nazire

Mef' ulü Mefâ' ilü Mefâ' ilü Fe' ulün

- 1 Bir kişi ki bir bâr-ı meşakķat ćeke her bâr
Bârı anı bârı ebedi ćomasa nâćâr
- 2 Devlet şu kişinüñ ki idüb haķķa ' ibâdet
Ola geceler şubħa değın tırmaya bidâr
- 3 Dünyâya ćariş olub ola tâlib-i dünyâ

Dünyâ gibi haqqâ bu ki olur yine gaddâr

- 4 Şâfî dil olub pāk olur içi tışî şâfî
Şu gibi revân ola o kim ‘ aşîk-1 dîdâr
- 5 Nazmi ola ol kimse ki cevher gibi bir zât
Olurlar aña naqd-i revân ile ħarîdâr

15-Nazîre

Mef‘ ulü Mefâ‘ ilü Mefâ‘ ilü Fe‘ ulün

- 1 Hemderd olub olmağa bu ben ħâke hevâdâr
Âh olaydı şu gibi bir ‘ aşîk-1 dîdâr
- 2 Yâr olaydı bir gönül egler bu gönülden
Bârı giderürdi hele bâr-1 ħammı her bâr
- 3 Cânlar deger ammâ ki iñen girmez ele âh
Bir dostlığa şöyle ki yarar ola bir yâr
- 4 Yoqtan daĥı var eylemedin ‘ âlemi ħâlîk
‘ Aşķ idi hemân yoĝ idi ħayr aña anı var
- 5 Ehliyle tır otur olasın sen daĥı tâ ehil
Tâ ehl olına Nazmi sen âdem deme zinhâr

16-Nazîre

Mef‘ ulü Mefâ‘ ilü Mefâ‘ ilü Fe‘ ulün

- 1 Ağlar göricek ħâlîmi bârı hele her bâr

Merdumlık ider çok yaşasın diye hūnbār

2 Şād olduğunu çün dilemez bu dil-i ğamkīn
Yok desene var būs-ı dehānın baña dildār

3 Kātı güç olur bir şanem-i seng-i dilūñ āh
Olmağ ğam-ı aşkıyla belāsına giriftār

4 Serkeşte İdüb nerd-i belāda nideyin āh
Nerrād felek döne döne itdi beni zār

5 Her dem işi āh olur ebedi dimez ārām
Nazmi o hūmāya ola āh ol ki hevādār

17-Nazīre

Mef^ʿ ūlū Mefā^ʿ ilū Mefā^ʿ ilū Fe^ʿ ūlūn

1 Dil döne döne nerd-i belāda kim olur zār
Cānından olur zāri-i bīḥaddle bīzār

2 Bir lūtfını görsem o nigāruñ hele bārı
Gönlüm ki çeker bār-ı ğamın derd ile her bār

3 Yārūñ yüzünü gözleyü çār oldı gözüm āh
Hicri ol iki gözümüñ itdi beni nāçār

4 Gören leb-i dilberde olan ḥaṭṭ-ı ğubārı
Bir ḥālet ile olur ola vākıf-ı esrār

5 Dendānları vaşfin güzel it ol şem-i ḥüsnuñ

Kim anı görenler diye Nazmi der şehvâr

146-b

18-Nazîre

Mef' ulü Mefâ' ilü Mefâ' ilü Fe' ulün

- 1 Derdüñle baña acıyub ağlar hele her bār
Zahm-ı dil ile iki gözüm dīde-i hūnbār
- 2 Şadra geçüb yir ideyin dilde dilerseñ
Gönder oğuñ ey cevır ü cefâlar kılcı yâr
- 3 Her kâdeyise kânlu yaşumdur baña hemdem
Âhımdur olan dembedem ey yâr-ı hevâdâr
- 4 Mest olub İdüb gâh ki eṭrafda zârî
Ḥayrân oluban karşıña ki gâh olalum zâr
- 5 Sen hâce-i hüsñüñ göricek la' li metâ' ın
Nazmi dil ü cân naḳdı ile oldı ḥarîdâr

19-Nazîre

Mef' ulü Mefâ' ilü Mefâ' ilü Fe' ulün

- 1 Şol devlet-i dünyâya olan yok yire maḡrūr
Bilmez mi o devletten ol âḫır olısar dūr
- 2 Her nesneden ol kim olısar dūr olıсарdur
Pes devletine ol nice olur ola maḡrūr

- 3 Āķıl erdirür ğam çeke ol ʿ āķıbet için
 Evvel nesine ola cihānuñ kişi sürür
- 4 Raħmet aña bir ħāli ħarāb olmuşı görüb
 Raħm eyleye hoş göñli ħarābın ide maʿ mūr
- 5 Nazmi niçe bir nefsi-hevāsına yellersin
 Şimdengerü bir yerde süķün üzre olub tır

20-Nazīre

Mefʿ ūlü Mefāʿ ĩlü Mefāʿ ĩlü Feʿ ūlün

- 1 Ĥazı isterseñ cānıña cānānıña baķ tır
 Olma göñül anuñ nazarında dün ü gün dūr
- 2 Göñli gözi pür nūr u sürür ola dün gün
 Bir yüzi gün alnı ay aña kim ola manzūr
- 3 Bir dilde ki ʿ aşķ ola o virān olur ammā
 Hem niye nazār ʿ aşķ ile olur yine maʿ mūr
- 4 Ednāya ķo ednā nazarı ħikmeti gör kim
 Musāya minā cānıña oldı cebel-i tūr
- 5 Devletlü odur iş bu cihān içre ki Nazmi
 Devletdeyken devletine olmaya maġrūr

21-Nazīre

Mefʿ ūlü Mefāʿ ĩlü Mefāʿ ĩlü Feʿ ūlün

- 1 Her gün aña şol bir yüzi gün kim ola manzūr
Gönül gözi her gāh olur şevk ile pür nūr
- 2 Yārūñ lebine benzeyemez çeşme-i hayvān
Zulmetde anuñçündür anuñ olduğı mestūr
- 3 İtmezler idi cāndan ebed ‘āşıkı bīzār
Cānā neler olmasa eger hūsnine mağrūr
- 4 İblīs şıfat dāyim olur işi şerr ü şūr
Şol kimsene kim rahmet-i haqdan ola ol dūr
- 5 Gün yüzini şol gün ki göre Naẓmi o māhuñ
Ānīde olur gönli gözi şevk ile pür nūr

22-Nazīre

Mef‘ ūlü Mefā‘ ĩlü Mefā‘ ĩlü Fe‘ ūlün

- 1 Dirsūñ ki tecellī eyle dāyim göresin nūr
Bir hūsn ü behā Ka‘ be sinūñ qarşusın al tūr
- 2 Gün yüzli güzel yārūñ o kim görmeye bir gün
‘ Ālem gözine tār olub olur gözi bīnūr
- 3 Haqqā bu ki bir ‘āşıka cān ayrılığıdır
Cānāneden olmağ niçe dem hemdemken dūr
- 4 Gün yüzini her gören ider mihr hūmā nidem
Şehr içre o māh oldu bugün gün gibi meşhūr

- 5 Gül yüzini ol gönçe lebün görmese Nazmi
Göñli gözi açılmaz olub hurrem u mesrūr

23-Nev' -i dīger der qāfiye-yi müreddef be yā
Mef' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ulün

- 1 Bir kimse ki bir işde tırub eyleye tedbīr
Olur o müyesser ki muvāfiq ola taqdīr
- 2 Tedbīri anuñ kim ola taqdīre muhālif
Olmaz o virür āhīri taqdīr aña tağyīr
- 3 Bir iş kim ola hayırlu ol işde hemīşe
Temcīd gerek anda gerekmez dağı tā hayr
- 4 Bir düş gibidür hod bu cihān hāli aña halk
Meyl itdüğünüñ aşlı degül qābil-i ta' bīr
- 5 ' Uzletde durur hazz u şafā aña taleb kıll
Nazmi ne durursun dağı gör bir aña tedbīr

24-Nazīre

Mef' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ulün

- 1 Devrūñ gamı şol dem ki mizāca vire tağyīr
Def ine anuñ gül gibi müldür yine tedbīr
- 2 Def -i gam için nūş-ı mey-i nābdan özge
Tedbīr nedür sende gör ey pīr hıred bīr

- 3 ‘Aşķ ola bu devr içre meyüñ her ķadeķine
Kim tâze civân olur o dem anı içen pîr
- 4 Ol meydür o kim anı o kim nûş ide anı
Keyfiyeti ģâlinde gedâ yise olur mîr
- 5 Nazmi düş ayağına hemân dem mey-i nâbuñ
Şol dem ki mizâca gele bir za‘ f ile tağyîr

25-Müreddef ķâfiye-yi bâ vaşl incâ râ revî ve yâ vaşl
Mef‘ ulü Mefâ‘ îlü Mefâ‘ îlü Fe‘ ulün

- 1 Şol kimse ki ‘ âlemde sa‘ âdetlü seri var
Eyler hazer andan kim anuñ şûr u şerri var
- 2 Olmaz ebedî ‘ âķıl olan kimsene ģâfil
Andan ki şer ü şûr ile ģalkķa żararı var
- 3 Bu peyde zen-i dehr ki var ‘ âķıl olanlar
Hergiz heves itmez aña anuñda eri var
- 4 Dünyâ cihetin ‘ âķıl olan yoķ yerine ķor
Dünyâ cihetinüñ çü bilür çoķ ģaķrı var
- 5 Yoķ şüphe ki olur bir hüneri Nazmi beher ģâl
Şol kimse ki zâtında anuñ bir güher var

147-a

26-Nazîre

Mef' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ulün

- 1 Ol māha şu kim mihr yüzünden nazarı var
' Aşq ola cihānda aña olsun nazarı var
- 2 Bir gün iresin id-i vişāle didi ol mäh
Kurban olayın aña ne güzel haberi var
- 3 Çarḡ ursa yeridür feraḡından bu felek kim
Cānı gibi cānānesi şems ü kameri var
- 4 Budur cihān içre bugün ' ālem anuñ kim
Bir şūḡ u dilārā şanem-i şivegeri var
- 5 Nazm içre senüñ Nazmi nizāmī gibi ṭab' uñ
Bir baḡr durur bīḡadd ü pāyān dürri var

27-Nazîre

Mef' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ulün

- 1 Gün yüzüne ey mäh anuñ kim nazarı var
Rūşen bu ki sa' d aḡteri nūr-ı baḡri var
- 2 Bir tāk-ı sa' ādetdür ayaḡuñ tozı ki anuñ
Her yerde benüm kader ile baş üzre yeri var
- 3 Zülf ü ruḡuñ āşüftenüñ dembedem ey dost
Derd ile fiḡān-ı şeb ü āh-ı seḡeri var

- 4 Qalmaz reh-i ʿ aşq içre bugün baş ile cāna
Şol dildeki bir zerre kadar ʿ aşq eseri var
- 5 Cān ile leb-i laʿ liñe dil viridi bu Nazmi
Zātında anuñ haq bu ki cānā güheri var

28-Nevʿ -i dīger der ān kâfiye-yi incā sîn revî
Mefʿ ūlü Mefāʿ ĩlü Mefāʿ ĩlü Feʿ ūlün

- 1 Dünyā cihetine o ki bir destresi var
Yok yire gamı var pes anuñ dağı nesi var
- 2 Cāy-ı haşarından yemesün sūsenüñ gam
Şol kimse ki āhı gibi feryād-resi var
- 3 Dil ki anda yeler āh segi nefsi-hevāsı
Bir sevq durur şanki ol iti ʿ asesi var
- 4 Şīrīn söze meyl eyler olur cān ile diller
Güyā şekerüñ kande olursa kimse mi var
- 5 ʿ Āklı ebedī yokdur ola varsa Nazmi
Anuñ ki bu dünyā cihetine hevesi var

29-Nazīre

Mefʿ ūlü Mefāʿ ĩlü Mefāʿ ĩlü Feʿ ūlün

- 1 Yüz sürmege dil zülf-i nigāra hevāsı var
Pābūsına anuñ çü görür destresi var

- 2 Dūd u şerer-i āh ile bu hāk vücūdum
Gūlzār durur kim gül ile hār u hāsı var
- 3 Dil kim ʔoludur her güzelūñ hāli hayāli
Bir mezraʕ adur ol şanasuñ kim ʕadesi var
- 4 Göñlüm kim aña hücre-i ten maḥbes olubdur
Bir murğ-ı hevāyīdür o hāki ʔafesi var
- 5 Nazmi ser-i kūyına nice var ile yārūñ
İti gibi anuñ niçe iti ʕasesi var

30-Nazīre

Mefʕ ūlü Mefāʕ ĩlü Mefāʕ ĩlü Feʕ ūlün

- 1 Yārūñ ser-i kūyına şu kim destresi var
Eblehdür eger bāğ-ı cināna hevesi var
- 2 Sevdāya düşüb yine yeler özge hevāda
Dil kim ser-i zūlfine nigāruñ hevesi var
- 3 ʔutsa da dildāri dilā ʔañ mıdur ağyār
Elbette ʔaʕ be yolınuñ hār u hāsı var
- 4 Gül şevḳine bülbül ki ide gülşende ser āğāz
Gūş ur aña gör kim nice rengīn naʕ mesi var
- 5 Cāmı gibi sevse seni laʕ lūñle bu Nazmi
Cānā nola ʕ ālemde anuñ daḫı nesi var

31-Nev' -i dīger der ān k̄āfiye-yi incā lām revī

Mef' ūlū Mefā' īlū Mefā' īlū Fe' ūlūn

- 1 Ol kim heves-i dehr ile tūl-i emeli var
Ol 'aqlı kuşur ile anuñ bed 'ameli var
- 2 Mü' min o durur kim şaķına dembedem andan
Kim 'ākıbet īmāna anuñ bir ģalli var
- 3 Qalmaz ebed ayakta işin başa çıkarur
Ol kimse ki her nesnede anuñ bir eli var
- 4 'Aşķ işi ile başına ģavgalar üşüşür
Mecnūn gibi yabanda niçe zār dili var
- 5 Gıtdüyse Necāti nola ol tarz ile şimdi
Nazmi gibi anuñ yine namu' l-bedeli var

32-Nev' -i dīger der ān k̄āfiye-yi incā mīm revī

Mef' ūlū Mefā' īlū Mefā' īlū Fe' ūlūn

- 1 Maģbūb u mey ile aña her dem naģme var
Anuñ bu cihān içre daģı pes ne ģamı var
- 2 Bu deyr-i cihān içre 'aceb 'ālemi var āh
Anuñ ki senūñ gibi güzel bir şanemi var
- 3 Hoş 'ālemi var bāģ-ı cihānda o kim anuñ
Bir sencileyin lāleģadd ü ģonçefemi var

- 4 Hicr add ü zülf ü dehenüñ birle durur āh
Bu pür emel ola dilimüñ kim eli mi var
- 5 Yāri ola her lahzāda lütf u kerem-i a
Nazmi oña bir bī-kese lütf u kremi var

147-b

33-Der baħr-i hezec aħreb  arüz u arb-ı maħzūf taııyeş mef ülü mefā ilü
mefā ilü fa lün der āfiye-yi mücerred

- 1 Halk ehl-i hevā olduğı ğālib budur ekşer¹
Añmazlar o ħāk olmaların āħiri yekser
- 2 Yeller gibi yıllarla yeler dürlü hevāda
Dünyā hevesinde olasuñ ħāli muadder
- 3 Ma nāda belāda mey esīridür olar kim
Begler apusın iş güc idinür dağı bekler
- 4 Hıulı bed olan şaħşuñ olur bedligi ħalkı
Halkı o bed ef āl ile rencide dil eyler
- 5 Bu Nazmi ne dem muazzam eylese güftār
Güyā ki o güftār ile nesr eyler o cevher

34-Nazıre

Mef ülü Mefā ilü Mefā ilü Fe ülün

¹ 1636/:42-a

- 1 Evvelde ki olmuş ola bir nesne muḳadder
Āḫir olırsardur o beher ḫāl muḳarrer
- 2 Az olur o kim āḫireti ḫālin aña az
Dünyā durur meyli cihān ḫalkınuñ ekşer
- 3 Dünyā talebin iden olur ḫāşılı bīzār
Şol kimseneden ki olmaya nef' i ola bīzer
- 4 Yüz tutmaz ebed ḫayra o kim şerre yeler hep
Eñ şoñra o şerīr ile muḳarrer virüser ser
- 5 Kıl vaşfını her vech ile bir zāt-ı şerīfūñ
Tā nazmını her kim göre Nazmi diye cevher

35-Nazīre

Mef' ūlü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ūlün

- 1 Her kes ki olısar şoñ ucı toprağ olısar
Pes ya kişi yel gibi demādem niye yiler
- 2 Her kişi muḳarrer ḫod olur ḫaḳ olur āḫir
Evvel ne için olmayavuz ḫāke berāber
- 3 Her nesne ki idübdür anı taḳdīr muḳaddir
Elbette gelür idi muḳarrer o muḳadder
- 4 Bir nesne ki başlanmaya ol besmele ile
Anuñ şoñı elbette olusar durur ebter

- 5 Naẓmi ki kemāliyle laṭīf eyledi naẓmı
Naẓmi nola olsa anuñ ol lütf ile cevher

148-a

36-Naẓīre

Mef' ūlü Mefā' ĩlü Mefā' ĩlü Fe' ūlün

- 1 Beñzer dediler lütf ile çün la' liñe kevşer
Öykünür aña çeşme-i hayvān daḥı beñzer
- 2 Her bār ğamuñ kim çekerim ' aşk ile her bār
Āsān idi hicrūñ elemi olmasa ser ber
- 3 ȘorȘum bu ki terk eylesün sen beni āḥir
Gözüm baȘar iken saña yār ola bir āḥir
- 4 Yoluñda senüñ ' aşık-ı sergeşteler āḥir
Cān ile revān ser viriser ' aşk ile yekser
- 5 Sen zāt-ı şerīfūñ şeref-i vaşfidur ey cān
Naẓminüñ iden sözlerini lütf ile cevher

37-Nev' -i dīĝer der ān kāfiye-yi incā nīz rā revī maḥbūleş meksūr

Mef' ūlü Mefā' ĩlü Mefā' ĩlü Fe' ūlün

- 1 Şol pāye-i devlet ki düşer aña eḳābir²
Bir gitdi ḳadem başamaduḳ varub aña bir

² 1636/:42-b

- 2 Devlet kişiyeye istemek ile gele şanma
İtdüyse muğadder geliser anu muğaddir
- 3 Şol devlete eyler mi heves ‘ âkıl olam kim
Ayrılmayı anuñ aña miñnet vire âhir
- 4 Qo devlet-i dehri ki hevâ yolu durur ol
Ger ‘ ârif iseñ var yüri taqva yolına gir
- 5 Devlet ile şafâlar süre Nazmi oña biñ biñ
Şoñ dem elemin çekse gerek anuñ o bir bir

38-Nev‘ -i diğey kâfiye-yi bâ elf te‘ sis ü harf dağıl rā revî

Mef‘ ülü Mefâ‘ îlü Mefâ‘ îlü Fe‘ ülün

- 1 ‘ Ömr âhir olub herkese ğod mevt irer âhir
Olduğına pes kişi hemân yok yire acır
- 2 Qâdir olamaz zerrece bir nesneye insân
Tâ virmeyecek kudret aña ğazret-i qâdir
- 3 Her nesnede olmaz oña olmaya kuşûrı
‘ Âciz durur insân olur ol vech ile qâhir
- 4 Her yerde ğüdâya şıgıñub itmeyelüm yañ
Her yerde olur çünki ğüdâ ğâzır u nâzır
- 5 Ekşer sühenüñ zât-ı ğağ olmağ ile ğağqâ
Nazmuñ durur ey Nazmi senüñ nazm-ı cevâhir

39-Nazîre

Mef' ulü Mefâ' ilü Mefâ' ilü Fe' ulün

- 1 Âhîr olısar çün kişiyе menzil-i âhîr
 Hep görüserüz âh ki ol menzil-i âhîr
- 2 Âhîr yiyiser malını âher o kesün kim
 Buhl ide seha cânına olmaya nâzır
- 3 Hayf aña ki şükr eyleye bilmeye
 Kâdir ide anı ki niçe ni' met-i kâdir
- 4 Zîbaht u sa' âdet aña kim ide kanâat
 Şükr içre olub dâyim ola hâline şâkir
- 5 Cevher gibi elfâza ki mâlik durur elhaq
 Az vardur aña var ise Nazmi gibi şâ' ir

40-Nev' -i dîger der ân kâfiye-yi incâ lüzüm mâ lâ yelzum beharf he

Mef' ulü Mefâ' ilü Mefâ' ilü Fe' ulün

- 1 'Älemde kamu görünen eşgâl-i zevâhir
 Küllisi hemîn kudrete hikmetle mazâhir
- 2 Gizlenmez ebed mihr ile 'aşk âteşi dilde
 Bir gün olur ol rüşen olub güb gibi zâhir
- 3 Bir kimsede kim şıdık u şafâ ola muqarrer
 Zâhir olur olduğı anuñ tayyib ü tâhir

4 Her kim ki sa' âdetten ala behre beher hâl
Ol hâl olusar anda hemîn zâhir ü bâhir

5 Nazmuñ o bilür nazmı ne cevherdekini hûb
Kim nazmı kemâle ire anda ola mâhir

41-Nev' -i dîger kâfiye-yi bâ redf ü vaşl u hurûc elf revî ve lâm vaşl u râ revî
Mef' ulü Mefâ' ilü Mefâ' ilü Fe' ulün

1 Cânân kim ider cânım her gâh cefâlar
Hazz eyler idüm itmesem ağıyara vefâlar

2 Didüm saña her dmede du' âlar iderüm ben
Lâğa götürüb yâr tırub didi du' âlar

3 Zülf ü hıtt u hâl ü kadbâlâ ile dilber
Dildâdelere gösterür envâ' ı belâlar

4 Her dem göze göz niçe niçe sihrler yâ rab
Şol gözi elalar niçe bir gönül alalar

5 Sevdâya düşüb oldı ' aceb hâl-i müşevveş
Nazmi ki tırub vaşf-ı hıtt-ı yâri qaralar

148-b

42-Nev' -i dîger der ân kâfiye-yi incâ râ revî
Mef' ulü Mefâ' ilü Mefâ' ilü Fe' ulün

1 Şol dür gibi derler döküb ol yârine derler

Her kıatresine niçe cihetdür dağı derler

- 2 Didüm güzel olduğun için sevdi seni cān
Cānān didin ola güzel olanı severler
- 3 Cānānenüñ eyler ki öperler lebin añsuz
Ėađđā buña göz göre hemīn cāna kıyarlar
- 4 Güzellük ile āh ki gönüller alurlar
Cān pāresi Şol cānpider Ėüb püserler
- 5 Ŗab' uñ ki Ŗoludur dürr-i ma' nā ile Nazmi
Beñzer aña bağr-i dür o ma' nā ile derler

43-Nev' -i dīđer der ān kāfiye-yi incā kāf revī
Mef' ūlü Mefā' ĩlü Mefā' ĩlü Fe' ūlün

- 1 ' Uđbā yarağın ol ki bu dünyāda yer kılar
Ma' nāda başar nefsine ceng ile yer kılar
- 2 VāriŐleri yer cānı için öldüği vaçtin
Malın yimez ol kimse ki cānı gibi Şağlar
- 3 Devlet aña kim el vire göz dıke aña el
Ma' nāda o yüzden anı hep eller ayağlar
- 4 Kıyđuya düşer baş kıyusu birle hep eller
Kış günleri ki Ŗutmaz olur eller ayağlar
- 5 Dünyā için evde göze Nazmi ne düŐerler

Sevindi dağı ĥod sevinir niçe ocağlar

44-Nev' -i dġger der ān řāfiye-yi incā mġm revġ
Mef' ūlŭ Mefā' ġlŭ Mefā' ġlŭ Fe' ūlŭn

- 1 Cānāna ider cānum kim cevr ū sitemler
Cānum o ġam ile çeker envā' ı elemler
- 2 Dilĥāĥ olub eylerdi beni vaşl ile ĥoř kām
Dilber baĥa itmek dilese lŭtf u keremler
- 3 Endŭĥ u ġam u āĥ u fiġāndan olur elbet
Pŭr bezm-i belā niçe ni' melerle naġmeler
- 4 Ma' nādan ebed olamaz aşl ile ĥaberdār
Kimler kim ola hemdem āĥa ' aġl ile kimler
- 5 Neydŭgin ider ' ařġ eşeri Nazminŭn ġzhār
Derd ū ġam ile āĥ u fiġān itdŭgi demler

45-Nev' -i dġger der ān řāfiye-yi incā nŭn revġ
Mef' ūlŭ Mefā' ġlŭ Mefā' ġlŭ Fe' ūlŭn

- 1 Açar dil-i ġamkġnleri şol ĥaddi semenler
Yazar dil-i miskġnleri ol ĥaĥı emenler
- 2 Bŭlbŭl gibi ' uřřāķa dŭřer ūziĥe hevāya
Gŭl gibi nazarda olacaġ ġonçe dehenler
- 3 Yeller ki gŭzer eyleye gŭlzāra o demde

Gül yüzlülerüñ yādın ider andan esenler

- 4 Gül yüzlülerüñ bülbüli ol medh ile nazmı
Taḥsīn ide ra' na sözine tā işidenler
- 5 Her ehlini gün gibi yaḳar imdi serāser
Şol cāme-i zerbeft ile ol sīm bedenler

46-Nev' -i dīger ḳāfiye-yi bā vaşl u ḥurūc incā elf revī ve dal vaşl u rā ḥurūc
Mef' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ulün

- 1 Dünyā hevesi herkese bir özge belādur
Dünyā ciheti ḥāşılı hep maḥz-ı ḥaṭādur
- 2 Ol kimse ki şākir ola her ḥāline bir ḥoş
Ḥaḳḳā aña ḥaḳḳā ki o teslīm ü rızādur
- 3 ' Ālemde ebed ḳurtulamaz kimse ḳazādan
Elbette beher ḥāl gelür ol ki ḳazādur
- 4 Āvāre olub bir dem ebed edimez ārām
Yel gibi yeler yürür o kim ehl-i hevādur
- 5 Düşmez ebedī Naẓmi varub rāh-ı zālāle
Her kim ki anuñ tıtduğı da rāh-ı hedādur

47-Nev' -i dīger der ān ḳāfiye-yi incā rā revī
Mef' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ulün

- 1 Dünyā ciheti her kişiyeye cāy-ı ḥaṭardur

‘ Aķıllaruñ andan işi her gāh hazerdür

2 Şol kimse ki göñlünde tuta tırmaya hep kin
Hey hayf aña kim dīnine anuñ zarar dur

3 Her kimde ki derd ola anuñ hemdemi her dem
‘ Aşķ ile hemīn nāle-yi şeb āh-ı seherdür

4 Her yerde kişiyse sebep-i rağbet ü hürmet
Muhtācı olur her kişi ‘ ilm ile hünerdür

5 Nazminüñ ol üstād-ı selef nazmına hemtā
Nazmına şamu sözleri güyā ki düredür

48-Nev‘ -i dīger der ān kāfiye-yi incā lām revī
Mef‘ ulü Mefā‘ ilü Mefā‘ ilü Fe‘ ulün

1 Anuñ ki işi beyhude hep tül-i emeldür
Ol aña bir işe yaramaz özge ‘ ameldür

2 Şol tül-i emel kim kişi eyler aña andan
Yok fāide amma niçe hāline halaldür

3 Āhir geliserdür aña bir Şübhe mi var vāy
Her nesne ki ol vāķıa-yı rüz-ı ezeldür

4 Her nesnenüñ ol kes ki muhallini gözetmez
Ol halīle pes aña ne derlerse muhaldür

5 Nazmi hazer üzre gerek andan kişi dāyim

Her nesne ki bir bâtil u bîhûde ‘ ameldür

49-Nev‘ -i dîger der ân kâfiye-yi incâ mîm revî
Mef‘ ülü Mefâ‘ îlü Mefâ‘ îlü Fe‘ ülün

- 1 Şol kâr-ı cihân kim sebep-i ğuşşa vü ğamdur
Hakķā ki o bir özge belā birle elemdür
- 2 Dünyā nihāyetde ħarîş olunañ ekser
Āmāl ü māl ettigi dinar u dürrümdür
- 3 Halk içre mükerrem olur ikram olunur hoş
Hulķ-ı ħüsn ile oña bir ehl-i keremdür
- 4 Hükkāmede kim olmaya bir ‘ adl ile inşāf
İşi güci her gāh ele zulm ile sitemdür
- 5 Var varlığını yok bil eyā Nazmi hemîn hep
Mecmū-yı vücūduñ şoñı zîrā oña ‘ ademdür

149-a

50-Nev‘ -i dîger kâfiye-yi bâ redf ü vaşl u ħurûc
Mef‘ ülü Mefâ‘ îlü Mefâ‘ îlü Fe‘ ülün

- 1 Anuñ ki demâdem işi āh ile figāndur
Derd ü elem āzerdesi olduĝı ‘ ayāndur
- 2 Şol şūfi-i şāfi geçinenler ki var anuñ
Görsen çoĝu gördügi nigāra nigerāndur

- 3 ‘Uḡbā tarafın bertaraf itmüş durur ey vāy
Anuñ ki hemīn maṭlabı iḡbāl-i cihāndur
- 4 Görŝen meknī devletle zevḡ ü ŝafāda
Yıḡsuñ kemne zilletle ḡār u muhāndur
- 5 Şol dehr-i denī māyili dil Naḡmi demādem
Bir āb-ı revānpeŝte adı gibi divāndur

51-Naḡīre

Mef’ ūlü Mefā’ ĩlü Mefā’ ĩlü Fe’ ūlün

- 1 Her naḡŝ-ı nigāra o ki cāndan nigerāndur
Bilmez aña ma’ nāda o bir āfet-i cāndur
- 2 Bīrūn olacaḡ derd-i derūn kiŝide ḡiddet
Anuñ işi hep dembedem āh ile fiḡāndur
- 3 ‘Uḡbā ḡayātın añmıyanuñ maṭlabı derdā
Şol vartası çoḡ cāy-ı naḡar cāh-ı cihāndur
- 4 Her kimde ki ĩmān ola ŝefḡat olur elbet
Anuñ ŝerefī gün gibi ŝānında ‘ ayāndur
- 5 Reşk eyleme cāh ehline iḡbāl ile Naḡmi
Ol ḡāl döner ‘ aḡsine bu devr-i nihāndur

52-Naḡīre

Mef’ ūlü Mefā’ ĩlü Mefā’ ĩlü Fe’ ūlün

- 1 Şol maṭlabı cān her kime kim cāh-ı cihāndur
Bilmez aña ol cāh-ı cihān miḥnet-i cāndur
- 2 Añmaz ṭaraf-ı āḫiretin kimse egerçi
Her kişinüñ āḫir o yola cānı revāndur
- 3 Kimse ebedī āḫiretin añlamaz añmaz
İllā oña rıḫlet ḫaberine nigerāndur
- 4 Bir kimse ki ḫalbinde anuñ olmaya şefḫat
İmā eşeri anda o ḫāl ile gümāndur
- 5 Reşk itme ebed kimseye dünyā cihetiçün
Ḫalmaz ebedī kimseye Naẓmi bu cihāndur

53-Naẓīre

Mef' ūlü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ūlün

- 1 Cānā baña şol ḫaṭṭı lebün āfet-i cāndur
Kim cānuma ḡam virmededür niçe zamandur
- 2 Ebrūña senüñ mähnev-i idveş eyler
Bu naḫş-ı cemāl ile nigāra nigerāndur
- 3 Refṭarını bu ḫāmet-i mevzūn ile gören
Der gülşen-i behcette bu bir serv-i revāndur
- 4 'Uşşāḫa nigārā seni ḫaḫḫā bu ki her an
Seyr itdüren ol sende olan ḫüsn ile āndur

- 5 Bir aşı kemāndur o ki gerekler ouyla
Anuñ beni Şağ oyacağı Nazmi gümāndur

54-Nev' -i dīger der ān āfiye-yi incā müreddef bevāv
Mef' ūlū Mefā' ĩlū Mefā' ĩlū Fe' ūlūn

- 1 Her kimde kim enīn eyle adden ki birūndur
BāiŐ anuñ ol āline hep derd-i derūndur
- 2 İtmez kim o ki āh ile her demde figgānın
Nāāre durur derdi nihāyette füzūndur
- 3 Her sa' at ider demle rile nāle-yi dilden
Mānend-i ceres ol ki anuñ batı nigūndur
- 4 ok derde dūŐüren kimi olursa zebāndur
oqlar aña Őol nefis belāsiyla zebūndur
- 5 Devrūñ ki olur dōne dōne cevri beher āl
Dermānı eyā Nazmi anuñ Őabr u sūūndur

55-Nazīre

Mef' ūlū Mefā' ĩlū Mefā' ĩlū Fe' ūlūn

- 1 Őol āh-ı derūn Őōyle kim adden o birūndur
' AŐın kiŐinūñ fāŐ iden ol āh-ı derūndur
- 2 Hi ola mı kim sırrını fāŐ itmeye ' aŐuñ
' UŐŐāa dem-i ' aŐ ki bir vat-i cūnūndur

- 3 Hâlin kişinüñ her cihet ile iden ıñlağ
Şol terk-i hevâ itmek ile şabr u süķündür
- 4 Dünyâya muğabbetle bu dünyâya dönübdür
Her kimse ki dünyâ gibi bir himmeti dündür
- 5 Dünyâ hevesi birle durur aña ne Şübhe
Nefse kişi kim Nazmi nihâyette zebündür

56-Nev' -i dığer der ân kâfiye-yi incâ müreddef beyâ

Mef' ulü Mefâ' ilü Mefâ' ilü Fe' ulün

- 1 Mevtin añub ol kim işi âh ile enîndür
Şeytānuñ o şerrinden o hāliyle emîndür
- 2 Her kande giderse oña ya hağ diye her dem
Hağ ' avni aña hağ bu ki her demde rehîndür
- 3 Her kime kim olursa olur kaştı hep ilk
Ol kimse ki her gāh iyülerle qarîndür
- 4 Dîn za' fidur islāmı şaħîğ olmadığıdur
Her kanğı kesün kim dili pür kibir ile kindür
- 5 Mü' min olanuñ Nazmi mühimmi ve ehemmi
Kur' ān-ı mübîndür dağı hem şer' -i metîndür

149-b

57-Nazîre

Mef' ulü Mefâ' ilü Mefâ' ilü Fe' ulün

- 1 Anuñ ki ğam u ğuşşayla albi hazîndür
Her demde hemân işi güci âh u enîndür
- 2 Şol kimse ki dünyâ hevesinden gee külli
Dünyâ eleminden ne sa' âdet ki emîndür
- 3 Şol kimsene kim ola ıraĝ ehl-i hevâdan
Hâlet-i sükûn ile o mevlâya yakîndür
- 4 Teslîm ü rızâda olacaĝ bir kişi dâyim
Her yerde ' inâyet mu' in aña arîndür
- 5 Oñmaz ebed olmaz alebi kâr-ı şalâha
Nazmi aña kim ' âdet ü hû kibr ile kindür

58-Nev' -i dîĝer âfiye-yi bâ vaşl u ħurûc u mezîd incâ râ evvel revî ve kâf vaşl
u dal ħurûc ve râ şâni mezîd

Mef' ulü Mefâ' ilü Mefâ' ilü Fe' ulün

- 1 ûcen belüñ ey sîm beden zer kemerüñdür
Öpen ayaĝuñ zeyl-i sa' âdet eşerüñdür
- 2 Şev ile viren göñlüme her gâh şafâlar
Cânum gibi ey rûh-ı revân la' l-i terüñdür
- 3 Göz göre göñüller alan ol bir nazar ile
Ey nûr-ı başar eşmüñ ile ĝamzelerüñdür

4 Zer gibi yüzüm zerd iden ey yüzini āhın
Hep ḥasret ü derd ü elem-i s̄imberüñdür

5 Şimdi şî' r anuñ güzelüm yüzi şuyıdur
Bu Nazmi fütāde ki senüñ ḥāk-i derüñdür

59-Nev' -i dīger der ān kāfiye-yi incā nūn revī
Mef' ūlü Mefā' ĩlü Mefā' ĩlü Fe' ūlün

1 Her dem dil açan gül gibi lütf-ı dehenüñdür
Bülbül iden ehl-i dili ḥaṭṭ-ı sūḥanuñdur

2 Feryāduñ iden 'āşıkı ey ḥüsrev-i ḥübān
Şekker sūḥanuñ birle o şîrīn dehenüñdür

3 Vaşluñ umanı öldür añı bir deme cānā
Tek ṭursun ol eksügi ise suç olanuñdur ölenüñdür

4 Rūyum ki benüm zerd olub 'ayn-ı red oldı
Bu ḥāl ümīd-i nazar-ı s̄īm tenüñdür

5 Göge nola itsek nazar-ı 'ayn-ı 'ināyet
Ḳuluñdur efendi yine Nazmide senüñdür

60-Müreddef der kāfiye-yi mücerred bā revī
Mef' ūlü Mefā' ĩlü Mefā' ĩlü Fe' ūlün

1 Ḥaḳṭan oña hep devlet-i dünyā ṭaleb eyler
Ḥaḳḳā ki dil ü cānına özge ṭab' eyler

- 2 Ol kimse kim ĩmānı ola devlet anuñ kim
Dāyim edeb üzre olur elden edeb eyler
- 3 Ol kim resen-i şerre yapışmağda ola hep
Berdārlığına añı ol bir sebeb eyler
- 4 Ğāyetde ğam virenden olur devletine vāy
Ol kim dün ü gün ‘ aş ile tırub tırab eyler
- 5 Nazmi ola iqbāline anuñ ki ğam u rey
Her kime güci yitse ezā vü ğāzab eyler

61-Nev‘ -i dīger der ān kāfiye-yi incā rā revī
Mef‘ ũlü Mefā‘ ĩlü Mefā‘ ĩlü Fe‘ ũlün

- 1 Erbāb-ı fenā zevk-i cihānda güzer eyler
Kim şoñı hātdur bilür andan hāzer eyler
- 2 Bir hāl-i sükün ile gelür rûhına rāhat
Her kim ki hevāyile hevesten kider eyler
- 3 İtmez olur olmaz işi ‘ ārif kişi zīrā
Eyler hāzer andan oña şoñra zarar eyler
- 4 Tırmaz aşāğā yuğaru hiç āh ile eşki
Bir hālet-i ‘ aşk aña ki bir hoş eşer eyler
- 5 Her nazmı nizāmi gibi bu Nazmi demādem
Güyā dürer-i elfāz ile nazm-ı güher eyler

62-Nazîre

Mef' ulü Mefâ' ilü Mefâ' ilü Fe' ulün

- 1 Her kim ki varub ' asker ile bir sefer eyler
Haqqâ buña ol göz göre yirin saçar eyler
- 2 Vardur eşer-i rûhum dilinde aña raḥmet
Derd ile olan âh ki kim eşer eyler
- 3 Aqtan qarayı seçmez olur derd ile ol kim
Her demde figân-ı şeb ü âh-ı seher eyler
- 4 ' Uqbâ cihetinde olur elbet ne sa' âdet
Her kimse ki dünyâ cihetinden güzer eyler
- 5 Dîvânına her nazmı ki derc eyleye Nazmı
Güyâ ki hemîn nazmını dürc-i dürer eyler

63-Nev' -i dîger der ân kâfiye-yi incâ mîm revî

Mef' ulü Mefâ' ilü Mefâ' ilü Fe' ulün

- 1 Olur bir elem-i hırş dili pür elem eyler
Derdâ ki vücûdum kişinüñ ol ' adem eyler
- 2 Bir derd ü gam olur kişiyehâqd u ḥased kim
Uş gide gide anı o pür derd ü gam eyler
- 3 Bir bār-ı belâdur kişiyе guşsa vü gam kim
Ol bār-ı belâ qaddini her bār ḥam eyler

- 4 Hāḫḫā ki ḳomaz dilde ṣafā vü feraḥ aṣlā
Dünyā hevesi ādemi pür derd ü ğam eyler
- 5 Naẓmi hün̄er ü ʿilm ile olur kiṣi mümtāz
ʿİlm ile hün̄er saḫibini muḫterem eyler

150-a

64-Nevʿ -i dīġer ḳāfiye-yi bā redf ü vaṣl
Mefʿ ūlū Mefāʿ ĩlū Mefāʿ ĩlū Feʿ ūlūn

- 1 Bengi ki görür bengi mey-i nāba beraber³
Görmek durur ol ḫāki hemīn āba beraber
- 2 Yārūn ḳaṣı fikri gelür ānīde imam
Dāyim ki namāza ṭura miḫrāba beraber
- 3 Bir gördüġi aġyār ile ʿuṣṣāḳı ḫabībūn
Aʿ rabi-yi görmek durur aṣḫāba beraber
- 4 Yād-ı leb-i yār ile baña naẓmı mey-i telḫ
Lezzetde gelür sükk̄eri cüllāba beraber
- 5 Çün ṣāh-ı Süleymān durur İskender-i ṣānī
Kindür ki o ṣāhı seve dārāba beraber

65-Nevʿ -i dīġer der ān ḳāfiye-yi incā kāf revī
Mefʿ ūlū Mefāʿ ĩlū Mefāʿ ĩlū Feʿ ūlūn

³ 1636/:42-b

- 1 Her kim ki eşiginde ola hâke beraber
Ol vech ile başı olur eflâke beraber
- 2 Cânâ seni ben kulübene beñzer diye bilmen
Hâşâ ki görem ben seni hâşâ ki beraber
- 3 Ben kim yoluña cân verİrem ölmege cânâ
Kimdür ki ola ben ‘ aşık-ı bîbâke baña beraber
- 4 Derdüñle dili pârelenir çok durur ammâ
Olmaya benüm bu dil-i şadçâke beraber
- 5 Çokdur gibi dildârlar ammâ ki birin hiç
Nazmi göremez sen güher-i pâke beraber

66-Nev‘ -i dîger der ân kâfiye-yi incâ nûn revî
Mef‘ ülü Mefâ‘ îlü Mefâ‘ îlü Fe‘ ülün

- 1 Bir şâh ola mı şâh-ı Süleymâna beraber
Kimdür olan İskender-i devrâna beraber
- 2 Şâhân-ı cihân içre bugün olmaya bir şâh
Kim şevket ile ola o sulţâna beraber
- 3 Şaf düzüb o şâh ile muşâf itmege hergiz
Bir şeh gelemez ‘ aşırda meydâna beraber
- 4 Yok misli bugün şevket ü şöhrette o şâhuñ
Var begleri fağfurlar hâkâna beraber

- 5 Nazmi ki ider medhi ol řāh-ı cihānuñ
Nazmı anuñ olsa nola selmāna beraber

67-Nazire

Mef' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ulün

- 1 Bir vech ile varmak kişi sultāna beraber
Haqqā buña varmak durur aslana beraber
- 2 Gözi yaşını aqıda bir kimsenüñ ol kim
Göz göre bir iş itme durur qana beraber
- 3 Vaqtinde bulunmak kişiye qarz-ı hasen ile
Bir lütf u keremdür ki olur ihsāne beraber
- 4 Bir söylediği sözde ki bir kes ide tebliğ
Olur sözi ol vech ile yalana beraber
- 5 Bir řā' irüñ ey Nazmi ire nazmı kemāle
Kendüyi tutarsa nola selmāna beraber

68-Nazire

Mef' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ulün

- 1 Cāmı tütalum ki ola dilā cāna beraber
Ammā ola mı ol leb-i cānāna beraber
- 2 Devr içre şebih olduğcün la' l-i nigāra
Erbāb-ı şafā cāmı tutar cāna beraber

- 3 Şekker-i leb-i cānāne biraz öykünür ammā
Kānde ola şekker leb cānāne beraber
- 4 Kūl aşı lı azīz olurmuş mışırda gerçi
Kūl oğlu olur rumda sulṭāna beraber
- 5 İnşāf idicek ḥaylice çökince iş ancak
Tutmak zeni Nazmi güzel oğlana beraber

69-Nazīre

Mef' ūlü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ūlün

- 1 La' lüñ olacak çeşme-i ḥayvāna beraber
Cānā seni kimdür demeyen cāna beraber
- 2 Büyüktür olan sidre ile tūbāya hemser
Kūyuñdur olan ravza-i rızvāna beraber
- 3 İzin tozıdır iki gözüm iki gözümçün
Ḥāşşiyetle kuḥl-i şafāhāne beraber
- 4 Bu kanlı yaşum her dem olur şevk-i lebüñle
Her kandeyise la' l-i bed ḥaşāne beraber
- 5 Oldı elem-i rūḥ baña ḥasret-i vaşluñ
Ḥaḳḳā buña çok miḥnet-i hicrāna beraber
- 6 Ḥālen saña arz eyliyenüñ ırzını yıkma
Kılma şol işi ki ola benüm kana beraber

- 7 Dür dişlerinüñ ħasreti Nazminüñ idübdür
Cânâ gözinüñ yaşunı ʿummâna beraber

70-Nevʿ -i dīġer kâfiye-yi bâ vaşl incâ lâm revî ve he vaşl
Mefʿ ülü Mefâʿ îlü Mefâʿ îlü Feʿ ülün

- 1 Ĥaqqâ Güzellük ile güzeller güle beñzer
ʿ Āşıqları nâlišler ile bülbüle beñzer
- 2 Gülzâra dönüb ħüsn-i nigâr anda o yüzden
Zülf ü ħadd ü ħad serv ü gül ü sünbüle beñzer
- 3 Kâfurdur aq göġsi nigâruñ daĥı anda
Ol ħara beni şaqlar anı fülfüle beñzer

150-b

- 4 Ĥunîñ yaşı ben zâruñ o laʿ lîn lebi yârüñ
Bezm-i ġam u şâdide içilen müle beñzer
- 5 Āh ile gelen dūd-ı siyeh Nazmi nigâruñ
Bâd ile müşevveş olan ol kâküle beñzer

71-Nevʿ -i dīġer der kâfiye-yi müreddef be elf ü vaşl
Mefʿ ülü Mefâʿ îlü Mefâʿ îlü Feʿ ülün

- 1 Her ʿ aşqa düşen ʿ âşıka dīvâne disünler
Zincîre çeken anı kim o şallana disünle

- 2 Bir dilde kim dāyim ola ʿ aşk aña o yüzden
Bir genc ile pür mevzi-i vîrāne disünler
- 3 Pervāne ki pür yaqmada pervā yemez ašlā
Dil itsün o pervāzı ki pervāne disünler
- 4 Merdem deyeni bilmege şol merd olanlar
Gelsün berü ger merd ise meydāna disünler
- 5 Nazm ehli dilerse kim ola nazmını pür hāl
Her nazmı bu Nazmi gibi mestāne disünler

72-Nazîre

Mefʿ ulü Mefāʿ ilü Mefāʿ ilü Feʿ ulün

- 1 ʿ Aşk odına yanan dile pervāne disünler
Yanmağdan aña ğuşşana pervāne disünler
- 2 Güzelleri gönlüme uyub sevdiğüm için
Dîvāne görinem uyar oğlana disünler
- 3 Şîrîñ lebi güftāridur iden beni Ferhād
Hep bu sözi ol hüsrev-i hûbāna disünler
- 4 Meyl itme gönül pîrezen-i dehre ki
ʿ Aşk ola zehr-i ʿ aşık-ı merdāne disünler
- 5 Nazmi o perî ʿ aşkına şöyle olayın kim
Hā böyle gerek ʿ aşık-ı dîvāne disünler

73-Nazîre

Mef' ulü Mefâ' ilü Mefâ' ilü Fe' ulün

- 1 Ben ' aşık-ı zârum baña dîvâne disünler
Sen cân-ı cihânsun saña cânâne disünler
- 2 Göster yüzüñ ey tıfl-ı perîzâd görenler
Billâh ne cân ola bu cânâne disünler
- 3 Düşmen saña geldikçe ne ğam ğâyeti ey dost
Geldi bir kâfir uş îmâna disünler
- 4 Bîbâk olub emdür leb-i la' lüñ ne hâzer var
Înşâf o cânâne kıır cânâna disünler
- 5 Nazmi koma sen tarz-ı Necâti elünden
Kim nazmuña il nâzük ü rindâne disünler

74-Nazîre

Mef' ulü Mefâ' ilü Mefâ' ilü Fe' ulün

- 1 Şol şem-i ruhuñda dile pervâne disünler
Ol şevk ile pervâz idene ya ne disünler
- 2 ' Aşk odına pür yakmada pervânemiz oldu
Şimdengerü dil murğına pervâne disünler
- 3 Mecnûn lıgum ey leylâ şıfat ' aşkuñla halk
Görüb yürî dîvâne beyâbâna disünler

- 4 Cānbaḡş olıcaḡ her sūḡanuñ la‘ l-i lebūñ cān
Cānā ne disūnler saña cānāne disūnler
- 5 Nāzūklük ile yāra murādın ider eş‘ār
Eş‘ārı bu Naḡmi gibi rindāne disūnler

75-Nev‘ -i dīġer der ḡāfiye-yi müreddef be elf incā zā revī

Mef‘ūlü Mefā‘īlü Mefā‘īlü Fe‘ūlün

- 1 Anlar ki ḡuzūr ile namaz üzre dururlar
Mevlāya ḡuzū‘ ile niyāz üzre dururlar
- 2 İḡbāline ġam alınub ol ġırre olanlar
Her ġāḡ hemīn‘ izz ile nāz üzre dururlar
- 3 Az olduġı ekşer ġörem ehli bu durur kim
ḡalkūñ çoġı hep‘ izz ile ḡırş ile az üzre dururlar
- 4 Her demde hevāya uyub āvāre olanlar
Hep şavt u şadā itmede söz üzre dururlar
- 5 Naḡmi heves-i dehre düşenler dün ü ġün hep
Fıkr ü emel-i devr ü dırāz üzre dururlar

76-Der baḡr-i hezec müşemmen cüz‘ -i aḡreb cüz‘ -i sālīm taḡḡīyeş mef‘ūlü
mefā‘īlün mef‘ūlü mefā‘īlün der ḡāfiye-yi mücerred incā rā revī

- 1 Bir ser ki hevāyile her dem pür ola yekser
Āḡ itmege yüz ḡutar demlerle ḡurub ekşer
- 2 Her ne ki muḡadderdür gelmek o muḡarrerdür

Elbet göriser yekser yazusını her bir ser

- 3 Bülbül niçe ʿ aşıktur kim nāle ider ancak
Pervāne gibi olmaz çün yazub o ḥākister
- 4 Bir çāker-i bedḥūnuñ cevriyle tamam olur
Bir kişi bula tā kim bir cevri çeker çāker
- 5 Nazm-ı dūr ile cevher kim ḳalbe şafā virür
Nazmuñ odur eyler pūr nazmı dūr ile cevher

77-Nazīre

Mefʿ ūlü Mefāʿ īlün Mefʿ ūlü Mefāʿ īlün

- 1 Çün dār-ı cihān āḥir vīrān olısar yekser
Pes imdi aña bir kes gönül düşürüb neyler
- 2 Bilmez mi o ḥāli şol dünyā hevesin iden
Kim varlığına āḥir mālīk olısar āḥer
- 3 ʿ Uḳbā tarafı kim var yok aña iken mālī
Pes tuttuğı bu ḥalkuñ dünyā ciheti ekşer
- 4 Gıtdi göremez olduğı bir iyilik ider kimse
ʿ Ālem yaramaz oldu yok kimseye raḥm eyler
- 5 Bir zāt-ı şerīf ile var Nazmi müşerref ol
Kim ola anuñ her dem her bir sözi cevher

78-Nazīre

Mef' ūlū Mefā' īlūn Mef' ūlū Mefā' īlūn

- 1 Terlikde didüm ḥaddūñ gül yaprağına beñzer
Götürüb götürüb dilber didi varağ-ı dīger
- 2 Ol ḥüsrev-i ḥübānuñ şīrīn lebūñ cāndan
Meddāḥı olan cāndan tūtī gibi şekker yer

151-a

- 3 Bir daḥı benüm gibi yoğdur bene muş yine
Ol yār-ı cefā ḥūnuñ cevriñi çeker çāker
- 4 Ney gibi benüm nālümdür dile işiten der
Derdā bu belākeş gör göñlin neyle egler
- 5 Ferḥunde şıfat olub cevher gibi zāt olur
Nazmı şu kişinūñ kim zātında ola cevher

79-Nazīre

Mef' ūlū Mefā' īlūn Mef' ūlū Mefā' īlūn

- 1 Cān ile senūñ dilden her ' aşıkuñ ey dilber
' Aşkuñ ile yine āḥir cānını revān eyler
- 2 Cānum ki lebūñ birle üns itdi nihāyetde
Mihir itdi gibi cānā cānum lebūñe beñzer
- 3 Cānum lebūñe cānā meyl eylesün mi kim
Her cinsūñ olur meyli cinsine hemīn yekser

- 4 Olunca melek manzar bir h̄üb olur ol r̄uh
Senüñ bugün ey dilber ol h̄üb-ı melek manzar
- 5 Bir h̄üb-ı perī peyker kim eyledi dīvāne
Bu nazmımı ey cānum senüñ o perī peyker

80-Nazīre

Mef' ulü Mefā' ilün Mef' ulü Mefā' ilün

- 1 Kendin ki o cānāna cān gibi nihān eyler
Var ise perīdür ol yok demeyelüm beñzer
- 2 Şimşir-i cefāyile kim ' aşıkınıñ her dem
Urub yüregın yarar ol yārıne yarar
- 3 Her demde hemīn olsa ehl-i dille hemdem
Nādānlara hiç ašlā meyl eyleme dilber
- 4 Dilber kim ola māyıl dil viren añna yekser
Yolına anuñ Başdan terk eyleyiserdür ser
- 5 Var şöyle güzel gözler ol şüh-ı dilārāma
Kim her nereye varsa hep gözler anı gözler
- 6 H̄üsn ile h̄allağ ile hağğā ki budur nazmı
Bir cān o perī peyker bir r̄uh-ı melek manzar
- 7 Şūfī ki řafā için yile yürüye řafī
H̄umh̄āneye varur ol h̄amm meye küb düşer

81-Nev' -i diġer qāfiye-yi bā elf te' sis ü ħarf-i daġil rā revī

Mef' ūlū Mefā' ilün Mef' ūlū Mefā' ilün

- 1 Her kim ki ola her dem rıġlet demine nāzır
Zıdevlet aña ol kim vaqtine ola ħāzır
- 2 Şāfī dil olub şāfī ol ki ola şafā birle
Ol yüzden olur zāhir olduġı anuñ tāhir
- 3 Ma' kŭl ile olmaya ħaġ söze o kim kail
' Āqıllara hep olur buġlānı anuñ zāhir
- 4 Şol şerr-i muṭahharda za' f üzre olan şaġsuñ
İslāmı kavī olmaz ħaġķā ki olur fācir
- 5 Nazmi aňalum anı kim olısaruz bir gün
Bī nām u nişān olub ħaġ olısaruz āġir

82-Nazīre

Mef' ūlū Mefā' ilün Mef' ūlū Mefā' ilün

- 1 Çün her kişinüñ āġir ' ömri olısar āġer
Pes her kişi ya niçün olmaya aña nāzır
- 2 Devlet şu kişinüñ kim dünyā hevesin koyub
Ĥoş göre hemen varın ħāline ola şākir
- 3 Yā rab ne sa' ādet durur şol kimseye kim anı
Her anda kim olursa ħayr ile ola zākir

- 4 Bir ʿuzlet idebilsem bu halk-ı cihāndan vay
Ben kulum ol kâdir āh itse aña kâdir
- 5 Kimde ki şafā olub Nazmi ola şāfī dil
Zāhir bu dili anuñ şu gibi olur zāhir

83-Müreddef der kâfiye-yi mücerred incā elf revī

Mefʿ ülü Mefāʿ ilün Mefʿ ülü Mefāʿ ilün

- 1 Çoqlar ki bu dünyādan ümmīd vefā eyler
Ammā ki hemīn varı yok yire recā eyler
- 2 Olmaz ebed ihmāli taʿatde ʿibādetde
Bir kimse ki beş vaḳti vaḳtiyle edā eyler
- 3 Bir kimse ki hayr ide halka pes aña dāyim
Her adın aña anuñ hayr ile duā eyler
- 4 Eyler niçe maḳzūnı hoş hātır idüb hoş dem
Her kim ki seḳī olub her gāh seḳā eyler
- 5 ʿĀḳıl durur ol kimse bil anı yaḳīn Nazmi
Kim ehl-i hevādan hep kendüyi cüdā eyler

84-Nevʿ -i diġer der ān kâfiye-yi incā lām revī

Mefʿ ülü Mefāʿ ilün Mefʿ ülü Mefāʿ ilün

- 1 Zülfüñ hevesin itmek baña ʿamel olmuşdur
ʿÖmrüm baña ol hem bir tül-i emel olmuşdur

- 2 Cānā seni her gören der görmeyene görsün
Varduḡca filan dilber nice güzel olmuşdur
- 3 Hicrũnde dögünmeden hem ağlamadan cānā
Cismüm ki figār oldu çeşmüm sebil olmuşdur
- 4 Ağyār ki ‘ aşıqlar bir özge let urdılar
Kim şimdi o halk içre zarb-ı meşel olmuşdur
- 5 La‘ lüñ ki benüm cānum cān ile oñar Nazmi
Her sözi anuñ güyā şehd ü ‘ asel olmuşdur

85-Nev‘ -i dīger der ān ḡāfiye-yi incā nūn revī
Mef‘ ülü Mefā‘ ilün Mef‘ ülü Mefā‘ ilün

- 1 Çeşmüm mey-i ‘ aşḡ ile pür ikiden olmuşdur
Ben ‘ aşıḡa bu ḡālet ol ikiden olmuşdur
- 2 Deryā-yı melāḡatde kişidür ol ebrūlar
Zülf-i ḡam añā lenger kākül resen olmuşdur
- 3 İksīr-i ḡamı ‘ aşḡı ḡalbümü ḡılub ḡalāş
‘ Ayn-ı zer iden rüyum bir sīm ten olmuşdur
- 4 Dendān u lebi lüḡfin vaşf eyleyeli yārũñ
Nazmı durur elfāz u şīrīn sūḡan olmuşdur
- 5 Ol dem ki dilā oldum ben sālīk-i rāḡ-ı ‘ aşḡ
ḡubḡ-ı elem ü miḡnet baña vaḡan olmuşdur

86-Nazîre

Mef' ulü Mefâ' ilün Mef' ulü Mefâ' ilün

- 1 Cānānesine ol kim h̄idmette ola k̄āhir
Ne cān ile olur ol vaşluna anuñ k̄ādir
- 2 Ālām u ğamum ' aşk ol h̄adde degüldür hey
Kim k̄ādir ola herkes olmağa aña şābir
- 3 Cānbaşş lebi birle görenler cānānı
Cān h̄aṭṭın idüb anı cān ile olur nāzır
- 4 Yārūñ dehenin öpsem bir özge zarāfetle
Yok yire baña k̄āfir h̄ışm ile söyler vāfir
- 5 Her kimse şafāyile nūş itse müdāmī
Nola açılır anı anuñla hemīn h̄āṭır
- 6 Her kim ki şarāb içer anuñla gönül açar
H̄ikmet bu müdām aña cānuñ yüregi acır

87-Nazîre

Mef' ulü Mefâ' ilün Mef' ulü Mefâ' ilün

- 1 La' l-i leb-i derpāşuñ şekker şiken olmuşdur
Hem sünbül-i gül-i gülpūşuñ müşg-i h̄oten olmuşdur
- 2 Çin-i zülfüñ için ' ömrüm āvāre olan Başdan
Sevdāyı gönül gibi müşg-i h̄oten olmuşdur

- 3 Ḥaṭṭuñ ki leṭāfetle devr itdi güzel ḥaddüñ
 Bir gülşenüñ eṭrāfi gūyā çemen olmuşdur
- 4 Vech-i ḥüsnüñ her dem vaşf itdükçün Nazmı
 Ey ḥüsrev-i ḥüsn anuñ nazmı ḥüsn olmuşdur
- 5 Ol ḵāmet-i mevzūnuñ ol ‘arız-ı gülnūnuñ
 Gülzār-ı cemāl içre serv ü semen olmuşdur

88-Nev‘ -i dīger der ān ḵāfiye-yi incā hā revī
Mef‘ülü Mefā‘ilün Mef‘ülü Mefā‘ilün

- 1 Ḥüsn ile yüzi yārüñ ḥurşid ü meh olmuşdur
 Ḥüsn iline ol yüzden ol pādşeh olmuşdur
- 2 Ol pādşeh ḥüsnüñ ‘āşıklara dergāhı
 Yüz sürmege her yüzden bir secdegeh olmuşdur
- 3 Dil munḵalib olmuşdur ‘aşḵ ile hevāya çün
 Ten daḥı hemān ol dem bir ḥākreh olmuşdur

151-b

- 4 Āhı oḵın irgörür her dem göḡe bir gezden
 Yā gibi o kim ḵaddi ḡamdan düṭā olmuşdur
- 5 Nazmı heves-i nazmı terk eyle ferāḡat ḵıl
 Kim nazm-ı demüñ şimdi gūyā künh olmuşdur

89-Der baħr-i hezec müsemmen hem eczā maḳbūz taḳṭīyeş mefā' ilün
mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün der ḳāfiye-yi mücerred rā revī

- 1 Hevāyile bilenlerüñ demādem işi serbeser
Olur bir özge şūr u şer ki ulular imdi derbider
- 2 Sükün ile olanlaruñ olub ḳarīni lütf-ı ḳaḳ
Pes añlaruñ varur yolu revān-ı sa' ādete düşer
- 3 İder bu dehr ḳahr ile kime olursa hep cefā
Meger ki meger dehrden bir ādem eyleye ḳazer
- 4 Cihān ki bir yalancı pīrezen durur pes imdi hiç
Aña yir ile meyl ḳılmaz ola ol ki gerçek er
- 5 Bu nazmınuñ ki ṭab' ı ḳoş ma' nā ile pür durur
Bir özge siḳrdür ki hep cevāhir ile pür durur

90-Der ān baħr incā' arūz ḳarb-ı maḳşūr

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 O kes ki döne döne nerd-i ğamda vara ola zār
Her añ demler ile zārī itdürür bu rūzgār
- 2 Ayağın almağa yeler demādem imdi Başdan uş
Uş görür bu rūzgār anuñ kim ola zürkār
- 3 O kes ki bār-ı miḳnet ü belā çeke
O bār ider cihān yüzün gözine anuñ imdi tār

- 4 Düşer belāya başı ādemūñ hevāyile
Olur vu dār-ı dehr başına demādem imdi dār
- 5 Düşe ğam u belā tabyenūñ ol kişi tābına
Çeker pür ıztırāb olub o Naẓmiyā bir ıztırār

91-Der baħr-i hezec müseddes ‘arūz u ɗarb-ı maqşūr taqṭīyeş mefā‘iün
mefā‘ilün mefā‘il

- 1 Çeke bār-ı belā her kim ki her bār
Olur hep gözine ‘ālem yüzi tār
- 2 Dürilür defteri tez günde ħükmi
Bir ehl-i ħükmi ola tā kim sitemkār
- 3 Gelür her ne ħabāset dirseñ hep
O kesde kim olmaya nāmus u ‘ār
- 4 Görür ħāin olan ol demde cāyın
Kim anı ideler bir dāra berdār
- 5 Bir olmaz yire Naẓmi ‘ārif iseñ
Nuqūd-ı ‘ömrē ‘ömrā itme iṣār

92-Naẓīre

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fe‘ülün

- 1 Çeker bār-ı ğam u endūh her bār
Kişi olunca bir bedħūy ile ār

- 2 İder zārī olan orusına yār
Şol ehl-i hkm kim ola dilāzār
- 3 Olur hırş ādeme ma' nāda bir nār
Ki ol nār ile ol her bār yanar
- 4 Her olmaz işte kim eyler dil efkār
Ol efkār ādemi eyler dilfigār
- 5 Dilersüñ hoşca hāl ey Nazmi hemvār
Hevādan ge anāat eyle hemvār

93-Nazīre

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' lün

- 1 Anuñ kim gnli almaz seyr-i dīdār
Aña birdür anuñla naş-ı dīvār
- 2 adimdür bu ' ak-ı hālet-i ' ak
Yoğ iken şöyle kim var dār u diyār
- 3 Düşerdi nāgehān hānerler üzre
Ger olmasa dāyim bīd-i bīdār
- 4 Urınur başına oklar ki efser
Olur ba' zına ol bir yülden efsār
- 5 Olısdur ne kim var ise ün yoğ
Bir Nazmi sende yoğ bil varluğun var

94-Nazîre

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

- 1 Yüzüñ kim örte zülfi birle ol yâr
Benüm eyler günüm ol gün şeb-i târ
- 2 Çekerken bār-ı cevruñ dil o dilber
Cefâ kılmasa bāri cānā her bār
- 3 Beni karşıısına zār eylemekden
İder cānāna cāndan āh bīzār
- 4 Bu kan yaşum gibi bir hemdemüm yok
Benüm hem andan özge dağı nem var
- 5 O şāh-ı hüsni medḡ itdükce nazmī
Nişār olur dilünden dürr-i şehvār

95-Nazîre

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

- 1 Cefākār olma lütf et ol vefākār
Vefādār ol ço cevri her cefākār
- 2 Dil efkār-ı ġam-ı ' aşkuñda der hep
Anuñçün olmuşam cānā dilfigār
- 3 Baña hışm itse dāyim nola çeşmüñ
Ki pür hışm olur insan olsa bīmār

152-a

- 4 Beni bīmār iden ey cān ṭabībī
Senüñ ‘aşķuñdur eyler baña timār
- 5 Seni cāndan sever çün kim bu Naẓmi
Saña cān itse cānā nola īşār

96-Naẓīre

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

- 1 İdüb aǵyārı ey cān kendü kim yār
Beni cāndan idersen āh bīzār
- 2 Sever ‘aşķ ile sen cānānı cānum
Baña cānā niçün olmayasun yār
- 3 Gözüm yaşı gibi nem varsa gel
Añı gözüm yoluñda olsun īşār
- 4 Cenāb-ı devletüñde pādişāhum
Ḳulıñum bende görme ecnebi var
- 5 Niçe bir yaña çeşmüñ birle hışmuñ
Günāhum yoķ pes ne şuçum var
- 6 Beni öldürme gel ķan itme şāhum
Nola hüsñ iline olduñsa hünkār
- 7 Teni terkeş gibi tırüñle pürdür

Şehā Nazmī uluñdur bir silahdār

97-Nazīre

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ūlün

- 1 Ola bir devlet ile ol ki mağrūr
Yaın bil kim olur ihsāndan ol dūr
- 2 Şu devlet kim ola ol bāiṣ-i ğam
Ne hāliyle olurla aña mesrūr
- 3 O kim faqr ile dāyim gūn geçire
Olur dūnyā yūzi gōzine dīcūr
- 4 O kim ihsān ide erbāb-ı faqra
Yıık gōnūlleri eyler o ma' mūr
- 5 Mūnāhiden dilersūñ ki olasun dūr
Namāzuñ Nazmīyā beş vaqt ıl tūr

98-Nev' -ī dīĝer der āfiye-yi mūreddef be vāv

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ūlün

- 1 Meāṣīden ola dāyim o ki dūr
İder rabb-i ğafūr ol ulı mağfūr
- 2 İṣi gūci olur dāyim meāṣī
Sa' ādetden olur bir kimse kim dūr
- 3 Nedūr Őol devlet-i fāni ne ğamdur

Ulular kim olalar aña mağrūr

- 4 Nağm-ı şoñı ki ğamdur pes o yüzden
Nesine olur evvel kişi mesrūr
- 5 Olısdur ğam ile şoñ mātem
Ne yerde kim sürūr ile ola sūr
- 6 Demādem kırā‘ at-i ħur‘ ān-ı tesbīħ
Olur nazmı hemīn nūr ‘alā nūr
- 7 Ola bir yerde kim bir nāsezā tavr
Sen andan dūr ol anda tırma git dur

99-Nazīre

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

- 1 Ola bir yüzi günden ol ki mehcūr
Olur ‘ālem yüzi gözine dīcūr
- 2 Göre gün yüzlü ma‘ şūħın ki ‘āşık
Gözine ħāşıl olur şevk ile nūr
- 3 İder ‘aşk ehli rüşen şevk mihrin
Ola şehir içre mihrüñe meşhūr
- 4 Yüzi gün alnı ay bir ħüb seyri
Gözi göñli ider pürnūr u mesrūr
- 5 Nice dil vermeye ādem ki dilber

Ola Һüsñ ile reşk ü ğıbtā-i Һür

6 Olur istifnāsı Һüsñ ile her an
Güzel güzelligine ki ola maġrūr

7 Niçe mihr ehlinibir mäh-ı rüdan
İdübdür nuhs t̄aliʿ Nazmiyā dūr

100-Naz̄ire

Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Feʿ ülün

1 Gözinden ol ruġı gülnār olub dūr
Diriġā cāna göz göre od Һor

2 Döner maʿ nāda bir cānsız Һadīde
Peri şüret nigārından olan dūr

3 Ğam-ı zülf-i nigār eyler gözüm nem
Seġāb ile yaġar nite ki yaġmur

4 Şu kim ʿayş eyleye şāfī mey ile
Olur mest-i müdām olmaz o maġmüz

5 Nedür cān ile dil derdine emsem
Leb-i laʿ linden anuñ Nazmiyā sūr

101-Naz̄ire

Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Feʿ ülün

1 Gözüm eyler cemālün seyri pürnūr

Göñül olur dem-i vaşluñla mesrūr

- 2 Cemālūñden idüb dūr eyleme gel
Gözüm nūrı gözüme dehri dīcūr
- 3 Cemālūñ ' aq̄si cām-ı bāde üzre
Olur ey yüzi gün nūru' n-' alā-nūr
- 4 Benüm cānum cemālūñ q̄adrini bil
Şoñun fikr eyle ammā olma maqrūr
- 5 Cemālūñden senūñ ey āfitābum
Bu Naẓmi niçe ola dūr u mehcūr

102-Naẓire

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Yüzüñ olmuş meh ile mihre manzūr
Zihī ṭālī' zihī nūru' n-' alā-nūr
- 2 Bugün ey māhrū gün gibi sensin
Cemāl ü ḥüsn ile şehre içre meşhūr
- 3 Benüm cānum lebūñe düşdi dil pes
Düşer her q̄andeyise şehde zenbūr

152-b

- 4 Baña cāndan cüdā olmağ durmak āh
Q̄açan kim sen perīden ben olam dūr

5 Koyub ʿ uşşâkı aġyāra ҡo meyli
Ki ʧutmaz bülbülün yerini ʿ aşfr

6 Ne ġam ki olur naġm-ı bezm-i çemende
Şadā-yı bülbülü ü āh ey seħerdr

7 Demādem ʿ aķs-i nār-ı āh Nazmi
Düşerse gözüme nru'n-ʿ alā nr

103-Nevʿ -i dġger der ķāfiye-yi müreddef be yā

Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Feʿ ln

1 Alub dilber kemān birle ele tġr
Beni oķlar yorar āh ikide bir

2 Baņa idüb ħavāle ħancer-i tġz
ekbdr ol ķaşı yā niçe kez tġr

3 Dili āhındur o sġmġn tenün āh
Ki itmez aņa bir dem āh teʿ sġr

4 Ĥaţġ-ı laʿ line ħaţġ-ı ķaddi yārn
Olubdur aġsen-i vech üzre tefsġr

5 Şeb-i ġamda baņa şol vāķıa kim
Olubdur ācizm itmekde taʿ bġr

6 Beni ol nevce anuġn ʿ aşķı Nazmi
İdübdür ġuşşā v endh ile pġr

- 7 Cihānı hiç tutub kalmışdur
Benem diyen niçe řāh-ı cihāngir

104-Nazīre

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

- 1 Dirīgā oldı yār aġyār ile bir
O derde bilmezem yā rab ne tedbīr
- 2 Alışmış yār aġyār ile eyvāy
Alışmaz gerçi hergiz sīr ile řīr
- 3 O cānāndan kim ola kırtara cān
Ger kaşı bir kemān gerçekleri tīr
- 4 Oķ atarken o ġüzel bir maġnede
Gözüm kıaldı benüm mānend-i zihġīr
- 5 Beni bir pīr olası nevce anuñ
İdübdür derd-i ' aşkı Nazmiyā pīr

105-Nazīre

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

- 1 Senüñ cevri ile kıahruñ ikide bir
Beni ey pīr olası eyledi pīr
- 2 Perīdür kātib-i eşküm kıapuñda
İderse mācerā-yı ' aşkı taġrīr

- 3 Leb ü zülfüñden eyle ey perî gel
Dil-i dîvâneye şerbetle zincir
- 4 Ruḥ u zülfüñ ğamundan oldu işim
Fiġân-ı şubḡāh u āh-ı şebġir
- 5 Seg-i kūyuñ olursa nola Naẓmi
Girer uçmaġa ey ḥûri çü Kıtmîr

106-Nev' -i dîġer der kâfiye-yi muḡayyed incâ râ revî ve bâ ḡaydiyeş derîñ
kâfiye dü ḡarf ü yek hareketest

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

- 1 İden dildâr cevrine dilâ şabr
İrer bir lütfina yoġ kimseye cebr
- 2 Aḡub başum olur bârân hemândem
Çeküb āhum ne demler kim ola ebr
- 3 Duyar mı ḡamle-i 'uşşâġa aġyâr
Ṭurur mı gav depritse aña bebr
- 4 Nola aġyâra ġâlib olsa 'uşşâġ
Müselmâna olur maġlûb pes kibr
- 5 Kişi añmaġ gerek her ġāh Naẓmi
Ki āḡir olısardur menzili ḡabr

107-Nev' -i dîġer der ân kâfiye-yi incâ dâl ḡayd

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Yüzüñdür ay añı gözüm meh-i bedr
Şeb-i vaşluñdur ol yüzden şeb-i qadr
- 2 Benüm her yerde şāhib şadr olur dem
Qapuñda ben qulına olısar bir qadr
- 3 Bu s̄inem şahnına geldi niçe kez
Gözetti ey qaşı yā hep oquñ şadr
- 4 Beni sen māhtan dūr eyleyüb devr
İdübdür döne döne hey baña gurer
- 5 Görüb Nazmi o māhuñ her hüsün
Qalursa t̄aña t̄aıñmıdur meh-i bedr

108-Nev' -i d̄iger der ān qāfiye-yi incā vāv kayd

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Cefā hū dilrübālar gibi bu devr
İder t̄urmaz baña döne döne cevr
- 2 Suāl it cevr bābından nigāra
Cevābuñ görince virür 'ale' l-fevr
- 3 Muqābil olmayuz 'uşşāka ağıyār
Qaçan görse kaçar pes ş̄irden şevr
- 4 İdübdür gülşeni müstağraq-ı nūr

Serāser anda cümle açılan nevr

- 5 Nigāruñ hüsni evsāfında Nazmi
Ġazelcükdür bu da bir nev^ç ü bir tavr

153-a

109-Nazīre

Mefā^ç ilün Mefā^ç ilün Fe^ç ülün

- 1 Baña kim eksük itmez cevrini devr
Dili artuğ durur sen itdi güñ cevr
- 2 Güneş mihr ruħuñ sergeştesidür
Anuñçün kıyımı ey mäh ider devr
- 3 Cemālüñdür senüñ bir şem-i pürnür
Cemālüñdür senüñ bir bāğ-ı pür nevr
- 4 İdübdür düşmenüñ ey dost oğ oğ
Teninde zaħm-ı tırüñ mağzına ğavr
- 5 Ġazālum şed revān Nazmi bā aġyār
Kamer güyā muķārīn geşt bā şevr

110-Nev^ç -i dıġer der ān kâfiye-yi incā hā kayd

Mefā^ç ilün Mefā^ç ilün Fe^ç ülün

- 1 Ne turfe cāy olur bu gülşen-i dehr
Nazar kılsañ derūnı toptolı zehr

- 2 Belā vü der ü miḥnet birle pür āh
Bu dehr bīvefā bir ḥāne-yi ḳahr
- 3 Naḥīf oldum ğam ile şol ḳadar kim
Bir olmuşdur tenümde şadr ile zahr
- 4 Riyā için durur şūfī ne şübhe
Demādem zīkr-i ḥaḳda itdi ğūñ cehr
- 5 Şükūfedür hemīni şāh-ı gülşen
‘ Arūs-ı ğonçeye ḳıymış durur mihr
- 6 Dile gelse ḥayāl-i dilrübālar
Nola baḥre revān olur ḳamu nehr
- 7 Bugün gün gibi rüşen bu ki Nazmi
O māh ile bulubdur şöhreti şeh̄r

111-Nev‘ -i dīġer der ān ḳāfiye-yi incā yā ḳayd

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

- 1 İderken nāzenīnüm nāz ile seyr
Ben olsam olmasa yanında bir ğayr
- 2 Sürer cāndan şafā ādem şu dem kim
Perirūlarla tenhā eyleye seyr
- 3 Ceresdür şavt-ı ‘ uşşāḳ anda her dem
Nigāruñ kūyıdur ğüyā ki bir deyr

4 İdeydi şerr-i düşmenden hâlâş âh
İderdi nazmum ol dost bir hayr

5 Beden ma' nâda bir cānı kafesdür
İçinde cān-ı haķıķat bir tayr

112-Müreddef der ķāfiye-yi mücerred rā revī

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1 İdersen sen ki şehri serbeser seyr
Seni şehri hem eyler ey pür seyr

2 İdersen men' seyrüñden beni līk
Seni eller güzel güzel ider seyr

3 Gice seyrini itseñ nola her gāh
Giceler eyler ekşer çün ķamer seyr

4 Lebüñ görmek yüzüñde hazz-ı cāndur
Güzeldür çün güzel vaķt-i seher seyr

5 Demādem seyrden var olma hālī
O sevdigün be Nazmi çün sever seyr

113-Nev' -i dīger der ķāfiye-yi mücerred incā mīm revī

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1 Dilümde bihadd ü pāyān ki ğam var
Bu cānumda daķı ol nev' a hemvār

- 2 H̄ayālũñle nola d̄okse gözũm yaş
 H̄ayālũñdür gözũmde dağı nem var
- 3 K̄add ü zũlf ü dehānuñ ḥasretinden
 Dilũmde dilberā özge elem var
- 4 Gel imdi ğonçe her dem gül gibi gül
 Bu yüzden sende çũn bir ğonçefem var
- 5 Kimi olursa kendüye k̄ul eyler
 Ne Nazmi kimde kim lũtf u kerem var

114-Nev' -i d̄iger k̄āfiye-yi bā vaşl incā bā revī ve yā vaşl
Mefā' ilũn Mefā' ilũn Fe' ũlũn

- 1 O kim İslāmı yoğ bed mezhebi var
 Anuñ hep şerre bāiş mağlabı var
- 2 Fenā cāmın müdām elden düşürmez
 O kim islāma düşer meşrebi var
- 3 Hemĩn ' ayn-ı bebedür merdũm-i çeşm
 Ki meyl eyler ne görürse şabivār
- 4 Yağasun kurtarur ekşer ḥađardan
 O kim s̄ĩm ü zer ile pür cebi var
- 5 Nice şād ola Nazmi rũz-ı ' ayşā
 Bilür āđir o kim rığlet şebi var

115-Nazîre

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

- 1 O servüñ sîbe beñzer ğabğabı var
Şulu şeftalü mânendi lebi var
- 2 Cenâb-ı devletine ol şeh-i hüsn
Görür ben kulumı âh ecnebi var
- 3 Nice şād olalum rüz-ı vişäle
Ki şoñunda anuñ firqat şebi var
- 4 Kudüretten beri bir pürşafa şüh
Şarābuñ vay ne şāfî meşrebi var
- 5 Yeter irşād-ı zühd it Nazmiye gel
Var ey zāhid saña ol mezhebi var

153-b

116-Nazîre

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

- 1 Şu ser ki anda sa' âdetgü gibi var
Nigāruñ naqş zarb-ı kebkebi var
- 2 Nigāruñ kıddine irmek diler dil
Müyesser ola 'alā maṭlabı var

- 3 ul oldum bir g zeller h srevine
 eker g ft r  v  ir n lebi var
- 4 Lebi h lv ider ol y r n bu g nl m
 Ne var eylerse meyl  na abb  var
- 5 Meyi  f cekide id b ier
 Bu Nazmin n ne  f  merebi var

117-Nev' -i d ger der  n  fiye-yi inc  t  rev 

Mef ' il n Mef ' il n Fe'  l n

- 1 O kim bir kimseden bir h yeti var
 Anu  elbette andan vaseti var
- 2 aub keretten elbet namzet eyler
 O kim vadette bir ho h leti var
- 3 Fer gat birle ol kim ide 'uzlet
 O h l n r ha ha  r hat  var
- 4 Hev yile heves c ndin n eyv y
 G n l m lkine her dem g reti var
- 5 Ebed bir l tfi gelmez  rete hi
 Anu  kim Nazmiy  bed s reti var

118-Nazire

Mef ' il n Mef ' il n Fe'  l n

- 1 Leb-i cānāna cānuñ nisbeti var
Anuñçün anuñ ile ülfeti var
- 2 Ceresvār ol şanem kūyında nālem
İşiten der bu deyrūñ sa'ati var
- 3 Nigāra cānumı var ki ola himmet
Leb-i çinūñ nesi ne şūreti var
- 4 Olub māhiyyeti rūşen gümāhı
O māhuñ şehir içinde şöhreti var
- 5 Müdām olur şarāb-ı aşk ile mest
Bu Nazminūñ ne hoşca hāleti var

119-Nazīre

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe'ülün

- 1 apuña āsümānuñ nisbeti var
Özine gör ne 'ālī himmeti var
- 2 Belā addūñden irer baña āhir
Belī her nesnenūñ bir āfeti var
- 3 Ne hūlv ider lebūñ şorduğum ol dem
Şekerden tatlu cānā lezzeti var
- 4 Bulur rāh ile rāhat rūh ey cān
Müdān anuñla 'ayşuñ hikmeti var

5 Olursa dağı Nağmi sırr-ı   aŗkuđ
Deme fāŗ ide ğayra ğayreti var
120-Nev  -i dġer der ān  āfiye-yi incā rā revġ
Mefā  il n Mefā  il n Fe   l n

1 O kimse kim sa  ādetl  seri var
Ne yire varsa baŗ  zre yeri var
2 Đalālet g rmey b bulur hidāyet
O kim haŗ yolına bir rehberi var
3 Varur baŗa iŗi  almaz ayaŗda
Elinden her kim n sġm   zeri var
4 Őaġır gibi baŗar her k rdekine
O y zden ādem n dağı ħarı var
5 Nesi var zāhid-i yābis mizācuđ
Bu Nağmin n hele Ői  r-i teri var

121-Nağire

Mefā  il n Mefā  il n Fe   l n

1 Anuğ kim elde sġm   zeri var
Ne yire varsa   izz ile yeri var
2 Anuğ kim elde sġm ile zeri yoŗ
Ne yire varsa dirler ekŗeri var
3 Eli  olu ne yire varsa bir kes

Aña dirler beri gel ileri var

- 4 Eli boş bir yire varana dirler
Niye geldüñ ne öte ne beri var
- 5 Şu kim baş egmeye bir dūna Naẓmi
Zihī devlet sa' ādetlü seri var

122-Naẓīre

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 O kim bir mihrībān peykeri var
Ne ferruḡ falı ne şa' d aḡteri var
- 2 Degüldür fitnesinde hiç ḡālī
Anuñ kim bir kıyāmet dilberi var
- 3 Berī olsam ' aceb mi ḡazḡ-ı cāndan
Ḳaçar cānāna çün benden perī var
- 4 İder baş üzre yer her yerde her ḡāh
O kim nergis gibi sīm ü zeri var
- 5 Ayaḡı yüzini yārūñ bu Naẓmi
Ne cevherdür bilür ḡoş cevheri var

154-a

123-Nev' -i dīḡer der ān ḡāfiye-yi incā mīm revī

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Anuñ kim bir münāsib hemdemi var
Huzūr anuñ ki bir hoş ‘ālemi var
- 2 Bu dünyā şugline düşen kişinüñ
Huzūrı yok ebed ancak ğamı var
- 3 İder halk ile hulķ ile muhabbet
Melek haşlet olur çok ādemi var
- 4 Ne deñlü şūr iderse bir kişi çok
Anuñ bir az zamanda mātemi var
- 5 Degül ancak avāmuñ Nazmi haķķā
Havāşuñ dahı çok lāyefhemi var

124-Nev‘ -i dīger der ān k̄āfiye-yi incā nūn revī
Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ūlün

- 1 Anuñ kim bir qanā‘ at miskini var
Zihī devlet ki cāy-ı me‘ meni var
- 2 Ne deñlü şūr ile şenlük olursa
Şoñunda mātem ile şuyūnı var
- 3 Bir ādem nice ğafletle yatar kim
Yanınca nefis gibi rehreni var
- 4 Nice emn üzre ola her bir insān
Ki şeytān gibi mel‘ un düşmeni var

- 5 Nola pür ma' nā olsa nazm-ı Nazmi
Ki ṭab' ı gibi ma' nā ma' deni var

125-Nev' -i dīger ḳāfiye-yi bā vaşl u ḥurūc incā elf revī
Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ūlün

- 1 Tütünsüz bir ' aceb ḥulv ider incir⁴
Ḥalāvette tamam a' lādur incir
- 2 Yaraşur diseler ḥulv ey bīdūd
O yüzden şehde hem hemtādur incir
- 3 Anuñ gelmiş durur şānında ve' t-tīn
Yemişler içre müsteşnādur incir
- 4 Müdevver ḥaḳḳa içre ḳand-i maḥlūt
Murabbā' ı ter ü ra' nādur incir
- 5 Mezāḳ ehline Nazmi ḳandeyisem
Ḥalāvet birle ḳand āsādur incir

154-b

126-Der baḥr-i hezec müseddēs ' arūz u ḍarb-ı maḥzūf taḳṭīyeş mefā' ilün
mefā' ilün fe' ūlün der ḳāfiye-yi mücerred

- 1 Cihān mekkāre bir zendür muḳarrer
Degül ma' nāda dil viren aña er

⁴ 1636/:44-a

- 2 Cihāna her gelen çün gidecektür
Aña meyl itmez ol kim anı egler
- 3 Nice oldı gelenler bizden evvel
Kanı ābād-ı ecdād ey bir azer
- 4 Tıtuñ hoş atalar pendini zinhār
‘Acūz-ı dehre meyl itmek yekteler
- 5 Cihāndan el çekeydüñ Naẓmiyā ger
Olurduñ başuña sulṭān muḳarrer

127-Naẓīre

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

- 1 Muḳaddir her ne kıldıysa muḳadder
Geliser āḫir elbette muḳarrer
- 2 Muḳadder çün muḳarrer ola gelmek
Kişi yā bîhūde efkārı neyler
- 3 Düşünmez mevte hiç ol fikre düşmez
‘Avām efkār-ı dehr-i dūna düşer
- 4 O kim derd ü belāya düşe aña
Olur bālin ḫāra ḫār-ı pister
- 5 Ser-i ḫārda olur mānend-i efsār
Ser-i nādān nāḳābilde efser

- 6 Yaramaz kimseye eyilük yaramaz
Ne lütf eylerse bilmez aña eyler
- 7 Hâķiķat sözleriyle hâķ budur kim
Olur mecmu' ı nazmuñ Nazmi cevher

128-Nazîre

Mefâ' îlün Mefâ' îlün Fe' ulün

- 1 Geyer gün her gün altunlu serâser
Serâser dehre oldur çünkü server
- 2 Gelenler ' âleme yine gidüb âh
Olısar bir bir uş hâke beraber
- 3 Bir âdem olmağ için kendü dağı
Çeker ağasınıñ cevriñi çâker
- 4 Ebed bir yüzden olmaz zennûrına
Olnca ' aql u dâniş ehli bir er
- 5 İder üstâd tarzı üzre Nazmi
İder nazmı sözün anuñla cevher

129-Nazîre

Mefâ' îlün Mefâ' îlün Fe' ulün

- 1 Ne zîbâ zâtuñ ey pâkize cevher
Ta' âli şâna Allâhu ekber

- 2 Mesîhâdur lebüñ Cibrîl zülfüñ
Tapuñdur ey melek rûh muşavver
- 3 Uruşan yüzüñ alnuñ nûr-ı ʿaynum
Münevverdür kamerden günden enver
- 4 Yer ile gökde turmazlardı ey mâh
İşinüñ kadrini bilse melekler
- 5 Şafâ ehline kıblem merve haqqı
Cemâlüñdür senüñ beytüʿ l-muṭahhar
- 6 Leb-i şîrîñle ey hüsrev-i hüsn
Nebât u şehd ü şekker kande beñzer
- 7 Güzellükde ne diyüm yoğ kuşuruñ
Cemâlün ber kemâl ey mâh-ı peyker
- 8 Leb-i laʿ lüñe cânlar virür ol kim
Ola Nazmî gibi zâtında cevher
- 9 Kara yazuymuş sevdâ-yı haṭṭuñ
Gelür ol kim muḳadderdür muḳarrer

130-Nazîre

Mefâʿ ilün Mefâʿ ilün Feʿ ülün

- 1 Görinmez bir güzel sen cāna beñzer
Perîsün sen benüm cānum muḳarrer

- 2 Degüldür dāyİrem hüdā-yı perī līk
İcābet kı̄l seni dil da‘ vet eyler
- 3 Cemālūñ şem‘ ine pervāne-yi dil
Ya‘ k̄ubdur dōne dōne ey perī per
- 4 Perīsūñ sen ‘ aceb bilsem ben ey cān
Seni görmek nice ola müyesser
- 5 Kaçarsın her kaçan görsen beni sen
Perī pes ādemīden şöyle kaçır
- 6 Revā mı ey perī sen yār-ı cāna
Enīs olmağ şol İblīs-i Ehrimenler
- 7 Benüm cānum bu Nazmi āhır-i kār
Virüser sen perīnūñ yolına ser

131-Nazīre

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ulün

- 1 Lebūñe lezzet ile şehd ü şekker
Didüm beñzer mi didi kande beñzer
- 2 Ne beñzer b̄y-ı zülfüme didi yār
Didüm kim misk-i Çīndür buña beñzer
- 3 Meger pālūdeye beñzer dimüşler
‘ Aceb ter düşmüş andan la‘ l-i dilber

- 4 Güler gördükce dilber rûy-1 zerdüm
Müferrâhtur belî her vech ile zer
- 5 Nice yanmaya dil dillerden ayru
Bir azer dağ-1 buhrân her bir azer
- 6 Leb ü dendānı vaşfında nigāruñ
Olubdur nazm-1 Nazmi dürr ü cevher
- 7 Şu şūfî kim ide def^c -i hicāb ol
Riyāya naşb nefis idüb ider cer

132-Nazîre

Mefā^c îlün Mefā^c îlün Fe^c ulün

- 1 Yüzüñ kim orta zülf ey mäh peyker
Olur ^c âlem gözüme târ-1 yekser
- 2 Qadîmi ^c aşık-1 aşüfte gibi
Bu cānum saña şöyle beñzer

155-a

- 3 Bir âdem cānısın sen görmedüm ben
Senüñ gibi melekñü hñb-1 dilber
- 4 Güzeller şāhı sensüñ sen efendi
Quluñdur cümleten sâir güzeller

- 5 Leb ü dendānuñı vaşf itse Nazmi
Olur nazmı anuñ hep dürr ü cevher

133-Nazîre

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

- 1 Esen olsun şabâ kim her dem eyler
Damâgum bûy-ı zülfüñle mu' aţtar
- 2 Ruĥuñdur şem' -i ĥüsn ol şeme karşı
Yaĥar dil ey perî pervâneveş ser
- 3 Bu resme naĥş-ı ĥüsnüñ sen nigāruñ
Gören der bu melek rûĥ-ı muşavver
- 4 Olur dilberlerüñ şûĥı şafābaĥş
Dil egler ĥoş olunca şûĥ-ı dilber
- 5 Muĥarrerdür muĥadder olan āhir
Kişinüñ başma Nazmi geliser

134-Nazîre

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

- 1 Güzellükde yüzüñdür mihr-i enver
Daĥı alnuñ durur māh-ı münevver
- 2 Benüm şāhum güzeller içre sensüñ
Güzellük milketine şimdi sürür

- 3 Saña key yaraşur sîm sîmâ
Laţîf altunlu aftânlar serâser
- 4 İderdüm devlete rabb-i müyesser
İdeydi baña bir vaşluñ müyesser
- 5 Benem Nazmi seni la  lüñle câna
Benem cândan seven   aşık muarrer

135-Nazîre

Mefâ  ilün Mefâ  ilün Fe  ulün

- 1 Baña dilber kelâm itse muarrer
Mükerrer şeker olur ol muarrer
- 2 Leb-i dildâr ol atlu dili ile
Muarrer bu ki şekkerdür mükerrer
- 3 Görüb cân pâresi bir dilrübâyı
Sever cân ile dilden ehl-i diller
- 4 Olur gün gibi rüşen dil bulur şev
Aña kim mihr ide bir mâh peyker
- 5 Hemîn her hâle var şeker ile Nazmi
Muarrer çün olur olan muadder

136-Nazîre

Mefâ  ilün Mefâ  ilün Fe  ulün

- 1 Ele ala diyü devr içre dilber⁵
Dolanmağda ayakdan çıktı sâgar
- 2 Şafâdur sîm bir bir yâr elinden
Olasun her ayakta şâgar-ı zer
- 3 Kadd-i yâre oturduğıyla nâza
Bezer toğrusı bu kim serv beñzer
- 4 O servüñ seyrine şahn-ı çemende
Göz açar her şükûfe ‘ayn-ı ‘anher
- 5 Dil almağda dilâ dillerde şimdi
O dilber söylenür bir baş dilâver
- 6 Baña neylerdi yârün kahrı Naẓmi
Görüb ta‘n itmeseydi âh eller
- 7 Beni denk itdi bâr-ı kahrı bârı
Belâsı olmasa başumda serber

138-Nev‘-i dîger der kâfiye-yi mücerred incâ mağbul revî meksûr
Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Fe‘ülün

- 1 Didüm derdüm bir iki kere bir bir
Ebed olmadı ol yâre müeşşir
- 2 Hâsüd aşlâ nifâkı itmedi terk
Müselmân olmadı gitdi o kâfir

⁵ 1636/:43-a

- 3 Reh-i ma^çşū^ğda kim terk ide ser
Olnur keşf-i ^çāşī^ğtan o dem sır
- 4 Kişi cāh ile bulsa ne kadar kader
Dili ki ola da^ğı artu^ğa kādīr
- 5 Dilerseñ rū^ha rā^hat Naz^miyā ger
Yūri var bir ferā^ğāt kūncine gir

155-b

139-Nazīre

Mefā^çīlūn Mefā^çīlūn Fe^çūlūn

- 1 Desem açu^ğlarum her ferde bir bir
Baña ey hūsrev-i şīrīn leb acır
- 2 Yitürsūñ bir yabanda kızıcı^ğum
Seni kurt almasun gel koynuma gir
- 3 Umar cān vaşluñ anı baña cānā
Müyesser ide mi rabb-i müyessir
- 4 Budur qor^ğum ki hicrūñ özeyüb āh
Bir ā^her kimse yārūñ ola ā^hir
- 5 Vefāsun istedükce Naz^mi yārūñ
Kelāmuñ muhtaşar kı^l olma mekşer

139-Nev' -i dīger der ān ḳāfiye-yi incā maḳbel revī mazmum

Mefā' īlūn Mefā' īlūn Fe' ūlūn

- 1 Senūñ kim her düşüñdürhey güzel dūr
Benüm hem sözüñ ol vaşf ile dūrdūr
- 2 Ḳul olmaḳda bugün sen şāh-ı ḥüsne
Beraberdūr efendi ' abd ile hūr
- 3 Atuñ o küñce ḳo ey şehsüvārum
Ola her ' aşıḳuñ bir mest işter
- 4 Dönübdūr eşk-i ḥün'ın birle çeşmüm
Mey-i gülgūn ile bir şāḡara pūr
- 5 Görürsen ḡayr ile kim Nazmiyi bir
Her ol ḡamdan helāk olur ol evler

140-Nazīre

Mefā' īlūn Mefā' īlūn Fe' ūlūn

- 1 Güzel vaşfuñla her nazmum ki pūr dūr
Gören der nazmımı vaşfuñla pūr dūr
- 2 Efendi sende kim var bu Güzellük
Olur bir ' abd-i muḫliş saña her hūr
- 3 Efendi şol işinüñ beklıyenler
Ḳuluñ olmaḡ ile eyler tefāhūr

- 4 Müdām olur tamam ihsān baña kim
Elüñden şunasun ayağı hep pür
- 5 Bu Nazmi haste hicrün derdi birle
Yetiş ey cān tabībi öliyorur

141-Nev' -i dīger qāfiye-yi bā elf te' sis ü harf daḥīl rā revī
Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Muḳarrerdür muḳadder ola āḫir
Geliserdür olub nāgāh zāhir
- 2 Gerekdür imdi bilmek kim geliser
Ne taḳdīr itmüş ise rabb-i ḳādir
- 3 Kişiyē vācib öñden şoña ḫaḳḳā
Demādem zīkr-i ḫaḳḳdur evvel āḫir
- 4 Sa' ādet aña ki olub zīkr-i ḫaḳḳda
Demādem ola mevlāsını zākir
- 5 Sa' ādet aña kim idüb ḳanā' at
İdüb şükr ola her ḫāline şākir
- 6 Sa' ādet ehli oldur Nazmiyā kim
Ḳomayub şükrün ola derde şābir
- 7 İder bir ḳalbi çark üzre muşāḫib
Kişinün altun adın imdi baḳır

142-Nazîre

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

- 1 İdüb sihr ile al ol çeşm-i sāhir
Müselmānlar dil alur āh o kāfir
- 2 Olur āh ol perī ānīde ğāib
Beni bir yerde nāgeh görse hāzır
- 3 O şirīn leb firākı acısından
Gözüm yaşın görüb deryālar acır
- 4 Karīn-i kadr olurdu vaşl-ı yāre
Beni kādīr ideydi rabb-i kādīr
- 5 İdüb tekmīl Nazmi fenn-i nazmı
İdübdür sözlerün nazm-ı cevāhir

143-Nev' -i dīger kāfiye-yi bā vaşl u hurūc incā elf revī ve dāl vaşl u rā hurūc
lüzüm mā lā yelzum bā harf hā

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

- 1 Dişi yārūñ ki dürr-i bī-bahādur⁶
Bulunmaz aña hemtā bī-bahādur
- 2 Şu resm hūbdur naqşı nigāruñ
Ki turtuğuyla pür hūsn ü bahādur
- 3 Haţţ-ı yāri görüb ölmek diler dil

⁶ 1636/:43-a

Ecel pes kişiyi eyler bahâdur

- 4 Cihân güzelleri yanında yârũñ
Çamer yanında gũyâ kim sũhâdur
- 5 Çıyâmet kâmetin ol hũri hũsnũñ
Gören der sidreden bu mũntehâya
- 6 Nigâruñ genc-i hũsni hıfzına zũlf
Tũrubdur bir müvekkil ejdehâdur
- 7 Gören yâri nola âh itse Nazmî
Elifdũr kaddi ağızı Őağarhâdur

144-Nazîre

Mefâ' ilũn Mefâ' ilũn Fe' ulũn

- 1 Gõnũl kim gũll ü gıştan ola şâhir
şafâ birle ider kendũyi zâhir
- 2 İder şalbini şâhir gũll ü gışdan
İde her gâh o kim nef' -i hâşır
- 3 Olur dil tekyegâhında 'acebdũr
Ferağ dâyim misâfir gam mücâvir
- 4 Bu 'âlem yekyedũr kim bunda âdem
Hemĩn bir iki uç gõnlũñ misâfir
- 5 Neye yarar cihâna meyl ol

Çoyub gitsek gerek çün anı āhir

6 Çeke her kim ki ħadden taşra bir derd
Aña her ferdüñ elbet içi acır

7 Nizāmi nazmıdur gūyā ki Nazmi
Ki nazmuñ pürdür elfāz-ı cevāhir

145-Der ān qāfiye

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

1 Yeler oñmaz o kim ehl-i hevādur
Hevā her demde başa bir belādur

2 Hevādur gönli şerre yelleyen āh
Gönüller ol belāya mübtelādur

3 Hevāya tābi' olmaz kim durur kim
Kimi kim gözlesün ehl-i hevādur

156-a

4 Hevāya tābi' olmayan cihānda
Sa' ādet birle şol ehl-i fenādur

5 Kesilmek Nazmiyā bir kes hevādan
Hemīn bir yāri lütf-ı ħüdādur

146-Nazīre

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

- 1 Nigāruñ zülfi kim ehl-i hevādur
Anuñ aşlı budur kim ol hümādur
- 2 İşıgi Ka^ç be yüzi kıblem olan
Muḥammed nūri ḥaḫḫı muṣtafādur
- 3 Vefā olmaz çü şehlerde muḫarrer
Anuñçün hep güzeller bīvefādur
- 4 Leb-i cānāna cāmuñ bezm-i meyde
Muḫārin olduğı cāna şafādur
- 5 Beğāyet ḥüb efendidür nigāri
Bu Nazmi aña ^çabd-i bīriyādur

147-Nev^ç -i dīger der ān ḳāfiye-yi incā bā revī
Mefā^ç ilün Mefā^ç ilün Fe^ç ulün

- 1 Lebün ^çünnāb cānā yā ^çinebdür
Yā şeftalü durur yāḫud ruṭabdur
- 2 Bu gönlüm egleyen yād-ı lebünle
Müdām ey dilrübā mā^ç ül-^çinebdür
- 3 Benüm cānum benüm senden murādum
Ḥayāta bāiş olan būs-ı lebdür
- 4 Firāḫuñ mūcib-i derd ü elemdür
Vişālün bāiş-i ^çayş u ṭarābdur

- 5 Bu Nazminün benüm cânım
Hayâtı olduğı haqqā ‘ acebdür

148-Nev‘ -i dīger der ān kâfiye-yi incâ tâ revî
Mefâ‘ îlün Mefâ‘ îlün Fe‘ ülün

- 1 Vefâ dilberlere bir hoş şıfatdur
Vefâsuz dilrübâ bî-merhametdür

- 2 Bir âdem cânı cânândur nigârum
Melek haşlet durur hûri şıfattur

- 3 Cihânda ‘ aşk rum iline kim
Güzeller kâfi güzel memlekettür

- 4 Berî olmak umûr-ı dünyevîden
Ne Şübhe aña ‘ ayn-ı âfiyettür

- 5 Okı yaz ‘ ömrün olduğunca Nazmi
Kişiye lâzım olan ma‘ rifettür

149-Nev‘ -i dīger der ān kâfiye-yi incâ cîm revî
Mefâ‘ îlün Mefâ‘ îlün Fe‘ ülün

- 1 Hâbîbün rāh-ı kûy-ı rāh-ı hacdur
Şafâbaş ol mübârek bir nehcdür

- 2 Çeker çün derd-i rāh-ı ‘ aşka giren
Ki rāh-ı ‘ aşk ey dil pür haracdur

- 3 Ğam-ı baħr anı o ümmīd-i vaşl et
řoñı her řiddetũ ey dil ferecdür
- 4 İder mi serv-i ad dilberlere meyl
Anuñ kim řab' -ı nāmevzũn u kecdür
- 5 şoludur Nazmiyā dũrr-i ma' ānī
Bu nāzũk şi' r kim baħr-i hercdür

150-Nev' -i dīger der ān āfiye-yi incā ħā revī

Mefā' ĩlũn Mefā' ĩlũn Fe' ũlũn

- 1 Leb-i cānāne bir la' lĩn adeħtũr
Anuñ ħāřiyeti cāna feraħtur
- 2 Aan gũl gibi ğamkin gũnli řāfī
Benefşe birle pũr zerrĩnadeħtũr
- 3 Dil-i ' uřřāa dildāruñ firāı
Diriĝā bāiř-i derd ũ teraħtur
- 4 Yaşum bārān o mihr-i ħũsne arşu
Kemān ebrũları avs-i uzaħtur
- 5 Leb-i cānāne vaşfında bu Nazmi
Lařĩf-i elfāz birle muřtalaħtur

151-Nev' -i dīger der ān āfiye-yi incā ħā revī

Mefā' ĩlũn Mefā' ĩlũn Fe' ũlũn

- 1 K̄ara yazulı ḥas̄ud uş bir vesah̄dur
 Şovuḵ sözlü durur her sözi yah̄dur
- 2 Yaḳındur ol nigār aḡyāra derdā
 Velī ʿ uşşāḳtan dāyim irah̄dur
- 3 Dilüyle dilberün s̄inemde mihri
 Şafāsın emm ü āb bir iki aḥdur
- 4 Elünde tuttuḡı tesbīḥ-i şūfī
 ʿ Avāmuñ göñli murḡın şayda faḥdur
- 5 Bulur nazmı şeref Nazmi anuñ kim
 Tetebbuʿ aña ḥüb olan nesh̄dür

152-Nevʿ -i d̄iger der ān ḳāfiye-yi incā dāl revī

Mefāʿ īlün Mefāʿ īlün Feʿ ūlün

- 1 Benüm ḥālüm senüñ hicrũñle beddür
 Bu dirlik baña ölmeden işidür
- 2 Firāḳuñda senüñ cevruñ gibi āh
 Benüm derdüm nigārā bī ʿ adeddür
- 3 Benüm dūr olduḡum senden nigārā
 Belā-yı fitne-i ehl-i ḥaseddür

156-b

- 4 Benüm cānum benüm sensüz bu cismüm
Hemān bir ḥānı yoḡ urı cesettür
- 5 Firāuñda senüñ derdüñle her dem
Dilinde Naminüñ āh u mededdür

153-Nev' -i dīger der ān āfiye-yi incā rā revī
Mefā' īlün Mefā' īlün Fe' ūlün

- 1 Bu dünyā kim serāser ūr u ūrdür
Bu dünyā devleti bir derd-serdür
- 2 Bu dünyā ehlinüñ atında ekūer
Ola ūer ehli ol kim mu' teberdür
- 3 ıyāmette gedālar birle birdür
Gerek devletler ūāh-ı bar u berdür
- 4 Der erkāna erken varma kim var
aıat gōzlesün dīne arardur
- 5 Senüñ ab' uñ ki var ma' nāda Nami
Dür ile pür durur bar-i dūerdür

154-Naire
Mefā' īlün Mefā' īlün Fe' ūlün

- 1 Yüzüñ alnuñ güzel ūems ü amerdür
Naardan gitmesün nūr-ı baūardur

- 2 Gözüm merdümlerinüñ ey perî rû
Murâdı hüsnuñe şâfî nazardur
- 3 Dilümde nâr-ı ‘aşkuñ ölçerür ğam
Anuñçün düd-ı âhum pür şererdür
- 4 Yalancı pîrezen dünyâya her kim
Göñül virmez muğarrer gerçek erdür
- 5 Bu Nazmi dembedem âh İtdügi âh
Senüñ ‘aşkuñ ğamından bir eşerdür

155-Nev‘ -i dîger der ân kâfiye-yi incâ zâ revî

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Fe‘ülün

- 1 Yüzüñ güldür lebüñ gülgün gerezdür
Gözüñ bādāmdur çeşm-i çerezdür
- 2 Meyyile meşrebüñ birdür anuñçün
Mizācuñ hayli terdür çatı tezdür
- 3 Baña endāzeden artuğ şafāyı
İder olduñ güzel bir nice kezdür
- 4 Kişi cānāndan ayrılmağ güc olur
Hey andan cāndan ayrılmağ keñizdür
- 5 Bu cism-i zerd içinde kalb pür derd
Şanasın Nazmiyā bir germ-i kazdur

156-Nev' -i dīger der ān k̄āfiye-yi incā s̄in revī

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

- 1 Saña kim hemdem aġyār-ı eħasstur
Ne çāre hemdem-i gül ħār u ħastur
- 2 Senüñ çoġtan düşübdür ' aşķuña dil
Sen anı şaneme cānā nev hevestür
- 3 Baña aġyārınuñ çektirme ħahrın
Senüñ cevruñ pes ey cān cāna bestür
- 4 Yol yapışur her kim geçerse
Muħallik itleri şankim ' aseptür
- 5 İder sa' at-be-sa' at nāle tırmaz
Bu Nazminüñ dili gūyā cerestür

157-Nev' -i dīger der ān k̄āfiye-yi incā şın revī

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

- 1 Yüzüñ pür nürdur şankim güneştür
Hem ol vech üzre alnuñ mähveştür
- 2 Ĥaţtuñ avcunda ħālün kim var ey cān
Kitab oġur o bir tıfl-ı ħabeştür
- 3 Çoġ olmasa yanuñda bari aġyār
Degüldür bir iki üç dörd ü beştür

- 4 Tuduşmağtur işi ' aql ile ' aşkuñ
Biribiriyle dāyim bir görüştür
- 5 Sen anı şanma kim terk ide ' aşkuñ
Bu Nazmi bir belā vü derdkeştür

158-Nev' -i dīger der ān kâfiye-yi incā şād revī
Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

- 1 Leb-i cānān ki bir yağut faşdur
O her bir ' āşıka cāndan ehasstur
- 2 Nigāruñ kim kaşı nūn gözidür şād
O şankim ' āşıkuñ katline naştur
- 3 Cihānda kışsa-i ma' şūğ u ' āşık
Laţif ü hūb-ı mecmū' ı kışaştur
- 4 Müşebbek cismi kim var ehl-i ' aşkuñ
Muğarrer murğ-ı cānına kafestür
- 5 Yanında ' aşıkuñ cānānı Nazmi
Ne Şübhe kendü cānından ehasstur

159-Nev' -i dīger der ān kâfiye-yi incā řā revī
Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

- 1 Haţt-ı dildār-ı dilkeş hūb-ı haţtur
O haţta hāller zībā nuğattur

- 2 Miyānınuñ kenār olması ḥālī
Ne vardur yeme levne yok vasattur
- 3 Leṭāfette nigāruñ kūyı Baġdat
Benüm eşk-i çeşmüm anda şattur
- 4 Ḥasūda ḥū durur geçrülük itmek
Ol anı terk ider mi bir saḡattur
- 5 Fesāḡatten ḡaberdār olmayanuñ
Kelāmı Nazmiyā ekşer ġalaṡtur

156-a

160-Nev' -i dīġer der ān ḡāfiye-yi inca 'ayn revī
Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

- 1 Bu derd-i hicr bir özge veca' dur
O derd ile işüm āh u feza' dur
- 2 Nigāruñ derd-i hicri şiddetinde
Ḥilāfum yok ne dersem mā vaḡ' adur
- 3 Nigāruñ niçe çok aġyārı kim var
Anuñ küllisi şeyṡānī şīādur
- 4 Şarardur beñzini bunuñla şūfī
Gören anı şanur ḡāl-i verādur
- 5 Heves ḡılmaḡ vişāl-i yāre Nazmi

Degül illā ki bir olmaz ʔamaʕ dur

161-Nevʕ -i dīger der ān ʔāfiye-yi incā fā revī
Mefāʕ īlün Mefāʕ īlün Feʕ ūlün

- 1 Benüm sīnem belā bezmünde deftür
Anuñ dağı nişān-ı zarb-ı keftür
- 2 Nice olmaya hep suraḥ suraḥ
Nigāruñ tīrine sīnem hedeftür
- 3 Anuñ dilde ʕ aşḫı vardur anuñ
Başundan aḫlı külli bir ʔaraftur
- 4 Nigāruñ meclise zāt-ı şerīfi
Ne Şübhe mūcib-i zeyn ü şereftür
- 5 O dürdāne ḫayāliyle ki pürdür
Dil-i Nazmi ḫaḫīḫatte şadeftür

162-Nevʕ -i dīger der ān ʔāfiye-yi incā ʔāf revī
Mefāʕ īlün Mefāʕ īlün Feʕ ūlün

- 1 Ḥaddi yārūñ güzel rengin varaḫtur
Ḥaḫḫı dil tıflına anda sebaḫdur
- 2 İşıgidür sipihr anuñ yüzi mihr
Benüm ʔanlu yaşum anda şafaḫtur
- 3 Göñül bir tekyedür kim anda ḡamdan

onu eksük degüldür bir onatur

- 4 Beer hn-ı bel her gh anda
Bu gönlüm tekye ghi bir ocatur
- 5 Sözünü Nazmi gelür baıllara g
Senn sözünü muaa buna atur

163-Nev' -i dger der n fiye-yi inc kf rev

Mef' ln Mef' ln Fe' ln

- 1 O gözüm nr bir güzel bebektr
Gözümde an gözler merdmndr
- 2 Nice görsün nigr merdüm-i em
Ki bir cism-i laif ol bir melektr
- 3 Lebn emmek temenns nigaru
Hemn yok yire bir olmaz emekdr
- 4 Bana an yaşum ile dd-ı hum
Yatursam ande rti v dektr
- 5 aıatte bu 'lem bar-ı gmdur
Kim anu Nazmiy felegi felektr

164-Nev' -i dger der n fiye-yi inc lm rev

Mef' ln Mef' ln Fe' ln

- 1 O kim dāyim işi tūl-i emeldür⁷
Aña ol pür h̄aṭar bir bed ʿ ameldür
- 2 Der erbāb-ı cāha h̄idmet itmek
Ḥaḳīḳat gözlesin ʿ ırza h̄alāldür
- 3 Bu dünyā ehlinüñ hep birbiriyle
İşi güci h̄ased birle cedeldür
- 4 Ṭabiatten iden bed h̄üyı zāil
Degüldür ʿ āḳıbet illā eceldür
- 5 Degüldür ʿ aşḳ-ı pāk lā-yezāli
Hemīn lüṭf-ı ilah-ı lem yezeldür
- 6 Be Naḫmi devlete dolarlar āh
Maḫal gördügi ekseriyyā maḫaldür
- 7 Kemāl ehli olanlar ekseriyyā
Zamānuñ kemligünden mübtezeldür

165-Naḫīre

Mefāʿ īlün Mefāʿ īlün Feʿ ūlün

- 1 Nigārınım şu resm ile güzeldür⁸
Ki naḳş-ı h̄üsn birle bībēdeldür
- 2 Bu resm-i naḳş-ı h̄üsn ile nigāra

⁷ 1636/:43-a

⁸ 1636/:43-b

Büt-i çin diseler dağı güzeldür

- 3 O cānān kim ana cān der dil ehli
Perī olmağ dağı hem muhtemeldür
- 4 Bana kim dilberüñ sevdā-yı zülfi
‘Amel oldı o bir tūl-i emeldür
- 5 Teşebbüh şekl-i cīm ü dāl u lāma
Nigāruñ zülfini maḥzā cedeldür
- 6 Muḥallik gözleriseñ Naẓmi yāre
Muḥallik itiyüm dirsüñ maḥaldür
- 7 Viren būs u kenāra lezzet-i tam
Şeker leb nişger mānendi bildür

166-Nazīre

Mefā‘ īlün Mefā‘ īlün Fe‘ ūlün

- 1 Nigārum bir melek sīmā güzeldür
Muşavver rūḥdur bir bī bedeldür
- 2 Görünmez göze bir ḥüb aña beñzer
O cān kim bir perī peyker güzeldür
- 3 Nigāruñ naqş-ı ḥüsni seyri birle
Demādem şavt-ı ‘uşşāka ‘ameldür
- 4 Anı ḥağ nūrdan ḥalk eylemü ol

Melek yā hūri olmak muḥammeldür

- 5 Bulunmaz ḥüsn ile dünyāda mişli
Aña hūri demek Nazmi muḥaldür

167-Nev' -i dīger der ān ḳāfiye-yi incā mīm revī

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

- 1 Bu dünyā şuğlı ḥaḳḳā pür elemdür
Anuñ meşğūli olmak pes ne ğamdur
- 2 Olar kim şuğl-i dünyā üzredür hep
Demādem fikri dinār u düremdür
- 3 Cihān cāhında olan şahşuñ ekşer
İşi güci hemīn zūlm ü sitemdür
- 4 Nedür bu 'ālemüñ evvel vücūdı
Kim anuñ ḥod şoñı elbet 'ademdür
- 5 Kerīmüñ lütfına mażhardur elḥaḳ
Anuñ kim Nażmiyā şanı keremdür

156-b

168-Nazīre

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

- 1 Görürken dehr pürḳahr u elemdür
Aña dil vire ol kim 'aḳlı kemdür

- 2 Hevāya tābi‘ olub sürdügüñ dem
Ne demdür göresün şoñı nidemdür
- 3 Beķāsı yoķ fenāsı var çün āħir
Vücūdı kişinüñ maħz-ı ‘ ademdür
- 4 Şular kim künc-i ‘ uzletdür maķāmı
Ķanā‘ at birle dāyim muĶtenemdür
- 5 Hevāya tābi‘ olmaķ dembedem āh
Kişiye Nazmiyā şekl-i elemdür

169-Nazīre

Mefā‘ ĩlün Mefā‘ ĩlün Fe‘ ũlün

- 1 Enīs-i ehl-i ‘ aşķ endüh u Ķamdur
Hemişe hemdemi derd ü elemdür
- 2 Şeh-i ‘ aşķum sipāhum eşķ ü āhum
Derūnı Ķam Ķarem iķre Ķademdür
- 3 Dil-i mecrūhtan bir mācerādur
Kim aķar ķanlu yaşum niķe demdür
- 4 Olaldan ‘ aşķ-ı yār ile göñül yār
Enīs ü hemdemüm endüh u Ķamdur
- 5 Vişāl-i yāre dil nice İrem der
Aña kim irer ol bāĶ-ı İremdür

- 6 Muşavver rūḥtur gūyā melekdür
Nigārum naḳşı zībā bir şanemdür
- 7 Şorarsañ diyeyin rāz açma ammā
Nigāruñ la‘li Nazmi derde emdür

170-Nazīre

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Fe‘ülün

- 1 Lebūñ emmek ki derd-i ‘aşḳa emdür
Kerem ḳıl anı ben bīmāra emdür
- 2 Ḳadd ü zülf ü dehānuñ ḥasretiyle
Benüm hicrūñde çektigüm elemdür
- 3 Firāḳuñda bu ḳan yaşumla āhum
Baña hemdem durur bir niçe demdür
- 4 Ḳadeḥ sen şāh-ı ḥüsnüñ meclisünde
Süleymān devri içre cām-ı cemdür
- 5 Bu Nazmiye nola bir buse virse
Leb-i la‘lün ki bir ḳān-ı keremdür

171-Nev‘-i dīger der ān ḳāfiye-yi incā nūn revī

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Fe‘ülün

- 1 O dildārum ki bir sīmīn bedendür
‘Aceb āhen dil olduğı nedendür

- 2 Göz nergis yüzi gül saçı sünbül
Dehānı ğonçedür haṭṭı çemendür
- 3 Şarāb-ı nāz mestidür nigārum
Müdām ol anuñçün şūḥ u şendür
- 4 Nice el ire naḥl-i kıadd-i yāre
Ki hañçer birle sence bir dikendür
- 5 Bu dünyāda ḥuzūr olmaz yer ile
Ki dünyā Naẓmiyā dār-ı mihendür

172-Nazīre

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

- 1 Düşüne beñzerüm dimek nedendür
Bu bilmezlık aña bilsem nedendür
- 2 Şafābaḥş olan ol şāfī şarābuñ
Zarif olan bilür zarifi nedendür
- 3 Yoluña cān viren ey yār-ı cānum
Seni şol ' aşk ile cāndan sevendür
- 4 Perisün sen bir ādem cānı sen lık
Hemişe hemdemün hep ehrimendür
- 5 Bu Naẓmi her dem eyler vaşf-ı la' lün
Anuñçün ḥüsrevā şirīn süḥandur

173-Nev' -i dīger der ān kâfiye-yi incâ vāv revî

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ulün

- 1 Bu gönüm odlu ocaqlu bir evdür
Anuñçün dūd-ı āhum pür ' ulüvvdür
- 2 ' İzāruñ mihrdür zerre dehānuñ
Cebīnūñ bedr ü qasuñ mäh-ı nevdür
- 3 Yüzüñe kimi gün der kimisi ay
Bu yüzden elde bir güft ü şinevdür
- 4 Medāriste okunan ders şimdi
Ruħuñ şevkiyle mısbāħ u zūdur
- 5 Anı sevdügi gibi Nazmi yā rab
Sen ol cānāna bir cānāne sevdür

174-Nev' -i dīger der ān kâfiye-yi incâ hā revî

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ulün

- 1 Senūñ bir kaç fütādeñ mihr ü mehtür
Yoluñda yüzleri qor ħāk-i rehtür
- 2 Benüm sen gözlerüm nūrı nigāruñ
Yüzi mihr alnı mäh-ı çār dehtür
- 3 Seni sevmek günāh ise efendi
Qayurmaz bendenūñ işi günehtür

- 4 Tapuñ kıblem durur Ka' be işigüñ
 Kapuñ baña anuñçün secdegehtür
- 5 Efendi şöyle farz eyle kapuñda
 Bu Nazmi bende-i rus veya lehtür

157-a

175-Der ān kâfiye-yi incâ lām elf revî
Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

- 1 Büyuñ kim turduğıyla bir belādur
 Ana dil toğru bil kim mübtelādur
- 2 Hey āfet toğrusun mı diyeyin kim
 Senüñ bālā kaddüñ bāle belādur
- 3 Benüm ili gözüm iki gözümçün
 Ayağı toprağı kuhl-ı cilādur
- 4 Seni görüb selāma turduğumca
 Murād olan begüm bir aşk evlādur
- 5 Bu Nazminüñ alın āliyle gönlin
 Yanağı al bir gözi aladur

176-Nev' -i dıger der ān kâfiye-yi incâ yā revî
Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

- 1 Dili pür cūş iden kim nūş-ı meydür
İden hem pür ħurūş āvāz-ı neydür
- 2 Şu cānan kim ola cānbaĥş u dilkeş
Mesīĥā demdür ol hem Ĥızır peydür
- 3 Deĥānuñ var mıdur yā yoĥ mudur ĥiç
Eti bilsem benüm cānum ne şeydür
- 4 Benüm cānum lebüñde ĥāl kim var
Benüm cānumda ol gūyā ki keydür
- 5 Nigārā nār-ı hicrānuñla dil āĥ
Serāser gider ol olmazsa keydür
- 6 Dem-i vaşluñ durur faşl-ı bahār āĥ
Zamān-ı hicrūñ ammā vaĥt-i deydür
- 7 Bu Nażminūñ ki cānisun sen ey cān
O senden ayru bilsem nice ĥayydur

177-Nev' -i dīgerder ān ĥāfiye-yi incā maĥbel revī meksūr muĥaddem
Mefā' īlün Mefā' īlün Fe' ūlün

- 1 Ğam-ı dildār ile dil mütteĥiddür
İkisi birbirine mün' aĥiddür
- 2 Alışmaz ' aĥl ile dil şol cihetten
Ki birbiriyle ol ikisi zıddur

- 3 Hemîşe ulumağ bābında olur
O kim bir ulu bāba müsteniddür
- 4 Düşer dünyā için bîḥadd māla
O kim taḥsil-i māla key meciddür
- 5 Umūr-ı dünyevîden geç ki andan
Umūr-ı uhrevî Nazmi beciddür

178-Nev' -i dîger der ān ḳāfiye-yi incā maḳbel revî meksûr
Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

- 1 Bu āhum birle yel yelmekde birdür
Ki ol anuñla her dem bir siñirdür
- 2 O cānānuñ kelāmı var ki cānbaḫş
Femi yoğ dirler ammā ol ne sırdur
- 3 Ne deñlü var ise yoğ ola ḫasid
Ki külli nef' den ḫāric mazardur
- 4 Damarı ḳırıla kim şerre aḡyār
Siñirdür seg şıfat şan pür siñirdür
- 5 Olubdur Nazmiyā rûzı sa' âdet
O kim rûz-ı rıḫ ile muntazardur

179-Nev' -i dîger der ān ḳāfiye-yi incā şın revî
Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

- 1 Şu kim şol meyde vaşluñ yemişdür
Bilür anı ne cānperver yemişdür
- 2 Gözüm şarrafınuñ hoş ‘ayn-ı malı
Senüñ şol la‘l-i lebdür incü dişdür
- 3 Bu hüsni kim saña virmüş o mevlā
Güzel bir nāzenine virmemüşdür
- 4 Kişinüñ ‘aybını yüzine urmağ
Hemīn ver hem yüzünden sırnaşdur
- 5 Dilerseñ Nazmiyā ğam derdine em
Leb-i cāmı müdāmī al āmişdür

180-Nev‘ -i dīger der ān kâfiye-yi incā lām revī

Mefā‘ ĩlün Mefā‘ ĩlün Fe‘ ũlün

- 1 Belāya uğradan her şahşı dildür
Diline mālīk olmayan madaldur
- 2 Ola āh-ı derūn ḥadden çü bīrūn
Aña her demde bāiş derd-i dildür
- 3 O māhuñ işiginde dūd-ı āhum
Demādem āsümāna muttaşıldur
- 4 Belī kıl deñlü yoğ yārūñ meded kıl
Ne beldür anı yā rab baña bildür

- 5 Ruḥ-ı yāre ki gül öykündi Nazmi
Kızardığı bu kim andan hacildür

181-Nev' -i diğer der ān kâfiye-yi incâ hâ revî

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ulün

- 1 Kemân-ı ebrûña kâkül şanki zihdür
Müselsel saçlarıñ güyâ zırhdur
- 2 Gözüñ hısm ile haqqâ ' ayn-ı merriḥ
Yüzüñ ḥüsn ile māha müşebbehtür
- 3 Zenaḥdānuñ güzel beñzer turunca
O bir sīb-i tariden ḥüb u bihtur
- 4 Şu dil kim anda ' aşq olmaya ol dil
Şanasun bir qurı virāne dihtür
- 5 Lebüñ şeftalüsinüñ ḥasretinden
Şarardı rüy-ı Nazmi şanki bihtur

182-Nev' -i diğer kâfiye-yi bā vaşl u ḥurüc u mezîd incâ bā revî ve yâ vaşl u dāl
ḥurüc ve rā mezîd

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ulün

- 1 Mey-i cānbaḥş o cānānuñ lebidür
Ḥayātefzālîg anuñ meşrebidür
- 2 Benüm mihr İtdi güm ol pîr olası
Şabiḥ uluca bir mehveş şabîdür

- 3 Nigāruñ ḥaz̄z-ı būs-ı ğabġabından
Olur ğāfil ŧu kim ğāyet ğabīdür
- 4 Ḥaḳīḳat ḥālī üzre ehl-i ‘aşḳa
Ecel şāmi ki var firḳat ŧebidür
- 5 Nigāruñ seyr-i serv-i ḳaddi kim var
Bu Naḳminüñ ol a‘ lā maḥlabıdur

183-Nev‘ -i dīġer der ān ḳāfiye-yi incā tā revī

Mefā‘ īlün Mefā‘ īlün Fe‘ ūlün

- 1 Cefā cānānenüñ kim ‘ādetidür
Muḳarrer in‘ idāmı ŧefḳatidür
- 2 Olur mı degme derd ile müyesser
Şafā-yı cān ki cānān vuşlatıdur
- 3 Güzeller pādişāhı olduġı yār
Kemāl ile cemāl ü behcetidür
- 4 Dile şāfī şafābaḥş olduġı hoş
Mey-i nābuñ bir özge ḥāletidür
- 5 Dili her dem hevāyī eyleyen āh
Be Naḳmi rüzġaruñ ŧiddetidür

184-Nev‘ -i dīġer der ān ḳāfiye-yi incā tā revī

Mefā‘ īlün Mefā‘ īlün Fe‘ ūlün

- 1 Benüm cānānum ol cānum perīdür
Anuñçün ādemīlerden biridür
- 2 Bana cān ol güzeller hüsrevinüñ
Şol la' l-i nāzük ü şirīn teridür
- 3 Dilüm tiriyle dilber hemçü terkeş
Pür itdi didi gören oğ yiridür
- 4 Bu rüşen gün gibi şevk ile 'ālem
O māhuñ mihrine hep müşteridür
- 5 Ayağı tozı ol sulţānı-ı hüsnuñ
Bu Nazmi bendenüñ tāt-ı seridür

185-Nev' -i dīger der ān kāfiye-yi incā lām revī
Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

- 1 Bu dünyāya heves iden delidür
Haqīqatte cihānuñ erzelidür
- 2 Yaqub şol elleri pāmāl iden
El ıssı zālīmüñ zulmı iledür
- 3 Kaçub şol halktan 'uzlet iden kes
Haqīkat gözlesün haqqā velīdür
- 4 Erenler yolunı varur şular kim
Muhibb-i muhlis-i āl-i 'ālidür

- 5 Kemāle irgörübtür Nazmi nazmı
Bugün ol ehl-i nazmuñ ekmelidür

186-Nazīre

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

- 1 Dilüm baħr āhum ol baħrūñ yelidür
Gözüm ' ayn eşküm ol ' aynuñ yelidür
- 2 Hatt-ı pür behceti birle hadd-i yār
Gülistāndur hattı nesh celidür
- 3 Kenār olmaqlığıyla ortada hep
Bu demler söylenen yārūñ belidür
- 4 Bugün ' aşk ile bir leyli cemālūñ
Olubdur Nazmi Mecnūn bir delidür
- 5 Bir a' lā manşıb ehli dūn-ı himmet
Haķıķat birle nāsuñ esfelidür

187-Nev' -i dīger der ān kāfiye-yi incā nūn revī

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

- 1 Yañağūñ hūsn ü behcet gülşenidür
Dudağūñ lütf u lezzet ma' denidür
- 2 Dil-i vīrānum eycān sen perinūñ
Degül hālī hayāli meskenidür

- 3 Güzel hüsni ile şānuñ gerçi ‘ālī
Velī hemdemlerüñ her dem denīdür
- 4 Dilüñde şol gedā kim ola ‘aşk ol
Haķīkat gence mālīk bir ğanīdür
- 5 Çü nazm-ı elfāzıdur ma‘ nāda cevher
Anuñ bu tab‘ı Nazmi ma‘ denidür

188-Nev‘ -i dīger der ān kâfiye-yi incā vāv revī

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ulün

- 1 Cihān ma‘ nāda kim bir qahr evidür
Anuñ qahrı nihāyette qavīdür
- 2 Nigāruñ yüzi Güzellük göğinüñ
Meh-i bedri qaşı māh-ı nevidür
- 3 O māhuñ dilde olan şevk-i mihri
Haķīkatte hemīn ğün pertevīdür
- 4 O şīrīn leb beni kim itdi Ferhād
Bugün iqlīm-i hüsnuñ hüsrevidür
- 5 Kelāmı nazm ile ğüyā ki dürdür
Bu Nazmi kim niżāmī peyrevidür

189-Nev‘ -i dīger der ān kâfiye-yi incā mīm revī

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ulün

- 1 Şu dilber kim zarîf ü âdemîdür
O her dem ehl-i diller hemdemidür
- 2 Yüzi gül dilber ile şöbet kııl
Şafâ birle meserret ' âlemidür
- 3 Nefes itse baña būs-ı lebin yâr
Desem lütf et benüm cānum demidür
- 4 Vişâl-i dilrübâ dil pâresinüñ
Yarar bir hoş mücerreb merhemidür
- 5 Güzel olur be Nazmi ekşeriyyâ
Anuñ kim adı muşallâ yâ meydür

190-Nev' -i dîger der â kıfıye-yi incâ hâ revî
Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

- 1 Nigārum milket-i hüsñüñ şehidür
O yüzden burc-ı hüsñüñ hem mehidür
- 2 Şeh-i hüsñ olmağa her vech ile yâr
Kamu erbâb-ı hüsñüñ o evcehidür
- 3 Gönüller alur anı ol kim anuñ
Yüzi güldür boyı serv-i sehîdür
- 4 Mey-i şāfuñ şafāsın bilmeyen kes
Cihānuñ ahmağı ve eblehidür

- 5 Güzeller pâdişâhıdır ol dilber
Anuñ nazmı ğulâm-ı dergehidür

191-Nazîre

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ülün

- 1 Gülistânda gül ezhâruñ şehidür
Alemdârı anuñ serv-i sehîdür
- 2 Cebîn ü ħadd ile rûşen bu kim yâr
Güzellük göğünüñ mihr ü mehidür
- 3 Reh-i dildârda âhum yaşum
Demâdem birbirinüñ hemrehidür
- 4 Ebed ta' n eylemez şūrîde-ħâle
Şular kim ħâl-i ' aşkuñ agâhıdır
- 5 Şol er kim ' avreti söziye uya
O ħalkuñ Nazmiyâ key eblehidür

192-Nev' -i dîġer der ħâfiye-yi mücerred be elf ü vaşl u ħurûc incâ dâl vaşl u râ
ħurûc

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ülün

- 1 Şu gönüldeki mihr-i ħaġ nihândur
Anuñ âsârı gün gibi ' ayândur
- 2 Ola mihründe şefġat nûr-ı îmân

Anuñ yüzünde gün gibi 'ayāndur

3 Tavāf ile gönüller Ka'be sin kim
Şafāsı 'ömre sürür haẓẓ-ı cāndur

4 Tavāf-ı Ka'be -i dil itmez iseñ
O mürde haqqçün 'ömre ziyāndur

5 Sa'ādetmend olanuñ haq kulına
Nesi var ise haqqā der meyāndur

6 Şoñunda kişinüñ bir nīk nāmı
Haqqikat birle 'ömr-i cāvidāndur

7 Toludur cevher-i ma'nāda Nazmi
Senüñ ma'nāya tab' uñ özge kāndur

193-Nazīre

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

1 Şular kim şaḥib-i cāh-ı cihāndur
Çoğı hep fitne-i āḥir zamāndur

2 Berī ḥayr işten anuñ her biri līk
Yeler şerre bir āşüb-ı cihāndur

3 Ğurūrından murādı her birinüñ
Denī dünyāda bir 'ālī mekāndur

4 Olurlar devlete şol deñlü mağrūr

Şanasun anlara ol cāvidāndur

- 5 Sitemger hākimūñ her ҡandeyisem
İşi güci ekşer demde ҡāndur
- 6 Dil āzār olmadan Һökkām-ı bīdār
Degül āgāh kim ʿömre ziyāndur
- 7 Şu kes ki olmaya Naẓmi anda şefkat
Pes ĩmān olduğı anda gümāndur

194-Naẓīre

Mefāʿ ĩlün Mefāʿ ĩlün Feʿ ũlün

- 1 Perīdūr kendü cānān laʿ li cāndur
Anuñçün dāyimā gözden nihāndur
- 2 Metāʿ ı laʿ lünüñ şordum bahāsın
Didi biñ naqd cānā rāygāndur
- 3 O māhuñ ʿayn-ı nūr olduğı Һaddi
Kime olursa gün gibi ʿayāndur
- 4 O cānānum benüm cismümde cānum
Yolına tek revā görsün revāndur
- 5 Kenāra cümle ʿuşşākuñ nigārı
Nesi var ise yekser der meyāndur
- 6 Dilā vuşlat demi firkat zamānı

Degüldür bir qarāra bu cihāndur

- 7 Nizāmi nazmıdır ma' nāda Nazmi
Senüñ nazmuñ ki nazm-ı dürfeşāndur

195-Nazīre

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

- 1 Yañaguñ gül büyuñ serv-i revāndur
Dehānuñ gonçe-i gülzār-ı cāndur
- 2 Nola dād istesem şirīn lebüñden
Bugün ol hüsrevā nüşīrevāndur
- 3 Kenār itmek ümīdiyle miyānuñ
Yoluñda naqd-i cānum der meyāndur
- 4 Hey āfet kāmētüñ gāyet kıyāmet
Haṭṭuñ ser fitne-i āḥir zamāndur
- 5 Güzellük 'ālemin bir gün nigāra
Zamān ile añasun bu cihāndur
- 6 Nola āh u fiğān itsem demādem
İşi derd ehlinüñ āh u fiğāndur
- 7 Tōludur dürr-i ma' nā birle Nazmi
Senüñ ṭab' uñ ki baḥr-i bī-girāndur

196-Nazīre

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

- 1 Lebüñ ' İsä-yı cānbaḥş-ı zamāndur
Anuñ ayruluğı ' ömre ziyāndur
- 2 Ḥayāta irgörür dil-i mürde ḥoş
Lebüñ būsı ki cānā ḥazz-ı cāndur
- 3 Ser-i zülfüñe yüz sürmek şafāsı
Ḥaḳıḳat kesb-i ' ömr-i cāvidāndur
- 4 Şafā-yı vuşlatuñ cānā hemīşe
Murād-ı cān-ı maḳsūd cenāndur
- 5 Eger devlet eger zillet beher ḥāl
Geçer ḳalmaz be Naẓmi bu cihāndur

197-Nev' -i dīger der ān ḳāfiye-yi incā vāv revī

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

- 1 O kim derd ü ğamı ḥadden birūndur
Anuñ her dem işi āh-ı derūndur
- 2 Faḳīr olub ğarīb olan kimesne
Ne yerde kim ola zār u zebūndur
- 3 Kişi kim nerd-i ğamda döne döne
Olur zār ola gelmiş bir oyundur
- 4 Kişi her dem hevā yolına yelmek

Muḳarrer bu ki bir özge cünündür

- 5 Hevāyile hevestür dīnūñ ancaḳ
Devāsı Nazmiyā şabr u sükündür

159-b

198-Nazīre

Mefā' īlün Mefā' īlün Fe' ūlün

- 1 Gönül kim derd ' aşkıyla zebūndur
İşi ḫadden birün āh-ı deründür
- 2 Olur her dem işi nāle ceresvār
Şol ehl-i dil ki baḫtı sernigündür
- 3 Tenümde dağiler ḳurş anı ṭabḫa
Bu suzān sīnem işte bir firundur
- 4 Hevā ehli hep āşüfte cenāndur
Hevāyilik hemīn ḫāl-i cünündür
- 5 Demādem Nazmi ki āhı kem itmez
Bu kim derdi anuñ ḫadden füzündür
- 6 Süleymān şāh kim şāhibḳırāndur
Nazīri gelmedi niçe ḳuründür

199-Nazīre

Mefā' īlün Mefā' īlün Fe' ūlün

- 1 Benüm yaşum ki her dem lālegūndur
Aña bāiṣ yine dağ-ı derūndur
- 2 O servūñ gül ruḥı ʿ aḳs ile yaşum
Demādem ḳande olsa lālegūndur
- 3 Perīṣān zūlfi gibi ol perinūñ
Benüm baḥtum siyāh u sernigūndur
- 4 Nola sermest olursam bāra ḳarṣu
Bahāruñ mevsimi vaḳt-i cūnūndur
- 5 Ḳanāʿ at eyle Naḳmi kim ḳanāʿ at
Degül illā ki ṣabr ile sūḳundur

200-Nevʿ -i dīger der ān ḳāfiye-yi incā yā revī
Mefāʿ ilūn Mefāʿ ilūn Feʿ ulūn

- 1 O kim bir derd ile ḳalbi ḥazīndür
İṣi her dem hemīn āh u enīndür
- 2 İrer mazlumuñ āhı āsümāna
Yaṣınuñ cāy-ı çāk ḳaʿ r-ı zemīndür
- 3 Vefā ehline herkes āferīn der
Hem ol ḥaslet sezā-yı āferīndür
- 4 Degüldür sözi gerçek olmayan ṣağ
İṣi anuñ yalan yire yemīndür

- 5 Senüñ nazm ile gūyā her kelāmuñ
Şafāda Nazmīyā dürr-i şemīndür

201-Nazīre

Mefā' īlün Mefā' īlün Fe' ūlün

- 1 Nigārum mihr-i ruḥdur meh cebīndür
Şu yüzden ḥüb u nāzük nāzenīndür
- 2 Daḥı güldür nigāruñ yasemendür
Cebīni tāze vü ter yasemendür
- 3 Lebi yāruñ ye şīr ile şekerdür
Ye sāde revḡān ile engebīndür
- 4 Demādem görenin ḥasret gözümde
Muḳarrer ' aḳs āh-ı āteşīndür
- 5 Dil-i ' aşık der-i ma' şūḳ Nazmi
İkisi āsümān ile zemīndür

202-Nazīre

Mefā' īlün Mefā' īlün Fe' ūlün

- 1 Nigāruñ ḳaşı ekşer dem ki çīndür
Hemīn ' uşşāḳa ol bir ' arz-ı kīndür
- 2 Cemāl ü ḥüsn ile ol nāzenīnüm
Bugün bir mihr-i ruḥtur meh cebīndür

3 Yaraşur her ne deñlü nâz iderse
O kim bir nâzı nâzük nâzenîndür

4 Ola anuñ ki dilde derd-i ‘ aşkı
İşi her dem hemîn âh u enîndür

5 Lebi haţţ birle Nazmi ol nigāruñ
Şanasun la‘ lden naķş nigîndür

6 Bu kaţre kaţre kan yaşumla yüzim
Kızılbaş ile şan irān zemîndür

203-Nev‘ -i dîġer kâfiye-yi bâ vaşl u ġurūc incā elf revî vü lâm vaşl u rā ġurūc
Mefā‘ îlün Mefā‘ îlün Fe‘ ülün

1 Şu mihrüñe eyleye mihr ü vefâlar
Virür ‘ aşıklara şevķ ü şafâlar

2 İder dildâde sen dildâr bed ġâl
Kim ide ġurmadın cevr ü cefâlar

3 İder lüţf ile yâd ol yâr yâdı
Dili yâdına gelmez âşinâlar

4 Demâdem ķadd ü çeşme vü zülf-i yâri
İdüb yâd eylerüm cāndan duâlar

5 Demâdem nazm-ı dür bâr ile Nazmi
Oķur yâre ġüzel medġ ü şenâlar

204-Nazîre

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ülün

- 1 Baña kılmakdan ol dilber cefâlar
Yigidi eylese mihr ü vefâlar
- 2 Cefâlar itmek ile baña dilber
Getürür başuma nice belâlar
- 3 İderler hâtırı şevk ile rüşen
Nazarda olduğunca mehlikâdur
- 4 Güzellerde müdâmî şoḥbet itsek
Sürülse cām ile şâfî şaḡalar

160-a

- 5 Bu Nazmi la' l-i cānān vaşfi birle
İder her dem kelām-ı cānfezâlar

205-Nev' -i dīger der ān ḳāfiye-yi incā bā revî

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ülün

- 1 Ola meclisde çün la' li ruḡablar
İçilür şevk ile mā' ü-l 'inebler
- 2 Olur gül gibi ḥandān ehl-i meclis
Ola çün anda ra' nā ḡonçe lebler

- 3 Lebi gonçe yuzi guş ūhlar ile
Gelür bezm-i meye ūevk ü ūarablar
- 4 Güzeller birle her yuzden muūāhib
Olur küūtaḫlar ūol bi-edebler
- 5 Bulur her yerde yer küūtaḫlar līk
Çeker ehl-i edebler hep ūa'blar
- 6 İrer iḫbāle ūol ūaḫū-ı 'acibler
Ki gören Naḫmiyā anı 'acebler
- 7 ūara beñler yuzinde dülberün ūan
Diyār-ı rūmda zengi 'arebler

206-Naḫire

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

- 1 Demādem ūol leb-i la' lī ruḫablar
Bizümle içseler mā' ül-inebler
- 2 Mey içsek bezm-i gülzār itsek nola
Nazarda gülizār u gonçe lebler
- 3 Mey içsek ḫoūca geçsek geçse ūāfi
ūafā ḫāliyle nice rüz u ūebler
- 4 Virür ūāfi ūafālar ehl-i bezme
Müdāmī yār ile 'ayū ü ūarāblar

- 5 Tölunuñ Nazmiyâ zevki odur kim
Vire ŧeftalüler la‘ lî ruḡablar

207-Nev‘ -i dīger der ān ḡāfiye-yi incā tā revī

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

- 1 Melik mülk içre ki ide ma‘ deletler
Olur ma‘ mūr anuñla memleketler
- 2 ‘Adalet birle bulur cümle ḡükkām
Ġafūruñ dergehinden maġfiretler
- 3 ‘Adaletten beridür ŧimdi ḡükkām
Olarda ŧimdi yoġtur ol cihetler
- 4 Bu ‘aŧr ayānınuñ var ekŧerinde
Ebed islāma sıġmaz bed ŧıfatlar
- 5 Zihī devlet o kim bir döne varub
Rezālet birle ḡılmaz meskenetler
- 6 Ḳanā‘ at zabt ider nefsi ḡanā‘ at
Urır letler aña her gāhletler
- 7 Bu ‘aŧr ‘ayānınuñ devrinde Nazmi
Zelīl olmuŧdur ehl-i ma‘ rifetler

208-Nazīre

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

- 1 Hep aġyāra iderler ʿ aātıfetler
Güzellerde ne çirkin ol cihetler
- 2 Kıyāmetleridür ādem öldürürler
Cemāl ü ħüsn ile ħūri şıfatlar
- 3 Komaz kūyında miskin tutmaġa yār
Ne deñlü eyler isem meskenetler
- 4 Yeñilmez tıfl-ı dil şol ʿ aşķ piri
Urır letler egerçi anı letler
- 5 Be Nażmi raġbet itmez oldı eller
Ayakda kaldı şaġib-i maʿ rifetler

209-Nevʿ -i dıġer der ān kāfiye-yi incā dāl revī

Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Feʿ ulün

- 1 Şalunsa karşı merde servkadli
Nazarda olsa nāzük lāle ħadler
- 2 Görüb zevķ ü şafāmuz dostlar ile
ʿ Adūlar iseler reşk ü ħasedler
- 3 Ĥabāset birle aġyārı nigāruñ
Ne müşkil biri birinden eşedler
- 4 Ebed dilberde fem fehm idimezler
Beġāyet ħurde cān ehl-i ħurdeler

- 5 Degül Nazmi iyü hâl idinürler
Bir özge hûbı hemdem hûyı bedler

210-Nev' -i dîger der ân kâfiye-yi incârâ revî

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

- 1 Şu bed hûlar ki iderler şûr u şerler
Görürler eller anlardan zararlar
- 2 Ebed bîkeslere bakmazlar aşlâ
Olar kim kullana kullar nevgeler
- 3 Kazanç idenler ellerden alurlar
Kazanub avuç avuç sîm ü zerler
- 4 Görürler pîrezen dehrün yalânın
İderler nefret andan gerçek erler
- 5 Hazer kıl Nazmi dâyim her nazardan
Cihânda çok durur cây-ı haşarlar

160-b

211-Nazîre

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

- 1 Güzel cânâneler kim cân degerler
Seven ' aşıkları güzel degerler
- 2 Perî peyker güzeller ehrimenden

Hazer itmezler âdemden kaçarlar

3 Nola nâz itse dâyim nâzenînum
Ki nâzük nâzenînler nâz iderler

4 Lebi bûsıyla yâri ehl-i diller
Dilerler cân ile cândan severler

5 Göreydüm yâri olurdu nişârum
Ayağı yüzine nazm-ı güherler

212-Nazîre

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ulün

1 O cânâmı ki cân ile severler
Yolına naqd-i cân işâr iderler

2 Perîdür ol güzel cânbağş-ı vaşlı
Ana anuñcün âdem cânı derler

3 İderler bülbül-âsâ nâle her dem
Şular kim gül gibi güzel severler

4 Düşenler ' aşkına bir cevır hûnuñ
Cigerler hûn ider ğamlar çekerler

5 Cihân câhında olanlar be Nazmi
Çekerler yok yire çok derd-i serler

213-Nev' -i dîġer der ân kâfiye-yi incâ sîn revî

Mefā' īlün Mefā' īlün Fe' ūlün

- 1 Dehānuñ bŭsesine anca kesler
İderler yoğ yire olmaz hevesler
- 2 Gŭzeller hemdem-i ađyār olurlar
Nitekim gŭller ile ħār u ħaslar
- 3 Yalar itler gibi yanuñca ađyār
Subaşı birle nitekim ' asesler
- 4 Demādem dillerŭñ kŭyuñda zārī
Nigār o yerde ŧavt-ı ceresler
- 5 Őapuña varduğın Nağmi ki sesler
İder ađyār o dem seg gibi sesler

214-Nev' -i dīger der ān ħāfiye-yi incā ŧın revī

Mefā' īlün Mefā' īlün Fe' ūlün

- 1 Belā hengāmesinde cevr kişiler
Ŧutar ħam kŭŧiđir ilegŭreşler
- 2 Ola anuñ yāri ŧālī' -i ŧad
Ana hep mihr ider yŭzi gŭneşler
- 3 Olub pŭr ŧevħ seyr İtdi klerince
Virŭrler ŧehre ŧŭhret māhveşler
- 4 Ruđuñda dilberŭñ ħāl-i siyehler

Gülistân içre şan tıfl-ı hâbeşler

- 5 Ço cevri itsün dil-i Nazmiye dilber
 Olurlar ehl-i diller cevrişler

215-Nev' -i diğer der ân kâfiye-yi incâ fâ revî

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ulün

- 1 Uşulle uymağa mecliste defler
 Elinden muṭribün yer zârî kefler

- 2 Kemân ebrûlar atsa ğamze oğın
 Olurlar cân ile diller hedefler

- 3 O devlet kânı kim bize gelüb yâr
 Vire zât-ı şerîf ile şerefler

- 4 Ṭapusına ṭapu kılmağa yârün
 Yolunda bağlar ehl-i ' aşk şaflar

- 5 Belâ bahrinde Nazmi dürr-i ' aşka
 Belâkeş diller olmuşdur şadefler

216-Nev' -i diğer der ân kâfiye-yi incâ kâf revî

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ulün

- 1 Anuñçü nüş ider eller ayaklar
 Ġam-ı devr anları ansuz ayaklar

- 2 Tuz olmasun diyü damağı yârün

Gözüm yaşuyla sil olur şoşaklar

3 Dehānı b̄sesin l̄tf eylemez yār
Şaḡınur benden anı āh şaḡkalar

4 Dirīgā ḡasretā sil-i ecelden
Soyunmuşdur niçe niçe uçuklar

5 Ḳaralar ḡaḡtı sevdāsıyla yārūñ
Ḳara yazulı Nazmi çok varaḡlar

161-a

217-Nev' -i dīger der ān ḡāfiye-yi incā lām revī

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

1 Maḡall-i ḡadr olmaz nāmaḡaller
Ebed ilünde olmaz bed ' ameller

2 Biri p̄riyle bir az nesne için
İder vay ehl-i dünyā çok cedeller

3 O şaḡsuñ ' aḡlı yoḡtur Şübhe mi var
Ki ide yoḡ yire çok t̄l-i emeller

4 Hevā ehli olan āvārelerdür
Gezen b̄h̄de ekşer mübtezeller

5 Bu ' aşr içre be Nazmi bir faḡīri
Ayaḡlarda görüb ḡaldurmaz eller

218-Nazîre

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ülün

- 1 Çıķub nâz ile seyrâna güzeller
Diger her birine anuñ göz allar
- 2 Perîdür ħüsn ile her biri bir cân
Hemân âdem helâk eyler güzeller
- 3 Kıtı çirkin durur güzelleri ile
Maħalle seyrin itmek yâ maħaller
- 4 Hevâ-yı zülf-i dildâr ile dil âh
İder dâyim niçe tül-i emeller
- 5 Bu Nazmi bînazîr ehl-i nazardur
Ki güzellerde gözler bî-bedeller

219-Nazîre

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ülün

- 1 Ayaġuñ tozına yüz sürsem eller
Bu ben üftâde-i ta'n ile eller
- 2 Seni görüb şoña her an ider reşk
Bu ħüsn ü âl ile ġayrı güzeller
- 3 Muħal görmesün anı kendüne kim
Muħallik belger ola nâ-muħaller

- 4 add ü zülf ü femüñ hieri virür āh
Elemler ektirüb tül-i emeller
- 5 Demādem vaşf-ı la' lüñ birledür hep
Bu Nazmi didik ey rengin ğazeller

220-Nazire

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 eker dünyā için anlar ki ğamlar
İderler yo yire taşsıl elemler
- 2 Ayaqlarla yürirler elleri vāy
Ne demler ki ideler begler sitemler
- 3 Bulınurlar nie yoluğta oğa
Cihānda var ola ehl-i keremler
- 4 Olur ma' nev günāhın añub ādem
Nedemler birle āh itse ne demler
- 5 Kişi Nazmi gerek kim bir günāhı
Ne dem itse ide biñ biñ nedemler

221-Nev' -i dığer der ān āfiye-yi incā mīm revī

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Eger kim itmese cāna sitemler
Baña eylerdi cānāne keremler

- 2 Hemân vaşl olmasaydı baña yârũñ
Eger çektürmese hicr ile ğamlar
- 3 ẖadd ü zũlf ü dehâmı hicri yârũñ
Baña her gâh çektürür elemler
- 4 Muşâhib ʿ aşıkundan ğayrı yâre
Olur kimler olursa cümle kimler
- 5 Güzeli severler ile yâri degülsün âh
Yine Nazmi naşib olsa o demler

222-Nazîre

Mefâʿ ilün Mefâʿ ilün Feʿ ülün

- 1 Baña yâr itmese cevri ü sitekler
İderdi hağ bu kim lütf u keremler
- 2 Nigâr ile gelüb bir yere ʿ uşşâğ
Olunsa nağmeler kıanı o demler
- 3 Cefâ-yı dilrübâlardan demâdem
Çekerler ehl-i diller niçe ğamlar
- 4 ẖadd ü zũlf ü fem-i dilber firâkı
Dile her gâh çektürür elemler
- 5 Geçerler Nazmiyâ bir resm ile nağş
Alurlar dilleri dilkeş şanemler

223-Nazîre

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ulün

- 1 Baña kim yâr ider her dem sitekler
O yüzden gözleyüb eyler keremler
- 2 Kadd ü zülf ü femiyle her nazarda
Güzeller gösterürler âh elemeler
- 3 Tutar ' arz-ı hüsne şüret anı
Güzellik deyri seyrinde şanemler
- 4 Güzeller hüsni ile hep şâhlardur
Dağı ' aşıkıkları hayl ü haşemler
- 5 Alur bu Nazmi hattı-ı yârdan hâz
İder pes hatta meyl ehl-i kalemler

224-Nev' -i dîger der ân kâfiye-yi incâ nün revî

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ulün

- 1 Gözi pürnür ider haddi semenler
Dili mesrür ider hattı çemenler
- 2 Dili bülbül gibi pür şevk iderler
Nazarda gülruğ u gönçe dehenler
- 3 Şafâdur sineye gelmek begâyet
Şu ra' nâ gül gibi nâzük bedenler

- 4 İderler zerd rüyı zer mişāli
Fırākı derdi birle sīm tenler
- 5 Olur dīvāne ve āşüfte Nazmi
Perī peyker güzel dilber sevenler

161-b

225-Nazīre

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

- 1 Müdāmī ' ayş ile nūşa düşenler
Olurlar şevke düşüb şūh u şenler
- 2 Ne ra' nādur kişinüñ sīnesine
Şarulmağ gül gibi nāzük bedenler
- 3 İşitse gül yüzi vaşfunıra' nā
Gelür gönçe o dem gönçe dehenler
- 4 Serāser reşk mihr ü māh olurlar
Giyüb zerbeft cāme sīm tenler
- 5 Perī rūlarla tenhā şöḫbeti āh
İderler Nazmi ekşer Ehrimenler

226-Nev' -i dīger der ān kāfiye-yi incā hā revī

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

- 1 Pür olduḫca yüzi mihr alnı mehler

Melekler ile ʔolar Şan ĩd-gehler

2 Yüzi mihr alnı meh cānānelerden
Virür cānā Őafā rüşen nighler

3 Çeker ‘āŐıklarında ĩd-gehe
Güzeller Őehleri niçe sipehler

4 Olur derinüñ yeri her ĩd-geh Şan
Ki yoğlar ʔullarını anda Şehler

5 Olurlar ĩd-gehte Nazmi ‘āŐıđ
Nigārınler yolında ĥāk rehler

227-Nev‘ -i dığer der ān ʔāfiye-yi incā yā revĭ
Mefā‘ ĩlün Mefā‘ ĩlün Fe‘ ũlün

1 Şu dem kim çalina deflerle neyler
Semā‘ a girmeyen mecliste neyler

2 Şu meclis kim ola neylerle pür Őevđ
Őafālarla içilür anda meyler

3 Yaramazlarla üns itmezler aŐlā
Irağ eylerler andan kendün eyler

4 Yağıptur işbu dehrün nār-ı ʔahrı
Niçe keyler diline anca keyler

5 Gerek ĥam baħrine düşenlerün hep

Be Nazmi āşināsi Hızır peyler

228-Nev' -i dīger der ān kâfiye-yi incā nūn revī
Mefā' īlūn Mefā' īlūn Fe' ūlūn

- 1 Şu kim 'āşık durur hep tırmar ağlar
Ġam odıyla hemīn baġrını daġlar
- 2 Gōñŭlde 'aşkı olan gözlerinŭñ
Yaşın dōker yaşın yaşın hep ağlar
- 3 Şu çağlar kim kişi bir 'aşka dŭşe
Gōzinŭñ yaşı şular gibi çağlar
- 4 Derūnuñda eger 'aşk olmasaydı
Şadā 'aksiyle āh itmezdi taġlar
- 5 Degŭl 'aşkı olanla olmayan bir
Nitekim şayrularla Nazmi şaġlar

229-Nev' -i dīger der ān kâfiye-yi incā nūn revī
Mefā' īlūn Mefā' īlūn Fe' ūlūn

- 1 Gŭzellŭk birle maġbŭb-ı cihānlar
Olurlar hep perī mānendi cānlar
- 2 Şu dilberler ki ola pŭr hŭsn ū pŭr ān
Gōñŭller alur anı āh anlar
- 3 Açılır bāġda gŭl gibi diller

Revān olsa boyı serv revānlar

- 4 Belā bezminde nidegüm bilensün
Demādem ideyin āh u fiğānlar
- 5 İderler ādemi dīvāne Nazmi
Şu cānānlar periveş hūb cānlar

230-Nazīre

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

- 1 Şu cānānlar şol ehl-ş ' aşka cānlar
Güzellükde birer hūr-ı cenānlar
- 2 Melektür her biri şan gökten inmüş
Ne yerde olsa ol rūh-ı revānlar
- 3 Gedā-yı rūh u ' ömr uzunluğıdır
Nazarda kākül-i ' anber feşānlar
- 4 Uranlar ' aşk ile Ferhādden dem
Demādem ' aşk ile eyler fiğānlar
- 5 Kişinüñ Nazmi kıalmaz yarı cānı
Vefā-yı ' ahdden idince yār cānlar

231-Nev' -i dīger der ān kâfiye-yi incā vāv revī

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

- 1 Belā-yı ' aşk ile ehl-i cünūnlar

ılur adden bir n  h-ı der nlar

- 2 Der ndan itd r rlere  h her dem
af  ılmada ol adden bir nlar
- 3 Beni z r itmek i n nerd-i amda
alar d ne d ne gerd n oyunlar
- 4   Ul vv-i  nları hi olmaz al 
İre  n masıb-ı    liye d nlar
- 5 O g lruhs r hicrinde bu Nazmi
Dem dem d ker ek-i l le-g nlar

162-a

232-Nev  -i d ger der  n  fiye-yi inc  y  rev 
Mef  l n Mef  l n Fe   l n

- 1 İder   u k b lb lve en nler
Der ol g lru hezar n  ferinler
- 2 G ren g zler olur evk ile p r n r
İde  n ehr seyrin meh ceb nler
- 3 Ne dem kim n z k ne n z iderler
Niy z isterler ol dem n zeninler
- 4 Deh nı var mıdur y  yo mu y r n
Ebed fark idimezler urdeb nler

- 5 Ceb̄inin ç̄in idüb ol nāzen̄inüm
İder bu Nazmiye göz göre k̄inler

233-Nev̄ -i d̄iger der ān k̄āfiye-yi bā vaşl u ħurūc dāl revī
Mefā' īlün Mefā' īlün Fe' ūlün

- 1 Leb-i cānāneye kim cān didiler
Diler dil anı cāndan cānda diler
- 2 Yola gitse kaçan ol yār yā rabb
Aña yoldaş ola kırklar yediler
- 3 Ne zehr olduğunu ħān-ı firāķuñ
Bilürler āh anlar kim yediler
- 4 Şu şūfīler ki lūt ' aşıklarıdır
Gidiler şan yagma olmuş kediler
- 5 Şeref buldukları budur ki Nazmi
Şerīf olurlar ekşer meşhedīler

234-Nev̄ -i d̄iger der ān k̄āfiye-yi incā rā revī
Mefā' īlün Mefā' īlün Fe' ūlün

- 1 Gözüm yaşı durur biħadd çeriler
O cārī olmada gāyet çeriler
- 2 Güzeller seyr-i şāhra itseler şan
Derilür bir yire kebk diler

- 3 Gelüb üns eylemekden ins birle
Birilerdür ‘aceb cāndur perīler
- 4 Biribiriyledür her bir perī rū
Olurlar āh ādemden perīler
- 5 Bu rüşendür ki şevk-i mihr-i yāre
Dün ü gün mihr ü mehtür müşteriler
- 6 Şafā şaffıyla sulţān-ı bahāra
Şol aķ güller durur yiñiçeriler
- 7 Şu şevket kim bu āsmānilere haķ
Durubdur görmedi iskenderīler
- 8 Şu miğferdür aşık başı kim anda
O yer yer dağ yekser yekserīler
- 9 Olur her zāt-ı pāke Nazmi māil
İder pes meyl cevher cevherīler

235-Nev‘ -i dīger der kâfiye-yi müreddef be vāv bā vaşl u hūrūc zā revī
Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ulün

- 1 Şu güzelde ki güzel ola gözler
Görenler anı cān göziyle gözler
- 2 Olubdur ayruluķ derd ile şayru
Gönül ol derde hoş em yārūñ özler

- 3 Göñül göynüklüğü göynüklü ider āh
Anuñ ol derdine göyinür özler
- 4 O kim sevgü odına yana andan
Gelür gönül yaqar göynüklü sözler
- 5 Senüñ şol ala gözler kim var ey cān
Alubdur Naẓmiyā ol ala gözler

236-Müreddef der ẓāfiye-yi mücerred incā tā revī

Mefā' īlün Mefā' īlün Fe' ūlün

- 1 Baña ol yār ' ahd-i vuşlat eyler
Güzel himmet ki hayra niyet eyler
- 2 Perīdür varsa ol yār cānum
Ki ādem görse qaçar vaḥşet eyler
- 3 Helāk itmek muqarreedür beni āh
Şu cevri kim baña ol āfet eyler
- 4 Süre sāki ki şāfī cām-ı rāhı
Şafālar birle rūhı rāḥat eyler
- 5 Yaraşmaz Naẓmiyā ār ide nāşı
Ne dem yār ile yārān şoḫbet eyler

237-Nazīre

Mefā' īlün Mefā' īlün Fe' ūlün

- 1 Lebüñle cān ki cānā ülfet eyler
O ħāli ħālet-i cinsiyet eyler
- 2 Dem-i vaşluñda bezl et būs-ı la' lüñ
Ki ĩd olduċta hep leyl şerbet eyler
- 3 Saña secde ider ma' nāda rāhib
Büti ol ey şanem bir şüret eyler
- 4 Cinān zevċi bulur cān u cenānı
Şu kim sen ħüri birle şoĥbet eyler
- 5 Bu Nazminüñ sen cānısun ey cān
Anunçün sāki cāndan nisbet eyler

238-Nev' -i dīger der ān ħāfiye-yi incā rā revī
Mefā' ĩlün Mefā' ĩlün Fe' ũlün

- 1 O kim her yerde hep şūr u şer eyler
O yüzden ħālin itten bedter eyler
- 2 O kim ħaye ehli ola dāyimā ol
Gönül yapar gönüllerde yer eyler

162-b

- 3 İder andan zuhūr anca mezāhir
Ĥaĥ anı lütfına kim mazĥar eyler

- 4 Ola zilletle her kim derbider ol
Odur dile özin hāk-i der eyler
- 5 Virüb bir hoş letāfet nazma Nazmi
Didügi nazmı hāḳḳā cevher eyler

239-Nazīre

Mefā' īlün Mefā' īlün Fe' ülün

- 1 O kim kendin kapuñda çāker eyler
Benüm eller aña ' izzetler eyler
- 2 Ayağuñ tozına ol kim sürer yüz
Meh ile mihre kendin hemser eyler
- 3 atar cānına cān hoş zev birle
O kim sen yār cānıdur bir eyler
- 4 Yaramazlardan eyleñ gelmez aqlā
Yine pes eyleñi hep iyler eyler
- 5 Senüñ zāt-ı şerīfün vaşfi birle
Bu Nazmi nazmını pür cevher eyler

240-Nev' -i dīger der ān āfiye-yi incā mīm revī

Mefā' īlün Mefā' īlün Fe' ülün

- 1 Dili işgāl-i dünyā pür gam eyler
Sefāhat āretidür ' aqlı kim eyler

- 2 Virüb hayret kiſiye fikr-i dünyā
Ta‘ aq̄kul q̄omayub lā yefhem eyler
- 3 Cihāndan el çeküb iden ferāgāt
Qanā‘at birle özge ‘ālem eyler
- 4 Vire çün devlet el yüz tuta iqbāl
Kimi olursa özge ādem eyler
- 5 Demādem ki ola dilde zıkr-i mevlā
Dili ſevkiyle Nazmi hurrem eyler

241-Nazīre

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

- 1 Dili keyfiyet-i mey bi-ğam eyler
Müdām ol hālet ile hoş dem eyler
- 2 Sürer ‘ālem ſafāsun ol ki ſāfī
Mey içüb dilber ile ‘ālem eyler
- 3 Perī peykerlerün ſol derd-i ‘aşkı
Kime düşerse bir hoş ādem eyler
- 4 Firāq-ı yār her dem ‘āſıqun āh
Dilin pür ğam gözin hem pür nem eyler
- 5 Hevā-yı ‘aşq Nazmi ādemi āh
Demādem āh birle hemdem eyler

242-Nev' -i d̄iger der ān k̄āfiye-yi incā nūn revī

Mefā' īlūn Mefā' īlūn Fe' ūlūn

- 1 Ol er kim muttaşıl meyl-i zen eyler
O ħāliyle o kendūn kevden eyler
- 2 Hevā-yı nefesine uyan demādem
Özine nefsūn özge rehzen eyler
- 3 İde şevk ile her dem ol ki tevħid
Açar anuñla gönlūn rūşen eyler
- 4 Kimūñle dost olsa müfsid olan
Fesad ile özine düşmen eyler
- 5 Ola Nażmi o kim bir şāf dil yār
Kimūñle şöħbet eylerse şen eyler

243-Naẓīre

Mefā' īlūn Mefā' īlūn Fe' ūlūn

- 1 Şafā-yı mey dili şāfī şen eyler
Kadeħler devri bezmi gülşen eyler
- 2 Kişinūñ mihr-i ħadler birle şöħbet
Açar şevk ile gönlin rūşen eyler
- 3 O kim 'ākıldur olmaz zenperest ol
O fi'li fehmi yoğ bir kevden eyler

- 4 Ḳanā' at gencini 'āqıl olanlar
 Zihī devlet özine miskiñ eyler
- 5 Nigāruñ cümleden her resme taḥsīn
 Bu Nazmi vaşf-ı ḥüsnüñ aḥsen eyler

244-Nev' -i dīger der ān ḳāfiye-yi incā hā revī
Mefā' īlün Mefā' īlün Fe' ūlün

- 1 O kim 'aql ile kendün hemreh eyler
 Özin ḥāl-i cāndan aña eyler
- 2 Ġam üzre ğam ider ḳaddi muza'af
 Kişinüñ derdi kendin hemreh eyler
- 3 Heves itme o kāra kim o kārı
 Hemīn bir aḥmaḳ u bir ebleh eyler
- 4 O kim bir fi'l-i ḳabīḥ üzre ola ol
 Özin ḥalk içre key müstekreh eyler
- 5 Ola ḥaḳḳ ile Nazmi dāyim ol kim
 Aña ḥaḳ'avn lütfun hemreh eyler

245-Nev' -i dīger der ān ḳāfiye-yi incā rā revī
Mefā' īlün Mefā' īlün Fe' ūlün

- 1 Ḥasīsüñ fikri hep sīm ü zer olur
 Aña bir yüzden ol derd-i ser olur

- 2 O kim ĩmānı ola lā cerem ol
Kime olursa ŧefkat eyler olur
- 3 Yalancı pĩrezen dehri iden terk
Ħaķĩķat birle bir gerçek er olur

163-a

- 4 Añalum ol gũni kim anda yekser
Gedālar ŧehler ile hemser olur
- 5 Kemāle irgörũldũn Nazmi nazmı
Didigũ nazm nazm-ı cevher olur

246-Nev' -i dıger der ān ķāfiye-yi incā mĩm revĩ
Mefā' ĩlũn Mefā' ĩlũn Fe' ũlũn

- 1 Kiŧi ķār-ı cihāndan derhem olur
İŧi bi'l-cũmle cem' -i dirhem olur
- 2 Bu dũnyā meyli kim var her kiŧide
Dirĩgā varduğunca muķkem olur
- 3 Kiŧinũñ devr elũnden dũne dũne
Demādem çektügi derd ũ ğam olur
- 4 Demādem ŧaķinũñ 'ırzın zalalden
Yine 'arz ehli birle hemdem olur
- 5 'Avām-ı nasda ādemlik olmaz

‘Avām ey Nazmi pes lā yefhem olur

247-Nev‘-i dīger der ān kāfiye-yi incā nūn revī
Mefā‘ īlūn Mefā‘ īlūn Fe‘ ūlūn

- 1 Ol er kim hemrehi her rehzen olur
Üzen uş ol ire bir rehzen olur
- 2 O merdüñ ki ola her dem hemrehi olur
Ne deñlü zeyrek ise kevden olur
- 3 Şu qalbe ki itmeye hergiz eşer āh
O mişl-i seng ü ‘ayn-ı āhen olur
- 4 Olur ğamdan perī bir şevk düşüb
Dem-i zevke düşen dil rüşen olur
- 5 Niçe bir ola Nazmi bir kişi şen
Ki her şenlik şoñı hep şīven olur

248-Der kāfiye-yi müreddef be elf zā revī
Mefā‘ īlūn Mefā‘ īlūn Fe‘ ūlūn

- 1 Güzeller her kaçan kim nāz iderler
Dönerler şīveye āġāz iderler
- 2 Gönüller murgı şaydına güzeller
Hümā gibi yüce pervāz iderler
- 3 Cefā vü cevri çoĝ idüb güzeller

Vefā vü mihri ğāyet az iderler

4 Güzeller nālede ‘ aşıklarını
Bu qanūndur niye demsāz iderler

5 Güzeller Nazmiyā kendülerini
Güzel göstermege tannāz iderler

249-Nev‘ -i dīger der qāfiye-yi be elf incā nūn revī

Mefā‘ ilūn Mefā‘ ilūn Fe‘ ulūn

1 Şu cānānlar ki qāşd-ı cān iderler
O hāliyle dem olur qan iderler

2 Benüm cānānımuñ būs-ı lebine
İdenler qāşd qāşd-ı cān iderler

3 Öpenler yārümūñ zībā ‘ izārın
Haqīqat ğāret-i imān iderler

4 Giriftār-ı belā-yı ‘ aşq olanlar
Demādem nāle vü efgān iderler

5 Lebi mercān dīşi lū‘ lū güzeller
Benüm Nazmi yaşum ‘ ummān iderler

250-Nev‘ -i dīger der qāfiye-yi müreddef be yā şın revī

Mefā‘ ilūn Mefā‘ ilūn Fe‘ ulūn

1 Müdāmī cānla hoş ‘ ayş idenler

Olardur ʿārifāne iş idenler

- 2 Cefā tîgiyle dilberler durur āh
Hemān ʿāşık-ları dilrîş idenler
- 3 Nigārīnler durur cev̄r ile derdā
Dil-i ʿuşşāķı pür teşviş idenler
- 4 Zamānuñ ḥakim-i zālimleridür
Kişinüñ āh nūş-ı niş idenler
- 5 Güzellerden şoran bilür be Nazmi
Benüm aḥvālimi teftîş idenler

251-Nevʿ -i dîġer der ḳāfiye-yi müreddef bā elf incā kāf revī ve elf revī ḥarf ü
hā vaşl

Mefāʿ īlün Mefāʿ īlün Feʿ ūlün

- 1 Güzeller içre yoġtur saña beñzer
Daḥı ʿāşık-lar içre baña beñzer
- 2 Güzellükte ki Yūsuf-tur ser āmed
Bugün sensün güzel bir aña beñzer
- 3 Dem-i ʿīsā kim olurdı o cānbaḥş
Senüñ ol nuṭķ rûḥefzāna beñzer
- 4 Güzeli mi var güzel kim ḥüsni anuñ
Ola şol ḥüsni biḥemtā ki beñzer

- 5 Niçe cānāne sevdi sevmedi līk
Dağı bu cān Nazmi saña beñzer

252-Nev' -i dīger der ān kâfiye-yi incâ vāv revī

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

- 1 Ne 'ıtr ola hıtt-ı hoş-būña beñzer
Meger kim misk-i çindür buña beñzer
- 2 Meded gel hicre düşdüm buñ demidür
Belâ olmaz hey āfet buña beñzer
- 3 Yüzüne benzedügi gibi hırşid
Meh alnuña hilâl ebruña beñzer
- 4 Serāmed olduğı gülşende servün
Budur kim kâmet-i dilcūña bañzer
- 5 Bugün sihr ile fettānlukta çeşmün
Hemān şol gamze-i cāduña beñzer
- 6 Ele cām alsa şāfidür ki şākī
Şafāda la' l-i dilber şuña beñzer
- 7 Şabā kim yiler oñmaz der yoluñda
Kırı yelmekde Nazmi oña beñzer

253-Nev' -i dīger der ān kâfiye-yi müreddef be elf nūn revī

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

163-b

- 1 Alub dil göz göre her an güzeller⁹
İderler yine kaçd-ı cān güzeller
- 2 Alurlar ādemūñ ‘ aqlını Başdan
Periveş hūsn ile şol cān güzeller
- 3 İderler ādemi baqdıqça hayrān
Şu fettān şol gözi mestān güzeller
- 4 Olub bir hoş tabīb-i haste ‘ aşq
Olur dil derdine dermān güzeller
- 5 Olurlar Yūsuf-ı ken‘ an mişāli
Melāḫat mısrına sulṭān güzeller
- 6 Cebīn ü ḫaddi dönüb māh u mihr
Olur āfet-i devrān güzeller
- 7 Olurlar Nazmiyā bir ḫan cevher
Dişi lü‘ lü lebi mercān güzeller

254-Nev‘ -i diġer der ḫāfiye-yi müreddef be elf ü vaşl incā nūn revī ve elf redif
ü yā vaşl

Mefā‘ ilūn Mefā‘ ilūn Fe‘ ulūn

- 1 Gel ey hūsn ilinūñ sulṭānı dilber
Cihānuñsürūr-ı ḫūbānı dilber

⁹ 1636/:44-a

- 2 Leṭāfet kişverinüñ pādişāhı
Melaḥat milketinüñ ḥānı dilber
- 3 Belāya mübtelā cānlar devāsı
Gönüller derdinüñ dermānı dilber
- 4 Temāşā-yı ruḥ-ı zībāsı ile
Ḳamu ‘āşıkıların imānı dilber
- 5 Güzeller nāzeninler pādişāhı
Cihānuñ cānı vü cānānı dilber
- 6 Bugün ḥüsn ü cemāl-i mehveş ile
Bu devrünün Yūsuf-ı ken‘ānı dilber
- 7 Perī peyker güzel dilberler içre
Bu Nazmi mübtelānuñ cānı dilber

255-Nev‘-i dīger der ān ḳāfiye-yi incā hā revī

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

- 1 Gel ey iḳlīm-i ḥüsnün şāhı dilber
Güzellük göğünün hem māhı dilber
- 2 Nazar ḳıl bī-sitāre ‘āşıḳa gel
Eyā mihr ehlinün dilḥāhı dilber
- 3 Gel ey mihre mülāzım ḳullarınınuñ
Kemāl-i ‘izzet ile cāhı dilber

4 Bugün sensin kaçub ehl-i dilden
Olan nādānlaruñ hemrāhı dilber

5 Kūl olub Naẓmi virmezdi saña dil
Sen olmasañ güzeller şāhı dilber

256-Nev' -i dīger der ān kâfiye-yi incā mīm revī
Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

1 Benüm ey şāh-ı hūbānum ğāzanfer
Güzellük mülkine cānum ğāzanfer

2 Ğāzanfer fer şeh-i hūbān-ı 'ālem
Benüm haydār-şıfat cānum ğāzanfer

3 Melāhat mısrınuñ sen Yūsufisun
Şeker leblerle sultānum ğāzanfer

4 Bir ādem cānı cānānısın o yüzden
Perīsün sen benüm cānum ğāzanfer

5 Saña kaplan derisi taqyeler key
Güzel yaraşur aslanum ğāzanfer

6 Çıķub şırāne seyrāne hıramān
Şalın ey merd-i meydānum ğāzanfer

7 İdübtür Naẓmiyā çok dili şıķarın
Benüm ol şıriz dānum ğāzenfer

164-a

257-Der baħr-i hezec müseddes şadr u ibtidā aħreb ü cüz^ç -i düm u pencüm maħbüz u ^çarüz u ğarb-ı maħşür taħṭīyeş mef^f ülü mefā^ç ilün mefā^ç il der kıfīye-yi mireddef be elf rā revī

- 1 Dünyā hevesiyle kişi hemvār
Ĝam bārı çeker ne Şübhe her bār
- 2 Dünyā ki fenāsı var aña meyl
Yoķ yire der aña Şübhe mi var
- 3 Ayakta kalan ki düşkün olur
Muhtāc olur ellere o nāçār
- 4 ^çĀrī olur imdi her hünlerden
Olmaya o kimsede ki bir ^çār
- 5 Yoķ yire hevā yolına Nazmi
Var eyleme naķd-i ^çömri işār

258-Der naħr-i hezec müseddes şadr u ibtidā aħreb cüz^ç -i düm u pencüm maħbüz u ^çarū u ğarb-ı maħzūf taħṭīyeş mef^f ülü mefā^ç ilün fe^ç ülün der kıfīye-yi mücerred rā revī

- 1 Her dem oña bir hevāya
Bir yerde anuñla bulmaz ol yer
- 2 Bir kesde ki olmaya temmül
Her kārı anuñ hep olur ebter

- 3 Dünyāya ziyāde meyledendür
Altunlu geyer o kim serāser
- 4 Hāk olacağuz kişi aķub āh
Hāk ile gerek ki ola beraber
- 5 Kemyāb durur bugün ne Şübhe
Nazmuñ gibi Nazmi nazm-ı cevher

259-Nev' -i dīger kâfiye-yi be elf te' sis ü ħarf-i daħil rā revī
Mef' ulü Mefā' ilün Fe' ulün

- 1 Anuñ ki ola ħalbi pāk ü tãhir
Hulķ-ı ħüsn eyler anı zãhir
- 2 Hulķ ħüsni olan kişiden
İhsânlar olur hemîşe şadır
- 3 Her kim ki belī diye ħazāya
Olur o ħamu belāya şābir
- 4 Hāk daħı ne Şübhe şākir olur
Hulķ ola o kimseden ki şākir
- 5 Yirin alısar durur bir āķir
Gİtdi kde kişi cihāndan lā āķir
- 6 Nazmi kerem olma her kişiden
Olur kerem ehli kimse nādir

164-b

260-Nev^ç -i dīger ḳāfiye-yi bā vaşl u ḥurūc incā sin revī vü dāl vaşl u rā revī
Mef^ç ūlū Mefā^ç ĩlūn Fe^ç ūlūn

- 1 Şol kes ki ḥasīsü bil āḥesdür
Nākıstur ol evvelā ne kestür
- 2 Bir kimse ki bī-kerem ola ol
Ol ḥāl ile bir ḥas āḥesdür
- 3 Burun ile selām alan kese var
Ver ḳardeş ögüt o ḥūyı kestür
- 4 Dehrūñ niçe dürlü pendi bir bend
Āḳıl olam ādemiye bestür
- 5 Dünyā hevesi var o Nazmi
Hey yoḳ yire özge bir hevestür

261-Nev^ç -i dīger der ḳāfiye-yi müreddef be elf ü vaşl u ḥurūc incā şın revī vü
elf redif ü lām vaşl u rā ḥurūc muḳaddem
Mef^ç ūlū Mefā^ç ĩlūn Fe^ç ūlūn

- 1 Bađrında kimūñ kim ola başlar
Her demde döker o ḳanlı yaşlar
- 2 Anuñ ki eli ola bir işte
Hep ellere ol ezāya başlar

- 3 Āzer olur yürür yavuzlar
 Āsūde olur ʔurur yavařlar
- 4 Her kim ki ʔabaʔat ide gören
 Ṭa' na ʔuř birle anı ʔařlar
- 5 Yok yire durur bu dünya için
 Nazmi ol olan niçe şavaşlar

262-Müreddef der ʔāfiye-yi mücerred rā revī muaḥḥir

Mef' ūlū Mefā' ilün Fe' ūlün

- 1 Bir kişi ki olmaz işler eyler
 Bir yerde anuñla bulmaz ol yer
- 2 Her dem ' arĸ-ı cebini ile
 Kesb ehli cebini Pürzer eyler
- 3 Ol kimse ki ' aĸlını semirdür
 Elbette tenini lāĸa eyler
- 4 Ķul olsa o kimse kim ' Aliye
 Kendüyi miřāl ʔanber eyler
- 5 Ḥoř lafz u laṭif ma' nā birle
 Nazmını bu Nazmi cevher eyler

263-Nazire

Müfte' ilün Müfte' ilün Müfte' ilün Müfte' ilün

- 1 'Älemde ehl-i Őur u Şer ne deñlü kim var serbeser
Yok yire varı olısar bir nikbeti ile derbider
- 2 Muhtâc u aç olmaz dağı bir zillate düşmez ebed
Kimse eline bakmayub avcunda olan sîm ü zer
- 3 Adamlığı olmaz ebed hergiz hağıkat gözlemez
Nâkıs olub nâdân olan bir kıader bulsa ne kıader
- 4 Adamlığa kıalmaz heves adam gibi adamlara
Sevmez ebed hemdemligi ol kimse kim dünyâ sever
- 5 Yekser laţif elfâz ile rengin meâniyle ki var
Hağkâ budur kim Nazminün nazmı durur nazm-ı dörer

264-Der bağr-i hezec sâlim tağtiyeş müstef ilün müstef ilün müstef ilün
müstef ilün der kıafiye-yi mücerred incâ râ revî musammağ muađđir

- 1 Ol yüzi Şems alnı kıamer kılsa baña rüşen nazâr
Bende bulur ğâyette fer ol Őevkı ile nür-ı başar
- 2 Bu gözlerüm rüşenligi cân ile ğönlüm Őenligi
Ħüsn ü bahâ ğülŐenligi ol yüzi Şems alnı kıamer
- 3 Āh ol vefâsı yok ğüzel āh ol cefâsı çok ğüzel
Kırpikleri ol oğ ğüzel oğlar ol oğlarla ciger
- 4 Ğönlüm ki aldı ol ğüzel ol Ħüsn birle bî bedel
Vaşl olmağa vireydi el Başdan iderdüm terk-i ser

- 5 ‘Ayn-ı vefā idi vefā ğam yoĝdı hergiz baña
Cāna cefādan Nazmiyā cānāne geçseydi eger

265-Müreddef der āfiye-yi müreddef be elf incā dāl revī
Müstef ilün Müstef ilün Müstef ilün Müstef ilün

- 1 Manzar aña kim bir yüzi gül āmeti şimşād olur
Gül gibi açılır her demde ol dilşād olur
- 2 Cānān yolına cān revān eyler mi her ‘āşık gönül
‘Aşık ile her Mecnūn olan sen şanem kim Ferhād olur
- 3 ‘Āşıklarun āhı nice kār eylesün dilberlere
Gönli o sīmīn tenlerun pes cümleten pulād olur
- 4 ‘Ādetleridür dāyimā ‘aşık ehline zulm ü sitem
Bu hüsn ili serverleri yā rab nice bīdād olur
- 5 Nazmi şu dil kim dilberun her emrine münkād olur
Cevr ü cefāsiyla anun elbette ol mu‘tād olur

266-Nazīre

Müstef ilün Müstef ilün Müstef ilün Müstef ilün

- 1 Şimşād addun yād idüb ayĝulu gönüm şād olur
Anunla anı ĝuşşadan ey servüm ol āzād olur
- 2 Sen hüsrev-i şīrīn lebun ‘aşkına düşen ‘āşıkun
Kārı demādem derd ile Ferhādveş feryād olur

- 3 Şīrīn lebūñ kim hūsrevā nūşinrevānum dirmüş
Niçün virür düşnām telḥ ol yā niçün bīdād olur
- 4 Sen sīm ten cānānenūñ dilden ḥayāli gide mi
Pes ey perī gencūñ yeri dāyim ḥarāb-ābād olur
- 5 ‘ Aşkuñ odı kār eyledi cānına cānā Nazminün
Bu derd ile pes ‘ āķıbet ḥāki anuñ berbād olur

267-Nev‘ -i dīger der ān ḳāfiye-yi incā rā revī musammaḥ
Müstef‘ ilün Müstef‘ ilün Müstef‘ ilün Müstef‘ ilün

- 1 Ol yār gör her dem varur hep hemdem-i aġyār olur
‘ Uşşāķa aldur göz göre yā rabb nice ‘ ayyār olur
- 2 Her cāyı olan dilrübā ‘ aşıķlara ḳılmaz vefā
Geç sen o dilberden dilā kim ol ḳatı cevvr olur
- 3 Her cāyı olsa bir şanem gelmez ebed andan kerem
‘ Aşıķlara cevvr ü sitem her dem āña bir kār olur
- 4 Olsa mülāyim bir güzel idinmese cevri ‘ amel
Ol nev‘ a güzel māḥaşal ‘ aşıķlarına yār olur

165-a

- 5 Ol kim sever bir dilberi olmaz ġamından dil berī
Nazmi pes anuñ ekşerihemşoḥbet-i aġyār olur

268-Der baħr-i hezec müşemmen mezāl taķtıyeş müstef ilün müstef ilün
müstef ilün müstef ilān der ķāfiye-yi müreddef be elf rā revī

- 1 Dünyā ki fānidür aña bir kişi meyl itmek ki var
Uş göz ķarardub yoķ yire sevdāya düşmekdür feşār
- 2 Āħir fenāya varması çünkim muķarrer Şübhe yoķ
Evvel cihāna bir kişi ne diyü eyler i‘ tibār
- 3 Hep şū ru şerde olnuñ başına kim bir
Nāķār olub Başdan anuñ zār ile olur çaşmi çār
- 4 Her vardığı yerde ider yoķ yire bir küstaħlıķ
Bir kimsede ki olmaya ‘ār olmuş anda bir vaķar
- 5 Tā şāh-ı merdān ‘Ali medħine kim āģāz ide
Nazmi nişār eyler o dem gūyā ki dürr-i şāhvār

269-Nazīre musammať

Müstef ilün Müstef ilün Müstef ilün Müstef ilün

- 1 Āzār ħalk için hemīn bu rūzgār-ı zūrgār
Kenüye idinmüşdür cevr ile dāyim zūrı kār
- 2 Bu rūzgāruñ dembedem her rūzgārıdur sitem
Çektürmek ile derd ü ğam her ķalbi āħ eyler figār
- 3 Devrūñ ki vardur gerdişi nerd evini der hep her iş
Ol nerd-i ğamda her kişi dōne dōne olmaķda zār

4 Ol kim işi hep zārīdūr ol nerd-i derdüñ zārīdūr
Pes dāyim anuñ kārīdur devr içre olmağ bīqārār

5 Nazmi geçin var ac u toğ dünyā için ğam yeme çün
Çün olırsardur şoñı yoğ dünyāda pes dağı ne var

270-Müreddef der ān baħr der k̄āfiye-yi müreddef be elf
Müstef ilün Müstef ilün Müstef ilün Müstef ilün

1 Bir ān ki göñlümden benüm ħālī degül efkār-ı yār
Gözümde uçar dāyimā ol vech ile dīdār-ı yār

2 Fırqat şebinde māvheş rüşen çerāğımdur benüm
Göñlümden kim var şevk ile fikr-i ruħ-ı gülnār-ı yār

3 Serv ile ğonçe dağı gül seyrini ‘ aşık neylesün
Olmayacak manzar aña kadd ü leb ü ruhsār-ı yār

4 Ağyārı yaratmazsa red olur yaramaz imdi ħāl
Zīrā ki ilün eylemez ‘ aşıklara ağyār-ı yār

5 Yārūñ şu ‘ aşık kim düşe ey Nazmi nerd-i ‘ aşka
Ol döne döne derd ile devr içre olur zār-ı yār

271-Der baħr-i recez müsemmen maṭvī taḳṭīyeş müfte‘ ilün müfte‘ ilün
müfte‘ ilün müfte‘ ilün der k̄āfiye-yi mücerred rā revī

1 Alnuñ ile yüzine āşüfte olub şems ü kamer
Şevk ile cānā dolanurlar işigüñ şām u seħer

- 2 Zāhid-i ḥodbīn daḥı bir göreydi ḥālin eger
Āyine-i ḥüsnüñe ey nūr-ı bařar kılsa nazār
- 3 ʿĀlim-i ʿālem dökeli vāle vü dembeste ḳalub
Ey yüzi gün sırr-ı femüñ fehm idimez zerre ḳadar
- 4 ʿAřḳ ola meydān-ı muḥabbette o merdāneye kim
Tīr-i cefāña dil ü cān ile ciger ider siper
- 5 Nazmi ki vaşf eyleye gülzār-ı cemālüñi senüñ
Bülbül güyā anuñ öñünde gül için ne öter

272-Der baḥ-i recez müsemmen cüzʿ -i maṭvī vü cüzʿ -i maḥbūn taḳṭīyeř
müfteʿ ilün mefāʿ ilün müfteʿ ilün mefāʿ ilün der ḳāfiye-yi mücerred rā revī

- 1 Bir kişide ki olmaya maʿ rifetle bir hüner
Ol şıfatla dāyım ol kendüni ḥār u zār ider
- 2 Ehl- i hevā hevādan uş ol dem elin çeke meger
Hāki anuñ ki cümleten āḫiri bāde variser
- 3 Herkesüñ āḫir olısar başına ğuşşa birle dār
Dār cihān ki pür durur ğuşşadan imdi serbeser
- 4 Ğuřřa-yı devrden ʿ acep kimdür o bir dem ola dūr
Meger cihāndan ol hemīn hep ḥazer eyleye meger
- 5 Ḥālimiz olsun anı gel nazmī demādem añalum
İşbu cihāndan āḫiri her kişi āh kim gider

273-Der naħr-i recez müşemmen maṭvī ‘arūz u ḍarb-ı mezāl taḳṭīyeş
müfte‘ ilün mefā‘ ilün müfte‘ ilün mefā‘ ilān der ḳāfiye-yi müreddef be elf incā rā revī

- 1 Her kişiyē ki cevr ider dembedem işbu rūzgār
Āħiri bāde virüser ḥākin anuñ o zūr-kār
- 2 Devr ider anı mübtezel dūr ola ol ki ṭavrdan
Kendüni bilmiyen kese kimseler itmez i‘ tibār
- 3 Adam olub ḥicāb İdüb kimseden eylemez edep
Cümle ḥabāşete ider olmayacaḳ kişide ‘ār
- 4 Oñmaz ol olmaz ādemi ki ola o kimse bī-hüner
Bir kişide kim ola ‘ār eylemez anı ihtiyār
- 5 Yel gibi yelme dembedem rāh-ı hevāya zinhār
Eyleme naḳd-i ‘ömriñi ol yola Naḫmiyā nişār

274-Der baħr-i remel müşemmen ‘arūz u ḍarb-ı maḳşūr taḳṭīyeş fā‘ ilātün
fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilāt der ḳāfiye-yi müreddef be elf

- 1 Ādeme virmez hevā bir dem sükün ile ḳarār
Zār u sergerdān İdüb eyler perīşān ruzgār
- 2 Döne döne nerd-i ğamda ādemi zār itmegi
İdinür bu çarḥ oyun her demde eyler zār-kār
- 3 İtseler fikr-i fenāsın dāyım itmezlerdi hiç
Devlet-i dünyā ile ā‘ yān devrān iftiḥār

- 4 Mezra^ç -y1 uqbā durur dünyā bu dünyā devletin
ç Ākı1 olan idimez iqbāl uqbāya medār

165-b

- 5 Nazmiyā her dem hevāya yilen añmaz anı kim
Bāde virüb hākin āhır rūzgār eyler nişār

275-Nazire

Fā^ç ilātün Fā^ç ilātün Fā^ç ilātün Fā^ç ilāt

- 1 Çarh ister herkesi sergeşte İdüb zerre var
Döne döne ide nerd-i ğamda zārı var
- 2 Ādemi āvāre İdüb yiler añmaz itmege
Yel gibi yelter yürür her dem hevāya rūzgār
- 3 Nīk u bed fark itmeyen yanında birdür esb ü hār
Görinür yeksān aña gülzārda gül birle hār
- 4 Hāsret-i dīdār birle hālet-i ç aşğ añdurur
Cūşa geldügince cūlar ç āşığ-ı şūrīde var
- 5 Dembedem āvāre olub her hevāya yelmek āh
Nağd-i ç ömri Nazmiyā yabana itmekdür nişār

276-Nazire

Fā^ç ilātün Fā^ç ilātün Fā^ç ilātün Fā^ç ilāt

- 1 İdimez bir dem delü kıanlı hevā ehli kıarār
Ger demür zıncır ile bend itseler kıutmaz kıırar
- 2 İşter-i sermeste döner cümlede kıayrān olur
Cins-i tiryākı semend-i nefse olduķca süvār
- 3 ‘Ākıll olan ğāfil olmaz bir tedārikten ebed
Ėıayr birle nāmdār olmağa ister bir medār
- 4 Vay añā kim ola aķvālin tedārikten beri
Öle ğide ola řerr ü řūr birle nāmdār
- 5 Bıvefādan umma naķd-i ‘ömr şarf İdüb vefā
Yok yire hay eyleme var varını nazmı niřār

277-Nazıre

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilāt

- 1 Cünd-i ğam birle ider dil dembedem kim kār-zār
Kārı zār olur o yüzden kim olur bir zār-kār
- 2 Nerd-i ğamda döne döne zār İdüb āh ādemi
İtdirür zāri demādem rüzğār-ı zūr-ğār
- 3 Demler ile bir kışi niçe hevā ile yel
Bir dem ola vire kıākin bāde anuñ rüzğār
- 4 Yok durur başunda ‘aklı kim cihān fānı iken
Ėöz ğöre ğönlünde anuñ kim cihāna meyli var

- 5 Dirsün kim pür leṭāfet ola eller hazz ide
Nazmiyā her nazmuña kıl dürr-i elfāzı nişār

278-Nazire

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Kaṅkı kimse kim ola bir sa' d ṭāli' baḥtiyār
Māil olur her kim olursa aña bir iḥtiyār
- 2 Düşe ol kim bir refāhiyyette iken zillete
Olur anuñ dār-ı dünyā çeşmine her bār tār
- 3 ' Ālemün bir ' ālemin fikr eylemek yoḡ yiredür
Olırsardur ' ākıbet yoḡ çünki bu ' ālem ki var
- 4 Bir hüner bir ma' rifet kesb itmege eyler heves
Kaṅkı kes kim ola anda bir ḥimmet birle ' ār
- 5 Nazmiyā ol kim kerem ehli olub bir cān ola
Bende olur aña herkes cān ile bi-iḥtiyār

279-Nazire

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Zūr-kār olduğıdur her kişiyi bu rüz-gār
Nerd-i ğamda döne döne İtdi gi zūr ile zār
- 2 Anca ğāfil ' ömri sākin çağlar ammā bilmez ol
Şu gibi çağlar geçer her çağ mişl-i cūyibār
- 3 Devlet-i dünyā ile İdüb ğurūr āsā ğurūr
Uş mürīd olur meride ehl-i dünyā aşikār

- 4 Gözüñ aġundan arasına yaındur āh ecel
‘ Āıl olan anı niün añmıya leyl ü nehār
- 5 Őu gibi her bār yařın cūyibār itse revān
Añsa ādem ki ide āır hevā hākin ġubār
- 6 Kendūni yo bilse ādem osa dūnyā varlıġını
İtmese yo yire hem öz varlıġına i‘ tibār
- 7 Key Şaın hey Nazmi olmadan hevā-yı nefis ile
Yo yire bu varlıġın nadi hebā olub niřār

280-Nazire

Fā‘ ilātūn Fā‘ ilātūn Fā‘ ilātūn Fā‘ ilāt

- 1 İdenin bir şan‘ atı olına bir altun sivār
Dāyimā esb-i murāda olur elbette sūvār
- 2 Bir kiřinūñ kim elünde ola bir huř řan‘ atı
anda olursa ‘ aziz olur ol olmaz hār u zār
- 3 Őol kiři kim ola bir ehl-i hūner ol kiřiye
İ‘ tibār itmezse bir kes ol kese ne i‘ tibār
- 4 Ol ki bir ehl-i hūner řāhib-i kemāl ola o řayf
Hidmetin eylerse bir dūn himmetūñ ger iřtiyār
- 5 O ya şol kes kim hevā-yı nefse pes ol nev‘ a kes
Zār olub hep herdem āh ile geūrūr rūzgār

- 6 Döne döne tırılmaz eyler âdeme bu devr cevri
Rûzgâr zûrkâr eyler demâdem zûri kâr
- 7 Şâhid-i câhı bu dem oldur iden nazmî kenâr
Kim ola sîm ü zeri ortada îşâr u nişâr

166-a

281-Nazîre

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilât

- 1 Âh dil dilber gamından her dem olmak bî-şümâr
Niçe demlerdür Olubdur âh hayli rûz-gâr
- 2 Şanemgûz tağlarda yer yer göz göz akan çeşme-sâr
Tırmayub Ferhâdı ağlar dağı çeşm-i kûhsâr
- 3 Göreyin yâ rab demi artub yaşı eksilmesün
Kânlar ağlar hâlimi görüb bu çeşm-i eşk-bâr
- 4 Tâli' imdendür beni devr içre bu nerrâd çarh
Döne döne İtdi gi nerd-i belâ vü gamda zâr
- 5 Devr içinde mübtelâ-yı aşk olan bî-dillerün
Eski derdün tazeler köhne şarâb u nevbahâr
- 6 Oğıma nazm-ı ter ü zîbâñı her bed gevhere
Eyleme dürr-i hoş-âbı Nazmîyâ hâke nişâr
- 7 Ehl-i nâehl ile imdi eylemek nazmî kelâm

Cevheri hāke nişār itmek degül mi āşikār

282-Nazīre

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Göre geldi İşidüb āhum bu ben bīmārı yār¹⁰
Ḥamdullah ol günü gösteri baña rūzgār
- 2 Gördüğüm dem gül yüzün ol servüñ āh itsem nola
Bā' işi olur şadā-yı bülbülüñ zīrā bahār
- 3 Dilberüñ ağ alını üzre kıra perçem kim düşer
Ol müselsel olur eğlencem benüm leyl ü nehār
- 4 Vuşlatından olmuşum ümīdvār ol dilberüñ
Ola ol rüz-ı şafārüzı baña ümmīdvār
- 5 Genc-i dürr-i nazımdur ṭab' um ki Nazmi bulmuşum
Nazm ile gence niżāmisi mişāli iştiḥār

283-Nazīre

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Dāğ-ı biḥadd ile kim naqş oldu bu cism-i figār
İdeyin bu naqş ile kūy-ı nigārumdan güzār
- 2 Terkiye aşmaz yolunda terk-i ser idenleri
Türk çeşmi gibi bir bīraḥımdur ol şehsüvār

¹⁰ 1636/:44-a

- 3 Nola yārũñ lebleri eṭrāfin alsa zũlf ü ḥaṭṭ
Ḳandeyise ŧehd ü ŧĩre māil olur mūr u mār
- 4 İdeyin cān ile cānānum ayağı tozına
Derhem-i eŧkũm gibi nem var ise Nazmĩ niŧār
- 5 Devlet-i dehrũñ beḳāsı yoḳ fenādur çũn ŧoñı
Niçe bir bu manŧıb u cāh-ı cihāna i‘ tibār

284-Nazĩre

Fā‘ ilātũn Fā‘ ilātũn Fā‘ ilātũn Fā‘ ilāt

- 1 Naḳŧ geçmekdür iŧi ḳarŧumdan İtdi ḳçe güzār
Baŧladı bu resm ile nāzũklũge āh ol nigār
- 2 Bir naẓar bir göre gelmez gerçi her dem giryeden
Çeŧmũm itmũŧdür firāḳı ol perĩnũñ çeŧmesār
- 3 Urmasun dem-i ‘ aŧḳtan ol yola baŧmasun ḳadem
Terk-i neng ü nām u nāmus itmeyenler iḥtiyār
- 4 Gũŧ urub gũŧ eylemez gül gerçi kim güzārda
Zār olub zārĩ ḳalub ḳarŧusına bũlbũl hezār
- 5 Ger dilerseñ dilbere vaŧl olasun anı revān
Nazmiyā naḳd-i revānuñ ḳıl revān idũb niŧār

285-Nazĩre

Fā‘ ilātũn Fā‘ ilātũn Fā‘ ilātũn Fā‘ ilāt

- 1 Nola ʿuṣṣāk ile seyr eylerse dāyim şehriyār
Ḳullar ile çün bulur ʿālemde şöhet-i yār
- 2 ʿĀşıka ğam çektirüb her dem elem virür yürür
Bīvefā olunca dilber pür cefā olunca yār
- 3 Meh cebīnüm mihr-i ruḥsārum görünmez çünki āh
Niçe feryād ile zāri ḳılmayam leyl ü nehār
- 4 Ḥasret-i zülf ü ʿizārı birle yārüñ rüz u şeb
Dembedem feryād ile zārī Olubdur baña kār
- 5 Eksügün yār ise ger nāmus u ʿārı eyle terk
Pes nesine Naẓmiyā eksüklünüñ nāmus u ʿār

286-Naẓīre

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilāt

- 1 Dārdur zülfi siyāsetgāh ḥüsnine ki var
Hey seni eyler dilā manşūrveş dildār-ı dār
- 2 Sīnemüñ gün gibi dağın görse ol meh bir naẓar
Mihrüm ol nā-mihribān idebilsem āşikār
- 3 Gülizārum ʿaşḳuna feryād u āhumla benüm
Nidegüm fehmi itmeye bir bülbüle disem hezār
- 4 Söz deminde dinmese bir kes ḳaba dülbend ile
Başdan ehl-i diller uş derler añā senüñ mezār

- 5 Bu çağa geçmez ger itseñ şimdiki dilberlerüñ
Yoluna Nazmi zür sîmi ğubâr âsâ nisâr

287-Nazîre

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilât

- 1 Bir semenber serv-ķâmet ğonçe-leb ğülruĥ nigâr
Ĝülsitân ħüsnidür bülbülleri ' uşşâķ zâr
- 2 Eylese ' uşşâķ kūyında nigâruñ nâleler
Nola kim feryâd ider ğülşende her bülbül hezâr
- 3 Ol nigâruñ naķş-ı ħüsnüñ her kime kim gösteren
Der bunuñ bu resme mişli yoķ didigüñ deñlü var
- 4 Barmağıyla gösterür mihr ehline ğâhî helâl
Ħüsn ile şehr içre ol meh şöyle bulmuş iştiĥâr

166-b

- 5 Eylesem Nazmi nola cānānıma cānum revān
Pes ider ' aşık var ise ma' şūķa nişâr

288-Nazîre

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilât

- 1 Bir yüzi ğün alnı ayuñ ĥâlet-i mihri ki var
Şevķ ile rüşen dil eyler âdemi leyl ü nehâr
- 2 Mihr-ĥadd meh-cebhe yârından idüb dūr işbu devr

‘Älemi mihr ehlinũ her bār ider gözine tār

3 Hüb odur kim ola anũ hüsni gibi halk hüb
Hemdem-i ehl ola her dem ide nādāndan firār

4 Olmasa her bezme varub şem‘ gibi dermeyān
Almasa her yerde aġyārı kenārına nigār

5 Medhetinde dembedem bir şāh-ı hüsniñ nazm ile
Güiyā kim neşr ider bu nazm-ı dürr-i şāhvār

289-Nazīre

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilāt

1 Tā semend-i hüsne olduñ sen bugün ey şehsüvār
Didiler biz şimdi gördük hüsni ile bir şehsüvār

2 Gün yüzünden ayru āh ile geçer her gün günüm
Tālī‘imde āh eger böyle Qalursa rüzgār

3 Firqatinde ey dilārām ruḡ u zülfün seniñ
Fikrüm ve endişem olmuşdur benüm leyl ü nehār

4 Dembedem ey yüzi gül sen servi idüb cüst ü cū
Eşk-i çeşmüm eylerüm gülşen-be-gülşen cüyibār

5 Bülbülündür gülşen-i küyuñda ey gülruḡ seniñ
Nola her dem nāleler eylerse bu Nazmi hezār

290-Nazīre şan‘ ateş tecnis mükerrer

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Şalınur sen serv ile çünkim olub aġyār-ı yār
Bülbülün itsün hezārān ey yüzi gülzār-ı zār
- 2 La' lüne mey degdügin gördüm senün ol reşkten
Cānuma düşdi benüm ey ruġları gülnār-ı nār
- 3 Olmuşum efkār-ı aşķuñla dilfigār itdi āh kim
Cānuma cānā benüm āh itdi bu efkār-ı kār
- 4 Yüregimün tiġ-i hicrānuñdan olan yāresin
Göresin gül hañçerünle sīnemi ey yār yar
- 5 Bāġ-ı lütfuñ bārın ihsān eylemezsün bārı āh
Nātüvān gönlüme cevruñ itmeseñ her bār bār
- 6 Dilkütāh ise seni sevdügi gül mañşürveş
Zülfünüñ dārında ħul haķķıdur ey dildār-ı dār
- 7 Nażmıyum kim künc-i çeşmümde benüm ey şehsüvār
Yolıña işār için biħadd dürr-i şehvār vār

291-Nazīre şan' ateş tecnis mükerrer ve şāire

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Gel dilā dilberden ayru nāle ħılma zār zār
Zār olub ħarşusına her dem anuñ yalvar var
- 2 Var ümmīdüm nāle vü zārüm görüb raġm eyleyüb

Ola ben āşüftesine ol büt-i ʿ ayyār-ı yār

3 Yār bilmez ol ruḥ-ı gülnārı derdinden benüm
Yüregümde dembedem kim tutuşub yañar nār

4 Nār-ı ʿ aşḳ-ı yār ile sūzān durur dil şöyle kim
Gün gibi rüşendür ol itmez ana inkār-ı kār

5 Kār olur eş ʿ ār ile iş ʿ ār-ı aḥvāl eylemek
Faḥrdur ehl-i dile olmaz laṭif iş ʿ ār-ı ʿ ār

6 ʿ Ār ider çünkim dil-i nāşadı şādān itmege
Dār-ı zülfünde ideydi bārı ol dildār-ı dār

7 Dār-ı dünyā başuma dār olsa nazmı tañ mı kim
Derd ü ğamdan nātüvān gönlüm çeker her bār bār

292-Müreddef der ḳāfiye-yi mücerred incā rā revī

Fā ʿ ilātün Fā ʿ ilātün Fā ʿ ilātün Fā ʿ ilāt

1 Bir kişi bir sırrın itmek ey bir azer āşikār
Virme dür-i ma ʿ nā yüzünden göz göre ser āşikār

2 Olmamaḳtur göz göre ḫaḳtan ebed bir ḳorḫusu
Bir kişi kim bir günāh-ı fāhiş eyler āşikār

3 Ma ʿ nā yüzünden münāfiḳlardan olur göz göre
Şol riyā ile ʿ ibādet eyleyenler āşikār

4 Başuna gün doğmadur ol kim ʿ ibādette ola

Ger sehergāh olduğınca mihr-i enver āşikār

- 5 Her sözi ‘ayn-ı haqīkat olmağ ile haq bu kim
Nazm-ı Nazmidür leṭāfet birle cevher āşikār

167-a

293-Nev‘ -i dīger der ān ḳāfiye-yi incā nīz rā revī
Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilāt

- 1 Ehl-i ḥāl elbet sa‘ ādet ḥālin eyler iḥtiyār
Bir şeḳāvet semtini itmez bir azer iḥtiyār
- 2 Ḳande olsa kim delü ḳanlular eyler şūr işi
Anı itmez iḥtiyār olan kişiler iḥtiyār
- 3 Her civāna lāyīḳ olan ol durur her yerde kim
Dāyim andan göre ḥürmet pīr olan her iḥtiyār
- 4 Zenperest olmaḳ bir er maḥkūmı olmaḳtur zenüñ
İtmez anı ḡayret ü ‘ārı olan er iḥtiyār
- 5 Ḥidmet ile Nazmiyā olsun yaḳīn bir sürūra
Terk-i ser ḳılmağı bir kes eyleye ger iḥtiyār

294-Nev‘ -i dīger der ān ḳāfiye-yi incā nīz rā revī
Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilāt

- 1 Şöyle kim a‘ yān ḳamu dūnyāya eyler i‘ tibār
Pes ‘avām oldur ki ider dūnyāya yekser i‘ tibār

- 2 Meyl ider dünyāya a‘ yānı cihān kim cānlar
Her zamān dünyāya ol yüzdendür ekşer i‘ tibār
- 3 Her kişinüñ i‘ tibārı olmasa dünyāya ger
Oluğdur bulmazdı imdi sīm ile zer i‘ tibār
- 4 Yolına Başdan irenler cān için virmez serin
İtmeyince yigide lütf ile bekler i‘ tibār
- 5 Nazminüñ nazmın kemāli birle ehl olan bilür
Ehli yolında bulur zīrā ki cevher i‘ tibār

295-Nev‘ -i dīğēr der ḳāfiye-yi mücerred incā elf revī
Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilāt

- 1 Olıcaḳ bir kişinüñ kendine hemtā olsa yār
Ḳande varsa bile sence varsa hempā olsa yār
- 2 Dünyevī olan ḥusūsa olmasa meyli ebed
Her cihetten tārik-i aḥvāl-i dünyā olsa yār
- 3 Olsa bir hoş kendü ḥālinde ferāğ-ı bal ile
Māḥaşal çün ü çerādan hep müberrā olsa yār
- 4 Şoḫbetinden ḥaz olunsa bir kemāl ile tamam
Nuḳ ile her demde rūḥa rāḥat-efzā olsa yār
- 5 Ehle māil ḥaḳ söze ḳāil ḥiṭāba ḳābil āh
Ḥilye-i ‘ irfān ile Nazmi muḥallā olsa yār

296-Nev' -i dīger der qāfiye-yi muqayyed be vāv rā revī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Ben qulna ol efendüm turmaz eyler nāz u cevri
Qullanur bir özge 'ādet birle āh ol özge tur
- 2 Yüzi 'ayn-ı şems o māhuñ kim Olubdur maḥz-ı nūr
Yā behişt āsā güzel bir bā- pür gül birle
- 3 Rastı her serv-i nāzuñ nāzük olur nāzı līk
Nāz-ı bīḥadd olacaq olur niyāz ehline cevri
- 4 İtdi beni bī-ṭālī' -i ol māhdan kim devr-i dūr
Döne döne eylemişdür baña ol āh ol cevri devri
- 5 Ol ğazalum kim birine ola aġyārıñ qarın
Nazmiyā şankim gelür bir menzile şems ile sūr

297-Nev' -i dīger der ān qāfiye-yi incā hā kayd

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Seyl-i eşkün kim aqub vurur qapuña mişl-i nehr
Sāil itdi cüst ü cūyuñ anı andan itme nehr
- 2 Her ne deñlü var ise mihr ehli olur müşteri
Ḥüsn ile bir mäh peyker kim ola meşhūr-ı şehri
- 3 Düşse dil bülbülleri her dem hevāya nola kim
Pür durur serv-i semen sīmālar ile bāġ-ı dehr

- 4 Olmaya mecliste kim bir hüsrev-i şîrîn dehen
Telh olur ‘ ayş u müdām ol içilen mey dağı zehr
- 5 Nazmiyā ādem ne yüzden ola hoş hāl üzre kim
Devrdür bir cevkrār u devrdür bir dār-ı qahr

298-Nev‘ -i dîger der qāfiye-yi mücerred elf revî

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilāt

- 1 Nāmı olmuş ol güzeller şāhınuñ tā zülfiqār
Şāh-ı merdān haqqı demek aña zībā zülfiqār
- 2 Çeşmi kim bir hışmı gālîb merdümün ‘ aynı durur
Seyf-i qātı‘ dur baqışları hemān ol resme güyā zülfiqār
- 3 Şol kıya baqışları ādemler öldürür anuñ
Hey kıyar her cāna itmez raḥm qat‘ a zülfiqār
- 4 Çeşmi ‘ ayn-ı seyftür anı der anuñ ile gören
Lā fetā illā ‘ Ali lā Seyfe illā zülfiqār
- 5 Şöyle kim var Nazmiyā ma‘ nāda şani‘ Allahtur
Göz göre şol dil alan dildār-ı ra‘ nā zülfiqār

168-a

299-Der naḥr-i remel müşemmen ‘ arüz u ḥarb-ı maḥzūf taqṭīyeş fā‘ ilātün
fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün der qāfiye-yi mücerred incā rā revî

- 1 Varlığından kalmayırsardur kişinin çün eşer
Yok yire pes yanadur dünyā için bu derd-i ser
- 2 Şū ru şerdür serbeser bu dehr-i fāni āh kim
‘ Ākıl olan gāfil olmaz eyler andan key hāzer
- 3 Özge hikmettür bilürken bir kişi hāk olmasun
Yine her dem yel gibi dünyā hevesine yeler
- 4 Kādir olsa āh elinden gelse dāyim bir kişi
Zikr-i haqtan şevk ile kaldurmasa ser dostlar
- 5 Yüz tutardı Şübhesiz Nazmi sa‘ ādet baña āh
Hidemt-i ehl-i sa‘ ādette olaydum bende ger

300-Nazīre

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilāt

- 1 Seng-i ta‘n ile dil-i ‘ārifte olmaz bir kider
Baħr-i bīpāyāndur ol şāfi şafā ile gider
- 2 Her kişi başına sulţāndur şu yüzden kim olur
Kani‘ huşķ u ter olan daħı şāh-ı baħr ü ber
- 3 Hırş ile görünmez olur gözine aĝ u kara
Dembedem ol kim hevāsınca yeler şām u seħer
- 4 Şīr māzer hey harām olur helāl iken añā
Bir püser kim ey bir azar incine andan pider

- 5 Bu muḳarrerdür ki āḫir olısdur Naḫmiyā
Ṭuymayan pend pider bir nıkbet ile derbider

301-Naḫīre

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Şol hevā ile yelen āvāre kesler serbeser
Olıslarlardur şoñ ucı zillet ile derbider
- 2 Olısar ṭarz-ı selef üzre hemen ḫayru' l-ḫalef
Terbiyette ata añā alḫuşın alan püser
- 3 Cānla dilden muḫabbet ide dünyāya o kim
Şevḳ ü zevḳi olmaz illā seyr-i rūy-ı sīm ü zer
- 4 İlk olub şānı olur kendü ḫāli hem ālī
Merdüm olan kimse eyler illere dāyim naḫar
- 5 Şānı lüṭf olur hemīşe zātı cevher Naḫmiyā
El o yüzden dembedem lüṭf ehlinüñ medḫin ider

168-b

302-Naḫīre

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Olmayub şāfī şafā üzre ṭutan dāyim kider
Ol kiderden ol güzer kılmaz o ḫāliyle gider
- 2 Şatar elle ancağ eller ḫākimidür pādişāh

Pādişāh anlar durur kim dünyeden el çektiler

3 Ğ Āķıl oldur düşmeye cāh ile manşib şemtime
Eyleye bir pür zarar cāy-ı hařardan key hażer

4 İde dünyāya haşış olub o kim āmāl-i māl
Vaķt olur kim sīm ü zer hırşıyla virür cān u ser

5 Ehl-i dünyāyile Nażmi dāyim iden iħtilat
Aħiret hāline āħir irgörür hayfā zarar

302-Nażire

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

1 Fitne bir kes iki şahşı birbirine birbirine kim çaķar
Birini Başdan çıkarur kendü yā Başdan çıkar

2 Fitnenün başı kesile her ne yerde var ise
Olma bir fitne kes ile hemdem et andan hażer

3 Haķ dimüş fitne işidür şanaldan pes fitne kes
Vācibü' l-ķatlı olduğında Şübhe mi var ol yeter

4 Fitne kes birle müşāhib olmağı kes kim anuñ
Bir gün irer fitnesünden saña şaķın şūr u şer

5 Çün dimüşlerdür ki elcins ma' al-cins imdi pes
Lāzım oldur ādemiler birbiriyle olalar

6 Ādem oldur kim iyüyi yatlıyı bir bilmeye

Bile kimden nef' irer kimden gelür yine zarar

- 7 Şalma kendin varṭaya dāyim baş̄iret üzre ol
Nazmiyā eyle ḥazer andan ki ola anda ḥaṭar

303-Naz̄ire

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Şol hevāyī kes ki laf urmaḳda yel gibi eser
Nef' i yoḳ andan hemān kendüye virür derd-i ser
- 2 Lāfzenlük kişiyē ḡāyet ḥamāḳatten gelür
Hem be ḡāyet biḥayāluḳtan ki utanmaḳ gider
- 3 Lāfzenlük kendüni görmekdür imdi kişiyē
Kim demādem öḡünir var yoḳ yire kendün öger
- 4 Hey ne müşkil derd olur şol kimse kim dāyimā
Şerre mu' tād olalar ol derd birle olalar
- 5 Şuḡl-i dünyā kim kider virür dile çoḳlarına
Ol kider birle gider hiç eylemez andan güzer
- 6 Gözi görmez göze göstermez faḳīr olanları
Şol ḡanī kesler ki dünyāya ṭapar dünyā sever
- 7 Dembedem Nazmi hevā yolına yelme yel gibi
Yeltenen ol yola olur zerreveş zīr ü zeber

304-Naz̄ire

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Kimyā-yı 'aşkuñ ey yüzi güneş alnı kamer
Çeşmüm itdi 'ayn-ı sīm ü rüyum itdi 'ayn-ı zer
- 2 Zülfüni gördükce hicrūñ yād idüb ağlar gözüm
Merdüm-i nāzūktür ol ey meh buluttan nem qapar
- 3 Eşk ü āhum derd-i hicrānumla cānā dembedem
Niçe bir bergeşte hāl olub ola zīr ü zeber
- 4 Hemdem her burğı dillü ehrimendür ey perī
Döne döne veh ki bu derd ādemūñ bağrın deler
- 5 Vaşf -ı dendān u lebūñde hūb u nāzük nazm ile
Dembedem Nazmi nişār eyler güzel dürr ü güher

305-Nazīre

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Qaddūñe ey hūri çehre itmese teslīm eger
Pes niçün firdevsten tūbā tapuña baş eger
- 2 Ey melek hicrūñde sehm-i tīr āhumdan benüm
Çekti gök göğsine çarḥ-ı āsümānı bir siper
- 3 Ayağūñ toprağı kim 'izz ü sa' ādet tācıdur
Halk-ı 'ālem serverā cān virür aña serbeser
- 4 Rāh-ı 'aşkuñda nola cān virseler bī-iḥtiyār

‘ Aşık-ı şādıklarūñ cānā seni cāndan sever

- 5 Biñ dil ü cān ile her yüzden muḥibbūñdür senūñ
Bir naẓar kı̄l lūṭf idüb Naẓmiye ey nūr-ı başar

306-Naẓīre

Fā‘ ilātūn Fā‘ ilātūn Fā‘ ilātūn Fā‘ ilāt

- 1 Olmadı būs-ı lebüñden hiç zāhir bir eşer
Almadı cānā nitekim kimseler cāndan ḥaber
- 2 Ey iki gözüm gözüm nūrı didigüm saña ben
İşte rüşen kim yüzüñdür şems alnuñdur kı̄amer
- 3 Günden ezher gün yüzüñde zerre olduğı femūñ
Bir ḥayāl-i ḥas bir o yüzden hem o şey‘ -i muḥtaşar
- 4 Pāyuña kim yüz sürer her gāh zūlf-i serkeşüñ
Andan ol kı̄aṭ‘ a kesülmez āḥiri Başdan çıkar
- 5 Būs-ı la‘ lūñçün saña Nazmī cān virse revān
Nola sen cānāne-i cānā o cān ile sever

307-Naẓīre

Fā‘ ilātūn Fā‘ ilātūn Fā‘ ilātūn Fā‘ ilāt

- 1 Dil diler kim dilberūñ ‘ aşkı yolunda vire ser
Ol heves birle o yolda āḥir ol cān virüser
- 2 Ol gözüm nūrınuñ alnı ay yüzi gün olduğın

Gördüğü anda bilür ol kim ola rüşen nazar

- 3 Ter düşer bir renk alur her dem görüb kanlu yaşum
İncinür hem āhuma ol meh buluttan nem kıpar

169-a

- 4 Şöyle itmeyedür o lalası aḥriyān dılberün
Her kime doḳunsa bir keskin nacaḳ gibi keser
- 5 Şöyle ḥüb oḳur nigāra ḥüsni evşāfını kim
Yolına gūyā nişār eyler anuñ Nazmi güher

308-Nazīre

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Sevdi dil cān ile bir mehveş püser cān-ı pider
Zerreveş oldum hevā-yı mihri birle derbider
- 2 Ol yüzi gün alnı ayuñ hicridür leyl ğ nehār
Dūd-ı āhum ebr idüb gözüm yaşın iden miştar
- 3 Zerreveş her dem hevā yiliñle sergerdān olur
Ol ki bir bī-mihr ü āfet-i devrān sever
- 4 Yāre didüm yanuma gel o yüzüm yoḳ ulaşa
Didi laḡ idüb varurdum o yüzüñ olmasa ger
- 5 Nazm-ı ḥüb-ı Nazmiye daḡl eylemez illā o kim
Olmayub zātunda bir cevher ola bir bed güher

309-Nazîre

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilât

- 1 Yoluña teslîm ide her kim ki cānā cān u ser
 Hiç olur mı kim ide senden dirîğ ol sîm ü zer
- 2 Od şalub dehre serāser cāme-i zerbeft ile
 Serbeser yağdun dil ehlin ey püser ey sîmber
- 3 Gönlüm anca inceden ince hayāle düşürür
 Beliñi kim döne döne kıoca kıarşumda kemer
- 4 Gözlerümden kim hayāl-i hāk-i pāyuñ gıtmez āh
 Hāk-i pāyüñden eşer virür ne dem kim yel eser
- 5 Vaşf-ı dendānuñ ki bu Nazmî demādem nazm ider
 Cevheridür güyā kim muttaşıl dürler dizer

310-Nazîre

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilât

- 1 Gördüm ey meh şehrüñ ol mihrûlarını serbeser
 Görmedüm bir mihri yok sen māha beñzer bir püser
- 2 Ey perî görsem seni bir Ehrimen yanında āh
 Cānum olur guşşa birle pür kider ' aqlum gider
- 3 Her dem ağıyār ile kıarşumdan geçer olduñ benüm
 Niçe demlerdür ki ' ömrüm hep bu derd ile geçer

- 4 Güler oynarsın sen ağıyār ile olub şād u şen
Ol ğam ile eylerüm maḥzūn olub ben giryeler
- 5 Sen yakın ağıyāra bu Nazmi ıraqlardan yaqar
Sende insāf eyle hey āfet bu derde kim duyar

311-Nazīre

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilāt

- 1 Bāğ-ı ḥüsn içre leb ü çeşmüñ durur bir ḥüb ber
Taze şeftalü lebüñ çeşmüñ durur bādām-ı ter
- 2 Gülşen kūyuñda olur bülbül-i zāruñ hemān
Bir nazār gören senüñ gül yüzüñ ey nūr-ı başār
- 3 Sensin ol ra' nā püser kim mihr idüb sen māha mihr
Derbider olub gezer şevküñle ey cān-ı pezer
- 4 Secdegāhumdur kapuñ kıblem ḥabībüm hem tapuñ
Merve ḥaqqı bir şafādur vuşlatuñ 'ömre sürer
- 5 Sen şeh-i ḥüsn olalı kim bendeyüm bende saña
Hay efendi ben kulıña nola kılsañ bir nazār
- 6 Resminüñ ey dost gözi görmeye sağlıq yüzün
Kim bize gözi tüş olduqca hemīşe şol baqar
- 7 Rāh-ı 'aşkuñda senüñ ser vermek üzre olmağın
Her ne buyursan be-ser der Nazmi ey cānum piser

312-Nazîre

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilât

- 1 Sevdi gönülüm ayuñ on dördine beñzer bir püser
Çâr deh-sâla bir oğlancık dağı cân-ı pezer
- 2 Tıfl-ı nevreste henüz irmüş dağı o dördine
Âfitâb-ı hüsn ile bedr olmuş aya ta' n ider
- 3 Her ne dem kim ol dil ârâm itmeye ' arz-ı cemâl
Merdüm-i çeşmüm benüm andan düşer gâyette ter
- 4 Yalıñuz dildâre dil virüb kır sevmeğ degül
Yoluña cânânenüñ cân virmedür Başdan hüner
- 5 Terk-i cân itmekde cânân yolına bāk eylemez
Ol ki ' aşk-ı bāk ile cânânını cāndan sever
- 6 Devletüm şem' olurdu rüşen gün gibi
Tâli' im yâri kılub yâri göreydüm bir nazar
- 7 La' l-i yâri cānidur ağızına almağ Nazminüñ
Çekse ağızından anuñ şankim o dem cānı çıkar

169-b

313-Nazîre bî-nuḳat

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilât

- 1 Rām olursa ol dilārāmuñ dilāsā ki eger
Her ḥasūd ol derd ile olur helāk olur gider
- 2 Ṭālī' in mes'ūd olur ve' l-ḥāşıl ol dem kim saña
Mihir ile dildār mihrūlar dilārām olalar
- 3 İdelde kim var ol dilārāma o dildāra vedād
Oldurur āh ol melek girdār ki rūhu sever
- 4 Göñlüme āsūdelük gelmek muḥāl olur muḥāl
Mihir ile rām ola ol mihr ü dilārāmum meger
- 5 Ol dilārāmum kim ola rām vaşl olam aña
Her kider kim ola göñlümde o demde ol gider

314-Nev' -i dīger der ḳāfiye-yi mücerred rā revī incā maḳbul revī meksūr
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Dirübā kim gelmege ' ahd eyleye ikide bir
Gelmeye müşkil gele diyü olasun muntazır
- 2 Sögse yārüm her ne dem aġyār yanında baña
Kesr ider nāmusum andan ḳalbüm olur münkesir
- 3 Şoḫbeti mehlük durur hem vaz' ı bir nev' a elem
Ḳanḳı kes kim ola ol ḥod bīn olub bir mu' teber
- 4 Olma şol kes birle hemdem kim iki yüzli ola
Ol o yüzden bī-ḥaḳīḳat olub eyler keşf-i sır

- 5 Cānuña Nazmi elem virür o dūnyā Őuđlını
Ger dilerseñ aā cān bir meskenet gencine gir

315-Nev' -i dīđer der ān āfiye-yi incā mabel revī mazmūm

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilāt

- 1 ādir ü ıymet bulsa ellerde nola yaut u dūrr
Sen nigāruñ unki mānend-i leb ü dendānı
- 2 Sen perīye ol ki dil vire senūñ ' akuñla ol
Dostum dīvāne olur āir ol yolda ölür
- 3 Cānuma cānā mūdām irer benüm Őev-i tamam
Gördükce meclis-i meyde elüñde cāmı pür
- 4 Müdde' i gördüm ser-i zūlfüñe ' ömrüm yüz sürer
a bu kim bir aılacatur ol urđanın sürer
- 5 Vaf-ı dendānuñ ki dilde Nazminūñ tesbihidür
Yaraur olsa anuñ olde güzel tesbīi dūrr

316-Nev' -i dīđer āfiye-yi bā val u urūc u mezīd incā dāl evvel revī dāl Őāni
val u rā evvel urūc u rā Őāni mezīd

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilāt

- 1 āmetūñ mil-i elif auñ miāl-i med durur
A güzel ' aıqlara ol devlet-i sermed durur
- 2 Āsitānuñ bir sa' ādet-ānedür ānum ki ol
ol saña ' a ile ul olanlara mesned durur

- 3 Hemdem olmak saña şol aǵyāruǵuñ ne ḥaddidür
Kim senüñ ‘aşıklarauñ hey sevdiğüm bîḥadd durur
- 4 Bir güzel ādem nigār aǵyārı anuñ diyü
Ol ikinüñ ünsi insandan ḳatı eb‘ ad durur
- 5 Mesned idünme ebed bir bābı himmet isteyü
Şimdi zīrā bāb-ı himmet Nazḫmiyā münsedd durur

317-Nazīre

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilāt

- 1 Şol benüm ḳıblem ḥabībüñ ismi kim aḥmed durur
Āsitānı Ḳa‘ be dür ‘aşḳ ehline ma‘ bed durur
- 2 Her ser-i bî-devlete kim med çeke tîǵıyle bār
Zīsa‘ ādet kim aña ol devlet-i sermed durur
- 3 Ehl-i diller var iken bir dilrübā nādān ile
Varub üns idüb enīs olduǵı ḥūy-ı bed durur
- 4 Her güzel kim bir melek aǵyārdur iblīs pes
İkisinüñ birbirine ḳurbı key eb‘ ad durur
- 5 Zülfi kim ‘ömrüm durur ol dilrübānuñ Nazḫmiyā
Dil düşelden ana ḥayli müddet-i mümtedd durur

318-Nev‘ -i dīǵer der ān ḳāfiye-yi incā rā evvel revī

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilāt

- 1 Ol ŧeh-i ħüsnüñ ki ħāk-i pāyi tāk-ı ser durur
Serbeser üftādeler me‘ mūli bir efser durur
- 2 Vardur ān-ı ħüsn ile bir ħālet ol cānānda kim
Kim severse anı Baŧdan kārı terk-i ser durur

170-a

- 3 Cümleten ‘uŧŧāk cāndan bende olmuŧdur aña
Her seven yolında anuñ ser virür server durur
- 4 Yāre karşı itme her dem nāle bülbulveŧ göñül
Kim anuñ nāzük durur gülden mizācı ter durur
- 5 Zülf ü ħaŧ u ħāli sevdāsından artuħ āh kim
Kāküli sevdāsı dildāruñ dile serber durur
- 6 Ben ki ol cānānı cānum gibi sevdüm Nazmiyā
Hey bir ādem cānidur ol bir perī-peyker durur
- 7 ‘Āķıbet ol kimse kim ħāk olmasun dāyim aña
Ĥadden artuħ meskenetle ħākte kemter durur

319-Nev‘ -i dīġer der ān ķāfiye-yi incā zā revī

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilāt

- 1 Ol cefāpīŧe bir cevır ile cāndan bezdürür
Cevır-i biendāzeler eyler baña ķaç kez durur

- 2 Dost yolında idersem düşmen ile nola ceng
Ġāyeti bu kim ölem çünkim ölüm bir kez durur
- 3 Seyri derken yār ile gören didi ben haste
Bir belāya uğramuş bu işte cānın gezdürür
- 4 Būse virsem saña cāiz mi didi cānān didüm
Hey benüm cānum nice cāiz tamam acūz durur
- 5 Şād olub ğamkīn gönüller gül gibi bulur küşād
Meyūnde Nazmi ne dilkeş mesken ü merkez durur

320-Nazīre

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Hemdemi anuñ ki her dem bir yüzi gülmez durur
Anı ol vech ile ol cān u cihāndan bezdürür
- 2 Bilmedi görüb bugün ben zārı kūy-ı yārda
Dostlar beñzer ' adūnuñ gözleri kehlez durur
- 3 Pīrezen dehrūñ ğamın her merd-i nāzükṭab' dan
Dembedem def' eyleyen gül gibi bint-i rez durur
- 4 Ġuşşa vü ğamdan ḫalāş için ḫarābat ehline
Kūşe-i meyhāne dāyim mesken ü merkez durur
- 5 Şūretā şām-ı şitāya beñzer elḫaḫ Nazmiyā
Şol ki bir bār u mizāc u bir yüzi gülmez durur

321-Nev' -i dīger der qāfiye-yi müreddef be elf ü vaşl u hurūc rā revī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Naş ile bu gönlüm alan bir büt-i ' ayyārdur
Ādemi dīvāne eyler bir perī ruhsārdur
- 2 Ben nice dil virmeyem ol hüsrev-i hūbāna kim
Bir lebi şīrīn güzeldür bir şeker güftārdur
- 3 Bilmezem ben nice idem varum aña dermeyān
Kim kenārı ol nigāruñ bīgirān ağıyārdur
- 4 ' Arz-ı hüsni itse baña kūyuñda ol hūri-liqā
Nola cinnetten hemīn maqşūd ola dīdārdur
- 5 Baş açık ebed eli olsam ol perīnūñ nola kim
Nazmiyā her ' aşıka dīvānelük nāçārdur

322-Nev' -i dīger der ān qāfiye-yi incā zā revī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Kebk-i bāğ-ı behcetüm bir hümā pervāz dur
Aña her dem murğ-ı dil irer ' aceb şāhbāz dur
- 2 Ol nigārum mest olub ' uşşākarşu her ne dem
Başlasa āvāneye her şavtı hep şāhnāz dur
- 3 ' Āşıkına āh o nāzük nāzenīnnūñ dāyimā
İşi güci nāz dur bir dilber-i şānnāz dur

- 4 Şol benüm çok sevdigüm kemānum gibi cānānenüñ
Mişli yoktur hüsn ile var meye ğāyet āzdur
- 5 Sīnesin def nālesin ney eşkini mey eyleyüb
Bezm-i ğamda Nazmi her dem şimdi ' işret-sāzdur

323-Nev' -i dīger der ān kâfiye-yi incāmim revī
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Ol perīnüñ varduğı bilsem nice hāmmāmdur
Ki isterüm pehlūseyrini niçe eyyāmdur
- 2 Nāzük ü zībā teni zāhir leṭāfette anuñ
Pür şafā billurdur yā hūb sīm-i hāmdur
- 3 Muttaşıl bakmağda hāmām içre gözler aña şan
Kubbe-i hāmmāmda şol göz göz ola cāmdur
- 4 Şol perī peyker güzeller seyri hāmmām içre hoş
Göñlin egler ādemüñ maṭlūb u hās u ' āmdur
- 5 Var yūri hāmmāmda görürsen ancağ yāri sen
Kim perīler yiridürler Nazmiyā hāmmāmdur

324-Nev' -i dīger kâfiye-yi bā redif ü vaşl u hurūc mezīd incā dāl revī
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Sevdigüm bir beg güzeldür bir sipāhi-zādedür
Bende olan ana bend-i ğuşşadan āzādedür

- 2 Şehsüvâr-ı hüsndür gün gibi çün ol beg güzel
Ehl-i ‘aşk atı önünce sâyeveş üftâdedür
- 3 Şol melâhat birle kim bir begdür ol sultân-ı hüsn
Kulıdur her ehl-i ‘aşka anuñ aña dildâdedür
- 4 İşıginde bende olan ol güzeller şâhınuñ
Zîsa‘ âdet kim be ğâyet mansıb-ı u‘ lâdadur
- 5 Hüsn ilinüñ şâhıdur ben bendesiyüm ‘aşk ile
Sevdigüm Nazmi benüm kim bir sipâhi-zâdedür

170-b

325-Nazîre

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilât

- 1 Sevdigüm bir şüh dilberdür ki merdüm-zâdedür
Bendesi anuñ o yüzden ğuşşadan âzâdedür
- 2 Ol mehüñ gün yüzünü bir görmek ile niçeler
Şevk-i mihriyle yolunda sâyeveş üftâdedür
- 3 Şol güzeldür ol benüm dil virdigüm dildâr kim
Aña ben âşüfte gibi niçeler dildâdedür
- 4 Lebleründe bir halâvet bir leţâfet var anuñ
Kim nebât-ı şaftur bâ hod muşaffâ bâdedür
- 5 ‘Āşık-ı didâridur Nazmi o dildâruñ o kim

Pürşafâdur şu gibi albi kiderden sâdedür

226-Nev' -i dıger der n afıye-yi inc r rev

F iltn F iltn F iltn F ilt

- 1 Tg-i hicrnden nigru kim dilm Şad-predr
Bn elem virr baa ol bir oulmaz yredr
- 2 Grdkce gzlerm rŐen gnl prŐev olur
Sevdiğm yatum ergdur ki bir mehpredr
- 3 Sevdiğm kim bir hmdur nie demdr gnlm h
Yel gibi an hevsında yeler vredr
- 4 Cn Őafsn hoş bilr gnlm laf idrk ider
An in meyli dyim bs- la' l-i yredr
- 5 Dyim hr u zell ftde v pml olur
Ol ki bu Nazmi gibi bir bkes  baredr

327-Nazre

F iltn F iltn F iltn F ilt

- 1 Tg-i hicr-i yrdan kim yregm pr yredr
Aa bir timr yine vaşl- yra aredr
- 2 Her gren ' aşk ile dŐer h Şev-i mihrine
Şol benim dil virdigm bir dilber-i mehpredr
- 3 Ol cefa-hunu ser-i kyında Şol nar olub

Zār olanlar her biri bir ‘āşık-ı bîçâredür

- 4 Şu durur bu dil derûnı pür hevâ-yı ‘aşktur
Her dem anuñçün o mânend-i ħabâb âvâredür
- 5 ‘Ahd-i vaşlıyla beni her dem şalar bir pâreye
Dilberûñ Nazmi o derdinden dilüm şad-pâredür

328-Nev‘ -i dîger der ân kâfiye-yi incâ za revî

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilât

- 1 Ol güzel gül gibi nâzük gonçe gibi tâzedür
Kande ise meyli dâyim şîve birle nâzadur
- 2 Hergiz el çekmez cefâdan günde niçe kez baña
İtdügi ol pürcefânuñ cevri-i bî-endâzıdur
- 3 Ol nigâruñ kûyı ‘uşşâka olub dilkeş maķâm
Anda her dem ħüb şavtıyla laţif âvâzedür
- 4 Ĥaţţ-ı dilkeş birle ħaddi bir kitâb-ı ħüsndür
Aña zülfi cild ü cânum riştesi şîrâzedür
- 5 Kılssa Nazmi cümle nazmı nola ħüb elfâz ile
Kim anuñ taķlîdi dâyim ħâfız-ı şîrâzedür

329-Nev‘ -i dîger der ân kâfiye-yi incâ lâm revî

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilât

- 1 Sebzedür ħaţţı o servûñ ħaddi gülgün lâledür

Dür gibi der kim düşer üstine anuñ jâledür

2 Ol ki bir gülruḥ semen ten serv ḳadde dil vire
İşi bülbül gibi her demde hezârân nâledür

3 Nâr-ı ‘aşḳ ile vardur ‘âşıḳuñ cânında dâğ
Mişli anuñ şol leb-i dilberde key tebhâledür

4 Dilberüñ ḥaddi ḥayâli birle çeşmüm ḥumreti
Şan ‘arüş-ı ḥüsn yüzi üzre bir al vâledür

5 Âl ile bu Nazmi-i âşüfte vü âvârenüñ
Göñlin alan bir yañağı al gözi aladur

330-Nev‘ -i dīger der ân ḳâfiye-yi incâ mīm revī
Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilât

1 Geydügi cānānenüñ ekşer ki gülgün cāmedür
Mişli şāfī hem mey-i gülfam-ı gülgün cāmedür

2 Mācerā-yı eşkimi yazmaḳda her dem benden öñ
Ḳara şular aḳıtan gözden elümde cāmedür

3 Ḥāme olub her müjüm bu şafḥa-i ruḥsāruma
Ḳan yaşumla yazduğı her demde firḳat-nāmedür

4 Tıtuşur dil küşteḡir-i ḡuşşa birle muttaşıl
Dembedem hengām-ı firḳatte ‘aceb hengāmedür

5 Fenn-i ‘aşḳuñ Nazmiyā keşşāfi olmaḳ yok durur

Her ne deñlü bir kişi kim   ilm ile   allamedür

331-Nev  -i dığer der  n k fıye-yi inc  n n rev 
F  il t n F  il t n F  il t n F  il t

- 1 Ol per  g rdi  as dı kıpkızıl d v ned r
Ol seyhr ya  it b id b didi d v ned r
- 2 Bell d r ağy r-ı bed h hu  ned r  aştı hem n
Vuşlat-ı c n ned r  aştı c nadur
- 3 C mı gibi sevd gi   ařıkлару  c n nıdur
Yine c ndan sevg li   aşıklara c n ned r
- 4 Ol nig ra  arşu nola yansalar yağılsalar
şem  -i  usnine dil-i   uşş k anu  perv ned r
- 5 Nazminu  sevd gi ol p kize cevher p k z t
Ayağı  toprağı başlar t c  p r d rd ned r

171-a

332-Naz re
F  il t n F  il t n F  il t n F  il t

- 1 Sevdig m kim bir per d r ad ile perv ned r
Yolına olsam ne perv  evvel  perv ned r
- 2  demi bağtı ça alur  usn ile  h ol per 
Her g ren  ayr nı olur bir g zi mest ned r

- 3 Gerçi bir mihrūdur ammā mihri yoqtur zerrece
Ehl-i dilden vaḥşet eyler meyli hep nādānadur
- 4 Şevk ile şādān iden mecliste ğamkīn dilleri
Ol dilārāmuñ elinden devr iden peymānedür
- 5 Mazmiyi şem‘ -i cemāli şevkine sūzān iden
Bir perī peyker durur adı anuñ pervānedür

333-Nazīre

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilāt

- 1 ‘ Āşıkuñ maqşūdı çünkim cān degül cānānedür
Cān revān itmekde ‘ aşkuñda pes cānānedür
- 2 Uzanub zülfüñ lebüñ üzre ki varur dembedem
Güyīyā bir mārdu kim qaştı cānā cānadur
- 3 ‘ Ārızuñ fikri revān gönlüme geldügi bu kim
Meyli her āb-ı revānuñ baḥr-i bīpāyānedür
- 4 Hāzz-ı cān didikleri cānā senüñ bezmüñde şol
Būsuñ için tölularla devr iden peymānedür
- 5 Cām-ı ‘ aşkuñ mestidür cānā senüñ Nazmi tamām
Anuñ için cümle güftār-ı anuñ mestānedür

334-Nev‘ -i dīġer der ān kâfiye-yi incā yā revī

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilāt

- 1 Ol güzeller şāhına şol kimse kim hemsāyedür
Kendin ednā görmesün ki ol aña a‘lāya pāyedür
- 2 Āh ‘āşık āh kim ol yāre hiç itmez eşer
Yok durur bir raḥmi anuñ gönli şan taş kayadur
- 3 ‘Āşık-ı zāruñ ki āhı arşa irer dembedem
Bir ‘aceb sür‘atle kim şan aña ol nüh pāyedür
- 4 Yāruñ ayağı tozı şol başa bir kez kim kona
Başdan ol iḳbāl ü ‘izz ü devlete sermāyedür
- 5 Kişver-i ‘aşkuñ Olubdur şehsüvārı Nazmiyā
Ol şeh-i ḥüsnüñ o kim atı o künce yāyedür

335-Nev‘-i dīger ḳāfiye-yi bā redif ü vaşl u ḥurūc mezīd incā bā revī vü elf
redif ü yā vaşl u dāl ḥurūc u rā mezīd

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilāt

- 1 Zülfi zulmet ḥatṭı Hızır u lebleri Hızır ābıdur
Cānlar ol cānānuñ ol yüzden tamam aḥbābıdur
- 2 La‘l-i dilber teşne diller ḳandurur bir ḳandedür
Sözleri hem anuñ ol yüzden şeker cüllābıdur
- 3 Yüzi diller cem‘ine yāruñ ki cāmi‘dür şerīf
Ḳıble-i ‘uşşāk olan ḳaşı anuñ miḥrābıdur
- 4 Gülsitāndur kūyı ol gülruḥ nigāruñ anda şol

Gözyaşın döküb dönen ‘uşşāk anuñ dolabıdur

- 5 Ol şeh-i ‘aşkuñ nola beklerse Nazmi dergehin
Feth-i bāb-ı lütf umar andan ol anuñ bābıdur

336-Nev‘ -i dīger der ān kâfiye-yi incā bā revī

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilāt

- 1 Haṭṭı ḥaddinde gülsitān bahā ebyātıdur
Hoş güzel ebyātıdur anuñ o ḥüsniyyātıdur
- 2 Baḡsa yārūñ māhrūlar gün gibi ruḡsārına
Nola kim ol behcet ü ḥüsn ü bahā mir‘ atıdūr
- 3 Her sıfat-ı ḥüb ile ‘ālemde maḡbūbü‘ l-ḡulūb
Ol kerīmü‘ ş-şān olan yārūñ o zībā zātıdur
- 4 Penbenden yumşaq durur cismi egerçi dilberūñ
Āh ammā kim dili anuñ Ḥacerden ḡatıdur
- 5 Nazmi kim bezm-i ezelde nūş idūbtür cām-ı ‘aşḡ
Şimdi ol şūrīde olduḡı anuñ ḡalātıdur

337-Nev‘ -i dīger der ān kâfiye-yi incā cīm revī

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilāt

- 1 Ol şeh-i ḡüsñüñ ki ḡāk-i pāyi başlar tācıdur
Ehl-i diller serbeser Başdan anuñ muḡtācıdur
- 2 Māhrūlar mihri birle şāh-ı ‘aşḡ olanlaruñ

Gün gibi başında nār-ı āhı zerrīn tācıdur

- 3 Rāh-ı kūyından ḥabībūñ kim gelürse şanarum
Ḥacca varmuş yine ʿazm itmüş gelür bir ḥacıdur
- 4 Çekse dār-ı zülfine dildār-ı dil derdin nola
Āḥir aşılmağ anuñ manşürveş miʿ rācıdur
- 5 Tatlu Tatlu laʿ lüñi kim öper ağyār acıtur
Cānına Nazminüñ ol cānā bir özge acıdur

338-Nevʿ -i dīger der ān ḳāfiye-yi incā ḥā revī

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilāt

- 1 Leblerüñ ervāḥa kim şādi vü rāḥat rāḥıdur
Ġabğabuñ ol vech ile ḥüsn ü bahā tuffāḥıdur
- 2 Caʿ d-ı zülfüñ içre şol mehveş ruḥuñ kim görünür
Şām-ı şādīde güzel bezm-i şafā mışbaḥıdur
- 3 Bulmağa keşti-i dil tufān-ı ğamdan bir necāt
Şol ḥayāl-i Ḥızır ḥaṭṭuñ nūhveş mellāḥıdur
- 4 Sana nisbet bir ḳara evli durur leylī güzel
Bana nisbet daḥı Mecnūn bir yaban fellāḥıdur
- 5 Serverā ser defteridür cümleten nazm ehlinüñ
Sen şeh-i ḥüsünüñ bu Nazmi bende kim meddāḥıdur

171-b

339-Nev' -i dīger der ān kâfiye-yi incâ hâ revî

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilât

- 1 Kulları dilberüñ kim gülnihâli şâhîdür
Dil diler bir destres aña cihân küstâhıdur
- 2 Kûy-ı cānān kim cinān bāğı durur anda anuñ
Şol sa' âdet-hānesi behcette cennetgāhıdur
- 3 Deyr-i hūsn içre melek-şūret şanemler çok velî
Ol nigārum naqş-ı hūsn ile benüm bir dağıdur
- 4 ' Aşq-ı dilber bir ' imāret yaptı vîrān dilde kim
Hānı anuñ guşşa vü ğamdur belâ tabbāhıdur
- 5 Duha-i hūsn ü behādur Nazmiyā ol serv-nāz
Kulları anuñ leţāfet birle anuñ şāhıdur

340-Nev' -i dīger der ān kâfiye-yi incâ dāl revî

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilât

- 1 Bir lebi şîrîñüñ ol kim ' aşq ile Ferhādıdur¹¹
Aña her dem hemdem olan ' aşq ile feryādıdur
- 2 Çeşmi kim bir hışmı ğālib merdümüñ ' aynı durur
Var ise ol ol güzeller şāhıñuñ cellādıdur
- 3 ' Āşıkā kendüyi teslîm eylemek ma' şūqına

¹¹ 1636/:45-a

Mürşid-i ‘aşkuñ hemāndem evvel-i irşādıdur

- 4 Her kimüñ kim haşlet-i lütf u kerem-bağışı ola
Söylenen her dem anuñ dillerde yahşi adıdur
- 5 Nazmı kim tarz-ı necāti birle zātī tarzıdur
Biri anuñ şeyhi Nazminüñ bir üstādıdur

341-Nazīre

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilāt

- 1 Rāh-ı ‘aşka düşenüñ ğam hānı dāyım zādıdur
Hemdem ü hemrāhı kanlu yaş ile feryādıdur
- 2 Kadd-i dilber kim revān-bağış olur oldukça revān
Rastı ol bir gülistān-ı şafā şimşādıdur
- 3 Dil nice terk eylesün ‘aşk ile dilber sevmegi
‘Āleme geldi geleden ol anuñ mu‘tādıdur
- 4 Her perī peyker hayālinüñ hemīşe muṭṭaşıl
Hāne-yi virāne-i dil bir harāb-ābādıdur
- 5 Şimdiki dem derd ‘aşkı birle bir şīrīn lebüñ
Nazmi-i dīvāne bir küh-ı belā Ferhādıdur

342-Nev‘ -i dīger der ān kâfiye-yi incā rā revī

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilāt

- 1 Hāli anuñ kim ğam-ı dehr ile her dem zārīdür

Ol haq̄ikat birle bir nerd-i belānuñ zārīdür

- 2 Pīrezen dünyāya bir mührūya mihr eyler gibi
Mihr iden merdüñ donanmağ zen mişāli kārıdur
- 3 T̄ut dilüñ itme teemmül itmedin bir güft ü gū
Kim belāya uğradan ekşer kesi güftārıdur
- 4 Dilleri endūh u ğamdan dāyım efkār eyleyen
Ekşeriyā kār-ı dehrüñ bī-girān efkārıdur
- 5 Kimde kim Nazmi kerem olub mürüvvet ola ol
Ol şıfat birle bu devrüñ haydār-ı kerrārıdur

343-Nazīre

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Ādemüñ kim kār-ı dünyāya muḥabbet kārıdur
Ol haq̄ikatte aña her bār miḥnet bārıdur
- 2 Gelme gitme bir şamata bir temāşā her zamān
Bu cihān-ı bībekā ḥaqqā fenā bāzārıdur
- 3 Devr-i sergerdān idübtür nerd-i ğamda zārıdur
Kārı anuñ döne döne dembedem kim zārıdur
- 4 Kimde kim var bir hüner yoqluğ belāsın görmez ol
' Ārı yoğtur ol kesüñ kim bir hünerden ' arıdür
- 5 Nazmına viren leṭāfet Nazmiyā nazm ehlinüñ

Nazm-ı güher bârı birle dür gibi güftâridur

344-Nazîre

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilât

- 1 ' Āşık-ı dilhasteye hemdem figân u zâridür
Dembedem üstine ağlar dīde-i hūnbâriker
- 2 Ẁande kim bir meşrebi şâfī ehli ola
Şu gibi bir serv-i Ẁaddūñ ' āşık dīdâridur
- 3 Şevķ ile bülbül gibi gūyâ iden her dem beni
Gülşen-i kūyında ol servūñ gül-i ruhsâridur
- 4 Merdümân-ı dīdemūñ dinâr u dirhem yirine
Hâk-i pây-i yâre olur dâyimâ işâridur
- 5 Hūş ol elfâz ile nazm durur bâr u laţīf
Der dişūñ vaşfında cānâ Nazminūñ es' âridur

345-Nazîre

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilât

- 1 Ğamze-i Ğammâzınuñ fitne itmek kâridur
Aña taḥrīk iden anı dīde-i mekkâridur
- 2 Cānuma cānbaḥş olan ol hūsev-i hūbânımuñ
Hānde-i şīrīniyle şol lezzet-i güftâridur
- 3 Āh kim her dem hevâya yelleyen dil murgını

Ol hümānuñ şol hümāyūn zūlfünüñ efkārıdur

- 4 Tīgi yarar hayl ‘uşşākuñ demādem qalbini
Yārūn ol yanında şimdi hayli yararıdur
- 5 Nazminūñ cānānı cāndan sevdügin iş‘ār iden
La‘li vaşfindan olan cevher şi‘ār eş‘ārıdur

172-a

346-Nāzīre

Fā‘ ilātūn Fā‘ ilātūn Fā‘ ilātūn Fā‘ ilāt

- 1 Cāna cānbaşş olan ol cānānenūñ güftārıdur
Hem dile eglence olan nāz ile reftārıdur
- 2 Bir içim şudur dimek bir servnāz için revān
Cümle ehl-i dil dilinde şu mişālī cāridür
- 3 Qalbi şāfī olub ol şāfī şafā üzre olan
Şu gibi bir serv-қaddūñ ‘āşık-ı dīdārıdur
- 4 ‘Aşқа düşelden gönül Ferhād u Mecnūn teg anuñ
Cāy-gāh-ı gam beyābānı belā kūksārıdur
- 5 Söz deminde Nazminūñ iden hemīn īşārıdur
Vaşf-ı dendānında yārūñ nazm-ı dūr īşārıdur

347-Nev‘-i dīger der ān qāfiye-yi incā zā revī

Fā‘ ilātūn Fā‘ ilātūn Fā‘ ilātūn Fā‘ ilāt

- 1 Her nigāri şūh u Şengül gösteren kim nāzıdur
Nāzük ammā çoğı kimdür nāzük olan azıdur
- 2 Nāzı nāzük şūhtur nāzük güzel tıran bilür
Nāz ile ol nāzenin dilberlerün mümtāzıdur
- 3 Ol nigārınım ki sevdi kendü gibi bir nigārı
Kendi melek hüsni-i maħmūdīdür ol ayazıdur
- 4 Yāre her demde nifāķ eyler yürür ‘uşşāķa āh
Şol hasūd-ı kāfiri kim öldürürse ğazıdur
- 5 Ķomasa bir dem dilinden hūblar vaşfin nola
‘Ālemün Nazmi dağı bir rind şāhid-bāzıdur

348-Nev‘ -i dīđer der ān ķāfiye-yi incā sin revī
Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilāt

- 1 Her fesād ehli muķarrer ādemün ħannāsıdur¹²
Ādemi ifsādı ħannās-ı lāin vesvāsıdur
- 2 Mezra‘ -ı ‘ ömrini ħalkuñ biķmege ħaşşād çarĥ
Māh-ı nev kim görünür destinde anuñ dāsıdur
- 3 Her ne dem kim ebr ile bārān olur ma‘ nide ol
Kendünün fikri-i fenāsı üzre dehrün yasıdur
- 4 Şiddet-i feryād u āhı dembedem ra‘ duñ ki var

¹² 1636/:45-a

Bir dem içre gūyiyā niçe nūfūs enfāsıdır

- 5 Nazmi-i miskīni böyle eyleyen h̄ār u h̄aķīr
Ṭālī^ʿ -i yār olmamaķdan faķr ile iflāsıdır

349-Nev^ʿ -i dīger der ān k̄āfiye-yi incā şın revī

Fā^ʿ ilātün Fā^ʿ ilātün Fā^ʿ ilātün Fā^ʿ ilāt

- 1 Fāş iden ^ʿaşķum demādem gözümüñ ķan yaşıdır
Yaşımıñ ķan olduġınıñ aşlı baġrum başıdır
- 2 ^ʿAşķ derdüñden ki olmuşdur benüm baġrumda bāş
Baña ol virür elem ol her belānuñ başıdır
- 3 Dilberüñ pīrāheni aġyārdan mı dem urur
Kim dem-i vuşlatta ol daķı irāde naşıdır
- 4 Māh-ı bedre döndüren her h̄übı h̄üsñ ile tamām
H̄aķ budur kim ibtidādan çak şol o dört başıdır
- 5 Ol nigāruñ zāt-ı pāki nice cevher olduġın
Vaşf iden bu Nazminüñ şol nazm-ı güherpāşıdır

350-Nev^ʿ -i dīger der ān k̄āfiye-yi incā ġayn revī

Fā^ʿ ilātün Fā^ʿ ilātün Fā^ʿ ilātün Fā^ʿ ilāt

- 1 Mü^ʿ minüñ kim ^ʿākıbet me^ʿ vāsı cennet bāġıdır
Bāġ-ı ālem pes aña ol yüzden ayak bāġıdır
- 2 Nefs-i rūhuñ h̄addidür biri sāķi biri sa^ʿ id

Kibr ü müslim birbiriyle nitekim an yağıdır

3 Sözi her tiryākinüñ gūngörlüğünde ādemi
Tasa cevr ile öldürür gūyā ki bir tas ağıdır

4 Sāi-i kevser  alinüñ ol müselsel sözleri
Cān bağılar cāna gūyā selsebil ırmāğıdır

5 anı  ālem kim ola  ilm ile āmil Namiyā
Eller anuñ yüz süriyü atağı oprağıdır

351-Naire

Fā ilātün Fā ilātün Fā ilātün Fā ilāt

1 ol yigitlük ağı kim dīvānelükler ağıdır
 Aql ile ol aqlar dil dembedem an yağıdır

2 Ehl-i hāle kim hemīe pīedür bir hāl-i ev
Her dirāhtistān anuñ ol resme bāğ u rāğıdır

3 Bu meeldür kim dimüler el- avām'ul kā'l-hevām
Det-i dehrüñ pes  avām imdi ulağ u zāğıdır

4 Ma ni yüzinden müriddür meriddüñ göz göre
Ehl-i errüñ ol ki er ite eli ayağıdır

5 Namiyā ma ni yüzinden ha bu balar tācıdır
Kendin ala utar ol kim an ayak oprağıdır

352-Naire

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 ' Āşıkā ' āşıklık eyyāmı yigitlik çağıdır
Kim o demler ' aql ile dīvāne dil an yağıdır
- 2 Kūyı ol Yūsuf cemālūñ mışırdur usn ile pes
Eş-k-i çeşmüm ' aynı ile anda nil ırmağıdır
- 3 Rāh-ı kūy-ı a' be -i dilberde āzır baş olub
Turduğı her gāh ağıyāruñ bir ayak bağıdır
- 4 İçine girme ıkanı gelmez aşlā ādemūñ
Kūyı ol ūri-liānuñ şanki cennet bāğıdır
- 5 Pāyına yüz sürmegi omazsa leden nola kim
Nazm-ı üftāde anuñ ayağı toptağıdır

172-b

353-Nazīre

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Ehl-i diller ünkü yekser toprağıdır
Niçün ağıyār anlara yolunda ayak bağıdır
- 2 Āh-ı ' āşıktan şaın ey servnāzum usnūñi
Kim şabāya doymaz ol bir tāze gül yaprağıdır
- 3 Būstān-ı usniñi ser sebz iden ey servnāz
Cüst ü cūyuñda revān olan yaşum ırmağıdır

- 4 Her ne dem kim bāde içsem sensüz ey ārām-ı cān
Her kadeḥ ol meclis içre baña bir taş ağıdur
- 5 Rāh-ı ʿaşkuñda ʿadüvden şanma kim yüz döndüre
Hey begüm Nazmi kuluñda rum ili toprağıdur

354-Nevʿ -i dīger der ān kāfiye-yi incā fā revī

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilāt

- 1 Dilde zıkrüm dembedem ol dilberüñ evşāfidur
Dil anuñ cāndan cemāl ü ḥüsnünüñ vaşşāfidur
- 2 ʿĀşık-ı bī-dilleri hoş ḥāl iden dilberlerüñ
Şanlarına lāyık olan şīve-i eltāfidur
- 3 ʿAşq ile dil virmegin zāt-ı şerīf dilbere
Zī-şeref mecmūʿı nāsuñ ehl-i ʿaşq eşrāfidur
- 4 Ğıll ü ğıştan her biri her vech ile olur berī
Anlaruñ kim dilleri şu gibi şöyle şāfidür
- 5 Nazm olmak muḥliş ḥaḳ buña ḥasb-i ḥālidür
Kim bu Nazmi cümleten nazm ehlinüñ şarrāfidur

355-Nevʿ -i dīger der ān kāfiye-yi incā kāf revī

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilāt

- 1 Ehl-i dil kim ol nigāruñ cümleten ʿuşşākıdur
Her biri bir görmege biñ cān ile müştākıdur

- 2 Kendüni cân ile dilden sevdüren ‘âşıqlara
Hüsn ile dilberlerüñ hüb u laṭif ahlâkıdur
- 3 ‘Aşk şehristānidur dil anda her cânib ki var
Serbeser endüh u ğam derd ü elem esvâkıdur
- 4 Her nihān olursa şehristān dil sūzān ne ṭañ
Sâkin olmak mı olur ol nār-ı ‘aşk iḥrâkıdur
- 5 İtme bu dünyāya Nazmi meyl ‘uḫbâ fikrin et
Fānidür çün mülk-i dünyā mülk-i ‘uḫbâ bâḳīdür

356-Nev‘ -i diġer der ān ḳāfiye-yi incā kāf revī
Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilāt

- 1 Zehr-i bār-ı devr pür cevruñ ki mey tiryākidür
Anı idrāk itmez ol kim bengi yā tiryākidür
- 2 Zāhir ü bāṭın nişān-ı ‘aşḳ her bir ‘āşıḳuñ
Şol dil-i ğamnāki birle dīde-i nemnākidür
- 3 Ḳanḳı ‘āşıḳ kim ide cânān yolında terk-i cân
Aña ‘aşḳ olsun kim ol ‘āşıḳlaruñ bī-bākıdur
- 4 Sırr-ı ‘aşḳum fāş iden her dem bu ḥünin eşḳ ile
‘Aşk ile peydā olan yer yer bu sīnem çākidür
- 5 Kūyı bir gülzārdur ol yār-i gül ruḫsārımuñ
Yer yer aġyār anda anuñ ḥārı vü ḥaşākıdur

- 6 Cîfe dünyāya h̄ariş olan beġāyet seg şıfat
Şol ʿ avāmuñ katı dūn u aħmağ u nā-pākıdur
- 7 Cāh-ı ʿ ızze ġırre olub çāh-ı kibri añmayan
Ehl-i dünyānuñ katı nādān u bī-idrākıdur
- 8 Herkese güç gösteren bu dünyeye güç kıılmağı
Cümleten insāb u mal u cāh ile emlākıdur
- 9 Ayağı altına yüz düşürse düşer nola
Nazmi-i üftāde yārūñ āsitānı ħākıdur

357-Nevʿ -i dīġer der ān k̄āfiye-yi incā lām revī
Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilāt

- 1 Diller alan dilberūñ fettānlığıyla ħālīdür
Anuñ anuñ gibi fettānlığ demādem ħālīdür
- 2 Göñlüme sevdā olan her dem hevā-yı zülfidür
Gözlerümden olmayan ħālī ħayāl-i ħālīdür
- 3 Allar giymüş mey-i gül reng ile hemreng olub
Alı çok ʿ āşıqlara ammā bu özge alıdur
- 4 Ol saʿ ādet burcınıñ māhı bugün mihr ehlinüñ
Ṭālīʿ -i ferħundesı vü devlet ü iķbālīdür
- 5 Bir perīveř dilbere dil virdi Nazmi kim anuñ
ʿ Ařğ ile dīvānesi ve baş ačık ebdālīdur

358-Nazîre

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilât

- 1 Şanma miskîn olduğı bu zülfünüñ aĥvâlidür
‘ Āşık-ı şüridenüñ ‘ ömrüm perişân ĥâlidür
- 2 Şan ışıklardur nigārâ mihr ü mâh ĥapuñda kim
Gice gündüz tekyegâh-ı ‘ aşkınuñ ebdâlidür
- 3 Râh-ı ‘ aşkıñda zelîl ü sergerdân olan
Vâmıĥ u Ferhâd u Mecnûn uñ bugün emşâlidür
- 4 Gerçi ĥâlüñ fitne fennünde güzel bir dânedür
Ġamze-i ĥünrîzüñ ammâ kim cihân kıtâlidür
- 5 Ey güzeller ĥüsrevi şol la‘l-i şeker bârınuñ
Medĥin itmek Nazmi-i şîrîn temâlük ĥâlidür

359-Nev‘ -i dîġer der ân ĥâfiye-yi incâ mîm revî

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilât

- 1 Nevbahâr irdi yine zevĥ ü şafâ eyyâmıdur
‘ Ālimüñ göñlin açan gül gibi hengâmıdur
- 2 Ehl-i bezmi her nefes bülbül gibi güyâ iden
Süsenüñ ĥîni ĥabağı nergisüñ zer câmıdur

173-a

- 3 Ehl-i ʿayşuñ sākiyā bezmin ʿarābnāk eyleyen
Rūhı şād olsun cemün cām sürür encāmıdur
- 4 Yār elinden çekmedüñ hergiz muḥabbet cāmını
Çektigimiz dembedem devrüñ ğam u ālāmıdur
- 5 Nazmiyā elden ayağı koma kim gül devridür
ʿAyş u ʿişret çağıdur zevk ü şafā eyyāmıdur

360-Nazire

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilāt

- 1 Nevcivānluk ʿālemi ʿayş u cünün eyyāmıdur
ʿAql ile ol dem dilüñ hengāmesi hemgāmıdur
- 2 Degme insanda bulunmaz ʿaşk bil kim zāhidā
Ol ḥad anuñ kullarına bir ulu inʿāmıdur
- 3 Yāre krbān olmağa cān virse ʿāşıklar nola
Ol mübārek dem ki var ʿāşuklaruñ baryamıdur
- 4 Bir ʿimārettür gönül olur misāfir anda ğam
Miḥnet ü derd ü belā her an anuñ ḥaddāmıdur
- 5 Żabt olunmaz tıfl-ı dil Nazmi ki oĝlanluk aña
Bir hevāyilük demi şūrīdelük hengāmıdur

361-Nevʿ -i dīger der ān kâfiye-yi incā nūn revī

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilāt

- 1 Tekyedür ma' nâda dünyâ halkı anuñ mihmânıdır
Cânı âhîr herkesüñ ol tekyenüñ qurbânıdır
- 2 Şol gedâ kim hâl-i fevt ile kanâ' at eyleye
Bir ğanıdır ol ki ma' nâda cihân sulţânıdır
- 3 Hüb şân olub melek san hulkı olan âdemüñ
Halkı dâyim lütf ile hoş hâtır itmek şanıdır
- 4 Müfsid olan kendü hâlinde olanı andurur
Pes dimüşlerdür ki âdem âdemüñ şeytânıdır
- 5 Görme ğâfil her kimi görseñ kelâma çek revân
Nazmiyâ kim bilür anı kim ne cevher kânıdır

362-Nazîre

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilât

- 1 Âdem olan kim kerem ehli mürüvvet kânıdır
Âdemîlük âdeme elbette anuñ şanıdır
- 2 Şol gedâ kim kimseye kılmaya ' arz-ı ihtiyâc
Devlet anuñ kim o ma' nâda cihân sulţânıdır
- 3 Lütf-ı güftâr ile ol kim merde dil ihyâ ide
Ol Mesîhâ demdür anuñ şöhbeti rûhânıdır
- 4 Ol ki haq yoldan çıkarub azdıra bir âdemi
Âdemüñ şeytânıdır ol belki hem şeytânıdır

- 5 Ğirre iden devlet-i dünyāya Nazmi herkesi
İ‘tibār cāhı birle bir ıurı ‘üvāndur

363-Nazīre

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilāt

- 1 Bir melek sīmāya dil virdüm ki ādem cānidur
Hağ bilür kim gönlümün meyli aña rūhānīdür
- 2 Gönlümi alub beni dīvāne itdi ‘aşğ ile
Ol perī peyker melek sīmā ki ādem cānidur
- 3 Rūşen ol kim ol nigāruñ mihr-i ruhsār iledür
Gün ki hergün şevğ ile kūyında sergerdānidur
- 4 Zerre deñlü ağzı esrārına ol gün yüzlünüñ
Vākıf olmadı göñül dağı anuñ hayrānidur
- 5 Būs-ı la‘l-i cānidur ‘aşıklaruñ cānānenüñ
Nūr-ı ruhsārı yine ol vech ile ĩmānidur
- 6 Çeşm ü ğamze zülf ü ebrū ħāl ü ruhsār u dehen
Yedi iqlīmüñ bu ħüsn ile o şeh sulţānidur
- 7 ‘Aşğ meydānında Nazmi başını alub ele
Ayağüñ biñ baş ki bu merdāneler meydānidur

364-Nazīre

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilāt

- 1 Bir perî ruhsāra dil virdüm ki ādem cānidur
Cān ile hūr u melek cümle anuñ hayrānidur
- 2 Hey ne cevherdür leṭāfet birle ol pākize zāt
Kim anuñ ey dil lebi yaḡuttur dendānidur
- 3 Dil nola her tıfla meyl eylerse ey pîr-i hıred
Kim yigitlük devridür dīvānelük devrānidur
- 4 ‘Ālemüñ ‘izzüyle cāhında degül göñli gözi
‘Āşıkuñ maḡşüdü öz cānı gibi cānānidur
- 5 Şol gedā kim kılmaya dünyā murādātın heves
Devlet anuñ Naḡmiyā kim ‘ālemüñ sulṭānidur

365-Naḡire

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilāt

- 1 Bir şeker güftāra dil virdüm ki ādem cānidur
Adı Yūsufur melāḡat mışırnuñ sulṭānidur
- 2 Söze gelse ol melek cānlar baḡışlar ādeme
Şoḡbet-i ḡaḡ bu ki anuñ şoḡbet-i rūḡānīdür
- 3 Gözüme zülfi gibi ‘ālem yüzün tār eyleyen
Ḳara baḡtum gibi olmāhuñ şeb-i hicrānidur
- 4 Aḡlatub ben bülbülin her dem hezār āḡ itdiren
Ol gülistān-ı cemālün ḡonçe-i ḡandānidur

- 5 Dürr-i meknûn olmasun mı Nazminüñ eş'ârı kim
Dembedem vaşf itfigi ol la' l-i leb dendânidur

173-b

366-Nazîre

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilât

- 1 La' l-i dürpâşuñ ki lütf ile melâhat kânıdur
Dostum 'âşıklarun ol cânı içre cânıdur
- 2 Kâkül-i pür çîninüñ ey gözleri âhü-yı çîn
Nâfe-i misk-i hıfâ yâd ile sergerdânidur
- 3 'Anber-efşân zülfüñi her dem perişân eylemek
Şâne ile ey perî şânum şabânuñ şânıdur
- 4 Bu dil-i mecrûhuma ey kaşı yâ peyveste âh
Dest-i cevruñden iren tîr-i belâ peykânıdur
- 5 Cânıdur şîrîn lebüñ Nazminüñ ammâ hüsrevâ
Dînidür çîn zülfüñ anuñ gün yüzüñ imânıdur

367-Nev' -i dîger der ân kâfiye-yi incâ vâv revî

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilât

- 1 Âdemîlük bilmeyen ma' nâda yaban kavıdur
İmdi âh urıñduñ âhüveş o yüzden avıdur
- 2 Püte-yi gamda eritüb hâliş ü pâk eyleyüb

‘Aşkuñ kalbin zer iden nâr-ı ‘aşkuñ tavidur

3 Çav Olubdur hüsni yârüñ hüsniñüñ çaq çağıdur
‘Äleme destân olan bu demler anuñ çavidur

4 Pâklükte bir içim şudur hemân ol nâzenin
Anuñ için giydügi pîrâheni ter mavidür

5 Her ne küluğdur benüm yanumda nazımı el-‘iyâz
Ol ki halkı hicvi der şâirlerin heccâvidur

368-Nev‘ -i dîger der ân kâfiye-yi incâ hâ revî

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilât

1 Sevdigüm bir beg güzeldür mülk-i hüsniñ şâhıdur
Kuluyum cây-ı penâhum ol şehün dergâhıdur

2 Ol güzeller şâhınıñ dergâhınıñ derbânlığı
Cümle ‘aşık kullarına ‘izz ü devlet câhıdur

3 Zerreş itdi hevâ-yı mihri sergerdân beni
Ol güzeller şâhınıñ kim burc-ı hüsniñ mâhıdur

4 Gülsitân u gülşen-i firdevs olur şol bâğ u râğ
Kim o cevri çehrenüñ her gâh şöhetgâhıdur

5 Ol ki ola hemdemi bir mihr-i hadd ü mehcebîn
Baht u tâli‘ dâyim anuñ yâri vü hemrâhıdur

6 Yârdan dür itdi gince rûzgâr-ı zûrgâr

Hemdemî her ‘âşıkũñ her dem figân-ı âhıdır

7 Nazmiyâ ol şâh-ı hüsni seyr içün dâyim anuñ
Maṭlab-ı u‘ lâ ben ednâ ḳulına dergâhıdır

8 Sa‘ y u ihmâl ile olmaz devlet olmaḳ olmamaḳ
Öğren öğrenmiyen her kişiyi Allahıdır

9 Eylemez vesvâs ḥannâs ile meyl-i şerr ü şûr
Ḥayr u iḥsân ḳaşd ider nâşuñ o kim âgâhıdır

369-Nev‘ -i dîğeri der ân ḳâfiye-yi incâ yâ revî
Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilât

1 Gerçi kim ol mâhrû gün gibi bir hercâyîdür
Yine anuñ zerreveş mihr ehli ḥâk-i pâyîdür

2 Çeşmi ḥışmı kim var anuñ ğamze vü ebrû ile
Ana göre bir yaña destinde oḳ vü yayıdır

3 Bu elif ḳaddüm benüm zülfi gibi dâl eylemek
Rastı ol ḳaşı yânuñ baña birkaç râyıdır

4 Dilberũñ hicrinde feryâdı dilũñ her dem ki var
Yok degüldür ḥâleti pes bezm-i miḥnet nâyıdır

5 ‘Âşıkũñ ma‘ şûḳtan dūr olacaḳ eglencesi
Dembedem feryâd u zârı birle âh u vâyıdır

6 Ehl-i ḥâlũñ ḥaḳ bu kim ḥâlin mükedder eyleyen

Dembedem şūfīlerūñ bihūde huy u hayıdur

- 7 Yaraşur mı yār ışiginde ‘adüvv ey dostlar
‘İzz ü devlet cāhı anuñ pes ne yüzden cāyıdur
- 8 Kalsa tenhā dostuñ şaydı yerinde her kaçan
Düşmen-i seg şanki bir ala ki çıkmuş ayıdur
- 9 Nazm ile na ehlinūñ sertācı olsa vechi var
Kim o zātı cevherūñ bu Nazmi hāk-i pāyidür

370-Nev‘ -i dīger kâfiye-yi bā redif ü vaşl u hurūc incā bā revī vü vāv redif ü
dāl vaşl u rā hurūc pes derīn kâfiye-yi çehār harf ü dü hareketest

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilāt

- 1 Sevdigüm bir şūḡ u şengül yüzi gülşen hūbıdur
Bir semen sīmā güzel bir serv-kađ maḥbūbıdur
- 2 Ol güzeller pādişāhınuñ ḥayāli şāhına
Gözlerüm sırça saray anda müjem cārubıdur
- 3 Şol güzel kim ‘aşıkına būs-ı leb lütf eyleye
Cānlar erzānı ana ol cān ile maḥlūbıdur

174-a

- 4 Dilberūñ dil dāyimā zülfi ḥayālin İtdi gi
Bu ki ol ḥāl aña tül-i ‘ömrden maḥsūbıdur
- 5 ‘Aşķ ola şol ḥūba Nazmi kim ola ‘aşıkperest

Ol beğāyet nāzenīn ü nāzūk ü merğūbıdur

371-Nev' -i dīger der ān kâfiye-yi incā hā revī
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Ol melek sīmā ki hūsn ü hālk ile memdūhtur
Nūr-ı berķ urır yüzünde bir muşavver rūhtur
- 2 Biñ yaşa muķadder nigāruñ zūlfine bir destres
Ana yüz sürmek hāķīķat birle ' ömr-i nuhtur
- 3 Oķlar urır sīneme gördükce oķlar dembedem
Dilberüñ dil ol cefāsından ķatı mecrūhtur
- 4 Kanda olsa yaşımuñ ķan olduğundan dembedem
Dilde olan şerħa şerħa yāreler meşrūhtur
- 5 Ol melek sīmā perīnūñ zīkri Nazmi dembedem
Hāzz-ı cāndur ādeme hāķķā gıdā-yı rūhtur

372-Nev' -i dīger der ān kâfiye-yi incā dāl revī
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Her dem āhum āsümānı göģe boyar dūddur
Nil ü Ceyhunı yaşum ' aynına almaz rūddur
- 2 Cāna cānbaħş olduğıçün lūf yüzinden revān
Būse cānānuñ lebūñden cān ile maķşūdıdur
- 3 Şaferdür yārūñ dehānı defter-i hūsninde pes

Anuñ için böyle ol ma' dūmeden ma' dūdedür

- 4 Tīg-i cevri-yār birle yāredür dil serbeser
Her dem anuñçün bu gözüm yaşı hūn-ālūddur
- 5 Şimdiki 'aşr içre Nazmi ehl-i lütf u ehl-i cūd
Cism ile ma' dūmdür bir ism ile mevcūddur

373-Nev' -i dīger der ān kâfiye-yi incā rā revī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Ol melek sīmā ki hūsn ile mişāl-i cevrdür
Günden enverdür yüzi anuñ o mişl-i nūrdur
- 2 Ruḥlar ile alnı āh ol gözlerüm nūrınuñ āh
Bir ay iki gün durur kim gözlerümden dūrdur
- 3 Ḥaṭṭı setr itse ruḥın anuñ nola bāg-ı İrem
Gözden ol vech ile mestūr olduğı mestūrdur
- 4 Bu şikeste beste dil zārı qalır her dem ḥazīn
Ḥāleti gūyā anuñ āvāze-i ṭanbūrdur
- 5 Olsa ol dilberde Nazmi nola istiğnā-yı tam
Kim kemāl ile cemāl ü hūsnine mağrūrdur

374-Nev' -i dīger der ān kâfiye-yi incā zā revī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Ol mehūñ ḥadd ü cebīni 'īd ile nevrūzdur

Her gün anı görür ol ʔālīʕ -i firūzdu

2 Hüs̄n ü behcette nigāruñ alnıdu māh-ı müññir
Hem yüzi ol vech ile mihr-i cihān-efrūzdu

3 Ol meh-i s̄im̄in-tenüñ bir küncidür mihr-i ki āh
Bu benüm v̄irān dilümde hayliden merķūzdu

4 Rūze-i hicri şoñında ʕīd-i vaşl-ı dilbere
Ehl-i dil cānlar virür ol bir mübārek rūzdu

5 Mihri her bir āfitāb burc-ı behcet dilberüñ
Nazmiyā haķķā bu kim bir ateş-i dilsūzdu

375-Nevʕ -i d̄iger der ān ķāfiye-yi incā m̄im revī
Fāʕ ilātün Fāʕ ilātün Fāʕ ilātün Fāʕ ilāt

1 Māh her şeb şemʕ -i bezmüñ olmağa kim mumdu
Olda mihr itmüş saña māhiyyeti maʕ lūmdu

2 Būse añlasa söz itmez zerrece ağızuñ senüñ
Ol o yüzden ey yüzi gün güyiyā maʕ dūmdu

3 Virme şeftālū-yi leb ey s̄ib ğabğab nākese
Kim anuñ zevķi yeri ekl-i piyāz u sūmdu

4 Ān-ı hüs̄n-i yāre şūfī eylemez bir ān nazar
Anuñ içün ehl-i ʕaşķ içinde ol mezmūmdu

5 Hey benüm cānum lebüñ her dem ki cāndan medħ ider

Nazmi anuñ bñsesinden yā niçün maħrũmdur

376-Nev^ç -i dīger kãfiye-yi bā redif ü vaşl u ħurũc u mezīd incā rā evvel revī vü
vāv redif ü yā vaşl u dāl ħurũc u rā şāni mezīd

Fā^ç ilātũn Fā^ç ilātũn Fā^ç ilātũn Fā^ç ilāt

- 1 Ol ruħı mihr ü cebĩni meh ki gözler nũrıdur
Bir melekdür ol bu yüzden ħüsn ile yā ħũridür
- 2 Ğırre olsa ħüsne ğırrelense ol meh nola kim
Yok nazĩri ħüsn ile şehrũn o bir meşhũrıdur
- 3 Bu muķarrerdür ki her bir ^ç aşıķa ma^ç şũķınuñ
Vaķt-i hicri mātemi hemngām-ı vaşlı sũrıdur
- 4 Burĝı dillũ bir āħiryān ki ola şoĝbet baltası
Bezm-i dilberde dil ehlinũn ķatı menfũrıdur
- 5 Ķara baĝtı gibi dũnyā tār Olubdur gözine
Ol meh-i nā-mihribānuñ Nazmi kim mehcũrıdur

377-Nev^ç -i dīger der ān kãfiye-yi incā zā revī

Fā^ç ilātũn Fā^ç ilātũn Fā^ç ilātũn Fā^ç ilāt

- 1 ^ç Aşıķuñ kim hemdemi āh dil-i pũrsũzıdur
Anuñ ol ĝam gicesinde şem^ç -i bezm efrũzıdur
- 2 Zũlf ü ħaddi şan beraber rũz u şebdür dilberũn
Seyri anuñ cümle ehl-i dilberũn nevrũzıdur

- 3 Dilberüñ pür hışm çeşminüñ kemânıdur kaşı
Ġamzeler yine serâser nâvek-i dildüzıdur

174-b

- 4 Nola kıurbân olsa ‘âşık irecek ma‘ şūķına
‘Āşıkūñ çün ‘îdi ma‘ şūķūñ vişali rüzıdur
- 5 Rehgüzârına yüz urub nola olsa pâyimâl
Nazmi-i üftâde çün yârüñ ayağı tozıdur

378-Nev‘ -i dıger der ân kıâfiye-yi incâ mîm revî
Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilât

- 1 Yâre her nâmum ki andan lütf anuñ mefhûmıdur
Yâr aña ‘âlemdür ol mefhûm anuñ ma‘ lûmıdur
- 2 Lîk yâr olmadığı ol yâr lütf ile baña
Ġayra mani‘ düşmenüñ şerri vü fi‘l-i şûmıdur
- 3 Künc-i hicri ol kıyâmet dilberüñ dūzaķ durur
Yidigüm ğam anda ol dūzaķūñ zaķķûmıdur
- 4 Olmasa bir laķza ħâlî lerzeden ħâlî nola
Bu dil-i bîmâr pesħummâ-yı ğam maħmûmıdur
- 5 Her kıadeķ bâde ħırâmândur ħarâm olsun ki yâr
Anı ğayr ile iķer Nazmi anuñ maħrûmıdur

379- Nev^ç -i dīger qāfiye-yi bā redif ü vaşl u hurūc incā rā evvel revī vü yā redif
ü dāl vaşl u rā şāni hurūc

Fā^ç ilātün Fā^ç ilātün Fā^ç ilātün Fā^ç ilāt

- 1 Kākülün ç aşıkıların boynunda bir zincirdür
Muttaşıl yanınca yürür her biri bir şirdür
- 2 Hüsrevā şol hān-ı hüsnuñde senün şirīn lebün
Bāl ile bir sāde yağ u şekker ile şirdür
- 3 Var yakınam terk-i tīr-endāz iydüğine gözün
Yok kemānum ğamzeñ ey kaşı kemānum tirdür
- 4 Serbeser cismümde gey dağ u elifler her biri
Senden iren zaḥm u zārb-ı nāvek ü şimşirdür
- 5 Kaçma Nazmiden ki gelmez saña hiç andan ziyān
Nevcivānum ol duāsın almalu bir pirdür

380-Nev^ç -i dīger der ān qāfiye-yi incā zā revī

Fā^ç ilātün Fā^ç ilātün Fā^ç ilātün Fā^ç ilāt

- 1 Çeşmi yārün hışmı ğālib merdüm-i hūnerīzdür
Kim aña yekser o müjgān ḥaṇçer-i sertīzdür
- 2 Çeşm ü ebrū birle bir pür fitne vü mekr olmağın
Āh ol āfet bir sitemkār u cefāengīzdür
- 3 Āfitāb-ı āsümān-ı hüsndür ol dilrübā
Ehl-i diller aña karşı zerre-i nāçīzdür

- 4 Kānlu yaşum mācerāsı vaşf-ı hıtt-ı yār ile
Kānde olsa hālet-i gülgün ile şebdīzdür
- 5 Zıkr-i la' lūñ şol hıtt ile bir gıdā-yı rūhtur
Gūyiyā ol Nazmiye helvā-yı misk-āmīzdür

381-Nev' -i dīger der ān kāfiye-yi incā mīm revī
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Hüsñ ile ol mihr had kim ahsen-i taqvīmdür
Cümleten mihr ehlinūñ cānı āña teslīmdür
- 2 Cān dimek cānāneye sādık durur şol resme kim
Kaşı nūñ qaddi eliftür dağı zülfi cīmdür
- 3 Yoğ durur yārūñ dehānı anda ol şekl-i dehān
Var ise ma' dūm üzre ketb olunmuş mīmdür
- 4 Ağzı altuna erzāndur şu hūbuñ vaşlı kim
Cism ü sīmāsı leṭāfette mişl-i sīmdür
- 5 Böyle nazm-ı mu' ciz āsāruñ ki vardur gūyiyā
Hātif-i gaybīden ey Nazmi saña ta' līmdür

382-Nev' -i dīger kāfiye-yi bā redif ü vaşl u hurūc u mezīd
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Mihrdür yā meh yüzi yārūñ ikiden biridür
Göklere çıksa o yüzden medḥi anuñ yiridür

- 2 Ol ھاٲٲ-1   iz arı s re-i ve   - emsd r
Anu  ol ھاٲٲ-1 zek an altında hem tefsirid r
- 3 Dilde tab ol  fit b-1  s m n-1  s n n  h
G n gibi r  en ki  evk-i mihrin n te  sirid r
- 4 Na şı bir  anemd r ol nig rum  oyle kim
D yim eglence  ay l mde anu  ta virid r
- 5 Genc-i d rr-i na mdur bu  ab  Nazmi  a  budur
Gencevi  ace niz mi kim var anu  birid r

383-Nev  -i d ger der  n  afiye-yi inc  z  rev 
F  il t n F  il t n F  il t n F  il t

- 1 Dilber n   ayn-1  fet d de-yi  nerizid r
 amzeler anu  ser ser  an er-i sertizid r
- 2 Bu dili efkar iden her dem miy n-1 dilber n
 nceden ince  ol efkar-1  ay lengizid r
- 3 C numa c nba   lan c n nen n her dem rev n
 andesini birle  u g ft r-1  afa mizid r
- 4 Ma  rifetten ecvef  lan z hid n l garlı ı
  illetindendir i inde  anemg z perhizid r
- 5 El melek manzar ki mihr-i burc-1 behcetd r bug n
Nazmi ol y zden anu  bir zerre-yi n izid r

384-Nev' -i dīger der ān kâfiye-yi incâ mīm revī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Yüzi üzre zülfi ol yārūñ cemāli cismidür
Hem dehānı ol cemālūñ ortasında mīmīdür
- 2 Ol nigāruñ naqş-ı hüsni kim bu resme hūbdur
Şānı' ũñ bir özge şa' ni aḥsen-i taqvimidür
- 3 Cānı cānānuñ revān itmek yolında 'aşk ile
Yolıdur her 'āşıkuñ ma' şūķına ta' zīmīdür

175-a

- 4 Ölmege cān virdigi cānān yolında 'aşk ile
'Āşıkuñ ma' şūķına cān ile bir teslīmīdür
- 5 Nazmınuñ yoķtur leṭāfette nazīri var ise
Hātif-i gaybīnūñ ol Nazmi saña ta' līmīdür

385-Nev' -i dīger kâfiye-yi bā redif ü vaşl u ḥurūc u mezīd

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Ḥāk ile yeksān olub şol kimse kim dembestedür
Bir nefes āh itse göklere peyvestedür
- 2 'Āķıl olan itmez isti' cal umūrunda ebed
'Āķıluñ elbette dāyim cünbüşi āhestedür

- 3 Mübtelâdur hep belâ-yı hırşâ dünyâ tâlibi
Filhâķîķa ol belâdan cümlesi dilhastedür
- 4 İtmeyüb dünyâyâ meyl o kim çeke dünyâdan el
Başına sulţân olub ol her belâdan restedür
- 5 Destgiri ola ol kim Nazmiyâ düşmüşlerüñ
Gülşen-i şādīde iki desti bir güldestedür

386-Nazīre

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Bahtı bir şanı bülendüñ göresin pestedür
Aşlı bu kim ' izz-i dehrüñ semti ekşer pestedür
- 2 Rūzgāruñ şiddet-i endüh u derdinden durur
Āhı anuñ ki şabāveş dembedem āhestedür
- 3 Şaķınuñ mazlūmuñ āhından eyā erbāb-ı zulm
Āhı mazlūminüñ ekşer dem göge peyvestedür
- 4 Cāna ben te' sīr ider her demde şol āvāne kim
Hoşca rengin ü hazin ü nerm olub āhestedür
- 5 Cevher-i maķşūd kim Nazmi dilersin anı sen
Her zamān ol rişte-i tevfiķ hāķķā bestedür

387-Nazīre

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Çeşmi cânānuñ nazarda gerçi ‘ ayn-ı hastedür
Līk taqlīdi ‘ aceb bu merdüm-i sermestedür
- 2 Mihr-i dilber her zamān eyler dile gāyet eşer
Gāyet-i tesīri mihrüñ pes zemīn-i pestedür
- 3 Āteş olur dilde mihri her mehüñ anuñ nücüm
Pes şerārıdur ki āh ile göge peyvestedür
- 4 Tekyegāh-ı āsümānda bir ışıktur şanki māh
Kehkeşān önünde şan bıtraqlı bir serdestedür
- 5 Bülbül-i dil hey nice meyl itmesün cāndan revān
Hüsñ ile her tıfl-ı nāzük bir gül-i nevrestedür
- 6 Maḥkūm olur cāna te‘ siri olur zīrā ḥazīn
Her kimüñ kim nağmede āvāzesi āhestedür
- 7 Ayağüñ tozına Nazmi yüz süre varmadığı
Bu durur ki ol derdmendüñ ḥālī yatılı hastedür

388-Nazīre

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilāt

- 1 Gerçi ṭānbūruñ āvāzesi āhestedür
Ḥālden ḥālī degül yār-i şikeste bestedür
- 2 Görinen şānemüñ şafaqtur firḳatinde ol mehüñ
Āteş-i āhum durur kim göklere peyvestedür

- 3 Lâledür ruhsârı yârũñ gönçedür la‘l-i lebi
Kadehi bir serv-i sehî desti iki güldestedür
- 4 Bilmez ise ğam degül ben ‘âşıkınıñ hâlini
Nâzeninüm tıfldur çünkim dağı nârestedür
- 5 Nâleden hâlî degül hâli diger gündür hemîn
Ol ki ‘âşk-ı yâr ile Nazmi gibi dilhastedür

389-Nazîre

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilât

- 1 Leblerũñ kim gülşen-i hüsn içre bir güldestedür
Destres bulan aña cân hazzına peyvestedür
- 2 Şanki hüsnũñ çağıdur cânâ senũñ faşl-ı bahâr
Kim kirâs-ı ter lebüñ haddũñ gül-i nevrestedür
- 3 ‘Arızũñ fikri revân dilden geçerse dembedem
Nola cânâ meyli çün âb-ı revânũñ pestedür
- 4 Zülfũñ olur çünkidiller asmağa dâyim sebep
Ol sebepten her dil ol bend-i belâya bestedür
- 5 Gözlerinden kan revân eyler demâdem derd ile
Nazmi-i biçâre kim la‘lũñ gamından hastedür

390-Nev‘ -i dîger kâfiye-yi bâ redif ü vaşl u hurûc dâl revî

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilât

- 1 Emr-i haqqā dāyim anlar ki olalar münkād̄lar
Tā' at-i haqq ile olurlar hemīn mu' tād̄lar
- 2 Şerre yilen hayr görmez görür illā anı kim
Kalur iylikten çıkarur key yaramaz adlar
- 3 Ellere şol zulm iden hükām kim var her biri
Ma' nā yüzünden harām̄iler daḡı cellād̄lar
- 4 Yār yāri yād ider mānendi itmez yādı yād
Kişie bilişler ile bir degüldür yād̄lar
- 5 Evvelā cāh ehli 'azlin eylese yād āḡiri
Naẓmiyā şol olduḡı demde mübārek bād̄lar

175-b

391-Nev' -i dīger der ān ḡāfiye-yi incā rā revī
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Ḥayf aña kim ide her dem bīhūde güftārlar
Vay aña kim ide her yolsu yere reftārlar
- 2 Ādem olmazlar ebed oñmazlar aşlā hey dirīḡ
Şol hevāya yilüb āvāre olan bīkār̄lar
- 3 Şükr-i şihḡat bā' işidür her göre varanlara
Şol varub dārū' ş-şifālarda yatan bīmār̄lar
- 4 Haḡ bilür devrūñ niçe cevrin çekerler dembedem

Nerd-i ğamda döne döne zāri iden zārlar

- 5 Ma' rifet taḥsīlin eyler dāyimā 'ārī olan
Ma' rifetten Nazmiyā 'ārī olur bī-'ārlar

392-Nev' -i dīger der ān ḳāfiye-yi incā şın revī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Derd ü ğamdan serbeser olmasa baĝrum bāşlar
Gözlerümden ḳanlu aḳmazdı her dem yaşlar
- 2 Zülf-i yāre öykünürsin diyü gülşende şabā
Nergisün şaçını yolsa yolıdur yoldaşlar
- 3 Aña beñzer kim gele bir yire şīr ile ğazal
Çeşm-i āhūlarla seyrān eylese evbāşlar
- 4 Gül yüzün gördükce ol servün o dem bülbül gibi
Şevḳ ile nazmı hezār āh u figāna başlar
- 5 Merd olub meyl eylemek işbu 'acüz-ı dehre hiç
Atalar pendini ğuş eyler seküz ḳardaşlar

393-Nazīre

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Her kimün ki ola Başdanbaşa baĝrı başlar
Tırmaz ol derd ile aḳar gözlerden yaşlar
- 2 Şıḥhatine şükr idüb añsın ḳişi ol ḥāli kim

Mübtelâ olınca bir derde figâna başlar

- 3 Kalmayırsardur nişân bizden qalursa bir zamân
Qabrimüz üzre qara taşlar ola qardaşlar
- 4 Sevgülü bir yâd kârına tama' bir kimsenüñ
Yol degüldür qatı yolsuzluq durur yoldaşlar
- 5 Nazmiyâ az az iriser âh ' ömri âhire
Her ne deñlü bir kişi yaşarsa çok çok yaşlar

394-Nazîre

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilât

- 1 Derd ü ğamdan ola bağrında kimüñ ki başlar
Her dem ol derd ü ğam ile nâliş ide başlar
- 2 Başına dermânı olmaz qalur ayaqta zeliîl
Elden utanmaz gezer oñmadıĝ olan başlar
- 3 Atañuza anañuza raħmet eyler haq sizüñ
Anları siz kim duâdan aña siz qardaşlar
- 4 Ol ki hâddinden tecävüz ide yollarlar anı
Yolsuz işten key hâzer qılmaq gerek yoldaşlar
- 5 Yaşaya çok yaşlar ol kim benüm için Nazmiyâ
Öldüğüm vaqt acıyub döke gözinden yaşlar

395-Nev' -i diğ̃er der ân qâfiye-yi incâ ğayn revî

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Ṭurmayub urır dile ğam t̄aze t̄ara daĝlar
 Ṭurmaz anuñçün demādem gözlerüm an aĝlar
- 2 Yolıdur Mecnūn iün sahrālar olma s̄ine çāk
 Yiridür Ferhād iün feryād iderse daĝlar
- 3 Bir demiydi t̄iĝ ile anum revān eylerdi yār
 anı ol demler dir̄iĝā anı āh ol çāĝlar
- 4 Gülşen-i h̄usninde dil murgın şikār iün nigār
 Āl idüb zūlf ile urdu nice ara aĝlar
- 5 Nazmiyā la' l-i nigārum h̄asretinden lāleveş
 Daĝlar ile nār-ı baĝrum demādem daĝlar

396-Naz̄ire

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Nār-ı hier ile dile dilber ki urır daĝlar
 Her biri derdā anuñ cān u cigerler daĝlar
- 2 Mıhr u mehrū sevdiğinden dūr olanuñ gözine
 ara gū olur cihān ol ara bahtın aĝlar
- 3 Gözlerüm yaşınıñ olub  aynı aar muttaşıl
 Cüst u cū eyler o servi bāĝ bāĝ ırmaĝlar
- 4 Āh u feryād itse Ferhāduñ olurdu hemdemi

Böyle ağlar böyle inlerdi demâdem taşlar

- 5 Bâğlar seyrânın itsem ol yüzi gülden cüdâ
Gözlerüme Nazmiyâ zindân görünür bâğlar

176-a

397-Nazîre şan' ateş meşâ' ire

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilât

- 1 Sînem üzre penbe urılmış qararmuş dağlar
Her birisi şanki yüce kara karlu dağlar
- 2 Tağlar başına qar düşmeyüşe döner kişinüñ
Başı üzre saç ağarmak eyledügi çağlar
- 3 Çağlar ırmağ olub yaşum demâdem şöyle kim
Gömdüğüm çağlar yâri gözüm kan ağlar
- 4 Ağlar gözüm o gül yüzlüden ayru dembedem
Kan yaşum eṭrâfum eyler pür gül ile bâğlar
- 5 Bâğlar seyri o gül yüzlü nigârımsuz baña
Nazmiyâ zindân olur her künci bend ü bâğlar

398-Nazîre şan' ateş redd-i ' acz ' ale' ş-şadr

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilât

- 1 Zâğlar tolar şanasın şahn-ı bâğ u râğlar
Ki anda bülbüller o gülruhsuz olur şan zâğlar

- 2 Bâğlar seyrine kaçd itsem o gülruhsarsuz
Seyl olub ol çağlar gözyaşı yolum bağlar
- 3 Ağlar görse beni güler o yüzi gül hemân
Derd bu yüzden olur ʿ aşk içre yüzi ağlar
- 4 Çağlar gözüm yaşı şu gibi seyl olub benüm
Añub âh ol iki gözüm ağladığum çağlar
- 5 Dağlar kim bağruma nâr-ı firâk-ı yâr urır
Nazmiyâ her gâh ol cân u cigerler dağlar

399-Nazîre

Fâʿ ilâtün Fâʿ ilâtün Fâʿ ilâtün Fâʿ ilât

- 1 Her ne dem virse şadâ çağlar aķar ırmağlar
ʿ Āşık-ı dîdâr ider kesb-i şafâ ol çağlar
- 2 Dilde ʿ aşkı olana hâlet gelür bi-ih̄tiyâr
ʿ Aķs-i şavtıyla şadâlar virdigünce tağlar
- 3 Cûylar maʿ nâda dehrûn eşk-i çeşmidür revân
Kim fenâsı fikri birle gice gündüz ağlar
- 4 İde bir zâlim ki bir mazlûma bir zulm anuñ ol
Dağlar urır cefâ odıyla bağrın dağlar
- 5 Bâylar yoķsulların hâlin ne bilsün Nazmiyâ
Çün dimüşlerdür ki bilmez şayru hâlin sağlar

400-Nev' -i dīger der ān kâfiye-yi incâ fâ revî

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilât

- 1 Şu gibi şâfî şafâlar birle qalbi şâflar
Hüb ahlâkıyla olurlar laţif evşâflar
- 2 Ya gelüb insâfa yâhud gelmedi ki döneler
Her ne deñlü var ise ' âlemde bî-insâflar
- 3 Hemdem olmak olmaz ol şahs ile kim olmaz yire
Her dem ura yüriye qande olsa laflar
- 4 Haq yolına şarfda idüb ' avâm-ı imsâkler
Eyler ammâ dünyevî aqvâlde isrâflar
- 5 Her gelen seyrâncıya turur selâma bihilâf
Nazmiyâ gülşende şol şaf şaf turan şafşâflar

402-Nev' -i dīger der ān kâfiye-yi incâ kâf revî

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilât

- 1 Şol qaralar şarınub dâyim giyenler aqlar
Güiyâ üzre olurlarsa olurlar ' âqlar
- 2 Haq budur kim göz göre taştan çıkarur rızqını
Şeyh adına eller aldayub gözün zerrâklar
- 3 Haq bu kim ol dem duâ maqbül olacak yer durur
Şol buluştuğı maħal birbirine müştâklar

- 4 Bir çuğura girmegi yā rab bir añmazlar mı ola
Şol yapanlar қаşr u eyvān ile yüce tāqlar
- 5 Başı anuñ Nazmiyā kim pür hevādur anuñ uş
Başına topraқ olısar başına topraқlar

403-Nev' -i dīger der ān kāfiye-yi incā kāf revī
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Her ne yerde olur ise 'aşq ile bībākler
Şu gibi şāfī olurlar қalbi şāf u pākler
- 2 Mübtelā-yı 'aşq olanuñ hāli olur dembedem
Göz göre şol cānā od қor āh āteşnākler
- 3 İdiserdür vārişi āhir nice isrāflar
Malı üzre ol kim eyler buhl ile imsākler
- 4 Rızqına taқsirinledür heysisetler bīkārlar
Rızqını taştan çıkarur cüstler hālākler
- 5 Hāq söze қāil degüllerdür haқīqat Nazmiyā
Şol hiṭāba қābil olmaz şaḥş-ı bīidrākler

404-Nev' -i dīger der ān kāfiye-yi incā lām revī
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Gül ki gülşende giyer her dem қızıllar allar
Bülbülüñ ol göñlin alamağa içün eyler allar

- 2 Her ayakta bir hevāya yelmek eylerler hemān
Şevk ü zevk ile müdāmī şol meye meyyāller
- 3 Issı şovuqtur derdini anlar bilürler kim
Niçe mäh u säller rüz u şeb eski şallar
- 4 Ey dirīgā raħm idüb bir kimse olmaz destgīr
Zillete düşmüş durur yatur niçe pāmāller
- 5 Nazmiyā şimdegerü cümle haķıķı kıle gör
Nazm ile her eyledigün demde kı1 ü qāller

176-b

405-Nev^ç -i dīger der ān kāfiye-yi incā mīm revī

Fā^ç ilātün Fā^ç ilātün Fā^ç ilātün Fā^ç ilāt

- 1 Eyleye her kimseye her kim ki lütf-ı tamlar
Eyler ol taħşīl o hāl ile hāceste nāmlar
- 2 Bir yıkuķ gönül görüb yapmaķda olurlar hemān
Hayra māiller durur hep zīb ü fırfır camlar
- 3 Bir kerīm pür kerem görüb iderler dāyimā
Ekrem-i cem^ç -i kirām olanlara ikrāmlar
- 4 Başına ğavġalar uşürmekde olur göz göre
Hem iden hengāmeler her yerde her hengāmler

- 5 Pīrl̄er gibi h̄ānlar h̄āl bilmek güç olur
Nazmiyā pes yā bir olmaz puhtelerle h̄āmlar

406-Nazīre

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Bezm-i mey itsek yine anda ruḥ-ı gülfāmlar
Giyse gülgün cāmeler gül rengin alsa cāmlar
- 2 Gül gibi mül ayağın alsa ele her serv-i nāz
İtse şāfī devr şol cām-ı şafā fercāmlar
- 3 Gül gibi zerrīn kadeḥ tutsa benefşe birle pür
Bezmi pür şevk itse tırub serv-i sīm endāmlar
- 4 Hūblar ile merḥabadan 'īd-gāha dönse bezm
Olsa yine ol mübārek demler ol eyyāmlar
- 5 Kışsa-i cem söyle Nazmi kıl güzel hengāmeler
Şāh-ı hūbānlarla cām içildiği eyyāmlar

407-Nev' -i dīger der ān kâfiye-yi incā vāv revī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Dāyimā şayyādlar kim eyler anca avlar
Niçeler dil murğını yekser o yüzden avlar
- 2 'Aşq odı her kalbi elbet hāliš eyler 'ayn-ı zer
Virnek ile pūte-i ğamda demādem tāvlar

- 3 Bir kişi kim ehl-i lütf olub laṭif aḥlāk ola
Çāv olub her çağlar ilk ile adı çavlar
- 4 Bir çemen şahnında şol şöhetleri nādānlaruñ
Aña beñzer hey ne şek kim göge çıka ğāvlar
- 5 Hāḳḳa şükr et kim sen anlardan degülsün Nazmiyā
Her ne birle ʿırza doḳunmaḳ ider heccāvlar

408-Nevʿ -i dīger der ān ḳāfiye-yi incā hā revī

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilāt

- 1 Her kimüñ kim derdi var eyler demādem āhlar
Bilmez anuñ ḥālin illā ḥālden āgāhlar
- 2 Bir kiřinüñ oñduğın bir ḥořca ādem olduğın
İstemezler şol ḥased ehli olan bedḥāhlar
- 3 Bařına bir gün geliser cümle maḥlūḳātın uř
Kim egdālarla varub hemser olısar řāhlar
- 4 Bil ki bir yer yoḳ durur ki anda ḳurulmamuř ola
Bār u bengāh ile niçe ḥayme vü ḥārgāhlar
- 5 ʿĀḳıbet ümmīdi birle ʿāḳıbet fikrin ḳılub
Hāḳḳa Nazmi ḳıl niyāz eyle demādem āhlar

409-Nevʿ -i dīger der āh ḳāfiye-yi incā yā revī

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilāt

- 1 Tırmaz aķar ağlar her ağlar kim aylar
Olur ol olduğı key mferreh cylar
- 2 liser hk olısar her kişi çünkim kbet
Bir durur ma nda pes yoğsullar ile bylar
- 3 Gz göre alurlar ayağta olurlar hep zell
Bir iři baša ıķarmazlar ebed hd-rylar
- 4  Ağlı mil  ilmi birle  mil olanlar ki var
Şübhe yoķ anlarda derd-yı cihn-rylar
- 5 Evvel bir işi Nazmi itmeyenler fikr ile
hir eylerler demdem h ile eyvylar

410-Nev -i dğer fiye-yi b redif  vaşl u hrc u mezd inc dl rev

F iltn F iltn F iltn F ilt

- 1 Yolına cnlar virür her dilberün dilddeler
Cn virrler ölmege ol yolda hep ftdeler
- 2 nde kim peyd ola bir srr-ı hüsn  ceml
Bende olur iğtiyr ile na zdeler
- 3 Meyli merdüm-zdeye olur her idrk ehlinün
Nzk hoş b olur zir ki merdüm-zdeler
- 4  Őıķ-ı ddrlık dusın itse yre Şer
Şu gibi Şol gönli Őf gll  gŐtan sdeler

- 5 Cānna şāfī bulur Nazmī şafā üzre şafā
Nūş iden şol la‘l-i lebler birle la‘līn bādelər

411-Nev‘ -i dīger der ān kâfiye-yi incâ rā revī

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilāt

- 1 Tīg-i ğam kim kişinüñ bağrın demādem yāreler
Degmedür dile oñulmaz āh kim yāreler
- 2 Eyle derd olur kim olur şoñ ucı nāçârlıq
Bulmaya bir derde tā kim çāreler
- 3 Özge girdāba düşer sergeşte olur çün ħabāb
Mağvolur şoñ dem hevā ehli olan āvāreler
- 4 Eylemezler yolsuz iş kânūn-ı gözlerler güzel
Bir maqāma şol kişiler kim yolından varalar
- 5 Faķirdür dile zelīl olanlaruñ nazmı olur
Pister ü bālīni derdā ħārlar ile ħāreler

177-a

412-Nazīre

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilāt

- 1 Gün gibi her cāyı olmasa eger mehpāreler
Göklere irmezdi āh ‘ aşık-ı bīçāreler
- 2 Zerbefūñ aţlas giyüb seyr itse dilber der gören

Çaplamış mâhı serâser kevkeb-i seyyâreler

- 3 Câm la' li yâdına yârũñ hevâ-yı ' aşk ile
Bâdeye düşer ḥabâb-ı mey gibi âvâreler
- 4 Derd ü miḥnet mâcerâsın dembedem kan yaş ile
Yâre şerh eyler tenümde şerḥa şerḥa yâreler
- 5 Cân u dil naḳdini ' uşşâk eyleyüb Nazmi nişâr
Bulmadı vaşl-ı nigâra çâreler biçâreler

413-Nev' -i dîger der ân ḳâfiye-yi incâ zâ revî
Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilât

- 1 Gûş-ı ' uşşâka ne dem kim ire ḥüb âvâzeler
Cûş-ı ' aşk ile hemân dem eski derdin tâzeler
- 2 Pîrler varduğı ḥâle hey ḥübânlar güç varur
Eskiler gibi degüldür bir daḥıdur tâzeler
- 3 Geçmedi hergiz hevâdan niçe kez kim çekti dil
Niçe demler döne döne cevri-i bî-endâzeler
- 4 Şehr-i dil açılmaz olur niçe dem her çend kim
Cünd-i ğam birle tolar anda der ü dervâzeler
- 5 Nazmiyâ her nazmuñ olsun ḥasb-i ḥâl üzre ki tâ
Ehl-i ḥâl olanlar anı oḳıyalar yazalar

414-Nazîre

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Tāzeler kim ğonçeveş ğunc ile diller tāzeler
Tāzeler hep eski derdi āh kim ol tāzeler
- 2 Haṭṭı geldigün anuñçün dil diler dilberlerüñ
Kim dili ğamkinleri haṭṭ ile şāyed yazalar
- 3 Gün yüzi hicrinde ol māhuñ fiġānımdan benüm
Gökyüzün tutar demādem ra' d-vār āvāzeler
- 4 Ögünme anca biçübtür ol cefā ḥil' atlerin
Baña niçe kez geçübtür cevr-i biendāzeler
- 5 Şöyle vaşf et Naẓmiyā ol sīm ten cānāneyi
Kim görenler sözlerin altun қalemle yazlar

415-Nev' -i dīger der ān ḳāfiye-yi incā lām revī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Aña döner ḳatre ḳatre jālelerle lāleler
Kim uşub pervāneler şem' i araya alalar
- 2 Lülü-yi lala müzeyyen tāc-ı la' līne döner
Lāler kim aña düşer ḳatre ḳatre jāleler
- 3 Elf cehd ile döner Başdan elif oġlanına
Başlasa ger fenn-i ' aşḳa zāhid-i şad sāleler
- 4 Dāldur baġrında olan başa derd-i faḳr ile

Bir gedānuñ hırkasında ki ola pür per kâleler

- 5 Her maḳālũñ Nazmiyā ‘ arz eyle ḳal ehline kim
Böyle ḳıl ü ḳâle dembeste olub ḳalalar

416-Nazîre

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilât

- 1 Âl ile kim donanur her gâh çeşmi alalar
Âl ile göz göre isterler ki diller alalar
- 2 Dâğ-ı hûn alev dile ki öldüre ol gülruḫ beni
Ḳabrüm üstinde bite pür dâğ u hûnîn lâleler
- 3 Ol mehũñ hicrinde ben kim âh u feryâd eyleyem
Serbeser gökler yüzün tatar figân u nâleler
- 4 Ehl-i diḳḳat göreler ger yârũñ ağızıyla
Ḳıl ü ḳâli ḳoyalar dembeste olub ḳalalar
- 5 Dürc-i yâḳut üzre şan dürdür dizülmüş zeyn için
Nazmiyâ cānānenũñ la‘ linde key tebhâleler

417-Nev‘ -i dîger der ān ḳāfiye-yi incā mīm revî

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilât

- 1 Sûz-ı ‘ aşḳıyla şu ‘ aşḳılar ki yazar nāmeler
Nice tutaşmaz ‘ acebtür ellerinde hāmeler
- 2 Olmadı keşşâf-ı sırr-ı ‘ aşḳ hergiz gİtdi hep

Geldi ol fen içre gerçi kim niçe allâmeler

- 3 İşbu dünyâ beñzer ol bâzârgâha şöyle kim
Türub olur anda her hengâmlar hengâmeler
- 4 Hâk bu kim anı gelür garrâlîğ ile ğirrelük
Giydigünce rengâreng zîbâ câmeler
- 5 Nazmiyâ fâni cihândan ‘ibret almağ
Dâyim elan tırma oğı yaz muşîbet-nâmeler

418-Nazîre

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilât

- 1 Saña şîrîn leblerün vaşfinda yazsam nâmeler
Lezzetinden iki şakğ olur zebân-ı ğameler
- 2 Öpsün ol şîrîn lebün her demde la‘ lin câmlar
Çoçsun ol sîmîn tenün her yerde zerrîn câmeler
- 3 Firğatinde tañ mıdur diller perişân olsalar
Dağılır hengâm-ı şeyde lâ cürm-i hengâmeler
- 4 Müşkilât-ı fenn-i ‘aşğı ‘ilm ile keşf itmedi
Geldi gerçi ‘âleme niçe niçe ‘allâmeler
- 5 Nâmede nâm-ı şerîfin yazsa Nazmi sen şehün
Başı üzre götürür ta‘ zîm idüb sernâmeler

177-b

419-Nev' -i dīger der ān kâfiye-yi incâ nûn revî

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilât

- 1 Pîrezen dünyâya şol meyl itmeyen merdâneler
Hey degüldür yine illâ ' aşık-ı dīvâneler
- 2 Ekşeriyâ şol yıkuğ gönüller olur cây-ı ' aşk
Gencüñ olur nitekim ekşer yeri vîrâneler
- 3 İhtilâğ itmez ' avâm ile çeker keşretten el
Câm-ı vahdet nûş idüb bî-ğuş olan mestâneler
- 4 Sûzinâk elfâza mâyiller durur hep ehl-i ' aşk
Nitekim hep şem' sergerdânıdur pervâneler
- 5 Tâtz-ı Nazmî hâletiyile nazmı hâl idin
Eyle pürsüz oқыyan ' aşıklar anı yanalar

420-Nazîre

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilât

- 1 Pür yağar pâr pâr yanar bir şem' a kim pervâneler
Şöyle bîpervâ gerekdür ' aşk ile dīvâneler
- 2 Pîrezen dehrüñ hevâsın gizlemez ehl-i sükûn
Göz göre pes yüz virüb uymaz zene merdâneler
- 3 İ' tikâdı şol şanuğlu dillerüñ k'ola bütün
Aña beñzer kim ola pür genc ile vîrâneler

- 4 Atalar pendini tutmayan oğul arkadaşlar
Oñmaz ašlā yer nūr gördükce anı analar
- 5 Faqr için ğam çekme Nazmi ʿ ibret al andan yüri
Kim ħarāb olub gidüb tür anca devlet-ĥāneler

421-Nazīre

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilāt

- 1 Her perīrū ŧemʿ adur ʿ aşıqları pervāneler
Yanmayınca anlar ol yüzden yā kimler yanalar
- 2 Uğrın uğrın ŧol bağışlarla ħarāmi gibi āh
Ġāret-i dīn birle qaşd-ı cān ider cānāneler
- 3 Ĥüsñ ile rüşen-i perī olub alub ʿ aql ile hüş
Ādemi ħayrān ider ŧol gözleri mestāneler
- 4 Nazmiyā dārüʿ ŧ-ŧifādur āsitān-ı dilrübā
Ĥasteler anda ʿ aşıqlar daĥı dīvāneler
- 5 ŧāh olub mest olacak her mey-perest ol ĥāl ile
Anlara maʿ nāda devlet-ĥānedür meyĥāneler

422-Nazīre

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilāt

- 1 ŧūfiyā ŧāfī ayak başduĝün cānāneler
Yüz sürerler ĥākine meyĥānenüñ mestāneler

- 2 Kūh-ı miḥnette nola cān vīrseler feryād ile
Dem urır Ferhāddan çün ‘āşık-ı dīvāneler
- 3 Ol dehān u ḳadd ü zūlfūñ pūr ḫayāliyle gönül
Nitekim mal ile māl-a-māl olur vīrāneler
- 4 Rumda ey ḫāce şatma çīn nigāristānını
Pūr nigāristān-ı çīndür bunda kümbet-ḫāneler
- 5 Başa çıḳmadı ebed bu pīrezen dūnyā ile
Geldi bu meydāna Nazmi gerçi çok merdāneler

423-Nazīre

Fā‘ ilātūn Fā‘ ilātūn Fā‘ ilātūn Fā‘ ilāt

- 1 Dem‘ olub her gice ey meh bir yere pervāneler
Şem‘ a isterler varub ‘aşḳ āteşinden yanalar
- 2 Zār u giryān ey gözi āhū düşidür tāḡ ile
Leyli-i zūlfūñle şol Mecnūn olan dīvāneler
- 3 Lezzet-i ‘aşḳuñ alub dil ‘ aḳl ile almuş idi
Āşinālar yerini tutmaz ebed bigāneler
- 4 Şāneler zūlf-i perīşānuñ şabā çün çīn seḫer
Ey perī şān pāreler reşḳ ile kendin şāneler
- 5 Ḥasret-i la‘ lūñle devr içre Olubdur ey şanem
Nazmi-i miskīne mesken kūşe-i meyhāneler

424-Nev' -i dīger der ān kâfiye-yi incâ yâ revî

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilât

- 1 Ol şeh-i hüsn ile olan kimseler hemsâyeler
İzz ü devlet birle bulmuşlardur a' lâ pâyeler
- 2 Balsa ağıyâr ol şeh-i hüsn ışiginde nola yer
Şimdi hep ednâlara yüz tuttu a' lâ pâyeler
- 3 Alnı aya beñzedügi gibi ol gün yüzlünüñ
Aya teşbîh olunur iki elünde ayalar
- 4 Pür halâvettür o dilber şöyle beñzertıfl iken
Şekker ile halı idübdür şirin anuñ dâyeler
- 5 Ursa ol dildâr Nazmi kimlere kim kayalar
Anlara yuf ger anuñ ol kayasından kayalar

425-Müreddef der kâfiye-yi mücerred incâ elf revî

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilât

- 1 Zülf-i pür çin kim o hatt-ı dilrübâ üstindedür
Ana düşen dil belâ üzre belâ üstindedür
- 2 Hacıb ü zülf ü kıadd-i dildârdan gitmez gönül
Destres bulmağ diler dâyim recâ üstindedür
- 3 Nâz ile bindükce at seyrânına ol şehsüvâr
Şöyle beñzer bir hümâdur kim hevâ üstindedür

- 4 Göğsi üzre alub ol cānānı bir cānān bugün
Didi mihrūñ menzili bedr-i dūcā üstindedür
- 5 Rūşen ol kim sūre-i veş' şems yā ve' d-duhā
Nazmiyā şol haṭṭ ki ḥadd-i dilrübā üstindedür

426-Nazīre

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Haṭṭuñ ey cān kim o la' l-i cānfezā üstindedür
Mürdur gūyā ki şehd-i pür şafā üstindedür

178-a

- 2 Göze yüzüñ üstinde ay alnuñ ne zībādur senüñ
Gerçi mihrūñ menzili bedr-i dūcā üstindedür
- 3 Düşeli miskīn gönül ' ömrüm perişān zülfüne
Dermend üftāde biñ dürlü belā üstindedür
- 4 Qorqarum hicrinden ammā umarum vaşluñ daḥı
Mü' min olan lā-cerem ḥavf u recā üstindedür
- 5 Göz göre ben ḥastenüñ urmuş durur cānına daḡ
Ḥāl kim la' l-i nigāruñ Nazmiyā üstindedür

427-Nev' -i dīger der ḳāfiye-yi mücerred be elf incā bā revī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Hıyr niyetle o kim dāyim şevāb üstindedür
Hıķ añā hādī durur rāh-ı şavāb üstindedür
- 2 Tövbeye ey vaķt-i şeybe iren isti‘ cāl kııl
‘Ömr çün ‘ahd şebāb-āsā şitāb üstindedür
- 3 Kıılub erbāb-ı şafāda ‘aks-i gülzār-ı cihān
Hār ile hāşāktur güyā ki āb üstindedür
- 4 Āh ehl-i ‘aşķa bir dem tayanır mı müddeī
Hār u hās zīrā hevādan ıztırāb üstindedür
- 5 Olma Nazmı manşıb ile şād u ‘azl ile melūl
Kāinātuñ hāli çünkim inķılāb üstindedür

428-Nazīre

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilāt

- 1 Dür gibi der lütf ile ki ol la‘ l nān üstindedür
Şan hābāb-ı mey durur cām-ı şarāb üstindedür
- 2 Şekkeri pālūde üzre şerbet-i şīrīn durur
Yārün ağızı yāri kim ol la‘ l nāb sütündedür
- 3 Ārızında zülf ü ‘anber bārı ol gül yüzlünüñ
Gülşen içre tāze sünböldür ki āb üstindedür
- 4 Pister-i ğamda ne bilsün hier ile hālüm şu kim
Vaşl olub cānānesiyle cāme-hāb üstindedür

- 5 Dür gibi derler yüzi üzre o mâhuñ Nazmiyâ
Encüm-i seyyârelerdür ki âfitâb üstindedür

429-Nazîre

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilât

- 1 Dâyim âlâ vü kıat o kim râh-ı şavâb üstindedür
Hayradur her niyeti dâyim şevâb üstindedür
- 2 Devlete mesrûr u fakra kimse maḥzûn olmasun
Kâinâtın ḥâli çünkim inkılab üstindedür
- 3 ' Aşka düşen ' âşıkun cism-i naḥîfî şanasun
Oda düşmüş mü durur kim ıztırâb üstindedür
- 4 Yâr karşıusından geçerse derdüñ ey ' âşık aña
Farzıdur söyle ' ömrün ḥod şitâb üstindedür
- 5 Bu riyâ üzre ne bilsün Nazmiyâ ḥâlüm benüm
Penbeden yumşak o kim ter câme-ḥâb üstindedür

430-Nazîre

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilât

- 1 Yüzün üzre enf eliftür ki âfitâb üstindedür
Mîmdür hem anda ol fem mâhtâb üstindedür
- 2 Leblerün dendânuñ üzre kim ki cânâ görse der
Şanki la' l-i nâbtür dürr-i ḥoşân üstindedür

- 3 Çeşm-i pür eşkimde cânâ ' aks-i haddüñ şanasun
Tāze berg-i gül durur cām-ı şarāb üstindedür
- 4 Hümret ile ' ayn-ı zer olan gözüme turma baş
Eyle farz et ayağūñ altın rıķāb üstindedür
- 5 Ağlamağdan yād-ı haddüñle gözümün hümreti
Sürh-i vālādur ki şīşe-i gülāb üstindedür
- 6 ' Āşıkuñ ' aşğ ile olmaz bir qarārı nitekim
Hāk her demde hevādan ıztırāb üstindedür
- 7 Vaşf-ı la' lüñde senüñ gūyā bu Nazminüñ sözi
Dürr-i meknūndur güzel yağut nāb üstindedür

431-Nev' -i dīger der ān kāfiye-yi incā nūn revī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Zülf-i cânān kim o la' l-i dürfeşān üstindedür
Cīm-i yāķūtī durur gūyā ki cān üstindedür
- 2 Ol güzeller Yūsufiñ başı üzre perçemi
Tūğ-ı müşgīndür şanasunnnkim sinān üstindedür
- 3 Seyr iderken kim düşer yār üzre her dem dūd-ı āh
Bir dumandur şanasun āb-ı revān üstindedür
- 4 Yüzi üzre katre katre gözi yaşı ' āşıkuñ
Gūyiyā şebnem durur berg-i hāzān üstindedür

- 5 Muttaşıl zülfi ki haṭṭı üzredür cānānenüñ
Nazmiyā bir dāldur gūyā dehān üstindedür

432-Nev' -i dīger der ḳāfiye-yi mücerred incā elf revī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 İṣbu ḥlaḳuñ ekşeri kim ṭālib-i dünyā olur
Ol cihetten birbiriyle işleri ğavā olur
- 2 Hiç ölem dimez ölüm añmaz ' avāmuñ ekşeri
Yād-ı ' uḳbā itmez aṣlā ṭālib-i dünyā olur
- 3 Cāh ile bir ḥāh ile kim virile fi'l-cümle ḳader
Ġırre olur ol ḳader kim özge bir ğarrā olur
- 4 Vay aña kim ḥākim olub bed ' amel peydā ider
Ḳalur ol bed fi' l andan kendü nāpeydā olur
- 5 Ġayrı ḳoyub dembedem her kim ki yā mevlā diye
Ḳande olsa Nazmiyā yāri anuñ mevlā olur

178-b

433-Nev' -i dīger der ḳāfiye-yi müreddef be elf incā bā revī vü elf redif

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Göñüle eglence kim ṣāfī ṣarāb nāb olur
Aṣlı bu andan ṣafā semtine fetḥ-i bāb olur
- 2 Gül gibi ra' nā püserler la' line beñzer ṣarāb

Anuñ için anı her şeyh içse anı şebâb olur

- 3 Olsa hulk ile mehabeyt içre peydâ bir habîb
Halk-ı ʿ âlem cân ile dilden aña ahab olur
- 4 Nola cânānuñ dehānı būsına vān virseler
Artuğ olur rağbeti her nesne kim kemyāb olur
- 5 Çeng-i gamda nola her dem itse Nazmi nâleler
Muttaşıl peykân tîr-i yâr aña mızrab olur

434-Nevʿ -i dîger der ân kâfiye-yi incâ tâ revî

Fâʿ ilâtün Fâʿ ilâtün Fâʿ ilâtün Fâʿ ilât

- 1 Ol ki bir hoş tabʿ olub cevher gibi bir zât olur
Şohbeti anuñ şafâ gâyat u şevk ayak olur
- 2 Hâl-i ʿ âşık hîn-i vuşlat özgedür maʿ şük ile
Şohbet-i ʿ aşk içre çün çok vecd ile halât olur
- 3 ʿ Aks-i hadd-i mehveş ile cām-ı mey cânānenüñ
Bezme her şeb tâ seher pür şevk bir meşkât olur
- 4 Nola çün ʿ uşşâk ile seyrâne gitse ol nigâr
Şehlerüñ pes ʿ âdeti dârabveş dârât olur
- 5 Dilberüñ cünd-i hayâli geldügünce Nazmiyâ
İşi güci dâyimâ dil mülkini ʿ ârât olur

435-Nevʿ -i dîger der ân kâfiye-yi incâ dâl revî

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Ey lebi şîrîñ saña her dil viren Ferhād olur
Derd-i ' aşkuñ birle her dem işi hep feryād olur
- 2 Sen şeh-i hūbānuñ ol kim cevrine mu' tād ola
Hāy efendi saña cāndan bende-i münkād olur
- 3 Yād-ı kaddūñ birle her dem şād olub rūhum revān
Göñlüm ey serv-i revānum guşşadan āzād olur
- 4 Nūş-ı rāh-ı rāhat-efzā ile sürseñ sen şafā
Ol şafādan hāşılı āñide rūhum şād olur
- 5 Rūzgār-ı zūrgāruñ şiddetinden Nazmiyā
Niçe niçe cāy-ı ābād āhiri bir bād olur

436-Nev' -i dīger der ān kâfiye-yi incā rā revî

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Ol ki tūrmaz nerd-i ğamda dōne dōne zār olur
Dembedem zār ile öz cānından ol bīzār olur
- 2 ' Aşķ ola şol göñli şāfî meşrebi pāk olana
Kim o yüzdēn şu gibi ol ' aşķ-ı dīdār olur
- 3 Yarı ağyār ile nāçār ihtiyār eyler göñül
Hemdemi her dem gülüñ zīrā yelür kim hār olur
- 4 Tāli' imdür her ne gün tūş olsam ol gün yüzlüye

Sāyeveş yanına düşer birkaçı ağıyar olur

- 5 Göñli kim cān ile ol cānānı sevdi ‘ākıbet
Nağd-i cānı Nazmi anuñ yoluna īşār olur

437-Nev‘ -i dīger der ān k̄āfiye-yi incā zā revī

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilāt

- 1 Halk-ı ‘ālem içre bir hoş hulk-ı ādem az olur
Çoğı bed hūy vaşuli olmayub nāsāz olur
- 2 Çok durur dünyāya hırşı hadden artuğ kimse çok
Az olur bi’l-cümle bu dünyāya hırşı az olur
- 3 Nās kim ecnās olub çoğı olur ecnās anuñ
Bir hoş ādem az olub ol ādemi mümtāz olur
- 4 Hazz-ı rūhāniyle geçmek üzredür ekşer demi
Hemdemi anuñ ki bir hoş yār-ı hūb-āvāz olur
- 5 Keşf-i rāz iden kes ile itme Nazmi ihtilāt
Bāişi her varṭanuñ zīrā ki keşf-rāz olur

438-Nazīre

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilāt

- 1 Ehl-i dünyānuñ ki varı tolu hırş u āz olur
Vāriş bir hırşı yok dünyāya gāyet az olur
- 2 Şimdiki ‘aşr içre ger var ise mala meyli yok

Z̄isa‘ ādet devlet-i dāreyn ile mümtāz olur

- 3 Şimdiki a‘ yānuñ ekşer hemdem ü hemrāzı hep
Şūr u şerre bāiş olan fitne vü ğammāz olur
- 4 Devlet erbābinuñ ekşer ‘ ādet var kanları
Şöyle kim var yoķ yire bir qurı ‘ izz ü nāz olur
- 5 Nazmiyā erkān ki qanuma muḥālif iş ide
Düzeni bozar usūle güç ider nāsāz olur

439-Nazīre

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilāt

- 1 Nāzenīne nāzük olan ṭavr-ı ‘ izz ü nāz olur
Anuñ için ‘ izz ü nāz ehli güzel mümtāz olur
- 2 Pür cefā cānānelerle bīvefā dilberleruñ
Mübtelāsına cefāsı çok vefāsı az olur
- 3 Ğamze idüb illere benden ne görse ğamz ider
Allah Allah ğamze-i dilber nice ğammāz olur
- 4 Gül yüzün gördükce ol servüñ olur yaşum revān
Cüş ider elbette cūlar her qaçan kim yaz olur
- 5 Nāy-ı nālem Nazmiyā bu sūznāk āhenk ile
Bezm-i ğamda ğuş iden didi ne muḥriķ sāz olur

179-a

440-Nazîre

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilât

- 1 Gerçi kim ' ârif güzeller nâzûk ü şannâz olur
' Āşıkā lîkin cefâsı çok cefâsı az olur
- 2 ' Āşıkā cevr ü cefâ vü nâz iden dilberlerün
Hâli fitne çeşmi âfet gânzesi gâmmâzdur
- 3 Hûlķ olur medûh hûlķ iden kâmu hûsn ehlini
Hûlķı olan dülrübâ her vech ile mümtâz olur
- 4 Gül yüzün gördükce yârün eylesem zâr-ı mezâr
Nola bülbül nâleye başlar kaçan kim yaz olur
- 5 Söze baksa söze geldikçe nola çeşmimi yâr
' Ādeti her nâzenînün nâzûkâne nâz olur
- 6 Gel eyâ şûfî iken dünyâya olma çok hârîş
Ol ki şûfî ola pes dünyâya hırşî az olur
- 7 Nâle eyle nûş idüb mey diyü nazmı hûn-ı dil
Bezm-i gâmda dembedem sâz ile ' işret-sâz olur

441-Nev' -i dîger der ân kâfiye-yi incâlâm revî

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilât

- 1 Mübtelâ olan belâ-yı nefsine bed hâl olur
İtdi gi her hâlde dâyim kabîh ef'âl olur

- 2 Tālib-i dünyā diler küblerle malamal mal
Ol meāl üzre aña ol bîhüde âmāl olur
- 3 Bir çanā' at birle 'uzlet köşesi bir kişiye
Bā' iş-i emniyet-i hāl ferāğ-ı bāl olur
- 4 Bir mübārek kimsenüñ hemdemligüyle bir kişi
Dāyimā bir hoş ferağ kesb ile ferruḥfāl olur
- 5 Naẓmiyā ādāb-ı hizmet sa' y-ı himmet kişiye
Mu' cib-i 'izz ü celāl ü devlet ü iḳbāl olur

442-Nev' -i diğer der ān ḳāfiye-yi incā mīm revī
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Kimde kim naḥt olmaya ol dāyimā nākām olur
Dembedem olmaz hevālar birle bî-ārām olur
- 2 Ola ol kim yel gibi her dem hevāya yelmede
Her nefes ol muḳtezāsı üzre nefse rām olur
- 3 Bir kişi kim iki yüzli ola yüze güle hem
Ol o yüzden göz göre hep ellere bed nām olur
- 4 Ol ki bed itmiye dāyim idüb elden edeb
Ol o yüzden lütf ile maḳbül ḥāş u 'ām olur
- 5 Ol ki bir zāt-ı kerīm olub ola şāfī kerem
Aña ey Naẓmi o ḥāşlet lāzım-ı ikrām olur

443-Nev' -i dīger der ān k̄āfiye-yi incā nūn revī

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilāt

- 1 Ol ki haḡtan ḡorḡa dāyim ḡözleri ḡiryān olur
Bildürür neydidūn ekṡer demde ol nālān olur
- 2 Fikr ide cānna ol kim bir yatacaḡ yer anuñ
Dāyimā ārām-ı cānı ḡır' at-i ḡur' ān olur
- 3 Fikr-i ' uḡbā eyleyen zībāyı terk idüb hemān
Künc-i ' uzlet ṡutub ekṡer ḡalḡtan pinhān olur
- 4 Göre ṡururken olanlar ḡaḡ olanlar ḡālını
Bir kiṡi nice ḡüler oyunu nice ṡādān olur
- 5 Māil olmaḡ ḡatı nādānluḡ degül mi Naṡmiyā
İṡbu dūnyā mülkine kim ' āḡıbet vīrān olur

444-Naṡīre

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilāt

- 1 Dembedem dirīṡe pīṡe derd ile eḡḡān olur
Hem demādem ḡandeyise ḡözi yaṡı ḡan olur
- 2 Düṡe es rār-ı ilāhinūñ ḡayāline o kim
Dāyim olan ol hemān ol ḡalde ḡayrān olur
- 3 ṡālīb-i dūnyā olub itmez ümīd-i mal ü cāh
Maṡlab-ı ehl-i fenānuñ raḡmet-i raḡmān olur

- 4 Tālib olmaz devlet ü iḳbāl-i dūnyāya ebed
Ol ki ehl-i ʿaşḳ ola pes anda ḥūb-ı izʿān
- 5 Dehr-i fānide fenā fikrini ḳılmazlar ebed
Nazmiyā hep ehl-i dūnyā ḥaḳ bu kim nādān olur

445-Nazīre

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilāt

- 1 ʿAşḳı olan kimsenüñ ṭurmaz gözi giryān olur
Ṭurmayub ol derd ile her dem dili nālān olur
- 2 Ḳahr birle dehr ḳanlar yutturur āh ādeme
Ṣol ḳadar kim ādemün her demde baḡrı ḳan olur
- 3 Ḳurtulub derd-i taʿalluḳtan tecerrüd kesb iden
Özge bir vaḥdet bulur öz başına sulṭān olur
- 4 Devlete bir pādīşeh ya bir vezir itse ḡurūr
Ol ḡurūr üzre hemān firʿavn veya hāmān
- 5 Emr-i ḥaḳ ḳavl-i resūl üzre olanuñ Nazmiyā
Dembedem eglencesi hep ḳırʿat-i ḳurʿān olur

446-Nazīre

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilāt

- 1 ʿĀşḳı olan bezm-i ḡamda ney gibi nālān olur

Şem‘ a gibi sūz ile yaşlar döker giryān olur

2 Mihr ü meh ruhsār ma‘ şūkından özge ‘ aşıkuñ
Dūd-ı āhı eşk-i çeşmi ebr ile bārān olur

3 Her kimuñ kim sevdügi bir pür cefā cānān ola
Dembedem anuñ işi feryād ile efgān olur

4 Çeşm ü dilden ola mı hālī hayāli dilberuñ
Çeşme olur çün periler yeri hem vīrān olur

5 Cān virüb alur lebüñ būsın yüzüñ gören didüm
Didi kim bu rum ilidür bunda mey erzān olur

6 Her nazarda ğuşsa vü ğam hāşıl olur cānuma
Veh ki haţţ-ı la‘ l-i cānān ne belā-yı cān olur

7 Az olur dilberleruñ ehl-i dile māyilleri
Ekşerinuñ hemdemi her dem hemīn nādān olur

8 Giryē kılsam yād idüb yārūñ leb ü dendānını
Katre katre yaşlarum Nazmi dürr ü mercān olur

9 İre esrār-ı haķıķatten aña kim özge hāl
Ol beher hāl özge hāle düşünüb hayrān olur

179-b

447-Nazīre

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilāt

- 1 Yād idüb ruhsāruñ āh itsem gözüm giryān olur
Bād-ı kıble esse lābüdd dāyimā bārān olur
- 2 Vaşf-ı hüsnüñle senüñ ey serv-i gülruḡ dāyimā
Her taraf taraf-ı gülistān u bahāristān olur
- 3 Şīve-i güftār u ref tāruñ görüb gülzārda
Ġonçeler dembeste ḡalur servler ḡayrān olur
- 4 Göresin sen ‘āḡıbet ‘āşık laruñ cānā senüñ
‘İd-i vaşluñ şevḡine yā ḡaşuña ḡurbān olur
- 5 La‘ lini yād eyleyüb ḡan ağlasa Nazmi o dem
Yaşınuñ her ḡatresi yāḡut ile mercān olur

448-Nev‘ -i dīġer der ān ḡāfiye-yi incā vāv revī
Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilāt

- 1 Āteş-i ‘āşıkıyla ‘āşık tutuşub pür tav olur
Ol hevādan ḡande olsa oḡ gibi pertāv olur
- 2 Gül gibi olur ḡulaḡtan şad hezārān ‘āşıkı
Hüsn ile gül gibi şol dilber ki adı ḡāv olur
- 3 Māil olsa murġ-ı dil şaydına dilberler nola
Beglerin eglencesi zīrā ki ekşer av olur
- 4 Yār u aġyār iḡün ey dil diñleme her bir sözi
ḡün iyü yatlu bu ilde anca ḡoḡ söz sav olur

- 5 Ehl-i nazmuñ mevzi-i bi' t-tab' olanı Nazmiyā
Lütf ile meddaḥ ḥüsn olmağı kırar heccāv olur

449-Nev' -i dīger der ān ḳāfiye-yi incā elf revī
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Yārūñ dünyā ki fikr-i devlet-i 'uḳbā ider
Faḳr-ı dehre şabr ider hep ta' āli-i mevlā ider
- 2 Devlet-i 'uḳbāyı añmaz unıdur ol cānibi
Ol ki dāyim fikr-i zıkr-i devlet-i dünyā ider
- 3 İşbu dünyā kim var āḫir olısar yoḳ imdi pes
Ehl-i dünyā biribiriyle yoḳ yire ḡavḡā ider
- 4 Bir mürīdidür mürīdüñ ādemüñ şeytānidur
Ol ki dāyim ādemi bir şer işe iḡvā ider
- 5 Eylese bir zātı cevher şāne Nazmi arz-ı ḫāl
Dür nişār elfāz birle nāmeler inşā ider

450-Nazīre

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Seyr-i gül kim dembedem her bülbüli ḡüyā ider
Şevḳ-i dilber her dili hem bülbül-i ḡüyā ider
- 2 Şevḳ ile ḡülşende her dem kim ider rengin şadā
Bülbül-i ḡüyā hemin vaşf-ı gül-i ra' nā ider

- 3 Bir perî peyker nigâruñ seyri Başdan âdemüñ
‘ Aqlın alur göz göre dîvâne vü şeydâ ider
- 4 Nidegin bildürmek için ‘ âşık-ı zâr u hâzîn
‘ Aşk ile tırılmaz demâdem nâleler peydâ ider
- 5 Bir dür-i pâkîze cevher zât hicri Nazminüñ
Kande olsa kanlu yaşın dembedem huryâ ider

451-Nev‘ -i dîger der kâfiye-yi müreddef be elf incâ dâl revî
Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilât

- 1 Kendin ol kim bir kanâ‘ at itmege mu‘ tād ider
Kendine anuñla nefsin bende-i münkād ider
- 2 Bir ferâgât kûşesin bul gör kanâ‘ at kûşesin
Kişi kendin anuñ ile guşşadan âzād ider
- 3 Yel gibi bād-ı hevâ diyü yelen taḥşîl için
Başına toprak ki ‘ ömrün göz göre bir bād ider
- 4 Ehl-i dünyâ kendine bir ğam virür kıyad idinür
Rûz u şeb kim fikr ü zıkr-i maşraf u îrād ider
- 5 Dâyimâ haḫ gözler itmez meyl bâṭıl göz göre
Nazmiyâ haḫ cānibin her kim hemîşe yād ider

452-Nev‘ -i dîger der ân kâfiye-yi incâ rā revî
Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilât

- 1 Ol ki bed hūy ola güci yettigin āzār ider
Her kimi olursa elbet kendüden bīzār ider
- 2 Degme ādem ādemi olmaz gözetmez ādemi
Her kime olursa h̄or ṭab^ç olduğın izhār ider
- 3 Bir laṭīf ādem olub ol kim ola bir ehl-i lüṭf
Dāyimā īṣār-ı lüṭf ile niçe āsār ider
- 4 Ola ol kim bir kerem ehli kerīmü^ç ṣ-ṣān anuñ
Müdḥetinde Naẓmi naẓm-ı dūr niṣār īṣār ider
- 5 Şöyle kim dünyā ğamı eyler dilfigār ādemi
Ādem ol derd ile niçe bīhūde efkār ider

180-a

453-Nev^ç -i dīġer der ān ḳāfiye-yi incā zā revī
Fā^ç ilātün Fā^ç ilātün Fā^ç ilātün Fā^ç ilāt

- 1 Ṭab^ç ı nāzük nāzenīn kim nāzükāne nāz ider
Ol leṭāfet birle kendin cümleden mümtāz ider
- 2 Sevdürür kendüyi birle cāndan dilde artar sevgüsü
Ḳanḳı güzel kim cefāsın çoġ vefāsın az ider
- 3 Bir hümā ṭal^ç at hümāyūn baḥt ‘ ālī dilrübā
Şayd-ı ṣahbāz-ı dil olmaz kim yüce pervāne ider

- 4 Bir kişi kim virmek ister şalbe şuvvet rŭha şuvvet
Hep nefais yer demadem gŭř-1 ĥoř avaz ider
- 5 Her kelam-1 nazmı bu Nazmi ki eyler ber kemal
şive-yi elfaz ĥub-1 ĥafız-1 şiran ider

454-Nev' -i dıger der an şafiye-yi incā lām revī
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Ehl-i dünyā kim hemın fikr ü meāl-i mal ider
Kesb-i bed a' māl ider ĥaķķā ki bed amāl ider
- 2 řuġl-i dünyāya dŭřen dŭřer ġam ile ġuřřaya
řuġl-i dünyā ademı lābüdd digeş ġün ĥāl ider
- 3 Bār-1 şahrın dehr kim taĥmıl ider her ademe
Ol taĥammül birle pes dehr ademı ĥamāl ider
- 4 Her namāzında rŭķŭ' ile sŭcŭdı kişiye
Dāl-1 devlettŭr elif şaddini tā kim dāl ider
- 5 Her maķālī Nazmi kim nazma ġetŭrŭr dŭr gibi
Pŭte-i ma' nāda ĥalıř zer miřālī řāl ider

455-Nev' -i dıger der an şafiye-yi incā nŭn revī
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Çande olsa şahrı dehrŭn baġrı her dem şan ider
Ademi āh ol belā nāġār u bī-dermān ider

- 2 Zālīm olan bulsa eyler her nefes hep atl-i nefes
Bir arāmī gibidür pes ol ki her dem an ider
- 3 Her arāma el şunan olur arāmī gibi pes
Dāyimā āmāl-i mal üzre o aşd-ı cān ider
- 4 Meskeni uş cennet-i me‘ vā olısar ‘āıbet
Ol ki bir miskīni görüb ram idüb isān ider
- 5 Bir vara görmekte Nazmi mazen-i esrārdan
Var durur bir āl kim ol ādemi ayrān ider

456-Nev‘ -i dīger der ān āfiye-yi incā nīz nūn revī
Fā‘ ilātūn Fā‘ ilātūn Fā‘ ilātūn Fā‘ ilāt

- 1 andeyise derd olan dillerde kim an balanur
Ol elemden nie demler rāh-ı dermān balanur
- 2 ‘Āşıuñ müjgānı eşk-i eşmine olur mı sed
ār u aşā ile açan rāh-ı ‘ummān balanur
- 3 Göz bebek mānendi her gördüğine hep meyl ider
Nitekim arayış-ı dünyāya insān balanur
- 4 Alma ister istemez virmez düşenler rüşvete
Ol cihetten ekşeriyā bāb-ı isān balanur
- 5 Şanmasın Nazmi ki dīvānuñ gibi dīvān ola
Şanmasun il hem anuñ mānendi dīvān balanur

457-Nazîre

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilât

- 1 Zülf-i yâre karşı eşk-i çeşm giryân bağlanur
Nitekim şol sihr-i cüduyla bārân bağlanur
- 2 Gözlerüm yaşına müjgānum ne yüzden ola sed
Hār u hāşāk ile kaçan rāh-ı 'ummān bağlanur
- 3 Görmege kıandan gelür bir dem bu ben bīmārı yār
Yolları çün kanlu yaşum birle her an bağlanur
- 4 İki ter rengin şakāyık gonçesinüñ 'aynıdur
Gözlerüm anda demādem giryeden kan bağlanur
- 5 Nazma āgāz İtdi gimce Nazmiyā yaşum o dem
Sākin olsa nola kim sihr ile bārân bağlanur

458-Nev' -i dīger kāfiye-yi bā redif ü vaşl u hürüc u mezīd

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilât

- 1 'Āşıkuñ ma' şūq kendüye nigāhından bilür
'Aşk ile hem nidegin feryād u āhından bilür
- 2 Her ne cevr eylerse cān-ı 'āşıkā ma' şūq-ı cān
'Āşık-ı şadıkına kendü günāhından bilür
- 3 'Āşıkuñ gönlinde Başdan 'āteş-i 'aşk olduğın
Göz göre il āhınüñ dūd-ı siyāhından bilür

- 4 İşigünde göklere ağduğın āhum her gören
Ol Güzellük göđünüñ gün yüzli mähından bilür
- 5 Mihrimüñ gün gibi rüşen olduğın ħalka o mäh
Nazmiyā bu bende-i bī-iřtibāhından bilür

459-Nev' -i dīđer ķāfiye-yi bā vaşl

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Her kiřinüñ dilde key fikr ü mālın ħaķ bilür
Neydegin anuñ dağı özge ħayālin ħaķ bilür
- 2 Şūfiye şūf cübbedür şāfī şafā viren dađı
Sübħa-i billür elinde özge ħālin ħaķ bilür
- 3 Her ħurūr devlete āħir iriser bir zevāl
Anuñ ammā kim neden olur zevālin ħaķ bilür
- 4 Ķanķı ehl-i fazl kim ide muavvel ķıl ü ķāl
Ol maķūle kimsenüñ yine maķālin ħaķ bilür
- 5 Bu kelām-ı nazm kim Nazmiye oldu bir kemāl
Virmez ol cāh-ı cihāna ol kemālin ħaķ bilür

460-Nev' -i dīđer der ķāfiye-yi mücerred incā mīm revī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Görsem āh ol serv-i gül-ruĥsārı bir dem bir nazār
Anuñ ol zībā cemālin seyr ķılsam bir nazār

- 2 Şād idüb eylerdi ben dīvānesin ğamdan beri
Eylese āh ol perīveş güzel ādem bir nazār
- 3 Yārımı bir görsem olurdı bütün ‘ālem benüm
Özge ‘ālemdür aña āh özge ‘ālem bir nazār
- 4 Ben kemīne kılına eylerdi ğāyette kerem
Bağsa geh geh ol şeh-i hūsn-i mūkerrem bir nazār
- 5 Derse hağ Nazmi mülākatın baña yārūñ yine
Söyleşüb bir dem dağı seyreyleşem hem bir nazār

461-Nev‘ -i dīger der ān k̄āfiye-yi incā elf revī

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilāt

- 1 Ol nigārın ki o resme nağş-ı zībā andadur
Bir şanemdür şūret-i hūsn-i dilārā andadur
- 2 Lūţfa yüz tūtub o cānān nuţka gelse bir nefes
Cān bağışlar gūyiyā nuţk-ı Mesīhā andadur
- 3 Baña cānānum aña ol kim o dem cānbağş olur
Cāna īsāl-i şafā nuţk ile gūyā andadur
- 4 Zīr-i lebten bir tebessüm kılsa cānānum baña
Cān bağışlar lūţf ile cān hağzı zīrā andadur
- 5 ‘Aşğ ile Mecnūn olur ol dilrübāya dil viren
Nazmiyā şol vech ile kim hūsn-i leylā andadur

180-b

462-Nev' -i dīger der ān kāfiye-yi incā rā revī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Sūz-ı ' aşk-ı yārdan tā kim bir azer bendedür
Şevk-i bî-ḥod anı rüşen bil bir azer bendedür
- 2 Rüşen olsa gün gibi āsār-ı ' aşkum şevkün
Nola dāyim dil yaқан şol mihr-i dilber bendedür
- 3 Dil hevā-yı ' aşktan hiç ola mı ḥālī ola
Çün hevā-yı ' aşk-ı dilber bunca demler bendedür
- 4 Zülf ü ḳadd ü ḡamzesi hicri ḡamıyla dilberüñ
Dil helāk eyler niçe niçe belālar bendedür
- 5 Pürdür ol zāt-ı şerīfün ' aşkı birle cān u dil
Mihri gibi ol mehün Naẓmi o cevher bendedür

463-Nev' -i dīger der ān kāfiye-yi incā tā revī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Rastı key müntehā şol sidre ḳāmet sendedür
Fitnesi āḫirzamānuñ hey ḳıyāmet sendedür
- 2 Ādem oldurur ḳıyāmet bir güzel sensin bugün
Bu melāḫat birle behcet kim hey āfet sendedür
- 3 Şol şeker leblerle sensin mışr-ı ḫüsnün Yūsufi

Yūsufa hemtā Güzellük hem ne minnet sendedür

- 4 Cem' i hūbānuñ senüñle mäh u pervīn gibidür
Şöyle kim şol ğāyet ile hūsn ü behcet sendedür
- 5 Haqqa şükr et kim Muḥammed ümmeti itmiş seni
Ḥamdülillāh Nazmiyā kim ol sa' ādet sendedür

464-Nev' -i dīger der ḳāfiye-yi müreddef be elf ü vaşl u ḥurūc

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Ḳatre ḳatre eşk kim bu çeşm-i giryāndan çıkar
Şanki dürdür ābdār ol baḥr-i 'ummāndan çıkar
- 2 Āb-ı hayvān teg ḥayāt-ı işrāb ider dil merde
Cānfezā söz kim leb-i cānbaḥş cānāndan çıkar
- 3 Ol ruḥ-ı gülnār-ı yāre rüşen eyler şevḳini
Her dem āh-ı Pürşerer kim ḳalb szö andan çıkar
- 4 Ḳırmızı gül gibi mül şāfī şafāyile kim ol
Ḥum derūnından çıkar şan la' ldür kanden çıkar
- 5 Baḥrdür Nazmi senüñ ṭab' uñ ki her dem bī-girān
Dürr-i elfāz u ma' nā cem' olub andan çıkar

465-Nev' -i dīger der ḳāfiye-yi müreddef be yā vü vaşl u ḥurūc

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Ḥaṭṭ-ı sebz-i tāze kim la' l-i nigārından çıkar

- Rîze-i pîrûzedür kim dürc-i la' linden çıkar
- 2 Zâhir olur şanki gülşenden ter ü taze çemen
Hatt-ı hâlet-bahş kim la' l-i nigârından çıkar
- 3 Dilberün çâh-ı zekân yanında hâli üzre hatt
Mürdur kim dâneyle meyl eyleyüb inden çıkar
- 4 Çîn seher yârûñ hevâ-yı zülf-i Pürçîniyle bād
Dembedem dembeste eyler miski kim çinden çıkar
- 5 Acı deryâlar ki var ol hüsrev-i şîrîn lebûñ
Fırkatinde cümle bu çeşm-i cihân-binden çıkar
- 6 Herkesüñ başı ucında kabri taşı aındurur
Anı kim mevtâ turub baş kaldurub sinden çıkar
- 7 Ol güzeller hüsrevinüñ olsa la' linden cüdâ
'Ayš-ı Nazmi telh olur pes cân-ı şîrinden çıkar

466-Nazîre

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilât

- 1 Böyle hoşbû kim senüñ bu zülf-i miskinden çıkar
Şermsâr eyler nigâra miski kim çinden çıkar
- 2 Şan buhârîdür şeker pâlüdesinüñ hüsrevâ
Hatt-ı miskîn kim senüñ şol la' l-i şîrinden çıkar
- 3 Hattüñ örter nûr-ı imân yüzini tezvîr ile

Gör o kāfir kişi kim bu vech ile dinden çıkar

- 4 Virmesün haıtuñ kider āyine-i ruhsārına
Virme ol bī-dīne yüz kim hüsñüñ āyineden çıkar
- 5 Lebleri vaşfinda yārüñ nazm-ı cānbaşsuñ senüñ
Diñlese Nazmi nizāmi cān bulur sinden çıkar

467-Nev' -i dīger der kâfiye-yi müreddef be elf ü vaşl u hurüc u mezīd rā revī
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Anı yāri kim ider red āh o yārinden çıkar
Nice yoğ olmaya ol 'ālemde varından çıkar
- 2 Gördüğüm dem gözlerüm şāfī şafā yüzün görür
Tā sa'ādet birle ol dildār dārından çıkar
- 3 Dilkeş ü cānbaşş büyile gülāb-ı tāzedür
Her 'arağ kim o gül endāmuñ 'izārından çıkar
- 4 Her nebāta kim virür neşv ü nemā faşl-ı bahār
Haşr olur şankim o dem herkes mezārından çıkar
- 5 Yıldızı düşkünüğün Nazminüñ eyler āşikār
Her şerer anuñ ki her dem āhı nārından çıkar

468-Nev' -i dīger der ān kâfiye-yi incā nūn revī
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Al atlaslar ile dilber kim mekānından çıkar

La' le döner kim le'âfet birle kânından çıkar

2 Sünbülinden zâhir oldu'ca ruḥ-ı gülnâr-ı yâr
Şanasun âteş durur ki ejderhâ dehânından çıkar

3 Oḳ yalanı gibi urdu'gını systurmaz olur
Her hadeng ol dilrübânuñ kim kemânından çıkar

4 Şaḥn-ı gülzâr içre güyâ kim biter ra' nâ çemen
Ḥaṭṭ-ı sebz anuñ ki ḥadd-i erguvânından çıkar

181-a

5 Câme-i zerrîn ile şalınca dâyim tiĝ-i yâr
Nola ki anuñ cümle ḥarcı yâr yanından çıkar

6 Hırş-ı dünyâ ile olur az tama' dan çok ziyân
El 'iyâz anuñla âdem ḥânümânından çıkar

7 Nazmiyâ neşr-i leâlidür selâsette hemân
Her süḥen yârün ki la'-l-i der-feşânında [çıkır]

469-Nev' -i dîger der kâfiye-yi mücerred incâ elf revî

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilât

1 Tâlib-i dünyâ ki ola her bâ kim ğavĝâ çeker
Fi'lḥaḳîka muttaşıl bâr-ı ğam-ı dünyâ çeker

2 Kimse çekmez ta' n aĝyâr u cefâ-yı yârdan
Şol belâlar kim demâdem 'âşık-ı şeydâ çeker

- 3 Açılır gül gibi gönli şevk ü zevk ile müdām
Gönçe lebler birle ol kim sağār-ı şahbā çeker
- 4 Dilberün zülfün görüb dil düşdügi nāçardur
Pes ne görse kuvvet-i dem birle ejderhā çeker
- 5 Yazdıgunca haddine hattı berāt-ı hüsnini
Nazmiyā zülfi düm-i tāvus bir tuğra çeker

470-Nev' -i diğer der ān kāfiye-yi incā rā revī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Ey şu 'aşık muktezā-yı yārdan kim ser çeker
Başa varmaz 'aşk ile ol kurı zahmetler çeker
- 2 Dilberün haddinde hālī hattında serdār olub
Şan habes sultānidur rum üstüne leşker çeker
- 3 Hiçe saymaz 'ālemün zevk ü şafāsın haq bilür
Dāyimā 'aşk ehli kim derd ü ğam-ı dilber çeker
- 4 Nice bilsün şol ğaniyy hāl-i gedāyı kim müdām
Bāde-i la' l ile mal-a-mal zer sağār çeker
- 5 Dāyimā pür şevk olur gönli anuñ kim Nazmiyā
Giceler pehlüye bir maḥbüb-ı meh ciger çeker

471-Nazīre

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Sen ŧeh-i hūbān elinden ŧol ki saĝar çeker
Āb-ı Hızır ile lebāleb cām-ı İskender eker
- 2 Cān baĝıŧlarken lebūñ her  aŧıĝ-ı dil hūsteye
Pes niun ĝamzen beni öldürmege hūner çeker
- 3 Bār-ı cevruñe taħammül eylemezler kimseler
Bu belāyı hāy efendüm yine ben āker çeker
- 4 Firatinde tīr-i āhum orusundan ey melek
Baŧına günden felek her ŧubħ zer miĝfer çeker
- 5 Pādiŧāhum mülk-i  aŧka ŧāh olub Nazmi uluñ
Dūd-ı āhından livā-yı ejdehā peyker çeker

472-Nazīre

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 La' l-i nābüñsüz o kim cām-ı mey-i aħmer çeker
Lāleveŧ hūñin dil olur ŧoñra derd-i ser çeker
- 2 Seyr-i gülzār eylesek gülŧende sezā-yı servnāz
Gül yaasın seyr-i ruħsāruñla çāk eyler çeker
- 3 Zülf ü ĝamzen riŧte vü sözün gibi ey pür cefā
Niçe bir her dem dil-i mecrūhumı eyler çeker
- 4 Ğuŧŧa ekmez ŧol ki cānā sine sine giceler
Cānı gibi saña beñzer bir perī peyker çeker

- 5 Bilmişüm kâr eylemez âhı saña kûyuñda âh
Bilmezem her demde bu Nazmı ne derd-i ser çeker

473-Nazîre

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilât

- 1 Serv-i rā emr-i şerîfünden kim ser çeker
Kim müjüñ şaflar düzüb cān mülkine leşker çeker
- 2 Devlet anuñ ğonçeveş sen dilber-i ra' nā ile
El çeküb dünyā ğamundan gül gibi sağar çeker
- 3 Hızırveş cānā hayāt-ı cāvidān bulur revān
Bāde-i la' lünden ol kim cām-ı cān perver çeker
- 4 İledür ağyār her şūfîyi kıblem kapuña
Gör ne kāfirdür ğarîm-i Ka' be ol ğar çeker
- 5 Nazmı la' lüñle ruğuñ yādına ey serv-i revān
Şād u ğandān gül gibi şāfî mey-i ağmer çeker

474-Nev' -i dîğer der ān kâfiye-yi incā mîm revî

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilât

- 1 Her nefer bir kişi cānān ile olsa hem sefer
Ħaz̄z-ı cān olur hemîn cānāna eyle hem sefer
- 2 İde cānāndan cüdā ol kim sefer nāçār olub
Eyle beñzer kim cihāndan eyler âh ādem sefer

- 3 Taş taşā doğundı ħalkā dūşdı muĥkem ıztırāb
Şeh süleymān itdi yine āh kim muĥkem sefer
- 4 Şol sefer kim ola derdi mişl-i ālām-ı sağar
Çok çeri birle seferdür kim odur pür ğam çeker
- 5 Māh ile cem' i nücūmuñ seyri beñzer Nazmiyā
Cünd-i bīĥod ile kim eyler şeh-i ' ālem çeker

475-Nev' -i dīġer der ān kāfiye-yi incā elf revī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Bāġ-ı ĥüsn içre ki yārūñ ġabġabı elma şatar
Zār olub ' uşşāġ rüy-ı zerd ile ayva şatar
- 2 Yūsuf-ı mışr-ı melāĥattür o sulţān-ı cemāl
Kim girüb bāzār-ı ĥüsn içre özin zībā şatar

181-b

- 3 Terkiye aşmaz yolında terk-i ser idenleri
Ol güzeller şehsüvārı ĥayli istignā şatar
- 4 Şol kıya baķışlarıyla çeşm-i pür ĥışm-ı nigār
' Ayn-ı reyĥānī olur kim nergis-i şehlā şatar
- 5 La' l-i dildāruñ ĥayālī dildedür diyen müdām
Şīşe ile ġüyyā kim la' l-gün şahbā şatar

- 6 Katre katre yaşların Nazmi ki ider dāyim nişār
Cevheridür şanasun kim lü' lü-yi lala şatar
- 7 Tācir-i hindūdur ḥālūñ ' izāruñda kim ol
Rūma gelmişdür ḥaṭṭuñdan ' anber-i sārā şatar

476-Nev' -i dīger der ḳāfiye-yi müreddef be elf nūn revī
Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilāt

- 1 Çeşmüme derdüñle her dem katre katre ḳān ṭolar
Şayrefi dükkanıdur şan la' l ile mercān ṭolar
- 2 Hey benüm cānum leb-i la' lūñ firāḳından senüñ
Dembedem ḳān yaş ile bu dīde-i giryān ṭolar
- 3 Dil ğam-ı ' aşḳuñ ile kim pürdür benüm cānum senüñ
Bir misāfirḥānedür şan dāyimā hemān ṭolar
- 4 Hālet-i ' aşḳuñ ile ey ma' şūḳ cānum dembedem
Meclis-i mey nāle vü feryād ile efgān ṭolar
- 5 Vaşf-ı ḥüsnüñde laṭīf eş' arı ile Nazminüñ
Gül gibi ey ğonçe anca defter ü dīvān ṭolar

477-Nev' -i dīger ḳāfiye-yi bā vaşl u ḥurūc nūn evvel revī
Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilāt

- 1 Yolda gördükce beni ol dost kim benden ḳaçar
Bir ṭarıḳ ile ḳaçar kim şanki düşmenden ḳaçar

- 2 Yolda görse tersine döner yüzün gideyorır
Benden ağyār eyle kaçır şanki rehzenen kaçır
- 3 Çeşm-i pür hışmıyla eyler ğamzesinden dil hāzer
Terk-i ser sehiyle nāvek ufķundan kaçır
- 4 Bu yalancı pīrezen dehre şu gerçek merd olan
Māil olmaz mekr ü keyd ü hīle-i zenden kaçır
- 5 Ol perī kim anı cānuñ gibi sevdüñ Nazmiyā
İns ile üns itmez ol aşlı budur senden kaçır

478-Nev' -i dīĝer kâfiye-yi bā redif ü vaşl u ħurūc nūn evvel revī
Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilāt

- 1 Yār olur ağyār āh ol yār yārāndan kaçır
İstemez ĝālib sevildigün o yār andan kaçır
- 2 Dost kūyına kaçan sa' y ide düşmenden kaçan
Ka' be ye varmaz o kim hār-ı muĝaylāndan kaçır
- 3 Ğāib olur āşikār olsa afetden gün şafaķ
Sürĝ-i serdür şanasun sultān Süleymāndan kaçır
- 4 Zūlmet-i şeb kim meh-i bedr anı eyler taĝs ü naĝs
Kibrdür şan şeh-i Süleymān gibi sultānda kaçır
- 5 Ol cefā ħū Nazmiyā raĝm eylemek ķandan saña
Öldürür āĝir seni ol şanma kim ķandan kaçır

479-Nev' -i dīger kâfiye-yi bâ redif ü vaşl u hurûc râ revî

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilât

- 1 Yâ rab ol cānum gibi sevgüli yârüm kandedür
Ol enîsüm münisüm ' âlemde varum kandedür
- 2 Nağş-ı hüsni-i dilkeş ile gönüm alan sevdigüm
Şol büt-i çîn resmine zîbâ nigārum kandedür
- 3 Hâsret ile nice demlerdür baña kan ağladur
Kānı āh ol gönüm alan şivekārüm kandedür
- 4 Dembedem bülbül gibi ben zârı nālān eyleyen
Şol benüm gönçe dehānum gül ' izārüm kandedür
- 5 Dürc-i cān içre ki derc itmişüm elden gİtdi āh
Nazmiyā bilmem o dürr-i şāhvāru kandedür

480-Nev' -i dīger der kâfiye-yi mücerred incā elf revî

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilât

- 1 Dembedem āhum ile yelmekde hem hempā geçer
Bahre çağlaglukda yaşum dahı hem hemtā geçer
- 2 Ol ruḥ-ı gülnārına yārüñ düşer bîbāk dil
Şem' a pes pür yaqmada pervāne bîpervā geçer
- 3 Geçse ağıyar ile bakmaz yār hergiz yüzüme
Görmeze urır görürb ammā kaçan tenhā geçer

- 4 Eşküme uğrar gelür geldükce her dem çeşmüme
Her hayāl ol hāl birle şanki bir deryā geçer
- 5 Gālib olmağ nefse Nazmi kār-ı merd-i hağ durur
Yohsa ol zālīm hağīķette bir ejderhā geçer

481-Nev' -i dīger der ān k̄āfiye-yi incā rā revī
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Dil hevā-yı ' aşğ ile hāk-i der-i dilber geçer
Ol bu yüzden şemse şevğ-i mihr ile hemser geçer
- 2 İtse her gün döne döne cilveler cevlanlar
Nola gün devr içre bir tāvus-ı zerrīn per geçer
- 3 Künc-i hūsn-i haddi üzre ol büt-i sīmīn tenūñ
Zülf-i kāfir kişi uş biñ başlu bir efder geçer
- 4 Sīm-i sâ' id yār elinden ol ki zer sāğar çeker
Şādkām olur müdām ol şevğ ile hoşter geçer
- 5 Ol meh-i bīmihri Nazmi ayda yılda āh kim
Tāli' im kör görmezem bir gün niçe günler geçer

482-Nev' -i dīger der k̄āfiye-yi müreddef be elf nūn revī
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Şād ol ey gamkīn gönül kim meclise cānān gelür
Nice cānān fi'lhağīķa mürde cisme cān gelür

- 2 Rūşen ol gün gibi ey dil saña ‘ arz-ı mihr için
Yâr Olubdur ʔalı‘ iñ kim ol meh-i tãbãn gelür
- 3 Oldurur ol serv-i gülruḡ kim anuñla bezm-i mey
Ehl-i bezme bir gülistãn u bahãristãn gelür
- 4 Bezm o cãnãn ile bir tãze gülistãn görünür
‘ Aks-i ruḡsãr ile cãm-ı mey gül-i ḡandãn gelür
- 5 Bir kamer ruḡsãr ile mey bezmi düşmez degmede
Nazmiyã biñ yılda ancaḡ böyle bir devrãn gelür

182-a

483-Nev‘ -i dīger der ḡãfiye-yi mücerred incã rã revī
Fã‘ ilãtün Fã‘ ilãtün Fã‘ ilãtün Fã‘ ilãt

- 1 Kũy-ı cennet ḡüsn ile ḡüridür ol dilber meger
Müntehã ḡaddi anuñ sidre lebi kevşer meger
- 2 Göremez gözüm kemãhı ãh ol mãhı benüm
Ãfitãb ola bu yüzden ol ruḡ-ı enver meger
- 3 ḡüsn ile mãnendi yoḡ ol dilrübãnuñ bir daḡı
Şöyle kim var oldurur ḡüsn iline sürür meger
- 4 Dembedem tiḡ-i cefã vü cevr ile kim ḡurmayub
Bu dili iki diler pes cãn diler dilber meger
- 5 Dür nişãr elfãz ile taḡsĩn Nazmi nazmuña

Şol senüñ tab' uñ durur gencine-yi güher meger

484-Nev' -i diğer kâfiye-yi bâ vaşl u hurûc elf revî
Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilât

- 1 Şol beķası olmayan iķbâl-i dünyâdan nolur
Yok yire pes yâ ol iķbâli temennâdan nolur
- 2 Âhiri olunca yok her şevket ile şöhtetüñ
Evvelâ yok yire pes bir kırî gavgâdan nolur
- 3 'Âķıl oldur kim tuta dünyâyı bir yok yerine
Aña gönül bağlayan bi-' aķl-ı şeydâdan nolur
- 4 Varlığı her kişinüñ çün olısar öñ soñra yok
Yâ bu dünyâ varlığın kırî temâşâdan nolur
- 5 Devlet-i dünyâ ki var anuñ beķası yok ebed
Yok yire yâ Nazmiyâ anı temennâdan nolur

485-Nev' -i diğer kâfiye-yi bâ redif ü vaşl incâ nün revî
Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilât

- 1 Her kimüñ kim kimi var 'ulüvv-i ĥimmeti imâni var
Zîsa' âdet ana ol resme 'ulüvv-i şanı var
- 2 Şefkat imândan durur çün kim muķarrer Şübhe yok
Şefkat eyler zillet ehline o kim imâni var
- 3 Bir âliyyü' ş-şân durur ĥaķķâ bu kim ĥaydâr-şifat

Şol ğaniyy kim her faķire lütfi vü ihsānı var

- 4 Hāķ bu kim ma‘ nāda bir merdümlük eyler muttaşıl
Her kimüñ bir hālin ağlar dīde-i giryānı var
- 5 Hāvf-ı hışm-ı hāķ derūnına od urdı var ise
Nazmiyā anuñ ki her dem sūznāk efgānı var

486-Nazīre

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilāt

- 1 Kānķı ‘ aşık kim anuñ gül yüzli bir cānānı var
Bülbül-i şūrīdeveş her dem hezār efgānı var
- 2 ‘ Aşķ nārına hāriķ ü eşķ baħrine ğariķ
Bir dil-i büryānı vü bir dīde-i giryānı var
- 3 Bir şeh-i hūsn ü cemālūñ kıluyum kim bendeye
Lütfi yok hergiz ü līkin cevri-i bī-pāyānı var
- 4 Göñlümü alub benüm ‘ aqlum perīşān eyleyen
Bir perīşāndur ki anuñ hūsn ile özge şānı var
- 5 Mihr idüb ol māhı başsam bağruma der her gören
Ehl-i şefķattür bu lābüdd sīnede ĩmānı var
- 6 Ol kemān ebrūya cān ķurbān iden bir ben miyüm
Cān-ı ‘ uşşāķtan niķe niķe anuñ ķurbānı var
- 7 Gülşen-i kūyına Nazmi gibi ol gül yüzlünüñ

Derd-i ʿ aşkıyla hezārān bülbul-i nālānı var

487-Nazīre

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilāt

- 1 Her kimüñ kim mihri yoğ bir mährü cānānı var
Kim bilür niçe geçer her anı fikr et anı var
- 2 Sevmişüm bir āfet-i devrānı ki anuñ şad hezār
Mihr ü meh gibi ser-i küyında sergerdānı var
- 3 Āteş-i ʿ aşğ ile sertāser derūnı pür durur
ʿ Āşıküñ her dem anunçün sūznāk efgānı var
- 4 Benden ol dilber cemāli seyrini itmez dirīğ
Bendeye anuñ bu yüzden lütfi ihsānı var
- 5 Nazminüñ bir derd i var kim hiç aña bir çāre yoğ
Yaʿ ni kim bir ʿ āşıkına rağmı yoğ cānānı var

488-Nazīre

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilāt

- 1 Şimdi bütün mülkünüñ dil gibi bir sulţānı var
Cümleten zabtındadır anun aña fermānı var
- 2 Her kimüñ gönlünde mihri olsa bir meh talʿ atuñ
Gün gibi rüşen bu kim tağkık anuñ imānı var
- 3 Dilden özge yerde cilve ide mi sulţān-ı ʿ aşğ

Ki anda anuñ ʿarşa hemtâ bir ulu meydâni var

- 4 Şimdiki erbâb-ı ʿizz ü devletüñ dergâhta
Bi'l-ʿaceb tûr u t̄arîķ ü ʿâdet ü erkâni var
- 5 Nazmiye ey sevdigüñ var mı diyü iden suâl
Pes niçün olmaya âdemdür anuñda câni var

489-Nazîre

Fâʿ ilâtün Fâʿ ilâtün Fâʿ ilâtün Fâʿ ilât

- 1 Gördi tâ sen hüsrev-i hûbâni kim hûb anı var
Sevdi anı dil seni gör kim ne şîrîn şâni var
- 2 Sevdi tâ sen pür cefâ cânâne cânâ gönül
Yok huzûri bir nefes her dem hezâr efgâni var
- 3 Bir belâkeş ʿâşîķ-ı bîçâreveş vay aña kim
Saña beñzer bîvefâ bir pür cefâ cânâni var
- 4 Bu durur âh İtdi güm gördükce cânâ ben seni
Her vişâlün âh kim şoñunda bir hicrâni var

182-b

- 5 Bûse-i laʿlün umarsa nola Nazmi mübtelâ
ʿÂşîķuñ daķı benüm cân-ı cihânum câni var

490-Nevʿ -i dîġer ķâfiye-yi bâ redif ü vaşl u hürüc u mezîd incâ râ revî vü elf
revî

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Yā ne ki bekler gönül ğam gibi bir yārũn mi var
Ĝamdan özge bir daĥı yār-ı vefādāruñ mı var
- 2 Kendũn aldurduñ bir özge ĥāle düřtũn gönül
Bir perĩ peyker ĥayāli birle efkārun mı var
- 3 Ey dil-i zār oldu zārĩ dembedem kārũn senũn
Cevre māil yoĥsa bir yār-ı cefākāruñ mı var
- 4 Āh u zer iden degũlsen bir nefes sākin dilā
Yoĥsa bir bed ĥũy dildār-ı dilāzāruñ mı var
- 5 Ulu göĝe ğam yeme var Nazmiyā 'ālemde sen
Olur iseñ dünyāya ardunca aĝlarun mı var

491-Nev' -i dīĝer der ān kāfiye-yi incā hā revĩ

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Ol ki anuñ dembedem bir ĥālet ile āhı var
şübhe yoĝ aĥvāl-i 'ālemden tamam āĝāhı var
- 2 Olmaz ařlā řālibi itmez yeriyle meyl hiç
Cĩfe dünyādan tamam anuñ ki bir ikrāhı var
- 3 şol sitemger kim ider bunda bugün şulm ellere
Yā rab añmaz mı ki yārin anda ĥaĝ dergāhı var
- 4 Yoĝ durur ĥār u zelĩl ü zār olandan fehmi hiç

Çankı kimse kim anuñ iqbāl ü ' izz ü cāhı var

- 5 Bahtı yār olmağ dururkendüye Nazmi Şübhe yoğ
Ol kim anuñ kendiye yarar bir hemrāhı var

492-Nev' -i dīger der kâfiye-yi mücerred incā elf revī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Ehl-i ' uzlet olana genc-i çanā' at cā yeter
Ana bu dünyāda cennet mişli ol me' vā yeter
- 2 Keşret olan cāy-ı nā-cins ile vaħdet küncidür
Ehl-i hāl olana ol bir kūşe-i tenhā yeter
- 3 Nazmiyā ol kim gönüller Ça' be sin ' ömrā tavāf
Hāy ana da' vetçi yārin Ça' be -i ' ulyā yeter
- 4 Ol kim olmuşdur derūnı mal fikri birle genc
Hıfz için ol genci dāyim zülfi ejderhā yeter
- 5 Cīfeye meyl eylemek hey muğtezā-yı şek durur
İmdi Nazmi yiter olduñ t̄alib-i dünyā yeter

493-Nazīre

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Genc-i hüsnuñ hāfızı zülfüñ senüñ cānā yeter
Anda ol serkeş ki var biñ başlu ejderhā yeter
- 2 Gül yüzüñ seyrin çalır uçmağa çalmaz çün heves

Bāğ-ı kūyuñ ‘andelb-i cāna cānā cā yeter

- 3 ‘ Ālem-i vaşl itmege her dem hayālūñ birle cān
Ey perī kāşāne-yi dil kūşe-i tenhā yeter
- 4 ‘ Aşğ meydānında Mecnūn dan geçince bir dağı
Yok durur yelmekde ben şeydāya bir şeydā yeter
- 5 Lütf idüb şimdengerü mihr ü vefāya başla gel
Yiter itdūñ Nazmiyā cevr ü cefā cānā yeter

494-Nazīre

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilāt

- 1 ‘ Aşıka gülzār-ı kūyuñ cennet-i me‘ vā yeter
Leblerūñ kevşer özūñ ħūri būyuñ tūbā yeter
- 2 Cān dimāğın bezm-i ħüsnünde muatṭar kıлмаğa
Ḥaṭṭ-ı ‘ anber saña lāzım zūlf-i miskāsā yeter
- 3 Duyamaz bir kul kadar zūlfūñ belāsın çekmege
Bāle hey ādet belā ol kāmēt-i bālā yeter
- 4 Ṭatlu ṭatlu cām ile mecliste olma lebbeleb
Döne döne cānum acıtma benüm cānā yeter
- 5 Nazmiyā erbāb-ı fażl içre saña faḥr itmege
Dürr-i nizām eş‘ār ile cevher nişār inşā yeter

495-Nev‘ -i dīğēr der ān kâfiye-yi incā rā revī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Ehl-i dünyāya hemān eglence s̄im ü zer yeter
Anlara ol bā' iş-i envā' ı şūr u şerr yeter
- 2 Ehl-i cāhuñ kim varub eller üşürler başına
Anlaruñ Başdan kırı ğavġası derd-i ser yeter
- 3 Memleket yıķmaġa bir yaġı çeri lāzım degül
Zulm ü hayf ehli olan şol kaçılar begler yeter
- 4 Bir faķır itse kanā' at hoş tevekkül eyleyüb
Göñlün anuñla o dāyim pür ğinā eyler yeter
- 5 Niçe bir yel gibi yelmek dembedem dünyā için
Yiter olduñ Nazmiyā ehl-i hevā yiter yeter

496-Nazīre

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Şāh-ı aşķum eşk-i bī-pāyān baña leşker yeter
Hemdemüm āh u nedīmüm ğam belā çāker yeter
- 2 Ben şeh-i mülk-i belā oldum hayāl-i zülfi-yār
Baña şāhāne livā-yı ejdehā peyker yeter
- 3 Ağlamaķdan aşķuñ serh ü sefid olmuş gözi
Aşķ şāhınuñ nazargāhında s̄im ü zer yeter
- 4 Döne döne zulmi ķo her nātüvāna ey felek

‘ Āleme zūlm itmege hōd begler aġalar yeter

5 Ey felek dūn perver olmak sen ne lāzım ‘ āleme
Şimdiki erbāb-ı devlet gibi dūn perver yeter

6 İdeyin şimdengerü ‘ ālemde ‘ uzlet halktan
Yanum alub çünkü ġam her dem beni begler yeter

7 İki gözüm çün ayaġı topraġı cānānenūñ
Nazmiyā kuhl-ı cilā terkībine cevher yeter

497-Nazīre

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilāt

1 Hüsñ iline hāl-i pür hāl ruhuñ server yeter
Mülk-i dil tārācına haţtuñ aña leşker yeter

2 Her ne deñlü yüce pervāz eyler līk ey hümā
Bu hevā-yı ‘ aşq ile şāhbāz-ı dil irer yeter

183-a

3 Key yaraşur keykubādi tāc saña hüsrevā
Başum için ayaġuñ yüzi baña efser yeter

4 Key benek altunlu sincābī kabālar sen baña
Dūd-ı āh-ı pürşerer hicründe ey dilber yeter

5 Bezm-i meyde cām-ı la‘ lūñ şunma aġyāra müdām
Cānuma cānā cefālar eyleme yiter yeter

- 6 Hıdmetüñde olsun ağıyâr hem lâyıķ degül
Saña ‘aşıkılar Efendi bende vü çâker yeter
- 7 Nazmiye la‘ lüñ hayâli bezm-i hicründe senüñ
Râh-ı rühefzâyile pür câm-ı cânperver yeter

498-Nev‘ -i dıġer der kıâfiye-yi mücerred incâ lâm revî

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilât

- 1 Gülşen-i ġamda bana âhun şerârı gül yeter
Düd-ı âhum serv ü nâlem nâliş-i bülbül yeter
- 2 Meyl ider her gördüġi dildâra dil bî-ihtiyâr
Gerçi ‘âlemde meşeldür ‘ârife bir gül yeter
- 3 Hayl-i fitne cem‘ ine ayak başa çün zülf-i yâr
Başka sancaķ çekmege Başdan aña kâkül yeter
- 4 Bezm-i ġamda her dem aķan kanlı yaşı ‘aşıkıuñ
Kandeyise ‘işret için ergüvânî mül yeter
- 5 Hür-i ‘ayn-ı bâġ-ı cennetten numüne Nazmiyâ
Bir lebi ġonçe yüzi gül kâkülü sünbül yeter

499-Nazîre

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilât

- 1 Gülsitânda hâlet-i maşûķ şevķ-i gül yeter
Hâl-i ‘aşık aña karşı nâliş-i bülbül yeter

- 2 Meclis-i firqatte miskīn ‘ aşıka cānānenüñ
Şol hayāl-i zülf ü ruhsāri gül ü sünbül yeter
- 3 Bezm-i ğamda ‘ ayş u ‘ işret itmek için ‘ aşıkā
Ġam musāhib nāle maṭrab eşk-i hūnīn mül yeter
- 4 Maṭrab-ı bezmi terennüm birle pür şevk itmege
Dinmesün yārān şurāhīden gelen kılkul yeter
- 5 Kānde kim Nazmi hayāl-i yār ile ‘ ayş eylesem
Ol baña gülhāndesiyle daḥı bezm-i gül yeter

500-Nazīre

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilāt

- 1 Halkā-yı zülfüñ hayāli gerdenümde ğıl yeter
Hay efendi saña ben bir boynı baĝlu kıl yeter
- 2 Gülşen-i hüsnünde qaddüñ serv ü haddüñ tāze gül
Ġonçe-yi nevreste la‘ lüñ saçların sünbül yeter
- 3 Dembedem bülbül gibi derdüñle ben qan aĝlasam
Ġam degül ey ĝonçe leb tek gül gibi sen gül yeter
- 4 Gül gibi ey ĝonceleb sen cām-ı mey nüş et müdām
Meclis-i ğamda baña la‘ lüñ hayāli mül yeter
- 5 Gülşen olsun bezmimüz gül gibi gel sen gülşen ol
Şavtı ‘ uşşākuñ nigārā nāle-yi bülbül yeter

- 6 Hüsni meydānı senüñdür hoş semend-i nāzı teg
Cān metā' ı gel saña ey nāzenin öñdül yeter
- 7 Göñlüni almağa bir bend ile miskin Nazminüñ
Zülfün ayak başmasun başdan ana kākül yeter

501-Nev' -i diğer der ān kâfiye-yi incā mīm revî
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Künc-i ğamda āhum baña hemdem yeter
Fikri dildāruñ dile hoş 'ālem ü hemdem yeter
- 2 Çeşmi vü kıddi vü zülfi vü dehānı fikrini
Göñlüm eglence edindi baña ol ādem yeter
- 3 Dilberün ' aşkı yolında dökülüb saçılmağa
Dağı nem var kıatre kıatre yaşlarum derhem yeter
- 4 ' Aşk ile feryādum bir hüsrev-i şirīn lebün
Anı hālümdeñ haberdār itmege nālem yeter
- 5 Kıa' be dür kuyı habībün ol habībüm kıbledür
Yaşum ol kuyı-ı şafābağış içre hem zemzem yeter

502-Nev' -i diğer der kâfiye-yi müreddef be elf nün revî
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Şol mağar ki anı deminde ebr nīsān yağdurur
Ol hemin ma' nāda nāme-i firāvān yağdurur

- 2 Çün veren bārān-ı nīsāndur nebātāta ḥayāt
Ebr-i nīsān Fi'lḥaḳīḳa āb-ı ḥayvān yağdurur
- 3 Tīr-i bārān itdi gidür rezgehde her zamān
Kim dimüşler sihr ile tatar bārān yağdurur
- 4 Kibre açdurmaz gözin oḳlağılu yağmur gibi
Cünd-i islām ol zamān kim tīr-i bürrān yağdurur
- 5 Naḫmiyā bārān-ı raḥmet kim var anı dāyimā
Her günāhkār üzre ebr-i lütf-ı raḥmān yağdurur

503-Nev' -i diğ̄er der ḳāfiye-yi mücerred incā rā revī
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Ey ḥalāvet birle mānend-i leb-i dilber şeker
Ḳandeyise cümle ni' metten lezz̄iz ü ter şeker
- 2 Küllelense her ṯa' āma lezz̄et ile nola kim
La' l-i cānāna ḥalāvette geçer hemser şeker
- 3 Göresiz bir gün siz anı ' āḳıbet Başdan çıkar
Ḳande olsa çünki böyle küllelik eyler şeker
- 4 Lezz̄et ile la' l-i yāre gördi hemtā olımaz
Ġayretinden ġarḳ ider kendin şuya düşer şeker

183-b

- 5 Vaşf-ı la' l-i yār ile şīrīn sözine Nazminūñ
Beñzedügi ni' metine şükr ider beñzer şeker

504-Der baḥ-i remel müseddes ' arūz u ḍarb-ı maḫşūr taḫṭīyeş fā' ilātün
fā' ilātün fā' ilāt der ḳāfiye-yi müreddef be lef incā ra revī vü ḫareket piş ez
revī...ḫuzū pes derīn ḳāfiye-yi dü ḫarf ü yek ḫarekest

- 1 Bu cihānuñ ki ' izzet-i cāhı ki var
' Āḳıl iseñ yoḳ bil anı yūri var
- 2 Ol ki anuñ varlıḡı bāḳī degül
' Āḳıl anı yoḳ ḫesābına sayar
- 3 ' Āḳıl olanlar aña eyler ṭaleb
Kim ola iḳbāl-i ' uḳbāya medār
- 4 ' Āḳıl olan kar-ı dünyāya ebed
Ḳarmaz el çünkim degüldür bir ḳarār
- 5 Nazmiyā dünyāda çünkim yoḳ ḳarār
Varlıḡından sen de anuñ ḳıl firār

505-Nazīre

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Kişide göz göre bu varlık ki var
Yoḳluḡa yüz ṭutsa fikr eyle var
- 2 Rūşen ol gün gibi kim her kişinūñ
Variserdür ḫāḳī bāde zerrevār

- 3 Her kişinüñ evveli kim h̄aktür
Yine hem h̄āk olısar bī-pāyān-ı kār
- 4 Başına bir bug gelüb nāçār olan
Şöyle zār olur kim olur çeşmi çār
- 5 Anı añ dāyim ki yoqlusemtine
Olısdur varlıguñ Nazmi nişār

506-Nazīre

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Her hevāya düşüb olan bī-қarār
Her dem āvāre düşer hayrān u zār
- 2 Düşe bir mihrinüñ ol kim mihrine
Hep olur sergeşte her gün zecrevār
- 3 Bir belāya bend olur āhir varur
İtmeye bir kimseye kim bende-gār
- 4 İhtiyār ide olar kim yoqluğı
Varlığı itmezler aşlā i' tibār
- 5 Hayf kim ittüñ hevā yolına hayf
Anca naqd-i 'ömriñi Nazmi nişār

184-a

507-Nazîre

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilât

- 1 Ğam ki eyler başa dâr-ı dehri dâr
Göze ol yüzden ider dünyâyı târ
- 2 Her işi hep pāk tutsa bir kişi
İ' tibâr eyler gören bî-ihtiyâr
- 3 Ağniyâ cümle baqarlar hey ne şek
Bir faķîr olan kişiye qatı hûr
- 4 Yer bulan her yerde oldur şimdi kim
Olmaya şânında anuñ bir vaqar
- 5 Nazmuñ olaydı eger bir rağbeti
Sen bulurduñ Nazmiyâ bir i' tibâr

508-Nazîre

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilât

- 1 Leşker-i ğam birle eyler kâr-ı zâr
Dembedem olur diluñ hep kârı zâr
- 2 Hep hevâya yelteyüb tabi'lerin
Dembedem âvâre eyler rûzgâr
- 3 Düşkün olunca kişinüñ yıldızı
Başına gün doğmaz olmaz bahtı yâr

- 4 Himmet ümmîdinde olan dâyimâ
İdinür kendüye her dem zârı kâr
- 5 Himmetin lütfuyla bir dūn himmetüñ
Yoğ yire var olma hiç ümmîdvâr
- 6 İhtiyârı birle itmez ibtizâl
Ola Nazmi kimde kim nâmus u ‘âr
- 7 Dâyim er cây-ı ‘inân üzre olur
Esb-i nefse her kim olursa süvâr

509-Nazîre

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilât

- 1 Dönme her güç gördüğüñden yûri var
Olısar uş öcüñ andan gerd-i kâr
- 2 Bir ‘adüvden almağa ey dost öç
Yetmez ise güç gücenme zinhâr
- 3 Bir iki öç saña her kim ide güç
Andan öç alur bulunur âdeme dâr
- 4 Güç olur göç eylemek dünyâdan âh
Olmaz andan güç dağı bir özge kâr
- 5 Diriser şoñ demde hâkin bâde âh
Herkesüñ bu rûzgâr-ı zürkâr

- 6 Her kişi nāçār olub ōñ demde vāy
Çāre gözetmekden olur çēşmi çār
- 7 Bir vefāsı olmayana yoğ yire
Nağd-i ‘ömrüñ eyleme Nazmi nişār

510-Nazīre

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilāt

- 1 Göre geldi İşidüb āhum nigār
Ol günü gösterdi baña rüzgār
- 2 Şāhbāz-ı zülfine her murğ-ı dil
Olduğı dem āşikār eyler ōikār
- 3 Bilmezem ne sihr ider kim zülfini
Tārümār itse olur her tārı mār
- 4 Dil hevāya düşeli bir yerde āh
Bir qarār itmez degüldür ber qarār
- 5 Nazmi ol cānānı cāndan sevmegin
Yolına cān nağdini eyler nişār

511-Nazīre

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilāt

- 1 Şoĥbet-i ađyārı yā terk ide yār
Yā bu ğamdan ben idem terk-i yār

- 2 Kılmağa ‘uşşâkı bî nâm u nişân
Bir nigâr-ı nâmdâr olur medâr
- 3 Nâzenîn ü nâzûk olur şol güzel
Ki ola zâtında anuñ vaż‘ u vaçar
- 4 Burc-ı bîhadd ile bende bu beden
Şâh-ı ‘aşka oldu bir muhkem hişâr
- 5 Ehl-i Nazmi kılsalar қadre қarîn
Nazm ile Nazmi bulurdı iştihâr

512-Nazîre

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilât

- 1 Gönüm eyler vaşl-ı yâre intizâr
Nerd-i ğamda döne döne âh zâr
- 2 Leşker-i ğam birle her dem gönümün
Kâr-ı zâr itmekle oldu kârı zâr
- 3 Rişte-i zülfini dilber sihr ile
Târümâr itse olur her târı mâr
- 4 Zülfi şâhbâzı gönüller murğını
Bir nazarda âşikâr eyler şikâr
- 5 Nazmiyâ bu қahr-ı dehr ü cevri devr
Başıma dâr-ı cihân itdi dâr

513-Nazîre

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilât

- 1 Şerhalar çek s̄inene ' aşk ile yâr
Şerh kı1 ' aşıkuñ gönül tâbıyla yâr
- 2 ' Aşk meydânında ğamdan ey gönül
' Āşık iseñ kı1 karar itme firâr
- 3 Naqd-1 cânı eyler idüm der meyân
Germiyân-1 yârı idem kenâr

184-b

- 4 Āh kim aġyâr her dem ' aşıkuñ
Nâmurâd olmasına olur medâr
- 5 Derd-i ' aşkı dilber ile dil ider
Nerd-i ğamda zâr olub her demde zâr
- 6 Ol nigâruñ yolına yaşum gibi
İdeyüm nem var ise Nazmi nişâr
- 7 Defter-i hününde aġzuñ sıfrveş
Yok hesabına durur şöyle ki var

514-Nazîre

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilât

- 1 İdenin âh itmegi her demde kâr

- Ol hevāyile geçirür rūzgār
- 2 Mihr ile mehrūlara meyl eylemek
Olur ehl-i dillere bī-iḥtiyār
- 3 Yār olur mihr ile mihrū dilberi
Ola kendüye kimüñ kim baḥtı yār
- 4 Gösterür her resme istiḡnā tamām
Naḳş-ı ḥüsni ber kemāl olan niḡār
- 5 ‘Āşıḳuñ güz yüzli yārinden cüdā
Gözine olur bu ‘ālem yüzi tār
- 6 ‘Āşıḳuñ zülfi ‘izār-ı yār olur
Fikri vü endiḡesi leyl ü nehār
- 7 Yolına cānānenüñ cān naḳdini
Eyle var bir yol ile Naḡmi niḡār

515-Nazīre

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilāt

- 1 Sevmesem cāndan seni ben ey niḡār
Yolıña cān naḳdin itmezdüm niḡār
- 2 Ḳorḳarum bir gün gelüb ḥaḡḡ-ı ruḡuñ
İrgöre āyine-i cāna ḡubār
- 3 Ḥaḡḡ-ı ḥaddüñ ḥüsñüni nesh itmesün

Bil muḥakḳak işte günden āşikār

4 Zār olub qarşuñda derd-i hicr ile
Oldı zārī qalmadan bu dil nizār

5 Hey kıyāmet tā dem-i rüz-ı hisāb
Biñde biri cevriñ olmaz şümār

6 Vaşf-ı dendānuñda ey şāh-ı cemāl
Nazmı dürr-i şāhvār eyler nişār

7 Pāyidār olub tapuñ ey şāh-ı hüsn
Menzil-i ḥussāduñ ola pāy dār

516-Nazīre

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

1 Devlet-i dehr ile her iden ğurūr
Görisedür āḫir elbet bir fütūr

2 Hiç añmaz gibi din yoḫsulluĝın
Şol iden devletlu devletle ğurūr

3 Şoñuna mātem fütūrın fikr kıl
Ey iden devletlu sūr-ı pür sūrūr

4 Şoñı mātem olmasun añmaz mı ola
Şol sūrūr ile idenler niçe sūr

5 Her ḫuzūrı lāzım olan nesne

Görmese olur ulular bî-ḥuzūr

6 Bil yaḳîn anı bilâ-şek zardan
Dūr olur nezdîk olan bir şerre dūr

7 Zîkr-i ḥaḳtan dāyım olma Nazmi dūr
Şevḳ ü zevḳ ile demâdem ḥaḳ de ṭur

517-Nazîre

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilât

1 İtse bir kimse ne deñlü bir ḥuzūr
Şoñına elbette görür bir fütūr

2 İstedügi ḥâzır olmaduğı dem
Her kiři elbette olur bî-ḥuzūr

3 'Âḳıl oldur kim bile maḥz-ı ḥaṭar
Ḥâṭıra her şūr iş İtdi kçe ḥuṭūr

4 Mü' min oldur ki ola menfūrı tamam
Lu' b u lehv ile olan ḥazḗ u sürūr

5 Zâhir olur lüṭfi her yüzden laṭîf
Fitne kim bir ehl-i lüṭf ide zuhūr

6 Her belāya Nazmi şabr it ṭâbir ol
Her belāda var dil olsun

7 Umarız kim eyleye bir mağfîret

Biz günāhlu ullara rabb-i ğafūr

518-Nazīre

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Bir enāniyyetle kim ıldı ğurūr
Oldu dūr anuñla dergehten ğurūr
- 2 Ey cihān iġbāline maġrūr olan
Gel ğurūr itme ki olur şöñi fütūr
- 3 Devlete maġrūr olanuñ ħāl-i mevt
Ĥātırına ğālibā itmez ħuṭūr
- 4 'İzze olub devlete 'izz alınub
Şol sürūr iden ider kesb-i şürūr
- 5 Key uşūr-ı 'aġl iden hey dirīġ
İde ṭura ol ki bünyād-ı uşūr
- 6 Bī-ħuzūr olmaġlıġa olur sebeb
Ĥāzır olma nice esbāb-ı ħuzūr
- 7 Şer işe dāyim olur bī-şek yaġīñ
Nazmiyā ol kim ħiredden ola dūr

185-a

519-Nazīre

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Her dem olur bî-ḥuzūr u pūr fütūr
Ol ki yārinden ola mehcūr u dūr
- 2 Āh kim virür ğam-ı hicrân-ı yār
Cāna her dem bir elem ḳalbe fütūr
- 3 Cāme-ḥāb içinde cānāndan cüdā
Döne döne cānum olur bî-ḥuzūr
- 4 Gösterür ma' şūḳ vaşlı 'āşıḳa
Ḥāl-i şevḳ ü zevḳ-i sūr-ı pūr sūrūr
- 5 Ḥüsni dilkeş dilrübālar varken
Göze görünmez melāik birle ḥūr
- 6 Ol bilür derd-i dilüm ancaḳ benüm
Kim anuñ ma' lümıdur māfi' ş-şudūr
- 7 Naḳmiyā her dem dilersüñ şevḳ ü zevḳ
Şoḫbet-i maḥbūb u meyden olma dūr

520-Nazīre

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 'Aşḳ sırrın ğālibā rabb- şabūr
Didi murgān-ı hoş elḫāna ṭabūr
- 2 Eyledi Mecnūn Süleymānlıḳ ki aña
Oldı fermān-ber ü hoşıyla ṭuyur

- 3 Hāk-i pāy-i yāre nergis dikti göz
Gözni anuñ alihi sen duyur
- 4 Cānuma her gāh iderken cevr-i devr
Döndi cānānımdan āhir itdi dūr
- 5 Tıtmayınca bir kanā' at köşesin
Ummasın Nazmı bu 'ālemde huzūr

521-Nazīre

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Mihrüñ ey māhum nola itse zuhūr
Āfitābuñ şānıdur çün bahş-ı nūr
- 2 Her ne dem olsam huzūrundan cüdā
Olur āh ol demde cānum bī-huzūr
- 3 Seyr-i hüsn ü fikr-i vaşluñla senüñ
Hāşıl eyler göz gönül nūr u sürūr
- 4 Āh kim her kişinüñ bu rüzgār
Kaşr-ı 'ömrin yıkmada kıomaz kuşūr
- 5 Cānısın sen cānı cānā Nazminüñ
Pes ne cān ile ola senden o dūr

522-Nev' -i dīger der kâfiye-yi müreddef be yā rā revī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Böyle taq̄dīr eylemüŝ rabb-i kaḍīr
Kim olam ḥār u ḥaḳīr olub faḳīr
- 2 Yā ālihi ʿizz ü devletten düşüb
Olmasun kimse faḳīr olub ḥaḳīr
- 3 ʿİzz ü devlet ki derler ol daḥı
Vaşl-ı dilber gibi bir emr-i sīr
- 4 ʿİzz ü devlet bulur ol üftāde kim
Ola bir şāḥib-saʿ ādet destgīr
- 5 ʿİzz ü devlet bende bulurdı zuhūr
Bende bulsam Naẓmiyā ger bir zāhir

523-Naẓīre

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilāt

- 1 Ola her kim server-i şāḥib-serīr
Olamaz ne deñlü mülk alursa sīr
- 2 Alıcaḳ bir mülki bir mülke daḥı
Varub almaḳ ḳaşd ider ikide bir
- 3 Her ğaniyy olan kesün yanında hep
Her faḳīr olan elbet ḥaḳīr
- 4 Ḥaḳ murādın vire anuñ kim ola
Her ayakta ḳalmıŝa bir destgīr

- 5 Ögerdi Nazmiyi olsa eger
Āşaf-ı sulţān Süleymānuñ zāhir

524-Nazīre

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Her gören dil virmegin ikide bir
Dilber olmuşdur dil almaqda
- 2 Ol elif-қad yārdan toғru ҳaber
Düşmeyen şol 'aşқına olmaz ҳabīr
- 3 Şevқ ile rüşen dil olur her gören
Ol mehūñ ruhsārıdur mihr-i münīr
- 4 Şāh-ı ҳüsñ olmaq durur güzellere
Olıcaқ Güzellük ile bī-nazīr
- 5 Bir şeh-i ҳüsñ ü cemāli kim göre
'Aşқına düşüb olur Nazmi esīr

525-Nazīre

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Dilleri dilber ki ider қarbi esīr
Böyle olur olacaq dilber delīr
- 2 Naқş-ı ҳüsñüñ görmek ile bir nazār
Aldı göñlüm ol nigār-ı bī-nazīr

- 3 Kimdür alan vaşl-ı cānāndan ḥaber
Sırr-ı cāndan kim durur olan ḥabīr
- 4 Şol püser kim gūş ider pend-i peẓīr
Olur ol dānā dil ü dāniş peẓīr
- 5 Bu ne kayd olur ki Naẓmi olasın
Bende-i ḥükm-i vezir emr-i emīr

185-b

526-Nazīre

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 ' Aşķ ile olmaķ giriftār u esīr
Hay efendi ḥaķ bu kim emr-i ' asīr
- 2 Yoķ dehānuñ būsı gibi kār tenüñ
Nitekim vaşluñ gibi emr-i ' asīr
- 3 Ādemi baķtıķça alur her naẓar
Sende kim vardur bu ḥüsn-i bī-nazīr
- 4 Baña ķader olmaz nigārā ol ķader
Kim vişālüñ göstere rabb-i ķadīr
- 5 Yoluña bībāk cān virsem nola
Ādemi ' aşķ eyler ey dilber delīr

- 6 Tıfl-ı nâzüksün hüdâdan isterüm
Nevcivân olub olasın köhne pîr
- 7 Qalmasun Nazmi kuluñ ayakta ol
Ana lütfından efendi destgîr

527-Nev' -i dîger der kıâfiye-yi muqayyed be yâ incâ râ revî
Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilât

- 1 Hüsni yâri eylesem tıyunca seyr
Olsa tenhâ olmasa yanında ğayr
- 2 Vaḥdet eyler cân ile dâyim şı kim
Ol perî ruḥsârı tenhâ ide seyr
- 3 Naqşı rûḥ efzâ şanemlerle bugün
Oldı ' işreḥânemüz mânend-i deyr
- 4 Cân ider tenden hevâ-yı kûy-ı yâr
Pes kafesten kaçd ider uçmağa tayr
- 5 Def' kıl gel şerrin aĝyârũñ didüm
Didi şabr et Nazmiyâ ḥayr ola ḥayr

528-Nazîre

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilât

- 1 Gün gibi İtdi kçe tenhâ ile seyr
Sâye gibi düşmesün yanũca ğayr

- 2 Añma hicrānuñ baña vaşl olacaq
Bozular çün dostum şer ile hıyr
- 3 Sen ngāruñ oldı tā taşviri naqş
Oldı dil bu resm ile bir hūb-ı deyr
- 4 Sihem-i tūrūnden senūñ ey şāh-ı hūsn
Bāl ü per döger hevā yüzinde tıyr
- 5 Cān ile eyler nazār cānā saña
Nazmi la‘lūñle seni İtdi kçe seyr

529-Der baħr-i remel müseddes ‘arūz u ğarb-ı maħzūf taqṭīyeş fā‘ ilātūn
fā‘ ilātūn fā‘ ilūn der kâfiye-yi mücerred incā rā revī vü hareketi ki piş ez revī amde
tevcih pes derin kâfiye-yi yek harf ü yek hareketest

- 1 Tālib-i dünyā fikr-i sīm ü zer
Ġuşşa vü ğam birle virür derd-ser
- 2 Pīrezen dünyāya bir merd-i hūdā
Meyl yüzinden ebed kılmaz nazār
- 3 Bu yalancı pīrezen dehre ebed
Tālib olmaz ola ol kim gerçek er
- 4 Varyemez malın ‘aceb niçün yemez
Yer hōd āħir kendini nu kārā yer
- 5 Sīm ü zer hırşın kıomaz hergiz baħıl
Gōzi āğrısı şararsa beñzi ger

6 Oda düşer cāna od or gz gre
Ol ki meyl-i devlet-i dnyā ider

7 Fi'lhāīa āh olur her ŐaŐa cāh
Nazmiyā sen ol hāardan ıl hāzer

530-Nazīre

Fā' ilātn Fā' ilātn Fā' iln

1 Ol ki her dem yel gibi urmaz yeler
Rzgār hep hevāyile geer

2 Dehr-i fāni 'izzi kim var Başdan ol
Gz gre uş yo yire bir derd-ser

3 Her kiŐinn āh kim bu rzgār
Hāini Őo demde bāda viriser

4 Başa Başdan am ki dehri ide dār
Gze ol yzden cihān tār ider

5 Gerek erdr bu yalanc dnyede
Ge yatub her gāh Şol er alkān er

6 İde bir zālīm ki bir mazlma zlm
Yirine or an hā- dād ger

7 Hā budur kim dr niŐār elfā ile
Nazminn nazm durur nazm- serv

531-Nazîre

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Şuğl- dünyâ üzre olinca beşer
Nâr-ı kahr-ı dehr ile bağıri bişer
- 2 Bir belâdan olamaz kimse berî
Mekr-i dünyâdan meger ide hâzer
- 3 Olmasın haq olmasinañmaz o kim
Yel gibi dünyâ hevâsına yeler

186-a

- 4 Bu yalancı pîrezen dünyâyâ hiç
Mâil olmaz ola ol kim gerçek er
- 5 Ğâfil olmaz 'âkıl olan kimseler
Şol 'amelden kim ola cây-ı haşar
- 6 Bilmek olmaz hâlini bir özgenüñ
Ola bir kes kim özinden bî-ğaber
- 7 Devlet anuñ fikr-i 'uqbâ eyleyüb
İde Nazmi şuğl-i dünyâdan güzer

532-Nazîre

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Her haşardan itmeyen kimse haşer
Görmeyince olmaz elbet bir zarar
- 2 Kim bilür ne güne şağlar rüzgār
Anı kim her dem hevāyile yeler
- 3 Her maħalde hafızı Allah' tur
Dāyimā ol kimse kim Allah der
- 4 Devlet anuñ bir sa' ādetħānede
Hidmetiyle ide kendin ħāk der
- 5 Halka şufi şatdığı salusluğ
Halkı ister eyleye ħattı ki cer
- 6 Ādemilükten berī olur ne şek
Kankı ādemde kim ola şab' -ı ħār
- 7 Nařmi şöyle ħüb ider kim gūyiyā
Naçmi her sözde nişār eyler güher

533-Naşire

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 İtmeyen olmaz hevālardan güzer
Biriler oñmaz olur varur gider
- 2 Ergiler hep egri yola toğrılır
Kıomaz elden toğru yolu toğrılar

- 3 Bir deniyyü'l-aşla bir dūn himmete
Ḥayf aña kim ola k̄ul gibi nūger
- 4 Anı her an aňalum kim kimsenüñ
Ḳalmasıardur vücūdından eşer
- 5 Dehr kahrından hemīşe her kişi
Ġam çeker şöyle ki cānına geçer
- 6 Ehl-i dünyāya gönül eglencesi
Olmaz illā seyr-i rūy-ı sīm ü zer
- 7 Gözler iseñ Naẓmiyā ger nef̄ ü zar
Ḥaḳḳa yüz t̄ut eyle bātıldan ḥaz̄er

534-Nazīre

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Dembedem ehl-i hevā hep sebeser
Yel gibi dünyā hevāsında yeler
- 2 Yel gibi yelmez hevāya dembedem
Eyleyen cāy-ı ḥaḫardan bir ḥaz̄er
- 3 Bu yalancı pīrezen dehre ebed
Eylemez meyl ola ol kim gerçek er
- 4 Ḥaddi yok şugli bu dünyānuñ ki var
Kişiye yok yire virür derd-i ser

- 5 Evvelâ dünyāya dil vermek mi var
Şübhe yok çün her gelen âhîr gider
- 6 Başına her şarınan büyük şarık
Uş çeker Başdan büyük bir derd-i ser
- 7 Ehl yanındaki bilür kıymetin
Nazmiyâ nazmuñ durur mişl-i güher

535-Nazîre

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Meyl-i dünyādan ider her kim güzer
Pür şafâ olur gider andan kider
- 2 Bile ol kim pür haţar olduğını
Dāyim eyler meyl-i dünyādan haţer
- 3 Hâţıra itmezdi aşlâ ğam huţūr
Olmasaydı bu cihān cāy-ı haţar
- 4 Āh mazlūmuñ irerdi gūşına
Bir kişi devletle ger olmasa ger
- 5 Sevmez aşlâ kimseye yār olmağı
Nazmiyâ ol kimse kim dünyā sever

536-Nazîre

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Ola bir kes kim Һarīṣ-i sīm ü zer
Anda olmaz ictināb ṣūr u ṣer
- 2 Olmaya bir kimse kim hoş ādemi
Olur ol kimse ne ṣek mānend-i ḥār
- 3 Bir kiṣi kim bir güler yüzlü ola
Anı ol yüzden kim olursa sever
- 4 Atılan oğ gibi her dem her yere
Ya biter yāḥud yeter toğru ḥaber
- 5 Nazmiyā añma o kes birle keṣir
Kim ola ol kes ḫapu ḫapu gezer

537-Nazīre

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Ola ma' lūmı anuñ ki ḥayr u ṣer
Gözle rol her yerde elbet nef' ü zarar
- 2 Derd-i ser çekmez kiṣi pāmāl olub
Olacağ elde avuçta sīm ü zer
- 3 Añalum anı demādem biz ki āh
Ḳalmayırsardur ebed bizden eṣer
- 4 Ağlar iken vara ol kim vecd ola
Aña gūyā olur ol ḥāb-ı maṭar

- 5 Ğadet olmak bir kişiye şur u şer
Nazmiyā göz göre olur derd-i ser

538-Nazire

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Bir sa' ādettür seher vaqt-i seher
Olsa her şeb hem dağı āh ol seher
- 2 Her şeb olur şebnem ile tā ki pür
Her seher derler görünür her şecer
- 3 Rağm ile nerm olmağ olmaz şöyle kim
Her kimün çalbi ola mişl-i Hacer
- 4 Bu yalancı pirezēn dehrün ğamın
Gerçek erdür çekmeyenler gerçek er
- 5 Gerçek erdür hağ yolında şübhesiz
Çankı kimse kim yatub geç şalka er
- 6 Şalısardur ādemiz yıllarla lık
Çalmayısardur ebed bizden eşer
- 7 Hağ bu her nazmı bu Nazmi hüb ider
Ğüyyā kim derci der nazm-ı güher

539-Nazire

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Ḳābil-i şākird olunca bir püser
 Olur ol ey ḥāce bir cān-ı pider
- 2 Ḳābil olub maḳbūlolmaḳ bir püser
 Şimdi ammā kim begāyet kim düşer
- 3 Ola bir ferzend kim nā-ḳābil ol
 Ḥāşıl olmaz oñmadıḳ olur kider
- 4 Bir oḡul kim ata ana sözini
 Ṭutmıya olur işi hep şūr u şer
- 5 Ata ana alḳışın alan oḡul
 İki ‘ālemde sa‘ādet bulısar
- 6 Nazmiyā bir nāḥalef ferzendden
 Yeg durur ḳābilce bir ḳul yā nūger
- 7 Yā ḥalef olan oḡullar mā ḥaşal
 Yaramaz ḥayr işe olur ehl-i şer

540-Nazīre

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Zülfi el şunub ki la‘line deger
 Aña bu nāzūklük ile cān deger
- 2 Bir aşılacaḳdur urḡanın sürür
 Zülf-i yāre ṭıfl-ı dil kim yüz sürer

- 3 Gün gibi yaqar beni ikide bir
Zerbefüñ cāme giyüb ol s̄imber

186-b

- 4 Dil hayāl-i hūblar ile pür durur
Nitekim baqr-i firāvān pür durur
- 5 Nazmiyā mecliste cām olduqca pür
Döner ol şahbāza ki uça bāl ü per

541-Nazīre

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Bāqumda bād ile eyler her seher
Hāledefzā hoş şadālar her şecer
- 2 Bülbül-i gūyā ider gūyā ki sihr
Nağme itse medh-i gül birle seher
- 3 Vardurur her nesnede bir özge hāl
Anı ehl olan idrāk ider
- 4 ' Āqıl oldur cümle eşyāya hemīn
' Ayn-ı ' ibretler ide yekser nazār
- 5 Yel gibi ol kim hevāya yeltene
Rūzgārı her dem āh ile geqer
- 6 Qāni-i huşk u ter olandur hemīn

Fi'lḥaḳīḳa pādiṣāh-ı baḥr u ber

- 7 Baṣa elbette geliser Naẓmiyā
Rabb-i ḳādir her ne İtdi yse ḳader

542-Naẓīre

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Yüzüme gülse benüm ol sīmber
Nola kim olur müferreḥ rüy-ı zer
- 2 Ğamzelerle ğamzeler geçmekde āh
Her dem eyler ṣīveler ol ṣīveger
- 3 Ğuşṣa vü ğamdan ḥalāṣ olmaz kiṣi
Mekr-i dünyādan meger ide ḥazer
- 4 'Āteṣ-i 'aşḳ ile ceṣṣ-i ğam benüm
Ki yaḳar gönlüm evini ki yaḳar
- 5 Benüm ğamda bāde yādına müdām
Dil çeker demler durur ḥün-ı ciger
- 6 Olmaya ḳalbinde anuñ kim ṣafā
Hep kider birle ider 'ömri güzer

543-Naẓīre

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Vaṣf-ı ḳaddüñde ṣabāyile ider

Her seher mevzûn şadâlar her şecer

- 2 Hicr-i dîdârũla idüb girye âh
Taşa döger başını yaşlar döker
- 3 Koma haţtuñ haddũn üzre dilberâ
Şafha-i hüsne kider virür gider
- 4 Sen bu hüsni ile bu ʿâlem halkını
Serbeser âşüfte ittũn ey püser
- 5 Ey der-i pâkize cevher bilmüş ol
Kimse bilmez kader key Nazmi kadar

544-Nazîre

Fâʿ ilâtũn Fâʿ ilâtũn Fâʿ ilũn

- 1 Ğamzeler geçmekte ey nür-ı başâr
Fitne ğamzeñ haq bu kim çeşmũñ başâr
- 2 Kaşlarũn neyler kemân olub ele
Murğ-ı cāna zũlf-i şāhbāzuñ yeter
- 3 Laʿ lũñ emsem birle bir cānbaşşken
Kānde beñzer laʿ liñe şehd ü şeker
- 4 Kāmetũne dek gelürmüş toğrusı
Yiridür bād alsa servi eger
- 5 Fāş idüb ʿaşquñ gözümde çıktı eşk

Muḳbil olmayan beli gözden düşer

6 Vaşf kı1 la' lüm der iseñ Nazmiye
Nola cānā söz söz güherdür söz güher

7 Vaşf idüb naḳş-1 nigārı bir laṭīf
Şi' re şūret virmedür Başdan hüner

545-Nazīre

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Āhına āh eyler ise kārger
Ḳalub yāre daḡı olur kārger
- 2 Dilrübā āhın dil olunca ḳatı
Eylemez āh aña hergiz āh eşer
- 3 Var durur dünyāca ḡaṭṭı şöyle kim
Ḳuşana bir sīm sīmā zer kemer
- 4 ' Aşḳı cāndan olacaḳ ma' şūḳına
' Aşḳ ile ' aşḳ revān cān terk ider
- 5 ' Aşḳtan kesb ide ol kim bir şafā
Hep gider ḳalbinde olan her kider
- 6 Ḳalb-i şāfī birle bulmayan şafā
Pür kider ḳalur o ḡāliyle gider
- 7 Güyyiā elfāz-1 nazmuñ dūr durur

Naẓmiyā ʔab^ç uñ durur baħr-i dűrer

546-Naẓire

Fā^ç ilātűn Fā^ç ilātűn Fā^ç ilűn

- 1 Hāṭırı rűſen dili pűr ſevķ ider
Mihr ile bir yűzi gűn alnı ķamer
- 2 Gűz gűre her gűzleri fettān gűzel
Gűzlerin kim gűzler ise gűz ider
- 3 Ŗatı gűnűllű olınca bir gűzel
Ŗaſ bağırlı olur āh itmez eſer
- 4 Serv-i ķadler seyre varsa gűlſene
Gűl dűſer yűzin ayađına dűſer
- 5 Ey bir āzer cān virűr gűren ki ola
Bir pűser ħűsn ile cān-ı pider
- 6 Bir naẓarda biñ alur gűz gűre
Serbeser her gűzleri gűzel pűser
- 7 Devlet anuñ bir gűzeller ſāhına
Ĥidmetiyle ķul ola yāħud nűger
- 8 Vaſf-ı dendānında yārűñ Naẓmiyā
Gűyiyā naẓmuñ durur naẓm-ı dűrer
- 9 Fikrini anuñ gider dilden kim ol

Fikre geldikçe dile virür kider

187-a

547-Nazîre

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Bezm-i vaşluñda lebün helva yeter
Kande var anuñ gibi helva-yı ter
- 2 Kâlbün âhın sen ve lîkîn hüsn ile
Ağrı altun deger bir sîmber
- 3 Gün gibi giysün serâser câmeler
Göz göre halkı yaqarsın serbeser
- 4 Fitne alub dehre çeşmün göz göre
İdiserdür serbeser pür şûr u şer
- 5 Nazmi kim hicründe mey içer müdâm
Sensiz ol sen göresin meyden geçer

548-Nazîre-i mülemmâ' be fârisî

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Merd-i nādân zen gibi kendin bezer¹³
Ehl-i ' irfân ol bezenmekden bezer
- 2 Devlet-i pābūs ān sîmiñ beden

¹³ 1636/:45-b

Dest nedehd-i rāygān illā bezer

3 Gözlerüm ben her nazār ol māhı pes
Gözlerüm anuñla bulur nūr u fer

4 Neşnūd āh ān meh-i nāmihribān
Gerçi ez gerdūn kend āhum güzer

5 Pīrlikte nevcivānlar gibi āh
Bir püser sevdüm ki bir cān-ı pider

6 Çeşme-yi çeşmüm hayāl-i ān perī
Nazmiyā ger dest-i merdümveş maķarr

7 Gözlerüm merdümlelerinden ol perī
Ġāib olur āh her dem her nazār

549-Nazīre-i bī nuķaṭ

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1 Olmasa dildār ile hemdem eger
Kār olur her dem dile āh seḫer

2 Şa' d ṭali' olam āsūde ḫāl
Mihr ile ol rām ola ol mihrū eger

3 Her dem ü her gāh olur āsūde ḫāl
Ol ki dildār dilārālar sever

4 Aña kim hemdem ola her dev ' avām

Aña olur ma haşal ol derd-i ser

- 5 Vār der dildāra ʔurma derdlü dil
Kim olur her dem devā derde odur

550-Nev' -i dīger ʔāfiye-yi bā redif ü vaşl u ʔurūc u mezīd incā nūn revī vü elf
redif ü dāl u dāl vaşl u rā evvel ʔurūc u rā şāni mezīd

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Ol ki bir nā ʔābil ü nādān durur
Şūret-i insānda bir ʔayvān durur
- 2 ʔanʔı ki ide üns ehl-i dile
Hey nice cānān durur cān durur
- 3 Sevdi bir mihrūyı dil cān ile kim
Sīnede mihri anuñ imān durur
- 4 Sevmişüm bir ʔüsrev-i ʔübānı kim
Şekkerin güftār u şirin şān durur
- 5 Ol elif ʔad nūn ebrū dilberün
Seyr-i ʔüsni pür şafā bir an durur
- 6 Dembedem āh ol cefā ʔū zālimün
İşi güci ʔande ise ʔan durur
- 7 Nazminün maşşūd-ı cānı dāyimā
Būse-i la' l-i leb-i ʔandān durur

187-b

551-Nev' -i dīger der ān ḳāfiye-yi incā vāv revī
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Cevri yārūñ ḥadden āh efzūn durur
Hem işi hep sihr ile efsūn durur
- 2 Serv-i bāğ ḥüsndür ḳadd-i nigār
Anuñ için cilvesi mevzūn durur
- 3 Cevr-i cānānı geçūbtür cānına
Ol ki gōñli dāyimā maḥzūn durur
- 4 Görüb ol leylī cemāli dil virüb
Sevmeyen cāndan nice Mecnūn durur
- 5 Derber ide ol ki bir sīmīnberi
Naḫmiyā anuñ işi altun durur

552-Nev' -i dīger der ān ḳāfiye-yi incā yā revī
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Zülfüñe dildāde misk-i ḳīn durur
Olda ehl-i dil gibi miskīn durur
- 2 Yine yarub kime kīn itmüş durur
Kim cebīnūñ muttaşıl pür ḳīn durur
- 3 Kimde kim olmaya mihri sen mehūñ

Ol haq̄īkat birle bir bī-dīn durur

4 Reng ü būsıyla benüm ‘ömrüm o zülf
‘Anberīndür daḡı hem müşgīn durur

5 Nazmiyā dūn perver olmaḡ mā ḡaşal
Şimdiki erkāne bir āyine durur

553-Müreddef der ḡāfiye-yi müreddef be elf rā revī

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1 Ḥālī her derd ehlinūñ düşvār olur
İşi her dem nāle ile zār olur

2 Gözi açıklardan olan kimseler
Ḥāb-ı ḡafletten hemīn bīdār olur

3 Yiler oñmaz olur olmaz ehl-i ḡāl
Bir hevāyī birle ol kim yār olur

4 Bed nijād olub olanlar bed nihād
Lā cürm-i bed fi‘l ü bed güftār olur

5 Ḥidmet-i erkān ile mu‘tād olan
‘Arzdan ārī olub bī ‘ār olur

6 Ḳanḡı ḡākim kim ola zālīm ana
Bulduḡı mazlūma īzākār olur

7 Nazmiyā her kişi cevr-i dūr ile

Nerd-i ğamda döne döne zār olur

554-Nev' -i dīger der ān k̄āfiye-yi incā mīm revī
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Cām anuñçün dillere ārām olur
Her dilārām anuñ ile rām olur
- 2 Olsa ħurbān rüz-ı vuşlatta nola
Rüz-ı vuşlat 'āşığa birām olur
- 3 Mülk-i şādiye olur ma' nāda cem
Her kimüñ eglencesi kim cām olur
- 4 Niçeler bu devrden hoş kām alur
Niçenüñ devri döner nākām olur
- 5 Ķoma Nazmi cāmuñ elden ayağın
Cām-ı şāfī çün şafā fercām olur

555-Nev' -i dīger der ān k̄āfiye-yi incā nūn revī
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Nite ārāmī cismüñ cān olur
Cānuñ ārāmı dağı cānān olur
- 2 Cāna nisbet cān olur cānān velī
Cisme nisbet cān içinde cān olur
- 3 Gizlerse cānān cemālin dīdeden

Nola merdümünden perî pinhân olur

4 Her ne dem bülbül gibi giryân olam
Gül gibi ol gönçe leb handân olur

5 Nazmiyâ derdüne dermân umma kim
‘Aşq derdi derd-i bî-dermân olur

556-Nev‘-i dîger der ân kâfiye-yi incâ dâl revî

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

1 Yâr benden kendözin yâd ider
Ol beni pes yana yüzden yâd ider

2 Yâdlar birle dirîgâ bir tutar
Geh geh ol dilber beni kim yâd ider

3 ‘Aşq ile idüb deli her bî-dili
Ol lebi şîrîn hemîn Ferhâd ider

4 Nidegün bildirmek ister dilbere
Dil anuñcün dembedem feryâd ider

5 Bir dili kim ‘aşq virân eyleye
Fi’lhaqîka anı ol âbâd ider

6 Kurtarursa yâr hicründen beni
Hayra girer ben kılın âzâd ider

7 Kadd-i yâri bâgda yâd itse bād

Serv ile ŐimŐadı Nazmi Őād ider

557-Nev' -i dġger der ān kġfiye-yi incā kġf revġ
Fġ' ilġtġn Fġ' ilġtġn Fġ' ilġn

- 1 ġıll ũ ġıŐtan ol ki kġlbin pġk ider
Kendġni ol hġl ile bġbġk ider
- 2 Her kiŐinġn kim gele gġnline Şevk
Őinesin bġiġtiyġr ol ġk ider
- 3 ' AŐkuġn ųzge hġli vardur mġ hasġl
Kim beher hġl ādemi ġlġk ider
- 4 Fikr-i dġnyġ birle olmaz bir Őafġ
Fikr-i dġnyġ ādemi ġamnġk ider

188-a

- 5 ' Ąrġzġ keyfiyet ey Nazmi ki var
Ądemi yoġ yire bġ-idrġk ider

558-Nev' -i dġger der ān kġfiye-yi incā lġm revġ
Fġ' ilġtġn Fġ' ilġtġn Fġ' ilġn

- 1 Dembedem ġam kişiyi bedhġl ider
DġŐer bir derde pes pġmġl ider
- 2 Kġnġı kes kim ola bed a' mġl ol
Dġyim ġmġl ũ meġl-i mġl ider

- 3 Oñmaz olmaz işe yarar bir kişi
Her bir işte ol ki bir ihmāl ider
- 4 Ādemũñ şeytānı ādemdür kim ol
Ādemi şeytān gibi izlāl ider
- 5 Nazmiyā iden haķıķı kıl ü ķāl
Sözün altun gibi her dem ķāl ider

559-Nazīre

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Mey müdām ehl-i dili hoş hāl ider
Şevķ ike sevķ-i ferāğ-ı bāl ider
- 2 Her ne deñlü serkeş olsa bir güzel
Şevķ ile gül gibi mey meyyāl ider
- 3 Hürmet ile ' arz-ı şevķ eyler tamām
Şāğarı sāki ki mal-a-mal ider
- 4 Aña duķter-i rez gül gibi
Ehl-i bezme nāzükāne al ider
- 5 La' l-i dilberden dem urmağın müdām
Nazmiyā mey ādemi hoş hāl ider

560-Nazīre

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 an yaş her dem ki dil seyyl ider
Sana bu al zre  arz-1 al ider
- 2 Sana  aşı ande itse  arz-1 al
Ry-1 zerden an yaş ile al ider
- 3 Ademe meyl itmedign ademi
Ey per anum peran al ider
- 4 Ey per ol alet-i  aşkun senn
Ademi dvne v ebdl ider
- 5 Mest olub apunda ayr-1 abs
Her gzel her dem abh efal ider
- 6 Doınub atına zell ayr-1 ar
Kendni heyette bir deccl ider
- 7 Nami azunla beln vaşf idicek
Hep ayl-engz ıl  al ider

561-Nev -i dger dern afiye-yi inc r rev

F iltn F iltn F iln

- 1 Gze kim dny yzin gm tr ider
Başa Başdan dr-1 dehri dr ider
- 2 Devr ana kim cevr ide yine dner
Dne dne nerd-i gmda zr ider

- 3 Bîvefâdan varub uman bir vefâ
Nağd-i ‘ömrin yok yire îşâr ider
- 4 Göñlini efkâr ider olmaz yire
Ol ki dâyim bîhûde efkâr ider
- 5 Bu felekde bir felâket Nazmiyâ
Âdemüñ hâlin çatı düşvâr ider

562-Nev‘ -i dîger der ân kâfiye-yi incâ vāv revî

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

- 1 Hırştan nefsi kanâ‘ at dūr ider
Meyl-i dünyâdan dili mehcūr ider
- 2 Bu felekde bir felâket kişinüñ
Dâr-ı dehri gözine deycūr ider
- 3 Fikr-i mâtem eylemezler mi ‘aceb
Pür sürūr olub olar kim sūr ider
- 4 Alçağa bakmaz tutar kendin yüce
‘İzz ü devlet âdemi mağrūr ider
- 5 Nazmiyâ ehl-i sa‘ âdet kendini
İyilikle ‘âleme meşhūr ider

563-Nev‘ -i dîger der ân kâfiye-yi incâ yâ revî

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

- 1 Her kişi emrinde çok tedbİR ider
LİK taqđİR ekşerin tağyİR ider
- 2 Nār-ı ğamdan dildeki her tāze key
Ėağ budur kim cānā key te‘ sİR ider
- 3 Rūzgār itmez ebed pİRi civān
Ėāy oğul ammā civānı pİR ider
- 4 Şekker ü ŞİRİN ne bilÜR lezzetin
Ol ki hep ekl-i piyāz u sİR ider
- 5 Resm-i ũstād ũzre Őİret buldurur
Nağmi her nağmı kim tağrİR ider

564-Nev‘ -i đİger řāfiye-yi bā redif ũ vaşl u Ėurūc u mezİd incā rā revİ
Fā‘ ilātūn Fā‘ ilātūn Fā‘ ilūn

- 1 Ėh kim yār oldu ağyār ile bir
Şanasun kim oldu ĖİL Ėār ile bir
- 2 Şanma ‘ uşşāğ ide ağyār ile ũns
Ehl-i islām ola kũffār ile bir
- 3 Ėaddi ũzre Ėağğı yārũñ Şanasun
Đİddur olmuş durur nār ile bir
- 4 Kim Őutar bāde-i esrār ile
Ėār zārı Ėore Ėũlzār ile bir

188-b

- 5 Sinebersine olub ey Nazmi ah
Inmez olsağ o dildar ile bir

565-Nev' -i diger der kafıye-yi mucerred elf rev'i

Fa' ilatun Fa' ilatun Fa' ilun

- 1 Kader virdi bulbul-i guya bilur
Hal-i ' aşkı ' aşık-ı şeyda bilur
- 2 Kimse bilmez kimsede ne vardığın
Her kişinin nidegin mevla bilur
- 3 Hak tealanun kemal-i kudretin
Fahr-i ' alem cumleden a' la bilur
- 4 Sems-i tebrizun nice nur oldugin
Gun gibi rusen yine menla bilur
- 5 Hak budur kim ' alemun ahvalini
Her kişi Nazmi gibi edna bilur

566-Nev' -i diger kafıye-yi ba vaşl u huruc

Fa' ilatun Fa' ilatun Fa' ilun

- 1 Ey sabā ver baña cānāndan haber
Bulbul irgör gulsitāndan haber

- 2 Yolına cānum revān olsun revān
Baña her kim vire cāndan ḥaber
- 3 Leblerine öykünürmüş dilberüñ
Almışum la^ç l-i bedehşāndan ḥaber
- 4 Olmaya ol kim mürüvvetten ḥabir
Şorma hergiz aña ihsāndan ḥaber
- 5 La^ç l-i nāb-ı yārdan şor Nazmiyā
İster iseñ āb-ı ḥayvāndan ḥaber

567-Nazīre

Fā^ç ilātün Fā^ç ilātün Fā^ç ilün

- 1 Her viren sen şūḥ-ı cānāndan ḥaber
Baña virür sevdiğüm cāndan ḥaber
- 2 Olmamışdur leblerüñ sırrı ^ç ayān
Almamışdur kimseler cāndan ḥaber
- 3 Ey cebīni māh bir ay oldı āh
Almadum sen şūḥ-ı devrāndan ḥaber
- 4 Virür ey ḥürilikā ḥadd ü lebüñ
Kevşer ile bāğ-ı rızvāndan ḥaber
- 5 Ān-ı ḥüsnüñ yād idüb her an güzel
Nazmi istifsār ider andan ḥaber

568-Nev' -i dīger der āfiye-yi mūreddef be elf nūn revī

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn

- 1 Cān ki her an vuşlat-ı cānān diler
Anuñ ile derdine dermān diler
- 2 Cān dilerse yolına olsun revān
Her ne kim vaşl içün ol cānān diler
- 3 Cān nedür vaşlına cānānuñ ki pes
Vaşlına cānān muarrer cān diler
- 4 Terk-i cān et derse cānān dönmezem
İtdi rür hem anı kim sulān diler
- 5 Yāri ayırma diler benden asūd
Şanasın şeyān durur īmān diler
- 6 Dilberūñ vaşlın diler Nazmi hemīn
Bende sulāndan belī ihsān diler
- 7 urş-ı urşīdūñ felek mutācıdur
Sofrasında her kişi pes nān diler

569-Nev' -i dīger der āfiye-yi mūcerred incā elf revī

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn

- 1 Yine dil bir dilber-i ra' nā sever
Yine bir üsñ ile bihemtā sever

- 2 Hüs̄n ü h̄ulḳ ile naz̄ir ü mişli yok
Bir per̄i peyker melek s̄imā sever
- 3 Āh kim sevmez gön̄ül illā yine
B̄i-bedel bir h̄üb-ı müsteşnā sever
- 4 Dil nice Ferhād u Mecnūn olmasun
Bir lebi ş̄ir̄in şaḳı leylā sever
- 5 Bülbül-i güyā olub Naz̄mi yine
Gül gibi bir dilber-i ra' nā sever

570-Nev' -i d̄iger der ān ḳāfiye-yi incā rā revī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Yine gön̄lüm bir per̄i peyker sever
Ḥaḳ bu ādem cānı bir dilber sever
- 2 Mihr ile kim şevḳe düşmüştür gön̄ül
Rūşen ol kim bir ḳamer peyker sever
- 3 Cāndan eylerler leb-i cānāna meyl
Ehl-i diller cām-ı cān perver sever
- 4 Naz̄mi bir zāt-ı şerīfe vardı dil
Ḥūblar sertācı bir cevher sever
- 5 Şu gibi medḫ oḳur yürür revān
Reşḳ-i ḫūri bir lebi kevşer sever

571-Nazîre

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Dil yine bir bîbedel dilber sever
Hüsn ilinüñ şâhı bir server sever
- 2 Gören âdem âh olur dîvânesi
Cân durur cân bir perî peyker sever
- 3 Her kıbağatten berî olur o kim
Pâklük üstine güzeller sever
- 4 Meyli rûy-ı hûbâdur ehl-i dilün
Ehl-i dünyâ rûy-ı sîm ü zer sever
- 5 Kankı kes kim hayra mâil olmaya
Kande olursa o şûr u şer sever
- 6 Şol erün zenden ne farkı ola kim
Hep bezirgenden zer ü zîver sever
- 7 Virdi bir zât-ı şerîfe Nażmi dil
Hağ bu kim hüsn ile bir cevher sever

572-Nev' -i dîğır der ân kıfıye-yi incâ nîz râ revî

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Şâd ol ey dil kim yine dilber gelür
Meclise anuñla zîb ü fer gelür

- 2 Döniser cem devrine cām ile bezm
‘İzz ile bir t̄ac-ı ser server gelür
- 3 Reşk-i firdevs itmege bazmı yine
H̄ürî çehre bir lebi kevşer gelür
- 4 Şem‘ -i bezm olmağa bu şeb şevk ile
Bir yüzi alnı meh-i enver gelür
- 5 Bezmi pür şevk itmege Nazmı yine
Bir kamer ruhsār sa‘ d aḡter gelür

189-a

573-Nev‘ -i d̄iger der ān k̄āfiye-yi müreddef bā elf incā nūn revī
Fā‘ ilātūn Fā‘ ilātūn Fā‘ ilūn

- 1 Müjde ey dil kim bugün cānān gelür
Mürde cisme yine t̄āze cān gelür
- 2 Milket-i cān ṭolısar şevk ü sürür
Şehrine çün ‘izz ü sulṫān gelür
- 3 Cān ile kim mihrin o merdüñ gönül
Gözün aydın ol meh-i t̄ābān gelür
- 4 Ol ṭabīb-i cānı yād itsem revān
Derdine ben ḡastenün̄n dermān gelür
- 5 Hicr-i cānāndan cihānda Nazmıyā

‘ Āşıkā teslīm cān āsān gelür

574-Nev‘ -i dīger kâfiye-yi bā kayd u vaşl incā dāl revī vü rā kayd u yā vaşl
Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Ol ki eşk-i germi āh-ı serdi var
‘ Aşka düşmüşdür dilinde derdi var
- 2 ‘ Āşıkun ‘ aşkına şāh durur o kim
‘ Aynı zer göz göre rüy-ı zerdi var
- 3 Bellü olur rāh-ı ‘ aşka girdigi
Ol ki anuñ girdinde miñnet gerdi var
- 4 Pīridür çarḥ ursa şevkinden felek
Mihir ider bir mihr-i ‘ ālem gerdi var
- 5 Nazmi zārı birle her dem āh idüb
Nice zār olmaya nice derdi var

575-Der baḥr-i remel müşemmen maḥbün ‘ arüz u çarb-ı maşşūr taḳṭīyeş
fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilāt der kâfiye-yi müreddef be elf incā rā revī

- 1 Analum ol günü kim anda varub āḥir kār
Niçe biñ bil ṭuravuz zārī ile ‘ āciz ü zār
- 2 Zīsa‘ ādet ana kim ola yatacaḳ yeri nūr
Zī-şeqāvet aña kim ola varacaḳ yeri nār
- 3 Olısar ‘ avf ‘ avf ile ne Şübhe ma‘ fūvv

Aña kim ola şefaâtçi resûl- muhtâr

- 4 Bu cihānuñ nesine aldanur āyā kişi kim
Varlığı ħod olısar yoğ ne ki var ise feşâr
- 5 Cevri bu çarĥ-ı şafā kār u sitemger dāruñ
Nerd-i ħamda ider āh ādemi dōne dōne zār
- 6 Güci yettüĝini hep güce görüb ehl-i sitem
Zār idüb zārī ile göñlini eyler āzār
- 7 Nazmiyā ħoya bu dünyāyı o kim yoğ yerine
Her nesi var ise ĥađ yolına eyler īsār

189-b

576-Nazīre

Fā° ilātün Fā° ilātün Fā° ilātün Fā° ilāt

- 1 Nerd-i ħamda ola bir kimse ki dōne dōne zār
Dembedem dūrda zārī ile olur nāçār
- 2 Dili anuñ ki düşe bīhūde efkāra o dil
Her dem ol bīhūde efkār ile olur efkār
- 3 Bī vefā dehren ol kes ki vefā ide recā
Ol recā imdi aña yoğ yiredür Şübhe mi var
- 4 Devlet anuñ kim edā ide demādem ne ise
Cümle fermān ħüdā ħavl-i mebiyy-i muhtāsār

- 5 Dembedem yelmek ile rāh-ı hevāya Nazmi
Nağd-i ʿömri niçe bir idesin ĩşār u nişār

577-Nazīre

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilāt

- 1 ʿ Aşkı pervānedēn örgeñ yūri ey bülbül-i zār
Ki sesi çıkmaz anuñ ʿ aşk odına şöyle yanar
- 2 ʿ Aşık ile yandığı pervānenüñ artuğtur hāy
Bülbülüñ eylediginden dün ü gün rāvī hezār
- 3 ʿ Āşık oldur ki olmadan ebedi kaçmaya ol
Eyleye cānı fedā-yı reh-i ʿ aşk-ı dildār
- 4 Kānķı ʿ āşık ki maʿ şūķını ʿ aşk ile seve
Cān revān itmegi yok dimez aña şöyle ki var
- 5 Nazmiyā ʿ ārifsūñ baħşe düşüb kimse ile
Bīhüde eyleme gel eyledüğünce güftār

578-Nazīre

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilāt

- 1 Nağd-i cānı yolına yārūñ iderdüm ĩşār
İdebilseydüm anuñ āh miyānını kenār
- 2 Kılsa devlet bana yāri görebilsem yāri
Ayağı tozına nağdin iderdüm ĩşār

- 3 Ğamdan olmuş dil ‘uŝŝāķa virür def’ i ĥayāt
Nuķķ-i ĩsā demle ĥande cānbaĥŝ ile yār
- 3 Ŧaŝlayub gök gök ider gāĥ kızıl ķan tenimi
Baņa bu resm ile ķoķ naķŝ geķer āĥ o nigār
- 4 Küll-i eczā-yı vücū dum gül olub yandı velī
Nār-ı ğamda göze göz gözle ki dil daĥı yanar
- 5 Derd ile nerd-i belāda niķe bir devr iķre
Beni nerrād felek dōne dōne eyleye zār
- 6 Reh-i ‘aŝķında revān naķdini şu gibi revān
Ĥāk-i pāyine nigāruñ ideyin Nazmi niĝār

579-Nazīre

Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilāt

- 1 Derd-i ‘āŝķ ile şu ‘āŝıķ ki zelīl ola vü ĥār
İdinür pister ü bālinini ĥār ile ĥār
- 2 İtdirür seyr-i kemāl ile cemāli naķŝım
Seyri der nāz ile ‘uŝŝāķına ķarŝu āĥ nigār
- 3 Dembedem hemdem olur ķadrini bilmezler ile
Ĥahr ider anuñ ile ehl-i dile ol dildār
- 4 Ĥanķı dilber kim ola ŧab’ ı laŧīf ü nāzūk
Ehl-i dillerle enīs olur o dilber her bār

- 5 Gördügi dilbere dil virdigi cân ile revân
Tab´ ı Nazminüñ o lütfından ola şöyle ki var

580-Nazîre

Fâ´ ilâtün Fâ´ ilâtün Fâ´ ilâtün Fâ´ ilât

- 1 Nağş geçmeklige bir resm ile tırub her bār
Şalınur nâz ile ´ uşşâkına karşı o nigār
- 2 Bir resm olduguçün kākülün her tārı
İtdi zülfün o sebepten dile dār ola dildār
- 3 Leb-i cânânına öykündük çün şeftalü
Bâğda hānde ider hep aña her bār enār
- 4 Pençe urmazdı bālālîğ ile her şecere
Rastı beñzemesse kāmēt-i dildāra çenār
- 5 Gözlerüm yaşı gibi nem varsa şu yerine
Ayağı tozına yārün ideyin Nazmi-i nişār

581-Nazîre

Fâ´ ilâtün Fâ´ ilâtün Fâ´ ilâtün Fâ´ ilât

- 1 Cevr-i dilberden o dilde ki ğam ile hemvār
´ Ālemi tutar anuñ derd ile āhı hemvār
- 2 Mişli yoğ hüsn ile derlerdi o şāh-ı hüsnün
Bende gördüm anı didikleri deñlü hemvār

- 3 Dilden āhum ğam-ı aġyārı sürer her demde
Rūy-ı ğabrada ʔayanmaz nitekim bāde-i ğubār
- 4 Şeyḫ-i şehrūn nazarı gözlükledür güzele
Merd-i nāçār mişli kim ola gözleri açar
- 5 Varıñı varuz o cānānına yoġ dime şaġın
Naġd-i cānuñ ayaġı tozına kıl Nazmi nişār

582-Nazīre

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Firḫat-i zülfüñ ile gözime 'ālem yüzi tār
Dār-ı dünyā dehenüñ hicri ile başuma dār
- 2 Yüzñi zülf ki örtergüneşi nitekim ebr
Günimi her gün ider āh benüm ol şeb-i tūr
- 3 Naġş-ı ḫüsnüñ ki bu resm ile senüñ dilkeştür
Ey şanem görmemişüm ben saña mānend-i nigār
- 4 Nāz ile diller alur lütf ile cānbaḫş olur
Sende bu ḫālet-i reftār u bu ḫazḫ-ı güftār
- 5 Nazmi-i sūḫte her söz şı'ār eş'ārın
Yana yana ayaġın tozına eyler iş'ār

190-a

583-Nazîre bahâriyye

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilât

- 1 Lütf ile gül yüzñe beñzedigçün ezhâr
Dâyimâ gül gibi baş üzre götürür eşcâr
- 2 Gelüb açulsa şabâyile nola gül gibi kim
Bâğda gözün açub anı görübtür ezhâr
- 3 Nâz ile seyr ide gül sendeki havz ile çemen
Oldı her tâze nihâle güzelüm âyinedâr
- 4 Dūd-ı âhı gibidür gül yüzñe dil virenüñ
Bâd önünce ki kider leyl ü nehâr ebr-i bahâr
- 5 Yâsemen birle benefşe bugün eglencesidür
Gülşenüñ zülf ü ruhuñ yâdı ile leyl ü nehâr
- 6 Gördi gülzârda çün âb-ı revân dildâruñ
Ol şafâdan idimez ol dağı bir yerde qarâr
- 7 Yaraşur ey yüzi gül gülşen-i küyında bugün
Nazmi mânendi eger bülbülüñ olursa hezâr

584-Nazîre bahâriyye

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilât

- 1 Yâd-ı zülf ü ruḡ cānâne ile leyl ü nehâr
Çoma elden ayağı irdi çün eyyâm-ı bahâr

- 2 Nice meyl itmeye eyyām-ı bahāra ʿ ālem
Kim olur zevk ü şafā-yı tarāb u ʿ ayşa müdām
- 3 Bir nazār beñzemegin hūsn ile gül yüzlülere
Gül gibi gönlin açar halk-ı cihānuñ ezhār
- 4 Kendü maʿ şūķına bir ʿ aşık-ı dīdār gibi
Şāhid-i gülşene gönlin aşıptur enhār
- 5 Bāğda varını her bir būyı servüñ güller
Nazmi mānendi ider ayağı yüzine nişār

585-Nazīre nevʿ -i dīger

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilāt

- 1 Faķrdur dile zelīl olub ola her kim hār
Olur uş pister ü bālin aña hār ile hār
- 2 Hāliyā faķr ile ol hāle giriftār benem
Ki oldu derd ü ğam ile dār-ı cihān başuma dār
- 3 Bār-ı faķr İtdi beni derd ile şol mertebedenüñ
Ki ben eksüklünüñ arturur o derdin her bār
- 4 Her dem olmuşdur işüm döne döne hep zārī
Faķr nezdinde ki devr İtdi beni derd ile zār
- 5 Kıldı ol faķr ile fāķa beni āfāķa gülünc
Ağladığum bu ki oldum o ğam ile nāķār

- 6 Māḥaṣal ḳāil taḳrīr degüldür derdüm
Tā dem-i ḥaṣr eger ṣerḥ idüb itsem güftār
- 7 Oldum uṣ ḥaste dil ol derd ile eyvāy oldum
Def ine lüṭfuñ olur ol ilmek yine medār
- 8 Bu ḳadar miḥnet-i faḳr ile ḥuṣūṣa ki yine
Döñmedi niçe ʿulūfem o daḥı meṣgel gelür
- 9 Bundan evvel daḥı iḥsān ʿulūfe ciheti
Himmetüñ birle olunmuṣtı ḳuluña iṣār
- 10 Yine ol himmeti lüṭf eyle benüm sulṭānum
Bende ki naḳs-ı ʿulūfe ile çektürme ḥasār
- 11 Ḳoma zillete elin al ki ayaḡuñ tozına
Nazmi medḥ ile ṣenā dürlerini ide niṣār
- 12 Çäre lüṭfından umar ol ki ṭabīb-i ḥazıḳ
Niçe bīmār olana idegelübtür timār
- 13 Fuḳarāya niçe kim raḥm ide erbāb-ı düvel
Rab dāyim ide dāyim seni iḳbāl ile var

586-Nevʿ -i dīḡer der ḳāfiye-yi müreddef be vāv rā revī

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilāt

- 1 Diler iseñ dile devr içre ṣafā cāna ḥuzūr
Ṣoḥbet-i bāde vü maḥbūptan olma yüri dūr

- 2 Şāhid-i şem' ile rez duḡteri bezm içre mūdām
Baḡş ider çeşm ü dil-i ehl-i dile nūr u sūrūr
- 3 Elem ü miḡnet endūh u ġam-ı hicr-i nigār
Dil-i 'uşşāka virūr āh ki her ġāh fūtūr
- 4 Dāyimā 'āşıka itmezlerdi istiġnā
Olmasa ḡüsn ü cemāline güzeller maġrūr
- 5 Nazmiyā yolına ḡāk olduġum ol yüzi güneş
Zerre ye almadı hiç oldı hebā-i mefşūr

587-Nev' -i diġer der ān ḡāfiye-yi incā ḡāfiye-yi mecmül

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Mācerā-yı ġamı didüm dile dilberden şor
Didi biġāre bu 'aql ile senüñ başuña or
- 2 Āh pürsüz derūnum beni niçe oya kim
Cānuma mihri o mahuñ göze göz ateş or
- 3 Bir perī ile bu şebdüşte muşāḡib düştüm
Ey mu' teber bu düşi vuşlat cānānına yor
- 4 Görine ıssına yaḡut ile la' l ü elmas
Ölecek birisi tütün biri yaluñ biri or
- 5 Nazmiyā şol bedeni aḡ güle beñzer güzele
ḡüb u rengin yaraşur giyse benefşe gibi mūr

588-Nazîre

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilât

- 1 Gün yüzüñ seyri gözüm şevk ile eyler pür nūr
Görmesem yüzüñ olur gözüme ' âlem deycūr
- 2 Sen mehüñ mihri düşelden dile şevk ile benüm
Vardum olmuş durur ey yüzi güneş sûre-i nūr
- 3 Eylesün gülşen kūyuñda seni hüsñ ile seyr
Görmek ister o ki ' âlemde bugün cennet ü hūr
- 4 Ğabġabuñ ile yaraşur meclis hüsñünde lebüñ
Sīb ile nāzük olur niteki āb-ı engūr
- 5 Yād-ı la' lüñ ile müdām içtiġi Nazmi mey nāb
Bu ki virür dil-i ġamkīnine bir hoşca sürür

190-b

589-Nev' -i dīġer der ġāfiye-yi müreddef be yā

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilât

- 1 Hüsrevā ehl-i dil almazdı dile ikide bir
Leb-i şīrīnūñe ger beñzemesse şekker ü şīr
- 2 Reng ü būy ile ki beñzer haṭṭ u hālūñe güzel
Budurur bulduġı raġbet güzelüm misk ü ' abīr
- 3 Saña Yūsuf olmaz hüsñ ü cemāl ile şebīh

Baňa ya‘ kub olımaı uzn melal ile nazir

- 4 Lutf ile vařluňa irmek var ise bende eger
ayr işi eyleme lutf ile efendi te‘ hir
- 5 Nazm-ı derbar ne guş ursa şadefveş zahir
Nazmiye dirdi ahsenet kemal ile zahir

590-Nev‘ -i diger kafıye-yi ba redif u vaşl nun revı

Fa‘ ilatun Fa‘ ilatun Fa‘ ilatun Fa‘ ilat

- 1 Ey ‘ ataş derdi ile haste dilun canı anar¹⁴
aşa derd-i ‘ ataşun haşılı dermani anar
- 2 ‘ Ataş ile onı ta‘ mertebe-i muhlike vara
Erdigi demde hemin def‘ ılur anı anar
- 3 şanki pur la‘ l durur hoşqa-i mercan işe
Tolu yakut durur ya‘ ki ola rummani anar
- 4 Halı olub kande ki kand ile hoşab olsa virur
Lezzet-i an huş-ı çeşme-i hayvani anar
- 5 Nazmiya hoş mezesidur mey-i nabun zira
Cigeri tazeler asude alur canı anar

591-Der baır-i remel muşemmen maıbun ‘ aruz u darb-ı maızuf taıııyeş
fe‘ ilatun fe‘ ilatun fe‘ ilatun fe‘ ilun der kafıye-yi mucerred

¹⁴ 1636/:46-a

- 1 Mekr-i dünyādan ebed eylemez kimse hāzer
Meger ol kim ide dünyā hevesinden o güzer
- 2 Aldanan ikide bir alına bu dünyānuñ
Mekr-i dünyā ne durur bilmez ola hiç meger
- 3 Hāl-i ʿālemden ebed olamaz āgāh u ḥabīr
Yel gibi her dem o kim kendü hevāsına yeler
- 4 ʿĀkıl oldur o ki her gāh ḥāzer üzre ola
Ġāfil olmaya ol andan kim ola anda ḥaṭar
- 5 Nazmiyā ola benüm gibi o kim bir muhmil
Hāli anuñ daḥı benden beter olur ebter

592-Nazīre

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

- 1 ʿĀlem endūh u ğam ile ki ṭoludur yekser
ʿĀdem endūh u ğama düşse ʿaceb mi yekser
- 2 Kişi ʿālemden niçün kendüyi yok bilmeye kim
Varlığından kişinüñ qalmayırsardur hergiz eṣer
- 3 Hoşca ādemlik ile bulmayacak neşv ü nemā
Ḥas mişālinde ḥariş olmadan ādem ne beter
- 4 Kim ola devlet-i dünyā ile şol ʿazze olan
Mekr-i dünyādan ebed olmaya āgāh meger

- 5 Kem olur her cihetli ‘ aklı anuñ kimi kimsedür
Nazmiyâ pes aña ol hâl ile eller kim ider

593-Nazîre

Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilün

- 1 Hıyr görmez o kim ide yürüye dâyim şer
Kişi pes şer sebebiyle viriser âhîri ser
- 2 Vehm ider ‘ âkıll olan kimse tedârikte olur
Fehm olunduğı mağallerde hatâ ile haţar
- 3 Mü‘ min oldur ki ide teslim-i kazâ vü kadere
Geliser çün gelecek cümle kazâ ile kader
- 4 Şararub beñzi ağarsa gözi derd ü gamdan
Ehl-i dünyânuñ olur fikri yine sîm ile zer
- 5 Ol ki nâdân ola nazmuñ ne bilür kıymetini
Ehli yanında bulur kıymeti Nazmi cevher

594-Nazîre

Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilün

- 1 Zalamâ zulme el uzattığı yüzden eller
Ayağ altunda kalub düşkün Olubdur yekser
- 2 Zalamâ zulme olurlar şu kadar mâil kim
Her biri zulme sebep bir aş için şerre yeler

- 3 Kara şacı ağarınca şalama cinsi ki var
 Yok ola cümlesi kim şerre yeler řām u seğer
- 4 Havf-ı hağ olmadığundan durur ol kesler kim
 Hađđa nā hağ yere şulm ile ezālar eyler
- 5 Nazmiyā āđiri der devr-i zamānuñ kim hađđ
 Birbirin şerr işe yelter yürür oldu ekđer

595-Nazire

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Çün bu dünyāda ebed şalmayırsardur senden eğer
 Sende dünyāya muğabbet ne durur yā bu şadar
- 2 Dār-ı dünyā ki var āđir olırsardur hep yok
 Göz açub meyl yüzünden aña hiç itme nazār
- 3 ' Āđıl oldur ki şutub kendüni her şeyden uğul
 Řillet ehliyle ola ülfeti anuñ ekđer
- 4 Kār-ı dünyā ile şol kimesne kim ebter ola
 Andan el çekmezse ebter olur dağı beter
- 5 Dünyevī kār ile benden beter ebter olırsar
 Uđrevī ĥāl ile ol kim ola Nazmi ebter

596-Nazire

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Meclis-i meyde ne dem ki ala ele cām u püser
Acıtur cānumı zīrā ki lebin cām öpiser
- 2 İşiginde dün ü gün tā göğe irer āhum
Diñlemez neyleyem āh ol yüzi şems alnı kamer
- 3 Öykünür hüsñ ü cemāl ile leṭāfet birle
Gül-i ra‘ nā ruḥ-ı zībāsına yārūñ beñzer
- 4 Fikrūñ ol kim ḳadd-i bālā-yı nigāra iresin
Ey gönül ṭül-i emeldür saña ol ṭoğrı ḥaber
- 5 Ḳoşalı ‘ aşḳ ile baş oldı beğāyet o baş
Pendūñ ey pīr-i ḥired ṭıfl-ı dile itmez eşer

191-a

- 6 Bir perī rūya gönül virdi bu Naḳmi yine āh
Oldı dīvānesi cāndan anı cān ile sever
- 7 Göre her kim ki anuñ ḥüsñüni dīvāne olur
Ādemūñ gönlin alur āh o perī çehre püser

597-Naḳīre

Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün

- 1 Ehrimenlerle ṭurub seyr-i beyābāna gider
Ādemīden o perī vaḥşet idüb pes ne ḳaçar
- 2 Dostlar cānuma cānānuñ odur cevri ki āh

Ağlatur ol beni düşmenlerüm ol hâle güler

- 3 Dāyimā eylemese cāna cefā cānāna
Diledigünce dile cevır itmese her dem dilber
- 4 Servere yolına her kim sever ey dil dildār
Sende ol serv-i hüsnüñ yolına var ser ver
- 5 Viriser server eyā dil sen eger sır veresin
Senden ol yār keser dostluğı saña küser
- 6 Yolına ölmege ‘aşk ile revān cān virür
Ol ki cānı gibi cānānını ‘aşk ile sever
- 7 Reh-i ma‘şūka nişār itmege ‘aşıq Nazmi
Ne durur sīm ile zer yolınadır cān ile ser

598-Nazīre

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Ol güzeller şehi ‘aşıklarını āh kırar
Kānını kande ise hep kara toprağa karar
- 2 Ol perī baña hū ile ider ol nesne kim
Ebedī olmaya ‘ālemde ummağtur beşer
- 3 Görinür cānuma her meclise geldikçe cefā
O püser kim lebinini her tolu için öpiser
- 4 Güzeli açar güzeli cāme-i zerrin hākkā

Ol leṭāfet ile ḥuṣūṣa ola bir sīmīn ber

- 5 Her ğazel kim ola ol zāt-ı şerīfūñ medḥi
Olsa nazm-ı ğazelūñ hep nola Nazmi cevher

599-Nazīre

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Bezm-i ğamda şu ki mey diyü çeker ḥün-ı ciger
İşbu derd ile demādem o bilür kim ne çeker
- 2 Güç olur ' aşıka ser menzil ' aşka varmağ
Anı her kim ki kolay diyü kolayın söyler
- 3 Hiç gerçekler inanmaz bu yalan dünyāya
Pīrezen dehre gönül virmez o kimse ki ola er
- 4 Gelse ' aşk ehli ile baḥş-ı rumūz-ı ' aşka
Gelemez şavfet-i ḥar nuṭka şıgır gibi bağar
- 5 Dembedem cūşa gelür ' aşk ile her dil cūşa
Nazmiyā nite ki mā nāre koyunca kaynar

600-Nazīre

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Çalina bezm-i şarāb içre ki defler neyler
Ehl-i bezm anda ḥurūş eyleyüb yā neyler
- 2 Bezm-i meyde ki güzeller ola anda içilür

Hoş şafâ ile dahı şevk ile şâfî meyler

- 3 Koşalı ' aşk ile baş oldu çevrindü baş
Tıfl-ı dil pendiñi ey pîr-i hîred pes neyler
- 4 Şevk iledür nâr-ı ğam dehre ki andan diline
Hey yaqubdur niçe keyler niçe niçe keyler
- 5 Ol ki hayr ehli ola herkese iyülük eyler
Vâr ola Nazmi cihân içre o yüzden eyler

601-Nazîre

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

- 1 Komasâ dilde hayâli göziğün ğamdan eşer
Nola bādâm ile şudan gider elbette kider
- 2 Rūşen olur dün ü gün şevk-i cemâlünle gözüm
Gözümün nûrsun ey yüzi güneş alnı kamer
- 3 Gözlerüm merdümü cāndan nola yek sevse seni
Güzelüm hûb bilür qadrini çün ehl-i nazâr
- 4 Ne revādur ki güzel yüzünü dāyim ide seyr
Niçe hussād-ı bed-endiş şıfat zeşt siyer
- 5 Ne kadar şive ile gonçe gelürse gonçe
Beñzemez ağızuna ey yüzi güneş zerre kadar
- 6 Haq bu kim ey dürr-i yekdāne bugün nazmınuñ

Vaşf-ı dendānuñ ile ṭab' ı durur baħr-i dūrer

- 7 Nice merd ola o kim kendūn ide zen gibi zeyn
Deme merd aña ki ol kendini zer birle bezer

602-Nazīre

Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilūn

- 1 Ğamzeñ oķu ki gelūr sīnemi her gāh deler
Bilsem ol ey қаşı yā dilimi deler yā ne diler
- 2 Қalbūñ āhın mıdur ey sīm beden yoħsa senūñ
Ki saña eylemez āhum ebedī āh eşer
- 3 Ğoңzeveş nāzūk ü ter tāze güzeller içre
Yoķ durur sencileyin gül gibi bir şūħ-ı pūser
- 4 Olmasaydı leb ü dendānuña lūtf ile şebīh
Қader bulmazdı dūr ü la' l cihānda bu қadar
- 5 Saña Nazmi nice meyl itmeye cānā cāndan
Sen güzel zāt gibi bulmadı ol bir cevher

191-b

603-Nazīre

Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilūn

- 1 Dembedem ğamzeñ oķı kim dilimi iki diler
Dilden ey қаşları yā bilsem ol āyā ne diler

- 2 Dāli devlet durur el vire aña kim zülfüñ
‘ Ayn-ı ‘ izzet durur ide aña çeşmüñ ki nazār
- 3 Cām-ı mecliste lebüñden kim alur buse müdām
Bir şafādur aña ey rūḥ-ı revān cāna deger
- 4 Muttaşıl şāne ki zülfüñe sürer yüz ‘ ömrüm
Bir şafādur ana ol kim o şafā ‘ ömre sürer
- 5 Şol miyānuñ ki ki‘ merdeider ey yār kenār
Göre devründe kemerde nice hoş ‘ ālem ider
- 6 Șomaz ağanlığın ağıyār ne it cānlu olur
Ne qadar tiğ ü teber ursañ alur dağı beter
- 7 Nazmi la‘ lüñle ruḥuñ zikrin iderse nola kim
Hoş gelür ehl-i dile qandeyise gülbeşeker

604-Nazīre

Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün

- 1 Yār-i cānum lebüñi dil hele cān gibi sever
Gözlerüm anuñçün cāndan ider aña nazār
- 2 Hey ne sihr eyledi kim geldiği demde nazara
Gönlümi ala gözüñ aldı eyā nūr-ı başār
- 3 Oqurum vaşf-ı lebüñ şu gibi her dem ki revān
Cān şafāsını sürer teşne dilüm ey dilber

- 4 Şol güneş yüzüñi ay alnıñı bir kere gören
Şevk ile biñ dolanur işigini şām u seher
- 5 Her ne cevr eyler iseñ cānına cānā ki çeker
Nazmi gibi sen efendiye olur mı çāker

605-Nev' -i dīger kāfiye-yi bā vaşl u hurūc u mezīd rā revī
Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Bende bu derde düşen tende görinen yaralar
Yārdandur ki beni qānde görürse yaralar
- 2 Niçe bir tīr ü kemān alub ele hışm ile āh
İde şol gerçeği qaşı qaralar bī-qaralar
- 3 Gün gibi seyre revān olsa ge rol serv-i revān
Sāyeveş yanına düşer niçe yüzi qaralar
- 4 Kızıl altun ile aq göğsüni ol sīmtenüñ
Qorqarın al ideler yüzi qaralar şıralar
- 5 Yaralar Nazmi ki yār urmuştı yüregime
Görelər ben ölecek sīnemi yārān yaralar

606-Nazīre

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Baqrumı gamzelerüñ tīgi ki cānā paralar
Diler anlar dil alalar dağı cān a paralar

- 2 Vaşl olursañ nola şol ‘ aşık-ı bî-diller kim
Ele ayağa düşüb yüz sürüyüb yalvaralar
- 3 Sinede ‘ aşkuñ için cān u dil itdükce cedel
Gelüben def i gamuñ aralarını ıralar
- 4 Ey melek meclise gelsün giceler māh şıfat
Key yaraşur ola ger cümle libāsuñ qaralar
- 5 Ey cefālar kılıcı tutdı tenin çün yaralar
Kılıcuñ yā dañı Naẓmi niçe bir yaralar

607-Nev‘ -i dīger der ān kâfiye-yi incā hem kâfiye tecnīs
Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün

- 1 Ol güzel kim gir engine serāser qaralar
Korqarın kim aña yüzi qaralar al qaralar
- 2 Yaraşur şol teni gümüş gibi aq dilberler
Giyeler muttaşıl altunlu serāser qaralar
- 3 İki çin zülfi nigāruñ ki ruñın devr eyler
Rum ilini dolanur şanki bir iki qaralar
- 4 Ağlamaqdan bu yaşum bañr-i firāvān oldu
Baqsam eṭrāfa görünmez yeri ile qaralar
- 5 Ol perīveş güzelün ḥsn-i ḥaṭṭı vaşfin ider
Dāyimā Naẓmi-i dīvāne ki dīvān qaralar

608-Nazîre

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

- 1 Saña yâr olmadan ey cân niçe yüzi qaralar
Baña yektür ki döküb qanımı hâke qaralar
- 2 Olma ey âhû-yı vahşi kime olursa enîs
Âl ile ağa düşürür seni yüzi qaralar
- 3 İki çîñ zülfüne yüz vurma ki Başdan aşuban
Niçe bir rum iline al kara bir kaç qaralar
- 4 Ğam-ı aġyâr ana beñzer bu gönülde cânâ
Câbecâ nitekim olur deñiz içre qaralar
- 5 Tîr-i müjġānuñla cânına qaşd itmez iseñ
Yâ nedür ey qaşı yâ Nazmiye bu yayqaralar

609-Nev' -i diġer kâfiye-yi bâ vaşl u hurûc elf revî

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

- 1 Dilrübâ milk-i dili vaşlı ġüni yaġmalar
İtdirür 'idde şehler nitekim yaġmalar
- 2 Donanub ġül gibi âl ile hemîn gönümüzi
ġözi alalar ol âl ile niçe alalar
- 3 Ĥüsñ ile âdemüñ ânide alursar gönlin
O perî rûlar o hâlk ile melek sîmâlar

192-a

- 4 Her biri naķş u nigār ile büt-i ĉine döner
Donanub ıtarsa Şu dībālar ile zībālar
- 5 Medħ ile her güzelũn nāmına kim nāme yazar
Dürri-lütf ile ider Nażmi güzel inŐālar

610-Nev' -i dıĝer der ān kāfiye-yi incā vāv revī

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Tā ki göstermeyeler mihr yüzün mehrūlar
Tār olur diller o yüzden çekilür kayĝular
- 2 Bu ben olmalı senũn derdini bilmez ol yār
Őaĝlar pes ne bilürler ne çeker Őayrular
- 3 Gözetür biñ dili bir gezden urır göz göre āh
Tīr-i müjĝān ile her ĝāh ol kemān ebrūlar
- 4 Gül gibi cānı meŐāmmını mu' aıtıar eyler
Niçe miskīnlerũn ol ĝöñül ' anber bulur
- 5 Nażmiyā lütf ile cevher durur ol zāt-ı Őerīf
La' ldür lebleri dendānlarıdur lü' lüler

611-Nev' -i dıĝer der ān kāfiye-yi incā yā ĝarf revī

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Gelseler lütf ile söze o lebi 'îsîler
Mürde dil 'âşıkı olurlar o dem muhyîler
- 2 Hâk bu kim cāna cinān lezzetini virürler
Hüriveş ol lebi kevşer oğudı tûbîler
- 3 İtdi ler reşk-i cinān bāğ-ı cihānı hâkķā
Ol cemāl ile melek behcet ile hûriler
- 4 Bir nazarda niçe 'aql ehlin iderler Mecnūn
Şîvesi şol dil alur behcet ile leylîler
- 5 Nazmiyā şimdi zamān bir 'aceb olmuşdur kim
Mübtezeli 'ālim olan 'ālem ider 'āmîler

612-Müreddef der kâfiye-yi müreddef be elf kâf harf revî

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

- 1 Ğāfil olmaz yolını 'âkıll olan pāk eyler
Dāyim ol yol ile pes kendüni bîbāk eyler
- 2 Keşrete düşmez ebed çekmez o derd ile elem
Hâlet-i vahdeti şol kimse ki ider aq eyler
- 3 Dili bülbül gibi şol dem ide anuñ kim cūş
Yağasın gül gibi ol demde çeker çāk eyler
- 4 Yele yel gibi hevāya o ki her dem āhir
Rūzgār āh o hevāyile anı hāk eyler

- 5 Şanki sîne bile sîne iledür âh ölecek
Nazmiyâ şol ki yemez malını imsāk eyler

613-Nazîre

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

- 1 Şol ki kibr ile riyâdan özini pāk eyler
Bu cihân içre uş dağı neden bāk eyler
- 2 Cân virür ' aşık olan ölmege cânân yolına
Hâlet-i ' aşk belî âdemi bîbāk eyler
- 3 Eylemez işbu cihân içre dağı keşrete meyl
' Âlem-i vahdet-i şol kimse ki ider aq eyler
- 4 Mül şebnem ile gül olmaz dersün mest müdâm
Yaqasın pes o ne keyfiyet ile çāk eyler
- 5 Nazmiyâ sen bu felâketlerini haqtan bil
Şanma zinhâr anı kim gerdiş eflāk eyler

614-Nazîre

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

- 1 Âsitânuñda şu kim kendüzini hāk eyler
Kader ile menzilini gün gibi eflāk eyler
- 2 Açılır gül gibi hüsnuñ göreceğ gönçe-i dil
Nazar-ı vech hüsni-i cânı ferzâ kes eyler

- 3 Gül yüzüne senün ey gonçe şafâyile nazar
Jeng-i gamdan gönül âyinesini pāk eyler
- 4 Şevk-i la' lün ile kıyar cânına cânâ Nazmi
Mey-i yakut revân âdemi bîbâk eyler
- 5 Şol ki gün yüzüne yüz cehd ile bir kes bakamaz
Hüsün ey mâh gümâhı nice idrâk eyler

615-Nazîre

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

- 1 ' Aşkuña ehl-i şafâ sînesini çāk eyler
Şu gibi ayağa düşer yüzini hāk eyler
- 2 Şubhdem mihr yüzün gösterecek gün gibi sen
' Āşık-ı şādık o şevke yakasın çāk eyler
- 3 Kılmasam yolına cân virmede cânâ nola bāk
Hâlet-i ' aşk ki var ' āşıkı bîbâk eyler
- 4 Şu gibi ' āşık-ı dîdârũn o ol ki senün
Muttaşıl ger deryâdan yolını pāk eyler
- 5 Toğrusunu mı diyelüm sîneye gelse darbi
Tîrũn ey kaşı kemân kalbi sihemnâk eyler
- 6 Cüst ü cüy-ı kıdd-i servũnle revân eşkimi ' aşk
Ey gül-i tâze vü ter çâbük ü çâlâk eyler

- 7 Nazmiyā çekme ğam duru mey iç yürü müdām
Def ine çāre-i zehrūñ yine tiryāk eyler

616-Nev' -i dīger der ān kâfiye-yi incā lām harf revī

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 'Āşıkı hier elemi mużtaribü'l-hāl eyler
Cevr-i cānāna ğamı münkesirü'l-bāl eyler
- 2 Gül gibi cām içelüm hoş geçelüm şevk ile kim
Cām-ı şāfī dili hoş tutar ve hoş hāl eyler

192-b

- 3 Gül gibi cāmuñ ayağın nice elden koyalum
Kim o her bir güzeli gül gibi meyyāl eyler
- 4 Kıl ü kâl eyleyemez kimse aña hergiz o kim
Zer gibi pūte-i ğamda özini kâl eyler
- 5 Ol güzeller şehinūñ medhın idüb dāyim aña
Nazmi inşası güzel nāmeler irsāl eyler

617-Nev' -i dīger der ān kâfiye-yi incā mīm harf revī

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Nefsi kendüye kânā' at ile o kim rām eyler
Rūha rāhat virür ol hāl ile ārām eyler
- 2 Ol ki her demde hevāya düşe şūrīde olub

Göz göre kendüzini ellere bed nām eyler

- 3 Dembedem ğuşşa çeker ʿ ömri rezālet ile geçer
Faqr ufāka eleme herkesi nākām eyler
- 4 Ağniyādan germ-i şāni olan zāt-ı kerīm
Fuqarāya niçe ihsān ider inʿ am eyler
- 5 Kimde kim ola eyā Nazmi mürüvvet daḥı cūd
Kime olursa o lütf u kerem-i tām eyler

618-Nevʿ -i dīger der ān kâfiye-yi incâ nûn revî
Feʿ ilâtün Feʿ ilâtün Feʿ ilâtün Feʿ ilün

- 1 Yār her dem ki beni cevri ile giryān eyler
ʿ Ālemi sile virür göz göre ol ḳan eyler
- 2 Giryeye vü nālem işitdükce gülerse nola yār
Giryeye-i bülbül nālān güli ḥandān eyler
- 3 İrer anı feleḡe hem daḥı ğuş-ı meleḡe
Her ne dem dil der dilberdeki efgān eyler
- 4 Gönlümi göz göre āh eylemek ister vīrān
Anı her dem o perī şān ki perişān eyler
- 5 Bilmek ister ḡam ile neydüğünü Nazmi nigār
Dembodem anuñ çün ol seni nālān eyler

619-Nevʿ -i dīger der ān kâfiye-yi incâ hā ḥarf revî

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Zıkr-i haq eyler o kim dembedem Allah eyler
Kendüni cümle 'âlemden ol āgâh eyler
- 2 Ol ki bâtı1 yola düşe qaderüñ ol haqqâ
Kendüni hayf kim ol hâl ile gümrah eyler
- 3 Cânına göz göre od qor oda göze düşer ol
Ki eylemez def' mezâlim heves-i câh eyler
- 4 Câh-1 dünyâ kişiye çâh-1 belâdur haqqâ
Câha düşen kişi ma' nâda yeren câh eyler
- 5 Var durur bir elem ü derdi dilinde Nazmi
Dembedem tırmaz o kim nâle ile âh eyler

620-Nev' -i dıger der qâfiye-yi müreddef be vâv nün harf revî

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Ol cefâ kılcı gâmdan ki dilün hün eyler
Dembedem yaşımı ol hün ile Ceyhun eyler
- 2 Âh o leylî şıfatuñ hüsni ki var bu yüzden
Ol benüm gibi niçe 'âşıkı Mecnün eyler
- 3 Hüsni anan ki temâşa ider anuñ her an
Hâlüm anuñ ile pes ağıyâr deger gün eyler
- 4 Hiçbir serv-i gülsitân cemâl eyleyemez

Şīve-i cilve ki ol k̄amet-i mevzūn eyler

- 5 Nazmiyā āh-ı derūn olduđı ģadden birūn
Bu ki dilber cevriñ eken efzūn eyler

621-Nev' -i dīger der k̄āfiye-yi müreddef be yā nūn ģarf revī

Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilūn

- 1 Bid' atıyle oña bir özge bed āyin eyler
Bedduāsında anuñ her kişi āmin eyler
- 2 Dīne sığmaz iş ider ol kişi kim göñlinde
Her kişiye yaramaz şanmağla kīn eyler
- 3 Ola bir kimsede kim ģulķ-ı ģüsn ģalk anuñ
Ĥüsn-i vechiyle idüb yādını taģsīn eyler
- 4 Ĥaķ bu īmānı dūrüst olmadan olur kim
Dāyim alan heves ma' rifet-i dīn eyler
- 5 Ehl-i ģayra ki ideler ģayır duā her işiden
Nazmiyā cān ile ol dem aña āmin eyler

622-Nazīre

Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilūn

- 1 Beni gördükce nigār alnını pūr çīn eyler
Bana bu yüzden o ' arz-ı ģāzab u kīn eyler
- 2 Dostlar dūşmeni dađı kişiye eylemez āh

Baňa Őol deňlü cefâlar ki nigârın eyler

- 3 Ğam-ı dilber durur añılınca baňa firqatte
Yalıñuzluđ kişiyi hağ bu kim ğamkîn eyler
- 4 Bâde-i la‘l ile zer sâĝar mecliste müdâm
Sâki destine alub bir gül-i nesrîn eyler
- 5 Ğatre-i eşk ile her rehğüzerin cânânun
Pür idüb Nazmi dür ü la‘l ile tezyîn eyler

623-Nazîre

Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilün

- 1 Hüsnuñ âşüftesine hađđ-ı ruđuñ kîn eyler
Beni anuñçün o bu vech ile miskîn eyler

193-a

- 2 Seni benden diler ey dost ki düşmen ide dür
Gözle ol kâfiri kim qaşđ-ı dil ü dîn eyler
- 3 Ğorğarum hađđun ile ğaddüñe diyü ğam çekerüm
Ğorğulı fikr belî kişiyi ğamkîn eyler
- 4 Sâkin olur yanar od def‘i açar Şu ile çün
Sözüm ânide revân sözümü yeskîn eyler
- 5 Vaşđ-ı hüsnuñ ile senün bulduğçün Nazmi kemâl
Vaşđınun ruğu revân Nazmiye taşđın eyler

624-Nev' -i dīger der qāfiye-yi mücerred incā mīm ḥarf revī

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Meyzede olına her dem yine mey emsem olur
Meyden özge aña bu devirde her emsem olur
- 2 Beni añlar dün ü gün hoş dem olub çok yaşa sen
Âhum ile baña bu kanlu yaşum hemdem olur
- 3 Her ne dem güle gül gibi o gönçe dehenüm
Süz-ı cānum o dem şevk ile o hoş ḥurrem olur
- 4 Her ne dem kim görem aḡyārsız ol cānānı
Ḳurtulur ḡuşşadan ol ḥâlde cān bī-ḡam olur
- 5 Yār ' aşıqları taşlar ile anuñ çün taşlar
' Aşḡ bünyādı tamam anuñ ile muḡkem olur
- 6 Zerrece aḡzını açmaz söze bir buse deseñ
Hele dilberlerüñ orası beḡāyet kim olur
- 7 Mey ü maḥbūba bu Nazmi nice meyl eylesün
Andan özge bu cihān içre ' ālem olur

625-Nazīre

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Bāde hicr-i lebigüñ derdine hoş emsem olur
Anı ben ḡamzede hicrüñde müdām emsem olur

- 2 Sen güzeller şehinüñ bezm-i şafābahşına
Devr iden cām-ı şafā ehline cām-ı cem olur
- 3 Dembedem hicrūñ ile ağlamadan iki gözüm
Kān gelür yaş yerine iki gözümden dem olur
- 4 Ey perī çehre kadd ü zülf ü dehāuñ ile seni
Her gören der be şu āfet ne güzel ādem olur
- 5 Nazmiyā dār-ı cihān içre bu demler bir ān
Var mı bir dil ‘ acaba bir ğam olub hurrem olur

626-Nev‘ -i dīger der ā kāfiye-yi incā nūn harf revī
Fe‘ ilātūn Fe‘ ilātūn Fe‘ ilātūn Fe‘ ilūn

- 1 Bāde içdükce ki şāfī o yüzi gül şen olur
Ol şafāyile güler yüzi güzel gülşen olur
- 2 Kānķı cānān ki hūsn-i hūlķ ola cāndan āña halk
Meyl ider hūsn ile her hūbdan ol ahsen olur
- 3 Āhuñ incitmesün ey dil şaķın ol dildārı
Ki ter ü tāze güzel gül gibi nāzūk ten olur
- 4 ‘ Āşıķuñ āhı ‘ aceb mi ebedī itnese kār
Cümleten kālbi kāmū sīm tenūñ āhen olur
- 5 Nazmiyā devlet ü iķbāl saña tūtmağa yüz
Feth-i bāb olursa vardur dilberden olur

627-Nazîre

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

- 1 Her ne demler ki mül içüb o yüzi gülşen olur
Ehl-i dil bülbül olub meclis o dem gülşen olur
- 2 Āh eylemiş dili ol dilberün itmez eşer āh
Āh ' āşık aña ammā ki ne sîmî̄n ten olur
- 3 Bir dem itmez eşer āh dile zār-ı ' āşık
Çalbi her sîm tenün çünki hemîn āhen olur
- 4 Dili olur ğam u endüh ile zār u miskîn
Dilberün künc-i firâkı aña kim mesken olur
- 5 Çankı nāsaz gelür baña şol er kim Nazmi
Çünki zenler ile mecāliste celācil zen olur

628-Nev' -i dîġer der ķāfiye-yi mücerred incā rā ħarf revî̄

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

- 1 Hışm-ı çeşm ile fettān kime kim nāzır olur
Tîġ ile ğanzeleri çevresine ħāzır olur
- 2 Bir mehün mihri olan dilde olur ħālet-i řevķ
Gün gibi lācerem ol rüşen olub zāhir olur
- 3 Münker-i ehl-i řafā olduġı şufî řāfî
Bu ki yok anda o ħāl anuñçün münker olur

- 4 Ne kadar ettiyse bir kişiye taḳdīr-i ḳadīr
O ḳadar ḳadr bulur daḫı nite ḳadīr olur
- 5 Dilberūn biñ dilesem būs-ı femin virmez ve der
Nazmiyā yoḳ yire çoḳ sözi ḳo söz bir olur

629-Nev' -i dīḡer der ān ḳāfiye-yi incā lām ḫarf revī muaḫḫir
Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Sünbül-i yāre heves idüb o kim māil olur
Bu hevāyile ana berk-i belā ḫāşıl olur
- 2 Hūblar 'ālem-i cefāda bu ḳadar kāmilkem
'Acabā fenn-i vefādan ne için ḡāfil olur
- 3 Ḳanḳı dilber kim ola 'arif ü hoş ḫab' u zarīf
Ḳandeyise aña hemdem olan ehl-i dil olur
- 4 Gelür ol şevḳ ile 'uşşāḳ maḳamına şeref
Gün gibi varub uşa nāz ile kim nāzük olur
- 5 Şeref ile olur iḳbāl ü sa' ādet nāzük
Şol yire kim o güzeller şehine menzil olur

193-b

- 6 'Aşḳ-ı cāmın için olursa ne deñlü 'āḳıl
Olur ol mest-i müdām eyle ki lā ya' ḳul olur

- 7 Çün 'ayāndur buña el-cins ale'l cins yemîl
Nazmiyâ la'line cān anuñçün mâil olur

630-Nazîre muqaddem

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

- 1 'Ālemi 'âkııl olan 'ilmi ile 'âmil olur
Hem her insân tarîk ile varur kâmil olur
- 2 İşbu dünyâ ciheti kim var olur âhîri yoğ
Aña şol fikr-i fenâ eyleyen mâil olur
- 3 Ehl-i dünyâ kevteri hayr işe ihmâl eyler
Lîk bir şer işe kaşd eylese musta'cil olur
- 4 Ol ki lâ-yefhem ola pes aña söz aňlatmaq
'Arife hağ bu ki her mertebede müşkil olur
- 5 Nazminüñ nazm-ı dürer bārına der bağr-i dürer
Ol ki kâbil ola ma'kûl söze kâil olur

631-Nazîre

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

- 1 Seni 'aşđ ile seven cānı ile mâil olur
Yoluña 'aşđ ile cān virmede musta'cil olur
- 2 Ben nice ayrulaym göz göre cānâ senden
Kişie āh ki cān ayruluğı müşkil olur

- 3 Saña meyl itse nola h̄usn ile ehl-i diller
Ey perīveş güzel güzel ādem güzel m̄ail olur
- 4 Dilberā cān ile dilden saña itsem nola meyl
Dilbere cān ile meyl eyleyen ehl-i dil olur
- 5 Ayağūñ toprağıdur cevher-i iksīr-i hayāt
Nağd-i cān virüb aña t̄alib olan vāşıl olur
- 6 Mācerā-yı gamı ‘arz itmege varur her dem
Yüz kızardub eşküñdeki yaşum m̄ail olur
- 7 Gördügi ‘aşığı göz göre diler qatl ide āh
Gözlerüñ ey iki gözüm ne qatı qātil olur
- 8 Rāz-ı ‘aşkuñ şanma ki ağıyāra diyem
A benüm rūh-ı revānum aña kim qāil olur
- 9 ‘Aqluñ aldursa bu Nazmi seni gördükce nola
Ey perī her gören ādem seni lā ya‘ qıl olur

632-Nev‘-i dīger qāfiye-yi bā vaşl u h̄urūc incā tā harf revī
Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün

- 1 Şol benüm gön̄lüm alan hey nice āfetcek olur
Ne gözi fitne nice qaddi kıyāmetcek olur
- 2 Der o pīr olası t̄ifluñ gören ol şu h̄alkın
Allah Allah nice pür h̄usn ü melāhatcek olur

- 3 Kadre irer kişi bī-Şübhe sa‘ âdet ile o dem
Yâr ile bir gice tenhâca ki şöhetcek olur
- 4 Meyli şâfî meye bu ehl-i şafânuñ ki andan
Dile hoş şevk ile bir dürlüce hâletcek olur
- 5 Şu kim ki ‘âdet idinmüş o cefâ hû her dem
Aña Nazmi o ne hoş turfece ‘âdetcek olur

633-Nev‘ -i dîger der ân kâfiye-yi incâ râ harf revî

Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilün

- 1 Diller almağda o dilber ne dilâvercek olur
Cevri der ‘âşıka her dem ne sitemgercek olur
- 2 Tîğ ile hançeri bir lahza yanından gitmez
Şol sipâhi güzeli güzeli her ne dilâvercek olur
- 3 Hüsñ bāğında dağı tâze irişmüş o nigâr
Ne şanavber kıadd ü gül hadd ne semenbercek olur
- 4 Nâzeninler arasında o nigâr-ı nâzük
Nâz ile diller alur âh ne dilbercek olur
- 5 Nazmi kim medh ider ol dilberi gören anıdur
Nazmı oñduğı kıadar var be ne cevhercek olur

634-Nazîre

Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilün

- 1 Gören ol hüsrev-i hüsni ki ne sürürcek olur
Ne sözi nâzük ü şîrîn lebi şekkercek olur
- 2 Gülşen-i hüsn ü cemâl içre o cânâne-i şüh
Ne yüzi gül şacı sünbül büyi ‘ar‘ arcek olur
- 3 Görmedüm ancılayın ‘aşıkına cevr idici
Allah Allah ne cefâ pîşe sitemgercek olur
- 4 Hâl-i rüyuñ nice çâbük gönül almağda didüm
Didi kim rum ili dilberleri hepgercek olur
- 5 Nazmiyâ görmedüm anuñ gibi bir zât-ı şerîf
Cânlar erzâmı o cânâne ne cevhercek olur

635-Nev‘ -i dîger der kıfıye-yi mücerred incâ lâm harf revî

Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilün

- 1 İremez vaşlına ol yârüñ el elden ne gelür
Bağmaz aşlâ yüzüme ol güzel leden ne gelür
- 2 Elini öpmege virmez baña biñ yalvarsam
Eylemez bir sözüm ile ‘amel elden ne gelür
- 3 İrmez ol dilberüñ ey dil ayağın öpmege el
O hevesten yüri var vaz gel elden ne gelür
- 4 Didi kim öldürürüm kendü elümle seni ben
Didüm ey behcet ile bî-bedel elden ne gelür

- 5 Naẓmiyā bir elem alur şandum olmamağın
Qaldum ayakta olub mübtezel elden ne gelür

194-a

636-Nev' -i dīger der ān qāfiye-yi incā rā ḥarf revī

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Baña vaşl olmazsa dilber elümden ne gelür
Virmez ise el o devlet ger elümden ne gelür
- 2 Sīm ü zer birle olur āh güzeller vaşlı
Ele girmez çün o sīm ü zer elümden ne gelür
- 3 Elde çün sīm ü zerüm yoq o nigārı āḥir
Sīm ü zer döker olur āḥer elümden ne gelür
- 4 Elin öpmek dilesem virmez elin yār daḥı
Ele alur beni ha eller elümden ne gelür
- 5 Naẓmiyā avcuna zer virmeyecek hergiz āh
Vaşla el virmez o sīmīn ber elümden ne gelür

637-Nev' -i dīger der qāfiye-yi müreddef bā elf incā rā ḥarf revī

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Virmez el vaşlına dildār elimüzden ne gelür
Çekeriz hicrini nāçār elimüzden ne gelür
- 2 Vaşlına çün almaz irmez o yārüñ bāri

Olalum karşısına zār elimüzden ne gelür

3 Elimüz bir eline bāri döñeydi yārũñ
Vaşl olmazsa dağı yār elimüzden ne gelür

4 Elimüz irmemegin vuşlata bār-ı ğamı āh
Çekerüz derd ile her bār elimüzden ne gelür

5 Nazmiyā kaldığ ayağta elimüz almadı āh
Bir kerim-i kerem āsar elimüzden ne gelür

638-Nev' -i dīger der ān kâfiye-yi incâ nîz râ harf revî

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

1 Dâyimâ cān ile dil vuşlat-ı dildār diler
Hem hemin dīne dağı ru' yet-i dīdār diler

2 Dembedem olmağçün kendüne bir eglence
Dil ' aşık dün ü gün derd ü ğam-ı yār diler

3 Hicri derdi dili dildāruñ İdüb tür bīmār
Şerbet-i vaşl ile andan yine timār diler

4 Olsa karşısına her dem nola yārũñ dil zār
Çünkü gül bülbülünü kande ise zār diler

5 Dil dildāra eşer ide mi āhı yā rab
Dil ü cān ile bu Nazmi anı her bār diler

639-Nazīre

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Dil demâdem ki ʈurub vaşlat-ı dildâr diler
Nola bīmâr durur derdine timâr diler
- 2 Dil diler dilberi kûyuñda demâdem ide seyr
Zâr bülbüldür o seyr-i gül ü gülzâr diler
- 3 Meyve virmez şecerüñ meyvesin ummağ gibidür
Ol ki bu dünyâda bir yâr-ı vefâdâr diler
- 4 Dili tiğ ile ki yarar neye yarar ol yâr
Mekr ol tecrübedür cevr çeker yâr diler
- 5 Nazmiyi cevr ü cefâlarla dilfigâr İtdi
‘ Āşıkı pes o dilârâm-ı dilfigâr diler

640-Nev' -i dîger der ʈâfiye-yi mücerred incâ elf ʈarf revî

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Her dem ağıyâra idüb mihr ü vefâ dilberler
‘ Āşıkâ âh ki ider cevr ü cefâ dilberler
- 2 Mihrin ağıyâra ider cevrini ‘ âşıklara âh
Böyle olduğı nedendür ‘ acebâ dilberler
- 3 Çektirüb ʈahr u belâ ‘ âşıkâ izâ ile âh
Sürer ağıyâr ile hoş zevğ ü şafâ dilberler
- 4 Olmasa göz göre ağıyâr ile hemdem her dem

Olsa ʿuṣṣāk ile yār āh dilā dilberler

- 5 Naẓmiyā āh ki aġyāra ẓarīn olmaġ ile
Gösterür ʿāşıkā envāʿı belā dilberler

641-Nevʿ -i dīġer der ān ẓāfiye-yi incā nīz elf revī

Feʿ ilātün Feʿ ilātün Feʿ ilātün Feʿ ilün

- 1 Sen melek manzara ḥüsn ile ḥūra dediler
Kūyuña anuñçün cennet-i meʿ vā dediler
- 2 Aña mānend güzel olmamaġın sulṭānum
Mısr-ı ḥüsn içre seni Yūsufa hemtā dediler
- 3 Gördüler ʿaşk ile lāyık beni vāmık dimege
Saña ḥüsn ʿizār ile ki ʿizāra dediler
- 4 Gördüler ʿāşık-ı dil mürdeler ihyā eyler
Leb-i cānbaḥşuña ol demde mesiḥā dediler
- 5 Vaşf-ı laʿ lüñde key şirīn kelimātın görecek
Naẓmiye lütf ile ẓūti-i şeker ḥā dediler

642-Nevʿ -i dīġer der ān ẓāfiye-yi incā vāv ḥarf revī

Feʿ ilātün Feʿ ilātün Feʿ ilātün Feʿ ilün

- 1 Dilberün ẓāmetine ʿarʿ ar dīlcū dediler
Ṭurduġuyla o hemān ol anı ẓoġrı dediler
- 2 Lütf-ı reftār revānbaḥş o serv-i nāzük

Hak bu kim ʿayn-ı şafâ bu bir içim şu dediler

3 Sünbül-i zülf-i semen böyle cânânı görüb
Cân meşâmmını ider ʿıtr ile pür bû dediler

4 Gözi göz göre harâmı diyüb ol fettânüñ
Ok u yâdur aña müjgân ile ebrû dediler

5 Ol güzel gözlerini ol güzelüñ görenler
Nazmiyâ bir gözi âhû durur âh o dediler

194-b

643-Nevʿ -i dîger der ân kâfiye-yi yâ harf revî
Feʿ ilâtün Feʿ ilâtün Feʿ ilâtün Feʿ ilün

1 Ehl-i diller görüb ol dilberi hûri dediler
Buña mânend güzel ola mı yaʿ ni dediler

2 ʿArz-ı hüsn eylerken mihr yüzünden ol mâh
Göricek gün yüzünü nûr-ı tecellî dediler

3 Ol nigârını perî olduğuna hüküm idüb
Âdeme oldurur olmadığı meyli dediler

4 Gülgüz bâde-i gülrenk içelüm didümdi
Cümle yârân be ne rengîn bu maʿ nâ dediler

5 Nazmiyâ nazm-ı dürer bârıñı nazm ehli görüb
Çak nizâmi gibidür şîʿ rde Nazmi dediler

644-Nazîre

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

- 1 Kūyuña behcet ile cennet-i a' lā dediler
Anda sen ruḥ-ı melke manzara ḥūri dediler
- 2 Mıṣra teşbīh idüben kūyuñ ey Yūsuf-ı ḥüsn
Çeşme-i çeşmüme nilüñ daḥı ' aynı dediler
- 3 Severüm diyene senüñ urduḡuñ iller görecek
Sevdirür kişiyeye bu kendüni ḍarbi dediler
- 4 Meye beñzettimdi la' liñi ehl-i diller
Hey ne rengin ü ne hoş ma' nā bu ma' nā dediler
- 5 Dembedem la' liñi medḥ eyledük çün cānā
Cān ile sevmüş o cānāne-i nazmı dediler

645-Nev' -i dīger kāfiye-yi yā ḡatd u vaşl u ḥurūc incā lām revī vü yā ḡayd-ı
evvel vü yā şāni vaşl

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

- 1 Ḥüsn ü behcette o cānā niye leyli dediler
' Acebā var mı ola Mecnūn a meyli dediler
- 2 Gördiler pāyine yüz sürmege el ermez anuñ
Girse bāri ele yüz sürmege zeyli dediler
- 3 Rūze-i hierde ol ḥüsn ü cemāli ' idüñ

Leyletü' l-ğadr durur vuşlatı leyli dediler

- 4 Dilberüñ hayl-i ğamı mülk-i dili yıqtığına
İşitenler sitem itmüş aña hayli dediler
- 5 Nazminüñ nazmını pīrāne görüb ehl-i kemāl
Cümle nazm ehli şu tıfl aña tıfılı dediler

646-Nev' -i dīġer kâfiye-yi bā vaşl u ħurūc incā elf revī

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Saña hemtâ daġı bir yâr-ı dilārâmı gelür
Baña mānendiye bir ' aşık-ı şeydâ mı gelür
- 2 Ĥüsn ile gelmezse ger saña mānend güzel
' Aşık ile hey güzelüm yâ baña hemtāmı gelür
- 3 Ĥalka baġlar İşidüb dāireden nāle mi ħalk
Neyiñe nālem benüm anlara temāşâ mı gelür
- 4 Zülfüñ altında ' izāruñ gibi ey mäh-liķâ
Bezm-i ħüsne daġı bir şem' a şebārâmı gelür
- 5 Gül yüzüñ ġonçe lebüñ medġin ider Nazmi gibi
Gülşen-i ħüsnüñe bir bülbül-i ġüyâ mı gelür

647-Nazīre

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Ĥüsn ile sen büt-i şīrīn lebe hemtâ mı gelür

Saňa Ferhād benüm gibi şeydā mı gelür

2 ‘ Aşķ ile ey yüzi ħurşīd ferehşāduñ olur
Daħı ben ‘ aşıķ-ı pür şevķiñe hemtā mı gelür

3 Ĥüsn ile sencileyin ħüzn ile yā bencileyin
‘ Āleme bir daħı Mecnūn ile leylā mı gelür

4 Saňa hemtā baňa beñzer bugün ey mihr-i ‘ izār
Bu cihāna daħı bir vāmıķ u ‘ azrā mı gelür

5 La‘ l-i şīrīniñi vaşf itmege ey ħüsrev-i ħüsn
Daħı Nazmī gibi ũti-i şeker-ħāmı gelür

648-Nev‘ -i dīger der ān kâfiye-yi incā vāv ħarf revī
Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün

1 Yine şeker gözüm ol gözleri āhū mı gelür
Şīrveş şayd dil eyler ‘ aceb āh o mı gelür

2 Göz gönül rüşen olub şevķ ü şafālar görünür
‘ Acebā yine sa‘ ādetle o mehrū mı gelür

3 Dilberūñ kim ola bir dilde ħayāl-i vaşlı
O melāĥat mi çeker hiç aña ħayġu mı gelür

4 Bu yana bũy-ı semensālarla geldi nesīm
Yine yā rab bugün ol serv-i semen bũ mı gelür

5 Nazm-ı sũlgünde Nizāmī gibi olamaġa ferīd

Dağı Nazmi gibi dürr ü lü' lü mi gelür

649-Nev' -i diğer der ān kâfiye-yi incā yā harf revī

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Toğırırulub bu yaña ol kām̄eti ṭubā mı gelür
 ' Arz-ı ḥüsn itmege ol behceti ḥūri mi gelür
- 2 Vermege merde dile ḥālet nuṭḫ ile ḥayāt
 Yine cānbaḥş olan ol lebi ' isā mı gelür
- 3 ' Aşḫ ile bencileyin bir dağı Mecnūn mı kopar
 Ḥüsn ile ancılayın bir dağı leylā mı gelür
- 4 Bir perī da' vete gelmek ki ḥās ile olur
 Ehrimen aşlına şanur ola Cibrīl mi gelür
- 5 Tarz-ı nazmı ile Nazmi ki kemāle erdi
 ' Āleme ancılayın bir dağı Nazmi mi gelür

650-Nev' -i diğer der kâfiye-yi mücerred incā rā harf revī

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Niçe bir ağılada ben zārını dilber niçe bir
 Niçe bir İtdi re zārı niçe demler niçe bir
- 2 Niçe bir çeşm ḥaḫāretle ide baña nazar
 Niçe bir çeşm ide ben ḫula o server niçe bir
- 3 Niçe bir ḡayra vefā vü kerem idüb ol yār

Niçe bir baña cefâ vü sitem eyler niçe bir

4 Niçe bir bezmde cânâne lebinden ala būs
Niçe bir cânımızı acıta sâğar niçe bir

5 Niçe bir cânı cefâ-pişelere böyle nişār
Niçe bir zāyi^ç ola Nazmi o cevher niçe bir

651-Nev^ç -i dīger der kâfiye-yi mücerred rā revī

Fe^ç ilātün Fe^ç ilātün Fe^ç ilātün Fe^ç ilün

1 Hep baña ol yüzi şems alnı kamer nāzlanur
Bilür olduğunı bir nūr-ı başar nāzlanur

2 Nāzük aşlını bilüb tab^ç ı dağı nāzük olub
Nāzenīn olmağın ol şūğ-ı püser nāzlanur

3 Severüm ben seni didikçe baña sevdigüm āh
Arturur şīvesini dağı beter nāzlanur

4 Şīve vü nāz ne az az anuñ öğrendikçe
Baña çün çok o güzel şīve ider nāzlanur

5 Kāmet-i dilkeş ile kim şalınur karşında
Dilrübā Nazmi saña toğru haber nāzlanur

652-Nev^ç -i dīger kâfiye-yi bā vaşl u ħurūc incā elf ħarf revī

Fe^ç ilātün Fe^ç ilātün Fe^ç ilātün Fe^ç ilün

1 Kūy-ı cânānemde āh ile şadālar niçe bir

Ey gönül sende demâdem bu hevâlar niçe bir

2 Uğrun uğrun sūze baqışlar ile göz göre āh
Alalar gön̄lümüzi gözi elālar niçe bir

3 Donanub al ile gül gibi semen sīmālar
Niçe bir al ile gön̄lümüz alalar niçe bir

4 Cevr ile ʿālemi tārīk ideler çeşmümüze
Bize mihr itmeyeler mähliqālar niçe bir

5 Cām-ı mey birle müdām el bir idüb sākiler
Bizi ayaklayalar dahıyaqalar niçe bir

6 Sende ey çarḥ bize bir meh-i bī-mihr gibi
İdesindöne döne cevr ü cefālar niçe bir

7 Şol perī yüzlü güzeller göze göz ādemden
Naẓmiyā vaḥşet idüb böyle kaçalar niçe bir

653-Nazīre

Feʿ ilātün Feʿ ilātün Feʿ ilātün Feʿ ilün

1 Niçe bir al giyüb gözi alalr niçe bir
Niçe bir al ile gön̄lümüz alalr niçe bir

2 Düşübenöñüne her serv-i qadd ü mihr ruḥuñ
Sāyeveş şalınalar yüzi qaralar niçe bir

3 Beng altunlu qubbeler ile donanub dāyim

Māhrûlar bizi gün gibi yaqalar niçe bir

4 Dilrübâlar alub evvel göze göz gönümümüzi
İdeler cânımıza şoñra cefâlar niçe bir

5 Alalar yanlarına şehrimizüñ hūbların
Bize zulm eyleyeler begler ağalar niçe bir

6 Ehrimenler olalar yâr-ı perî çearelere
Süreler gözümüze karşı şafâlar niçe bir

7 Qadd ü zülf ü müjesi derdine düştüñ yârüñ
Nazmiyâ saña cihânda bu belâlar niçe bir

654-Nazîre

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

1 Niçe bir cevr ile ' uşşâqa cefâlar niçe bir
Niçe bir lütf ile ağıyâra vefâlar niçe bir

2 Ben umarken be güzel mihr ü vefâlar senden
Sen baña eyleyesin cevr ü cefâlar niçe bir

3 Ayağüñ tozına yüz sürmeyüb ' âşıklar
Yollaruñda senüñ üftâde olalar niçe bir

4 Kâkül ü zülfüñ esîriyüm esîrine kerem et
Hey begüm bende ki bu bend-i belâlar niçe bir

5 Yârüñ ebrûsı ve zülf ü qaddi fikrin qomadüñ

Nazmiyā saña cihānda bu recālar niçe bir

655-Nazīre

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Baña ey mihr-i bahā cev̄r ü cefālar niçe bir
Ġayra ey mäh-liķā mihr ü vefālar niçe bir
- 2 Bezm-i meyde lebün aġyāra revān eyleyüb āh
Cān-ı ' uşşāķa nigārā bu cefālar niçe bir
- 3 Cāmlar döne döne buse alub la' lün̄den
Göze göz cānumı odlara yaķalar niçe bir
- 4 İçüb aġyār ile şāfī mey idüb ' ayş müdām
Benden ayru niçe bir zevķ ü şafālar niçe bir
- 5 Nazmiyā hüs̄n ü cemāl ile perī çehreler āh
Bizi āşüfte vü dīvāne ķılalar niçe bir

656-Nev' -i dīġer ķāfiye-yi bā redif ü vaşl u ħurūc nün revī

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Ey dil ol dilbe riçün āh u fiġānlar niçe bir
Ol nigār yine irāķtan nekr anlar niçe bir
- 2 Ķande olursa ġam u derd firāķıyla anuñ
Dembedem aķıtasun yaş ile ķanlar niçe bir
- 3 Būs-ı leb birle idüb gönlünü aġyāruñ ħoş

Cāna cev̄r eyleyeler āfet-i cānlar niçe bir

- 4 Düşürüb yanına aġyār-ı pelidi dāyim
Seyr-i gülzār ideler serv-i revānlar niçe bir
- 5 Dilrübālar dile her an urub daġ-ı cefā
Yağalar göz göre Nazmi bizi anlar niçe bir

657-Nev' -i dīger der ḳāfiye-yi mücerred incā elf ḫarf revī

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Şāh-ı iḳlīm-i cemāl oldı bugün tā Ca' fer
Oldı Güzellük ile Yūsufa hemtā Ca' fer
- 2 Şāh-ı iḳlīm-i cemāl olmasın icāb eyler
Oldı bu ġāyet-i ḫüsn ile ki peydā Ca' fer
- 3 Bir güzel ki ol güzellerde bugün müsteḫnā
Yok durur bir daġı bu ḫüsn ile illā Ca' fer
- 4 Şubḫ-ı şādıḳtur anuñ sīnesi güzel yüzi gün
Şevḳ ile rüşen ider dilleri zirā Ca' fer
- 5 Nazmiyā güzel iken günden o nice der ola
Ḫüsn ile aya müşābih dīn eyā Ca' fer

658-Nazīre

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Geldigünce söze mānend-i Mesīḫā Ca' fer

- Niçe dil mürde ol dem ider ihyâ Ca' fer
- 2 Mısr-ı hüsne ne cihet birle olurdu sulţān
Hüsni ile olmasa ger Yūsufa hemtā Ca' fer
- 3 Yaraşur dersem añā hüsni ile mäh-ı ken' an
Mihr yüzünden alur ādemi zīrā Ca' fer
- 4 Cān ile dilden olur ' aşk ile şādık yārı
Kime kim İtdi re hüsniyi temāşā Ca' fer
- 5 Şubhveş şādık ol anuñ reh-i ' aşkında hemīn
Nazmiyā mihr ide anuñ ile saña tā Ca' fer

659-Der baħr-i remel müseddes maħbūn ' arūz u ğarb-ı maşşūr taĳĳiyeş
fe' ilātün fe' ilātün fe' ilāt der ĳāfiye-yi müreddef be elf rā ĳarf revī

- 1 Kişiyē olmaya devlet kim yār
Tār olur gözine dünyā her bār
- 2 Düşürüb dōne dōne nerd-i ğama
Devri der ādemi zārı ile zār
- 3 Zār olub şaĳ vuşūlin piş übesin
Gözleyen şaĳşuñ olur gözleri ĳār
- 4 Derde düşünlere rüz-ı rüşen
Görinür derd ile mişl-i şeb tār
- 5 Her kerīm olan olınur tekrīm

Ki kerem görilür andan her bār

6 Meyl ider bir kiři kim ola vaķūr
Bir kişiye kim ola anda veķār

7 Bīvefā olına naķd-i ʿömr
Eyleme yoķ yire Nazmi niřār

660-Nazīre

Feʿ ilātün Feʿ ilātün Feʿ ilāt

1 Ƙullana bir kiři kim vażʿ u vaķār
Anda lāzımdur olur ğayret ü ʿār

2 ʿĀrif oldur olur olmaz sözden
Gelmeve ğatrına hiç ğubār

3 Ƙoř řadaķatle ğaķīķatle gerek
Olacaķ bir kişiye bir kişi yār

4 Dehri erbāb-ı ğıred şağır miřāl
Yoķ ğesābına şayr şöyle ki var

5 ʿĀlemi ğuşşa ile ğam kiřinüñ
Dār ider başına ve ğözine tār

6 Cevr ile dūr ider āh ādemi āh
Nerd-i ğamda niçe döne döne zār

7 Varlığuñ kim var ol āğır Nazmi

Yoğ yire āh olısar ħāke nişār

661-Nazīre

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilāt

- 1 Zillet ile ola ol kim nāçār
Bār-ı ğam çekmede olur her bār
- 2 Faqr-ı ālāmına düşüb yā rab
Olmasun kimse zelīl ü nāçār
- 3 Bir belā vü eleme düşen olur
Dembedem nāle vü zārı ile zār
- 4 Her kişi cāh ile ekşer azar
Herkesi itmege başlar āzār
- 5 Bīvefālar yolına varlığını
Eyleme yoğ yire var Nazmi nişār

662-Nazīre

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilāt

- 1 Ol ki hep eyleye bātıł efkār
Her dem ol yüzden ider bed güftār
- 2 Ol ki yol bilmeye yolsuz iş idüb
Nāsezā yerlere eyler reftār
- 3 Nağş-ı ' arz eksigi olmaz ebedī

Kimde kim olmaya nāmus ile ʿār

4 Varlığı yokluğu bir bilmeyenün
Yok durur ʿaqlı ebed şöyle ki var

5 Dürr-i elfāz u maʿāni birle
Nazmi her nazmı ider cevher-i bār

663-Nazīre

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilāt

1 İde qarşumdan o demler ki güzār
Naqş geçmek gözedür baña nigār

2 Fikr-i zülf ü ruḥ-ı yār ile geçer
ʿĀşıkun ʿömri günü leyl ü nehār

3 Qande kim zāhir ola bir yüzi gül
Bülbül olur aña ʿaşq ehli hezār

4 Tek baña söylesün bir yek söz
Taşla ura kırmaz beni yār

5 Vaşl-ı cānāneline girse eger
Nazmi cān naqdini eylerdi nişār

664-Nazīre

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilāt

1 Baña arturdıcefāyıldār

Şöyle ki etti beni cāndan bīzār

- 2 Oldı vardıkça enīs ağyāra
Baña qāhr itmekçün şöyle ki var
- 3 Her dem ağyāra olur oldı qarīn
Gelūñ olduđı gibi hemdem hār
- 4 Muqtezā sence olur ağyāruñ
Bir iş itmez baña yarar ol yār
- 5 Naẓminūñ ol yüzi gül cevrenden
Āhı bülbülveş olur oldı nizār

665-Nazīre

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilāt

- 1 Eyledikçe beni qarşusına zār
Cāndan eyler beni cānān bīzār
- 2 Geçmese resm vefādan böyle
Naqş geçmezdi baña āh o nigār
- 3 Etti dūr āh o mehden beni devr
Oldı bu dār-ı cihān gözüme tār
- 4 Dilemezdi kevşeri ağyārı
Dilese ehl-i dili ol dīdār
- 5 Dilbere 'āşq ile dil virdigini

Eyler eş'ār ile Nazmi iş'ār

666-Nazīre

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilāt

- 1 Baña dāyim ki cefā eyler yār
Beni ol derd ile eyler bīmār
- 2 Dil diler vaşlını dildāruñ pes
Derde bīmār olan ister timār
- 3 'Ahd-i vaşl ile geçer naqş baña
Ahdin eyler yine inkār nigār
- 4 Cünd-i ğam birle niçe demdür dil
Ceng ü peykār ider olmaz bīkār
- 5 Varını yārūñ ayağı yüzine
Nazmi āhır ider iş'ār u nişār

667-Nazīre

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilāt

- 1 Bār cevri ile bārı her bār
Beni denk itmese ol haţtı ğubār
- 2 'Āşıkā niçe cefā eylesün
Dāyim aġyāra o yār āh o yār
- 3 Ehrimenlerle қаvuşulduķca ider

Ol perī ādemi cāndan bīzār

4 Nağş-ı hüsne olur dem nigerān
Şūrete gelse hey imdi o nigār

5 Nazmiyā ağızı o yüzi güneşüñ
Yok durur zerre kadar şöyle ki var

668-Nazīre

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilāt

1 Sende ey dil ki ğam ile hemvār
Ġayrlarda dağı var ol hemvār

2 Vaşf-ı hüsnin işitirdüm yārüñ
Gördüm ol vaşf o güzelde hemvār

3 Deyri hüsn içre bulunmaz hergiz
Nağş-ı hüsn ile bir ol resme nigār

4 Zülfi bir dārdur ol dildāruñ
Anda dil derdini eyler berdār

5 Lebi esrārına düşürmekle
Beni hayrān ider ol haţtı ğubār

6 İltifāt itmezdi ağıyāra
Baña yār olsaydı āh ol yār

7 Dil diler cān ile Nazmi dāyim

Bir dil ehliyle muşāhib dildār

669-Nev' -i dīger der āfiye-yi mūreddef be vāv incā rā arf revī
Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilāt

- 1 Kime kim yüz uta 'ālemde uzūr
oñra yüz gōsterūr elbette fūtūr
- 2 Olısar oñı ğam ile mātem
Ne adar ola sūrūruyla ki sūr
- 3 Ğam ile mātemin añmaz oñına
Kesb iden ōhret sūrūyla sūr
- 4 Ebedī 'ārdan olmaz 'ārī
Ola bir kimse ki ğāyette ğayūr
- 5 a bu 'aqlında uūr olmatur
Mevtin añmaya o kim yapa uūr
- 6 Olma Nazmi ebed erār-ı yaın
Ol ne yerde ki ola er andan dūr
- 7 Dāyimā mā' nā-yı ayrāt olanūñ
āli her ğāh olur meyl-i ūrūr

670-Nev' -i dīger der āfiye-yi mūreddef be yā incā rā revī
Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilāt

- 1 Ola bir kimse ki miskīn ü faır

Ṭutar erbāb-ıġınā ḥār u ḥaḳīr

2 Zīsa‘ ādet o faḳīre ki ide ŧeker
Ne ki olur ḳader-i rabb-i ḳadīr

3 Yañdurur faḳr-ı ġınādan zīrā
Ekḧeriyyā añar uḥrā-yı faḳīr

196-b

4 Āḥiret ḥālını añmaḳda ġaniyy
‘Usra düŧer ki gelür ḳatı ‘ ayr

5 Ol ki cāh ehli ve māl ıssı ola
Her ne olursa olur aña yesīr

6 Ne faḳr u ne ġaniyy ḳalmaya hiç
Nazmiyā ola evvelā cümlesi bir

7 Ḥayrı olmaz ebed ‘ālemden
Ol ki bir ḥālden olmaya ḥabīr

671-Müreddef der ḳāfiye-yi mücerred incā tā ḥarf revī

1 Fitne kim bir elem ü miḥnet var
Eyle andan ḥazer ü nefret var

2 Naḳş-ı ‘arzın ŧaḳınur imdi tamām
Kimde kim ‘ār ile bir ġayret var

- 3 almar ayakta ve ekmez zillet
Ol ki başına anuñ devlet var
- 4 Mihr ider dehre bu ehl-i dũnyā
Bir nigārın kamer z̄lmet var
- 5 ayrete dũřũr elbette kişiyi
Nazm-ı Nazmide ki bir ālet var

672-Der baħr-i remel mũseddes maħbũn  arũz u arb-ı maħzũf tatiyeş
fe' ilātũn fe' ilātũn fe' ilũn der āfiye-yi mũcerred incā rā ħarf revī

- 1 Ol ki ũnyāyı bile cāy-ı ħařar
İder anuñ zararından o ħaz̄er
- 2 Dũne dũne ide ol kim zārī
Zār-ı nerd-i ğam devrāna dũner
- 3 Nev-civān olub ola pīr-i kũhen
Bir pũser kim tuta ol pend pezir
- 4 o mezāhir olur andan zāhir
Lũtf-ı ħaa ola ol kim mazħar
- 5 Dũrc-i dīvānına ki etmiřdũr derc
Nazmınuñ nazmī durur nazm-ı dũrer

673-Nazīre

Fā' ilātũn Fā' ilātũn Fā' ilũn

- 1 Zīnete meyl ider eller ekşer
Ol hevāyile yelerler yekser
- 2 Her nefes hep heves-i nefis üzre
Ol ki dāyim ola nādīm olısar
- 3 Ādemi Başdan ider de ki helāk
Nefsdür bir yedi başlu ejder
- 4 Dönmez olursa ger olursa helāk
Kār-ı şerden oña şerr işe yeler
- 5 Lafz-ı dür-bār ile her dem her bār
Naẓmınuñ naẓmı olur naẓm-ı durer

674-Nazīre

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Ola her kimde ki çok sīm ile zer
Kendini istedigı gibi bezer
- 2 Ne belādur ki efendi diyü āh
Olasın kıl gibi bir şaḥşa nūger
- 3 ẖatı dīvānelük ancak elḥaḳ
Göz göre uğradasın varḫaya ser
- 4 Eger yeler yer bulur ekşer şimdi
Anı ben idimezüm toğru ḫaber

- 5 Şuğl-i dünyāya heves birle düşen
Nazmiyā bir kıuro ğavġaya düşer

675-Nāzīre

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Ola bir kimsede kim 'ilm ü hüner
Kendine her yere varsa yer ider
- 2 Hüs-n-i hulķ olsa kişide elbet
Cümleten halk anı cān ile sever
- 3 Bir beşer kim düşe bir kıahr odına
İmdi yanar yüreġi baġrı bişer
- 4 Gele kıalbe ki şafā ānide
Ne kıadar olsa kider cümle gider
- 5 Kimse bilmez bilürem ben kıaķķā
Kıadr-i nazmī yine bu nazmī kıadar

676-Nazīre

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Ehl-i dünyā ki özin cümle bezer
Andan ammā ki fenā ehli bezer
- 2 Dehr bir cāy-ı kıaķardur andan
'Āķıl olan ider elbette kıazer

- 3 Bu yalan p̄irezen-i dehre ebed
Meyl kılmaz o ki gerçek ola er
- 4 H̄aḡ virürse olısar berḡürdār
Ṭutsa her ḡanḡı püser pend bezer
- 5 Çün nizām̄iden urursın sen dem
Olsa nazm̄i nola ñazmuñ cevher

677-Naz̄ire

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Mekr-i dünyādan o kim ide ḡazer
Eylemez mihr aña bir zerre ḡadar
- 2 Dāyimā ḡuşşalara düşer o kim
Heves-i devlet-i dünyā eyler
- 3 Yād ḡıl anı eyā ḡāfil kim
ḡalmıya hiç vücūduñdan eşer
- 4 Görmeyen kendini bir şey' ek̄l
'Ucb ile kendini görir ekşer
- 5 Naz̄miyā ehl-i sa' ādettür o kim
Terk ide devlet-i dehri yekser

197-a

678-Naz̄ire

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Dehre itmez o kim 'ibretle nazar
Anda yoğ yirinedür imdi başar
- 2 Dehr hađđā bu ki pür -'ibrettür
Bilür ol kim ide 'ibretle nazar
- 3 Dehrün iđbāline yoğ çünki beđā
Nedür ol kişi ol iđbāli nider
- 4 Olmadın hāk ola bilse kişi āh
Her kişi çün öliſer hāk olıſar
- 5 Ardımızda ecel olduğı gibi
Öñümüzde dağı var nice hağar
- 6 Nazmiyā cāy-ı hağardur bu cihān
Ol hağardan dün ü gün eyle hağer
- 7 Ne đadar imdi esse rabb-i đadır
Geliserdür kişiye pes o đadar

679-Nazīre

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Bu cihān cāhı olur cāy-ı hağar
Niçün andan kişi đalmaya hağer
- 2 Derd-serdür kişiye ſöhret-i cāh

Bu durur hāli cihānuñ yekser

3 Pīrezen dehr ki aldur kişiyi
Erdür ol kim aña aldanmaya er

4 Az olur kişide hırş olmamağ az
Mübtelādur insan aña ekşer

5 Olmaya qāil o kim ma' qūle
Hey o hardan beter olur ebter

6 Bir püser ki ola bir azer ma' qūl
Olur ol nev' e püser cān pider

7 Başına her kişinüñ rüz-ı ezel
Nazmiyā yazılan aḫir geliser

680-Nazīre

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1 Qankı nādān kim ola ṭab ile ḫar
Ādeme baksa şağır gibi baqar

2 Hey ne şek ḫar gibidür olmayacağ
Ādemīlikten o keste bir eşer

3 Olur itten iti yavuzluqta
Şol 'ases ki ādemi it gibi ṭalar

4 Cīfedür çünki bu dünyā pes aña

Ol ki ʔālīp ola it gibi yeler

- 5 Nazmiyā zehrini dōkmek dileyüb
Ādemi nef̄s-i yılan gibi ūoęar

681-Nazīre

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Tīę-i hicri ki dili iki diler
Dilber ol cev̄r ile bağrumı diler
- 2 Ben ki her dem iderüm derd ile āh
Āh ider mi 'aceb ol yāre eğer
- 3 Hicr-i la' l-i lēb yā ile baña
Zehr-i ęātil görünür ūehd ü ūeker
- 4 Dūnye bir ęahr evidür kim aña āh
Her ki gönlüm vire ęahrını çeker
- 5 Nazmi ʔab' uñ ki var ol bağr durur
Lafz u ma' nā ile bir bağr-i durer

682-Nazīre

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Yüzüñe alnuñ ile ehl-i nağar
Dirler ey nūr baęar ūems ü ęamer

- 2 Yoliña ölmege cānlar virür
Ol ki cānā seni cān ile sever
- 3 Seni ‘aşk ile sevenler saña hep
Kul olur yoliña öliir ekşer
- 4 ‘Aşk ile kuluñ olanlar yoliña
Serverā sürür-ı serdür yekser
- 5 Dürr-i elfāz ile tab‘ uñ pürdür
Pür durer baħr durur Nazmi meger

683-Nazīre bī-nuḡaṭ

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Saña dildār o demler ki küser
Veh ki ol küsme dilā ‘ ömr keser
- 2 Vaşl-ı dildār ile her gönülde
Her kider kim ola ol demde gider

197-b

- 3 Ol dilārām ide ol dem ki kelām
Diller alur ki döker dürr ü Güher
- 4 Ol dilārām ki her dem ola rām
Rūḡum ol resme dilārām sever
- 5 Rūḡdur ehl-i dile ol dildār

Ki gelür vaşl ile gönül egler

684-Nev' -i dīger kâfiye-yi bā elf te' sis ü harf-i daḥīl rā revī
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Şan' atında ola ol kim māhir
Olur anuñla zuhūrı zāhir
- 2 Ele muḥtāç olur ayakta ḳalur
Olmayan kār ile kesbe kādir
- 3 Bir kemāl ile ide ol ki zuhūr
Çoḳ mezāhir lur andan zāhir
- 4 Key sa' ādettür o bir kişiyē kim
Ola beş vāqtine dāyim ḥāzır
- 5 Devlet anuñ ki hemīn ḥāzır olub
Ola rıḥlet demine ol nāzır
- 6 Bir kişide kim ola ḥalḳ-ı ḥüsn
Ḥaḳ bu kim ḥalḳ olur andan şākir
- 7 Nazmiyā devlet anuñ kim dün ü gün
Ola mevlāsını dāyim zākir

685-Müreddef der kâfiye-yi müreddef bā elf
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Ol ki her ḥaḳ söze inkār eyler

Her dem ol beyhude güftâr eyler

- 2 urmaya ol kim ide tül-i emel
Dilin efkâr ile efkâr eyler
- 3 Derd ü ğam dâr-ı cihânı Başdan
Dâr ider başa göze târ eyler
- 4 Buñ demi Başdan İdüb çeşmini çâr
Âdemi göz göre nâçâr eyler
- 5 Medh-i şâh itse ne demler nazmî
Nazmını pür dürr-i şhvâr eyler

686-Nazîre

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Faqr derdi kişiyi zâr eyler
Bil ki cândan dağı bîzâr eyler
- 2 Faqr her kimi olursa fi' l-ħağ
Derd ile zâr u dilfigâr eyler
- 3 Kişiyi faqr-ı ğamı düşkün İdüb
Nâtüvân eyler ve bîmâr eyler
- 4 Faqr kim ola çatı müstevli
Kişiyi cebr ile cerrâr eyler
- 5 Eylemez kimseler aşlâ ' izzet

Ehlini faqr atı har eyler

6 Nazmiya faqr eleme done done
Nerd-i gamda kiiyi zar eyler

7 Ehl-i cud eyle tabib olur kim
Faqr- bimarına timar eyler

687-Nev -i diger der afiye-yi mucerred inca

Fa ilatun Fa ilatun Fa ilun

1 Nie kes kim heves-i devlet ider
aberi yo taleb-i minet ider

2 aar- mazken ibu alem
dem andan ne aceb gaflet ider

3 Eyleye ol ki cihandan uzlet
Ruun anula raat ider

4 or gorir fuarayı bu avam
Aniyayı goricek izzet ider

5 Eylemez eller ebed ayr ile yad
Ol ki bir er ile biat ider

6 Mail-i marifet olan kimse
Marifet ehline ho rabet ider

7 urtara kendin o kim keretten

Nazmiyā rāḥat olub vaḥdet ider

688-Nev' -i dīger der ān ḳāfiye-yi incā rā ḥarf revī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Ṭurmaz ol kimse ki şūr u şer ider
 Āḥir ol yolda o terk-i ser ider
- 2 Ehl-i dünyā ola ol kim dāyim
 Fikr ü endīşe-i sīm ü zer ider
- 3 Ola ol kimse ki ḡāyet muḥmil
 Muḥmil eyler her işi ebter ider
- 4 Ol ki muḥtāç ola bir şaḥşa özin
 Cevr ile ḳahr çeker çāker ider
- 5 Ḥaḳ bu ḡāyette leṭāfet birle
 Nazmi her nazmını bir cevher ider

689-Nev' -i dīger der ān ḳāfiye-yi incā nīz rā revī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Dile eğlence hemīn dilber olur
 Dilberün şoḥbeti cān pperver olur
- 2 Dileḡince dilün eğlencesi şol
 ' Āşıḳa māil olan dilber olur

198-a

- 3 Şayd olur s̄im ü zer ile her h̄üb
H̄üblar m̄ail-i s̄im ü zer olur
- 4 H̄üblar sevse nola s̄im ü zeri
S̄im verür anlara pes z̄iver olur
- 5 Dilberüñ la^ç l-i lebi medħi ile
Nazminüñ nazmı hemİN cevher olur

690-Der baħr-i remel meşkül ^çarūz u ğarb-ı maħzūf taḳṭīyeş fe^ç ilāt fe^ç ilātün
fe^ç ilāt fe^ç ilātün ḳāfiye-yi bā ħarf-i daħīl vü elf te^ç s̄is incā rā ħarf revī

- 1 Kişi bir tevekkül İdüb olma ħāline ki şākir
Olur ol o ħāl ile pes ne belā gelürse şābir
- 2 Oña ola ħasedden anuñ kevteri derūnı b̄irün
Olur imdi bāṭını pāk anuñ ol cihetle zāhir
- 3 Ola bāṭını anuñ kim niçe kibr ü k̄in ile pür
Olur anuñ imdi zāhir ebed olmaduğı ṭāhir
- 4 Oña hep ḳabiḥ fi^ç le yele dāyim ol şıfatla
^çAmel-i ħüsnden olmaz ebed anda behre bāhir
- 5 Kişi Nazmiyā hevāya niçe yel gibi yele kim
Pes evler olur ħod imdi kim olursa ħāk āhir

691-Nev^ç -i d̄iger der ān ḳāfiye-yi incā m̄im ħarf revī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Cān-ı bīmāra lebüñ emsem olur
Andan özge aña her emsem olur
- 2 Giryeden hicrũñle iki gözüm
Çan aqar ešk-i revānum dem olur
- 3 Ben kim hũzn ile aqlar göre āh
Düşmen ey dost güler hurrem olur
- 4 Der gören hũsn ile sen cānı revān
Be Şu āfet ne güzel ādem olur
- 5 Cām sen hũsrev ü hũsne varıcaq
Bil ki ma' naya o cām-ı cem olur
- 6 Ham mey ayağına baş komadan
Çāmeti pīr-i muđānuñ ham olur
- 7 La' lüñi Nađmiye emdür kim anuñ
Derdine emdür ol anı em olur

692-Nev' -i dığer der ān kāfiye-yi incā vāv harf revī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Hicr-i dilber dile qayđu getirür
Her belā kim gelür āh o getirür
- 2 Ğamzesi oğı o qaşı yayuñ

Her belâyı baña toğru getirür

3 Zülf-i dildāra tüş olduğca nesīm
Esen olsun bize hoş-bū getirür

4 Āl ider göz dile seksen dürlü
Yatmış iki dereden Şu getirür

5 ‘ Arz-ı hüsn ile Nazmi cānān
Baña cān ħattımı karşı getirür

693-Der bağr-i seri‘ ‘ arüz u ħarb-ı mağşür tağtiyeş müfte‘ ilün müfte‘ ilün
fā‘ ilāt der ħāfiye-yi müreddef bā elf rā revī

1 Ol ki hevāya düşe leyl ü nehār
Anı oñarmaz ebedī rūzgār

2 Ola hevāyı o ki vay aña kim
Āħir ola ħāki anuñla niŐār

3 Her dem işi āh ile zārī olur
Fağr ile her kim ki ola ħār u zār

4 Derde düşüb bī-kes olan kimseye
Olmaz ebed nāle gibi ħamküsār

5 Fitne kim olursa olur bağrı ħan
Anı ki zār eyleye bir zürkār

6 Beyhude efkāra düşsün Nazmiyā

Derd ile elbette olur dilfigār

- 7 ‘Ālim ile cāhile ‘ālemi kelām
Eyleme der cehlin uñut āşikār

694-Nazīre

Müfte‘ ilün Müfte‘ ilün Fā‘ ilāt

- 1 Her kimi kim zār ide bu rüzgār
Dembedem āh eyler o leyl ü nehār
- 2 Hāşılı bir bende düşer ‘āķıbet
Eyleye pend aña kim hiç kār
- 3 Niçe rezāletle çeker ibtizāl
Olmaya bir keste ki nāmus u ‘ār
- 4 ‘Arz ile nāmusunı gözler hemīn
Bir kişide kim ola vaz‘ u vaķār
- 5 Nażmı ki irgördi kemāle tamām
Nażmi nola bulursa iştiħār

695-Nazīre

Müfte‘ ilün Müfte‘ ilün Fā‘ ilāt

- 1 Nerd-i belāda ola ol kes ki zār
Döne döne her dem olur bīķārār
- 2 Bār-ı belāyile o kim denk ola

- ‘Älem olur gözine uş teng ü tār
- 3 Buñ demi her kimse nāçār ider
Şöyle ki göz göre olur çeşmi çār
- 4 Vaz u vaçār üzre olur dāyimā
Gözleye ol kimse ki nāmus u ‘ār
- 5 Kār-ı cihān meylin iden Nazmiyā
Varlığını yok yire eyler nişār

696-Nazīre

Müfte‘ ilün Müfte‘ ilün Fā‘ ilāt

- 1 Cāh-ı cihān çünkim olur ğam medār
Beher çin̄in cāh tu pes ğam medār
- 2 Dār-ı cihānuñ ne durur haṭṭı āh
Dār-ı cihān çünki degül pāyidār
- 3 Ṭut ki olasın mālīk-i mülk-i cihān
İşşı ne çün yok bu cihānda qarār
- 4 Bāy u gedā çün bir olur ölicecek
Oyalaya pes devlete ne i‘ tibār

198-b

- 5 ‘Ömr gibi varlıg o naçd-i revān
Ḥayf ki ola yok yire Nazmi nişār

697-Nev' -i dīger der qāfiye-yi müreddef be vāv rā harf revī

Müfte' ilün Müfte' ilün Fā' ilāt

- 1 Hayrdan ey gāfil iken olma dūr
 Hayr ile miskīnleri gel aña tūr
- 2 Giceye alçaq deme kim kim bilür
 Ola ulu qadr ile nite ki tūr
- 3 El eline baqmaz ebed ölse ac
 Şaklaya 'ırzın ola ol kim gayūr
- 4 Ola vuz uş hāk olavuz yatavuz
 Ol deme dek kim olına nefh-i şūr
- 5 Āhiri çün mātem olur Nazmiyā
 Pes nedür evvel kişiye kayd-ı şūr

698-Nev' -i dīger der qāfiye-yi müreddef be yā rā revī

Müfte' ilün Müfte' ilün Fā' ilāt

- 1 Gün gibi ol kim ola rüşen zamīr
 'Ālem-i ma' nādan olur ol habīr
- 2 Ol ki aşğa yuqaru yelmeye
 Avreti düşün yiter aña bir haşır
- 3 Çün ola har tab' baqar bir ganiyy
 Ol faqīr ola aña key haqīr

- 4 Ger çünki dağı inanmaz bilen
Ol ki yalan söyleye ikide bir
- 5 Her kime kim Nazmi nazîre diye
Dürr gibi elfâz ile der bî-nazîr

699-Der baħr-i seri' 'arüz u çarb-ı maħzûf taççiyiş müfte' ilün müfte' ilün
fâ' ilün der kıfiye-yi mücerred râ ħarf revî

- 1 Ol kim anuñ şanı ola şür u şerr
Dâyimâ o yüzden çeker ol derd-ser
- 2 Olmaya kalbinde anuñ kim şafâ
İdimez ol hiç kiderden güzer
- 3 Ğirre olur mâl ile ğurralanur
Kendin o kim sîm ü zer ile bezer
- 4 Lütf yüzün göstere ol kim ele
Anı o yüzden kim olursa sever
- 5 Nazmi ki her nazmı selâsetle der
Riştine güyâ dürr ü cevher dizer

700-Nazîre

Müfte' ilün Müfte' ilün Fâ' ilün

- 1 Ol ki hevâyile heveste yeler
Lâf ile yel gibi demâdem eser

- 2 Bāb-ı ma' aşında tekāsül kılan
Nikbetle ekşer olur derbider
- 3 'Āqıl olan ġāfil olub tırımaz
Kār-ı cihānı ki görür pür haţar
- 4 'Āqıl odur olmaya ġāfil ebed
Cāy-ı haţardan ide dāyım hażer
- 5 Kār-ı cihān kim var o Nazmi hemān
Yok yire bir şūr u şer ü derd-ser

701-Nazīre

Müfte' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

- 1 Cāh-ı cihān cāy-ı haţardur haţar
'Āqıl odur kim ide andan hażer
- 2 Cāh-ı cihān ma' na yüzünden olur
Her kişiyeye göz göre bir derd-ser
- 3 Qāni' huşk u ter olandur olan
Ber cihet-i ma' na şeh-i baħr u berr
- 4 Nice ola hāl cihāndan haḃir
Kendüden ol kes kim ola bī-ħaber
- 5 Ehl-i hevā ola o kim dembedem
Her taraḃa yel gibi tırılmaz yeler

- 6 Pîrezen dehri yalandur görür
İtmez aña meyl ebedî gerçek el
- 7 Her kişinüñ varlığı yoğ olısar
Ya' ni ki nazmı şoñ ucı olısar

702-Nazîre

Müfte' ilün Müfte' ilün Fâ' ilün

- 1 İdiser âhir telef-i cân u ser
Kıanķı kişi ki ola işi şür u şer
- 2 Şerr işe düşüb yürüyen kande kim
Cây-ı haţar varsa varur düşer
- 3 'Aķıl odur olmaya ğāfil ebed
Eyleye her cāy-ı haţardan hażer
- 4 Añalum ol derdi ki her kimse āh
Cān çekişüb derd ile cân viriser
- 5 Pîrezen dehri görür kim yalān
İtmez aña meyl ebedî gerçek er
- 6 Haşılı bed hāl olur olmaz iyü
Hālden ol kes kim ola bîhaber
- 7 Nazmı durur nazm-ı dürer bār ile
Şâ' ir-i hoş-güyı nizāmî eşer

199-a

703-Nazîre

Müfte' ilün Müfte' ilün Fâ' ilün

- 1 Elde ki hiç olmaya sîm ile zer
Eller o yüzden kişiden biñ bezer
- 2 Sîm ü zer olmayacağı eblehtür ol
Yoğ yire varur dağı dilber sever
- 3 Cümleten âhın dil olan dilberi
Elde zer ü sîmi olan nerm ider
- 4 Hâğ oğul olur zele sîm ile
Cân deger ol cân pider her püser
- 5 Yâr ile gire dersen Nazmiyâ
Var getüri gör ele sîm ile zer

704-Nazîre

Müfte' ilün Müfte' ilün Fâ' ilün

- 1 Cümleten âhın dil olan sîmber
Nerm olur elde göricek rüy-ı zer
- 2 Meclis-i meyde ne şafâdur müdâm
Sağar zerrîn süre bir sîmber

- 3 Her olu üstinde mdm h kim
Kimi olursa öpiser o püser
- 4 Hk-i reh yre ki yel yüz sürer
Dil dağı her dem o hevda yeler
- 5 arşuma h ikide bir Nazmiy
Şarar o smnberi zerrn kemer

705-Müreddef der fiye-yi müreddef b elf inc r harf rev

Mfte ilün Mfte ilün F ilün

- 1 İyilk uman iyilerle yr olur
İyilere her yerde alebkr olur
- 2 Beyhude efkra düşen kes ki var
Yok yire derd ana dilfigr olur
- 3 Dşre nerd-i ama anı ki devr
Hep dn  gün dne dne zr olur
- 4 ilm  hnerde ebed bir yedi
Olmayanu her işi dşvr olur
- 5 Ol ki fağr olub ola tenn dest
Başına ey Nazmi cihn dr olur

706-Nazre

Mfte iln Mfte iln F iln

- 1 Derde düşen zārī alur zār olur
 Hāli deger gün ü dilfigār olur
- 2 Derde giriftāruñ olur eşmi ār
 Şöyle ki key āciz ü nāār olur
- 3 Ādem olan derd ekendür kim ol
 Hālden anuñla haberdār olur
- 4 Kār-ı cihāndan geen anun amın
 ekmez olur hi sebkbār olur
- 5 İlm ü hūnerden o ki ārī ola
 Nazmı ne şübhe ki o bī-ār olur

707-Nev -i dīger der ān āfiye-yi incā āf harf revī

Müfte ilün Müfte ilün Fā ilün

- 1 İşi ki her mümsikūñ imsāk olur
 Hārc ile dāyim dili amnāk olur
- 2 Nie hevāyī ola her dem kişi
 Her kişi hod āhir ölür hāk olur
- 3 Şol kişide kim ola bir aş-ı pāk
 İşbu cihān ire o bī-bāk olur
- 4 Bir kişi kim olmaya cüst ola cüst
 Hālet-i aş ile o ālāk olur

- 5 Ğşık ola ol ki anuñ Nazmiyā
Tĩĝ-i belāyile dili çāk olur

199-b

708-Nev' -i dıĝer der ān kāfiye-yi incā lām revī

Müfte' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

- 1 İşi zalāl ehlinüñ izlāl olur
Veh ki muzil olur u hem hāl olur
- 2 Bir kişi kim ola bir ehl-i fesād
İylige kaçd itmez o bedhāl olur
- 3 Bir kişi kim ola ikiyüzlü pes
İşi güci her kişiye al olur
- 4 Olmaya dermānı o kim başına
Zilletle göz göre pāmāl olur
- 5 Her dem o kim Nazmi hevāya yele
İmdi müdām ol meye meyyāl olur

709-Nev' -i dıĝer der ān kāfiye-yi incā mīm ħarf revī

Müfte' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

- 1 Zilletle bir kişi nākām olur
Zillet aña bāiṣ ālām olur
- 2 Dāyim o kes kim ide şüridelik

Nikbete düşer dahı bednām olur

3 Kişi şalāḥ üzre gerek kim şalāḥ
Her kişiye mūcib ikrām olur

4 İde ḥilāfin o ki hep nefsinüñ
Nefsi zebūn olub aña rām olur

5 Şāfi-i kerīm ola o kim Naẓmiyā
‘Āleme anuñ keremi ‘ām olur

710- Nev^ç -i dīger der ān ḳāfiye-yi incā nūn ḥarf revī
Müfte^ç ilün Müfte^ç ilün Fā^ç ilün

1 Derdi olan derd ile nālān olur
Her dem işi āḥ ile efgān olur

2 Kimde ki ḥaḳ ḳorḳusu ola o hep
Mevtin añar derd ile giryān olur

3 Ḥaḳḳa niyāz itmege yüz tūtanuñ
Ḥāli hemīn ḳıra^ç at-i ḳur^ç an olur

4 Ḥaḳḳı ḳomaz dilden o kim dembedem
Ṭuttuđı ḳolay gelür āsān olur

5 Ḥaṭṭı-ı cihān gide gide Naẓmiyā
Bir elem-i rūḥ u ğam-ı cān olur

711-Naẓīre

Müfte' ilün Müfte' ilün Fâ' ilün

- 1 Derdi olanuñ yüregi kıan olur
Her dem o kıan yaş ile giryân olur
- 2 'Aşka düşen 'âşık olan kimsenüñ
Her dem işi âh ile efgân olur
- 3 Neydügi andan bilinür 'âşıkunñ
Ney gibi her demde o nâlân olur
- 4 Ehl-i fenâ ol ki cihândan safer
Ehl-i fenâ olına âsân olur
- 5 Tâlib-i dünyâ olanuñ Nazmiyâ
Ekşeri hep mâil-i nâdân olur

712- Nev' -i dıger der ân kıafiye-yi incâ hâ harf revî

Müfte' ilün Müfte' ilün Fâ' ilün

- 1 Her dem işi derdlününñ âh olur
Zikri demâdem medhullah olur
- 2 Derde düşüb çekmiş olan niçe derd
Niçe niçe hâlden âgâh olur
- 3 İyilige sevķ iyilere tuş olmağı
Ol ki diler iyilere hemrâh olur
- 4 Tâlib-i dünyâya taleb dâyimâ

Devlet ile mertebe ve cāh olur

- 5 Her kişinüñ Nazmi yatacağ yeri
Âhîr-i kâr âh ki bir çāh olur

713- Nev^ç-i dîğêr der ân kâfiye-yi incâ râ revî

Müfte^ç ilün Müfte^ç ilün Fâ^ç ilün

- 1 Yâr beni karşıısına zâr ider
Şöyle ki cāndan beni bîzâr ider
- 2 Yüzine zülfün ki niğâb ide yâr
Gözime ç âlem yüzünü târ ider
- 3 Kâkül-i dildâr ki bir dârdur
Dilleri âh ol aña berdâr ider
- 4 Ben ki gedâ bende o bir beg güzel
Benden anuñçün o güzel ç âr ider
- 5 Âhîri cân nağdini Nazmi revân
Yolına cânänenüñ îşâr ider

714- Nev^ç-i dîğêr der ân kâfiye-yi mücerred incâ elf revî

Müfte^ç ilün Müfte^ç ilün Fâ^ç ilün

- 1 Kâr-ı cihânı o ki gırra bilür
Cümle işi hikmet-i mevlâ bilür
- 2 Bir kişinüñ kim ne bilür çekdigün

Her kiřinüñ hālını mevlā bilür

3 Sīm ü zerüñ kesbini taḥṣīlini
Kār idenin ṭālib-i dünyā bilür

4 Kendüden artuḫ olma bīḥired
Kendüni her vech ile hemtā bilür

5 İşbu cihān cāhı ki var Nazmiyā
Ehl-i fenā bir ıurı ğavġa bilür

715- Nev^ç -i dīġer der ān ḳāfiye-yi incā nūn revī
Müfte^ç ilün Müfte^ç ilün Fā^ç ilün

1 Cevri baña bir yaña cānān ider
Döne gelür bir yaña devrān ider

2 Yār gehi cevr ile ki nāz ile
İkide bir ḳařd-ı dil ü cān ider

3 şu gibi her ^çāřıḳ-ı dīdār olan
Kendü özini ḫāk ile yeksān ider

4 Ḳa^ç be -i ḳūyunda ḫabībüñ revān
^çĀřıḳ olan cānını ḳurbān ider

5 Ḥasreti ol la^ç l-i lebüñ Nazmiyā
Baġrumı her demde benüm ḳan ider

200-a

716-Der baħr-i münserih maṭvī ' arūz u darb-ı maḳşūr taḳṭīyeş müfte' ilün
fā' ilün müfte' ilün fā' ilāt der ḳāfiye-yi muħarref bā elf rā ḫarf revī

- 1 Şöyle ki ehl-i hevā her dem olur bīḳarār
Anı ider oñmadıḳ gide gide rüzgār
- 2 Düşüb ayakta ḳalır ellere muḫtāç olur
Bir kişinüñ ki olmaya kendü özine baḫtı yār
- 3 Bir kişinüñ kim ebed baḫtı günü toḫmaya
Gözine her bār olur işbu cihān yüzi tār
- 4 Faḳr mekdebiyle kim bir kes ola nikbeti
Anuñ olur başına dār cihān imdi dār
- 5 Kişiye nazmı hemān ḫaḳḳa tevekkül gerek
Rızḳını kesmez ḳuluñ ḫāşılı perverd-gār

717-Nazīre

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilāt

- 1 Nerd-i belāda ola döne ol ki zār
Derd ile zārī olur dembedem āh aña kār
- 2 Ṭurmaya her dem o kim āh ide ḫadden birün
Derd-i derünun ider anuñla āşikār
- 3 Devleti yārı ḳılıb yārı vefā eylemez
Bir kişinüñ ki olmaya kendü özine baḫtı yār

- 4 Bir yüzi gülden o kim ayru düşe her dem ol
Bülbül-i şūrīde var nāleler eyler hezār
- 5 Olmamağ olmaz olur ma' rifetle hüner
Bir kişide Nazmīyā kim ola nāmus u 'ār

718-Müreddef der kâfiye-yi müreddef bā elf incā rā revī
Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilāt

- 1 Eylese dāyim seni nola dilā zār yār
Öyle olur olıcağ imdi dil āzār yār
- 2 Bār-ı ğamıyla beni eyledi derd aña denk
İtse bari cefā-yı cevır ile her bār yār
- 3 Şekl-i elem ol ki āh katı cefākār olur
Döñmede olmaz o kim ola vefādār-ı yār
- 4 Kendüne dil virenün hāline raħm eylese
Gerçi görüb muttaşıl olmasa cevvar-ı yār
- 5 Bir kişi kim Nazmīyā iki cihān faħırına
Ümmet ola olur ol hāk-i reh-i çār-yār

719-Der baħr-i münserih matvī 'arz u darb-ı merfu' taqtiyeş müfte' ilün fā' ilün
müfte' ilün fā' ilün der kâfiye-yi mücerred rā ħarf revī

- 1 Elde avuçda ola şöyle ki var sīm ü zer
Olmaz o kim yok yire kişi çeke derd-i ser

- 2 Şakına ve şaklıya ol ki h̄arden özin
Dāyim ider imdi ol cāy-ı h̄aṭardan h̄azer
- 3 Dāyim olur pūr fütūr idimez aṣlā h̄uzūr
Kār-ı cihāna düşen özge belāya düşer
- 4 Dembedem ol kim ide ‘ aşk ile feryād-ı şeb
İtmemek olmaz aña derd ile āh-ı seher
- 5 Oñmaz ebed Naẓmiyā olmaz o bir ādemi
Olmaya bir kesde kim ma‘ rifetle hūner

720-Nazīre

Müfte‘ ilün Fā‘ ilün Müfte‘ ilün Fā‘ ilün

- 1 H̄aḫ bu ki devr içre bir künc-i güher ḫabz ider
Zer kemerüñ kim ḫocar bil ki ey s̄imber
- 2 Her ne dem itsem naẓar çeşmüñe cānā senüñ
Ġamzeler eyler baña nāz ile ol ğamzeler
- 3 Nāzük ü mevzūn ider hey güzelüm ḫāmetüñ
Serv gibi cilveger olub ide cilveger
- 4 Şem‘ cemālū ki ger olmasa pervāne-i dil
Şevḫüñ ile ey perī yaḫmazdı bāl ü per
- 5 Naẓmi seni p̄irken sevdi civānlar gibi
Ancılayın sen daḫı p̄ir olasın ey p̄üser

721-Nazîre

Müfte' ilün Fâ' ilün Müfte' ilün Fâ' ilün

- 1 Kaşduñ eger cānsa ' aşıkuñ aña ne der
 Cān nedür ey yār-ı cān sensiz o cānı nider
- 2 Nāz ile seyr eylesün pāyuña düşüb senün
 ' Āşık izün tozına iki gözüm göz diker
- 3 ' Āşıkā nazuñ geçer nola dilerseñ dilin
 Gönder oķuñ aña kim ģayli o nazuñ geçer
- 4 Cān u dili ' aşķ ile yoluña eyler fedā
 Ol ki seni sevdigüm cān ile dilden sever
- 5 Ey lebi yaķut nāb vey dişi dürr-i ģoşāb
 Vaşfuñla Nazminün nazmı durur pür dürer

722-Nev' -i dīger der ķāfiye-yi müreddef bā elf rā revî

Müfte' ilün Fâ' ilün Müfte' ilün Fâ' ilün

- 1 Kişiyē cānından āh dehr ki bīzār ider
 Ṭül-i emel daķı hem dehr gibi zār ider
- 2 Çün zālāma zūlm el uzada ' adli ķoyub
 Bulduķı mazlumu hep zūlm ile āzār ider
- 3 Devlet-i dünyā için ģırş ile ṭül-i emel
 Herkesi bir derd ile zār u dilfigār ider

- 4 Mülk-i cihân kim var ol olısar eñ şoñra yoğ
Düşen ol efkâra hep yoğ yire efkâr ider
- 5 Añalum ol ħâli kim Nazmi be her ħâl âh
Dâr-ı cihânı ecel başımıza dâr ider

200-b

723-Nazîre

Müfte^ç ilün Fâ^ç ilün Müfte^ç ilün Fâ^ç ilün

- 1 Dâyim o cânân beni karşıısına zâr ider
Zâr ile cândan beni âh ki bîzâr ider
- 2 Gelmege ‘ahd eyleyüb virmekle intizâr
Gözlerimi çâ İdüb gönlümi bîzâr ider
- 3 Kıtı bağrı çün taştan o cânânenüñ
Aña benüm âhum âh imdi nice kâr ider
- 4 Derd-i firâķ-ı nigâr dâr-ı cihânı benüm
Başıma dâr eyleyüb gözlerime târ ider
- 5 Nağd-i revânı revân yolına cânânenüñ
Nazmi dirîğ itmeyüb kevteri işâr ider

724-Nev^ç -i dîğer der kâfiye-yi mücerred incâ elf revî

Müfte^ç ilün Fâ^ç ilün Müfte^ç ilün Fâ^ç ilün

- 1 Şevket ü şöhret seven mâil-i dünyâ olur
Faqr u fenâ gözleyen tâlib-i 'uqbâ olur
- 2 Bir kişi kim dâyimâ tûrmaya mevlâ diye
Kande olursa anuñ nâşırı mevlâ olur
- 3 Bir kişi bir nâ-kesüñ lütfın uma vara çün
Yoğ yire varur o bir qurı temennâ olur
- 4 Ehl-i hevâ dembedem yelmede yuburmada
Bâd ile hempâ olub hem aña hemtâ olur
- 5 Eyleye çün cem' mâl-i câha düşen Nazmiyâ
İşi güci ellere zulm ile îzâ olur

725-Der baqr-i hafif 'arûz u darb-ı maqşûr taqtiyeş fe' ilâtün mefa' ilün fe' ilât
der qâfiye-yi müreddef bâ elf incâ râ revî

- 1 Bâr-ı faqr özge müşkil iş her bâr
Ve qınâ rabbenâ 'azâbe' n-nâr
- 2 Elem-i nâr-ı faqr her kişinüñ
Cânına şiddet ile eyler kâr
- 3 Faqr haqqâ cehennem odı durur
Ki olmaz ol deñlü miñnet-i düşvâr
- 4 Öziñe tamu 'azâbını âh
Nâr-ı faqr ile ol kişi ki yanar

- 5 Şaklıya Nazmiyâ kılın mevlâ
Fakr derdiyle olmadan nâçâr

726-Nazîre

Fe' ilâtün Mefâ' ilün Fe' ilât

- 1 Rûzgâr ide her kimi kim zâr
Cândan eyler demâdem uş bîzâr
- 2 Göz göre bâr-ı guşşa her kişinüñ
Târ ider dehri gözine her bâr
- 3 Kışinüñ cevri-i devri-i âfâkı
Târ ider gözlerine başına dâr
- 4 Ne sa' âdet durur o kim dâyim
Kişi ta' atte ola leyl ü nehâr
- 5 Oldı Nazmi bize saçar bu sefer
Ve kınâ rabbenâ ' azâbe' n-nâr

727-Nev' -i dîger der kâfiye-yi müreddef be vāv rā revî

Fe' ilâtün Mefâ' ilün Fe' ilât

- 1 Gele her kime kim bir özge huzûr
Gelür anuñ soñunda yine fütûr
- 2 Bil yaqîn bir haqîkatı olmaz
Ola bir kimse kim keremden dūr

- 3 Geçemez suçlunuñ suçundan o kim
Mağfîret ide aña rabb-i ğafūr
- 4 Ola her kime kim hüdā nāşır
Olur a' dāsı üzre ol manşūr
- 5 Nazmi dāyim dile ki rabb-i ğafūr
Kereminden seni ide mağfūr

728-Nazîre

Fe' ilâtün Mefā' ilün Fe' ilât

- 1 Ola ' aqlında her kimüñ ki kuşūr
Eyler ol dāyimā binā-yı kuşūr
- 2 Māl ü cāh u celāl ü qadr ile
Gelür elbette her kişiye ğurūr
- 3 Eyle islām ' askerin yā rabb
Cünd-i kibr üzre dāyimā manşūr
- 4 Gülşene revnâķ u şeref virür
Dembedem şavt-ı bülbül ü şahrūr
- 5 Şūr u şerr birle derd-i serdür hep
Nazmiyā dünyevî cemi' emver

729-Nev' -i dîĝer der qāfiye-yi müreddef be yā rā revî

Fe' ilâtün Mefā' ilün Fe' ilât

- 1 Her uluñ başına ilah-ı adĩr
Geliserdür ne İtdi yse tadĩr
- 2 Dāyim eyler sa' ādet ehli olan
Āh̄iret cānibi iūn tedbĩr
- 3 Hāl bilmez o hāl ile bed olur
Hālden olmaya o kes ki h̄abĩr
- 4 İki bir dimez eyler ādemi zār
Nefs ki eyler h̄ücūm ikide bir
- 5 Başdan ayakta almaz idi zelĩl
Naẓmiye bir kerĩm olaydı zahir

201-a

- 1 Ola tā kim muvāfi-ı tadĩr
Gelür elbette rast her tedbĩr
- 2 Nef i olmaz ebed o tedbĩrūñ
şöyle ki ola muhālif-i tadĩr
- 3 Kişiye h̄or bamağ olmaz ebed
Ne adar kim ola faqr u haĩr
- 4 Mūřkil olur bir iki bed-h̄ūnuñ
Kişiye cevr ü ahrı ikide bir
- 5 Naẓmiye h̄üsrev eyler miydi naẓar

Bir h̄üsn-i h̄ulķ kimse olsa zah̄ir

730-Der baħr-i haf̄if ʿ arūz u ğarb-ı maħzūf taķķīyeş fāʿ ilātün mefāʿ ilün fāʿ ilün
der ķāfiye-yi mücerred incā rā ħarf revī

- 1 Ol ki hep ķahr ile geĉer ekşer
Anuñ ol ķahr ʿ ömrini ekşer
- 2 Ol ki ĉoķ māl ü mülke mālīk ola
Ekşer andan belā ĉeker yekser
- 3 Turmaz artar kişide ğuşşā vü ğam
Ne ķadar ĉoğalursa sīm ile zer
- 4 ʿ Āķıl oldur ki olmayub ğāfil
Ĥazer ide ne yerde tuysa ħaţar
- 5 Pür ħaţardur bu ʿ ālem imdi hemīn
Her ħaţardan gerek kişiyē ħazer
- 6 İşi dirlikde meşel-i ħāk gerek
Öliser ĉünkü şoñi ħāk olısar
- 7 Ĥaķ bu baħr-i durer durur ţabʿ uñ
Nazmiyā sözlerün ki olur cevher

731-Nazīre

Fāʿ ilātün Mefāʿ ilün Fāʿ ilün

- 1 Ol ki her dem ţurub hevāya yeler

- Olur āvāre rūzgār gider
- 2 Rūzgāruñ bir oñmaduđı olur
Ol ki olmaz yire hemīşe gezer
- 3 Āhret hālin añamaz kişi āh
Kār-ı dünyādan itmeyince güzer
- 4 ‘Āķıbet kişinüñ vücūdundan
Çalmayısardur āh ebed bir eşer
- 5 Pīrezen dehri kim görir yalan
Sevmez anı o ki ola gerçek er
- 6 Her dil āzār olan her erdiginüñ
Ne yaramaz ki hātırına irer
- 7 Elem-i rūzgār ile Nazmi
‘Ömr her demde āh birle geçer

732-Nazīre

Fā‘ ilātün Mefā‘ ilün Fā‘ ilün

- 1 Kişiyē āh olur belā-yı sefer
Fil-ħaķīķa hemīn ‘azāb-ı saķar
- 2 Bir elemdür sefer-i ħaķīķatte
Ĥayf o ‘ömre ki ol elemle geçer
- 3 Kaç bucağıydığın bilür dünyā

Dāyim ol kimse kim sefer eyler

- 4 Öziñe miḥnet durur sipāhiye
Ki hemīşe sefer ğamını çeker
- 5 Sefer-i pādişeh ki var Nazmi
Ol seferdür hemīn ‘ azāb-ı saḡar

733-Nazīre

Fā‘ ilātün Mefā‘ ilün Fā‘ ilün

- 1 Bezl İdüb saña āh sīm ile zer
Döne döne ḡocar belüni kemer
- 2 Sīm ü zer birle ḡayf ola eller
Ḗocar ise bilün kemerveş eger
- 3 Derd-i hicrūñle dilberā dil āh
Göñlin añlar ki dembedem iñler
- 4 Biñ güzelsin bu ḡüsn ile sensin
Milket-i ḡüsne serverā server
- 5 Görmüşdür güzel bu Nazmi daḡı
Zāt-ı pākūñ gibi güzel cevher

734-Nazīre

Fā‘ ilātün Mefā‘ ilün Fā‘ ilün

- 1 Ḗaç kez atsuñ oḡuñ dilümi deler

ılıç urıağ dilümi iki diler

- 2 Çeşm-i Pürhışm sende kim var ol
‘Ayn-ı merrih ey amer peyker
- 3 Mihrveş mihrini uıan ki gelür
Der-i aşruña bir yüz uram der
- 4 Girmedi ubh-ı ‘aşa bencileyin
Belki Mecnün dağı yabanda gezer
- 5 Nazmi vaş eyledikçe dişleriği
şöyle söyler ki şanki incü dizer

735-Nazire

Fā‘ ilātün Mefā‘ ilün Fā‘ ilün

- 1 Benden uğurlayan uğurla gider
Seyre dilber dile virür o kider
- 2 Bir dil āzār olub demādem āh
Dili zār itmese hemin dilber

201-b

- 3 Rūh-ı rāhat yüzün ebed görmez
Dil hevādan ağ itmeyince güzer
- 4 Pür ațar pür zarar gelür işten
Kişi itmek gerek hemişe azer

- 5 Lal-i cānānı cān ile vaşf it
Tā sözüñ ola Nazmiyā cevher
- 6 Lebi haṭṭı mişālde yārūñ
Hüsni-i haṭṭıyla sūre-i kevşer
- 7 Gün yüzünde dehānı ol māhuñ
Görinür gözleyince zerre-i ḳader

736-Nazīre

Fā' ilātün Mefā' ilün Fā' ilün

- 1 Bīvefā ola şöyle kim dilber
Dāyim andan cefā çeker diller
- 2 Ğamze İtdi kçe tiğ-i ğamze ile
Göz göre imdi dil diler dilber
- 3 Dilrübālarda bir vefā olmaz
Pür cefā olur āh olur yekser
- 4 Dilrübā ki ola şāf dil pür şevḳ
Rūşen ol kim olur o nūr-ı başar
- 5 Nūr-ı maḥz olduğı ruḥı omehūñ
Bir nazār birle şemsden eḫhar
- 6 Tünd olub olmayınca dilber şūḫ
Hemdemin dembedem o pür ğam ider

- 7 Nazmiyâ tünd olunca bir dilber
Dimezüm ben saña aña dil ver

737-Nazîre

Fâ' ilâtün Mefâ' ilün Fâ' ilün

- 1 Bî-ḥaḳîr olunca bir dilber
Ne heves kı1 aña ne ḥod dil ver
- 2 Kankı dilber kim ola her cāyı
‘Āşık zār ider helāk eyler
- 3 Dembedem zārî birle zār olur
Derd-i dilber helākıdur diller
- 4 Ol ol cevre imdi meşel ü nazîr
Kim ide ‘āşıkına ḥüb nazar
- 5 ‘Āşıkuñ fikr-i zülf ü ḥadd-i nigār
Hemdemidür hemîşe şām u seher
- 6 Vaşf-ı la' l-i lebiyle bir güzelün
Nazm-ı Nazmi olur hemîn cevher
- 7 Cem' olur diller oldı şan yüzün
Mısr-ı ḥüsnünde cāmî' -i ezher

738-Nev' -i dîger der ḳāfiye-yi bâ vaşl u ḥurūc incā elf revî

Fâ' ilâtün Mefâ' ilün Fâ' ilün

- 1 Her dem anuñ ki zikri mevlâdur
Himmeti kendine key a' lâdur
- 2 Murğ-ı rûhına mü' minüñ uçmağ
Özge gülşendür özge me' vâdur
- 3 Göz göre şol gönül viren dehre
Ma' nâ yüzünden özge şeydâdur
- 4 Bî-keremden kerem ricâsı ki var
Yok yire bir çurı temennâdur
- 5 Nazmiye gül gibi bir eglence
Şol şafâbağş şî' r ü inşâdur

739-Nazîre

Fâ' ilâtün Mefâ' ilün Fâ' ilün

- 1 Her dem âhum şabâya hempâdur
Yelmede bir birine hemtâdur
- 2 La' l-i cânâne cânfezâlıkta
Mürde ihyâ ider mesşâdur
- 3 Rûyumı zer mişâli iden zerd
Derdi birle o sîm sîmâdur
- 4 Kûy-ı dilberde her dem âh ile dil
Güiyâ ' andelîb-i güyâdur

- 5 Vaşf-ı la' l ile dilberüñ Nazmi
Güiyâ tûti-i şeker-hâdur

740-Nev' -i dîger der ân kâfiye-yi incâ râ harf revî

Fâ' ilâtün Mefâ' ilün Fâ' ilün

- 1 Bu cihân bir belâsı çok yerdür
Ġuşşası ol belâya serberdür
- 2 Pîrezen dehre bir gönül virüb
Mâil olmayan özge bir erdür
- 3 Dembedem beyhude hevâya yeler
İşi anuñ ki şür ile şerdür
- 4 Yazılan her ise başa ezel
Geliser âhîr ol muğarrerdür
- 5 Lafzdur bâr-ı birle kim pürdür
Nazm-ı Nazmi bir özge cevherdür

741-Nazîre

Fâ' ilâtün Mefâ' ilün Fâ' ilün

- 1 Düşüñe kim laţîf beñzer dür
Lebüñe lal şöyle beñzerdür
- 2 Kande kim şorsalar lebün benden
Ben derem câna küt-ı şekkerdür
- 3 'Ayn-ı âb-ı hayât la' lün anuñ

Şu gibi dilde vaşfi öz birdür

4 Görmesünler seni desem nola ben
Seni gören sever muḳarrerdür

5 Nazmi medhüñde dür nişār eyler
Zāt-ı pāküñ bilür ne cevherdür

742-Nazîre

Fā' ilātün Mefā' ilün Fā' ilün

1 Her dem āhum odı ki berserdür
Bār-ı nāz-ı ğama o serberdür

2 Her nazār ḥatt-ı cān viren kişiyē
Göñül eglencesi güzellerdür

3 Biñ güzeller içinde bir begdür
Yār kim mülk-i ḥüdne serverdür

4 Bu leṭāfet yüzünden ol güzelüñ
Ruḥ-ı zībāsı bir gül-i terdür

202-a

5 Böyle mevzūnluğ ile ol yārüñ
Rastı ḳaddi serv vü 'ar' ardur

6 Vaşf-ı zātında Nazmiyā yārüñ
Her sözüñ güyiyā ki cevherdür

7 Ayağı tozı ol şeh-i ḥüsnüñ
Başum için mücevher efserdür

743-Nev' -i dīger der ān ḳāfiye-yi incā mīm ḥarf revī

Fā' ilātün Mefā' ilün Fā' ilün

1 Ḥarem-i 'aşḳa ol ki maḥremdür
'Alemler anuñ özge 'ālemdür

- 2 Kimde kim ola hālet-i ‘aşk ol
Dembedem āhı birle hemdemdür
- 3 ‘Uzletle emver-i dünyādan
Zīsa‘ ādet aña ki bī-ğamdur
- 4 Yaramaz i‘tikādı üzre kişi
Muħkem olmaqlıǵuñ soñı kemdür
- 5 Nazmiyā her sürūr ile sūruñ
Soñı elbet ğam ile mātemdür

744-Nazīre

Fā‘ ilātün Mefā‘ ilün Fā‘ ilün

- 1 Kūbh-ı firķatte bir niçe demdür
Ki baña hemdem āh u nālemdür
- 2 Kānlu yaşumla dembedem āhum
Kānde olursa yār u hemdemdür
- 3 Ğam-ı aǵyār gide mi dilden
Kāfirrīdür bināsı muħkemdür
- 4 Bedr İdüb şun helāl cāmı müdām
Sākiyā ki ol meh-i meħremdür
- 5 Baħr-i ṭab‘ uña āferinler kim
Nazmiyā dūr ile tolu yemdür

745-Nazīre

Fā‘ ilātün Mefā‘ ilün Fā‘ ilün

- 1 Cān-ı bīmāra la‘ lüñ emsemdür
Aña hem andan özge emsemdür
- 2 Biñ güzelsin güzel sipāhisin
Cümle ṭavruñ senüñ müsellemdür
- 3 Gide mi ğuşşa cāndan ey cānum

- Saňa ađyār çünki hemdemdür
- 4 Düşdi sevdā-yı zülfüne gönlüm
Gerçi ađyār irāde bi' l-ğamdur
- 5 Haste cānına Nazmi la' lüñden
İltimās eyledügi emsendür

746-Nazīre hem ebyāteş lafz
Fā' ilātün Mefā' ilün Fā' ilün

- 1 Haste cānuma leblerüñ emdür
Zıkr-i zülf ü femüñ ne hoş demdür
- 2 Yād-ı zülf ü dehānuñ ile müdām
Cām içüb hoş geçen bugün cemdür
- 3 Kadd ü zülf ü dehānuñ ile seni
Her gören der bu güzel ademdür
- 4 Senüñ ol çeşm ü kadd ü zülf ü femüñ
Fıkr ü zıkrı ne hoşca 'ālemdür
- 5 Her dem ebrū gele dehānuñ için
Nazminüñ iki gözi pür nemdür

747-Nev' -i dīger der ān kāfiye-yi incā nün harf revī
Fā' ilātün Mefā' ilün Fā' ilün

- 1 Göresin bugün anı kim şendür
Bil ki yārın ki günü şivendür
- 2 Kişiyeye key hāzer gerek andan
Dost şeklinde ol ki düşmendür
- 3 Şöyle kim hāl bilmeye bir zen
İre ol hāl ile o rehzendür
- 4 Her gedā kandedeyise miskindür
Aña bir ğam bucağı meskendür

5 Āh eṣer eylemez ebed Nazmī
 Ḳalbi anuñ ki ‘ayn-ı āhendür

748-Nazīre

Fā‘ ilātün Mefā‘ ilün Fā‘ ilün

1 Gel Gülşen ki hār ile şendür
 Bülbül ol medār-ı şivendür

2 Bāğda hemdem-i gül olan hār
 Bülbülün gözlerine dikendür

3 Āh bir dem müeşşer olmayanuñ
 Senüñdür ḳalbi bil ki āhendür

4 Ğayrı düşmen gibi degül kişiye
 Vah ki öz nefsinı özge düşmendür

5 Ter ü rengin söz ile Nazminün
 Nazmı güyā ki taze gülşendür

749-Nazīre

Fā‘ ilātün Mefā‘ ilün Fā‘ ilün

1 Yüzi yārün ki taze gülşendür
 Hep o yüzden o yüzi gülşendür

2 Bu gönül bülbüline eglence
 Yine bir gülruḡ u semen tendür

3 Naḳş-ı ḥüsni güzel güzel çok lîk
 Ol nigārüm ḳamudan aḥsendür

202-b

4 Sîm tendür o nāzenin amma
 Ṭayanur āha ḳalbi āhendür

5 Şuçı yok saña yĀr iderse cefā

Nazmiyā var günāh sendendür

750-Nev' -i dīger der qāfiye-yi incā revī
Fā' ilātün Mefā' ilün Fā' ilün

- 1 Qahr oduyla ki dil ʔolu keydür
Anı almazsa ol belā keydür
- 2 Dillere hoş şafā viren şāfi
Şoḥbet-i yār u ḥālet-i meydür
- 3 Āşıkuñ bezm-i gamda her demde
Nālesi şavt-ı dilkeş-i neydür
- 4 Fi'lḥaḳıḳa bu bīvefā dünyā
Özge bir lāşedür ki lāşeydür
- 5 Şāhid-i nazma Nazmiyā her dem
Cevher-i lafzdan qabā keydür

751-Müreddef der qāfiye-yi mücerred incā mīm ḥarf revī
Fā' ilātün Mefā' ilün Fā' ilün

- 1 Dil ne dem vaşluñ añsa ḥurrem olur
Vaşluñ ümmīdi birle bī-gam olur
- 2 Fikr-i zülf ü ruḥuñla cān u gönül
Rūz u şeb şādmān u ḥurrem olur
- 3 Sen perī peykeri bu ḥüsn ile
Her gören der ne güzel ādem olur
- 4 Dil ceresvār ider fiğān sensiz
Seni gördügi sa' at öpsem olur
- 5 Nice qan olmasun yaşum her dem
Her dem ağıyār saña hemdem olur
- 6 Ben ne dem kim senüñle hemdem olam
Ol dem ağıyāra rüz-ı mātem olur

7 Şerbet-i la' lüne bedel olmaz
Cân-ı bîmâr Nazmiye em olur

752-Nev' -i diğer der ân kâfiye-yi incâ nün revî
Fâ' ilâtün Mefâ' ilün Fâ' ilün

1 Gülecek kim o yüzi gül gülşen olur
Yüzi ol demde taze gülşen olur

2 ' Andelîb-i dil egleyen dilber
Serv-i kaçad gönçe leb semen ten olur

3 Dili her simten-i dilârâmuñ
Âh eşer itmez âh âhen olur

4 Nisbet-i mâl u câh ile kese kes
Dost dağı olursa düşmen olur

5 Şevk-i mihr ile ol yüzi mâhuñ
Dil-i târik Nazmi rüşen olur

753- Nev' -i diğer der ân kâfiye-yi incâ râ harf revî
Fâ' ilâtün Mefâ' ilün Fâ' ilün

1 Hâlini gam kişinüñ ebter ider
Çok ölüm derdine beraber ider

2 Marz-ı mevt hey ne müşkil hâl
Kışinüñ olmasun muğarrer ider

3 Olıardur muğarrer elbette
Rabb-i kâdir ne kim muğadder ider

4 Hâk kimin kim gedâ ider halkuñ
Kimini serbüleñ server ider

5 Şöyle virür leğafeti güyâ
Nazmi her nazmı dürr ü cevher ider

754- Nev^ç-i dīger der ān kâfiye-yi incā nīz rā revī
Fā^ç ilātün Mefā^ç ilün Fā^ç ilün

- 1 Haddiñi her gören gül-i ter der
Çaddiñi kim görirse ‘ar‘ ar der
- 2 Ruḥ-ı gülnarıñı gören gözler
Hey bur azer bu ḥod bir āzerdür
- 3 Yüzüñi gören alnuñ ile güzel
Mihr-i enver meh-i münevver der
- 4 Kim görürse gözün gözüm yüzi
Naẓar-ı pāk birle ‘abher der
- 5 Göre her kim lebün benüm cānum
Derde emsem olur bu şeker der
- 6 Her gören zülfüñi benüm ‘ömrüm
Ne dil-āvīz olur bu ‘anber der
- 7 Seni medḥ iden işte medḥünde
Naẓmı dürdür nişār sözler der

755- Nev^ç-i dīger der ān kâfiye-yi incā nīz rā revī
Fā^ç ilātün Mefā^ç ilün Fā^ç ilün

- 1 Ruḥlaruñ şems ile kâmer derler
Leblerüñ şehd ile şeker derler
- 2 Vaşfını muhtaşar iderler hep
Dehenünden yok eşer derler
- 3 Beni ‘aşkuñ hevâsı birle görüb
Yoluña yel gibi yeler derler
- 4 Çün görürler ki başa çıkmak yok
Kâr-ı dünyâya derd-i ser derler
- 5 Saña cānda görüb muḥabbetimi

Nazmi cānā seni sever derler

203-a

756- Nev^ç-i dīger der kâfiye-yi mücerred incā elf harf revī

Fā^ç ilātün Mefā^ç ilün Fā^ç ilün

- 1 Ey leb-i la^ç li cānfezā dilber
Vey dem-i vaşlı dilkeşā dilber
- 2 Hüsni ile hūri şanasun sen
Ey būyı sidre-i müntehā dilber
- 3 Nūr-ı Aḥmed yüzünde berrak urur
Ey cemāliyle muştafā dilber
- 4 Kadd-i bālā ile belī sensin
Tūr dağıyla o Pürbelā dilber
- 5 Vaşf-ı la^ç lūñ ider senūñ cāndan
Nazmi her demde dāyimā dilber

757- Nev^ç-i dīger der ān kâfiye-yi incā rā harf revī

Fā^ç ilātün Mefā^ç ilün Fā^ç ilün

- 1 Ey yüzi hüsni ile kamer dilber
Dillere sevķ-i şevķ ider dilber
- 2 Lütf ile teşne dillere bir hoş
Kande ise lebi şeker dilber
- 3 Kendüne dil virenlere dāyim
İzz ü nāz itmegi sever dilber
- 4 Göricek ehl-i dilleri eyler
Şīveler āh o şīve-ger dilber
- 5 Nazmiyā ehl-i dilden elbette
Naķd-ı cān ile dil diler dilber

758- Nev^ç-i dīger der ān kâfiye-yi incā lām ḥarf revī

Fā^ç ilātün Mefā^ç ilün Fā^ç ilün

- 1 Ey Güzellükte bī-bedel dilber
Gözlerin sevdigüm güzel dilber
- 2 K̄ulı k̄urbānı oluben yolına
Cān fezā itmege maḥal dilber
- 3 Yüzüm ayağuña sürerdüm eger
Baña devlet vereydi el dilber
- 4 Uyma ağıyār sözine yūri var
Beni terk itme gitme gel dilber
- 5 Çok güzel gördi Nazmi görmedi līk
Saña mānend bir güzel dilber

759-Der baḥr-i muzāri^ç ṣadr u ibtidā aḥreb u ḥuṣū mekfūf u ^ç arūz u ḍarb-ı
maḫṣūr taḫṭīyeṣ mef^ç ūlü fā^ç ilāt mefā^ç ilü fā^ç ilāt der kâfiye-yi müreddef bā elf incā rā
ḥarf revī

- 1 Ben nātüvānı cevr ü sitem birle rūzgār
Her demde inledür o cefākār u zūrkar
- 2 Sergeṣte eyleyüb beni nerrād-ı çarḥ-ı dūn
Derd içre döne döne ider nerd-i ğamda zār
- 3 Ālām-ı dehr gözüme dünyāyı tār İdüb
Dār-ı cihānı başıma derd aña İtdi dār
- 4 Şavab kendin erem diyü giryeden
K̄anlu yaşum demādem olur seyl ü cūybār
- 5 Her demde ben arībe hevā-dār āh olub
Feryād u nālelerdür olan yār u ğam-gūsār
- 6 Anlarda baña olmasa eglence ğam beni
Çoḫtan iderdi eglemeyüb def^ç i ḥākser

- 7 Şabr u qarârı olmaz ider dâyim ıztırâb
Şol dilde ki ola ğuşşa ve ğam birle ıztırâr
- 8 Bir yaña qahr-ı dehr bâz u fitne-sâz
Bir yaña cevri çarh cefâkâr u nâbkâr
- 9 İl ta‘ mı bir yaña baña andan olub eşed
Ġayret odı bu cânuma derd aña İtdi kâr
- 10 Başdan ayağa dersem eger sergüzeştimi
Lâ büdd söz öz nûrı nitekim kâkül-i nigâr
- 11 Dünyâ belâsı hırş ve tama‘ derdidür bu hâl
Nazmi kana‘ at ile ço çok sözi yûri var

760-Nazîre

Mef‘ ulü Fâ‘ ilât meFâ‘ ilü fa‘ ilât

- 1 Her dem olur hevâya düşen kes ki bî-qarâr
Zârî ve âh ile geçirür zâr-ı rûzgâr
- 2 Dünyâ ğam ile düşdügi dem qalbe ıztırâb
Fi‘ l-hâl cânâ düşer o hâl ile ıztırâr
- 3 Dergâh-ı haqtan âhiri merdûd olur o kim
İde ğurür kendüni görüp ğurür-vâr
- 4 Başında ‘ aklı varsa yoqtur o kimsenüñ
Kim yoq yerine qomaya her varlığı ki var
- 5 Fâni cihân heveslerine hayf Nazmiyâ
Kim ola varlığı kişinüñ yoyire nişâr

761-Nazîre

Mef‘ ulü Fâ‘ ilât Mefâ‘ ilü Fa‘ ilât

- 1 Gördükce yârı nola idersem hezâr-ı zâr
Gördükce yazı zârî olur bülbülün hezâr
- 2 ‘ Uşşâqa naqş geçmegi bir renk virmegi
İdinmiyeydi resm nolaydı hey ol nigâr

- 3 Olur eşedd ʿāşıkā ḥaḳ bu ki mevtten
Maʿşuḳuñ āh ʿahd-i vişāline intizār
- 4 Nıhr eyledügi mäh-liḳā yārı yār olur
Her kime kim saʿ adetle ola baḥt-ı yār
- 5 Hicrân-ı yār başıma ve gözüme benüm
Dâr-ı cihânı dâr İdüb itmişdür āh tār
- 6 Terk itse naḳş geçmegi Nazmi hey ol nigār
Ḳavl ü ḳarār vaşl idecek olsa bir ḳarār

203-b

762-Nazîre

Mefʿülü Fâʿilât Mefâʿilü Faʿilât

- 1 Meclisde ṭolu üzre gelüb şevḳe ol nigār
Būs-ı dehânını baña yoḳ dimese ne var
- 2 Baḥt-ı saʿ idi olduḡı mihr ehlinüñ o mäh
Ḥaḳḳâ budur ki gün gibi alnında âşikâr
- 3 Duâ-yı ʿaşḳ iderse cihânda nola derest
Anuñ ki ḳalbi derd ile bulmuşdur inkisâr
- 4 Dolab gibi döne döne devr elinden āh
Derd ile ağlar iñlersem nola zâr zâr
- 5 Cevr ü cefâsı çoḳ saña mihr ü vefâsı yoḳ
Gel Nazmiyâ o dilbere dil virme yürü var

763-Nazîre

Mefʿülü Fâʿilât Mefâʿilü Faʿilât

- 1 Bir bend ile miyânuñı idem diyü kenâr
Bir ḳılca ḳaldı rişte-i cân işte ey nigār
- 2 Hicr-i dehân u zülfüñle yine āh kim
Olmuş durur bu dâr-ı cihân baña teng ü tār

- 3 Aq̄tan q̄arayı semezken ben iderdi dil
Zülf ü ruḥuñ ḥayālını fil-leyl-i ve‘ n-nehār
- 4 Firqat düşüb görünmeyeli sen perī baña
Çeşmüm Olubdur iki gözüm ‘ ayn-ı çeşme-sār
- 5 Gülzār-ı ḥüsnüñüñ bugün ey gülbin-i cemāl
Ben zār gibi bülbül-i aşüftesi hezār
- 6 Medḥ eyledikçe sen şeh-i ḥübānı dembedem
Nazmi nişār ider yolña dürr-i şāhvār
- 7 Her dem hevāya q̄oma hemīn rüzgārıñı
Kim her kim aña tābi‘ ola q̄utamaz q̄arār

764-Nazīre

Mef‘ ūlü Fā‘ ilāt Mefā‘ ilü Fa‘ ilāt

- 1 Ḥaddüñde veh ki ḥaṭṭuñ olısdurdur ey nigār
‘ Ālem yüzün gām ile iden gözlerüme tār
- 2 Mihr ehlinüñ ne şübhe gözi nürü olduḡuñ
Ey māh o gün gibi bugün alnuñda aşıkār
- 3 Ey şāh-ı ḥüsn q̄āmet-i bālā ki rastı
Key yaraşur şı‘ār ola lüṭf u kerem dişār
- 4 Nola hezār derd ile gelse gāmuñ dile
Şehrine şöhret ile gelür çünki şehriyār
- 5 Ğāyette hoş şafāydı cān idi Nazminüñ
La‘ lüñden aña buse ‘ aṭā itseñ ey nigār

765-Nazīre

Mef‘ ūlü Fā‘ ilāt Mefā‘ ilü Fa‘ ilāt

- 1 Ben ḥāk-i pāy añlasa ḥuzūruñda ey nigār
Andan gelür mi ḥaṭruña ey ‘ aceb ḡubār
- 2 Ben sevdigüm deme seni kim iḥtiyārıdır
Olur mı sevdüğim dil-i ‘ aşıkta iḥtiyār

- 3 Güلزâr-ı kûyuñ içre bu ben zâr gibi âh
Âşüfte bülbülün senün ey gönçe-leb hezâr
- 4 Hicründe yâd-ı zülfünle bâdı gözlerem
Pes vaqt-i şâmı gözedür elbette rûze-dâr
- 5 Vaşluñda ayagun tozına şu gibi revân
Naqd-i revânı Naẓmiye lâzım durur nişâr

766-Nev' -i diğer der kıafiye-yi müreddef be vâv râ revî
Mef' ulü Fâ' ilât Mefâ' ilü Fa' ilât

- 1 'Aqlında şol kesün ki ola fi'l-cümle bir kuşur
Eksiklik eyler anca ki irer kalbine küsür
- 2 Müşkil belâ durur kişiye gâyet ile kim
Bir hoş huzur üzereyken ire bir fütür
- 3 Olur ölüm gibi bir elem aña kim gele
Şol bir haţar ki hâţıra itmiş degül huţur
- 4 Ümmîd ol âhîri bula bir mağfiret hemîn
Mağfûr olam diyen diye her dem ki yâ gafûr
- 5 Naẓmi kemâle irdi veli bulsa bir zahîr
Naẓmı kemâl-i naẓm ile bulurdı bir zuhûr

767-Nazîre
Mef' ulü Fâ' ilât Mefâ' ilü Fa' ilât

- 1 Virmez hayâl-i dilbere ğam dilde bir huzur
Sen şabr ver 'inâyet İdüb aña yâ şabûr
- 2 Her gâh eger ki olmasa hâzır-ı hayâl-i dost
Olurdı dil o hâl ile gâyette bî-huzur
- 3 'Aşkı ki dildedür o kıyâmet nigârımuñ
Ümmîdim ol ki gitmeye ol tâ dem-i neşûr
- 4 Olur behişt içinde muķarrer çü hûr-ı 'ayn

Miṣl-i behiṣt kūyī nigār anda ʿayn-ı ḥūr

- 5 Mest ol müdām bâde-i ʿaşk ile Nazmiyâ
Devrũñ ğamundan ırmeye tâ kim saña fütür

768-Nevʿ -i dīġer der kâfiye-yi müreddef be yâ rā revî
Mefʿ ülü Fâʿ ilât Mefâʿ ilü Faʿ ilât

- 1 Cānımı dāriña saña büt-i çin ola nazîr
Deyr-i cemāl ü ḥüsne geliser o daḥı dîr
- 2 Sâir güzellerũñ hele ḥüsni saña nazâr
Necm ile meh miṣâlidür ey ḥüb lâ-nazîr
- 3 Sen tıflı sevdigümde civân idüm itdi âh
ʿAṣkuñ ğamı senũñ beni ey pîr olası pîr
- 4 Geldügi demde fikri dile katı gönülũñ
İtmez gezer ne deñlü urursuñ sen aña tîr

204-a

- 5 Sen hay efendi Nazmiye cāndan ʿazîzken
Niçün ola yanuñda o bendeñ senũñ ḥaķîr

769-Der baḥr-i muzâriʿ şadr u ibtidâ aḥreb u ḥuşū mekfûf u ʿarûz u ḍarb-ı
maḥzûf taḳṭiyeş mefʿ ülü fâʿ ilât mefâʿ ilü fâʿ ilün der kâfiye-yi mücerred

- 1 Yoḡ yire kişi varını isrâf İdüb nider
Terk itse şöhreti aña pes imdi kim ne der
- 2 Her kim ki bile şöhreti âfettür andan ol
El çekmez ise göz göre başına ḡaşd ider
- 3 İsrâf-ı māl birle kişi kim çeker ziyân
Nefʿ in görürdi vireydi ḥaḡ yolına ger
- 4 Yoḡ yire malını telef itmek olur muḥâl
Ḥâlini bilüb ol kim fikr-i nefʿ i ü ḥar
- 5 Her kim ki ʿâķıl ola naṣîḥat-peziir olub

Bu fi' lden geçer yaramaz işten el çeker

- 6 Ol kim taşadduğ ide bulur kendü özi řevāp
Hem atasınıñ anasınıñ cānına deger
- 7 şol bir gedā ki kāni' huşk u ter ola ol
Olur hađıķate bağacağ řāh-ı baır u ber
- 8 Ādemden ol ki utanmaya adem degül durur
Har řab' ıdur ne şek oña irdügin ide cer
- 9 Nazmi şana' atle irilür sa' ādetle
Devlet anuñ ki aña ide anı hağ şader

770-Nazire

Mef' ulü Fā' ilāt Mefā' ilü Fā' ilün

- 1 ' Ālem güzelleri İdüb inřāf serbeser
Kıblem řapuña hüsn ü cemāl ile baş eğer
- 2 Āhır yoluñda ser veriser cān ile senüñ
' Uřřāķ cem' i serbeser ey nāzenin püser
- 3 Dil kim hayālün anda durur dāyimā senüñ
Tirün sebep nedür gelür anı başar geçer
- 4 Bülbül-i hezār nağmeyle İtdi bāđı pür
şol deñlü aña řevķ ü řafā virdi vird-i ter
- 5 Cān isen ey perī seni pes nice sevmesün
Nazmi güzel sözüñ dağı cāmı gibi sever

771-Nev' -i dığer řāfiye-yi bā redif ü vaşl u hurüc incā bā revī

Mef' ulü Fā' ilāt Mefā' ilü Fā' ilün

- 1 Ol pādiřāh-ı hüsn ki ' ālicenābdur
Kul olan ol cenāba sa' adet niřābdur
- 2 Cāndan ' aziz sevdüгим ol yār-ı cān benüm
Bir mıřr-ı hüsn Yūsufi ' izzet-me' ābdur

- 3 Haṭṭ ile ḥaddi rūṣen o gün gibi ol mehūñ
Mıṣbāḥ u zū miṣāli güzel bir kitābdur
- 4 Yār ile bāde ṣoḥbetin it Nazmiyā müdām
Zīr aña bāde bā' iṣ-i ref' -i ḥicābdur
- 5 Çarḥuñ ki devri āb u hevā üzeredür hemān
Hey' etinde ol resm ile ſan bir ḥabābdur

772- Nev' -i dīger der ān ḳāfiye-yi incā tā ḥarf revī

Mef' ūlū Fā' ilāt Mefā' ilū Fā' ilün

- 1 Ol bār-ı cān ki vuṣlatı ' ayn-ı ḥayāttur
Ol ḥāle göre firḳati maḥz-ı memāttur
- 2 ' Ahd-i viṣāli birle ḥaḳiḳat dilberūñ
Dil-i mürdesine her sözi āb-ı ḥayāttur
- 3 Dildārdan ṣafā yüzi dildāde ' aşıḳa
Alur göziyle bir naẓar-ı iltifāttur
- 4 Cān kim bulur ṣafā leb-i dildārdan dilā
Benden ſorarsuñ anı o ḳand-i nebāttur
- 5 Cevher durur kemāl-i leṭāfette Nazmiyā
Ol nāzenīn ki gāyetle ḥūb zāttur

773- Nev' -i dīger der ān ḳāfiye-yi incā mīm revī

Mef' ūlū Fā' ilāt Mefā' ilū Fā' ilün

- 1 Lezzette dilberūñ lebi miṣl-i gülāctur
Dil derdine ol emsem olur bir ' ilāctur
- 2 Ol serv-i nāzuñ āh o nāzük mizācına
Ḥoş gelmez āh gül gibi bir ter mizāctur
- 3 Seyr-i cemāl ü ḥüsni o serv-i revānımuñ
Gül gibi mūcib-i ferḥ ü ibtihāctur
- 4 Yārūñ ruḥı ki meclis-i behcet sirācıdur

Bedr-i münî r gibi münevver sirâctur

- 5 Hâdden ziyâde kişiye ey Nazmi nağs-ı arz
Bir nâkese nihâyetle ihtiyâçtur

204-b

774- Nev' -i diğer der ân kâfiye-yi incâ hâ harf revî

Mef' ulü Fâ' ilât Mefâ' ilü Fâ' ilün

- 1 Şâfi şafâ viren ki dil ehline râsdur
Hey ol müdâm hazz ile rûha merâhtur
- 2 Şâfi şarâba düşmesi birle dil ehlinün
Mest-i müdâm olması gamdan felâhtur
- 3 Elden ayağımı niçe kosun kişi meyün
Çünkü müdâm mey sebab-i inşirâhtur
- 4 Hûş u hurûş hâlet ehl-i şafâ durur
Vaz' u vaqâr' adet ehl-i şalâhtur
- 5 Nazmi müdâm devr-i gamdan halâş İdüb
Râhat viren şafâlarla rûha râhtur

775- Nev' -i diğer der ân kâfiye-yi incâ hâ harf revî

Mef' ulü Fâ' ilât Mefâ' ilü Fâ' ilün

- 1 Dil bir fezâ-yı vâsi' ve cây-ı ferâhtur
Kim anda çarh-ı hey' et-i bir mişl-i kâhtur
- 2 Hoş nagmeler şadâsı ile rûha dembedem
Viren şafâ ve râhatı kâh-ı şimâhtur
- 3 Bâğ-ı cihânda mişli keremsiz kesün ki var
Bir meyvesiz leâfeti yok kurı şâhtur
- 4 Şol kimse ki ola dehr-i belâsına mübtelâ
Her demde anuñ işi hemân âh-ı âhtur

- 5 Añmaz mı ola ara yir eltını Nazmiyā
Anuñ ki cāyı yüce kaşr u kâhtur

776- Nev^ç -i dīger der ān āfiye-yi incā dāl arf revī

Mef^ç ūlū Fā^ç ilāt Mefā^ç ilū Fā^ç ilūn

- 1 Cānāne vaşlı birle o kim nā-murāddur
Cān-ı şafāda derdli her demde şāddur
- 2 Hicrān-ı dilber ile dili ğamdadur hemīn
Ol kim vişāle İremeyüb nā-murāddur
- 3 Yārūñ degül mi ^ç aşıına cevri key ^ç aceb
od āli anuñ āna hemīn iniyāddur
- 4 Yārinūñ imdi bir sözini iki eylemez
Ol kim murādı yāri ile İtdi āttur
- 5 Zikrüm ki dilde arşusına yā vedūddur
Andan ^ç arz o dilbere ^ç arz-ı vedāddur
- 6 Ağyār Nazmiyā ki bir ehl-i ^ç ināddur
Sen andan umma ayr ki şerr-i ^ç ibāddur
- 7 Tutmaz şekāvet ehli sa^ç ādet arīını
Gelmez bir iyilük andan o kim bed-nihāddur

777- Nev^ç -i dīger der ān āfiye-yi incā rā arf revī

Mef^ç ūlū Fā^ç ilāt Mefā^ç ilū Fā^ç ilūn

- 1 Teslīm-i cān firā leb-i la^ç l-i yārdur
Noşān-ı ^ç ömr-i firat zülf-i nigārdur
- 2 Bağrum belā ve derdle her demde an iden
Firatte arzū-yı leb-i la^ç l-i yārdur
- 3 Gün yüzi üzre zereeye benzer cemāli ün
Yārūñ dehānı yo didigümüzce vardur
- 4 Bedr olmuş aya a^ç n ider evin derdiñi sürer

Çul olduğum tapusına bir şehriyârdur

- 5 Biñ nâle ile gülşen kûyında zâr olan
Âşüfte bülbül okûyuñ şadnehârdur
- 6 Her dem hevâ-yı ‘ aşk ile âh oldı işim âh
Pes neylemek gerek nidelüm rûzgârdur
- 7 Nazmi gibi şikeste vü miskîn ü pâyimâl
Devr-i kamerde var ise zülf-i nigârdur

778- Nev‘-i dîger der ân kâfiye-yi incâ râ harf revî

Mef‘ ülü Fâ‘ ilât Mefâ‘ ilü Fâ‘ ilün

- 1 Her nâzenîn ki ‘ aşıkına işi nâzdur
Oldur ki ‘ aşıkuñ aña hâli niyâzdur
- 2 Bir serv-i nâza düşdi revân dil şu gibi kim
Dilberler içre hüsni ile ol serfirâzdur
- 3 Ol bivefâ ki baña ider çok cefâ vü cevri
Bir demde biñ cefaile cevri itse azdur
- 4 Dil bezm-i gamda her dem ider nâle ‘ aşk ile
Eglencesi demâdem anuñ söz ü sâzdur
- 5 Şol yâr-ı nâzenîn ki ola pür nâz Nazmiyâ
Nâzın çeker anuñ oña ehl-i niyâzdur

779- Nev‘-i dîger der ân kâfiye-yi incâ sin revî

Mef‘ ülü Fâ‘ ilât Mefâ‘ ilü Fâ‘ ilün

- 1 Dervîş olan ki giydigi dâyim palâstur
Ma‘ nâ yüzünden aña o fahr-ı libâstur
- 2 Her demde def‘ i şaykal-ı zikr-i ilâh açar
Anuñ ki gamdan âyine-i kalbi pastur
- 3 Her ferde kendüden gerek olan o ye‘ sdür
Her yerde kim göre bir öli üzre yâstur

- 4 Tañ mı vefā meyinden olursa hemīn tehī
Gerdūn ki başı aşığa bir qurı tıastur
- 5 Haq dergehin gözet ko der-i halkı Nazmiyā
Kim kullarına lütfi anuñ bıkıyāşdur

780- Nev^ç-i dıger der ān kâfiye-yi incā rā şın revī

Mef^ç ūlü Fā^ç ilāt Mefā^ç ilü Fā^ç ilün

- 1 Anuñ ki aşk derdi ile bağrı başdur
Her demde kıande ise gözi kıanlu yaştur
- 2 Yaşumdan aq deñiz geçidür hem kıara deñiz
Azdur arada farkları iki yaştur

205-a

- 3 Her şüret ile her güzeli gözteren güzel
Başdan gönüller alıcı göz ile kıaştur
- 4 Dehri yaqar seāser o mehpāre gün gibi
Zirā hemişe giydigi zerrīn kıumaştur
- 5 Hiç ola mı ki kār ide āh aña bir dem āh
Nazmi o dilberüñ dil bī-raħm tıaştur

781- Nev^ç-i dıger der ān kâfiye-yi incā şād revī

Mef^ç ūlü Fā^ç ilāt Mefā^ç ilü Fā^ç ilün

- 1 Hummāre rindüñ ki işi ki hep ihtıaştur
Ġamdan müdām o ma^ç nā ile pes hālāştur
- 2 Bir ehli bir göre oña nā-chille aña
Sīm ü zer imdi mişl-i birinc ü raşāşdur
- 3 Cānānenüñ vişāli durur ezdiyād-ı ç ömr
Hicrānı ç öre hem sebeb-i intikāştur
- 4 Yanında yārüñ olmağa Nazmi hāşdan

Viridi ʿāliʿ d-devām ʿavāmuñ ḥāşdur

- 5 Kānum içüb durur lebüñ emsem lebüñ nola
ʿĀdet cürūḥa çünki bilürsün kışāşdur

782- Nevʿ-i dīger der ān kāfiye-yi incā

Mefʿülü Fāʿilāt Mefāʿilü Fāʿilün

- 1 Her kişinüñ ṭarāveti yekser riyāzdur
Ol yüzden āb-ı rüyı serāser ḥıyāzdur
- 2 Gül gibi güle açıla mı āh o serv-i nāz
Kim ğonçeveş ʿaceb yine pür inkıbāzdur
- 3 Derd-i dilüm o dilbere ʿarz İtdi kçe āh
Her dem işi sözüme benüm iʿtirāzdur
- 4 Sevdā-yı ḥaṭṭ-ı dilberle ḥazṣ-ı dil hemīn
Bāğ-ı cihānda Nazmiye seyr-i riyāzdur
- 5 Dünyāya ğırıra olub o dünyāya dil viren
Bilmez mi āḥır ḥod anuñ inkırāzdur

783-Nevʿ-i dīger der ān kāfiye-yi incā tā revī

Mefʿülü Fāʿilāt Mefāʿilü Fāʿilün

- 1 Maḫşūd-ı dil o dilbere kim irtibāṭtur
Ol bāʿ iş-i şafā sebep-i inbisāṭtur
- 2 Her dil diler ki düşünce dilberle bir besāṭ
Pes ol besāṭ bāʿ iş-i şevḳ ü neşāṭtur
- 3 Cāna viren şafā ve sürür ile ḥazṣ-ı tam
Bir yār-ı cāna vuşlatla iḥtilāṭtur
- 4 Gülzār içinde şahn-ı çemen ʿişret ehline
Güyā ki laʿl-i fām bir aṭlas besāṭtur
- 5 Dār-ı cihān ḥaḳīḳata baḳınca Nazmiyā
Bir ğāyetle köhne ḥarābe ribāṭtur

784- Nev' -i dīger der ān kāfiye-yi incā 'ayn revī

Mef' ūlū Fā' ilāt Mefā' ilū Fā' ilün

- 1 Sevmekde zülf-i yāri dil ü cān meşā' dur
Ol hālūñ aşlı 'ömre sürer bir nizā' ıdur
- 2 Her bahtı yār olan ki sürer zülf-i yāre yüz
Haqqā metā' ı 'ömrden ol intifā' ıdur
- 3 Kılısam o şāh-ı hüsn işigi kulluğın taleb
Nola ki her kesüñ talebi irtifā' ıdur
- 4 Bezm ehline şafālarla İtdi ren semā'
Mestāne sāz şavtların istimā' ıdur
- 5 Ğavgāyı şanın alma durur māl ü mülk
Nazmi ço anı hāşılı anuñ şadā' ıdur

785- Nev' -i dīger der ān kāfiye-yi incā ğayn revī

Mef' ūlū Fā' ilāt Mefā' ilū Fā' ilün

- 1 Hāl ehlinüñ ki meskeni künc-i firāğdur
Dünyā ğamından anı yaqın bil irāğdur
- 2 Dünyā ğamıyla dilde ki olur niçe dağlar
Her biri Fi'lhaqqā birer kara tağdur
- 3 Mevlā kefiledür kulınuñ imdi rızqına
Ğam yimesün anuñçün o kimse ki şağdur
- 4 Hāl-i fenāsın añlamayub añmamağ durur
Anuñ ki dembedem işi beyhude lāğdur
- 5 Nazmi cihānda başına sulţān olan hemīn
Dünyā ğamını çekmeyen ehl-i firāğdur

786- Nev' -i dīger der ān kāfiye-yi incā fe revī

Mef' ūlū Fā' ilāt Mefā' ilū Fā' ilün

- 1 Anuñ albi b gibi pk  şfdur
f şafdur o şaf-y İtdi şfdur
- 2 Her kim ki olmaya heves-i ml  chda
Ol b-ilf dehr amından mufdur
- 3 kllar ii t an at geinmedür
Yitmez mi va oa nefse kifftur
- 4 Hk zikri birle kunc-i  ibdette  bidüñ
Hli hemie  at iün i tikftur
- 5 Nazmi  ibdet ehlinün ol hka  atı
Ma nda her gүнha hemn i tirftur

787- Nev -i dger der n fiye-yi inc kf rev

Mef l F ilt Mef l F iln

- 1 klara bir zge lm kim firktur
Hem lm stine lm h itiyktur
- 2 klarun haytı dem-i İtdi şldur
Daı memtı ama elem-i iftirktur
- 3 omaz mdm bdenüñ elden ayaım
Ol kim zarf  rif  ehl-i mezktur

205-b

- 4 Şimdiki ehl-i ch apusına yer bulan
Eker mull  mfsid  ehl-i nifktur
- 5 kları helk iden eyvy Nazmiy
Derd-i firkla elem-i itiyktur

788- Nev -i dger der n fiye-yi inc kf rev

Mef l F ilt Mef l F iln

- 1 k ki  ak- dilberle derd-nkdür
Badan dili o derd ile hep k ker

- 2 'Uşşâkı cevri-i devrden ve kıahr-ı dehrden
Bî-bâk iden nigâra olan 'aşk-ı pâkdür
- 3 Hâk ile niçün olmaya yeksân kişi 'aceb
Hâk olırsardur âhîr aşlı hâkdur
- 4 Ol kim habâset üzre hıyânet ider yürür
Ol aña dâyima sebep-i bîm ü bâkdür
- 5 Kalmadı ehl-i ma^rifetün hiç raġbeti
Ol derd ü ġamdan âh ki Nazmî helâkdur

789- Nev' -i dîġer der ân kâfiye-yi incâ lâm revî
Mef' ulü Fâ' ilât Mefâ' ilü Fâ' ilün

- 1 Zînet viren 'izâr-ı nigâra ki hâldür
Seyri anuñ o vech ile bir özge hâldür
- 2 Zülfini cîm ü lâm elif kıaddi aġzı mîm
Ol nâzenîñ şu vech ile şâhib-i cemâldür
- 3 Her kim görürse niçe gönül virmeye aña
Ol kim cemâl anda bugün ber kemâldür
- 4 Bir ber kemâl naķş-ı cemâl ol nigâra haķ
Virmiş durur şu resm ile kim bî-mişâldür
- 5 Ol mehlikâya dâyim olur Nazmiyâ kıarîñ
Baht-ı sa' id ile oña ferhunde fâldur

790- Nev' -i dîġer der ân kâfiye-yi incâ mîm revî
Mef' ulü Fâ' ilât Mefâ' ilü Fâ' ilün

- 1 Dil dilberün ki emrine münkâd u râmdur
Aşlı bu âh anuñ aña vaşlı murâddur
- 2 Bî-nâm İdüb tür ancaları ġamdan öldürüb
Ol bîvefâ ki cevri ile şimdi be-nâmdur

- 3 Mecl̄isde cāmı kim şuna pür sāk̄i-i nigār
‘Uşşāka andan ol nazar-ı lütf-ı nāmdur
- 4 Hoş demdür ol ki yār ile şāfī şarāb içüb
‘Ayşı anuñ şafā ile ‘ayş-ı müdāmdur
- 5 ‘Āşıklar içre devlet anuñdur kim ol hemīn
Bir şāh-ı hüsn-i dilbere Nazmi ğulāmdur

791- Nev‘-i dīger der ān kâfiye-yi incā vāv revī

Mef‘ülü Fā‘ilāt Mefā‘ilü Fā‘ilün

- 1 Hüsn ile ol şanem ki cihān içre çāvdu
Her bir nigāra naqş-ı cemāl ile dāvdu
- 2 ‘Uşşāka rāh-ı ‘aşқта aġyār tıramaz
‘Uşşāk o yolda şīrdür aġyār kāvdu
- 3 Baqmazlar ehl-i ‘ırza zamāne güzelleri
Hemdemleri birer olur olmaz kenāvdu
- 4 Şūfīlerüñ semā‘ı şı da‘ vette kim olur
Allah için degüldür ecel-i pilavdu
- 5 Dildār dilleri alduġı Nazmi ‘aceb midür
Begler aġalar işi hemīn her dem avdu

792- Nev‘-i dīger der ān kâfiye-yi incā he revī

Mef‘ülü Fā‘ilāt Mefā‘ilü Fā‘ilün

- 1 Güzeller içre yār ki bir pādişāhdur
Güzellükle hüsn diyārına şāhdur
- 2 Ol nāzenīn güzel ki gözüm nūrıdur benüm
Hüsn ü behāda alnı yüzi mihr ü māhdur
- 3 Hüsn ü cemāl mülkine şehdür o nāzenīn
‘Āşıklar aña bende-i bī-iştibāhdur
- 4 Naqş-ı cemāl ü hüsn ki var ol nigārda

Yoğdur nazır ü mişli o şun^ç -ı ilâhdur

- 5 Bir pâdişâh hüsline Olubdur bu Nazmi kul
Kim kulluğı anuñ sebab-i ^ç izz ü câhdur

793- Nev^ç -i dıger der ân kâfiye-yi incâ yâ revî

Mef^ç ülü Fâ^ç ilât Mefâ^ç ilü Fâ^ç ilün

- 1 Ol nür-ı çeşm kim yüzi gün alnı aydur
Mihr ehli aña sâye gibi hâk-i pâydur
- 2 Dil dilbere ne cân ile bir ^ç arz-ı hâl ide
Gerçekleri hey o kadar anuñ kaşı yaydur
- 3 Her câyı kim gezüb aña her câyı yârını
Hep ^ç aşıkuñ sirişki o cây içre câydur
- 4 Bildürmege mecâlis miñnette neydigün
^ç Aşıkларуñ demâdem işi âh u vâydur
- 5 Miskînlük ile Nazmi ki bir hâk-i pâydur
Yoşsulluğı var ise ne var gönli bâydur

794- Nev^ç -i dıger der ân kâfiye-yi bâ redif ü vaşl u hurûc râ revî

Mef^ç ülü Fâ^ç ilât Mefâ^ç ilü Fâ^ç ilün

- 1 Devr içre ol ki nerd-i ğam u derd-i zârîdür
Her demde döne döne anuñ kârı zârîdür
- 2 Her kim ki düşe hırş ile dünyâ umuruna
Haqqâ o cümle ğuşşa ve derdüñ medârıdur
- 3 Üns ile üns itmemeği itmiş ihtiyâr
Mecnün o nev^ç silsilenüñ ihtiyârıdur

206-a

- 4 Şol yâdigâr kim vire bir yâr yârına
Gördükce anı anı anuñ yâdigârıdur

- 5 Şimdiki ehl-i nazma selef ehl-i nazmınıñ
Her nazmı Nazmı dūr gibi bir yādigārdur

795-Nazīre

Mef' ūlū Fā' ilāt Mefā' ilū Fā' ilün

- 1 Sīnem ki mūlar ile belā-yı sebze-zārıdur
Zaḥm-ı ḥadeng yār anuñ aḳreb-kārıdur
- 2 Jülide mū ki ḳapladı başumı serbeser
Kūh-ı belāda ḡuşşa ve ḡam me-zārıdur
- 3 Mihri ki şa' ludur mehūñ dilde deyn gibi
Sīnem benüm o vech ile bu deyn ḥişārıdur
- 4 Devrūñ ḡam ile ḡuşşasını def' çün müdām
Ehl-i şafāya cām-ı cemūñ yādigārıdur
- 5 İş'ār iden bu nazmınıñ eş'ārı lütfını
Vaşf-ı lebūñle ma'na-yı cevher şı'ārıdur

796-Nazīre

Mef' ūlū Fā' ilāt Mefā' ilū Fā' ilün

- 1 Sergūh-ı ḡuşşa mūyum anuñ mişe-zārıdur
Çeşmüm baine hem anuñ çeşmesārıdur
- 2 Sevdā-yı zūlf-i yār ile bu oñmaduḡ başum
Mār-ı belā yataḡı elem-i kūhsārıdur
- 3 Başında ol ki ateş-i āh ola muttaşıl
İḳlīm-i 'aşḡ u mülk ḡamuñ tācdārıdur
- 4 Yār istemez ben olduḡumı ḳarşusına zār
Zīrā bilür ki ol sebeb-i āh u zārıdur
- 5 Zārī iderse dōne dōne derd ile nola
Dil devr içinde nerd-i ḡam u derd-i zārıdur
- 6 Cānına cān baḡışlayan envā'-ı ḡazz ile
Dilberlerūñ dil ehline būs u kenārıdur

- 7 Nazmınıñ āb-ı rüyı kamu nazm ehlinüñ
Nazminüñ işte bu ğazel-i ābdārıdur

797- Nev^ç-i dīger der ān kâfiye-yi incā ze revî

Mef^ç ülü Fā^ç ilāt Mefā^ç ilü Fā^ç ilün

- 1 ‘Uşşākuñ āh u nāleleri söz ü sâzıdur
Naqşı güzel nigārlarına niyāzıdur
- 2 Şol nāzenin ki nāz ile pür hāl olur o hāl
Şol ğayrı hūblardan anuñ imtiyāzıdur
- 3 Her nāzenini nāzük iden hūsn ü hulk ile
Lütf ile nuḡka geldiği demlerde nāzıdur
- 4 Ol serv-i nāz o kāmēt-i mevzūn ile bugün
Gülzār- hūsn-i servleri serfirāzıdur
- 5 Bu Nazmi bir sipāhi güzel sevdi ki ol güzel
Hūsn ü behā velāyetinüñ şāhbāzıdur

798- Nev^ç-i dīger der ān kâfiye-yi incā sin revî

Mef^ç ülü Fā^ç ilāt Mefā^ç ilü Fā^ç ilün

- 1 Ol kim tefāḡur İtdi gi fāḡir libāsıdur
Ma^ç na yüzünden ol aña bir ğam belāsıdur
- 2 Erbāb-ı cāhuñ İtdi gi şol yoḡ yire ğurūr
İḡbāl ü ‘izz mertebe-i bî-esāsıdur
- 3 Dünyā heveslerinde olan keslerün işi
Hep hırş birle māl ü menāl iḡtibāsıdur
- 4 Dünyā için kişi ki düşer bir ḡasāvete
Nefsine ıztırāb virür gönli pasıdur
- 5 Nazmi kişiyē devlet ü iḡbāl-i dünyevî
Bir bā^ç i- ğam ve elem-i bî-ḡiyāsıdur

799-Nazîre

Mef'ûlü Fâ' ilât Mefâ' ilü Fâ' ilün

- 1 Ol âfetüñ ki çeşmi cihānuñ kazâsıdur
Göz göre düşmek âh aña dil muqtezâsıdur
- 2 Ol dilber-i sementen ü gülberg-i pîrehen
Nâz ile şive gülbüni bir ço cilâsıdur
- 3 Sidre mişâli kâmetle ol melek-şıfat
Cümle cihân güzellerinüñ muntehâsıdur
- 4 Kaddi belâ ve zülfi belâ gamzesi belâ
Bir pür belānuñ âh ki dil-i mübtelâsıdur
- 5 Mihr ü vefâ didikleri ' âlemde âh kim
Dilberlerüñ dil ehline cevr ü cefâsıdur
- 6 ' Âlemde cân şafâsı ki dirler ol ey gönül
Cânânelerle ' âlem-i vuşlat şafâsıdur
- 7 Cân lezzetin şorarsuñ eger Nazmiyâ nedür
Yârüñ şafâ-yı būs-ı leb-i cân-fezâsıdur

206-b

800-Nazîre

Mef'ûlü Fâ' ilât Mefâ' ilü Fâ' ilün

- 1 Kâra saçuñ ki gönülüm anuñ mübtelâsıdur
Sevdâya yelletmeyen beni anuñ hevâsıdur
- 2 Zülfüñi ' ömrüm eylersem nola arzu
Ben mübtelâya ol dağı gönül belâsıdur
- 3 Cânâ cihân şafâsı durur bâde gerçi kim
La' lüñ meyi şafâsı senüñ cân şafâsıdur
- 4 Dil tıflı zabt olunmadı tañrı belâ vire
Tuttı tolaşdı zülfüñe bir aşılâsıdur

- 5 Vaşf-ı lebūñle nazmın iden Nazminūñ laṭīf
Şīrīn ü ter ʿ ibāreti rengīn edāsıdır

801- Nev ʿ -i dīger der ān ḳāfiye-yi incā nūn ḫarf revī

Mef ʿ ūlü Fā ʿ ilāt Mefā ʿ ĩlü Fā ʿ ilün

- 1 Anuñ ki ḫaḳḳa ṭa ʿ ati dāyim nihānīdür
Ol aña ḫaḳ bu özge sa ʿ ādet nişānıdır
- 2 Bir kimsenūñ ki şānı kerīm laṭīf ü kerīm ola
Anuñ hemīşe lüṭf u kerem imdi şānıdır
- 3 Ol kimse kim zebānıdır az ola ṭurmaya
Anuñ o her zamānda medār-ı ziyānıdır
- 4 Kimde ki şıḫḫat olmaya olmaz ḫuzūr-ı ḫāl
Vaḳt-i ḫuzūr kişiyē şıḫḫat zamānıdır
- 5 Nazmı o kimse kim düşē bir künc-i ʿ uzlete
Ol künc-i ʿ uzlet aña sa ʿ ādet mekānıdır

802-Nazīre

Mef ʿ ūlü Fā ʿ ilāt Mefā ʿ ĩlü Fā ʿ ilün

- 1 Cān ḫazḫı dilberūñ baña būs-ı dehānıdır
Hem cümle ehl-i dillerūñ ol ḫazḫ-ı cāmıdır
- 2 Anı şifā virürse nola ḫaste dillere
Pes şehd-i la ʿ l dilberūñ ol lüṭf-ı şānıdır
- 3 Dilberlerūñ dil ehline kendüyi sevdüren
Ānīde diller alur o ḫüsn ile ānīdır
- 4 Ḳul eyledügi her kimi olursa kendüne
Ol ḫüsn-i ḫüsrevīnūñ o şīrīn zebānıdır
- 5 Her ḫüsn ile ḳıyāmet olan sidre ḳāmetūñ
Ey Nazmı ḫaṭṭı fitne-i āḫir zamānıdır

803- Nev ʿ -i dīger der ḳāfiye-yi müreddef be vāv incā rā revī

Mef' ulü Fâ' ilât Mefâ' ilü Fâ' ilün

- 1 Hüsni ile mihr ü mâh yüzün reşk-i hürîdur
' Aşıklarun iki gözüm ol gözi nürîdur
- 2 Şol gül yüzün ki gözlerimün nürîdur benüm
Ol yüzden ol güzel dağı gönüm sürürîdur
- 3 Cânâ yoluñda cânı nice itmeyem revân
Pes muhteza-yı ' aşk odur ol zarûrîdür
- 4 Ey vaşlı ' aşıkâ ki dem-i ' iyd ü sürdur
Mihri şu gencdür kim anuñ siñe sürîdur
- 5 Hâzırladı nişârun için Nazmi naqd-i cân
Gel kim murâdı zât-ı şerîfün huzûrîdur

804- Nev' -i diğer der ân kâfiye-yi incâ nün harf revî

Mef' ulü Fâ' ilât Mefâ' ilü Fâ' ilün

- 1 Âşâr-ı ' aşkı ' aşıkun âh derûnîdür
Her kânde gitse kanlu yaşı reh-nümünîdür
- 2 ' Aşıkları hevâyî İdüb bi-karâr iden
Hâdden birün demâdem ol âh-ı derûnîdür
- 3 Gördügi leyli hüsne virür cân ile gönül
Mecnün gibi anuñ ki zamân-ı cünûnîdur
- 4 Hüsni reşk-i gülşen iden nâzeninlerün
Haft-ı benefşe fâmı ruh-ı lâle-günîdür
- 5 Nazmiye gelsün ol ki heves ide nazma pes
Nazmun kemâli birle o bir zû-fünûnîdur

805-Nazîre

Mef' ulü Fâ' ilât Mefâ' ilü Fâ' ilün

- 1 Devrân ki halk nerd-i belâda zebûnîdur
Zâr itmek anları döne döne oyunîdur

- 2 Her dilde derdi olanuñ āsar-ı derdi hep
Hadden bîrûn demâdem ol âh-ı derûnidur
- 3 Kâr-ı şalâhı mertebe-i harq-ı ‘âdedür
Şol nev-civânlaruñ ki zamân-ı cünûnidur
- 4 Hakkâ haţar yerinde niçe niçe varţadan
İden halâş âdemi şabr u sükûnidur
- 5 Her dem hevâya yelmegi yel gibi Nazmiyâ
Kesmez o kes hemîşe ki nefsuñ zebûnidur

207-a

806- Nev‘ -i dîger der kâfiye-yi müreddef be yâ incâ nîz râ revî

Mef‘ ulü Fâ‘ ilât Mefâ‘ ilü Fâ‘ ilün

- 1 Mecnûn -ı ‘aşq olanuñ o ‘âşık ki biridür
Ferhâd anuñ bu şan‘at-ı ‘aşq içre pîridür
- 2 Feryâd birle dem ura Ferhâd dan o kim
Kuhsâr-ı ğamda her dem elem çekse yiridür
- 3 Bir kaşları kemânı ki cân ile sevdüm âh
Dilden geçen demâdem o müjgânı tîridür
- 4 Dendâni ve lebi ki var ol nâzenînimüñ
Hüsn ü behâda birisi yâķût u biri dür
- 5 Nazmi benüm o cân ile çok sevdigüm güzel
Bir nev-civân güzeldür anuñ adı pîridür

807-Nev‘ -i dîger der ân kâfiye-yi nûn harf revî

Mef‘ ulü Fâ‘ ilât Mefâ‘ ilü Fâ‘ ilün

- 1 ‘Āşıklığuñ ‘alâmeti âh u enînidür
Āh u enîni lâzım kalb-i hazînidür
- 2 Hoş hâl olur hemîşe bulur bir huzûr-ı hâl
Anuñ bir ehl-i hâl hemîn kim qarînidür

- 3 Andan vefā bā[°] id olur olmaz hem anda lütf
Ol kes ki ademüñ kıatı dūn u haşīnidür
- 4 Olur kişiyē tā[°] ati haq yolına sebeb
Anuñ elinde haq bu o haql-i metīnidür
- 5 Beş vakte kâim olması dâyim bir âdemüñ
Elbette Nazmiyâ sebeb-i hafaza-i dīnidür

808-Nazīre

Mef[°] ūlū Fā[°] ilāt Mefā[°] ilū Fā[°] ilün

- 1 Yārūñ ki nūr-ı dīde ruḥı ve cebīnidür
Rūşen bu ehl-i ‘aşkuñ ol imān u dīnidür
- 2 Ebrūların nigār ki peyveste-çīn ider
‘Āşıklarına anuñ o bir ‘arz gibidür
- 3 ‘Āşık ki hıcre düşē ğam u derd ile anuñ
Her demde hemdemi olan āh-ı hazīnidür
- 4 Ol nāzenīn ki medḥ ider anı o nazmuñ
Bir nāzūkāne nāz idici nāzenīnidür
- 5 Gūyā nigār ḥāne durur bāğ anuñ çemen
Yapraqlarıyla naqş kıılınmuş zemīnidür

809-Nev[°] -i dīger kāfiye-yi be vaşl u ḥurūc u mezīd incā rā evvel ḥarf revī

Mef[°] ūlū Fā[°] ilāt Mefā[°] ilū Fā[°] ilün

- 1 Ḥüsn ile yār-ı Yūsufa hemtā püser durur
Gören melek şanur anı dimez beşer durur
- 2 Ol sevdiğüm ki gözlerimüñ nūrıdur benüm
Anuñ ‘izār u cebhesi şems ü kamer durur
- 3 Ağyārneden yār ola o yār
Anuñ mizācı ḥod gül-i ter gibi ter durur
- 4 Vaşf-ı cemīlini bugün ol zātı cevherüñ

Derc İtdi ṭab^ç Nazmi ki dürc-i dürer durur

- 5 İtmez bu dehr-i p̄irezene mihr-i zerrece
Meydān-^ç aşk içinde o kim gerçek er durur

810- Nev^ç-i d̄iger ḳāfiye-yi bā redif ü vaşl u ḥurūc u mezīd ü nāire tā revī
Mef^ç ūlū Fā^ç ilāt Mefā^ç ilū Fā^ç ilün

- 1 Anlar ki şerbet-i leb-i cānānı ṭattılar
Ḥaḳḳā bu dur ki cānı revān cāna ḳattılar
- 2 Āh ol cefā ḳılıcı ḳılıçlar her erdigin
Şankim beline cevr ḳılıcın ḳuşattılar
- 3 Şahrāda kim gözler oḳ İtdi nişāne ḥayf
^ç Āşıkların ḳoyub oḳı yabana attılar
- 4 Dil ḳal^ç asın ḳuşattı çü ḡam leşkeri uşub
Şādi ḳapusın āh ki def^ç i ḳapattılar
- 5 Her lal-i leb güzel ki görüb şuñdı Nazmiye
Şan cevheri libāsla uşub donattılar

811-Nazīre
Mef^ç ūlū Fā^ç ilāt Mefā^ç ilū Fā^ç ilün

- 1 ^ç Āşḳuñ şarābına ^ç aceb ey cān ne ḳattılar
Kim oldılar ^ç aceb anı anlar ki ṭattılar
- 2 Cān ile dil ki düşdiler ey dost ^ç aşḳuña
Göz göre veh ki kendülerin oda attılar
- 3 Ebrūlaruñ kemān alub ey dost destine
Ġamzeñ alayımı biri birine ḳattılar
- 4 Öykündigiçün ağzıña ey gülbün-i cemāl
Gülşende ḡonçenüñ urub ağzınnattılar
- 5 Şol p̄ir olası taze püserler cefāyile
Daḡı civānken beni Nazmi ḳocattılar

812- Nev^ç-i dīger qāfiye-yi bā vaşl u ħurūc u mezīd incā nīz tā revī
Mef^ç ūlū Fā^ç ilāt Mefā^ç ilū Fā^ç ilün

- 1 Cānā şular ki ç ālem-i vaşluñ gözettiler
Cān naqđin ol ūmitle āħir dikettiler
- 2 Virenler āħir ey lebi şīrīn yoluñda ser
Mānend-i kūhken işi başa ilettiler
- 3 Demsāz olub hevāña senüñ her dem ey nigār
ç Uşşāk sāz-ı ç aşkı anuñla düzettiler
- 4 Ağyār işİtdi dün baña ürüdigin itlerüñ
Ġavğayı işigüñde uşub uş örttiler
- 5 Ey Nazmi cānı yolına teslīm İtdi ler
Anlar ki yār-ı cānı rızāsınca Ġtdi ler

207-b

813- Nev^ç-i dīger der ān qāfiye-yi incā ħareketi ki pīş ez revī āmede meksūr
Mef^ç ūlū Fā^ç ilāt Mefā^ç ilū Fā^ç ilün

- 1 Mecnūn ki zen hevāsına düşdi işİtdi ler
Ġuşlar anuñ başına çukub çok iş İtdi ler
- 2 ç Āşıklarınuñ āh şu bed ħū güzeller āh
Cevr ateşiyile yüregi yağın eritdiler
- 3 Şevk ü şafāda cūş u ħurūş ile arattılar
ç Aşk ehli yolların ki şu gibi arattılar
- 4 Bī-şek saç ādet ehlidür anlar ki dünyāda
Āħir nefesde ħālet-i ç aşk ile Ġtdi ler
- 5 Nazmi cihānda şimdi bir özge yol açtılar
Lütf u kerem yolını tutub biñ bekİtdi ler

814-Müreddef der ān qāfiye-yi mücerred incā elf ħarf revī
Mef^ç ūlū Fā^ç ilāt Mefā^ç ilū Fā^ç ilün

- 1 Şürîdeler ki cümlesi ehl-i hevâ olur
Âvârelikle varur olar bî nevâ olur
- 2 Bir kimsenüñ ki dâyim işi ola şûr u şer
Eñ soñra bir belâyile ol mübtelâ olur
- 3 Bir kimsede ki olmaya hergiz haqîkat ol
Kimseyle dost olmaz ebed bî vefâ olur
- 4 Her işte dâyimâ diye her kim ki yâ hüdâ
Dâyim ma'nyı lütf ile 'avn-i hüdâ olur
- 5 Her kim ki dürr-i vaşla İrem diye Nazmiyâ
Ġavvâs baħr-i 'aşk ile ol âşinâ olur

815-Nazîre

Mef'ûlü Fâ' ilât Mefâ'îlü Fâ' ilün

- 1 'Uşşâka 'aşk derdi oñulmaz belâ olur
Dâyim nigâr derdi ile mübtelâ olur
- 2 Deryâ-yı ğamda vâşıl olur der-i vuşlata
Ġavvâş-ı 'aşk birle o kim âşinâ olur
- 3 'Ömre sürer şafâsı daħı hażz-ı cân olur
Añılınca her dil ehline kim dilrübâ olur
- 4 Her haste dil olana ki leb şuna em diyü
Cânâneden o câna bir özge cefâ olur
- 5 Olmaz ğm-ı firâk gibi Nazmi bir elem
Ne 'âlemi vişâl gibi bir şafâ olur

816-Nazîre

Mef'ûlü Fâ' ilât Mefâ'îlü Fâ' ilün

- 1 Dilber ki bîvefâ ola ol pür cefâ olur
Dildâdesine işi güci hep izâ olur
- 2 Zülfini çözsê yâr ħarâm itse kıadd ile
Başdan ayaĝa tırdığı birle belâ olur

- 3 Şāfī t̄elveler içse ne dem şevk İdüb nigār
Ol dem temām meclīs-i mey pür şafā olur
- 4 Dilber baña ki t̄olu içe lütf iider temām
Dil derdine meded irer ol hoş devā olur
- 5 Vaşluñ naşīb olur mı ola disem ol nigār
Darlığa götürüb beni Nazmi nola olur

817- Nev^ç-i d̄iger der q̄āfiye-yi müreddef bā elf incā bā revī

Mef^ç ūlū Fā^ç ilāt Mefā^ç ilū Fā^ç ilün

- 1 Anuñ ki gide devleti hāli h̄arāb olur
Olub h̄ayāl o devlet aña h̄āl-i h̄āb olur
- 2 Devlet anuñ ki rāh-ı şavāb üzre yürüyüb
Ekşer şevāb olub işi dāyim müşāb olur
- 3 Ol kim mükārin ola bir ehl-i sa^ç ādete
H̄aqquñ ^ç ināyetiyle sa^ç ādet nişāb olur
- 4 Bir kes hevāya niçe yele şoñın añmaya
Bilür h̄od anı ^ç āqıbet ölür turāb olur
- 5 Nazmi hevāya düşen ebed idimez sükün
Her demde pes hevā sebep-i izt̄ırāb olur

818-Nazīre

Mef^ç ūlū Fā^ç ilāt Mefā^ç ilū Fā^ç ilün

- 1 Añılınca cānum benüm ol la^ç l-i nāb olur
Zīrā müdām behcete bā^ç iş şarāb olur
- 2 Mihr aña t̄ac- zer felek eyvān- zer nigār
Ol t̄ac-dār- h̄üüsñ ne ^ç ālicenāb olur
- 3 Şol nāzenin ki nāzük ü rind ola āh anuñ
Her gāh ^ç āşıka işi nāz u it̄āb olur
- 4 Geldikce dilberuñ leb ü ruhsārına ^ç araq

Şerbet olur biri biri dahı gülâb olur

- 5 Gel varma Nazmiyâ derdün himmete yüri
Kemyâb olur o bâbda bir kâmyâb olur

819-Nazîre

Mef'ülü Fâ' ilât Mefâ' ilü Fâ' ilün

- 1 Hemdem müdâm gönlüme cām-ı şarâb olur
Ansız ğam ile hâşılı hâlüm harâb olur
- 2 Bir cāy-ı kâmbahşdur genc-i meyiñde
Ki enda eline ayağ alan kâmyâb olur
- 3 Terk eyle var varlığı vaşl ise ger murâd
Kim yâra vaşl olmağa varlık hiçâb olur
- 4 Yâr işigin tutar görüb ağyârı dūd-ı âh
Pes kış güninde gök yüzi ekşer seĥâb olur
- 5 Nazmi hazz-ı nigâra nice mâyil olmasun
Eglence ehl-i dânişe dâyim kitâb olur

820-Nazîre

Mef'ülü Fâ' ilât Mefâ' ilü Fâ' ilün

- 1 Devletlü işigün ne sa' âdet meâb olur
Yüz süren aña pâdişâhum kâmyâb olur
- 2 Ben haste dil ki būs-ı dehānuñ meâl idem
Bir hānde gelse senden o şāfî cevâb olur
- 3 Hattūñ ğam ile dīde ve dil mâcerāsını
Şerh eyleyüb bezersem eger bir kitâb olur
- 4 Zülfūñ ğamı durur beni her gâh ağladan
Lâ bed hemişe bā' iş bārān seĥâb olur
- 5 La' lünden alsa buse-i cānbahşuñ ey perî
Nazmi şafyı cāna irer kâmyâb olur

208-a

821- Nev^ç-i dīger der ān kāfiye-yi incā tā ḥarf revī

Mef^ç ūlū Fā^ç ilāt Mefā^ç ilū Fā^ç ilün

- 1 Cānāne vaşlı mürde dile kim ḥayāt olur
Ḥaḳ şaḳlasun o ḥāl ile hicri memāt olur
- 2 Ma^ç şuḳtan cüdā olıcaḳ ^ç aşıḳuñ revān
İfrāt birle yaşı mişāl-i Fırat olur
- 3 İnsan odru ki ḥalk görüb anda ḥüb-ı ḥulḳ
Taḥsīn İdüb diye ki nice hoşça zāt olur
- 4 Kem ^ç aḳıldur o kim nice eşḫāş nā kesüñ
Hep ṭapusına ṭapu ḳilub iki ḳat olur
- 5 Zātında Nazmiyā ola anuñ ki cevheri
Ol ḥāl ile o zāt sa^ç ādet şıfāt olur

822- Nev^ç-i dīger der ān kāfiye-yi incā rā revī

Mef^ç ūlū Fā^ç ilāt Mefā^ç ilū Fā^ç ilün

- 1 ^ç İlm ü hüner ri^ç āyete dāyım medār olur
^ç İlm ü hünerle her kişi hem nā-medār olur
- 2 Bir derde düşer ol kişi kim ola teng-i dest
Dār-ı cihān o derd ile başına dār olur
- 3 Bir Pürğamuñ ki görmeye gözi feraḥ yüzün
Hep rüz-ı rüşen ol göze şeb gibi tār olur
- 4 Āḥ derdini her dem o ḥadden birün olan
Bir sırrı vardır anuñla āşikār olur
- 5 Ḥayf aña kim hevāya yelüb dembedem anuñ
Bi'l-cümle varı yoḳ yire Nazmi nişār olur

823-Nazīre

Mef^ç ūlū Fā^ç ilāt Mefā^ç ilū Fā^ç ilün

- 1 Her dem semend-nāza ki ol şehsüvār olur
Her gören anı der ne güzel şehsüvār olur
- 2 Dildār diller almağı kā İtdi kendüne
Ki eglence pādişāhlara ekşer şikār olur
- 3   Aşıklana yār nice itsün iltifāt
Her nesne kim çoğ ola o bī-i  tibār olur
- 4 Çeşm ü kıaddiyle gamzeyle cümle hūblar
Fettān olur kıyāmet olur şivekār olur
- 5 Gül yüzi b lb lin n o serv-i semen ten n
Her demde Nazmiyā işi zār-ı hezār olur

824-Naz re

Mef l  F  il t Mef  il  F  il n

- 1 Her dil hev -yı   aşk ile kim b kar r olur
Nerd-i bel da d ne d ne k rı z r olur
- 2 Olur şaf -yı   işrete g lşende fet -i b b
Ol dem ki mevsim-i g l   faşl-ı bah r olur
- 3 Ey şol g zel g zelliği kıadrin ki bilmeye
Yanında   aşığ olmaya b -i  tib r olur
- 4 Dirseñ ken r ola o nig ruñ miy nını
Olmaz hay l eyleme ey dil ne var olur
- 5 Dilberleri dil ehline l tf ile r m iden
Nazmi la if şi r muhabbet şi  r olur

825-Naz re

Mef l  F  il t Mef  il  F  il n

- 1 G rd kce y i her dem iş m  h   z r olur
Pes c şı b lb l n dem-i faşl-ı bah r olur
- 2 Bir mehlik ya mihr iden n nar-ı  h ile

Gün gibi mihr-i rüşen olub âşikâr olur

- 3 Bir şeb aña ki hemdem ola bir yüzi kamer
Ol yüzden anuñ olmaya leyli nehâr olur
- 4 Āvâre düşer ol ki vire bir hümâya dil
Zîrâ ki her hevâyî olan bîķarâr olur
- 5 Nazmi o yâr-ı şüh nola olsa şîvekâr
Elbette şüh olan güzele şîvekâr olur

826-Nazîre

Mef' ulü Fâ' ilât Mefâ' ilü Fâ' ilün

- 1 Şol nâzenîn ki nâzükola şîvekâr olur
Nâzin ķomaz dil ehline bir şüh yâr olur
- 2 'Āşķılarına sencileyin 'izz ü nâz ider
Nâzükük ile dâyim aña şîvekâr olur
- 3 Ben nice olmayan ğam ile hey kıyâmetüm
Kim ol kim ehl-i fitne ola saña yâr olur
- 4 Var ise muķabbet ehli nola âsitânuña
Yerden hevâyile göĝe iren ğubâr olur
- 5 Ben ģaste firķatünde nice saĝ olam ki âh
Zülfün ğam ile her ne uesem zehr-i mâr olur
- 6 Şevķ-i ruķuñla zâr-ı hezâr eylesem nola
Bülbül ki gül yüzün göre zârî hezâr olur
- 7 İzün tozına zer saña cevher didigüñi
Der işiden ki Nazmi ne şâķib-i ' ayyâr olur

827- Nev' -i dîĝer der ķâfiye-yi mücerred elf revî

Mef' ulü Fâ' ilât Mefâ' ilü Fâ' ilün

- 1 Câm ile ehl-i ' aşķ ki şâfî şafâ bulur
Yârin müdâm o ģâl ile pür vefâ bulur

- 2 Ol melek h̄üsn şāhidi şehd-i lebin revān
Her ʿ aşk hastasına ki soñı şifā bulur
- 3 Ol cān tabībi şerbet-i laʿ lini lütf ile
Her derdmende kim şuna derde devā bulur
- 4 Firḳatte ol ki göre seg-i kūy-ı yārını
Ġurbette şanki hemdem olur āşinā bulur
- 5 Her kim ki ier işe yele ol şaneme hayr ide
Her kişi āhir İtdi gini Nazmiyā bulur

828- Nevʿ-i dīger der ḳāfiye-yi mücerred incā elf ḫarf revī

Mefʿ ülü Fāʿ ilāt Mefāʿ ilü Fāʿ ilün

- 1 Ḳıldım ğam ile gerçi ki ben mübtelā sefer
Bu derd-i ʿ aşka olmadı derdā devā sefer
- 2 Ne şabr çāre ḳıldı baña ne sefer dirīĝ
Derler egerçi ʿ āşıka ya şabr u ya sefer
- 3 Şol kimse kim sefer ide cānāneden cüdā
Maʿ nada ol seferdür aña şüretā sefer
- 4 Zülf ü ruḫı firāḳıdur āh ol nigārımuñ
Derdiyle İtdi ren baña şunḫ u mesā sefer

208-b

- 5 Olnca dilber ile olaydı sefer velī
Dilbersiz olsa müşkil olur Nazmiyā sefer

829- Nevʿ-i dīger der ān ḳāfiye-yi incā rā ḫarf revī

Mefʿ ülü Fāʿ ilāt Mefāʿ ilü Fāʿ ilün

- 1 Her cānibe ki şāh-ı süleymān ider sefer
Ṭurmaz ider yel on iki ay şan ḳamer sefer
- 2 H̄urşīd maḫv ider şafaḳı şanki sürḫ-i ser
Sultān-ı rūmdur ḳaçar elbette her sefer

- 3 Hemrāhı hūrī çehreler olmayacak olur
Ma' nada bir kişiye 'azāb-ı saķar sefer
- 4 Her dem şabā o hūb-ı haţţā kūyına ider
Çīn-i zūlfi būyın almaĝa şām u seher sefer
- 5 'Ālem göç üzredür oturaķ uş bir iki gün
Her kişi āhir āh ne güç idiser sefer
- 6 Bī-nef' olan sefer güç olur Nażmiyā yine
Düşerse saña vay o tarīķ ile ger sefer
- 7 Bir yolla o seferden o kim ide fāide
Ol yola yeltenür yine pes ol sever sefer

830- Nev' -i dīĝer der ķāfiye-yi yā redif ü vaşl incā nūn revī

Mef' ūlū Fā' ilāt Mefā' ilū Fā' ilūn

- 1 Cāna lebūne diş bileyen cāna ķaşd ider
Ruhsārına el uzadan imāne ķaşd ider
- 2 Zūlfūñ ucunda dil ruħuna cān atar revān
Pervānedür ki şem' şebistāne ķaşd ider
- 3 Şol cevheri ki olmaya zātında cevheri
Ėor leblerūñi la' l-i bedehşāne ķaşd ider
- 4 La' lünden emsem umsa nola haste dil senūñ
Anuñ ki derdi ola o dermāne ķaşd ider
- 5 Tarz-ı ĝazelde Nażmi mürīd oldu şeyhiye
Anuñcün olda şīve-i selmāne ķaşd ider

831- Nev' -i dīĝer der ķāfiye-yi mücerred incā rā revī

Mef' ūlū Fā' ilāt Mefā' ilū Fā' ilūn

- 1 Dilberden ey şabā baña bir haber getir
Çīn-i zūlfi būyın al bu yaña çīn-i seher getir

- 2 Bir benmiyin cihānda seni sevmez ey ḥasūd
Biz daḥı görelüm Şu seni bir sever getir
- 3 Bir sīm ten viŐālī içün elde zer götür
Zer kuvvetiyle var ele dürr ü güher getir
- 4 NūŐ idelüm o sīmtenüñ la‘ li yādına
Sāḳī müdām meclise gel cām-ı zer getir
- 5 Ey müdde‘ i ki Naḏmi temām İtdi naḏmı hūb
Meydāne sende gel görelüm bir hüner getir

832- Nev‘-i dīger der ḳāfiye-yi bā redif ü vaŐl u ḥurūc kāf revī

Mef‘ ülü Fā‘ ilāt Mefā‘ ilü Fā‘ ilün

- 1 Ey ‘ aḳıl bār-ı fikreti ider añdan götür
Anuñla Őıḳleti dil-i ğamnākdan götür
- 2 Ey bād esenlücke ve āsanlığla gel
İlet cenāb-ı yāra beni ḥākdan götür
- 3 Yārüñ iŐiği toprağını iḥtiyār İdüb
Bār-ı ta‘ aluḳı gönül-i emlākdan götür
- 4 Devr-i zamāna zehr-i ğamın def‘ çün müdām
DüŐ cāna Őūfī gönlüñi tiryākden götür
- 5 Mir‘ at-ı ḥüsn-i yāre deme ḥaḥḥ kimdür vire
Naḏmi ğubārı Őafḥa-yi idrākden götür

833-Naḏīre

Mef‘ ülü Fā‘ ilāt Mefā‘ ilü Fā‘ ilün

- 1 Ben zerre-yi güneş gibi gel ḥākdan götür
Bu hicr-i zulmetin dil-i ğamnākdan götür
- 2 Der gör viŐālünle bu ben hicr geŐtesin
Lüḥf it ḳiyāmetüm beni gel ḥākdan götür
- 3 Bir tīğ-i ābdār iirüb Şu gibi revān
Ġam ateŐini sine-yi Şad çākdan götür

- 4 Gül gibi başlar üzre yerüñ varken güzel
Ağyāra baqma gönlüñ o hāşākden götür
- 5 Ālām-ı zehr-i mār ğamı def çün müdām
Nazmi şu mey didikleri tiryākden götür

834- Nev^ç-i dīger der kâfiye-yi mücerred incā elf revī

Mef^ç ūlü Fā^ç ilāt Mefā^ç ilü Fā^ç ilün

- 1 Şol kişi kim bir işi ider bir belā görür
Eylerse aña yine iāde hāṭā görür
- 2 Her ne kadar sürerse cihānuñ şafāsını
Şoñunda kişi bir gün anuñ bir cefā görür
- 3 Çok kimse yār u hemdem olur birbiriyle līk
Biri birinden az olurammā vefā görür
- 4 Erkān-ı ‘aşruñ ilk ile şimdi himmetin
Görmez faķır olan yine ehl-i ğınā görür
- 5 Nazmi bu ‘aşr ekābirinüñ bir taşadduķın
‘Irz ehli göremez ebed ehl-i riyā görür

835- Nev^ç-i dīger der kâfiye-yi mücerred incā lām revī

Mef^ç ūlü Fā^ç ilāt Mefā^ç ilü Fā^ç ilün

- 1 Dünyāya meyl kişiye ṭul-i emel virür
Ṭul-i emel o hālle ‘ömre ḥalal virür
- 209-a
- 2 Bir kimse kim tevekkül ide ḥaķķa dāyimā
Her ṭuttuđı hemīşe aña elbet el virür
- 3 Taḥmīl-i ḥuml-i derde taḥammül ide ide
Bir kişinüñ iki ḳat olur ḳaddi bel virür
- 4 Yok nef i ḥatrı var olıcaķ ekmel ü şerb çok

Zîrâ ki ol tabî' ate elbet kesel virür

- 5 Āvāze-i ḥazîn ü laṭîf âh Naẓmiyâ
Ervâḥa yâd-ı ḥâlet rûz-ı ezel virür

836- Nev' -i diğer der kâfiye-yi mücerred incâ elf revî

Mef' ulü Fâ' ilât Mefâ' ilü Fâ' ilün

- 1 Fâş itme ' aşkuñ eşk ile her dem dilâ yeter
Yiter süründi ortada bu mâcerâ yeter
- 2 Olmadığı kenâr o nigârũñ beli baña
Yoq yire bâle âh bir olmaz belâ yeter
- 3 Ey çarḥ-ı bîvefâ baña cevr itmesin daḥı
Ol mâhrũ gam ile benüm ḥod baña yeter
- 4 Ben ḥastenũñ helâkı murâd ise ey ecel
Sen sür' at itme aña gam-ı dilrübâ yeter
- 5 Ço ibtizâli her derdün himmete yüri
Çul itme her dünyeye özũñ Naẓmiyâ yeter

837-Nazîre

Mef' ulü Fâ' ilât Mefâ' ilü Fâ' ilün

- 1 Cânâ ḥaṭṭ-ı lebüñ gamı câna şafâ yeter
Belâ ḥaddũñ cüdâlığı bâle belâ yeter
- 2 Bezm içre leblerũñ şunub aḡyâra dembedem
Göz göre kıılma cânım cânâ cefâlar
- 3 Görmezse gün yüzũñ nola her gün bu gözlerüm
Mihrũñ gönũlde olduğı ey mehlikâ yeter
- 4 Ey leylâ ḥüsn yelmede Mecnũn tek olmaya
Meydân-i ' aşkuñ içre bugün bir baña yeter
- 5 ' Aşkuñ yolında cân ile Naẓmi ki ser vire
' Aşıklığına şâhid anuñ serverâ yeter

838-Nazîre

Mef'ülü Fâ' ilât Mefâ' ilü Fâ' ilün

- 1 Bîhadd cefâyı ço ğam hicrün baña yeter
Hey pür cefâ bu cânum ol bir cefâ yeter
- 2 Tîr-i müjeñle niçe ider yaykara kaçuñ
Cevr ise geçti cânum hey pür cefâ yeter
- 3 Râ kaçuñuñ mişâli bulunmaz çü bir dağı
Dilberler içre saña nigârâ bu râ yeter
- 4 Ağyâr şür u şerle cânâ ne hayr ide
‘ Aşıklar aña eylediği bedduâ yeter
- 5 Sürüb kaçuñdan idesin ağyârı sen ki redd
‘ Aşıklarun du‘ âsı efendi saña yeter
- 6 Yetmez mi Nazmi sen şeh-i hüsne kul olduğı
Aşıklar içre aña bu ‘ izzet şehâ yeter
- 7 Nazmum necâti nazmı gibi nâz kes olmağa
Elfâzdur nişâr u lañfüm baña yeter

839-Nazîre

Mef'ülü Fâ' ilât Mefâ' ilü Fâ' ilün

- 1 Cânâ belâlı cânum cevruñ vefâ yeter
Dağı bu haste gönlüme derdüñ devâ yeter
- 2 Mihr ü vefâñı görmese ‘ âlemde ğam degül
Cevr ü cefâñı çekdiği dil dilberâ yeter
- 3 Çaddüñ elemeleri dağı zülfüñ sitemleri
Hicründe baña uzun uzak bir belâ yeter
- 4 Her çend idesin yüce pervâz ey hümâ
Şahbâz-ı diline o hevâda saña yeter
- 5 ‘ Arz-ı cemâl hoş nazarla bu Nazmiye
Senden hemîşe lütf ile mihr ü vefâ yeter

840-Nazîre

Mef' ulü Fâ' ilât Mefâ' ilü Fâ' ilün

- 1 Ğamzeñ ğamı bu cāna hey āfet-i cefā yeter
Belā kıaddüñ ğamı dahı bāle belā yeter
- 2 Tek ğayre itme mihr ile ey māh sen vefā
Senden gelen cefā baña dāyim vefā yeter
- 3 Ey māh mihr-i bahtımı örter ğamām-ı ğam
Setr itme zülf ile yüzüñi dāyimā yeter
- 4 Cāndan cüdālıĝla baña cānum acısı
Şirîn lebüñ firākı senüñ hüsrevā yeter
- 5 Mihr ü vefası fikr ü hayāli sen afetüñ
Nazmiye hālet-i dem zevķ ü şafā yeter

841- Nev' -i dīger der ān kıāfiye-yi incā nün revî

Mef' ulü Fâ' ilât Mefâ' ilü Fâ' ilün

- 1 Yaş ile pür gözüm tolu mey ikiden yeter
Bezm-i belāda mey dile ol ikiden yeter
- 2 'Āşık ğam ile saht olur ise nola hemān
Ma' şūkınuñ şafāyile olduĝı şen yeter
- 3 Yārüñ şabā ki ala gele büy-ı zülfini
Ol demde bu şāma o misk-i hoten yeter
- 4 Her dem eyā şabā taraf-ı yārden Çıkub
Sen geldigüñ bu cānibe şag u esen yeter
- 5 Dendān-ı yār yādına añılınca Nazmiye
Şol kıatre kıatre yaşları dürr-i ' aden yeter

209-b

842-Der baħr-i muzāri' cüz' -i aħreb ü cüz' -i sālüm taķtiyeş mef' ulü fâ' ilātün
mef' ulü fâ' ilātün ' arüz u darb-ı maķşūr

- 1 Bār-ı ğamın o yüzün ben çekdiğümi her bār
Bildüreyidi bari bari bileydi ol yār
- 2 Bir dilrübāya kim dil düşe o dilrübā āh
Olmayacağ vefādār olmasa bir cefākār
- 3 Zār u zebün u çār olmağ muğarrer olur
Efkār-ı ‘ aşğ birle ol kim ola dilfigār
- 4 Başına buñ gelince bir kişinün o yüzden
Çeşmi hemān olur çār göz göre kendü nāçār
- 5 Zārī ile ‘ aceb mi cāndan olursa bīzār
Nerd-i belāda Nazmi döne döne olan zār

843-Nazīre

Mef’ ulü Fā’ ilātün Mef’ ulü Fā’ ilātün

- 1 Dünyā hevāsın içiün yel gibi ol ki yiler
Anuñla hāl-i ‘ uqnā bilmez ki olur ebter
- 2 Pür qāhrdur hemīn dehr ü cefā işi hep
Eblehdür anuñ ol kim mihr ü vefāsın ister
- 3 Ey kār-ı dünyevīye meyl iden itme ğaflet
Kim birbirine hālkuñ kārı hıyeldür ekşer
- 4 Fāş itme sırruñ ašlā her kesle olma hemsır
Olmaya ol huşuşā başdan senünle hemser
- 5 Hergiz fağīr olanı lütf ile gözlemezler
Nazmi bu ehl-i dünyā biri birini gözler

844- Der baħr-i muzāri‘ tağtiyeş mef’ ulü fā’ ilātün mef’ ulü fā’ ilātün ‘ arz u
darb-ı maħzūf der kāfiye-yi mücerred

- 1 Āh eyledigüm ister her dem o dilber ekşer
Kūyın ‘ aceb mi anuñ āhum tütarsa yekser
- 2 Yüksekte tutarmış hüsñ ile çünki kendin

Uçmağda öykünürmiş hürî nigāra beñzer

- 3 Pür nāz u şīvedür āh ol nāzenīn nāzük
Bir kez tüzüne bakşam biñ nāz u şīve eyler
- 4 Bir sīm-i sa' id olsa sāki elbette āh
Bezm-i şafāda şāfī mey birle sāğar-ı zer
- 5 Ol pādīşāh hūsnūñ şol hāk-i pāyi Nazmi
Key yaraşur saña ger olursa efser ser

845-Nazīre

Mef' ūlū Fā' ilātün Mef' ūlū Fā' ilātün

- 1 Sende şu şīvelerle fettān bağışlu gözler
Yā rab ne sihr ider kim hep gözler anı gözler
- 2 'Ömre sürer şafādur zülfüne bir yüz urmağ
'Ömrā o baña 'ömrüm āh olmadı müyesser

210-a

- 3 Cānānelerde cāna olmaz saña müşābih
Bir cevri-pīşe cānān cāna cefālar eyler
- 4 Kevşer añulsa ekşer her dil lebüne varur
Ey hürî-çehre bil ki beñzer lebüne kevşer
- 5 Hemser olur şu 'āşık Ferhāda 'aşk ile kim
Cānānesi yolında cān terkin ide hem ser
- 6 'Āşıkta derd ü ğuşşa bīhadd olur velīkin
Bir derd ü ğuşşa olmaz hicrān-ı yāre beñzer
- 7 Çoğtan bu Nazminūñ sen çoğ sevdüğün ey dost
Medğ eyledüğü oldur her dem seni ol ekşer

846-Nazīre

Mef' ūlū Fā' ilātün Mef' ūlū Fā' ilātün

- 1 Şimdi Olubdur ekşer himmette dūn ekābir

Himmetle bir faķiri bu ķadar o kim aña bir

- 2 Bir berr olan kimesne bir berr ide kime kim
Olsa daķ kayırmaz berr eylediği fācir
- 3 Girmez elüme derdā hemderd bir muşāhib
Kim aña cümle derdüm diyeydüm āh bir bir
- 4 Her bir murāduñ için kesme niyāzı ķatma
Ki anı müyesser ide Nazmi saña müyesser
- 5 Her dem hevāya yelmek yel gibi niçe bir çün
Her kişi öliserdur ĥāk olısdurdur āķir

847- Nev^ç -i dığer der ān ķāfiye-yi incā nız rā revī

Mef^ç ulü Fā^ç ilātün Mef^ç ulü Fā^ç ilātün

- 1 Cānānuñ ikide bir cevriñi cāna bir bir
Kime desem baña ol elbette cāndan acır
- 2 Cānı revān iderdüm cānāna vuşlatında
Ben ç aşıķa müyesser itse anı müyessir
- 3 Āķir geliser elbet başa ne şübhe ki anı
İtmiş durur muķadder rüz-ı ezel muķaddir
- 4 Göz göre gözi yārūñ siĥr ile aldı gönüm
Ger olmasa o kāfir olmazdı böyle sāķir
- 5 Vuşlat deminde yāre āh eylesem şabāveş
Üstine pırehen var durur gönülde diridür
- 6 Eş^ç ār ile ne iş^ç ār itsem nigāra nazmı
Hicri ğamıyla olur her şi^ç r vaşlı müş^ç ir
- 7 Her kişinūñ yerine gelse gerek bir āķir
Olduķta ç ömri āķir kim olısar ol āķir

848- Nev^ç -i dığer ķāfiye-yi bā elf te^ç sīs ü ĥarf daĥıl rā revī

Mef^ç ulü Fā^ç ilātün Mef^ç ulü Fā^ç ilātün

- 1 Devlet anuñ cihānda ʿimri olunca āhīr
Rıhlet-i dīne her dem her yüzden ola hāzır
- 2 Dünyā degül ʿimāret bir tekinedür harāba
ʿĀqıl olanlar olmaz ana yer ile nāzır
- 3 Benzer bu dār-ı dünyā maʿnada bir ribāta
Mecmuʿ halk bunda bugün yarın misāfir
- 4 Ğāyette müşkil iştür dünyāya kılmamağ meyl
Vay aña kim ʿināyet kılmaya rabb-i kādīr
- 5 Nazmından muḥabbet cāh-ı cihāna evvel
Her nesnenüñ soñı āh ölüm olunca āhīr

849-Nazīre

Mefʿülü Fāʿilātün Mefʿülü Fāʿilātün

- 1 Olur kanaʿat ehli öz hāline ki şākir
Ol hāl ile olur ol her dem ilāhi zākir
- 2 Devlet anuñ kim ide ʿuzlet kanaʿatiyle
Ben kulın itse kādīr ol hāle rabb-i kādīr
- 3 Ola ḥaḳīkat üzre her kim ki ḳalbi anuñ
Her ğıll ü ğıştan olur zāhīr budur ki ṭāhīr
- 4 Halkıyla bir kişi kim hulḳ ile dirile hoş
Öldüğü vaḳtın acır her kimse aña āhīr
- 5 Tertīb eyledüm hoş nazmı nice devvāvīn
Yazub bu ʿabd-i fātırniçe niçe defātīr

850-Nazīre

Mefʿülü Fāʿilātün Mefʿülü Fāʿilātün

- 1 Devlet anuñ ki dāyım hāline ola şākir
Her demde şükr birle mevlāyı ola zākir
- 2 Gel bir ribāṭgehine farz idelüm cihānı

ut bunda geldük olduğ bir iki gün misâfir

- 3 dem odur ki çalbi şâfî ola şafâda
Ol yüzden ola zâhir olduğı pâk ü şâhir
- 4 Kimde kim ola imân olur hem anda şefkat
Bir deminde görse pes şefkat İdb acır
- 5 Her dem olur şafâ-bahş oğunduğınca nazmı
Eyler nişâr gyâ Nazmı dr ü cevâhir

851-Nazîre

Mefl Fâ ilâtün Mefl Fâ ilâtün

- 1 Yârn lebnde oldu n hatt-ı sebz zâhir
b-ı hayât zre hıızır oldu şanki hâzır
- 2 şevk-i ruhuyla snem itdüm  şubhveş âk
Ol mehlikâya mihrm gün gibi oldu zâhir
- 3 Maşşda ermek içün cânâna şırf iderdüm
âdir beni ideydi mâl ü menâle kâdir
- 4 Ağyâra uyub ol yâr ayrıldı âh benden
Yâ rab  inâyet eyle sen anı andan ayır
- 5 Ağyâr kâhrı birle ayrıksı oldu hâlüm
Ol hod be hey müselmân bir dni ayru kâfir
- 6 Bu katre katre eşküm grdle şâd olur yâr
Lâbüdd mferreh olur nazmı dr ü cevâhir
- 7 Devletl ol durur kim raşm ide her faşra
Devlet ann kim andan her kişi ola şâkir

852-Nazîre

Mefl Fâ ilâtün Mefl Fâ ilâtün

- 1 Dâyim  aceb mi olsam ğamdan şikeste hâşır
Kim hâlme degül yâr bir lütf birle nâzır

- 2 Bir nâme birle yazmaz ğamkīn dilüm o dildār
Ĥāme mişāli olsam tañ mı şikeste ĥātır
- 3 Ayurmak ister ol kim ol yār-ı cānı benden
Tez günde yā rab anuñ cānın teninden ayır
- 4 Yinilik itmez ašlā içtikçe bāde-i la^ı l
Şol sīm-ten kim ola altun mişāli ağır
- 5 Yārüñ dehānın öptüm bir hoş zarāfetle
Yoķ yire ĥışma geldi ağzıma suñdı vāfir
- 6 İrgördi fenn-i nazmı ĥaķķā budur kemāle
Ol fenn içinde kimdür bu Nazmi mişāli māhir
- 7 Bir varyemez ki mālın ^ı acebdür añmaz
Kim şoñına bir āĥir mālın yiyiser āĥir

853- Nev^ı-i dīġer kâfiye-yi bā vaşl u ĥurūc elf revī

Mef^ı ūlü Fā^ı ilātün Mef^ı ūlü Fā^ı ilātün

- 1 Gördükce sen nigārı ^ı uşşāk-ı bī-nevālar
Hoş şavt ile hemāndem peydā olur şadālar
- 2 Ğamlar getürse ĥalbe fikr-i ĥaţtuñ ne ğam kim
La^ı lüñ ĥayāli cānā cāna virür şafālar

210-b

- 3 Sevdā-yı zülfüñ ol kim başına ala ^ı ömrüm
Olur aña o biĥadd ^ı ömre sürer belālar
- 4 Mānend-i şāha ^ı ömrüm zülfüñe göz göre gör
İsterler al ĥaralar anca yüzi ĥaralar
- 5 Nazmi ĥulına ġāyet iĥsāndı efendi
Ki geh vefālar İdüb ger itmeseñ cefālar

854-Müreddef der kâfiye-yi mücerred incā elf revī

Mef^ı ūlü Fā^ı ilātün Mef^ı ūlü Fā^ı ilātün

- 1 'Āşıklara ki iderler dāyim şafā güzeller
Çılmasalardı bari ğayra vefā güzeller
- 2 Yād eylemezler aşlā şol āşināların āh
Yāda olurlar amma hep āşinā güzeller
- 3 Āşıklarūñ belāsın 'aşķ ile añlamazlar
Kendüler olmayınca ta mübtelā güzeller
- 4 'Āşıklarūñ bilürler çekdiklerini aķır
Şol dem ki kendülerde 'āşık ola güzeller
- 5 Şol zülf ü ķāmetiyle Başdan ayağa Nazmi
Tırduğı birle olur hep pür belā güzeller

855-Der baħr-i müctes maħbūn 'arūz u đarb-ı maķşūr taķķīyeş mefā' ilün
fe' ilātün mefā' ilün fe' ilāt der ķāfiye-yi müreddef bā elf rā ħarf revī

- 1 Bu 'ālemūñ ki var elbet fenāsi şöyle ki var
Anuñ şafāsına yoķ yiredür heves zinhār
- 2 Aķar şu gibi geçer 'ömr çağlayub her çağ
Anuñ numūnesi leyl ü nehār aķan enhār
- 3 İder cihāna hemīn 'ayn-ı 'ibret ile nazār
Cihān içinde olur kim ola ulü' l-ebşār
- 4 Demādem ittürben zārī döne döne bu çarķ
Kimi olursa ider nerd-i ğamda derd ile zār
- 5 Cihānı mālīk cāh olmağ ile yaķmadadur
Şerār nāz şürūr ile cümleten eşrār
- 6 Aña oñmasa ki bari cenābını pes aña
Ne şübhe yāri-i bari ķarīn olur her bār
- 7 Ne yerde varsa bir ehl ü mürşid-i kāmīl
Ayağı yüzine var var varuñ eyle Nazmi nişār

856-Nazīre

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilāt

- 1 İder hâceste dem anı cihānı faşl-ı bahār
Ki olur sebep ʔarab-ı ʕ ayş u nūşa leyl ü nehār
- 2 Çemende bāʕ iş olur şevķ ü zevķe her yüzden
Hürüş u cüş ile leyl ü nehār aķan enhār
- 3 Düşürür ademi fiʕl-hāl-i hālet ʕ aşķa
Şafā-yı gülden olur bülbülüñ ki zārı hezār
- 4 Sürür-ı faşl-ı bahārıyla gül gibi açılıb
Şafā ve şevķler izhār ider tamām ezhār
- 5 Kaddüm faşl-ı bahāra cemʕ i ezhāruñ
Hemīn olur nesi var ise cümle Nazmi nişār

857-Nazīre

Mefāʕ ilün Feʕ ilātün Mefāʕ ilün Feʕ ilāt

- 1 Nehār rüşene beñzer şafā-yı rüy-ı nigār
Dağı hem anuñ o vech üzre zülfidür şeb-i tār
- 2 Firāk-ı zülf ü ʕ izār nigārıla her dem
İşimdür āh ki feryād u ñāle leyl ü nehār
- 3 Cihānda ʕ aşık odur dembedem ķalub zārī
Tırub nigārına ķarşu biven añub ola zār
- 4 İder şu ʕ aşık didār olanları pür hāl
Şafā ve şevķle leyl ü nehār aķan enhār
- 5 Kemāl-i şıdķ ile ʕ aşkı yolında cānānuñ
İderse yiri durur naķd-i cānı Nazmi nişār

858- Nevʕ -i dīger der ķāfiye-yi müreddef be vāv rā revī

Mefāʕ ilün Feʕ ilātün Mefāʕ ilün Feʕ ilāt

211-a

- 1 Kişi idüb otururken şafālarla huzūr
Ne müşgil aña ki nāgāh ide bir özge fütür

- 2 Gele cāh ile bir cāhile ki bir raġbet
Gelür ġarūr Őıfat aña ceħl birle ġarūr
- 3 Yaġın bil anı ki olmaz ġarīb mevlāya
Ola Őu kimse ki lütf ile bir vefādan dūr
- 4 Kişiye devletle ol durur sa' ādet ol
Kim anı maġfıret ile ġafūr ide maġfūr
- 5 İdüb ferāġatle ' uzlet ü ġanā' at ġıl
Dilerseñ eylesin nazmıyā cihānda ġuzūr

859-Nazıre

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilāt

- 1 Senüñ gibi güzel olmaya Őehirde meŐhūr
Geçe niçe niçe a' vām u niçe niçe Őühūr
- 2 Sen ol behā felegi Őemsisün ki bu gözüme
Yüzüñi görmedüġim gün cihān olur deycūr
- 3 Çerāġ-ı ġüsn ruġuñ bāde-i Őafā la' lüñ
Gözüme göñlüme irer anuñla nūr u sürūr
- 4 Behāda diŐlerüñ ey cān dūrur durur daġı hem
Őafā da la' l dudaġuñ güzel tenüñ billūr
- 5 Őaġıfe-i ġaddüñ üzre ġaġtuñ miŐāli durur
Őol al ġaġıda medġuñ kim olına meŐtūr
- 6 Ne yüzden ola Őebihüñ cihānda ġüsn ile kim
Degül cemāl ile hemtā saña cenānda key ġūr
- 7 Bu Nazmi medġuñi ketb İtdi ġin ġo bilsünler
Olur mı lütf ile meŐtūr olan saġn-ı meŐtūr
- 8 Hevā-yı āŐkıñı taġrık ider dil ehlinüñ
Őadā-yı fāġte ve Őavt-ı bülbul Őaġrūr

860-Nazıre

Mefā' ilün Fe' ilätün Mefā' ilün Fe' ilät

- 1 Dem-i ezelde muḳarrer bu kim ilāh-ı ḳadīr
Olur kiṣiye muḳarrer ne İtdi yse taḳdīr
- 2 Odur o rabb-i ḫakem ki kemāl-i ' adlinden
Yanında birdür anuñ pādiṣāh u mīr ü vezīr
- 3 Şular kim eṣref-i ḫalk ola ḫalk-ı ḫālīḳ anuñ
Olur leṭāfet ṣānı ḫalāyīḳ aña eṣīr
- 4 Anuñ kim ola cibilli mürüvvet ü lüṭfi
O ḫāline daḡ gelmez anuñ ebed taḡyīr
- 5 Duācıyuz dil ü cāndan o devlet ehline kim
Kemāl-i lüṭf ile gedādan ola ḫabīr
- 6 Şükr ḫüdāya ki eksük degül durur dāyım
Kemāl-i lüṭf ile olur niçe faḳīre ḫahīr
- 7 Atālīg eyledi baba efendi Naḫmiye
Ki çekmedi sefer ālāmın ol yetīm faḳīr
- 8 Gideydi ger sefer-i ṣāha nāgehān ol āh
Olurdu za' f ile yāḫud olurdu emri ' asīr
- 9 İde hemīn uyutmaya atālīg eyleyenüñ
Kemāl-i devlet ü ' ömrin ziyāde rabb-i ḳadīr

861- Nev' -i dīger der ḳāfiye-yi müreddef be yā rā revī

Mefā' ilün Fe' ilätün Mefā' ilün Fe' ilät

- 1 O dilrübāya ki yoḳ ḫüsn ü behcet ile naḫīr
Nola dil ehli aña cān ile olursa eṣīr
- 2 O cān ṭabībi o derde devā olan dilber
Nolaydı derd-i dilümden benüm olaydı ḫabīr
- 3 Ne derdüm olurdu āh o cān ṭabībi eger
İdeydi ḫaste dilüñ derdine devā tedbīr

- 4 Gözüme zülfi gibi tār olur cihān yekser
Ne dem ki ḥaṭṭı ğamın yārūñ eyleyem taḥrīr
- 5 Şu deñlü ğuşşa çeker dil firāk-ı dilberle
Ki ol degül durur el-kışşa-i ḳābil-i taḳrīr
- 6 Recā-yı vāşık odur ḥaḳ ḳande ola ‘azīz
Şu kim bu ḥalk-ı ‘avāmuñ ḳande ola ḥaḳīr
- 7 İderdi ḥüsrev-i ‘ālem nazār-ı ‘ināyetle
Eger ki Nazmiye olsa kemāli ile zāhīr
- 8 Aña bir eyledigi vaż‘ a baḳmaya ol kim
Aña bir olur olar ḥāl-i faḳīr

862-Müreddef der ḳāfiye-yi mücerred tā revī
Mefā‘ ilün Fe‘ ilātün Mefā‘ ilün Fe‘ ilāt

- 1 Cehennem odı durur āh derd-i firḳat-i yār
Cinān-ı na‘ imi durur yine zevḳ-i vuşlat-ı yār
- 2 Ḳalurdı ğün gibi rüşen bu ṭālī‘ im yarı
Olaydı rüz bana rüz-ı seyr-i ṭal‘ at-i yār
- 3 Safā cāna idüb ‘ömrin nişāb alam
Naşīb olursa baña şevḳ ü zevḳ şoḥbet-i bār
- 4 Bu resme naḳş-ı dilāvizle müsellemdür
Nigār-ı şūḥlar içinde ḥüsn-i şüret-i yār
- 5 Olaydı Nazmi müyesser ereydim ol yāre
İdeydi ḥoş beni biḥāl yine ḥālet-i yār

863- Nev‘ -i diĝer der ḳāfiye-yi müreddef be elf bā revī
Mefā‘ ilün Fe‘ ilātün Mefā‘ ilün Fe‘ ilāt

- 1 Eyā leṭāfetle mişl-i la‘ l-nāb-ı engür¹⁵
Ṭarāvetle mişāl-i der-i ḥoşāb-ı engür

¹⁵ 1636/:46-b

- 2 Letâfetle leb-i lal-i yâre beñzemegin
Olur müdâm bu ‘aşr içre hoş şarâb-ı engür

211-b

- 3 Çü bent-i zerdür o vech ile sebz oladan
Tutunsa hûb u mevecce eger niķâb-ı engür
- 4 Serâmed olmazdı meyvelerde lezzetle
Lebinden almasa dilberlerüñ nişâb-ı engür
- 5 Meyüñ ki menbâ‘ ıdur Nazmiyâ meger etmiş
Ezelde çeşme-i hayvâna intisâb-ı engür

864-Der baħr-i müctes‘ arüz u ğarb-ı maħzûf taķtiyeş mefâ‘ ilün fe‘ ilâtün
mefâ‘ ilün fe‘ ilün der ķâfiye-yi mücerred rā revî

- 1 Şu kimse ziver-i xer birle kim özini bezer
Gürürdan gelür andan ħaķıķat ehli bezer
- 2 Cihânda kişi ne ħâl ile ğaflet üzre ola
Gelen cihâna cihândan ħod imdi yine gider
- 3 Cihânuñ işi kişiye hemişe mekr durur
Kişiye mekr-i cihândan gerekdür imdi ħazer
- 4 Cihâna mâil olanlar neye İrem der ola
Ķanı o ħükm kılanlar cihâna sertâser
- 5 Cihândan ehl-i sa‘ âdet olan elini çeker
Sa‘ âdet aña ki Nazmi hevesten öyle geçer

865-Nazire

Mefâ‘ ilün Fe‘ ilâtün Mefâ‘ ilün Fe‘ ilün

- 1 Özin o zen ki niçe dürlü ziver ile bezer
Aña döner ol ar ol nev‘ e kim düzenmek ider
- 2 Gerek durur kişiye mâħaşal ħazer dâyim
Şu nesneden kim ola anda bir ħaķâ vü ħaķar

- 3 Cihān şafāsına ermek meşkkatle olur
Erince aña beşer bār-ı ğamda baġrı bişer
- 4 Cihānuñ añlaya ħālin o kim hemīn fi' l-ħāl
Çeker cihāndan el andan o ħāl birle geçer
- 5 Göñülde bir hevesüñ ola saña zararı
Göñülden anı gider andan eyle sende güzer
- 6 Şu söz kim olmaya maqbūli kimsenüñ daġı hem
Mizāca vire kider ol maqūle sözi gider
- 7 Cihāndan el çeke gör Nazmiyā ki işbu cihān
Bir özge cāy-ı ħaṭardur degül maqām-ı vaṭar

866- Nev' -i dīger kāfiye-yi bā redif ü vaşl u ħurūc u mezīd rā evvel revī

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

- 1 Göñül senüñ ğam u ğuşşaña eski yār kider
Hemişe bā' iş ālām u ıztırār kider
- 2 Ğam ile ğuşşadan özge daġı göñül neñ var
Ki varlıġuñ yoġ olunca senüñ o var kider
- 3 Hevāya yelmekle dembedem idersin āh
Senüñ o şūr işüñ elkışşa özge kār kider
- 4 Hemişe ħālet-i ' aşk ile ħāl-i şeydāluġ
Bir özge āciz ü nāçār u ħār-zār kider
- 5 Kemāl-i nazm ile Nazmi seni iden meşhūr
Nizāmi ṭarzı ile nazmdur nişār kider

867-Nazīre

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

- 1 Görindi bir daġı hergiz görünmedi dilber
Ne cāndur anı bileydüm perīdür ola meger
- 2 Baña ki bir görünüb benden āh aldı dili

Pes itdi ' aşk ile anı deli dili dilber

- 3 Nigāruñ ol ki düşe bezm-i hicrine ol dem
Çeker şarāb yerine müdām hūnçeker
- 4 Ne Şübhe aña ki hālet-i ' aşk birle olur
Diyār-ı miñnete server olana ğam ser ber
- 5 Olısar āhiri her kişi hāk olısar çün
Gerekdür imdi kişi Nazmi hākten kemter

868-Nazīre

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

- 1 Demādem āh senüñ ey gönül ki kār kider
Hemişe hemdemüñ oldur o ğamgüsār kider
- 2 Gönül sen olduĝuñ āh ile her dem āvāre
Bu rüzgāruñ işidür o zürkār-ı kider
- 3 Muħaşşala bu ki olmaz қаziyyedür olmaz
Gönül mülāhazañ ekşer ki vaşl-ı yār-ı kider
- 4 Oldan ol yüzi gül ey gönül seni bülbül
Hemişe hemdemüñ efgān-ı hezār-ı kider
- 5 Kelām-ı muntażamuñla nigārını medh it
Yolına eyle anuñ Nazmiyā nişārun dūr

869-Nazīre

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

- 1 Cānda çeşme-i la' l-i ābdār-ı kider
Nite ki rüh-ı revān қadd-i şivekār-ı kider
- 2 Meh ile mihre zevāl ile irgören noқşān
Kemāl-i hüsñ ile bu cebhe ve ' izār-ı kider
- 3 Bu gönlümi iden āvāre dembedem ' ömrüm
Senüñ hevā-yı ser-i zülf-i biқarār-ı kider

- 4 Tenüm ki sürh ü siyâh oldu senüñle yer yer
Baña bu resm ile naqş sen niğâr-ı kider
- 5 Seni kemâli ile nazmı eyleyen Nazmi
Kelâm-ı muntazam u nazmdur nişâr-ı kider

870- Nev^ç -i dîger der ân kâfiye-yi incâ nûn revî

Mefâ' ilün Fe^ç ilâtün Mefâ' ilün Fe^ç ilün

- 1 O yâr-ı cân ki dilâ bûs-ı la^ç lde cânuñdur
Viren şafâ saña oldur o lütf anuñdur
- 2 Demâdem ol yüzi gül dilberüñ dilâ küym
Pür aydın âh o bülbül gibi figânuñdur
- 3 Dilüm o kaşı kemânuñ ki deldi cevri oğı
Ne şek o fitne şol ağıyâr-ı bed-gümânuñdur
- 4 Didî müşerref iden kimdür ehl-i dil bezmin
Didüm efendi senüñ şol şerif-i şânuñdu
- 5 Olur hayâtına bâ^ç iş cem^ç i mürde dilüñ
O yâr-ı cân aña Nazmi ne Şübhe cânuñdur

212-a

871-Müreddef der kâfiye-yi mücerred incâ râ revî

Mefâ' ilün Fe^ç ilâtün Mefâ' ilün Fe^ç ilün

- 1 Gönülde kim ola nâgâh bir kider zâhir
Gönülde anuñ ile hep şafâ gider zâhir
- 2 Ne yire varursa iş bitürür ol yüzden
Şafâ virür kişiye rüy-ı sîm ü zer zâhir
- 3 Kişiye niçe ^ç azâb-ı elîm virmede âh
Sağar mişâli durur zâhir esfer-i zâhir
- 4 O bizden ön bu cihâna gelenleri añalum
Degül birinden ebed imdi bir eşer-i zâhir

- 5 Bu tab'ı Nazmi ki baħr-i dűrer durur pes ol
Őu Nazmi kim diye nazm-ı dűrer ider zāhir

872-Der baħr-i műteķārib sālīm taķķiyeŐ fe' űlűn fe' űlűn fe' űlűn fe' űlűn der
ķāfiye-yi műcerred incā rā revī

- 1 Muķaddir ne kim itmiş ise muķadder
Gelmeyiser durur her kese ol muķarrer
- 2 Geliser o gűn kim o gűnde ķamer
Olisar gedālarla şehler berāber
- 3 Ola ol ki iķbāl-i dűnyāya ķālip
FerāműŐ ider ħāl-i ' uķbāyı yekser
- 4 Ola ol ki cāħ-ı cihān ile maġrűr
Uķul olur iħsān ħuŐűsında ekŐer
- 5 Ĥaķīķatten olsa ne dem sűzlerűn ħoŐ
Olur her sűzűn Nazmi ma' nada cevher

873-Nazīre

Fe' űlűn Fe' űlűn Fe' űlűn Fe' űlűn

- 1 Kime tāc-ı ' izz-i cihān ki ola bir ser
Olur ol niķe bār-ı ġam űzre ser ber
- 2 KiŐiye emānet durur māl ű rızķı
Geliser pes āĥir yerine bir āĥer
- 3 Cihān ūġli birle olan fikr-i fāsīd
Ĥaķīķatte nerd-i belādur muķarrer
- 4 Hemīn bār-ı miĥnet durur ķār-ı dűnyā
KiŐi bār-ı miĥnet ķekűb bārı neyler
- 5 Selāset virűr Nazmi ġűftār-ı nazma
Olur nazmı ġűyā anuń nazm-ı cevher

874-Nazīre

Fe' űlűn Fe' űlűn Fe' űlűn Fe' űlűn

- 1 Baña dāg-ı hicrān Olubdur bir azer
Ki bir dāg-ı Һırmāna beñzer ber azer
- 2 Çoğaldıqça ağıyār yanında yārūñ
Dil āzār ola başladı azar azar
- 3 Güzellük gülistānı içre nigāruñ
Būyı serv-i mevzūn yañağı gül-i ter
- 4 Bugün dilberūñ bāg-ı Һüsünde Başdan
Yañağı gül būyı hem serve beñzer
- 5 Gözi bād-ı emdür Nazmi yārūñ
Lebi қande olursa mānend-i şekker

875-Nazīre şan' ateş beyt-i muқattā' atrūf u dūm u bed ü harf ü sīm be se harf ü
çehārum be çehār harfū pencüm be penç harf
Fe' ülün Fe' ülün Fe' ülün Fe' ülün

- 1 Dil-i zāre dāg-ı derūn urdı azer
İder zūr u āzārı ol azar azar
- 2 Nola sevse sen şūhı her kes ki cāna
Bu nev' e bu Һod birle tapuñ gül-i ter
- 3 Şafābağş sīretinūñ Һüsni haţtuñ
Femūñ қand-i şehd-i lebüñ mağz-ı şekker
- 4 Muħıbbūñ cem' -i kemīn-i muħallik
Muħallik behişt-i na' im-i muţahhir
- 5 Tenūñle meliksin lebüñle Mesīhā
Femūñle semensin şaçuñla mu' anber

876- Nev' -i dīger қāfıye-yi bā elf te' sīs ü harf dağıl rā revī
Fe' ülün Fe' ülün Fe' ülün Fe' ülün

- 1 Ola şöyle kim zulme māil ekābir
Behr-i Һāl olur muţtarib-i Һāl aşāğir

- 2 Aña bir de olmayacak ‘ adl ile dād
Dikeller durur kimse derdine acır
- 3 Ekābirde almadı lütf u mürüvvet
Ki olmazlar aqlā mesākine nāzir
- 4 Ekābir ki dūn-ı himmet olalar ekser
Yıkarlar bir olmaz yire anca hātır
- 5 Bu Nazmi zelīl olmaz idi ne şübhe
Ekābir nazır eyleseydi aña bir

877-Müreddef der āfiye-yi mücerred incā rā revī
Fe‘ ülün Fe‘ ülün Fe‘ ülün Fe‘ ülün

- 1 Şaı ande olursa aşd-ı ser eyler
Demādem o baş niçe anlar eyler
- 2 Dem olur ki ana berāber iş eyler
O kim ande olursa şūr u şer eyler
- 3 Bu dūnyāya gāyet hāriş olmağındur
O kim muttaşıl cem‘ -i sīm ü zer eyler
- 4 Bulur bir apuda yer elbet behr-i hāl
Özin varur ol kes ki hāk-i der eyler
- 5 Kelāmı nizām üzre olmağladur
Bu Nazmi ki nazmını hep cevher eyler

212-b

878-Der baħr-i mitekārib müsemmen ‘ arüz u arb-ı mekşūr tatiyeş fe‘ ülün
fe‘ ülün fe‘ ülün fe‘ ül der āfiye-yi müreddef be elf

- 1 O kim olmaya kendüne baħtı yār
Zarūrī melāmet ider iħtiyār
- 2 Bu dūnyānuñ aqlā şebātı ki yok
Buña meyl iden bī-ħıreddür ki var

- 3 Tırub hāce çekmekde ğam kesb için
Velī ʿ ömri geçmekde leyl ü nehār
- 4 Yektelük kocalık gelüb geçmede
Nitekim zamān-ı hazān u bahār
- 5 Demādem be Nazmi hevā yolına
Niçe idesin naqd-i ʿ ömri nişār

879-Nazīre

Feʿ ülün Feʿ ülün Feʿ ülün feʿ ül

- 1 O kimse ki ʿ uzlet ide ihtiyār
Olur devleti aña maʿ nada yār
- 2 Olur saʿ yi ol nesneye ʿ ākılıñ
Ki ol nesne ola saʿ ādet medār
- 3 Qabül eylemez ibtizāl itmegi
Ola bir kişiyeye ki fiʿ l-cümle ʿ ār
- 4 Ölü hāk olur cümle pīr ü civān
Berāber olur hep şığār u kibār
- 5 Olurdu selef gibi key muʿ teber
Bu Nazmiye olaydı bir iʿ tibār

880- Nevʿ -i dīğer der kâfiye-yi müreddef be vāv rā revī

Feʿ ülün Feʿ ülün Feʿ ülün feʿ ül

- 1 Vefādan ola māḥaşal ol ki dūr
İrağ olsun andan aña göre tūr
- 2 Ne deñlü ki hoş ḥāl ola bir kişi
Beher ḥāl olur şoñı anuñ fütūr
- 3 Her ademde gözler hemişe vaqār
Ola bir kimsene ki ğāyet vaqūr
- 4 Quşūr-ı ḥired birledür hep o kim
Yapar yüce eyvānlarıyla kuşūr

- 5 Rezālet kab̄ul eylemez Nazmiyā
Ola bir kimsene ki ġāyet ġayūr

881- Nev^ç-i dīġer der k̄āfiye-yi müreddef be yā rā revī

Fe^ç ulün Fe^ç ulün Fe^ç ulün fe^ç ul

- 1 Ola ġün gibi ol ki rūšen-zamīr
Olur ġāl-i ç ālemden elbet ġabīr
- 2 Anuñ kim mürüvvet ola şānı ol
Olur pāyimāl olına destġir
- 3 Olur kişi bir k̄ader birle zūhūr
Bulunca ç ālīden ol bir zāhīr
- 4 Ola ġirre dūnyāya kim bir ġaniyy
Tutar her faġiri beġāyet ġaġīr
- 5 Bu Nazmiye her nazma ç ādet durur
Nazīre demek dāyimā bīnazīr

882-Müreddef der k̄āfiye-yi mücerred incā rā revī

Fe^ç ulün Fe^ç ulün Fe^ç ulün fe^ç ul

- 1 İdenler cihāndan ġüzer iġtiyār
Hemīn künc-i ç uzlet ider iġtiyār
- 2 Cihān kārına ç āġıl itmez heves
Ebed eylemez derd-i ser iġtiyār
- 3 Hevā hevesten ferāġat ider
Olur kendü ġālinde her iġtiyār
- 4 Yıkılur niçe ġapuda anca ç ırz
Anı Nazmiyā kim ider iġtiyār
- 5 Bulursusn k̄anā^ç atle bir özge ġāl
İdersüñ o ġāli eger iġtiyār

883-Der baħr-i müteķārib müsemmen 'arūz u ğarb-ı maħzūf taķķīyeş Fe' ūlün
Fe' ūlün Fe' ūlün kıl der ķāfiye-yi mücerred rā revī

- 1 Ola ol ki bir ķāni' ħuşk u ter
Olur Fi'lĥaķīķa şeh-i baħr ü ber
- 2 Belāya belī dimek olur o kim
Ola iĥtiyār ile ķul ya nūger
- 3 Ola ol ki ma' nadan ey ĥāce dūr
O ma' nada olur ne şek mişl-i ĥar
- 4 Bulur i' tibār ol ķişi kim ola
Ekābir ķatında aña bir nażar
- 5 Kim ola bugün ehl-i nażm içre kim
Bile fenn-i nażmı bu Nażmi ķadar

884-Nażīre

Fe' ūlün Fe' ūlün Fe' ūlün

- 1 Varub bir ķapuda olan ĥāk-i der
Hevāyile şafā özin ĥāk ider
- 2 Muķarrerdür elbette dāyim o kim
Çeker derd-i ser ol ki ide şūr u şer
- 3 Gönül virmez aşlā bülend-i aşl olur
Yalan pīrezen dehre bir gerçek er
- 4 Ola merdüm aşlı ki uşlı ola
Uşul üzre olmaķdan itmez güzer
- 5 Virür şöyle lütf ı şafā gūyiyā
İder Nażmi her nażmı dürr ü Güher

213-a

885-Nażīre

Fe' ūlün Fe' ūlün Fe' ūlün

- 1 Kişiyeye olur hey belā-yı sefer
Ḥaḳīḳatte mişl-i ‘ azāb-ı saḳar
- 2 Kişinüñ o dem nola ḥālī ki āh
İde aḥret cānibine sefer
- 3 Cihāndan sefer ḥod muḳarrer durur
Cihāna kişi dil virüb ya nider
- 4 Cihāndan gider yine gelmez giden
Daḥı hiç alınmaz gidenden ḥaber
- 5 Vücūdı ‘ adem olısar her kesün
Ebed ḳalmayısar dirīḡā eşer
- 6 Cihān imdi mekkāre bir zen durur
Göñül virmeyen aña hey erdür er
- 7 Ḥaḳīḳatte Nażmi sözüñ dür durur
Nola tab‘ uña dense baḥr-i dürer

886-Naẓīre

Fe‘ ülün Fe‘ ülün Fe‘ ülün

- 1 Benüm yār her dem yüzüme güler
Ki zīrā müferreḥ durur rüy-ı zer
- 2 İder gündüzüm ‘ ıyd o yüzi güneş
Ḳalır gice mi ḳadar ol alnı ḳamer
- 3 O cānān ki cānum gibi sevmişüm
Ḳaçar ademiden peridür meger
- 4 Kime kim ide mihr bir māh-rev
Dil-i tāruñ anuñla rüşen ider
- 5 İder yolına naḳd-i cānın nişār
Bu Nażmi o cānānı cāndan sever

887-Naẓīre

Fe‘ ülün Fe‘ ülün Fe‘ ülün

- 1 Göñül 'aşkuñ ile diler vire ser
Yoluñda ol eñ soñra cān viriser
- 2 O kim yoluña ölmege cān vire
O cānā seni imdi cāndan sever
- 3 Senüñ yoluña terk-i cān hey nedür
Saña virmeyüb cānı 'āşık nider
- 4 İrenler yolundan biründür biraz
Şu kimse ki zen gibi kendin bezer
- 5 Bezer şanma zenvār ar olan özin
Bezenmekden ol gerçek irler bezer
- 6 Tapuña tapu kıldığı her güzel
Bu kim her güzel hüsniñe baş eger
- 7 Niçe bir baña karşı döne döne
O sīmīn belūñ koca zerrīn kemer
- 8 Baña karşı kim kul bilüñe
Kemer cānuma kaşd İdüb tür meger
- 9 İder miyānuñ kenār ey nigār
Kemer gibi harc eyleyen sīm ü zer
- 10 Baña söyleme sözün ağıyārıñuñ
Gider ol sözi kalbe virür kider
- 11 Nola olsa her nazmı dürr ü Güher
Ki Nazmı senüñ vaşf-ı zātuñ ider

888-Müreddef der kâfiye-yi mücerred incā rā revī
Fe'ülün Fe'ülün Fe'ülün

- 1 Müselmān olan dāyim ihsān ider
Anuñla niçe derde dermān ider
- 2 Şu kim 'ırz yıķmağı hūy idine

Demâdem o ma' nada hep an ider

- 3 Bilâ-şübhe ol demde îman gider
Yalan yire ol kes ki îman ider
- 4 O dem bildürür ellere neydigin
O kim bir nefes ah u efgan ider
- 5 Düş esrâr-ı aşka be Nazmi ki ol
Hemin ademi özge hayran ider

889-Der baħr-i mitekârib müsemmen cüz' -i eşlem cüz' -i sâlim tatıyeş fa' lün
fe' ülün fa' lün fe' ülün der âfiye-yi mücerred râ revî

- 1 Her dem hevâya yilenler ekşer
Şer işlerle ğavgâya düşer
- 2 Hemdemligi kes bir dem oşulma
Tırmaz o kes kim şer işler işler
- 3 Kâr-ı cihânda olanlar el-a
Dilastelerdür derd ile yekser
- 4 'Âşık ki düşe 'aşk odına ol
Pervâne gibi şev ile yanar
- 5 Lütf ile ma' na nâzükligüyle
Bu Nazmi eyler her nazmı cevher

890-Nazîre

Fa' lün Fe' ülün Fa' lün Fe' ülün

- 1 Ol kes kim ola bî-sîm ü bî-zer
Bîzâr olurlar andan bir azer
- 2 Kimde kim ola bûy-ı zer ü sîm
Gül gibi eyler baş üzre ol yer
- 3 Sîm ile zerden hâlî olanuñ
Zilletle olur hâlî mükedder

- 4 Anı añalum kim öldügi dem
Bây u gedâ hep olur berâber
- 5 Her sözi söyler Nazmi haķikî
Anuñla eyler her nazmı cevher

213-b

- 1 ‘Aşķ ile ‘aşık kim nâle eyler
Göñlini her dem anuñla egler
- 2 Her cevri devrũñ her ķahrı dehrũñ
Eyeler kişinũñ ģâlin mükedder
- 3 Dünyâya nolur meyl itmekden
Ölince âģir ölmek muķarrer
- 4 Ben bildigüm bu ķadarımı bilmez
Kime ki devlet ola müyesser
- 5 Mâlin şu kes kim yimez aña pes
Yoķ yirinedür çoķ sîm ile zer
- 6 Bir nesne gelmez hergiz elinden
Kendüyi ol kim hâ ģuramaz öger
- 7 Nazmı Olubdur nazm-ı laģifũñ
Her nev‘ e gũyâ hep dürr ü cevher

891- Nev‘-i dîger der ķâfiye-yi be elf te‘ sîs ü ģarf daģîl râ revî

Fa‘ lün Fe‘ ülün Fa‘ lün Fe‘ ülün

- 1 Varub tazallüm itse aşāģir
Olur aña bir ol demde şāģir
- 2 Ĥâkim kim ola zâlim o ģayfa
Raģm ile olmaz mazlûma acır
- 3 Bir şaģş-ı zâlim kim ola ģâkim
Ĥükmidür olmaķ elbette ķâhir

- 4 Her ande zālīm var ise gōtūri
Bir bir gōtūre mevlā-yı ādir
- 5 Bedhūlīg iden Őer ile dāyim
atem olmayısar hıyr ile āhir
- 6 Bilesinedūr mevlāsı dāyim
Ol ki ola dāyim mevlāyı zākır
- 7 Nazmı sa' ādet Şol hākıme kim
alk ola andan ' adl ile Őākır

892-Nev' -i dīger āfiye-yi be vaŐl u hırūc incā mīm hırf revī
Fa' lūn Fe' ūlūn Fa' lūn Fe' ūlūn

- 1 ūn her vūcūduñ Őoñı ' ademdūr
Evvel taallūm añā ne ğamdur
- 2 BaŐdan hevāya dūŐerler ammā
Her kiŐi āhir hāk-i ademdūr
- 3 Dūnyāya tālīb-i eŐhaŐa ğālīb
Efkār-ı dūnyā kār-ı ehemdūr
- 4 Hāl-i huzūrı mūcib fūtūrı
Dūnyā umūrı ūzge elemdūr
- 5 Nazmı bu dūnyā hod Bīvefādur
Añā muhabbet pes yā ne ğamdur

893- Nev' -i dīger der ān āfiye-yi incā yā revī
Fa' lūn Fe' ūlūn Fa' lūn Fe' ūlūn

- 1 Őuğl-i cihāndan ol kim berīdūr
Kūnc-i ferāğat anuñ yeridūr
- 2 Bir ' uzlet İdüb iden anā' at
Dūnyā ğamından dāyim berīdūr
- 3 Her bir hevāyı ma' na yūzünden
Biriler oñmaz yaban eridūr

- 4 Zūlm-i ateş ile hükkām-ı zālīm
Halkuñ yüregi yağın eridür
- 5 Nāz-ı sitemle yaqar dile key
Hükkāmuñ ol kim key kemteridür
- 6 Ola olur kim dünyāya t̄alip
Farı olaruñ s̄im ü zeridür
- 7 Erbāb-ı fazluñ ayağı tozı
Nazminüñ imdi t̄ac-ı seridür

894-Naz̄ire

Fa' lün Fe' ülün Fa' lün Fe' ülün

- 1 Dil mülkin uran ğa-ı bed çeridür
Urguncılıqta ğāyet ceridür
- 2 Bir özge zevki vardur haq̄iķi
Zevq-i cihāndan ol kim beridür
- 3 Her kim yerinde söylerse haq̄ söz
Her manşıp anuñ haq̄k̄a yeridür
- 4 Āzār birle zār idüb işin
Her q̄albi yakın ğam azeridür
- 5 Dünyāya t̄alip her hācenüñ hey
Faḥri yeri hep s̄im ü zeridür
- 6 Başdan ki dülbend ola büyüñ
Başdan kişinüñ derd-i seridür
- 7 Pürdür dür imdi elfāz-ı Nazmi
Güyā ki nazmı bir cevheridür

895- Müreddef der q̄āfiye-yi mücerred incā rā revī

Fa' lün Fe' ülün Fa' lün Fe' ülün

- 1 Her gāh o kes kim şūr u şer eyler

İbl̄ise kendin ol hemser eyler

- 2 Her kimüñ ile hemrāh olursa
Şer ehli yekser aşd-ı ser eyler
- 3 Dünyā arışı zen gibi kendin
S̄im ü zer ile pür ziver eyler
- 4 Bir kişi her dem dilkeş söz ile
Dillerde dāyim bir hoş yer eyler

214-a

- 5 Elfāza virüb gāyet leafet
Nazmi bu nazmı pür cevher eyler

896-Naz̄ire

Fa' lün Fe' ulün Fa' lün Fe' ulün

- 1 Şol kişi kim ola āni' uşk u ter
Olur ol Fi'aa şeh-i ber ü ber
- 2 Hāl-i ' ubāyı añmaz ebed vay aña
Ol ki gāyette ırş ile dünyāyı sever
- 3 Zillete düşmek ile olub ār u zār
Hey ne derd olur ol olasıñ derbider
- 4 Cāh-ı dünyā durur Nazmi cāy-ı aar
ıl azer kim degüldür o cāy-ı vaar
- 5 Yo yire kendüñi şalma her varaya
Anda kim var aar ile andan azer

897-Der bar-i mütedārik sālīm taıyeş fā' ilün fā' ilün fā' ilün fā' ilün der
āfiye-yi mücerred incā rā revī

- 1 Her kişi çün ider bu cihāndan sefer
Bu cihāna gönül virüb ol yanider
- 2 Aarınca ara şaalı kişinüñ

Rûz u şeb veh ki dünyâ ğam ile geçer

- 3 Her dem ol kim hevâya yeler yel gibi
Dembedem âh İdüb ğuşşa vü ğam çeker
- 4 ‘Âkıl olan kişi ğâfil olmaz ebed
Şol ‘amelden ki ola ol maħall-i ħaţar
- 5 Dâyim olan ħazer üzre ol Nazmiyâ
Pür ħaţardur cihân ayle andan ħazer

898-Nazîre

Fâ‘ ilün Fâ‘ ilün Fâ‘ ilün Fâ‘ ilün

- 1 Bâd ile dembedem yâd-ı ħâlet ider
Her seĥer şan ider naĝmeler her şecer
- 2 Dehr gülzârınuñ ħaţtı var gerçi kim
Lîk ne ışşı âĥir ħazâna döner
- 3 Dehrdür bir yalancı zen imdi aña
Meyl kılmaz ebed ol ki ola gerçek er
- 4 Merd olan zen söz ile bir iş işlemez
Mekr-i zen aña kâr itmiş ola meger
- 5 Dehr pür ħahrdur devr-i pür cevrdür
Nazmiyâ dâyimâ eyle andan ħazer

899-Nazîre

Fâ‘ ilün Fâ‘ ilün Fâ‘ ilün Fâ‘ ilün

- 1 Dehr pür ğam durur şöyle ki serbeser
Mübtelâdur ğam-ı dehre cümle beşer
- 2 Bulamazsın bir adem ki bî-ĝam ola
Arasañ ‘âlemi serbeser ey püser
- 3 Ķader bulmaz ebed şimdiki ‘aşrda
Ne ħadar pür hüner olsa bir kişi ger

- 4 Şimdiki ʿaşruñ erkânı yanında hep
Maʿrifet hey nedür kişi anı nider
- 5 Nazmiyâ dâyimâ eyle yâd anı kim
Varlığuñ yoğ olub qalmayısar eşer

900-Nazîre

Fâʿ ilün Fâʿ ilün Fâʿ ilün Fâʿ ilün

- 1 Dembedem şavt-ı mürgânla her seher
Özge hâlet virür haq bu kim her şecer
- 2 ʿÂkıll olan heves eylemez aña kim
Olmaya anda nefʿ ola andan zarar
- 3 İdimez terk-i dünyâ kişi lîk o kim
Mekr-i dünyâdan olmaya gâfil meger
- 4 Döne döne hemîn işbu devr ademi
Nerd-i gâmda tırub dembedem zâr ider
- 5 Virüb elfâz-ı nazma selâset tamâm
Neşr ider Nazmi her sözde güyâ güher

901-Müreddef der kıâfiye-yi müreddef be elf incâ hâ revî

Fâʿ ilün Fâʿ ilün Fâʿ ilün Fâʿ ilün

- 1 Her hevâyile her dem o kim âh ider
Gide gide özin veh ki gümrâh ider
- 2 Ol ki şürîdelükle mülevveş ola
Her gören andan elbette ikrâh ider
- 3 Dâyimâ fikr ide kendü hâlin o kim
Kendüni hâl-i ʿâlemden agâh ider
- 4 Kıorqulu yerde haq dâyimâ yâr olur
Hıavf-ı haqtan o kim dembedem âh ider
- 5 Gide gide bulur haqqı Nazmi revân
Ol ki bir haq yola gider Allah ider

902-Der baħr-i mütedārik ʿarūz u ɗarb-ı maḵşūr taḳṭīyeş fāʿ ilün fāʿ ilün fāʿ ilün
fāʿ ilān der ḳāfiye-yi müreddef be elf rā revī

- 1 Düşürüb ğamlara āh leyl ü nehār
Ādemi zār ider dembedem rūzgār
- 2 Döne döne ider devr cev̄ ile āh
Ādemi zār u sergeşte bir zerre-vār
- 3 Devlet-i dehr ile ğirre olmaḵ neden
Devlet-i dehr çün kim degül pāyidār
- 4 İşbu dünyāya kim her gelen hep gider
İmdi dünyā daḡı olısar yoḵ ki var
- 5 Varlıġuñ varmadın yoḵluġa variñı
Nazmi var ise gör ḡaḵ yolına nişār

903- Der baħr-i mütedārik maḡbūn ki āzār kadü'l-ḡayl ḡānend taḳṭīyeş faʿ lün
faʿ lün faʿ lün faʿ lün der ḳāfiye-yi mücerred incā rā revī

- 1 Kişi āḡir olub yoġ olub ki gider
Bu cihāna göñül virüb ol ya nider
- 2 Niye ğirre olur kişi devletine
Çün ol eñ şoñ elinden anuñ gidiser
- 3 Bu cihāna gelen yine gitse gerek
O giden daḡı gelmez ve ġİtdi gider

214-b

- 4 Hāzer üzre gerek kişi hep dün ü gün
Ki düşer niçe cāy-ı ḡaṭā vü ḡaṭar
- 5 Şaḡın olma be Nazmi müşāḡib ebed
Şu kişiyle kim ol ola şāḡib-i şer

904-Nazīre

Feʿ ülün Feʿ ülün Feʿ ülün Feʿ ülün

- 1 Ğam ile ne kadar dile gelse kider
Yine cüz' -i şafâyile def i gider
- 2 Bu cihân ğamı ademi kıomaz ebed
Bu cihân ide meger ol ki güzer
- 3 Bu cihân ciheti hevesiyle durur
Dün ü gün o ki hep ğam u ğuşşa çeker
- 4 O ki vecde vara gözi yaşı ile
Şan ademde gelür aña hûb-ı maţar
- 5 Ğam ' âlemi Nazmi çeküb yürimez
O kim itmeye mihr aña zerre kadar

905-Nazîre

Fe' ülün Fe' ülün Fe' ülün Fe' ülün

- 1 Didi gül şarı ğam şarıyor o püser
Didüm ey serüm efseri nola be-ser
- 2 Süre bilsem ayağı tozına yüzüm
Yüzüme başa gelse o nür-ı başar
- 3 Baña ' arz-ı cemâl ider idi o meh
Baña mihr yüzünden ideydi nazar
- 4 Aña şevķini ' arz kıılır dün ü gün
Ki dolanur işigini şems ü kamer
- 5 Negend şahını be nigâr hodeş
Dil-i Nazmi ez ü begend çü hazer

906-Müreddef der kıāfiye-yi mücerred incā mīm revī

Fe' ülün Fe' ülün Fe' ülün Fe' ülün

- 1 Kışi zevķe düşüb şen olur dem olur
Yine ' aķsi olub dahı pür ğam olur
- 2 Niçe hāle düşer kışi niçe zamān

- Niçe dem sürilür niçe ‘ âlem ölür
- 3 Virür âhiri gönüle göz göre rem
Niçe nesne ki gör meh-i hurrem olur
- 4 Olur ekrem-i nâs aña Şübhe mi var
Kerem ehli olan ki mükerrerem olur
- 5 Yaramazlara Nazmi koşulmaz ebed
İyülerle ki olmasa ki hemdem olur

907-Der baħr-i mütedârik cüz‘ -i maħbûn u cüz‘ -i maħtu‘ taħtîyeş fe‘ ilün fa‘ lün
fe‘ ilün fa‘ lün der kâfiye-yi mücerred

- 1 Ğam ile pürdür bu cihân yekser
Buña dil viren delüdü ekşer
- 2 O kim olmaya bir ögüt fikri
Olur anuñ pes her işi ebter
- 3 Kişiyeye olmaz nazr-ı mihei
Olur ol bedhû ki ola bed-aħter
- 4 Zen bihüş tek bezemek kendin
Dilemez ol kim ola ‘ âkıl er
- 5 Senüñ ey Nazmi dür-i elfâzuñ
Kevteri nazmuñ ider uş cevher

908-Nazîre
Mef‘ ulü Mefâ‘ ilün Fe‘ ulün

- 1 Dünyâdan ider ‘ aql ehli hâzer
Dünyâ evidür pes cây-ı hâtar
- 2 Dünyâ yüzine kılma ebedî
Bir zerre kadar mihr ile nazâr
- 3 ‘ Âkıl o durur mihr eylemeye
Dünyâyâ ebed bir zerre kadar

- 4 Göz göre atar cânını o da
Dünyâyı o kim cân ile sever
- 5 Dünyâ ki var ol bir zendür anı
Yoğ yerine çor ol kim ola er
- 6 Nazmi niçe bir dünyâyâ heves
Gel ol hevesi terk eyle gider
- 7 Şâfi kim ola çalbinde şafâ
Ol kimsede pes olur mı kider

909-Nazîre

Fe' ilün Fa' lün Fe' ilün Fa' lün

- 1 Bu cihân çalkı ne heves eyler
Aña kim âhir yine çor keydür
- 2 Niçün añmaya anı câh ehli
Yerine âhir geliser âher
- 3 Niçe mekr ile 'aceb al ile
Kişiyi derd aña bu dehr aldur
- 4 Çün olur hep mekr işi bu dehrün
Kişi pes dehre dayanub neyle
- 5 Taleb-i dünyâ kişiyeye Nazmi
Çam ile çuşşa getirür ekşer

910-Nazîre

Mef' ülü Mefâ' ilün Fe' ulün

- 1 Virür dile çün çam birle kider
Dünyâ hevesin gel imdi gider
- 2 Dünyâdan irer her kişiyeye mekr
Meyl itmeye ol dünyâyâ meger
- 3 Her gâh gerek mevlâsını çikr
Cân u dil ile ensâ vü çikr

- 4 Bir cāh ile hey bir cāh ile kader
Yaraşmaz ebed bir zerre kadar
- 5 Tab' uñ ki var ol bir hicr durur
Her bir sühanuñ ey Nazmi durer

911-Der baħr-i mütedārik cüz'-i maħtu' vü cüz'-i maħbūn taħṭīyeş fa'lün
fe' ilün fa'lün fe' ilün der kâfiye-yi mücerred

- 1 Dünyādan ider her kim ki güzer
Her ne heves var ise gider
- 2 Dünyādan o kim el çekmeye ol
Dünyā elemin her gāh çeker
- 3 Dünyā elemin çekmez ebedī
Dünyādan o kim bi'l-cümle geçer
- 4 Cāh ıssı olub bir şugle düşen
Ma'nada hemān gavgāya düşer
- 5 'Avret sizinūñ 'aksini tutar
Aşķ ile o kim Nazmi ola er

912-Nazīre
Mef' ulü Mefā' ilün Fe' ulün

- 1 Gūş urmaya çün bir pende pes
Āħir varur ol bir bende düşer
- 2 Ğam çekmez olubriħlette olur
Dünyādan ide her kim ki güzer
- 3 'Āķıl olıcaķ gāfil yürimez
Gözler o kişi bir cāy-ı ħaṭar

215-a

- 4 Naķışlıĝ ile düşmez nedeme
'Avret sözine çün olmaya er

- 5 Çün pend-i pezîr tutmaya püser
Oñmaz ebedî ey Nazmi gider

913-Nazîre

Mef' ulü Mefā' ilün Fe' ulün

- 1 Her işi olur hep şür ile şer
Ol kes ki kıatı dünyāya düşer
- 2 Dünyāyı kıoyub anı añalum
Kim kıalmayısar bizden bir eşer
- 3 'Askerle sefer idenler uzak
Hākkā ki çeker ālām-ı saķar
- 4 'Uķbāya giden hep göriser gerek
Bir uzun uzak kıorķu sefer
- 5 Bu Nazmi ki var bulurdı vücūd
Ehl-i hünere olaydı nazār

914-Nazîre

Mef' ulü Mefā' ilün Fe' ulün

- 1 Alnuñla yüzüñ ey nūr başār
Rūşen bu hemîn şems ile kıamer
- 2 Mihrüñ yüzüni göster baña bir
Ey nūr başār gel eyle nazār
- 3 Meydān-ı behā fettānlarınıñ
Sen pür fitneñ hep çeşmi başār
- 4 Kim kıādir ola kıulluğla kim
Kıader olmaz ebed şāhum o kıadar
- 5 Bu Nazmi kıadar kıadrüñ bilemez
Gerçi ki seni çok kimse sever

915- Müreddef der kıāfiye-yi mücerred incā mīm revî

Mef' ulü Mefâ' ilün Fe' ulün

- 1 Ādem niçe dem kim hurrem olur
Ammā ki nolur şoñı ğam olur
- 2 Bir işte kişi lâ-büddür o kim
Ya hoş dem olur ya pür ğam olur
- 3 Her hemdem olan 'ırz ehli ile
'Irz ehli olub bir ādem olur
- 4 Bir hayr söze bir hayr sözüñ
Şanı o durur kim ebkem olur
- 5 Nazmi kişide oldukça hased
Bünyād-ı elem müstaḥkem olur

916-Der baḥr-i mütedārik cüz' -i sālīm ü cüz' -i maḥbūn taḫṭīyeş fā' ilün fa' lün
fā' ilün fa' lün der ḳāfiye-yi mücerred

- 1 Dāyimā ğamla ol ki ğuşşa çeker
Āḥir ol ğamla ğuşşa birle geçer
- 2 Devlet ol kişinüñ devlete ebedī
Olmaya hevesi bil ki ide ḥazer
- 3 Dehr devletini 'āḳıl olan ebed
İstemez dilemez daḥı nefret ider
- 4 'Āḳıl olan ebed işlemez ol işi
Şöyle kim görine anda şūr ile şer
- 5 Şol ḥaḳīḳatle hem ṭariḳatle
Her sözüñ ki var ol Nazmi dürr ü güher

917- Der baḥr-i mütedārik cüz' -i sālīm ü cüz' -i maḫṭū' taḫṭīyeş fā' ilün fa' lün
fā' ilün fa' lün der ḳāfiye-yi mücerred

- 1 Dembedem şol kim yok yire yiler
Oñmadıḳ olur yoğ olur gider

- 2 Ol ki söz tutmaz özge yol tutar
Görelər anı ʿākıbet neyler
- 3 Ola birgün kim bāy ile yoħsul
Olalar anda cümleten hemser
- 4 Añsalar anı rüz-ı maħşerde
Şāh ile pürdür bende-i kemter
- 5 Hoş leʿāfette haq budur cümle
Her sözüñ olur Nazmiyā cevher

918- Der baħr-i mütedārik cüzʿ -i maħbūn u cüzʿ -i sālīm taqṭīyeş faʿ lūn fāʿ ilūn
faʿ lūn fāʿ ilūn der qāfiye-yi mücerred

- 1 Heves-i dehr ile o ki bir ğam çeker
Güni her gāh anuñ elem ile geçer
- 2 Ne saʿ ādet durur ol aña kim ola ol
Heves-i dehrden götüri bi-ħaber
- 3 Kişiyə manşıbbı kim olur özge kayd
Dün ü gün göz göre çeker ol derd-i ser
- 4 Bu cihān devleti kişiyə Nazmiyā
Qırı tül-i emel sözi qıl muħtasar
- 5 Qatı güç nesnedür elem-i faqr ile
Ola bir kimsene dün ü gün derbider

919- Der baħr-i mütedārik cüzʿ -i maqṭuʿ vü cüzʿ -i sālīm taqṭīyeş faʿ lūn fāʿ ilūn
faʿ lūn der qāfiye-yi mücerred

- 1 Bir dūn kimseye ol ki ola nūger
Hep ol yolda ol yoq yire yeler
- 2 Haq şaklaya hey müşkildür kişi
Zilletler çeküb olmaq derbider
- 3 ʿUzlet künci kim vaħdet yiridür
Hālin bilene devlet ol yeter

- 4 Dördün ol durur gâyet müşkili
Ardınca gele bir ednan beter
- 5 Nazmi eyleme hıdmet kimseye
Meylün yoğsa dünyāya eger

920- Der baħr-i mütedârik hem eczâ maḡṡuṡ taḡṡiyeṡ fa' lün fa' lün fa' lün fa' lün
der ḡāfiye-yi mücerred rā revī

- 1 Dünyā halkı kim var ekṡer
Dünyā için yiler yekser
- 2 Ḥasbī himmet yoḡtur šimdi
Erkân-ı ekṡer çün zer gözler

215-b

- 3 Rüṡvet yolın tutan kimse
Baḡmaz yüze Baṡdan bī-zer
- 4 Naṡb itmiṡdür nefsin cerre
Eyler šāfi šūfī kim cerr
- 5 Nazm-ı ši' rün hoṡ severlerle
Güyā olmuṡ Nazmi cevher

921-Nazīre

Fa' lün Fa' lün Fa' lün Fa' lün

- 1 'Avret gibi donansa er
Gerçek erler ta' yīb eyler
- 2 Eller kim var bir biriyle
Hep yoḡ yire ḡavḡā eyler
- 3 Mihri olmaz mihr ehline
Bed-hūy olur her bed-aḡter
- 4 Ayaklarda ḡalmıṡlar çoḡ
Bıḡmaz ammā Baṡdan eller

- 5 Der elfāzuñ birle olur
Naẓmi naẓmuñ naẓm-ı cevher

922-Der baħr-i hezec sālīm taqṭīyeş Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün
der ẓāfiye-yi mücerred zā revī

- 1 İdinmek ister iseñ ger ferāğat köşesin merkez¹⁶
Ẓanā' at sengi birle mār-ı hırşuñ baş urub ez
- 2 Hevā-yı nefis ile yelmek oñarmaz kimse hergiz
Gel ey ġāfil yeter yel yel gibi beyhūde yiter gez
- 3 'İbādet yāyı birle ẓoma tevḥīd oğunı elden
Hücūm İtdi kçe nefis-i şom ol oğla o ẓalbe birkaç kez
- 4 Gözetme kimsenüñ 'aybın görürseñ görmeze ur hem
Gerekdür kişinüñ ol bābda gözleri kehlez
- 5 Aña bir tuħfe görince yüze güler yüzi güler
Velī bituħfe ey Nazmi yüze bakmaz yüzi gülmez

923-Nazīre

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Kime kim toğına tīr-i ḥavādiş āh birkaç kez
Ẓomaz ẓalmayacağ āħir yerin bir ẓāh birkaç kez
- 2 Sa' ādet ol kişiyeye kim cihānda olduğınca şāğ
İdine her zamānda bir 'ibādet köşesin merkez
- 3 O kes kim anda olmaya İdüb imān dağı olmaz
Olur yanında anuñ her ẓabāḥat cāiz ü ecvez
- 4 Helāk olur ten içre nāb nār-ı 'aşğ birle cān
Nitekim tāb-ı mihr ile olur ẓaz içre germ-i ẓez
- 5 Hücūm İtdi kçe mār-ı nefis her bār anuñ ey Nazmi
Ẓanā' at sengi birle sen dağı ur imdi başı ez

¹⁶ 1636/:46-b

924- Nev^ç -i dīger der ān qāfiye-yi incā maqbel harf revī meksūr

Mefā^ç īlün Mefā^ç īlün Mefā^ç īlün Mefā^ç īlün

- 1 Elinden olmasun mı dembedem dil dilberūñ ç āciz
Ki zülfin ejder İdüb gösterür ol mu^ç sâ-yı mu^ç ciz
- 2 Didüm el ire mi ayağıña yüz sürmege cānā
Didi ol yār cānum lağ yüzünden nola cāiz
- 3 ç Acep ol gül^ç izāruñ bilsevüz gülzār-ı küyunda
Hasūda neyledūñ ki anuñ diken olduq gözine biz
- 4 Komañ ol yār işiginde ne şektür dostlar düşmen
Ki ol bir ehrimendür anı ādem mi şanursuz siz
- 5 Umma bir gün dağı ben zerre-yi üftādeye bir kez
Nazar kılmadı kalmadı bir mihri yüzünden Nazmiyā hergiz

925- Nev^ç -i dīger qāfiye-yi bā redif ü vaşl incā rā revī

Mefā^ç īlün Mefā^ç īlün Mefā^ç īlün Mefā^ç īlün

- 1 Ümīd-i vaşl-ı cānān ile biz her demde kim zārız
Uşandūq kendümüzden haq bu cāndan dağı bizārız
- 2 Derūndan dembedem derd ile zārī eylesen tañ mı
Ki bir dildār-ı cerrāruñ cefāsıyla dilfigārız
- 3 Düşübdür gönümüz ç aşkına bir yār-ı cefākāruñ
Şataştuq bir oñulmaz derde derdā kim giriftārız
- 4 Olubdur ç aşkı anuñ bizde bir müşkil oñulmaz derd
Kim andan kırtulmuş yok anı biz çekmekde nāçārız
- 5 Döker gün hālimiz gördükce raħm itmez güler ol yār
Döküb gözden demādem kanlu yaş anuñçün ağlarız
- 6 Ğam-ı ç aşkına düşdük Nazmiyā çün bir cefākāruñ
O derd ile niçe demler durur kim zār u bīmāruz

- 7 Ğam-ı yār ile olmağ durur çün muğtezā-yı ʿ aşğ
O yüzden biz ğam-ı yār ile yār olmağa yararız

926- Müreddef der kıāfiye-yi mücerred incā elf revī

Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün

- 1 O cānānum ki ʿ ahd-i vaşl ider ʿ ahde vefā itmez
Belā-yı cān olur maʿ nada ol deñlü cefā itmez
- 2 Murād-ı cāna irmez cānib-i cānāneden hergiz
Reh-i ʿ aşğında cānānuñ o kim cānın fedā itmez
- 3 Nigār ile nice hemdem ola ʿ uşşāğ kim bir dem
Nigār ağıyārı hergiz kendü yanından cüdā itmez

216-a

- 4 Dirīğā bir durur yanında ağıyār ile ʿ uşşāğı
Nedem āh ol nigārum fark-ı yād u āşinā itmez
- 5 Cihānda cānı ħazızın ağızı dadın Nazmiyā bilmez
Mey ü maħbūbla şāfī o kim zevğ ü şafā itmez

927-Nazīre

Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün

- 1 Hevā ehli ki şūr u şerre yelmekden firār itmez
Dili bir ħayra sevğ itseñ firār eyler qarār itmez
- 2 Anuñ kim olmaya ʿ ārı hünerden olur ol ʿ ārı
Hünersiz maʿ rifetsiz olmadan ʿ ālemde ʿ ār itmez
- 3 Anuñ kim ola ʿ ārı olur eri ħadd-i zātında
O bī-ʿ ār olmağ ile bir melāmet ihtiyār itmez
- 4 Çeke ol kim cihāndan el çeke her nesneden küllī
Cihān ħalkınuñ ol bir nesnesine iʿ tibār itmez
- 5 O kim ʿ āğıl olan dünyāya māil olmaz ey Nazmi
Varub ol nağd-i ʿ ömrin yoğ yire hergiz nişār itmez

928-Nev^ç -i dīger der kâfiye-yi müreddef be elf incâ râ revî
Mefâ^ç ilün Mefâ^ç ilün Mefâ^ç ilün Mefâ^ç ilün

- 1 Göñül kim dembedem kûyuñda âh eyler qarâr itmez
Budur derd ey cefâhu kim saña ol âh kâr itmez
- 2 Cemalün gülşenin yâd idüb ey serv-i revan baḥşum
Dem olmaz bülbül-i cân kim hezâr âh ile zâr itmez
- 3 Senün ḥod bende bir kemter kulu kim sen efendimsin
Kapuñda ben kılıña niçün aḡyâr i^ç tibâr itmez
- 4 Reh-i ^ç aşkıñda cânānuñ revân-ı cân virmeden cânā
Yalan dünyâda gerçek ^ç aşık olanlar firâr itmez
- 5 Ger sözüm baş açık yalın ayak nola muḥallikte
Ki ^ç aşık binevâlıktan reh-i ^ç aşık içre ^ç âr itmez
- 6 Şu kim^ç ârif durur aḡyârdan ^ç aşkın nihân eyler
Ebed aḡyâra ma^ç şûkınuñ adın âşikâr itmez
- 7 Seni sen şanma terk ide kaçub aḡyâr cevrinden
Olur Nazmi kuluñ anı efendi ihtiyâr itmez

929- Nev^ç -i dīger der kâfiye-yi mücerred incâ râ revî
Mefâ^ç ilün Mefâ^ç ilün Mefâ^ç ilün Mefâ^ç ilün

- 1 Dile dilber firâkı gibi bir derd-i belâ olmaz
Yine dilber vişâli gibi ol derde devâ olmaz
- 2 Demâdem gam çeküb incinme dildâruñ şafâsından
Bilürsin anı ey dil çün güzellerde vefâ olmaz
- 3 Şaf-ı ehl-i şafâya şafḥa-i ^ç işretde şâfî gel
Şarâb-ı şâf nüş it şūfiyâ ansız şafâ olmaz
- 4 Meleksimâ ser âmed dilrübâlar çok durur gerçi
Velî ol sidreḡamet dilrübâdan muntehâ olmaz
- 5 Şu cânân kim vefâdâr ola ol cāndur ḥaḡıḡatte
Anuñ cevher durur zâtı aña Nazmi bahâ olmaz

930- Nev' -i dīger der kâfiye-yi müreddef be elf incâ bâ revî
Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 Şu kim gümrâh olur gitdügi yol râh-ı şavâb olmaz
Her anda niyet-i hayr ile bir kaçd-ı şevâb olmaz
- 2 Bu dünyâ devletiyle aña kim manşıb naşîb olur
Beķâsı çünki yok ma' nada ol devlet nişâb olmaz
- 3 Rezâlet birle bedhâl olub olur derbider derdâ
Bu dünyâ maţlabıyla aña kim bir fetĥ-i bâb olmaz
- 4 Olur bednefs olub bārid nefes bir zevķ olunmaz
Dilinde her kimüñ kim ĥâlet-i ' aşķ ile tāb olmaz
- 5 Olunmaz bir sözünden ĥazz alınmaz hiçbir sözden
Şu kes kim Nazmiyâ bir ķâbil-i fehm ü ĥiţâp olmaz

931-Nazîre

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 Anuñ kim mesnedi ' âlemde bir âlicenâb olmaz
Sa' âdet şadrına irüb ' azîz ü kām yâb olmaz
- 2 Bugün ' âlemde her kim devlet ü ' izzet diler aña
Cenâb-ı devletüñ mānendi bir ' izzet-meâb olmaz
- 3 Niçe demler durur ķapuñda ķan yaşum olur sâil
Ne özge mâcerâdur bu ekâbir fetĥ-i bâb olmaz
- 4 Bir aĥz-ı sūzdur emsem var mı la' lüñden baña yaķut
Ki andan özge ben dilĥasteye şâfî cevâp olmaz
- 5 Dem ola ĥâcetüñ mevlâ revâ ide murâdiñca
Güneĥkârüñ deme Nazmi duâsı müstecâp olmaz

932-Nazîre

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 Açar gül gibi ĥüsnüñ sünbül-i zülfüñ niķâp olmaz

Ki şubh-ı rüşene ebr ey yüzi mähum hicâp olmaz

- 2 Ne yüzden meyl ider haddünde zülfün haţţına bilsem
Şu kim ateşperest ola o hod ehl-i kitâp olmaz
- 3 Ne yüzden yüz süre ayağına zülfün gibi ‘ömrüm
Reh-i ‘aşkuında terk-i ser İdüb şol kim turâb olmaz
- 4 Nola hazz itmese ağıyardan ‘uşşâk kûyuında
Ki ey gül-çehre hergiz hemdem-i bülbül ‘azâb olmaz
- 5 Göñülde mihrün ey mähum ne yüzden şaklasın Nazmi
Şuâ-yı âfitâba âbgine çün hicâb olmaz

933- Nev‘-i dîger der kâfiye-yi mücerred incâ elf revî
Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün

- 1 Dirîgâ kendine dil virdigüm ol dilrübâ bilmez
Beleşlük gösterür her yâda yâd-ı âşinâ bilmez
- 2 Güzeller kim olur ‘âlem-i şafâda her biri kâmil
‘Aceb hikmet ki hergiz biri bir fenn-i vefâ bilmez
- 3 Mey ü maħbûbla şol döne döne sürmeyen devrân
Cihân içre nedür bir ‘âlem zevk ü şafâ bilmez
- 4 Zihî şaf ana kim begler ağalar kapusın bekler
Sa‘ âdet aña kim kimdür vezîr ü pâdişâh bilmez
- 5 Görürken kendine bu şevk-i mihrüm gün gibi rüşen
‘Aceb kim Nazmiyâ hâlüm benüm ol mehlikâ bilmez

934- Nev‘-i dîger der kâfiye-yi müreddef incâ nün revî
Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün

- 1 Ne yüzden olduğın bir kimse dilberde dehân bilmez
Ne vardur der ne yok andan ebed nâm u nişân bilmez

216-b

- 2 Düşüb ağıyar arasına demâdem şöbet İtdi kçe

Benüm cânım ne derde düşdügin ol yâr-ı cân bilmez

- 3 O mâhuñ mihri gün gibidür ‘ aşıkta kim ‘ aşık
O mâhuñ âsitânın bekler özge âsitân bilmez
- 4 Ne şek seg yek durur şol bir haķıķatsız olan kesden
Ki haķķ-ı sâbıķa gözetmez aşlâ haķķ-ı nân bilmez
- 5 Bu nefsi-i şom kim mühlik belâdur âdeme Nazmi
Haķıķat bir yaman yağıdurur kim hiç amân bilmez

935-Der baħr-i hezec müsemmen müsebbig taķtıyeş mefâ‘ilün mefâ‘ilün
mefâ‘ilün mefâ‘ilân der ķāfiye-yi müreddef be elf zâ revî

- 1 Bir özge derd olur insâna haķ budur ki hırş u âz
O derde mübtelâdur çoķlar andan ķurtulan key az
- 2 Sa‘ âdet ol kişinüñ kim şekâvet bilmeye hergiz
Hazer İdüb yaramazlıktan iyilikle ola mümtâz
- 3 Biri olub ğam-ı âlemden olmaz ıztırâb üzre
Hevâ ehliyle ol kim hemdem olub olmaya hemrâz
- 4 Olur ķânünü haķķâ kendü çalmaķ kendü oynamaķ
Olan kimse melâmet sazı birle dembedem demsâz
- 5 Dile şāfî şafâ virüb ider ey Nazmi sevķ-i şevķ
Ĝıda-yı rûħ olur her demde rengin ü laţif avâz

936-Der baħr-i hezec aħreb ‘ arüz u ğarb-ı maķşür taķtıyeş mef‘ülü mefâ‘ilü
mefâ‘ilü mefâ‘il der ķāfiye-yi müreddef be elf

- 1 Şāfî gül ü mül şöħbeti ey serv-i ser-efrâz
Eyler dili pür şevķ ider andan ğamı ifrâz
- 2 Gülzârda gel güller ile sen gül acıl hoş
Bülbüllerle bizde olalum yine demsâz
- 3 Hüsni ile ki mümtâz güzelsin güzelüm sen
‘ Aşķ ile bugün ben daħı bir ‘ aşık-ı mümtâz

- 4 Yeltenme gel aġyār hevāsına demādem
Eylər mi güzel hiç hümā zāġ ile pervāz
- 5 Vaşfuñda göreydi sözin ey yüzi gülsitān
Nazmiye pesend eylerdi sa‘ di-i şirāzī

937-Der baħr-i hezec aħreb ‘arüz u darb-ı maħzūf taqṭīyeş mef‘ülü mefā‘ilü
mefā‘ilü fe‘ülün der qāfiye-yi mücerred incā bā revī müreddef

- 1 Şol kimsede kim hiç ħayā vü edeb olmaz
İmān eşeri olmasa anda ‘aceb olmaz
- 2 Her kim şalāħ üzre sükūn eyleye andan
Bir bed ħareket üstine şūr u şuġb olmaz
- 3 Ĥaġ ehli olan kimse ebed bāṭıl iş itmez
Olmaz yire hem anda önünde ġazab olmaz
- 4 Şol kimse ki daġarlar anuñ boġazına ip
Bir aşlı var aşılmaġ aña bisebeb olmaz
- 5 Nazmi bu cihān cāhı belā çāhı durur kim
Her aña düşen bielelem ü bīta‘ b olmaz

938-Nazīre

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

- 1 Yār olmasa meclīside mey ile țarab olmaz
Yār olmayacak bir țaraba mey sebep olmaz
- 2 Ol ħüsn ili şāhı o güzellük göġü māhı
Var ola ilāhī bize ansuz țarab olmaz
- 3 Çek cevrini ki iresin lütfına ey dil
Zirā ki refāhiyyet ebed bīta‘ b olmaz
- 4 Ey ‘āşık olan vuşlat-ı ma‘ şūqa taleb kıl
Kim cümle murād it ebedī bītaleb olmaz
- 5 Üns idimez ins ile perī ħaġ bu ki Nazmi
Ger senden o cānāna kaçarsa ‘aceb olmaz

939-Nazîre

Mef' ulü Mefâ' ilü Mefâ' ilü Fe' ulün

- 1 Āyine saña olsa muķābil 'aceb olmaz
Zīrā şu ki çok yüz göre anda edeb olmaz
- 2 Bostān-ı cemāl içre bugün taze irişmüş
La' lüñ gibi rengin raṭb u ter 'ineb olmaz
- 3 Māhı saña bu ḥüsn ile kim beñzede kim māh
Şimşād ḳadd ü lāle ḥadd ü ḡonçe leb olmaz
- 4 Cān naḳdini ver vaşl-ı cānāneye maḳşūd
Vaşl olmaḡa cānāna bu deñlü sebep olmaz
- 5 Naẓmi ne şafgānı olur cām-ı mey-i la' l
Bir bezmde ki ol olmaya 'aşḡ u ṭarab olmaz

940-Nazîre

Mef' ulü Mefâ' ilü Mefâ' ilü Fe' ulün

- 1 Öykünse güzel gözüñe nergis 'aceb olmaz
Cānā şu ki sermest ola anda edeb olmaz

217-a

- 2 Cām-ı leb cānbaḡşuñ eyā cān-ı cihānum
Mecliste revān olmasa 'aşḡ u ṭarab olmaz
- 3 Ṭuymuş gibi cān lezzetini cām-ı mey-i nāb
Yoḡ yire dehānuñla Varub leb-be-leb olmaz
- 4 Dil kim düşür zülfüñe gel āḡı anı anda
Zīrā ki anı aşmaḡa o deñlü sebep olmaz
- 5 Bezemekde ki aḡyār gele cem' ola Naẓmi
Cānā aña anuñ gibi cāy-ı ta' b olmaz

941- Nev' -i diğer der ān ḳāfiye-yi incā tā revī

Mef' ulü Mefâ' ilü Mefâ' ilü Fe' ulün

- 1 Z̄ulm ehli ola kimsede kim ma' dilet olmaz
Ḥaḫtan aña ol s̄iretle maḡfiredt olmaz
- 2 'Örf ehli olan z̄ulme düşer 'adle düşünmez
Anda ebedî şer' a muvâfiḫ cihet olmaz
- 3 Ol kimse ki ḫalbinde anuñ olmaya im̄an
Anda ebedî şefḫatle merḫamet olmaz
- 4 Bir kimse ki ḫiddetlü ola olmaya raḫmi
Ḥaḫḫā kişiyē ancılayın bed şıfat olmaz
- 5 Naẓmi o ki dünyāya ḫariş ola beḡāyet
Ol derde düşer anda ḡam-ı āḫiret olmaz

942- Nev' -i diḡer der ān ḫāfiye-yi incā rā revī

Mef' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ulün

- 1 Dünyā ḫalebinde kişi bī şūr u şer olmaz
Dünyā ciheti kişiyē bī derd-i ser olmaz
- 2 Āzādeyken 'aḫlı olan bir cihet için
Ḳul gibi Varub kimseye hergiz nūḡer olmaz
- 3 Derd ü elem-i faḫr çeküb z̄illete düşmez
Ṭutunca püser pend-i pider derbider olmaz
- 4 Şuçunı baḡışlar kişinüñ ahl-i mürüvvet
Z̄irā ki bilür anı ḫaḫāsız beşer olmaz
- 5 Ḥaḫ bu ki bugün naẓm-ı nizāmiye müşābih
Naẓmi yine naẓmuñ gibi naẓm-ı güher olmaz

943- Nev' -i diḡer der ān ḫāfiye-yi incā lām revī

Mef' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ulün

- 1 Ḥaḫ ehli olan kimsede bāḫıl 'amel olmaz
'Aḫıl durur ol anda ki ṫül-i emel olmaz

- 2 Velhâşıl o kim ʿâkı̄l ola derbider olub
Dünyâ ciheti çün ebedî mübtezel olmaz
- 3 Derse kişi kim cümle murâd it ola hâşıl
Her istedigi bir kişinüñ mâhaşal olmaz
- 4 Her kim ki hevâya yeke yelmekden ayağı
Pürebleh olsa nola ebleh kehl olmaz
- 5 Dersün ki görem bir kerem-i aʿyân nümândan
Nazmi o hevesten yûri var vazgel olmaz

944-Nazîre

Mefʿülü Mefâʿîlü Mefâʿîlü Feʿülün

- 1 Yâr isteme ağıyârsız ol mâhaşal olmaz
Kim cevr ü cefâsız gönül aşlâ güzel olmaz
- 2 Didüm baña bir bûse ʿatâ eyle efendi
Biñ şîve vü nâz ile didi mâhaşal olmaz
- 3 Hiç umma gönül bûs-ı dehânın o nigârün
Var yoq yire saʿy itme aña vazgel olmaz
- 4 İrmez ne kadar kılsa taleb devlet-i vaşla
Derd ü gam ʿaşk ile şu kim mübtezel olmaz
- 5 Nazmi gibi yolına olur ʿaşk ile yârün
Pes ʿaşıq-ı divânede bîm-i ecel olmaz

945-Nazîre

Mefʿülü Mefâʿîlü Mefâʿîlü Feʿülün

- 1 Gün yüzüne hüsñ ile cihânda bedel olmaz
Rüşen bu ki ey meh saña beñzer güzel olmaz
- 2 Bu hüsñ ü hulq ile perî birle ferîşte
Sen cân-ı cihân rûh-ı revâna bedel olmaz
- 3 Hüsñ ile ser âmed güzele gerçi ki had yoq
Senden güzel ey şüh güzel mâhaşal olmaz

- 4 Her dem ider āvāze hevāñ ile bu göñlüm
‘Uşşāka nigārā bu qader hoş ‘amel olmaz
- 5 Lütf eyle bu Naẓmiye begüm buse-i la‘ lüñ
Bunuñ gibi ihsāna pes andan maħal olmaz

946-Nazīre

Mef‘ ulü Mefā‘ ilü Mefā‘ ilü Fe‘ ulün

- 1 Hüsñ ile eger çi saña beñzer güzel olmaz
‘Aşq ile cihānda baña daħı bedel olmaz

217-a

- 2 Hüsñ ile mülk-i kūyuñda uçarsa daħı ey māh
Gün gibi bu rüşendür o senden güzel olmaz
- 3 Çeşm ü dehen ü zülfüñ olursa nola zikrüm
‘Uşşāka nigārā bu qadar hoş ‘amel olmaz
- 4 Zülfüñ hevesi ‘ömre sürerse nola ‘ömrüm
Miskīn dile anuñ gibi tül-i emel olmaz
- 5 Naẓmi nazar İtdi kçe nice olmaya hayrān
Kim şehd-i lebün gibi muşaffā ‘asel olmaz

947- Nev‘-i dīger der ān kāfiye-yi incā nün revī

Mef‘ ulü Mefā‘ ilü Mefā‘ ilü Fe‘ ulün

- 1 Haddüñ gibi bir nāzük ü ra‘ nā semen olmaz
Hattüñ bir hūb u muṭarrā çemen olmaz
- 2 Çok sımbeden hūb güzel gerçi ki ammā
Bir sencileyin gül gibi gibi nāzük beden olmaz
- 3 Gülzār-ı cemāl içre ruḥ u cebheñe hemtā
Bir taze vü hūş-ter semen ü yasemen olmaz
- 4 Cismüñ ki senüñ penbeden aq hem daħı yumşaq
Bir ancılayın nāzük ü ter nesteren olmaz

- 5 Vaşfuñla eyā hüsrev-i hübân-ı cihānum
Nazmi gibi bir nāzük ü şīrīn sühān olmaz

948- Nev^ç -i dīger kâfiye-yi bā redif ü vaşl u hurūc u mezīd incā rā harf revī

Mef^ç ülü Mefā^ç ilü Mefā^ç ilü Fe^ç ülün

- 1 Ümmīd-i vişāliyle bugün zārileriz biz
Efkār-ı firāk ile dilfigārlarımız biz
- 2 Şevk ü feraḥa gönümüz itmez heves aşlā
Endūh u ḡam-ı yār ile kim yārlarız biz
- 3 Dildār işigi kim o der-i dār-ı şifādur
Yatsak nola ol derde ki bīmārlarız biz
- 4 Yārūñ lebi üstinde ḡubār-ı ḥatt-ı sebzūñ
Ḥayrānı olub vākıf-ı esrārlarız biz
- 5 Dendān u leb-i yār durur fikrimiz ekşer
Nazmi dūr ile ḥarīdārlarız biz

949- Nev^ç -i dīger der ān kâfiye-yi incā şın revī

Mef^ç ülü Mefā^ç ilü Mefā^ç ilü Fe^ç ülün

- 1 Bugün niçe oñmadıḡ olan başlarız biz
Oñmaḡ egni ellemege başlarız biz
- 2 Bātında bezm-i ḥālimizi kimsene bilmez
Zāhirde egerçi niçe ḡallāşlarız biz
- 3 Ol kim vire ser sırrı ç ayān itmeye hergiz
Anuñla ol üslub ile sırdāşlarız biz
- 4 Ḥaḡ yola gidenler o yolın pāk idenler
Her ḡandeyise anlara yoldaşlarız biz
- 5 Bir zāt-ı şerīfün idecek vaşf-ı laḡīfūñ
Nazm ile hemān Nazmi güher-pāşlarız biz

950-Nazîre

Mef' ulü Mefâ' ilü Mefâ' ilü Fe' ulün

- 1 Câm-ı meyle cem gibi ' ayyâşlarız biz
Öz başına sultân niçe o başlarız biz
- 2 Elden kıomazız câm-ı meyi bezmde şâfî
Yârân şafâyile ayakdâşlarız biz
- 3 Taşvîrini her naqşı revân-bağş nigâruñ
Deyr-i dile naqş idici naqqâşlarız biz
- 4 Cânâna revân eylemişüz ' aşk ile cânı
Yoluñda anuñ bir niçe yoldâşlarız biz
- 5 Bizden o güzel yüz çevirüb gıtdi be Nazmi
Bir devleti dönmüş niçe kıallâşlarız biz

951-Nazîre

Mef' ulü Mefâ' ilü Mefâ' ilü Fe' ulün

- 1 Câm-ı mey-i ' aşkunla ki ' ayyâşlarız biz
Cem birle bu devr içre ayakdâşlarız biz
- 2 Yoluñda senüñ cân virürüz ' aşk ile cânâ
Bu yolda yürür bir niçe yoldâşlarız biz
- 3 Taşvîriñi naqş eylemişüz gözde gönülde
Od u şuya naqş idici naqqâşlarız biz
- 4 Terk eylemişüz ' âr ile nâmusı yoluñda
Bî-guşşa vü bîgam niçe o başlarız biz
- 5 Dür dişleri evşâfını Nazmi o nigâruñ
Nazm eyleyecek sözde güher-pâşlarız biz

952-Nazîre

Mef' ulü Mefâ' ilü Mefâ' ilü Fe' ulün

- 1 Hicrânuña düşmüş niçe o başlarız biz
Devletten ırak tâli' i yok başlarız biz

- 2 Ayağına yüz sürmege irmez elimiz āh
Elden ne gelür devleti yoğ başlarız biz
- 3 La^ç lūñ Őekerin görücek ey hüsrev-i hūbān
Tūṭī gibi Őirīn sühane başlarız biz
- 4 Şol zāt-ı Őāfībađı ki zıkr itdi gimizçe
VaŐf-ı leb-i la^ç lūñde güherpāşlarız biz
- 5 Dil vireli hüsnuñe gülsitān oğur olduğ
Būlbüllerle Őimdi sebđdāşlaruz biz
- 6 Cānā ğam-ı cevruñle giriftār-ı belāyuz
Cāndan acımıŐ bir niçe yoldaşlarız biz

218-a

- 7 Devrinde bugün Nağmi süleymān zamānuñ
Var bekleñmez cem gibi ^ç ayyāşlaruz biz

953-Der bađr-i hezec müseddes ^ç arüz u đarb-ı mađşūr tađṭiyeŐ mefa^ç ilün
mefa^ç ilün mefa^ç il der řāfiye-yi müreddef be elf

- 1 Ne dem kim iŐide bir muğriğ āvāz
Olur her ^ç aşkı olan aña demsāz
- 2 Hāđīkatte olur memdūđ-ı ^ç ālem
Şu ^ç ālim kim ola ^ç ilm ile mümtāz
- 3 Tūtulmaz dam hırŐ-ı dehr döne
Şu dil murđı kim ide yüce pervāz
- 4 Demādem uya ol kes kim hevāya
Olur her kārı anuñ yel ile poyraz
- 5 Ğam u teŐviŐi çoğ olmağladur
Ola dünyāya anuñ hırşı kim az
- 6 Olur iblīs mişli işi telbīs
Ola bir Şağş-ı bedsiret ki ğammāz

- 7 Ğidā-yı rūḥ olur Naẓmi ne dem kim
Ser āġāz eyleye bir hūb āvāz

954-Nazīre

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' il

- 1 İşte ' aşkı olan muḥriḳ āvāz
Olur hep yana yana aña demsāz
- 2 Dīni olmaz ger kes miŝāli
Hümā himmetler eyler yüce pervāz
- 3 Alur rūm ilili her yerde ŝikārın
İnādın toġan olur anda ŝebbāz
- 4 Şu' ālem kim ola ' ilm ile ' āmil
Olur ol sa' ādet birle mümtāz
- 5 Hāzer kıll Naẓmiyā hemdemliginden
Şu ŝaḥŝ-ı bed feā' lüñ ki ola ġammāz

955-Nazīre

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' il

- 1 Ḥaddüñ güldür ḳaddüñ serv-i serefrāz
Güzel sensin güzeller içre mümtāz
- 2 Dikendür aramızdan ŝol ḥasūdı
Gel ey serv-i serefrāz eyle ifrāz
- 3 Ḥaṭṭuñ vaşfında her şi' r-i laṭīfüm
Güzel her ḳande bulursuñ oḳı yaz
- 4 Benüm bildürdi āhum neydegim ben
Olaldan sāz ' aşḳuñ birle demsāz
- 5 Hevāsına düşelden sen hümānuñ
İder dil murġı her dem yüze pervāz
- 6 İdersüñ sen ki cevruñ baña çok çok

İdeydün bâri ki geh lütfuñ az az

- 7 Bu Nazmiye be her zâlim hey âfet
İdersin bir niyâz İtdi kçe biñ nâz

956- Nev^ç-i dîger der kâfiye-yi müreddef be vâv zâ revî

Mefâ^ç ilün Mefâ^ç ilün Mefâ^ç il

- 1 Dem-i vaşluñ durur bir ^çıyd u nevrüz
Aña irer olanlar bahtı fîrüz
- 2 Senüñ bir genctür ^çaşkuñ ki cānā
Benüm cānumda olmuşdur o merküz
- 3 Ruḡ-ı gülnāruñ ey dildār-ı mehveş
Şafā bezminde bir şem^ç -i dîlfirüz
- 4 Kemāndur kaşuñ ey dilber ki olmuş
Aña her gerçegüñ bir tîr-i dildüz
- 5 Çouyusın Nazmi yüz Sürüb ayağüñ
Efendi bir kuluñdur ol eli uz
- 6 Bir olur geldiğinde fenn-i ^çaşka
Kühen pîr ile bir tıfl-ı nev āmuz
- 7 Dilinden kim gele her dem şovuk söz
Dili olur o şaḡşuñ nitekim buz

957- Nev^ç-i dîger der kâfiye-yi müreddef be yâ zâ revî

Mefâ^ç ilün Mefâ^ç ilün Mefâ^ç il

- 1 Urırsa yâr her dem zincîr-i tîr
Helâke tiz irer bu cism-i nâçiz
- 2 Zamân-ı ḡüsni gâfil çağlar ol yâr
Anı añmaz ki ol çağlar geçer tiz
- 3 Dili yelter hevâya dembedem āh

O dildârımda şol zülf-i dilâvîz

- 4 Hevāya yelteyüb zülfini yārūñ
Olur bād-ı āh her dem fitne engîz
- 5 Çeküb şîrîni Ferhâduñ elinden
Alub hüsrevlük itmiş hayli pervîz
- 6 Bugün ol hüsrev-i şîrîn dehânuñ
Hattıyla kan yaşum gülgün u şebdîz
- 7 Şifâdur şâfî şehd-i la' l yārūñ
Kelâm it anda Nazmî hikmet âmîz

958-Der baħr-i hezec ' arüz u darb-ı mahzûf taḫṫiyeş mefâ' ilün mefâ' ilün
fe' ulün der ḳâfiye-yi mücerred zâ revî

- 1 Doḳınur saña çok şerri niçe kez
Fesâd ehliyle ey ğâfil yeter gez

218-b

- 2 Ne deñlü şıgmazisek degme yire
Terk bir çâh olıardur iki kez
- 3 ' İbâdet isteyen kimse idinür
Ferâgat köşesin kendüye merkez
- 4 Güç olur intizâr eyvây anuñ çün
Demişler inttizâra mevt-i aḫmez
- 5 Ölmeden kaçmağ olmaz Nazmiyâ āh
Cihânda kimse olmaz çünki ölmez

959- Nev' -i dîger der ân ḳâfiye-yi incâ mâḳbel revî meksür

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ulün

- 1 Hevâdan ki olmayavuz dur hergiz
Belâdan olmazız hâlî ebed biz
- 2 Bulurdı ḫaḳḳı bilürdi ḫaḳîḳat

Eger insān degülmüş idi ʿāciz

- 3 O kes kim olmaya bir nīk ḥaṣlet
Olur yanında her bed-fiʿl cāiz
- 4 Be yoldaşlar yamān yoldaştan imdi
Siz aṣlā yolda ġāfil olmayasız
- 5 Ḥasūda Nazmiyā ne çāre itseñ
Diken olduĝ gözine uş anun biz

960- Nevʿ -i dīĝer ḳāfiye-yi be vaşl u ḥurūc zā revī

Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Feʿ ulün

- 1 Vefālar eyleñ ol señ cefāsız
Cefālar itmesün hep hey vefāsız
- 2 Dayanma ḥüsnüñe cānā dayanma
Beḳāsızdur Güzellük çün beḳāsız
- 3 Senün kim ʿaşḳuña düşdi gönül āh
Baña bir derd Olubdur ol devāsız
- 4 Nazardan gitme gel ey dilrübā kim
Dil ārām idimez sen dilrübāsız
- 5 Efendi ḥidmetünden eyleme dūr
Ki bendüñdür Nazmi riyāsız
- 6 O cānāndan ki ayrıldum ben ansız
Cüdāyum kendü cānumdan gümānsız
- 7 Görüb kim sevdüm ān-ı ḥüsnin anı
Olur mı ol ki ola bir an ansız
- 8 Nedem mihr ü vefā ańsam o mihrü
Baña cevır ü cefā eyler oransız
- 9 Dütā olmayacaĝ ḳad gönüllere āh
İrişmez yīr atılmaz çün kemānsız

- 10 Dehânından nigâruñ umarum bûs
Olinca Nazmiyâ nâm u nişânsız

961- Müreddef der kıâfiye-yi mücerred incâ râ revî

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ulün

- 1 O kes kim mâil-i şûr u şer olmaz
O yüzden anda bir derd-i ser olmaz
- 2 O kimse ki olmaya dünyâya hırşu
Ol iken t̄alib-i sîm ü zer olmaz
- 3 O kim ' uzlet diler pes aña hergiz
K̄anâ' at künci gibi bir yer olmaz
- 4 H̄aķıķat birle zıkr-i h̄aķ gibi hiç
Daħı bir özge gönül egler olmaz
- 5 Nejâdında o kim Nazmi ola kim
Nihâdında anuñ bir cevher olmaz

962-Nazîre

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ulün

- 1 Saña hemtâ güzel bir dilber olmaz
Senüñ z̄ātuñ gibi bir cevher olmaz
- 2 Cihân mihrûları Güzellük ile
Saña ay âfitâbum hemser olmaz
- 3 Efendi kullaruñda baña hemtâ
Senüñ cevruñ çeker bir çâker olmaz
- 4 Yalancı pîrezen dehre iden meyl
H̄aķıķat gerçek er olmaz
- 5 Bu Nazmi vaşf-ı z̄ātuñ ki İtdi anuñ
Bu Nazmi gibi nazm-ı cevher olmaz

963- Nev' -i d̄iger der ân kıâfiye-yi incâ mîm revî

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

- 1 Ölüm fikrin idenler bī-ğam olmaz
Ölem diyenler aşlā hürrem olmaz
- 2 Sever dünyāyı ol kes kim ziyāde
Anuñ göñlinde aşlā ğam-ı kem olmaz
- 3 O kim olmaya insāniyyeti hiç
Bahāyum gibi olur ādem olmaz
- 4 Olur haddeden birün āh-ı derūnı
Göñülde ' aşkı olan öpsem olmaz
- 5 Şu kes kim Nazmiyā olmaya ğāfil
O mā' kıl ile aşlā mülzem olmaz

964-Nazire

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

- 1 Dem-i vaşla irer bir hoş dem olmaz
Cihānda andan özge ' ālem olmaz

219-a

- 2 Reh-i ' aşk içre ğam çoktur velikin
Ĝam-ı hicrāna beñzer bir ğam olmaz
- 3 Perī peyker güzeller sevmeyenler
Behāyum tendür aşlā ādem olmaz
- 4 Ne bilsün ' aşıkuñ hālet-i ' aşkın
Harīm-i ' aşka ol kim mahrem olmaz
- 5 Kō Nazmi zāhid ile ' aşk bahşin
Ki ma' kıl ile nādān mülzem olmaz

965-Nazire

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

- 1 Dile dilber gibi bir hemdem olmaz

Dem-i vaşlına irer hem dem olmaz

- 2 Mey ü maḥbūba mey İtdügi her dil
Budur kim andan özge ʿālem olmaz
- 3 Didüm pür ğamdur aġyāra kuşlama
Gülüb didi ki bī-ġam ādem olmaz
- 4 Göre çün yārı aġyār ile ʿāşık
Aña andan eşedd muhlik ġam olmaz
- 5 Ben ol dildārı Nazmi görmeyince
Göñül def -i ġam İdüb ḥurrem olmaz

966-Nazīre

Mefāʿ īlün Mefāʿ īlün Feʿ ūlün

- 1 Şu dilden dembedem ġam kim kem olmaz
O dil bir laḥzā şād u ḥurrem olmaz
- 2 Kişi derd ile ġamlar çekmeyince
O hergiz ḥāl bilmez ādem olmaz
- 3 Bu nefsi-i şom her demde diriġā
Hevāya yeltenür hiç öpsem olmaz
- 4 Sükün üzre karar idem diyenler
Hevāyilerle hergiz hemdem olmaz
- 5 Bu dünyā dār-ı ġamdur Nazmiyā āh
Anuñ çün hergiz ādem bīġam olmaz

967-Nazīre

Mefāʿ īlün Mefāʿ īlün Feʿ ūlün

- 1 Bu ʿālem içre bīġam ādem olmaz
Beher ḥāl ādem olan bī-ġam olmaz
- 2 Göñül ġam çek dilerseñ ādem olmağ
Kişi ġam çekmeyince ādem olmaz

- 3 Bu dünyādan kişi el çekmeyince
Göñül def -i ğam İdüb ħurrem olmaz
- 4 Cihān teşvīşine düşen göñüller
Dem olmaz kim ğam ile hemdem olmaz
- 5 Cihān teşvīşinüñ şerri durur āh
Göñülde Nazmiyā ğam ki kem olmaz

968-Nazīre

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

- 1 Göñül cevruñden ašlā bī-ğam olmaz
Anuñcün nālesiz ol bir dem olmaz
- 2 Seni aġyār ile görür demādem
Diriġā cān-ı ' aşıġ bī-ğam olmaz
- 3 Seni ey serv-i gülruġ görmeyince
Dil ü cān ' andelībi ħurrem olmaz
- 4 Bu ben dilġasteye ey cān řabībi
Leb-i la' lüñ gibi bir emsem olmaz
- 5 Bu Nazmi cām-ı ' aşıkuñ nüş idelden
İder dīvānelükler öpsem olmaz

969- Nev' -i dīġer der ān řāfiye-yi incā nün revī

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

- 1 Sen olmayınca ġazı-ı gülşen olmaz
Seni hem görmeyice gülşen olmaz
- 2 Dil ü cān murġına ey şūġ u şengül
Cemālün gibi zībā gülşen olmaz
- 3 Saña her dil viren kişide cānā
Benüm gibi muġabbet cāndan olmaz
- 4 Özin ' aşıġ ki ide ma' şūġa teslīm
Olur birlük ide sen ben olmaz

- 5 Bu Nazmi neylesin gülzârı sensiz
Yeri çün ‘ andelîbüñ gül-ğen olmaz

970- Nev‘-i dîger kâfiye-yi be vaşl u ħurûc incâ râ revî sîn vaşl u zâ 4urûc
Mefâ‘ îlün Mefâ‘ îlün Fe‘ ülün

- 1 Gönül bir dem ğam-ı dilbersiz olmaz
Belî bir memleket serversiz olmaz
- 2 Dile bîĥadd ğam ile ğuşşa uşsa
Nola kim pâdişeh leşkersiz olmaz
- 3 Nola ĥâtırda olsa ĥatt-ı dilber
Ĥazîne lâ-cerem deftersiz olmaz
- 4 Ĥayâl-i zülf-i dilber olsa dilde
Nola keştîdür ol lengersiz olmaz
- 5 Nola dilbersiz olmasa bu Nazmi
Ki zîrâ ehl-i dil dilbersiz olmaz

971- Nev‘-i dîger der ân kâfiye-yi incâ nün revî
Mefâ‘ îlün Mefâ‘ îlün Fe‘ ülün

- 1 O cānān kim ĥayâli sensiz olmaz
Ne Şübhe cāndur ol cān bensiz olmaz

219-b

- 2 Anadan böyle mi doğduñ ki ey dil
Çarındaşuñ gibi ğam sensiz olmaz
- 3 Dilüñ āhı nola dūd ile gelse
Yel olunca gemi yelkensisiz olmaz
- 4 Cüdâ olur mı yâr aġyârdan kim
Cihān bâğında gül dikensisiz olmaz
- 5 Çoma dil dilberüñ ĥaddi ĥayâlin

Ki bülbül Nazmiyâ Gülşensiz olmaz

972- Nev' -i dîger der kâfiye-yi müreddef be elf incâ râ revî

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

- 1 Beni bilsem niçün ol yâr bilmez
Meger sevdiğüm ol dildâr bilmez
- 2 Beni bilmez nigârüm ya bilürse
Hâkîkî ' âşık-ı dîdâr bilmez
- 3 Odur ' âşık ki ma' şûkından özge
Cihân içre dağı deyyâr bilmez
- 4 Şu ' âşık kim ola ' aşkında şâdık
O hergiz kimse-i ağıyâr bilmez
- 5 Sa' âdet ehli ola şu kel Nazmi
Cihânı yok bilür ol var bilmez

973- Nev' -i dîger der ân kâfiye-yi incâ hâ revî

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

- 1 Benüm mihr itdi güm ol mâh bilmez
Nedendür her dem âhum âh bilmez
- 2 O dilber kendü için olduğın âh
Demâdem eyledigüm âh bilmez
- 3 O şâh-ı hüsn dildâra dil ehli
Kul olmağ gibi ' izz ü câh bilmez
- 4 Görülmez ol şâh-ı hübân kadar âh
Bugün bir kader-i devlethâh bilmez
- 5 Sa' âdet ehli oldur Nazmiyâ âh
Ki dergâh-ı vezîr ü şâh bilmez

974- Nev' -i dîger der ân kâfiye-yi incâ nün revî

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

- 1 Beni gönline ol cānān götürmez
Anuñçün yanına bir an götürmez
- 2 Gören nūr-ı cemālin muşţafānuñ
Kim ola kim aña ĩmān götürmez
- 3 Şafāyile feraḥ didiklerin āh
Diler hergiz ğam-ı hicrān götürmez
- 4 Sürer tiz çek anı devrān götürmez
Şu ki andan kimsene şükrān götürmez
- 5 Şafāsın Naẓmiyā gör bādenüñ kim
Dile ğam didigüñ bir an götürmez
- 6 Budur şāfī mey içdügüm benüm kim
Dile mey ğuşşa-yı devrān götürmez

975- Nev^ç -i dīger der ān kâfiye-yi incā nız revī

Mefā^ç ĩlün Mefā^ç ĩlün Fe^ç ũlün

- 1 Benüm zārılığum cānān götürmez
Belī her dem belāyı cān götürmez
- 2 Gönül қо vaşl u hier aḥvālını kim
Olur olmaz sözi cānān götürmez
- 3 Demādem eyleme mecliste zārī
Gönül bızār olur yārān götürmez
- 4 Yeter nüş eyledüñ cānān ile cām
Gönül bu ‘ālemi devrān götürmez
- 5 Vefā resmini Naẓmi aña yāre
Laṭīfe itmegi sulţān götürmez

976- Nev^ç -i dīger der kâfiye-yi mücerred incā nün revī

Mefā^ç ĩlün Mefā^ç ĩlün Fe^ç ũlün

- 1 Fenâ ehline pîrâhen gerekmez
Niçe pîrâhen evvel-i ten gerekmez
- 2 Fenâsın dağı fikr itmek gerekdür
Dil-i âdem demâdem Şen gerekmez
- 3 Düzen virmek özine kâr-ı zendür
Er olan keste kâr-ı zen gerekmez
- 4 Gönül açılmağa açık gerek göz
Ne Şübhe câna bî-rûzın gerekmez
- 5 Cihânda künc-i ‘uzlet gibi Nazmi
Bu ben miskîne mesken gerekmez

977-Nazîre

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Fe‘ûlün

- 1 Kişinün yoldaşı düşmen gerekmez
Hele ben ol yola düşmen gerekmez
- 2 İkilikten ‘âşık birle ma‘şûk
Geçe hiç arada sen ben gerekmez
- 3 Yüzi güllerledür gülşende şafası
Baña gül yüzlüsüz gülşen gerekmez
- 4 Güzeldür simten olmağ güzeller
Velikin dilleri âhen gerekmez
- 5 Degince sînesine sîne yârün
O dem arada pîrâheni gerekmez
- 6 Hevâ-yı zülf-i dilberde yeler çün
Dil-i miskîne pes mesken gerekmez
- 7 Dili dilber ki deldi tîr ile
Didi ki câna bîrûzın gerekmez
- 8 Deme ol bîvefâya pür şafâdur
Bu söz Nazmi aña senden gerekmez

- 9 Baña bir zen ki biñ men zer viremen
Çü merdem aña dil virmen gerekmez

978- Nev^ç-i dīger der kâfiye-yi müreddef be elf nūn revī

Mefā^ç ilūn Mefā^ç ilūn Fe^ç ulūn

- 1 Tapuñsuz baña cānā cān gerekmez
Dağı hem ğayrı bir cānān gerekmez
- 2 Baña bir senden özge hūb cānān
Gerekmez ey şeh-i hūbān gerekmez
- 3 Senüñ şol hadd ü haţtuñden cüdā hiç
Baña seyr-i gül ü reyḥān gerekmez
- 4 Senüñ kim vardur bende derd-i ‘aşkuñ
Benüm ol derdime dermān gerekmez
- 5 Bu Nazmi kuluñ olmağdan özge
Efendi dağı bir ‘ünvān gerekmez

220-a

979- Nev^ç-i dīger kâfiye-yi be vaşl incā nūn revī vü elf redif

Mefā^ç ilūn Mefā^ç ilūn Fe^ç ulūn

- 1 Şu kim seyr-i ruḥ-ı hūbāna gelmez
Şu kâfir gibidür ki imāne gelmez
- 2 Gelen meydān-ı ‘aşka merd olandur
Şu kim merd olmaya meydāna gelmez
- 3 Ne bilsün ‘āşkuñ göynüklü āhın
Şu kim ‘aşk ateşine yana gelmez
- 4 Nice düşsün hevā-yı ‘aşka zāhid
Güzel sevmek dil-i nādāna gelmez
- 5 Cihāna Nazmiyā Ferhād gibi

Baňa m̄anend bir dīvāne gelmez

980- Nev^ˆ -i dīger der ān k̄āfiye-yi incā rā revī

Mefā^ˆ īlün Mefā^ˆ īlün Fe^ˆ ūlün

- 1 Ne dem kim dil der-i dildāra varmaz
Döner şol bülbüle gülzāra varmaz
- 2 İder gün gibi rüşen şevk mihrin
Dil ammā aña ol mehpāre varmaz
- 3 Varılmaz sevķ-i ˆ aşķa şöyle bī-eşk
Kişi pes aķçasız bāzāra varmaz
- 4 H̄umāra yolumuz bir çāre maħmūr
Ne dem kim h̄āne-yi h̄ummāra varmaz
- 5 Nider sensiz bu Nazmi kūyuñ ey yār
Ki bülbül gülsüzün gülzāra varmaz

981-Der baħr-i hezec aħreb müseddēs şadr u ibtidā aħreb ü cüz^ˆ -i devem u
pencüm maķbüz^ˆ ˆ arüz u darb-ı maķşūr taķtīyeş mef^ˆ ūlü mefā^ˆ īlün mefā^ˆ īl der
k̄āfiye-yi müreddef be elf

- 1 Her kimde kim ola hırş ile āz
Olur ğamı çok meserreti az
- 2 Sa^ˆ y aña gerek kişide ki ola
Hoş h̄ulķ ile h̄alk içinde mümtāz
- 3 Ol şahş ile yle şöħbeti kim
Kim ide yūriye ˆ izz ile nāz
- 4 Degme kişide haķīķat olmaz
Kimūñle olursa olma hem-rāz
- 5 Yel gibi yelen hevāya her dem
Yelmekle bulur yel ile poyraz
- 6 Ol ki oynaya çalgusuz demādem
Nāsāz olur olma aña dem-sāz

- 7 Yüri yöresine uğrama hiç
Naẓmi ola ol kişi ki ğammāz

982-Der ān baħr incā ʿ arūz u ɗarb-ı maħzūf taḳṭīyeş mefʿ ulü mefāʿ ilün feʿ ulün

- 1 Yoḳluḳ cihetiyle biz ki varuz
Hep varlığımız yoğa şayaruz
- 2 ʿ Aşḳ ile ki düşümüşüz hevāya
Her dem elem ü ğam ile yāruz
- 3 Bir özge hevāya düşmüşüz āh
Kim her dem odur ki bī-ḳarāruz
- 4 Her demde hevāya yelmek ile
Sergeşte vü zār-ı rüzgāruz
- 5 Nerd-i ğama döne döne her dem
Düşmekde yüz ol durur ki rāruz
- 6 Naẓmuñ olub özge ehli Naẓmi
Naẓm ile dürr ü güher nişāruz
- 7 Büyüklenür olurlar bize hep
Biz böyle ki biz delīl ü ħāruz

220-b

983-Der baħr-i recez sālīm taḳṭīyeş müstefʿ ilün müstefʿ ilün müstefʿ ilün
müstefʿ ilün ḳāfiye-yi be redif ü ħurūc

- 1 ʿ Aşḳuñ yolına dil fedā olsun revān hem cānımız
Tek ey ṭabīb-i cān u dil lütf ile ḳıl dermānımız
- 2 ʿ Ālemde derdüñ varken özge devāyı neyleriz
Bīmār-ı ʿ aşḳuz biz yine derdüñ durur dermānımız
- 3 Cām-ı şarāb-ı nāb ile ʿ işretler eylerdük müdām
Ey meh senüñle ḳanı āh ol şevḳ ile devrānımız

- 4 Her ande kim ola perī vīrān olur elbet yeri
Olsa ayālūñ meskeni nola dil-i vīrānımız
- 5 Nazmiye la‘ lūñden nola ger eylesūñ būse ‘ aa
Disūñ ki geh geh gūl saña olsun bu lūtf-ı isānımız

984-Nazīre

Mūstef‘ ilūn Mūstef‘ ilūn Mūstef‘ ilūn Mūstef‘ ilūn

- 1 ‘ İzz ü sa‘ ādetle ademrence ılıb cānānımız
Tā gelmeyince meclise gelmez yerine cānımız
- 2 Būy-ı ser-i zūlf ile yār idūb damağum pūr didi
Var yūri miskīn bu saña olsun bezm-i isānımız
- 3 Bezm-i arāb ire mūdām ağıyāra la‘ lin emdirūb
Göz göre atlu cānımız acıtmasa cānānımız
- 4 īr ü eğāl ü berre bir yerde görmek isteyen
Ağıyār u yār ile bezm seyr eylesūn seyrānımız
- 5 ‘ Ālemde Nazmi biz bugūn mūlk-i belā sulānıyuz
Cān ile dildūr idmete maşūş i oğlanımız

985-Nazīre musamma

Mūstef‘ ilūn Mūstef‘ ilūn Mūstef‘ ilūn Mūstef‘ ilūn

- 1 Gese firāı rūzesi göreydūñ ol cānānımız
İrūb viālī ‘ ıydına urbān ideydūñ cānımız
- 2 Hicre alaldan ol anem eglencemizdūr bezm-i ğam
Anda nağmedūr dembedem feryād ile efgānımız
- 3 Giydükce ol nesrīn beden gūlgūn yaalu pīrehen
Her andeyise cūmleten bu yanına alur anımız
- 4 Vaşlın ki ide isān bize cānbaş olur cānān bize
azır iriūr ol an bize ol eşme-i ayvānımız
- 5 Ol Yūsus-ı mışr-ı bahā kim bende yūz cāndan aña
Dilberler ire Nazmiyā oldur bezm-i sulānımız

986-Müreddef der kâfiye-yi müreddef be elf incâ nûn revî musammaṭ
Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

- 1 Bir dem mi vardur kim benüm gön̄lüm perişân eylemez
Bir cevri mi var kim baña âh ol perişân eylemez
- 2 Bir dilde kim olmaya ğam yâ çekmeye derd ü elem
Çan ağlayub ol dembedem âh ile efgân eylemez
- 3 Derd ile her dem her zamân itsem nola âh u figân
Kim dem mi var yaşum revân ol pürcefâ kan eylemez
- 4 Derdüme yok dermân benüm her dem işüm efgân benüm
Âh ol tabîb-i cân benüm derdüme dermân eylemez
- 5 Mey meclisinde dilrübâ tolu içildikçe baña
Bir bûs-ı la' lin Nazmiyâ lütf İdüb ihsân eylemez

987- Nazîre musammaṭ
Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

- 1 Bir dem mi var tîrûn̄ gelüb bağrum delüb kan eylemez
Bir an olur mu ol beni âzâde-i cân eylemez
- 2 Ey mâh ruhsâr evvelâ mihrûn̄le bugün kim ola
Kim 'ıyd-ı vaşluñda saña cânını qurbân eylemez
- 3 Cândan saña ey yâr-ı cân 'aşık degüldür bî-gümân
'Aşkuñla ol kim her zamân feryâd u efgân eylemez
- 4 Nola iderse her kişi ağıyâr elinden nâlişi
Ol kâfir İtdügi işi hâşâ müslimân eylemez
- 5 Nazmi gibi bir bî-riyâ 'aşık mı dersen sen aña
Ol kim yoluñda dilberâ terk-i dil ü cân eylemez

988-Der baħr-i recez müsemmen cüz' -i maṭvî cüz' -i maħbûn taḫṭîyeş
müfte' ilün mefâ' ilün müfte' ilün mefâ' ilün kâfiye-yi be redif ü vaşl u ħurûc

- 1 Neydigimiz bilürdi ger lütf İdüb ol nigârimuz

Bezm-i belāda bir nefes degülse āh u zārımız

- 2 Göklere irse tañ mıdur nāle vü āhımız bugün
Görmeyeli bir ay durur çünki o şehri-yārımız
- 3 Zülf ü ruḥına dilberüñ yüz sürerüz çü bir nazār
Ḳadr ola cümle leylimüz ‘ıyd ola her nehārımız
- 4 Geçmek olurdu şūfiyā be-i nābdan velī
Her güzeli görince yoḳ sevmede ihtiyārımız
- 5 Ḳadr ile Nazmiyā bugün göḡe irerdi başımız
Ḥāk-i derinde ol şehüñ olsa ger i‘ tibārımız

989- Nev‘ -i dīger der ān ḳāfiye-yi incā nūn revī

Müfte‘ ilün Mefā‘ ilün Müfte‘ ilün Mefā‘ ilün

- 1 Būs-ı lebin revān ider ḡayra o yār-ı cānımız
Yoḡken anı añmaḡa biz aña yarı cānımız
- 2 Neydi yanında dilberüñ neydidimiz bilinmekse
Degülse bir dem āh eger nāle ile fiḡānımız
- 3 Cennete olsavuz daḡı itmezdük bir ārıza
Yār maḡallesinde ger olsaydı meskānımız
- 4 Naḳd-i revānı şu gibi yāre ki eyledüñ revān
Oldur aña revānımız yolına ḡānmānımız

221-a

- 5 Yine o yār-ı cānı ger görürseñ naşīb olub
Cevher-i cān durur aña Nazmi bir irtikānımız

990-Der baḡr-i remel müşemmen ‘ arüz u ḡarb-ı maḡşūr taḳṭiyeş Fā‘ ilātün
fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilāt

- 1 Şol kimse kim ola bu dünyāya anda ḡırş u āz¹⁷
Vardıḡince çoḡalur hiç olmaz anuñ ḡırşı az

¹⁷ 1636/:47-a

- 2 Hāceti olur revā bulur murādın ʿ ākıbet
Bāgāh-ı bīniyāza eyleye her kim niyāz
- 3 Kāfir ile müslimūñ farkı namāz ile durur
Pes nice müslimdür ol kim kılmaya dāyim namāz
- 4 Ehl-i hūkmūñ ekşeri kim zulme māiller durur
Anlar itmezler meger kim hışm-ı haqdan ihtirāz
- 5 Ol saʿ ādet ola mı Nazmi müyesser baña āh
Āhir ʿ ömrümde bende eyleyem ʿ azm-i hicāz

991-Nazīre

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilāt

- 1 Cemʿ -i māl üzre ola bir kesde kim çok hırş u āz
Çoğalır gıtdi kçe anuñ olmaz aşlā hırşı az
- 2 Şimdi bir devletlüye biçiz bir maqşūd için
Bu çoğa geçmez bir ehl-i hācet itse biñ niyāz
- 3 Ehl-i ʿ ırz olan kim ide ʿ arz bir maqşūdını
Bir ğaraż halṭ İdüb olmaz şimdi kimse çāre-sāz
- 4 Şöyle kim var yoktur aşlā aşlı hemdem olmağūñ
Şol kes ile kim kime olursa ide keşf-i rāz
- 5 ʿ Aqıl oldur Nazmiyā kim olmaya ğāfil ebed
Bed-nihād olandan ide dāyim alan ihtirāz

992-Nazīre

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilāt

- 1 Şāhib-i iqbāl olan kim ola ehl-i ʿ izz ü nāz
Behremend olmaz o deñlü andan erbāb-ı niyāz
- 2 Olısar kūtāh olan ʿ ömr ile yeksān āhiri
Ne kadar olsa kişinūñ ʿ ömri ʿ ālemedür az
- 3 Göñli gözi bir kişinūñ kim ola ʿ aşk ile pāk

Aña bir olur haq̄ikat birle ol vaqtin mecāz

- 4 Ey müselmānum deyen kāfir deme dīn ḥarfīn it
Bir kiṣiye ki ide beṣ vaq̄ti ide ferzā namāz
- 5 Merve haq̄kıyçün şafāsı ʿ ömre sürer saʿ y kıl
Nazmiyā tā kim olasın ʿ āzīm-i rāh-ı ḥicāz

993-Nazīre

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilāt

- 1 Ola gelmiş ola ol kim taʿ mesi sīr ü piyāz
Kimseler ol nevʿ a şaḥṣa itmesün ʿ arz-ı niyāz
- 2 İricek bir devlete bir görmedük dūn u denī
Ḥabṣ ile devletlüler içünde bulur imtiyāz
- 3 Kānķı şāḥīb-i cāh kim örgermiş ola rüşvete
Ḥaḳ çün biçāreler haq̄kında olur çāresāz
- 4 Ḥaḳ teʿ alā şaḳlasun şerrinden anuñ kulların
Ola bir ḥükme işi kim bir fitnesāz u ḥīlebāzdur
- 5 Devlet anuñ kim bu dünyā devletine baq̄mayub
Nazmiyā kılmaya haq̄tan ğayrıya ʿ arz-ı niyāz

994-Nazīre

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilāt

- 1 Cān ider ḥoş ḥaz̄z ocānān eyledikçe ʿ izz ü nāz
Cān virür ol ʿ izz ü nāza māḥaşal ehl-i niyāz
- 2 Kerem olub dil bezm-i ğamda nāle itse dembedem
Nola bezmüñ zevķi olmaz olmayınca sūr u sāz
- 3 Çünki bāl olmaz belāsız gül dikensiz sende gel
İtme ağyārından ol dildāruñ ey dil iḥtirāz
- 4 Uyamaz ağyār ʿ uşşākuñ hevāsına belī
İde bilmez zāğ pervāz-ı bülend-i şeh-bāz

- 5 'Aşk fennine düşer her faşl-ı nazmı kış u yaz
Kışsa-i ağıyar u yarı turma oğı turma yaz

995-Nazire

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Yaşlu gözümdeñ yaña gelsün nola ey serv-i nāz
Yaraşur zirā kenār-ı cūda serv-i ser-firāz
- 2 'Arz-ı hüsn İtdi kçe def i zülfün eylersin niķāb
Hey benüm 'ömrüm bize Başdan nedür bu 'izz ü nāz
- 3 Nāzenün nāzı nāzūktür velī oran ile
Hey benüm çok sevdigüm gel nāzuñı az eyle az
- 4 Kātı gönülün āhum ey simin beden nerm idimez
Gerçi olur sūz-ı āhı 'āşıkun āhın güdāz
- 5 Hāk ile yeksān olub ayağına yüz sürmeden
Nazmiyā dildāra kılmaqtur garāz 'arz-ı niyāz

996- Nev'-i diğer der kafiye-yi müreddef be vāv zā revī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 'Aşk ahvālinde gāyet çok durur remz ü rumūz
Yap yap añlar anı ol kim tāze 'āşıkdur henüz
- 2 'Aşık olan her cihetten cān ile olmaķ gerek
Hidmetinde dāyim öz cānānıñ gāyette öz
- 3 Güce görme çarh-ı la' bet bāz ile eyle hāzer
Kim demişler erlük ondur hiledür andan tokuz
- 4 Çok gerekmez i' tidāl üzre gerek sözde mizāh
Haddin aşsa işi lābüdd zehr ider nite ki tuz

221-b

- 5 'Aşk halatında Nazmi kaçsa āhuñdan nigār
Tañ mı varulmaz kenār-ı nāra eyyām temüz

997- Nev' -i dīger der kâfiye-yi müreddef be yâ zâ revî

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilât

- 1 Hıŝma geldigünce kimdür ki ide hıŝmuñla setiz
Ėamzelerden varken yanında anuñ tiğ-ı tiz
- 2 Mıŝr-ı hüsnüñ yūsıfısun sen ki sultānum seni
Sevmiŝimdür kuluñum sensiz baña cāndan ' aziz
- 3 Ŗafha-i haddüñde haŝt resmi degül haŝt-ı Ėubār
Ol müŝennā haŝt çün olmuş muhaŝkaŝ haŝiriz
- 4 Āh bir meŝĖül ŝāhib da' vet olsa def' aten
Sen periye ŝol hasūd-ı deyri gösterse titiz
- 5 Vaŝluña irmezse ger āhir zamānı Naẓminüñ
Bildüre ol derd-i hicrūñ saña rüz-ı resthiz

998- Nev' -i dīger kâfiye-yi be redif ü vaşl u Ėurüc nün revî

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilât

- 1 Bir periŝānuñ Ėamından dil periŝāndur henüz
Bu periŝānluĖda her dem dide giriāndur henüz
- 2 ' AĞlı alub benüm göñlüm periŝān eyleyen
Ādemi dīvāne eyler bir peri-ŝāndur henüz
- 3 ' Ömrümüñ uzunluğı fikr-i ser-i zülf-i nigār
Cismimüñ cānı Ėayāl-i la' l-i cānāndur henüz
- 4 Ey göñül çek şimdi cevrin ŝoñra mihrin göresin
Kim o pır olası mehrü dilber oğlandur henüz
- 5 Naẓmiyā Ėam çeke devrāndan ŝafāyile müdām
Cām-ı cem nüş it ki devr-i şeh süleymāndur henüz

999-Nazire

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilât

- 1 Sevdigüm kim bir melek Ėüy u peri-ŝāndur henüz

Ġuşşa-yı hier ile anuñ dil perişāndur henüz

- 2 Ol melek hūy u peri-rū merdümūñ ‘ aşk ile āh
‘ Aql hayrān dil perişān dīde giryāndur henüz
- 3 Yolına cān terk İdüb dil virdigüm dilber benüm
Bir sitemkār-ı zamān-aşub-ı devrāndur henüz
- 4 Zūlm-i devrāndan Olubdur āh kim hālüm harāb
Cevr-i cānāndan dil ü cān mülki vīrāndur henüz
- 5 Bāde-yi la‘ l ü ğubār-ı haṭṭ-ı dilber Nazmiye
Virdi bir hālet ki andan mest ü hayrāndur henüz

1000-Nazīre

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilāt

- 1 Haṭṭ-ı la‘ lūñ kim senūñ bir āfet-i cāndur henüz
Cānıma göz göre kaşd iden o fettāndur henüz
- 2 Haṭṭ-ı la‘ lūñ olmuş iken cāna bir müşkil belā
Haṭṭ-ı haddūñ daḥı geldi kaşdı ĩmāndur henüz
- 3 Pāyuña yüz sürmek ümmīdiyle cānā cān virüb
Yollaruñda niçeler hāk ile yeksāndur henüz
- 4 Dil perişān zūlfūñūñ olmuş durur efgendesi
Cān daḥı cānā kemān ebrūña qurbāndur henüz
- 5 Cām-ı ‘ aşkuñla senūñ esrār-ı la‘ lūñ şevkine
Cān ile dil dilberā sermest ü hayrāndur henüz
- 6 Haşret-i haddūñle kan yaş dökmeden her dem benüm
Bu kızarmış gözlerüm ‘ ayn-ı gülistāndur henüz
- 7 Ehrimen cem‘ iyle görüb ey perişānum seni
Haṭırı Nazminūñ ol ğamdan perişāndur henüz

222-a

1001-Der baħr-i remel müşemmen 'arüz u ğarb-ı maħzûf taķtıyeş fâ' ilâtün
fa' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün der ķāfiye-yi mücerred

- 1 Eksük olmasun nazardan duħter-i şannâz-ı rez
Kim bu ğamķin ğönlümi devr iĉre ol añlar biraz
- 2 Dilberüñ her ne cevr ü ķahrı var ise ĉeker
Degme derd ile belâdan 'aşık olan ğam yemez
- 3 Āh kim endâzeden artuķ o ķaşı yâyuñ āh
Zaħm-ı tîrin ĉektüm ammâ cānuma ğeĉti bu kez
- 4 Mey müdâm ânide ğamdan ķurtarur her âdemi
Ola şafî ğoş şafâda besleyen bâğında rez
- 5 Bu ten-i zerdüm iĉinde ķalub pür derdüm ki var
Nazmiyâ olmuş durur ol ğüiyâ bir girm-i ķez

1002-Nazîre

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Zaħm-ı tîründen senüñ ey ķaşı yâ dil ğamımız
'Aşık olan her belâdan ğam mı yer hergiz bu kez
- 2 Geydirüb biħadd cefâ ğil' atlerin eĝnüme āh
Cevr-i biendâze ittüñ baña sen niĉe kez
- 3 Bezm-i vaşluñda yeter 'unnâb-ı la' lüñ nuķl-i mey
Hey ğüzel bādâm ĉeşmüñ nitekim ĉeşm-i ĉerez
- 4 Lezzet ile beñzerüm dirlerse şîrîn la' lüñe
Ħüsrevâ řîri em ammâ şekkerüñ başını ez
- 5 Yâd-ı la' lüñle senüñ şarâb iĉer müdâm
Neylesün devr iĉre anuñ ğöñlin ol eĝler biraz

222-b

1003- Nev' -i dîĝer der ân ķāfiye-yi incâ mâķbel revî meksür

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Giryeden hicrinde meyl-i eşküm oldı bir deñiz
Ol nigāra bu dögünmez mâcerāyı bir deñiz
- 2 ‘Aşķ olmayan gönülde olmaz aşlā bir ħurūş
Pes deñiz olur hevā olmasa lâbüdd dib-i diñiz
- 3 Seyr-i dīdār itmege karşı be karşı ol gönül
Yār ile lâzım degül mecliste olmaķ diz be diz
- 4 Kıtlu vaķt olub gele şāyet namāzum kılmaĝa
Yārı yārān öldigüm vaķtin ħaberdār ide siz
- 5 Gülşen-i kūyında ol serv-i gül endāmuñ yine
Her ħasūduñ Nazmiyā olduķ diken gözine biz

1004- Nev‘-i diĝer kâfiye-yi bā redif ü vaşl u ħurūc incā yā ħarf revī

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Ey ħabībüm olma bir dem şoĝbet-i aĝbābsuz
Neydegim olmazdı dāyim muştafā aşĝābsuz
- 2 Gözlerüñ keyfiyyet-i meyden ki tırmaz süzilür
Olur ol bir merdümüñ ‘aynı ki kalmış ħābsuz
- 3 Çeşm-i ‘aşıkta müselsel ki olmaya eşk revān
Olur ol bir çeşmenüñ ‘aynı kim ola ābsuz
- 4 İster ol kim kesb ide şāfī şafā şādī müdām
Bezm-i devr içre ebed olmaz şarāb-ı nābsuz
- 5 Ĥüb-ı elfāz u ma‘ nā birle kim olmaya nazm
Bir ‘arūşa döner ol Nazmi ki ola esbābsuz

1005- Nev‘-i diĝer der ān kâfiye-yi incā dāl revī

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 İsteme bir ‘aşıķuñ olduĝını feryādsuz
Olmadı meşhūr çün şīrīn güzel Ferhādsuz
- 2 Bezm-i ‘aşķuñda nola feryād idersem dembedem

Neydegim bilmez benüm 'aşk ehli çün feryâdsuz

- 3 Sende kim ol çeşm-i pürhışm ola bir 'ayn-ı 'itâb
Ġam degül ki olmaz begüm bir pādşeh cellâdsuz
- 4 Serbeser seyr itse serv-i sebz bâğ u gülşeni
Dilberâ şād olunur dilesen büyü şimşâdsuz
- 5 Hüsrevâ şîrîn lebüñ vaşfinda olmayan kelâm
Ger olursa dürr-i meknün dağı olur dâdsuz
- 6 Bir şi'r ki ola uzak pes aña lâzımdur azık
Nazmiyâ 'uqbâya sen nice gidersin zâdsuz
- 7 Dâdsız bir meyveye beñzer şu bir hüküm ehli kim
Olmaya tab'ında bir lütf ola 'adl ü dâdsuz

1006- Nev' -i diğer der ân kâfiye-yi incâ rā revî

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Gönlüm eglenmez benüm seyr-i cemâl-i yârsuz
Bülbül ârâm idimez zirâ gül ü gülzârsuz
- 2 Yâri ağıyar ile görüb ğam yeme ki olmaz göñül
Gül hemîşe hârsız gencine dâyim mârsuz
- 3 Bir güzeller hüsrevine düşdi bu gönlüm ki âh
Bir dem ârâm idimez ol şüh-ı şîrîn kârsuz
- 4 Âferîn şol pür şafâ 'aşk ehli şâfî meşrebe
Şu gibi bir dem kararı olmaya dîdârsuz
- 5 Âh kim kavlı ü karar İtdi kçe olmaz bir karar
Nazmiyâ şabr u kararum alan ol ikrârsuz

1007-Nazîre

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Gönlüm eglenmez benüm ol şüh-ı şîrîn kârsuz
Telğ olur 'ayşum müdâm ol la' l-i şekker bârsuz

- 2 Nice ārām eylesün bir laḥza cān cānānesüz
Yā nice kılsun qarār u şabr-ı dil dildārsuz
- 3 Ol ṭabīb-i cān olan bekler bekiden dūr olub
Olmuşum dermānda derdā ḳalmışum tīmārsuz
- 4 Cānum olurdı cüdā endūh u ḡamdan ah eger
Görebilsem bir dem ol cānānımı aḡyārsuz
- 5 Nazmiyā dökülmeden sökülmeden var itme ʿār
Ki reh-i maʿ şūḳta ʿāşık gerekdür ʿārsuz

1008-Nazīre

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

- 1 Hemser olmaz serv-i mevzūn ḳaddūne reftārsuz
Ḳande beñzer şehd-i şīrīn laʿ lūne ḡüftārsuz
- 2 Gülşen-i kūyuñ serāser seyr idersem dāyimā
Nola eglemez gönül sen serv-i ḡüluḡsārsuz
- 3 Beklesem kūyuñ seni seyr itmege dāyim nola
Bülbül-i zār olınur ḡülsüz daḡı ḡülzārsuz
- 4 Neylesünler kūyuñı ʿuşşāḳ sensiz ey nigār
Cennet ehli cennete rāzı mıdur dīdārsuz
- 5 Hicriñüñ bīmāridur lütf ile vaşluñ şerbetin
Ey ṭabīb-i cān bu Nazmi ḳalmasun tīmārsuz

1009-Nazīre

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

223-a

- 1 ʿAndelīb-i dil düşelden sen yüzi ḡülzārsuz
Ḥār-ı ḡamda bir dem olmaz ey yüzi ḡülzārsuz
- 2 Çü niçe gelmez gözüm ḡülzār-ı ʿālem serbeser
Seyre çıḡsam serv-i rāsın serv-i ḡoş reftārsuz

- 3 Ey ṭabīb-i cān ḳapuñdan sürme ben dilḥasteyi
Çünkü olmaz dāyimā dārüç-ş-şifā bīmārsuz
- 4 Dostum olsa saña düşmen ḳarīb olmaz baç id
Bu cihānda ḳader bulur çünkü her miḳdārsuz
- 5 ç Ārifīsūñ Nazmiyā yār isteme aḡyārsuz
Çün bilürsin bāḡ-ı dehr gül olmaz ḥārsuz

1010- Nevç-i dīḡer der ān ḳāfiye-yi incā mīm revī

Fāç ilātün Fāç ilātün Fāç ilātün Fāç ilün

- 1 Göñlüm eglenmez benüm devr içre bir dem cāmsuz
Cānum ārām eylemez bir ruḥları gülfāmsuz
- 2 Şöyle kim pür şive vü pür nāz olan bir nāzenīñ
Almaz ayaḡı ele mecliste ol ibrāmsuz
- 3 Murḡ-ı dil şaydına dām itmiş durur zülfini yār
Pes bilür kim şayd olunmaz murḡ zirā dāmsuz
- 4 Müddeç i olduḡca dūr ol serv-i ḥüb endāmdan
Gül den ayru ḥāre döner imdi ol endāmsuz
- 5 Būs-ı laç lin Nazmiyā cānān ki lüṭf itmez baña
Ol o yüzden bī-kerem bir şāhtur inç āmsuz

1011- Nevç-i dīḡer ḳāfiye-yi bā redif ü aşlı vü redif zāyid ü vaşlı u ḥurūc incā hā
revī vü elf redif aşlı vü rā redif zāyid vü sīre vaşlı u zā ḥurūc

Fāç ilātün Fāç ilātün Fāç ilātün Fāç ilün

- 1 Her ne deñlü başına bir rind olsa çāresüz
Bir güzelsiz olmaz ol bir ḳaşı gözi ḳarasuz
- 2 Ḥüb u nāzük ṭabç olan dilber olur ç āşık-perest
Ol beher ḥāl olnur bir ç āşık-ı biçāresüz
- 3 ç Āşık her dem gözünden nola gelse ḳanlı yaş
ç Āşıḳuñ olmaz dili zirā ki hergiz yāresüz

- 4 Pāre pāre olmasun mı ʿāşıkuñ ğamdan dili
Dilrübālar çünki her ʿahdinde olmaz pāresüz
- 5 Bülbüli yoğ bāğa döner küyü her gül yüzlünüñ
Nazmiyā nālān olur bir ʿāşık-ı āvāresüz

1012- Nevʿ-i dīġer der ān kâfiye-yi incā nūn redif zāyid

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

- 1 Her ne dem kim ben olam sen gözleri mestānesüz
Cānum ārām idimez cānā benüm peymānesüz
- 2 Cān bu ʿālemden senüñle lezzet alur yoğsa ben
Cānı cānā neylerüm ʿālemde sen cānānesüz
- 3 Nola ʿāşıklar dolansa çevre yanüñ muttaşıl
Olmaz ey meh-rū bilürsin şemʿ çün pervānesüz
- 4 Şīre kim engürdan ʿaşr ile şāfī ola dūr
Döner ol ʿaşr içre bir bint-i yetīme anasuz
- 5 Nazımum kim yād-ı cām-ı laʿl-i cānbağşuñla āh
Rāhat olmaz rūhum ey rūh-ı revān peymānesüz

1013- Nevʿ-i dīġer kâfiye-yi bā redif ü vaşl u ħurūc incā bā ħarf revī

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

- 1 Ol ħabībüñ kıblemiz yüzi kaşı mihrābımız
Secde-gāh oldur bize bilsün anı aĥbābımız
- 2 Rūşen olur gözümüz pür şevğ olur hem göñlümüz
Her ne gün görsek o yüzi mihr ʿālem-tābımız
- 3 Biz ki ehl-i dilleriz dilber yolında oluruz
Dilbere cānlar virür ʿaşk ile şeyḫ ü şābımız
- 4 ʿĀşıkā şeftalü lütf itse kaçan aġyārımuñ
Çuritur qanını ol dem lebi ʿünnābımız
- 5 Bezm-i devrān içre Nazmi hoş şafāyile müdām

Gül gibi devr eylesün cām-ı şarāb-ı nābımız

1014- Nev' -i dīger der ān qāfiye-yi incā tā revī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 ' Aşq ile tā kim bizim var özge bir hālātımız
Anuñ ile hoş geçer her demde hoş o qatımız
- 2 Hālet-i ' aşkuñ delīlidür bu āh-ı āteşin
Gün gibi rüşendür anuñla aña işbātımız
- 3 Nola idinsün Varub meyhāne-yi muhkem-ħişār
Kim müdām anuñladur cünd-i ğama ğarātımız
- 4 Sāqi-yi meh-çehrenün seyr eyleyiz ' aks-i ruħın
Bezm-i meyde elde şāfī cāmdur mir' atımız
- 5 Nola Pürsüz olsa her söz nazmımızda Nazmiyā
' Aşq hālinden haber virür kamu ebyātımız

1015- Nev' -i dīger der ān qāfiye-yi incā cīm revī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Hāk-i pāy-i yār olaldan başımızda tācımız
Bende-i dergāhı olduq bulmuşuz mi' rācımız
- 2 Şevk ile sürer revān şāfī şafālar cānımız
Güldigünce gül gibi ol ğonçe-i ğannācımız
- 3 Tāli' -i nuhs ile ol mehden bizi dūr itmegin
Tīr-i āha bu felektür dembedem admacamız
- 4 Tekyegāh-ı miħnetün biz bir bilün ebdālıyuz
Tuymuşuz hān-ı ğama yoktur bizim bir acımız
- 5 Fenn-i nazmuñ hüsrevi olduq kemāle irgörüb
Nazmiyā nazm ehli ol fende bizim muhtācımız

223-b

1016- Nev' -i dīger der ān kâfiye-yi incā hā harf revī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Dönse mecliste şafālar birle şāfī rāhımız
Nola anuñla bulur rāhat müdām ervāhımız
- 2 Her ne dem maḥmūr u evkār olub olsaḡ meyzede
Yine meydür eyleyen ol dem bizim ıslāhımız
- 3 Keşti-i dil mevc-i baḡr-ı ġamdan olurdı helāk
Olmasaydı ' aşḡ anda vay eger mellāhımız
- 4 Göz gönül rüşenligi olurdı maḡşūd üzre āh
Virse zū bezme eger ol ruḡları mışbāhımız
- 5 Şoḡbet-i cānānla bulmazdı rāhat rūhımız
Geçmese anuñla Nazmi ' ālem-i ervāhımız

1017- Nev' -i dīger der ān kâfiye-yi incā dāl revī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Seyre ' azm itse revān ol kāmety şimşādımız
Şād olur anı görüb anı dil-i nāşādımız
- 2 Gülşen-i kūyunda āh ol zülfi sünbül yüzi gül
Diñlemez bülbül gibi bir dem bizim feryādımız
- 3 Bir lebi şīrīn güzeller ḡüsrevinüñ ' aşḡına
Cān revān itmekde hep Ferhāddur üstādımız
- 4 Āh kim ser menzil-i ' aşḡuñ olaldan dehrdi
Derddür hem rāhımız her gāh ġamdur zādımız
- 5 Nazmiyā cānān için cān naḡdini itmek nişār
Yār olaldan ' aşḡ ile olmuş durur mu' tādımız

1018-Nazīre

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Ol yüzi gün alnı ay añmaz bizim āh adımız¹⁸
Yıllar aylar gönline bir gün getürmez adımız
- 2 İşiginde ol yüzi gün alnı aya irmez āh
Gerçi kim yerden göğe her dem irer feryādımız
- 3 Āh eger görsek o cānānuñ seferden geldigin
Eyleridük cān metā' ıyla mübārek bādımız
- 4 Görmese biraz kılın ğayr ile āh ol şāh-ı hüsñ
Bir degüldür dise lütfından bilişle yādımız
- 5 Görmeyüb şādī yüzün ağlamak ile geçti āh
Gülmedi hergiz bizim Naẓmi dil-i nāşādımız

1019- Nev' -i diğer der ān kâfiye-yi incā rā revī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Gülşen-i kūyunda bülbül gibi āh u zārımız
Āh kim güş eylemez bir dem o gülruhsārımız
- 2 'Āşıkuñ ma' şūka teslīmi gerek der dāyimā
Ĥağ budur kim hoş güzel söyler bize ol yārımız
- 3 Biz ki bir dilber cefāsıyla dilfigār olmuşuz
Dāyimā anuñ vefāsıdur bizim efkārımız
- 4 Dil diler tīg ile ve sīne deler tīriyle āh
Şübhesiz cān kaşdını itmişdür ol dildārımız
- 5 Naẓmiyā görmek naşīb olursa ol cānāneyi
Nağd-i cān olsun ayağı tozına isārımız

1020- Nev' -i diğer der ān kâfiye-yi incā zā revī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Bībeldür hüsñ ile ol dilber-i ṭannāzımız
Ol güzeller arasında hüsñ ile mümtāzımız

¹⁸ 1636/:47-b

- 2 Dikilmez bir dem o gülruh gülşen-i kūyında āh
Şol hevā-yı serv add ile bülendāvāzımız
- 3 Her ne dem ayağına yüz Sürüb itsek niyāz
Nāza başlar Başdan āh ol dilber-i pürnāzımız
- 4 Ğamz idüb çeşmine anuñ uğradur çeşmine āh
Ğamzesiyle aşıkın ol Ğamzesi Ğammāzımız
- 5 Nazmiyā günden güne gün yüzlüler mihrine āh
Dilde çoğalmağdadur az az hırş o āzımız

1021- Nev[ ]-i dığer der ān āfiye-yi incā sin revī

Fā[ ] ilātün Fā[ ] ilātün Fā[ ] ilātün Fā[ ] ilün

- 1 Bu ılığla kim bizim eksük degül iflāsımız
Var durur mir[ ] āt-ı dilde āh o Ğamdan pasımız
- 2 Öliceğ ünküñ bizimçün yoğ durur bir yas ider
Ölmedin bāri bu āh u eşk itsün yasımız
- 3 Hāsret ile āh o Yūsuf ehrenüñ ya[ ] übveş
Sanki doğınsa deler bu eşk-i Pürelmāsımız
- 4 Ol melek-sīmā perīnüñ būy-ı zülfiyle gelür
Her ne dem gelse nesīm-i rüh-ı uds enfāsımız
- 5 [ ]Aşđ ile Ferhāda kim olmuşdur özge sergüzeşť
Böyle gelmiş gitmiş ekşer Nazmiyā ecnāsımız

224-a

1022- Nev[ ]-i dığer der ān āfiye-yi incā şın arf revī

Fā[ ] ilātün Fā[ ] ilātün Fā[ ] ilātün Fā[ ] ilün

- 1 Derd-i hicrān ile deryā oldu derdā yaşıımız
Bir abāb anda hevāyile pür olan başımız
- 2 Tekye-ĝāh u derd-i miħnettür mekān u cāyımız
Rüz u şeb ĝān-ı belā vü ĝamdur anda aşımız

- 3 Yel gibi yelsek yubursak ger aşığa yukaru
Eşk-i hūnīn birle her dem āhdur yoldaşımız
- 4 ʿĀlem-i vaşlı naşīb olursa ol cānānenūñ
Aña naqd-i cān durur Başdan bizim pādāşımız
- 5 Nazmiyā gāyette rengīn ü laṭīf ü ter durur
Vaşf-ı laʿl-i yār ile her nazm-ı güher-pāşımız

1023- Nevʿ -i dīger der ān ḳāfiye-yi incā gayn ḫarf revī

Fāʿ ilātūn Fāʿ ilātūn Fāʿ ilātūn Fāʿ ilūn

- 1 Āh-ı Pürsūz ile vardur dilde yer yer dāğımız
Yoḳ mudur pes yā bizimde odımız ocağımız
- 2 Gülşen-i ʿaşḳ u muḫabbettür ḫaḳīḳatte bizim
Dost yolında görinen sīne-i Pürdāğımız
- 3 Şāh-ı ʿaşḳız ḳonmışuz derd ü belā şahrāsına
Anda āh āteşin yer yer ḳızıl o tağımız
- 4 Gönlümüz ister ki kūy-u yārdan çıḳmaya hiç
Şöyle beñzer andan alınmış durur ṭoprağımız
- 5 Yāre mecliste ṭolu içsek ider aḡyār reşḳ
Ḳaşd ider almağa Nazmi ol hasūd ayağımız

1024- Nevʿ -i dīger der ān ḳāfiye-yi incā fā revī

Fāʿ ilātūn Fāʿ ilātūn Fāʿ ilātūn Fāʿ ilūn

- 1 Her ne dem devr itmese cām-ı şarāb-ı şāfımız
Ġuşşa vü endūh u ḡam alur hemān eṭrāfımız
- 2 Yolına cānānenūñ cān virmegi kim söylerüz
Bī-ḫilāfız ol ḫaḳīḳattür degüldür lāfımız
- 3 Yār bir ʿālicenāb u biz bir ednā ḫāk-i pāy
İtmesün mi ʿār bizden ol ḳanı inşāfımız

- 4 Sergüzeştî ‘ aşk ile Ferhād u Mecnūn uñ ki var
Böyle geçmiş ekser ehl-i ‘ aşktan eslāfımız
- 5 Nazmiyā yārūñ mülākātın naşīb eylerse haq
Cevher-i cāndur ayağı tozına ithāfımız

1025- Nev‘ -i dīger der ān kâfiye-yi incā kâf revī

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 ‘ Aşk ile halk eylemişdür çün bizi hallâkımız
Geçmeziz biz ‘ aşktan tağyīr İdüb ahlâkımız
- 2 Kulluğa kılmazdı biz kulın kabūl ol şāh-ı hüsn
Olmasa ol devlete fi’l-cümle istihkākımız
- 3 Cāme-i zerrīn giyüb yaqar serāser halkı yār
Od şalub göz göre dehre kaşd ider ihrākımız
- 4 Ayda bir gün görmeziz gün yüzini yıllar geçer
Gün gibi hercāyidür ol şöhre-i āfākımız
- 5 Haṭṭ-ı dilber vaşfi birle qaralandı Nazmiyā
Haṭṭ-ı dilkeş birle cümle şafha-i evrākımız

1026- Nev‘ -i dīger der ān kâfiye-yi incā kâf revī

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Biz ki gerçek ‘ aşıkuz var dilde ‘ aşk-ı pākımız
Bu yalān dünyāda yoqtur hiç kesden bākımız
- 2 Şevk-i mihr ile demādem işiginde ol mehūñ
Göge çıksa yiridür bu āh-ı āteşnākımız
- 3 Dilde derd olduğına dilber cefāsından hezār
Dildür her vech ile bu sine-i şad-çākımız
- 4 Her ne dem öre kalbi ef‘ ā-yı endüh u gam
Zehrini def‘ için anuñ mey durur tiryākımız
- 5 Olmazız ‘ aşkından ol cānānenūñ kaṭ‘ a cüdā

Yollarında tā nişār olunca Nazmi ḥākimüz

1027- Nev' -i dīger der ān ḳāfiye-yi incā lām revī
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Olmuşuz mu' tād derd-i ' aşka ḥoştur ḥālimüz
Ḥāliyā bāk itmez olmuşdur belādan bālimüz
- 2 ' Aşk ile nālān u sergerdān ḥayrān olmada
Vāmıḳ u Ferhād u Mecnūn dur bizim emşālimüz
- 3 Bir efendiye ḳuluz biz kim güzeller şāhıdur
Āsitān-ı devletidür dergeh-i iḳbālimüz
- 4 Ağzı altun deger ol sīm-ten oldur bizim
Ḳāmet ü zülf ü dehānı birle āyn-ı mālımız
- 5 Meylimüz yoḳ zīnete hiç ol belādan Nazmiyā
Lāubāli ' aşıkuz vardur firāğ-ı bālimüz

1028- Nev' -i dīger der ān ḳāfiye-yi incā mīm revī
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Olsa bezm-i meyde ol şūḥ-ı feraḥ fercāmımız
Cāma virür mey şafā bizim durur fercāmımız
- 2 Ol ḥabībūn Ḳa' be -i kūyında ḳurbān olmağa
Cān virürdük ḥaḳ müyesser itse ol bayrāmımız
- 3 Sa' d ḫālī' gün geçürmekdür o meh ruḥsār ile
Ḳanı ol günler ki anuñla geçe eyyāmımız
- 4 Ol yüzi mihr-i cihānārāyı bir gün görmesek
Dilde ḳalmaz āh Nazmi şabr ile ārāmımız
- 5 Şöyle kim ḡam keştigiri birle var hengāmemüz
Ol temāşāda geçer devr içre her hengāmemüz

224-b

1029- Nev' -i dīger der ān ḳāfiye-yi incā nūn ḥarf revī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Mişlidür bir gizlü gencüñ bu dil-i vîrānemüz
‘Aynıdur bir menba‘ uñ bu dīde-i giryānımız
- 2 Қа‘ be -i küyunda olsun ‘ıyd-ı vaşlına revān
Ger dilerse cānımız kırbān için cānānımız
- 3 Ol meh-i nā-mihribāndan dūr-ı devr içre bugün
Göge çıksa yiridür her dem bizim efgānımız
- 4 Döne döne buse alub la‘l-i cānāndan müdām
Acıdur göz göre sāgar bezm-i meyde cānımız
- 5 Def için devrin ğamıyla ğuşşasın Nazmi müdām
‘Ayş u cām-ı nüş ile geçmekdedür devrānımız

1030- Nev‘-i dīger der ān kâfiye-yi incā hā revī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 ‘Āşıkuz biz ‘aşktur ‘ālemde ‘izz ü cāhımız
Māh-rūlar mihridür hem hemdem-i hemsārımız
- 2 Māh-rūlar mihri birle gönümüz pürşevktür
Göklere irer o şevk ile demādem āhımız
- 3 Rūşen olur göz gönül şevk ile anuñ rüz u şeb
Müstedām olsun o yüzi mihr alnı māhımız
- 4 Olmuşuz şahrā-nişīn ‘aşk-ı Mecnūn gibi çün
Anda dūd-ı āhımızdur ħayme vü ħargāhımız
- 5 Dembedem feryāddan Nazmi unuttuğ ‘ālemi
Mest-i ‘aşkuz kendümüzden yok durur āgāhımız

1031- Nev‘-i dīger der ān kâfiye-yi incā yā revī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Genc ü endüh u ğam olaldan mekān u cāyımız
Bir nefes tırmaz bizim derd ile āh u vāyımız

- 2 Bezm-i ğamda ʿayş u ʿiřret birle demler eyleriz
Eşkimüz mey s̄inemüz def āh u nāle nāyımız
- 3 Karşımızdan kim geçer her dem nigār aġyār ile
Derd ü ğam birle geçer ħayfā gün ile ayımız
- 4 Rā kaşına rāyımız yüz sürmedür ol dilberün
Zīsaʿ ādet ger müyesser ide ħaę ol rāyımız
- 5 Pāy-i yāre yüz sürer devlet aña kim vire el
řükr ol devletten alduę bizde Nażmi payımız

1032- Nevʿ -i dięer kāfiye-yi be kayd u vařl u ħurūc incā dāl revī vü rā kayd u mīm vařl u zā ħurūc

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

- 1 ʿAyn-ı zer oldı ğam yār ile rūy-ı zerdimiz
ʿAyn-ı s̄im olub aġardı dīde-i pür derdimüz
- 2 Derd-i hicr-i yār ile eksük degüldür dembedem
Girye vü zār ile eşk-i kerem ü āh serdimüz
- 3 Bir hümā řalʿ at hevāsına ki düşdüñ ol hevā
Ķovmayıser gird-i ʿālemde yer ile gerdimiz
- 4 Medĥ-i ħüsnidür hezār āh ile her dem virdimiz
Diñlemez bir bülbülin līk ol ʿizārı virdimiz
- 5 Vādi-i ʿaşk içre Nażmi biz ki bir kaç merdümüz
Pīrezen dünyāya şol meyl itmeyendür merdimüz

1033- Nevʿ -i diğer der ān kāfiye-yi incā ʿayn revī vü mīm kayd

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

- 1 Her ne dem kim ney sesin gūř ide bu semʿ imüz
ʿAřk derdin añaruz açar hemān dem demʿ imüz
- 2 Lāmiʿ ün-nūr olma düşmen münirün ʿaynidur
Gözlerimiz nūrı olan ol ruĥ-ı Pürlemʿ amuz

- 3 Māh-ı ruḥsārı ḥayālî birle ol bî-mihrũñ āh
Şu' le-i āh oldı ŧimdi ğam ŧebinde ŧem' imüz
- 4 Yār içün aġyār ile eksük degüldür cengimüz
Var o yolda ḥaddin artuġ niçe ḳal' u ḳam' imuz
- 5 İriserdür Naẓmiyā bugün ecel ü aḥsertā
İdiserdür āh kim āḥir periŧāñ cem' imüz

1034- Nev' -i diġer ḳāfiye-yi be vaŧl incā rā revī vü zā vaŧl

Fā' ilātũn Fā' ilātũn Fā' ilātũn Fā' ilũn

- 1 Ma' rifet bābında bir yüzden ki biz ḥāk-i derüz
Yüzümüz kāmillerũñ ayaġına ḥāk iderüz
- 2 Añmazız adımı aŧlā egmeziz nādāna baŧ
Her kemāl ehline ammā boynu baġlu çākerüz
- 3 Kim gedāyuz gerçi kim ammā ŧol aŧlā naẓar
Fıḫrat u ḥilḳatte yekser ŧāḥlarla hemserüz
- 4 Yel gibi yilüb hevāya serkeŧ olmaġ od gibi
İtmeziz biz bir sükũn küncinde ḥāk-i kemterüz
- 5 Bu yalāncı pīrezen dehre ebed meyl itmeziz
Naẓmiyā ol ḥāl ile gerçek erüz gerçeklerüz

1035- Nev' -i diġer ḳāfiye-yi be vaŧl u ḥurũc u mezīd incā lām evvel revī

Fā' ilātũn Fā' ilātũn Fā' ilātũn Fā' ilũn

- 1 Ḥāl-i ' uḳbādan ki bu dũnyāda biz ġāfillerüz
' Ālim-i aḥvāl ālem olmayan cāhillerüz
- 2 Ḥaḳḳa yarar bir ' amelden ġāfilüz ḥayf u dirīġ
Dāyimā beyhũde bed a' māl ile ' āmillerüz
- 3 Ḳāil olmazsaġ eger kim ḥaḳ süre ol ḥāl ile
Merd-i ḥaḳ olmaġa istiḥḳāķı yoġ bātıllaruz

- 4 Hırşımız derdâ ki pîr olduċca efzûn olmada
Her ne görsek hey dirîġâ tıflveş mâillerüz
- 5 Fi' limüzde Nazmiyâ bir mâhaşal yok ħâşılı
Varımız vardı hebâya veh ki bî-ħâşillaruz

225-a

1036-Müreddef der ħâfiye-yi müreddef be elf incâ râ revî
Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Dem mi var ġamdan beni dilber dilfigâr eylemez
Dem mi var cândan beni cānâne bîzâr eylemez
- 2 Nice olmasun dilfigâr ol ki her dem dilberüñ
Derd-i hicrânından özge hiç efkâr eylemez
- 3 Ey dil ol dildâr senden nice a' râz itmesün
Var midur bir şeh gedâdan evvelâ 'âr eylemez
- 4 Ķalbi ol sîmîn-tenüñ âhen durur var ise kim
Âh-ı âşık âh kim bir dem aña kâr eylemez
- 5 Maġşad-ı aġşâ-yı cânına irişmez Nazmiyâ
Ol ki cānânına cān naġdini îşâr eylemez

1037- Nev' -i diġer der ân ħâfiye-yi incâ nün revü mîm ħayd
Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Dem mi var derdüñle göñlüm âh u efgân eylemez
Dem mi var hicrünüñle gözüm yaşını ħan eylemez
- 2 Gün yüzüñ hicri senüñ sergeşte İdüb zerreveş
Bir gün olmaz kim beni ħâkiyle yeksân eylemez
- 3 Sen perîşân İtdi güñ gibi bu ben dîvānenüñ
Ey perî-şân göñlüni kimse perîşân eylemez
- 4 Kākülüñ kim setr ider gāhî lebüñ gāhî ruġuñ
Dem mi vardur kim o ħaşd-ı cān u îmān eylemez

- 5 Leblerüñ cânbağşken bu Nazmi-i dermāndenüñ
Ey ṭabīb-i cân niçün derdine dermān eylemez

1038- Nev^ç -i dīger der ān ḳāfiye-yi incā nīz revī

Fā^ç ilātün Fā^ç ilātün Fā^ç ilātün Fā^ç ilün

- 1 ^ç Aşḳ derdin zevḳ iden ol derde dermān istemez
Zevḳe düşen kendüni āzerde-i cân istemez
- 2 Ehl-i dünyāyile alışmaz ebed ehl-i fenā
Şoḫbet-i nādānı lābüdd ehl-i ^ç irfān istemez
- 3 Gözi giryān olur ekşer āḳıbet fikr idenüñ
Şād u ḥandān olmağı her gāḥ çendān istemez
- 4 Cān virür ḳurtulmağa dünyādan ehlullāh pes
Kim durur ol kim ḥalāş-ı bend ü zindān istemez
- 5 Şuğl-i dünyādan berī olmağa şol ḳaşd itmeyen
Aña beñzer Nazmi kim derdine dermān istemez

1039- Nev^ç -i dīger der ān ḳāfiye-yi incā ^ç ayn revī vü mīm ḳayd

Fā^ç ilātün Fā^ç ilātün Fā^ç ilātün Fā^ç ilün

- 1 Künc-i ḡamda genc-i ^ç aşḳa biz ki vīrān olmışuz
Nice görsün kimseler biz ḥāki vīrān olmışuz
- 2 Döne döne ^ç aşḳ ile demsāz sāz-ı devr olub
Niçe demler meclis-i miḥnette nālān olmışuz
- 3 Pāyine yüz sürmege mihr ile her gün yüzlünüñ
Zerreveş pāymāl olub ḥāk ile yeksān olmışuz
- 4 Māhrü her şehriyār-ı ḥüsne ḳul olmağla
Şehr içinde ḥaylīden meşhūr-ı devrān olmışuz
- 5 Lebleri şīrīn saçı leyli güzeller sevmeye
Anca Ferhād ile Mecnün gibi destān olmışuz
- 6 Biz dağı Ferhād u Mecnün gibi bir dīvāneyüz

‘Aşk ikl̄imine ğam mülkine sulṭān olmışuz

- 7 Bir ḥarābe tekyedür bu dār-ı dünyā Nazmiyā
Gelmişüz bir niçe demdür bunda mihmān olmışuz

1040- Nev‘-i diġer ḳāfiye-yi be elf te‘ sis ü ḥarf daḫīl

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Bir cenāb-ı ehl-i lüṭfa māil olmuşlardanz
Devletinde anlaruñ rüşen dil olmuşlardanz
- 2 Olmuşuzdur ṭālib-i iksīr-i ‘aşḳ eyyām ile
Naḳd-i cān virmekle āḫir vāşıl olmuşlardanz
- 3 Naḳd-i cānı pūte-i ğamda niçe ḳāl itmişüz
Şan‘ at-ı şarrāf-ı ‘aşḳa ḳāil olmuşlardanz
- 4 Cām-ı derd esrār-ı ğam birle şu deñlü ittük üns
Ki anlar gele ğüyyiā āb u gül olmuşlardanz
- 5 Niçe niçe görmüşüz dehrüñ sürür u ğuşşasın
Şanma biz mekrinden anuñ ğāfil olmuşlardanz
- 6 Çekmişüz ‘örf ü izāfetten elümüz māḥaşal
Biz ḳanā‘ at köşesine dāḫil olmuşlardanz
- 7 Ummazız her bī-keremden bāġ-ı ‘ālemde kerem
Biz olardan ḫāşılı bī-ḫāşıl olmuşlardanz
- 8 Nāḫilāftan itmeziz hergiz temennā-yı kerem
Biz selef aḳvāli ile ‘āmil olmuşlardanz
- 9 Bāb-ı istiġnāda yine rāh-ı ‘irfānda bugün
Nazmi derler biz daḫı bir kāmil olmuşlardanz

225-b

- 10 Nāzenīn kim nāzı ‘ādet idine ol nāzenīn
Her dem eyler ḳaşd-ı cān ğāret-i īmān u dīn
- 11 ‘Aşḳa çok nāz ider kim İtdi re çok çok enīn

Nāzenīn nāzın çoğ eyler ‘āşıka az eylemez

- 12 Her ne yire varsa olur anda ‘işret-sāz çok
Hem olur ağyardan her köşede gammāzı çok
- 13 ‘Ālıkına her dem olur cevri birle nāzı çok
Nāzenīn nāzın çoğ eyler ‘āşıka az eylemez
- 14 Nāzenīnün nāzı ço olduğu oldur Nazmiyā
Kim ider şabr u tahammül ‘āşıq-ı miskīn aña
- 15 Anuñ aşlı māhaşal imdi odur kim dāyimā
Nāzenīn nāzın çoğ eyler ‘āşıka az eylemez

1041-Der baħr-i remel müseddes ‘arūz u ğarb-ı maķşūr taķtiyeş fā‘ ilātün
fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilāt der ķāfiye-yi mureddef be elf incā rā revī muķattā‘

- 1 Halk-ı ‘ālemde ne kim var çoğ u az
Az olur kim olmaya bī-hırş u āz
- 2 Devlet anuñ halk-ı ‘ālem içre kim
Bula bir hoş iyilikle imtiyāz
- 3 Olısdur soñına hayrān u zār
Eyleye şol kimse kim bir keşf-i rāz
- 4 Kāim olmaķ bir kişi beş vaķtine
Hakķa her vaķt eylemekdür niyāz
- 5 Şöyle kim bir kes iki yüzli ola
Nazmiyā andan ger gider iħtirāz

1042-Nazīre

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilāt

- 1 Kankı dilber kim ola ol dilnevāz
‘Āşıkuñ derdine olur çāre-sāz
- 2 Nāzenīnün ‘ādetidür ‘āşıka
Nāzūkāne şive ile ‘izz ü nāz

- 3 Zülf-i yâre dest-res bulduñ gönül
 adreb irdüñ kııl aleb  ömr-i derâz
- 4 Ey gönül dünyâya gel meyl itme çün
 Meyl iderseñ bâri olsun hırşuñ az
- 5 Yâr yanında olaydı Nazmi hâş
 Olur idi mişl-i mahmûd u iyâz

1043-Nazîre

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilât

- 1 Her ne vaqtin kim kıılam kııblem namâz
 Fikrüm olur saña aldıgum niyâz
- 2 Zülfüne ey hâşıl-ı  ömrüm senüñ
 Dest-restür muttaşıl  ömr-i derâz
- 3 âmetüñdür bir nihâl-i bâg-ı hüsn
 Meyvesidür şive anuñ bir key nâz
- 4 Raħm kııl ben  âşık-ı biçâreye
 Cevrüñ açu sevdigüm az ile âz
- 5 İhtirâz iderseñ it ağıyardan
 İtme nazmî  âşıkuñdan ihtirâz
- 6 Olmaz aşlı bed olanuñ iyligi
 Bulmaz aşlâ iyilikle imtiyâz
- 7 Umma lüt ile kerem şol kimseden
 Kim ola buhl ile anda hırş u âz

1044-Nazîre

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilât

- 1 Biñ kez eylersüñ baña sen  izz ü nâz
 Biñ o deñlü benden olursun niyâz
- 2 Lütf ile üftâde gönlüm al ele
 Dilnevâz ol dilsitânum dilnevâz

- 3 Serv-i bâğ-ı hüsnsün sen kim senün
Tâzedür kıaddün nihâli kış u yaz
- 4 Okumış yazmış güzel olur güzel
Ey güzel sen dahı tırma okı yaz
- 5 Nazmi sen cânâne-i cāndan sever
Sen benim çok sevdigüm şanursın az

1045- Nev^ç -i dıger der ān kıāfiye-yi müreddef be vāv zā revī

Fā^ç ilātün Fā^ç ilātün Fā^ç ilāt

- 1 Rüz-ı vuşlat ki ol durur ferhunde rüz
Olsa ruzı görsem ol yāri henüz
- 2 İtse naql ağyār-ı keftārın nigār
Hılt olunur şerbete gūyā ki buz
- 3 Olsa ağyār ile nā ki leb-i bülbül
Yār şankim hılt ider helvaya tuz
- 4 Diş biler ^ç aşıklara ağyārsuñ
Gördüğini çalmağ ister ol toñuz
- 5 Yāri her gün görmek için Nazmiyā
Bir yüzini çarh dolanur tokuz

1046- Nev^ç -i dıger der kıāfiye-yi müreddef be yā incā nız zā revī

Fā^ç ilātün Fā^ç ilātün Fā^ç ilāt

- 1 Çekse dilber kıatlüne ger tıg-i tız
Tut biven tız ey gönül itme setiz
- 2 Ol kıyāmet dilrübā benden kaçır
Buluşam anuñla rüz-ı rustehiz
- 3 Üstühān şanurdu cism-i hāk ile
Koyşa gırbāla beni bir hāk bız

226-a

- 4 Kāfire daħı ‘azīz olmak düşer
Ger kişi māl ile olursa ‘azīz
- 5 Çekse Nazmi katlüne dildār tīg
Tut biven şāyed piřmān ola tīz

1047-Der baħr-i remel müseddes ‘arūz u ğarb-ı maħzūf taķķīyeř fā‘ ilātün
fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün der ķāfiye-yi mücerred zā elf revī

- 1 Dāyim olan ehl-i ‘irfān ile gez
Diñle anlardan leķāif niçe kez
- 2 Ehl-i ‘irfān ile hemdem ola gör
Kim olar beyhūde bir söz söylemez
- 3 Şerr işe yiler yürür irlerle hāy
Niçe bir çekmek müdāmı bint-i rez
- 4 ‘Ayn-ı bādemdür diyü bir çeşmi āh
İdinirsün göz göre çeşm-i çerez
- 5 İtme Nazmi bir işi kim niçe kes
İtme teşni‘ görüb niçe kez

1048-Nazīre

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Kānd öykünmüş lebūne çün biraz
Kānde bulursañ ufat başını ez
- 2 Ruħlaruñ reşk ile güller bāğda
Hep giyer al u kızıl reng-i güvez
- 3 Sensin ol rūħ-ı muřavver kim perī
Sen meleksimāya cānā beñzemez
- 4 Pīrezen dehre bu bir sermāyedür
Kim ider her perī peyker bint-i rez

- 5 Sîm tenlerle Selânike biraz
Beñzer ancağ Nazmi zergānı Serez

226-b

1049-Müreddef der kâfiye-yi mücerred incā mîm revî
Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 'Ārif işbu 'āleme 'ālem dimez
'Āleme meyl idene ādem dimez
- 2 'Ālemün şol hoş demin hoş 'ālemin
Hiçe şayar 'ārif olan dem dimez
- 3 Meyl iden bu 'āleme nādān durur
Kim ölüm añmaz ebed ölem dimez
- 4 Tālib olur cife dünyāya o kim
Şol seg-i nefsine bir öpsem dimez
- 5 Hadden artuğ olma şūrīde deyen
Hağ budur kim saña Nazmi kim dimez

1050- Nev'-i dīger der ān kâfiye-yi incā yā harf revî
Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 'Ucb ile bir kes ki halka şey dimez¹⁹
Halk anuñün yāramaz der ay dimez
- 2 Rind olan 'ārif düşüb her bir bezmde
Yir iğer ne bulsa beng ü mey dimez
- 3 Mārveş serd-i pürdür çün zülf-i yār
Kimdür ol kim aña mār-ı şad dimez
- 4 Hey ne müşkil bir kişi kim dāyimā
Nefse uyar nefsine bir hey dimez

¹⁹ 1636/:47-b

- 5 Bir faķire Şimdiki devletlüler
Nazmiyā bir ęon virüb al giy dimez

1051-Nazire

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Düşmen incitse beni bir hey dimez
Baña āh ol dost zīr işi dimez
- 2 'Aşķ derdi birle döndüm meyyite
Kim beni her kim görürse ḥayy dimez
- 3 Olmaya bir kimsenün kim iyliĝi
Kimse anuñ ḥaķķına hiç ey dimez
- 4 Bir faķire dün olan devletlüler
Bir ḳabā virüb Őumı al giy dimez
- 5 Her ne bulsa hiç yaramaz yer iğer
'Ārif olan Nazmi beng ü mey dimez

1052- Nev' -i diĝer der ān ḳāfiye-yi incā rā ḥarf revī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Biz ne zer ne zīb ü ziver gözlerüz
Dür ü cevher gibi dilber gözlerüz
- 2 Şu gibi didāra 'āşķlardanuz
Ḥoş Őafāyile güzeller gözlerüz
- 3 Nāle ile bekleriz yār işigin
Bülbülüz güyā gül-i ter gözlerüz
- 4 Dil Őafā kesb itmek içün dāyimā
Bir gül-endām u semen bir gözlerüz
- 5 Her kişinün Nazmiyā zātında biz
Cevheriyüz çünkü cevher gözlerüz

1053- Nev' -i diĝer ḳāfiye-yi be vaşl u ḥurüc incā elf revī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Derd-i ' aşka mübtelâdur gönümüz
Hey bize özge belâdur gönümüz
- 2 Her hümānuñ yeltenür ' aşkına âh
Hağ bu kim ehl-i hevâdur gönümüz
- 3 ' Āşıkuz dīdāra biz şāfī bezm
Şu gibi hoş pürşafâdur gönümüz
- 4 Fikr-i fāsidden berī olmağ gerek
Çün bizim beyt-i hüdâdur gönümüz
- 5 Hağ bu kim Nazmi güzeller sevmeye
Şıdğ iledür biriyâdur gönümüz

1054- Nev' -i diğer der ân kâfiye-yi incâ

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Dāyimâ güzeller egler gönümüz
Bülbülüz vird-i ter egler gönümüz
- 2 Meylimüz seyr-i cemāl ü hüsnedür
Şanma zīb ü zīver egler gönümüz
- 3 Biz dil ehliyüz demâdem rüz u şeb
Fikr ü zīkr-i dilber egler gönümüz
- 4 Bezm-i devrân içre durmayub müdām
Döne döne sâğar egler gönümüz
- 5 Mâilüz Nazmi güzeller seyrine
Cevheriyüz cevher egler gönümüz

1055- Nev' -i diğer der kâfiye-yi mücerred incâ mīm revī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Mâlımı ol kim yedürmez hem yemez
Hağz ider vârişler andan ğam yemez

- 2 Varyemez şahşuñ yedigi yemegi
Ne kadar aç olsa bir âdem yemez
- 3 Yer tıyunca nānı her dem her hāsīs
Şu veh ü et loğmasın her dem yemez
- 4 Rüşveti olan ulunuñ yemegin
Bilmen ammā rüşveti ol kim yemez
- 5 Devlet anuñ Nazmiyā kim buldıgın
Yer bugün hoş erte için ğam yemez

227-a

1056-Der baħr-i remel müsemmen maħbūn ‘arūz u ğarb-ı maħşūr taķtıyeş
fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilāt der ķāfiye-yi müreddef be elf zā revī

- 1 Ehl odur olmaya nāehl ile bir dem demsāz
Olmaya bilmediği kimseyle hem hemrāz
- 2 Cāh ile māla ğurūr itmeden ölür haķķā
Cāh ile kim ölürsem ehl-i niyāz olına nāz
- 3 Ehl-i şefķat olur ol kim ola anda ĩmān
Hāşıl olur ne kim andan za‘ fā ide niyāz
- 4 Aña ne Şübhe ki islāmı şahīh olmaķdur
Hergün elbet kıla bir kimse ki beş vaķt namāz
- 5 Aña şükr eyle ki Nazmi şuarā içre bugün
Olduķ eş‘ār-ı haķīķī demek ile mümtāz

1057-Nazīre

Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilāt

- 1 Zīsa‘ âdet aña kim dāyim idüb haķķ niyāz
Kıla beş vaķtini hiç eyleme terk-i namāz
- 2 Vay aña kim ola dünyāya nihāyette ğariş
Hırşı ğünden ğüne dāyim çoğalub olmaya az

- 3 Böyle kth olıcağ   omrine   ağldur ol
Kim ider tl-i emeller dn  gün devr  derz
- 4 Bildrr nle ile neydigini her dem h
Bir kişi ehl-i hev ile olunca demsz
- 5 Eyledük Nazmi niçe niçe gzlar seferin
Đađ vire eyleyesn hem sefer-i rh-ı hiğz

1058-Nazre

Fe  iltn Fe  iltn Fe  iltn Fe  ilt

- 1 Nzenine yaraşur her ne đadar eylese nz
Nzk ol nzugi eyleme  ok sevdigüm az
- 2 Zülfün şfteleri đattnı hiç isteye mi
Kim ann biri eceldr birisi   omrdr az
- 3 Sen ser med güzel olduńsa güzeller iđe
Olmuşum ben dağı   şıklar içinde mmtz
- 4 Her ne dem kyuńı yd itse nigr-ı   uřřđ
Terk İdüb gyrı hevyı ider henn hiğz
- 5 Nazmiy gevher-i mağşda irer şunlar kim
Yüz Srb yrn ayağı tozına ide niyz

1059-Nazre

Fe  iltn Fe  iltn Fe  iltn Fe  ilt

- 1 İtse dil nle ile sańa   arz-ı niyz
Bülbül-i gülşen-i đsnn durur ey gülbün nz
- 2 Her ne dem kim dehennden gele bir söz cn
Gyiy gybdan ol demde gelür bir vz
- 3 Rz-ı   ařkuń řanem řanma ki bir gyra diyem
Varken sen kimi varum idinem ben hemrz

227-b

- 4 Bir nefes nâleden olmaz dil-i zârum hâlî
Bezm-i ğamda niye olursa olur ol demsâz
- 5 Seni çoktan sever ey yâr bu Nazmi anuñ
Sen ki çok sevdügisün eyle aña cevruñi az

1060-Müreddef kâfiye-yi bâ redif ü vaşl râ revî
Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilât

- 1 Hemnefes olmasa bir ' aşık-ı ğamhâre kópuz
Her nefes gelmezdi derd ile biñ zâre kópuz
- 2 Bağrı yufka dili nâlân teni ğâyette nañif
Beñzer inşâf bu kim ' aşık-ı ğamhâre kópuz
- 3 Her maqâmı bile seyr eyler o muñribler ile
Bu hevâda yeler âşüfte vü âvâre kópuz
- 4 Yâr geh anı kenârına alur geh dizine
Perdesiz söylese tañ mı sözini yâre kópuz
- 5 Nazmi gibi ğam-ı cânân ile dilhaste olub
Dembedem zârî kıılır derd ile biçâre kópuz

1061-Der bañr-i remel müşemmen mañbün ' arüz u çarb-ı mañzûf tañtiyeş
fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün der kâfiye-yi mücerred incâ zâ revî muñattâ'

- 1 Çüb urursın bize miskîn ki her ğâh birez
Çektüm endâzeden artuğ bu cefâñı niçe kez
- 2 Ğam-ı hañtuñla ölen ' aşık için mâtem ider
Ki benefşe şarınur başına yekser gök bez
- 3 Kând-i la' lüñle senüñ bañş ne şânı ' asilüñ
Ele al sen anı kaptan kaba kóy bañrını ez
- 4 Tutub ayağın ele alsuñ o dem mecliste
Nev-civânum seni gül gibi açar duñter-i rez
- 5 Seni sevdüğini bir ğayra benüm iki gözüm

Nazmi iki gözinüñ birisi olursa dimez

1062- Nev' -i diğ̃er der ān ḳāfiye-yi incā pīṣ ez ḫarf revī meksūr

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Gül için bülbüli ḫār itdi gi gibi 'āciz
Yārūñ ağıyārı elinden çekerüz miḫneti biz
- 2 Güli bülbül ki görür ḫār ile hemdem her dem
Anda her ḫār anuñ gözine olur bir bez
- 3 Baña göz göre belā oldı ḫasūduñ ğamı āh
Göreyin anı ki ḳurtulmaya ğamdan hergiz
- 4 Ser-i kūyunda ki ben 'aşḳ ile bir nāle ḳılam
Yāre yārān diyesiz neydigimi ol dem siz
- 5 Nazmiyā ma' rifet anuñla virür kiṣiye el
Ki o miḫnet çeke üstād öñünde çöke diz

1063-Nazīre

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Yāre yārān ğamı bezminde ki derdüm añasız²⁰
Neydegüm bildüresiz nālelerimle aña siz
- 2 Yārūñ ağıyārına yār eymeziz ḫāşılı hiç
Altun iğneyile gözin daḫı çıkarursak biz
- 3 Yārdan ğayrı temāşādan iki gözlerimi
Dikmek için baña gerçi kim oldı bir biz
- 4 Pend-i pīr-i ḫired kendüne bir bend bilür
Olmuşum āh ki tıfl-ı dil elinden 'āciz
- 5 Devlet anuñ ki bu dünyā ciheti çün Nazmi
Ehl-i dünyāya Varub gelmeye imdi hergiz

²⁰ 1636/:48-a

1064- Nev' -i diġer kâfiye-yi be vaşl u ħurūc u mezīd incā rā revī vü vaşl u mīm
ħurūc u zā mezīd

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Ĥadd-i zātında Şu kimse kim ola bir yaramaz
Aña iylik yaramazdur aña iylik yaramaz
- 2 Añmıyan ölecegin āħiri ħāk olacaġın
Kendüni nefsi hevāsından ebed ħurtaramaz
- 3 Ķara topraġ olacaġın kişi fikr itmeyecek
Demesün ħaġ ħulımı ħahr ile dāyim ħıramaz
- 4 Ķankı er kim uya ' avret sözine er midür ol
Ol erenler yolını teñri ħaġıyıġün varamaz
- 5 Kendüni Nazmi dālâletten ebed ħurtaramaz
Ol ki bu dünyede bir mürşid-i kâmil aramaz

1065-Nazīre

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Şol ki dünyā hevāsından özini ħurtaramaz
Dostuñ ' aşkı yolın teñri ħaġıyıġün varamaz
- 2 Reh-i ' aşkı koyuben zāhid ider zühde heves
Gör anuñ oñmadıġın kim yolını oñaramaz

228-a

- 3 Dem mi var gülşen-i kūyunda ki bu eşk-i revān
Cüst ü cū eyleyüb ol serv-i revānı aramaz
- 4 Yāre didüm ki ħasūduñ göreyin bir gözini
Didi biñ Şive vü nāz ile saña yaramaz
- 5 Ne ħadar mücrim iseñ lütf-i ricāsın ħoma kim
Nazmiyā her ħulımı ħahr ile mevlā ħıramaz

1066-Nazīre

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Dilberün kimse kemer gibi miyânın şaramaz
Çara zülfüne dağı şâne gibi el çaramaz
- 2 Dâmen-i yâre düşüb pâyına yüz sürmeyecek
Dest-i çamdan yaçasın ‘ aşık olan çurtaramaz
- 3 ‘ Āşık ister mi ki ağıyar ola cānânına yâr
Kim durur cānına ol kim şan‘ a yatlu yaramaz
- 4 Gice olmaz ki o bî-mihr nigārın mı mäh
Şem‘ ile küşe be küşe her arayı aramaz
- 5 Naçminün nice şararmaya çam ile beñzi
Çara bağına ol ağı gögsini yârün şaramaz

1067-Nazîre

Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilün

- 1 Red it ağıyarı çapuñdan ki saña ol yaramaz
Çaçar andan be güzel çapuña kimse varamaz
- 2 Şöyle her cāyı sen ey mäh-liķā gün gibi sen
Ki gün olmaz seni ‘ aşık her arada aramaz
- 3 Vaşluñı sen meger ihsân idesin lütfuñdan
Yoğsa ‘ aşık saña cānâ utanur yalvaramaz
- 4 Nâfenün çayretle bağı nice çolmaya çan
Şâneveş zülfüne ‘ ömrüm senün ol el çaramaz
- 5 Mihrün ey mäh senün görmedi bir gün Naçmi
Bende bildüm ki saña ‘ aşık-ı şadıç yaramaz

1068- Nev‘ -i diğere çāfiye-yi bā redif ü vaşl u çurüc u mezîd

Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilün

- 1 ‘ Āşıka it gibi ağıyarına dem kim uramaz
Fitne vü mekri anuñ ol dem o deñlü uramaz
- 2 Hem-çadeğ olmayacak meclis-i meyde cānân

Ehl-i dil cānı şafāsıyla şafālar süremez

- 3 Meger ol yār perīdür ki kaçār ādemden
Cān gibi kimsenüñ anı gözi zīrā göremez
- 4 Yārūñ ol sāid-i sīmīnini ta' vīz idinür
Ol durur ağıyāra ki bir kimse zarar irgöremez
- 5 Defter-i devr ile zulm ehlinüñ uş defterini
Nazmiyā devrden özge daħı kimse düremez

1069- Nev' -i dīger kâfiye-yi be vaşl u ħurūc incā bā revī

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Nola ger ħūr u cinān olsa bizim maṭlabımız
Mü' minüz çün anı anı lāzım getürür mezhebimiz
- 2 Lütf-ı ħaḫtan umarız cenneti ey ħardeşler
Ki varub anda revān göre emm ü ebimiz
- 3 Bir müdāmī düşerüz şürb-i şarāb-ı ' aşқа
Ki bu devr içre anuñla alışur meşrebimiz
- 4 Ķoynumuz çünki ṭolu cūnuñ leṭāif birle
Ṭolu olmasa ne ħam sīm ü zer ile cebimiz
- 5 Aḫ şaḫala geleli ħara şaḫaldan Nazmi
Geçti ħayfā heves-i dehr ile rüz u şebimiz

1070-Nazīre

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Dilberüñ zülf ü ruḫı seyri olub maṭlabımız
Geçer ol ħasret ile āh ki rüz u şebimiz
- 2 Müşteriyüz şu mehüñ mihrine şevḫ ile kim ol
Mihrībān ola anuñla alışur kevkebimiz
- 3 Cām-ı ' aşḫ ile geçüb zühd ü riyādan geçelüm
Tā olinca hele yitirmeyelüm mezhebimiz

4 Cām-ı ma' nāda bizim cemce durur nisbetimüz
Birdür anuñla çü devr içre hemin meşrebimüz

5 Koyalum şöhreti Nazmi añalum şol günü kim
Āh o gün bir kırı tabut olısar merkekimüz

1071-Nev' -i dīger der ān kâfiye-yi incā tā revī
Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1 Her zamānda ki bizim hayra ola niyyetimüz
Umarız kim yine hayr ile ola gāyetimüz

2 Her ne hācet dilesün niyet-i hayra umarız
Eyleye cümle revā hazret-i haq hācetimüz

228-b

3 İşbu dünyā hevesi birle durur hep bizim āh
Dāyimā guşşa vü derd ile gam u miñnetimüz

4 Pirezen dehrden el çekmez isek er degülüz
Yok mudur bir kırı ' avretçe bizim gayretimüz

5 Nazmiyā biz ki faqirüz o sebep birle haqir
Kimse yanında odur olmadığı rağbetimüz

1072-Nazire
Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1 Niçe dün himmete kim düşdi bizim hidmetimüz
Düşmedi ol ki ola yanında anuñ rağbetimüz

2 Geçmişüz hidmet-i dün himmet ile miñnetten
Ba' d-ı zan anlara baş egmedür himmetimüz

3 Haqqa minnet heves-i cāh-ı cihāndan geçtük
Kimseye ol cihet için dağı yok minnetimüz

4 Niçe ' alemlerini döne döne devrānuñ
Görmişüz qalmadı hiç nesneye bir hasretimüz

- 5 Şerre yeltenmeden el çekmişüz elhağ Nazmi
Hayradur şükr-i hüdāya döneli niyyetimüz

1073-Nazîre

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Şevk-i mihr ile o māha olalı nisbetimüz
Tuttı anuñla bugün şehrimizi şöretimüz
- 2 Mihrimüz gün gibi rüşen kılalum ol māha
Şevk-i mihr ile bizim táb ile māiyyetimüz
- 3 Dilden olmaz hele bir lahza hayāli hālī
Şol kadar şimdi bizim yār ile var vaḥdetimüz
- 4 Sāqi mecliste bize sāgarı virmezse tolu
Nola yanında bu deñlüdür anuñ hürmetimüz
- 5 La' li esrārına yārūñ olmayak vākıf
Nazmiyā var durur ol hālet ile hayretimüz

1074-Nazîre

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Yüz çevirdi göricek bizden o meh tal' atimüz
Gün gibi rüşen o kim döndi bizim devletimüz
- 2 Kanı ol gün ki o meh çehreyle şöbet İdüb
Şubha dek ola bizim bir gice hoş vaḥdetimüz
- 3 Başlar üzre yerimüz olurdu olsa eger
Hāk-i pāyinde anuñ zerre kadar rağbetimüz
- 4 İtmişüzdür bu cihānuñ niçe 'ālemlerini
Şükr kim kalmadı bir nesnesine ḥasretimüz
- 5 Nazmiyā ḥastesiyüz çün göresin göre gelür
Ol ṭabīb-i dil ü cān dilerse şıḥhatimüz

1075-Nazîre

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Hadd ü kıaddüñe fedâ olma durur niyyetimüz
Ehl-i ĩmândanuz a' lâ durur uş himmetimüz
- 2 Gönümüz gibi nola alçağsağ işigiñe
Dilerüz yüz sürerüz pes yicedür himmetimüz
- 3 ' Aşğ ile ey lebi şirîn yoluña cân virsün
Nola Ferhâd kadar yok mı bizim ğayretimüz
- 4 Ayağun altına hâk olsa yeridür yüzimüz
Bende yüz nola bu yüzden olıcağ hizmetimüz
- 5 Nazmiyâ ' aşğ nigârıyla revân cân virelüm
Tâ ki ' uşşâka ziyâretüñe ola terbetimüz

1076-Nazîre

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

- 1 Her dem ağıyar yer iz ile cânâ etimüz
Anuñ için yer ol it ikide birde letimüz
- 2 Şerr-i ağıyarı kapuñdan dilerüz def' idevüz
Mü' minüz hayradur elbette bizim niyyetimüz
- 3 Mısr-ı hüsnün ki bugün Yüsufısın sen be güzel
Cân-ı revân itme durur saña bizim ' izzetimüz
- 4 Tutaruz hürmet ile cânı müdâm el üzre
İderüz aña bu keyfiyyet ile hürmetimüz
- 5 Mişnetünle öliceğ Nazmi hey âfet diyesin
Hayf aña anı helâk İtdi bizim mişnetimüz

1077- Nev' -i diğer der ân kâfiye-yi incâ râ revî

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

- 1 Zîr-i hâk olacağın aňalum âhir yerimüz
Tâ halâş idevüz anuñla hevâdan serimüz
- 2 Oñmaduğ başlaruz biz ki ayakta kalduğ

Yeridür olur ise künc-i mezellet yerimüz

- 3 Biz ki dervîşlerüz fakr ile üns eylemişüz
Elde avuçta nola olmasa sîm ü zerimüz
- 4 Ma' rifet ehli olub ' arif-i billâh olanuñ
Başımızda ayağı tozu durur efserimüz
- 5 Sözümüz haq idügin şābit İdüb şebt idelüm
Nazmiyā aḥsen-i a' māl ola tā defterimüz

1078-Nazîre

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

- 1 Biz ki dervîşlerüz künc-i fenâdur yerimüz
Yeridür ḥâk-i ḳadem olsa o yüzden serimüz
- 2 Ehl-i dünyâyı yer ile bize meyl ittürmez
Sîm ü zer birle bizim olmadıḡı ziverimüz

229-a

- 3 Öliceḡ çünkü olanlarla berāber ölürüz
Ne tefāvut ola yā olmaya sîm ü zerimüz
- 4 Kimsenüñ ḡayrını ger görmez iseñ görmeyelüm
Teg doḡunmasun ebed kimseye şūr u şerimüz
- 5 Nazmiyā nazm ile biz itmezdük bir ülfet
Zâtımızda eger olmasa bizim cevherimüz

1079-Nazîre

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

- 1 Ḥidmet-i dilbere çün ḳalmaya sîm ü zerimüz
Ġāyeti bu ḳoyavuz yolına cān u serimüz
- 2 ' Aşḡına şevḡ ile düşdüḡ o ruḡı ḡülnāruñ
Göz göre āḡir o şevḡ o dād-ı serdür yerimüz
- 3 Şem' -i ḡüsnine o pervāneyüz ol māḡuñ kim

Hiç pervā yimezüz baķmada bāl ü perimüz

- 4 Yārũñ ayağı tozınuñ ki yeri serde durur
‘ Aşķ ili serveriyüz serde odur efserimüz
- 5 Nażmiyā gün gibi ħüsn ile tutubdur şöhret
Şehrimüzde bugün ol dilber mihrûlarımız

1080-Naẓîre

Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilün

- 1 Aramızda bugün ey şems ü kamer peykerimüz
Kime mihr itsek odur gün gibi sa‘ d aķterimüz
- 2 Rûşen ol gün gibi sensin bugün ey mâhum sen
Burc-ı behçete o ħurşid ü meh-i enverimüz
- 3 Sen güzeller şehine biz ki ķul olduķ şâhum
Başdan olmışdur ayađuñ tozı tâc-ı serimüz
- 4 Ħaçerũñ her dile kim bir doķına iki diler
Yine yanuñda bizim ancağ odur dillerimüz
- 5 Gözimüz yüregimüzdür bizim ancaķ Nażmi
Öliceķ üstümize âcirimiz ağalarımız

1081-Nev‘ -i dîġer der ân ķâfiye-yi incâ nün revî

Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilün

- 1 Zîr-i ħâke varısar âġiri çünkim tenimüz
Şimdi ħâk üzre niçün itmeye ver meskenimüz
- 2 Kibr ü ‘ ucbu kıoyalum ħâk ile yeksân olalum
Cümleten ħâk olısar âġiri çünkim tenimüz
- 3 Çün kefendür bilesin gidecek her kişinũñ
Gel kefen fikr idelüm biz daġı pîrâhenimüz
- 4 Biz ki itdük niçe mevtâmuz içün şîvenler
‘ Aķıbet şöyle bizimde ideler şîvenimüz

- 5 Añalum şol günü Naẓmi ki ecel tiġine āh
Cümlemüz vaqt irecek tūtisaruz gerdetimüz

1082-Naẓīre

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Ayrılıb cān gibi cānāneden āhır tenimüz
Āh kim künc-i 'adem olsa gerek meskenimüz
- 2 Varmağ olurdı ne var ehl-i fenā menziline
Līk dünyā hevesi āh ki olur rehzenimüz
- 3 Tıutmağ olurdı şafāyile meserret yakasın
Kosa elden eger endūh ile ġam dānımız
- 4 Döne döne dōkelüm khandeyise klanlu yaşı
Döne ol hāl ile tā gülşene pīrāmenimüz
- 5 Fāriġu' l-bāl olmayaydıķ bu cihānda Naẓmi
Yeridür künc-i belā olduġı bu meskenimüz

1083-Naẓīre

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Dembedem kim boyanur klanlara pīrāhenimüz
Döner ol hālet ile gülşene pīrāmenimüz
- 2 Her dem eyler gözimüz klan yaşla pür yüzimüz
Ehl-i 'aşkız bizim ol yüzden olur gülşenimüz
- 3 Bāġ-ı firdevse heves itmezdük ölürsük
Gülşen-i kūyuñ eger olursa bizim meskenimüz
- 4 Dostum gel bizi aġlatma ġam u derdüñle
Bize güldürme güzel başuñ çün düşmenimüz
- 5 Bu ululuķ bize yetmez mi ki her kūyuñ iti
Göriccek karşı gelüb tıutar öper dāmenimüz
- 6 Gıtmeye dilden ebed yine hevā-yı 'aşkuñ
Cümleten hāk ola bāda vara tā kim tenimüz

- 7 Kande olursa ne dem kim dökevüz kanlu yaşı
Nazmiyâ döner o dem gülşene pîrâmenimüz

1084-Nev' -i dîger kâfiye-yi bâ redif ü vaşl u ħurûc u mezîd râ evvel revî
Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

- 1 Biz der-i yârda kim bir niçe bîmârlaruz²¹
Derd-i yâr ile o derde bir ögüt yârlaruz
- 2 Ol tabîb-i dil ü cân kim göre ben bîmârın
Der gülüb lâğa büzüb biz seni tîmârlaruz
- 3 Derd-i hicrânına kim düşmüşüz ol dildârûñ
Ĥasret-i vaşlı ile zâr u dilfigârlaruz
- 4 Pürşafâ olursak nola şu gibi şâfî
Şaf-ı ' uşşâқта biz ' aşık-ı dîdârlaruz
- 5 Nazmiyâ nazmımıza rağbet olınsa nola kim
Nazm fennindedür işâr u güherbârlaruz

229-b

1085-Nev' -i dîger der ân kâfiye-yi incâ şın ħarf revî
Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

- 1 Biz ki bir la' l-i lebûñ medĥine başlaruz²²
Güiyâ sözde o demelerde güher-bâşlaruz
- 2 Biz be şufî mey-i şâfî içerüz imdi bizi
Şanmasın sencileyin bengi vü berr işlerüz
- 3 Mey içüb hoş geçerüz hoşca Sürüb devrimizi
Biz o keyfiyyetle bir niçe ' ayyâşlaruz
- 4 Devlet-i dehre ebed itmemişüz zerrece mihr
Biz fenâ yolına düşmüş niçe yoldaşlaruz

²¹ 1636/:48-b

²² 1636/:48-b

- 5 Kaldığı ayakta ebed almadı kimse elimüz
Nazmi ol yüzden uş oñmadığı olan başlaruz

1086-Nev' -i dīger der ān kâfiye-yi incā elf revī
Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Emerüz cām-ı lebün ğayra biz ammā dimezüz²³
Ser verür sırrımızı kimseye kaç' a dimezüz
- 2 Lebünün būsini cerr iderüz lütf ile
Şaqlaruz cān gibi ğayra anı hāşā dimezüz
- 3 Sen bizi böyle helāk eyeldigün cānā
Oluruz kimesneye aşlını aşlā dimezüz
- 4 Tā kıyāmet saña cān ile gönül virdigimüz
Oluruz dirlerüz kimseye cānā dimezüz
- 5 Lām zülfünle elif kaddüni gördük görelī
Biz saña hüsni ü cemāl ile güzel lā dimezüz
- 6 'İzz-i dehr ile ta' azzüm idine biz Nazmi
Ahmağ u kül dirüz 'ākıl u dānā dimezüz
- 7 Cāh ile olur ise dağı vezīr-i a' zām
Bize alçağ bağa ger cāh ile başā dimezüz

1087-Nev' -i dīger der kâfiye-yi mücerred incā rā revī
Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Biz ki gül gibi ter ü tāze güzeller severüz
Ehl-i dillerdenüz aşl ile ki dilber severüz
- 2 Cāndan artuğ severüz biz hele cānānımızu
Leb-i cānbaşımı cān ile berāber severüz
- 3 Māhaşal māl olur tatlıya her ehl-i mezāk
Görevüz kande ki bir lebleri şekker severüz

²³ 1636/:48-b

4 Ān-ı h̄üsn ile ki bir dilber-i ra' nā görevüz
Varub anı aña dil anı muḳarrer severüz

5 İhtiyārı degülüz ger görevüz bir güzeli
Nazmiyā her ne ki derlerse desünler severüz

1088- Nev' -i dīger der ḳāfiye-yi müreddef be elf nūn revī

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1 Biz ki her kimsede bir nev' ile bir şān görürüz
Ekşerin kār-ı cihān ile perişān görürüz

2 Cāh-ı devlette olan kimselerün ekşerini
Ḳatı dūn himmet ü lā-yefhem ü nādān görürüz

3 Şimdiki manşıb u cāh ehli aña bir de ki var
Yoḳ kerem himmet ile hey' aceb erkān görürüz

4 Şimdi h̄ükm ehli olan kimselerün çoḡında
Görmezüz' adl velī zūlm-i firāvān görürüz

5 Olduḡ esrārına vāḳıf kevteri' ayānuñ
Her birün devlet ü iḳbāl ile ḫayrān görürüz

6 H̄ulḳ ile ḫalḳ kimi bed kimi nīk olduḡını
Cümle ḫaḳtan bilirüz ḫikmet-i yezdān görürüz

7 Ol ki lūtf ile ola ādem ü h̄üsn ile perī
Nazmiyā biz o maḳūle olanı cān görürüz

1089-Nev' -i dīger ḳāfiye-yi be ḳayd u vaşl

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1 Dilberün dil çeküben zülfi keminden yeñemez
Ṭoluşur ṭurmaz aña ol yine kendün yeñemez

2 Ğam-ı bīḫadd nigār olmasa dilden ḫālī
Nola deryā yüzünün kimselünden yeñemez

3 Cerr için naşb idüb özini ṭariḳat ehli

Çande olursa şalar nefsi semenden yeñemez

- 4 Gele yārūñ katı gönli dile sākin olur
Bī degme zūnuñ pes kişi benden yeñemez
- 5 Mūntehā çaddūñe dil vireli Nazmi her dem
Sidreye irgörür efgān-ı bülendin yeñemez

1090-Nazīre

Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilūn

- 1 Dil viren çaddūñe feryād-ı bülendin yeñemez
Nite kim ehl-i belā nālede kendin yeñemez
- 2 Çankı 'āşık ki düşe 'aşk ile ey dost senūñ
Yanar oda düşer ol göz göre kendin yeñemez
- 3 Raht-ı 'aqlum nola 'aşkuñ ğamı tārāc itse
Pādişeh leşkerinūñ kimselünden yeñemez
- 4 Cān revān itmede meydān-ı muħabbette saña
'Aşk ehli şanemā şabri semenden yeñemez
- 5 Pend ider gönline dīvānelük itme diyü līk
Çarc ider Nazmi hemān güher pendin yeñemez

230-a

1091-Der baħr-i remel müseddēs maħbūn 'arūz u çarb-ı maħşūr taçtıyeş
fe' ilātūn fe' ilātūn fe' ilāt der çāfiye-yi mürēdef be elf muçaffā

- 1 Çılsa kimse ne vaçtin ki namāz
Çılsa mevlāsına 'aşk ile niyāz
- 2 Anı ħāşā ki ide mevlā maħrūm
Pes nesi eksilür anuñ nesi az
- 3 Zīsā' ādet āña kim ħalk içre
Emr-i ħağ üzre ola ol mūmtāz
- 4 Ne sa' ādettür o kim bir mü' min

Eyleye kâdir olub ‘azm-i hicâz

- 5 Bir kişi çok yaşa muqadder hoşluk
Nazmi ma‘nâda odur ‘ömr-i derâz

1092-Nazîre

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilât

- 1 Merdlükle ola ol kim şahbâz
İtse lâyıq aña yüce pervâz
- 2 İyilik ile çıkarur âvâze
Her dem iyilerle olanlar demsâz
- 3 ‘Âkıl oldur kim olub ol ğâfil
Câhil olan ile olmaz hemrâz
- 4 Çok uqubet qatı zâlimliqtür
Bir kişiye ki günâhı ola az
- 5 Ellerin göğsine qor elbette
Ellere virse selâm ehl-i niyâz
- 6 Hep sa‘âdetlü geqer o qatı
Qıla bir kimse ki beş vaqt namâz
- 7 Nazmiyâ hayr-ı hilâftur bî-hulf
Fi’lhaqîqa kişi ‘ömr-i derâz

1093-Nazîre

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilât

- 1 Olıcaq hüsn ile dilber mümtâz
Yaraşur her ne qadar eylese nâz
- 2 Nâzeninüñ çekilür her nâzı
Nâzına qalmaz anuñ ehl-i niyâz
- 3 Şîve vü nâzın ider ‘âşıqa çok
Şîve vü nâzını yâr eylemez az

- 4 ‘Azm iden kūy-ı habībe haqqā
Câyıdur şankim ider ‘azm-i hicāz
- 5 Yārūñ ağıyār ile seyri ne ‘aceb
Çün hümā zāğ ile itmez pervāz
- 6 Nāz iderse nola Nazmi ol yār
Nāzenine yaraşur çünkim nāz
- 7 ‘Ārif olan kişi nādān ile hiç
Bir dem üns eyleyüb olmaz demsāz

1094-Der baħr-i remel müseddes maħbūn ‘arūz u ğarb-ı maħzūf taĳtiyeş
fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün der ĳāfiye-yi mücerred

- 1 Dilberi biz bize devlet bilirüz
Seyr-i hüsni sa‘ādet bilirüz
- 2 Hālet-i vuşlatını dildāruñ
Hoş sa‘ādet yüce devlet bilirüz
- 3 Bir alur güzele yārūñ nazārın
Göricek ‘ayn-ı sa‘ādet bilirüz
- 4 Hışm-ı çeşm olduĳını dilberde
Sebeb-i himmet-i vuşlat bilirüz
- 5 Olmuşuz şöyle ki biz haste-i ‘aşĳ
Anı bir vech ile şıĳhat bilirüz
- 6 Şıĳhat ü ‘āfiyeti biz haĳtan
Bir ĳanīmet daĳı ni‘met bilirüz
- 7 ‘Aşĳ ile hār u zelīl olmaĳı biz
Nazmiyā devlet ü ‘izzet bilirüz

1095- Nev‘-i diĳer der ĳāfiye-yi müreddef be elf nūn revī
Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Biz ‘avām ile ki yārān degilüz
Ol durur aşlı ki nādān degilüz

- 2 Dilerüz cān ile bir gerçek eri
Hāḡ bilür anı ki yalan degilüz
- 3 Şükr kim eylemişüz terk-i heves
Her hevā yolına ġaltān degilüz

230-b

- 4 Hāceler gibi düşüb dünyāya
Ṭālib-i māl-ı firāvān degilüz
- 5 Nazmiyā añlamışuz hāl nedür
Keşf-i esrārda ḡayrān degilüz

1096-Der baḡr-i seri' 'arüz u ḡarb-ı maḡşūr taḡṭiyeş müfte' ilün müfte' ilün
fā' ilāt der ḡāfiye-yi müreddef be elf

- 1 Vaḡti ile kişiyē dāyim namāz
Hāḡḡa olur dembedem özge niyāz
- 2 Cümle hevā ehline demsāz olur
Her dem o kim diñleye ṭurmaya saz
- 3 Cāh ile her ġirre olan cāhile
'Ādet olur lebimüze bir 'izz ü nāz
- 4 Zehr ola kim şahş-ı ḡasīsün hemīn
Dāyim olur a' mesi sīr ü piyāz
- 5 Nazmi ki her nazmı ider bir kemāl
Bulsa nola nazm ile ol imtiyāz

1097-Nazīre

Müfte' ilün Müfte' ilün Fā' ilāt

- 1 Ol kim ide ḡaḡḡa demādem niyāz
Hāḡ añā her demde olur çāre-sāz
- 2 Cümle evḡātı niyāz üzredür
Ḳanḡı kişi kim ḡıla dāyim namāz

- 3 Hakkā niyāz üzre olur dāyimā
Mekr-i cihānda oña ide ihtirāz
- 4 Merd o durur ki ola hümā himmet ol
Aña yaraşur deseler şāhbāz
- 5 Kişi fakīr olıcağ anuñ işi
Issı şovuk çekmek olur kış u yaz
- 6 Ma'rfet artırmağ çün Nazmiyā
Şuğlde eksük kıoma hep okı yaz
- 7 'Ārif oldur bilmedigi kimseye
Bağlamaya dil dağı açmaya rāz

1098-Der baħr-i münserih maṭvi 'arūz u ɗarb-ı maḳşūr taḳṭiyeş müfte' ilün
fā' ilāt müfte' ilün fā' ilāt muḳaffā

- 1 Ehl-i fenāda nola olmasa bir hırş u āz
Kim bu metā' -ı cihān aña gelür gāyet az
- 2 Cāh-ı cihāna ebed meyl ü heves eylemez
'Āḳıbet endiş olan andan ider ihtirāz
- 3 Devlet-i dehre ebed hiç duyulmaz kider
Severse kişi ne ḳadar ḳadr ile 'ömr-i derāz
- 4 İtmez ölüm fikrini hergiz ölem dimez āh
Gırre-i devlet ki olur kibr ile pür 'izz ü nāz
- 5 Künc-i 'ibādette hoş ḳāim olub Nazmiyā
Devlet anuñ Nazmiyā eyleye ḳaḳka niyāz

1099-Der baħr-i münserih maṭvi 'arūz u ɗarb-ı maḳşūr taḳṭiyeş müfte' ilün
fā' ilün müfte' ilün fā' ilün der ḳāfiye-yi mücerred müreddef

- 1 Āh ile yaşuñ nigār şanma dilā gözlemez
Kim ola her yerde kim āb u hevā gözlemez
- 2 Düşeli 'aşḳına āh dil o hümānuñ hemān

Hep o hevâda uçar ğayrı hevâ gözlemez

- 3 İtmese şūfī nola ħüsn ü cemâle nazar
Lâ-cerem a' mā olan nūr u ziyâ gözlemez
- 4 Anda ki fehm olmayub olmaya hem lütf-ı ıab'
Mâil-i ħübân olub ħüb liķâ gözlemez
- 5 Cübbe vü destâra ger itmese şūfī heves
Nola ki ehl-i fenâ tâc u ķabâ gözlemez

1100-Nazîre

Müfte' ilün Fâ' ilün Müfte' ilün Fâ' ilün

- 1 'Aşķa düşüben şu kim ħüb liķâ gözlemez
Beñzer o bî-dîne kim râh-ı hevâ gözlemez
- 2 Özge durur 'âlemi dünyede 'aşķ ehlinüñ
Derd ü belâdan kaçub zevķ ü şafâ gözlemez
- 3 'Āşık-ı şâdık tutar 'âlemi yok yerine
Varlığını terk ider tâc u ķabâ gözlemez
- 4 Dünya ğamından biri olsa nola her biri
Zümre-i 'uşşâķ kim berg ü nevâ gözlemez
- 5 Dilber-i mihrûlara bakmaya Nazmi şu kim
Beñzer o ħaķķâ şu kim nūr u ziyâ gözlemez

1101-Nazîre

Müfte' ilün Fâ' ilün Müfte' ilün Fâ' ilün

- 1 Vuşlatını şanma kim dil şanemâ gözlemez
Ĥaste mi vardur kim ol derde devâ gözlemez
- 2 Gün yüzine sen mehüñ bakmadığı zâhidüñ
Aşlı bu kim büm-ı şom nūr u ziyâ gözlemez
- 3 Nūr-ı başar yoĝ ola varsa zâhidde kim
Naķş-ı cemâlün senün ol şanemâ gözlemez

- 4 Cevr ü cefâñı çeken muttaşıl ey yâr-ı cân
Anuñla o görünür zevk ü şafâ gözlemez
- 5 Nazmi dilerse senüñ būs u kenāruñ nola
Kim ola ey mäh kim mihr ü vefā gözlemez

1102-Der baħr-i ĥafif ‘arüz u ċarb-ı maqşūr taqṭīyeş Fe‘ilātün Mefā‘ilün
Fe‘ilāt der qāfiye-yi be elf incā zā revī

- 1 Ola bir kimsede ki ‘izz ile nāz
Bir kerem görmez andan ehl-i niyāz
- 2 ‘Āqıl oldur idinmeye ebedī
Bilmedüğini hemreh ü hemrāz
- 3 Her zamānda olur sa‘ ādette
Qıla beş vaqt bir kişi ki namāz
- 4 Merve ĥaqqı şafā durur ĥaqqā
Kişiye ‘azm-i rāh suy-i ĥicāz
- 5 Söyle her dem sözüñ ĥaḳīqatten
Söyleme Nazmiyā kelām-ı mecāz

1103-Nazīre
Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilāt

- 1 Qıla ol kimse kim hemīşe namāz
Ĥaqqā eyler ĥaḳīqatā o niyāz
- 2 Şoĥbeti olur imdi rūḥānī
Ol abir kimsede ki ĥüb-ı āvāz
- 3 Yeri her yerde bellüdür dāyim
Hüner ile ola o kim mümtāz
- 4 Az ider gāyet ile az imdi
Ol ki dünyāya ide ĥırşını az
- 5 Cāh ile şol ĥurūr cāhile hep
Ādet olur hemīşe ‘izz ile nāz

- 6 Lâzım oldur kişiyē ola ol
Halk arasında hulk ile mümtâz
- 7 Varken Nazmiyâ haqîkî söz
İtme var yok yire kelâm-ı mecâz

231-a

1104-Nev' -i diğer der ân kâfiye-yi incâ piş ez revî meksûr
Fe' ilâtün Mefâ' ilün Fe' ilât

- 1 Giryeden eşk-i çeşmüm oldu deñiz
Yâre yârân bu mâcerâyı deñiz
- 2 Cân revân ideyin mi saña didüm
Didi cânâne hoş nola câiz
- 3 Zerdrü olur ol ki ' aşık evlâ
Anda hergiz ne bet kalur ne beñiz
- 4 Anca merdâne-i bu dehr-i ' acüz
Eylemişdür cefâyile ' aciz
- 5 Bir büyük mâcerâ olub Nazmi
Giryeden eşk-i çeşmüm oldu deñiz

1105-Nazîre

Fe' ilâtün Mefâ' ilün Fe' ilât

- 1 Görecek gözi yok bizi hergiz
Diken olduq hasûd gözine biz
- 2 Cân virür dem o yâr cân gibi ger
Görse yolına ölmege câiz
- 3 Bir iki idi derd yâ üç dört
Oldı biş altı şimdi yedi sekiz
- 4 Düşmeni kim güm idevüz ola kem
Dostlar kim bilür ne dersiz siz

- 5 Nedeht-i rāştı be men yek dem
Māndem ez āh Nazmiyā ‘āciz

1106-Nazīre

Fe‘ ilātün Mefā‘ ilün Fe‘ ilāt

- 1 Dembedem qanlar ağlasak nola biz
Bizi ittũñ cefāyile ‘āciz
- 2 Gũlşen-i kũyuñ iĉre ađyāruñ
Diken olsağ ‘aceb mi gũzine biz
- 3 Dũr dişũñ ĥasretiyle ağlamadan
Eşĉ-i ĉeşmũm ‘aceb mi olsa deñiz
- 4 Beni dũşmendũr ağlatan ey dost
Gũreyin anı gũlmesũn hergiz
- 5 Bũs-ı la‘ lũñ bu Nazmiye cānā
Lũtf qılsuñ degũl midũr cāiz

1107-Nev‘ -i dīĝer qāfiye-yi be vaşl u ĥurũc incā nũn revī

Fe‘ ilātün Mefā‘ ilün Fe‘ ilāt

- 1 Ten bīcānum āh ben sensũz
Cān bītensũn işitesũn bensũz
- 2 Benden ayrulma bir nefes cānā
Cān ne ma‘ nāsı var ki ola tensũz
- 3 Ben muĥal mi gidem maĥalleñden
Bũlbũl ey gũl olur mı gũlşensũz
- 4 Dũd-ı āhum ucında olsa ‘ulũv
Nola gũnder olur mı demrensũz
- 5 Er dimezler erenler aña kim ol
Nazmiyā dāyim olmaya zensũz

1108-Nev‘ -i dīĝer qāfiye-yi be redif ũ vaşl u ĥurũc incā nũn revī

Fe' ilätün Mefā' ilün Fe' ilät

- 1 Nice ola hālüm āh o cānānesüz
Ki olımaz bir nefes bu cān ansız
- 2 Yār ben hastesün koyub gıtdi
Hey meded kaldum āh dermānsuz
- 3 Yār 'āşıklarundan olsa cüdā
Döner ol şāha ki ola erkānsuz
- 4 Būse-i lütfın dirīg iden dilber
Bir şehenşeh gibidür ihsānımız
- 5 Geçtik idi anuñ vefāsından
Olmasaydı cefāsı oransuz
- 6 Ol şanmasuz hasūd kāfiri hep
Der görenler be dīnsüz imānsuz
- 7 Nazmi cānānesinden ayru hemān
Mürde cisme dönüb durur cānsız

1109-Müreddef kâfiye-yi be redif ü vaşl incā rā revī vü elf redif ü zā vaşl
Fe' ilätün Mefā' ilün Fe' ilät

- 1 Elem ü guşşayile yāruz biz
Ġam u derd ile ğamkūsāruz biz
- 2 Olmuşuz guşşa ile sergerdān
Zerd-i derd ü belāda zāruz biz
- 3 'Āşık-ı bī-dil ü fütādelerüz
'Aşq yolında ħākserüz biz
- 4 'Aşq sevdāsına düşüb yelerüz
Ol hevāyile bīqārāruz biz
- 5 Dür olalı vişālden Nazmi
Nār-ı hicrān ile yanaruz biz

231-b

1110-Nev^ç -i dīger der ān kāfiye-yi incā lām harf revī
Fe^ç ilātün Mefā^ç ilün Fe^ç ilāt

- 1 Der ^ç aşkıyla haste hāliz biz
Anuñ için şikeste bālüz biz
- 2 Fikr-i firqatle pür meāl olduq
Dāyim oldur ki pür melālüz biz
- 3 Dilberün mū miyānı fikri ile
Şöyle olduq ki bir hayāliz biz
- 4 Hāk-i pāy-i nigāra sürmege yüz
Rehgüzārunda pāyimālüz biz
- 5 Hāl idindün hayāl-i vuşlatı āh
Nazmiyā özge ehl-i hālüz biz

1111-Nev^ç -i dīger der kāfiye-yi mücerred incā elf revī
Fe^ç ilātün Mefā^ç ilün Fe^ç ilāt

- 1 Ne durur vaşl o dilrübā bilmez
Diller aolmağ bilür vefā bilmez
- 2 Sevdigüm cāndan anı dil virüb āh
Neyleyem ki o dilrübā bilmez
- 3 Derde düşürmege bilür dili līk
Dile nice olur devā bilmez
- 4 Tolu içmek bilür nigār ammā
Tolu üstinde merhabā bilmez
- 5 Yolına nağd-i cān nişārımdur
Anı cānāne Nazmiyā bilmez

1112-Nev^ç -i dīger der ān kāfiye-i incā nīz revī
Fe^ç ilātün Mefā^ç ilün Fe^ç ilāt

- 1 Tütalum bir reh-i hevā gelüñüz
Olalum t̄ālib-i hüdā gelüñüz
- 2 Dembedem z̄ikr-i ḥaḳḳ ile olalum
Ḳılalum terk-i māsivā gelüñüz
- 3 Cān ile idelüm teveccühümüz
Cānib-i ḥaḳḳa dāyimā gelüñüz
- 4 İyilige ḳaşd İdüb yamanluḳtan
Olalum dāyimā cüdā gelüñüz
- 5 Bir şevābını ḳaşd İdüb yārān
Eyleñüz Naẓmiye duā gelüñüz

1113-Der baḥr-i muzāri‘ şadr u ibtidā aḥreb ü ḥuşū mekfūf u ‘arūz u ḍarb-ı maḳşūr taḳṭiyeş mef’ülü fā’ ilāt mefā’ ilü fā’ ilāt

- 1 ‘Āşıḳlarına baḳmasa nola o kân-ı nāz
Her nesne kim çoḡ ola olur i‘tibārı az
- 2 Başdan ayaḡa ṭurduḡı birle ki lüṭftur
Baş üzre gül gibi yer ider pes o serv-i nāz
- 3 Pürnāz derssem aña ben eksüklü nola kim
Nāzını arturur baña İtdi ḳçe ben niyāz

232-a

- 4 Yārūñ ḡande zülfüni her kim ki görse der
Devr-i ḳamerde bu ne ‘aceb ‘ömr ola derāz
- 5 Naẓmi şü bir ḳişide ḡaḳīḳat ki olmaya
Andan ger giderür ḳişiyē ḡāyet iḥtirāz

1114-Müreddef der ḳāfiye-yi müreddef be elf incā bā revī
Mef’ülü Fā’ ilāt Mefā’ ilü Fā’ ilāt

- 1 Anlar ki yaza oḳıya dāyim kitāb-ı nāz
Anlarda ḡatem olub durur ey ḡāce bāb-ı nāz

- 2 Nāzük mizâc olur ola her kim ki ehl-i cāh
Zirā ki cāygāhıdur anuñ meāb-ı nāz
- 3 Degme belāyile buluşulmaz ekābire
Ekşer zamānda anlar ider özge hāb-ı nāz
- 4 Hübān gibi olur olurlar itse kime cevır
İtmez ‘ itābın az ider ekşer ‘ itāb-ı nāz
- 5 Dünyāya meyl birle ekābir de Naẓmiyā
Olur hemişe hep teb hırşıyla tāb-ı nāz

1115-Nazire

Mef‘ ulü Fā‘ ilāt Mefā‘ ilü Fā‘ ilāt

- 1 Ol nāzenin ki düşmez elinden kitāb-ı nāz
Eylar meger ki fikr-i suāl ü cevāi bāb
- 2 Her bir kitāp oğur göz ile bāb-ı hüsnden
Her ne suāl olunsa virür hep cevāb-ı nāz
- 3 Şol nāzenin ki nāzük ola şive-kār ola
Nāzın çoğ eyler ehl-i niyāza ‘ itābın az
- 4 Mestāne şalınub söze baqmazdı gözlerin
Nüş itmese müdām o güzel ger şarāb-ı nāz
- 5 La‘ linde Naẓmiyā o hatt-ı şivedarı gör
Güyā ki levh-i cāna yazılmış kitāb-ı nāz

1116-Nazire

Mef‘ ulü Fā‘ ilāt Mefā‘ ilü Fā‘ ilāt

- 1 Çeşmün müdām çekmese cām-ı şarāb-ı nāz
Mestāne var itmezdi hūb hāb-ı nāz
- 2 Mecliste şem‘ tā kişalır meh gibi saña
Hergele yaqtuñ anı sen ey āfitāb-ı nāz
- 3 Devr içre cām-ı la‘ l-i lebün şevki āh kim
Ehl-i niyāzı eyledi mest hāb-ı nāz

- 4 Üstâda virdigünde seni ey püser pezîr
Ġâlib demiş ki buña oğut hep kitâb-ı nâz
- 5 Hışmını terk-i çeşmüñ ideydi nolaydı terk
İdeydi lütf Nazmiye İdüb ‘itâbın az

1117-Nazîre

Mef‘ülü Fâ‘ilât Mefâ‘ilü Fâ‘ilât

- 1 Haddüñ şahîfesinde haţtuñdur kitâb-ı nâz
Cânâ haţt-ı lebüñ o kitâb içre bâb-ı nâz
- 2 Nâzuñ tamâm nâzük ü bir nâz kânısun
Cânâ cenâbuña nola dersem meâb-ı nâz
- 3 Âh seher ne tañ saña ey mâh erişmese
Her şubh-ı tıfl-ı nâzük ider çünki hâb-ı nâz
- 4 Nâz ile şalınırsun idüb şîve dâyimâ
Ġâlib müdâm nüş ider olduñ şarâb-ı nâz
- 5 Kaddüñ harâmî çeşm ü lebüñ hışm ü handesün
Vaşf eyledikçe Nazmi ider şan hisâb-ı nâz

1118-Der baħr-i muzâri‘ şadr u ibtidâ aħreb ü huşû mekfûf u ‘arûz u çarb-ı maħzûf taķtiyeş mef‘ülü fâ‘ilât mefâ‘ilü fâ‘ilün kâfiye-yi be redif ü vaşl u ħurûc incâ râ revî vü elf redif ü mîmvaşl u zâ ħurûc pes derîñ kâfiye-yi çehâr ħarf se ħareketest

- 1 Bir rûhtur muşavver zîbâ nigârimuz
Dilkeş şanemdür aħsen-i ħalk ile yârimüz
- 2 Deyr-i cemâle ħün ile şûret viren odur
Bir naķş-ı ħüsni ħüb-ı şanemdür nigârimuz
- 3 Ger cân dilerse bizden o cânân o yâr-ı cân
Yoğ dimezüz yolına revân ola varımız
- 4 Gün yüzün ol mehüñ görevüz diyü her gün âh
Olur cenâb-ı cânibine inġizârimuz

- 5 Dildāre dil virüb elem ü ğam çeker medüñ
Elde olaydı āh eger ihtiyārimuz
- 6 Her dem ki yār için demimüz āh ile geçer
Olmuş ezel deminde bizim āh kārımız
- 7 Cānānenüñ yolına revān ola naḡd-i cān
Pes ol durur bizim āña Nazmi nişārımız

1119-Nev^ç -i dīġer der ān ḡāfiye-yi incā nūn revī
Mef^ç ūlū Fā^ç ilāt Mefā^ç ilū Fā^ç ilūn

- 1 Cānānımız ḡayāli durur tende cānımız
Reftārı birle kendüzi rūḡ-ı revānımız
- 2 Cānānımız ki göre gele biz olmalusun
Olur revānımız āña rūḡ-ı revānımız
- 3 Cānı durur cihānuñ o cānān vişāli āh
Dāyim nazarda olsa o cān-ı cihānımız
- 4 Yoḡ dimezüz yolına durur cümle varımız
Varlıḡ odur anuñ durur uş ḡānümānımız
- 5 Nazmi dehānı būsını cānānuñ umaruz
Tā āña dek ki ḡalmaya nām u nişānemüz

1120-Nev^ç -i dīġer ḡāfiye-yi bā vaşl u ḡurūc u mezīd ü nāire rā revī
Mef^ç ūlū Fā^ç ilāt Mefā^ç ilū Fā^ç ilūn

- 1 Dün gün ki göz gönülle ğam ḡuşk u terdeyüz
Ma^ç nāda her zamān sefer-i baḡr ü berdeyüz

232-b

- 2 Dünyādan olmaz ol gele ^çuzlet bize ki biz
Nite ki dāyimā ḡaleb-i sīm ü zerdeyüz
- 3 Kār-ı cihāndan el çekemezsün dirīġ ü āh
Ol yüzden imdi göz göre hep derd-serdeyüz

- 4 Dünyâ ki bir hâzer yeridür pür haţar durur
Pes imdi biz bir özge maĥall-i haţardayuz
- 5 Ayaĥı tozı olmaĥa Nazmi dil ehlinüñ
Her yüzden işte göz yaşı gibi nazardayuz

1121-Der baĥr-i muzâri^ç cüz^ç-i aĥreb ü cüz^ç-i sâlim taĥtîyeş mef^ç ulü fâ^ç ilâtün
mef^ç ulü fâ^ç ilâtün der ĥâfiye-yi mücerred incâ zâ revî

- 1 Hoş beñzer ey püser hoş la^ç lüñe duĥter-i rez
Olur müdâm anuñçün ĥirmetle mu^ç azzez
- 2 Pâlûde-i lebüñle ĥâşâ bir ola ĥelvâ
Bal ile ey şeker-leb ĥande bir ola bekmez
- 3 Hicrûñle oldı eşküm deryâ teraĥĥum it gel
Demişler intizâra cânâ çü mevt-i aĥmez
- 4 Rif atte olur idüm ĥul olmaĥ ile saña
Tıtsam ĥapuñda şâhum hem ger bir mekân u merkez
- 5 Hicrûñde Nazmi cânâ kim dâyimâ ĥamuñ yer
Şâfî mey içmeyince anuñ yidigü siñmez

1122-Nev^ç-i dîĥer der ân ĥâfiye-yi incâ piş ez revî maksûr
Mef^ç ulü Fâ^ç ilâtün Mef^ç ulü Fâ^ç ilâtün

- 1 Şol ehl-i ĥükm ki anuñ olmaya^ç adli hergiz
Zülmünden olur anuñ mecmû^ç ĥalk^ç âciz
- 2 Şol ehl-i câh ki anda zülm ola daĥı ĥisset
Her ne ĥabaĥat olsa olur ĥatında câiz
- 3 Şol mîr ki ola serdâr ger ola necli anuñ
Düşmen-şiken olmayuz olsa daĥı mübâriz
- 4 Şol kes kim ola yâr-ı ehl-i fesâd u fitne
Ol nev^ç kesten imdi siz ĥâfil olmayasız

233-a

- 5 Bu fenn-i nazm içinde haqqā budur ki Nazmi
Olmuş durur kelāmuñ gūyā kelām-ı mu^c ciz

1123-Nev^c -i dīger kâfiye-yi bā vaşl u ħurūc incā lām revī vü mīm vaşl u zā
ħurūc

Mef^c ūlü Fā^c ilātün Mef^c ūlü Fā^c ilātün

- 1 Ney gibi bağrun ol kim feryād birle delemez
Feryādı bir dem anuñ Başdan açub yücelmez
- 2 Āh ol perī o cānān dīvānesün İdüb terk
Cān gibi gitdi daħı bu cānına yönelmez
- 3 Vaşlına ol hümānuñ yeltenmesün demādem
Anuñ hevāsı ile yel gibi şol ki yelemez
- 4 Ten mülki bozulınca artuğ daħı düzelmez
Bir kişverüñ ki şāhı olmaya ol düzelmez
- 5 Cānuñ şafāyile gel bir hoşca tut ki Nazmi
Cān kim gide bütünden bir daħı gıtdi gelmez

1124-Nev^c -i dīger der ān kâfiye-yi incā nīz lām revī maķbeleş meksūr
Mef^c ūlü Fā^c ilātün Mef^c ūlü Fā^c ilātün

- 1 Raħm eylemeyüb o dilber gözüm yaşını silmez
Gözüm yaşı anuñçün her dem benüm kesilmez
- 2 Derd-i firāķ ile yār kan ağladır demādem
Dest ü şāl ile āh gözüm yaşını silmez
- 3 Bezm-i belāda nālem bir dem ki āh diñmez
Ben neydegüm nigārum bu nice dem oldı bilmez
- 4 Bārān olaldan eşküm hicr-i nigār ile āh
Seyl oldı şol kadar ki tutub tutub yeñilmez
- 5 Tīğ-i cefāyile āh bir dem mi var ki Nazmi
Urub dili o dilber ħışm ile iki dilmez

1125-Nev^c -i dīger der ān kâfiye-yi incā nīz lām revī meķbeleş mazmūm

Mef' ulü Fā' ilātün Mef' ulü Fā' ilātün

- 1 Yār ışiginde ' aşık bir günü dökülmez
Dem var mı kanı gibi yüzi şuyı dökülmez
- 2 Ol yār-ı cān perīveş hergiz baña görünmez
Velhāşıl aña beñzer bir pürcefā görülmez
- 3 Kocar kemer miyānın līkin baña kocolmaz
Zülfi o pür dehānın līkin baña öpülmez
- 4 Cevr okı miñnetini tā çekmeyince ' aşık
Bir yā mişāli kaddi hergiz iki bükülmez
- 5 Bīhadd gam ile göç kon ' aşkuñ yolında Nazmi
Kor kulı yolda zirā bī kâfile göçülmez
- 6 Bīhadd göç eyler oldı izālar ile hükkām
İnşāf edince andan kimüñ güci üzülmez

1126-Der baħr-i hezec sālīm taḫṭīyeş mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün
der kâfiye-yi mücerred incā sin revī

- 1 Muḫarrerdür o ħod āħir kim ölür ħāk olur her kes
Pes ey gāfil o ħāli yād İdüb kendüñ hevādan kes
- 2 Cihānda ' arif oldur kendü ħālinde ola öpsem
Kimin kim göre ' aybın tan ile kılmaya hergiz ses
- 3 Hümā himmet olan itmez yer ile meyl dünyāya
Ebed bir cīfeye hırş ile düşmez nitekim ger kes
- 4 Berī olub keremden kimseye bir nef' i olmaz hiç
Nihāyette hasīs olub aħsen olan mişāl-i ħas
- 5 Görürken her kişinün Nazmiyā öldüğini āħir
Kişiye evvelā yetmez mi ol bir özge ' ibret pes

1127-Nev' -i diğēr der kâfiye-yi mücerred incā sin revī
Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Kişi ‘ālimler ile olsa her yerde hemīn cālis²⁴
Ki ‘ilm ile müşerref olur ehl-i ‘ilm olan meclis
- 2 Kişi hazz itmez olur şohbet-i nādāndan ašlā hiç
Olinca ehl-i ‘irfān ile her dem hemdem ü mūnis
- 3 Bir olmaz ehl ile nādān āna pes Şübhe mi var kim
Bir olmaz sīm ü zer birle nitekim hiç sürb ü mis
- 4 Ebed olmaz cihānda ahmaḡ u nādān olan kes kes
Hemān çoḡ söylemek yoḡ yire gülmek bilür kes
- 5 Be nezmi cāh ile bir cāhile yoldaş қоşlamaḡdan
Baña yegdür kim olam atına bir ‘ālimūñ sāyis

1128-Nev‘ -i diḡer ḡāfiye-yi bā elf te‘ sis ü ḡarf daḡıl incā sīn revī
Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

- 1 Çü gördüñ ehl-i meclis çār ola sāḡi ola ḡāmis
Eger kim ‘ārif iseñ olma ol mecliste sen sādīs
- 2 Çü gördüñ bir perī rū meclis-i ḡāş eyleye tenḡā
O meclis ādeme cānbaḡş olur var anda ol cālis
- 3 Sürerdüm n‘ alveş semm-i semendine yüzüm dāyim
Olaydum āh eger ol şehsüvār-ı ḡüsne ben sāyis
- 4 Belā deştinde oldum tā ebed Mecnūn gibi lābeş
O leylā ḡüsñüñ olaldan libās-ı ‘aşḡını lābis
- 5 Şaşınur dilberüñ dil ḡālını aḡyārdan dāyim
Nitekim dānesin her ḡāriş olan kes olur ḡāris
- 6 Göreydi ḡoca ḡafız nazmuñ ol üstād mülk-i fāris
Dereydi nazm meydānında sensin Nazmiyā fāris
- 7 Olur māl ıssı olmasıyla māle kerem ü ḡab‘ı ter
Şu cāh ehli ki zātında ola bir bārid-i yābis

²⁴ 1636/:49-a

1129-Nazîre

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 Ezel bezminde olmuşdur senüñle yâr u hemcelis
Ger cānā oldı sen cānān ile cānum benüm mūnis
- 2 Göñülde olırsardur mührüñ ey māhum ebed lābiş
Libās-ı ' aşkuñ ol rüz-ı ezelde oldı çün lābis
- 3 Hıyālün taħm-ı hālün mezra' -ı dilde olub hāriş
Olubdur dāyimā andan umanuñ olmayub hāris
- 4 Mişālidür muħakkaķ haţtuñuñ reyħān bir yüzden
Mükehhel çeşmüñüñ şol bir nazarda ' aynıdur nergis
- 5 İzün tozına Nazmi t̄alib olsa nice olurmuş
Ki anuñla cevher-i iksirdür ' ayn-ı zer olur mis

1130-Müreddef der kâfiye-yi mücerred incā elf revî

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

233-b

- 1 ' Acceb mi olsuñ ben bî-dile sen dilberā mūnis
Çaçan olur perî insāna ' ālemde ola mūnis
- 2 Bilürsin üns itmez ins cānā cin ile hergiz
' Adu-yı cinnetiye kimdür olan dost yā mūnis
- 3 Hıyāl-i kıadd ü zülfüñdür benüm ' ālemde eglencem
Kışiye dār-ı ğurbette belî olur belā mūnis
- 4 Şafā vü şevķ ile gönli gözi rüşen olur dāyim
Aña kim mihribān olsuñ olub ey mehlikā mūnis
- 5 Sürür ile cefādan hiç hālî olmayub Nazmi
Diler dil kendüne dāyim ola bir dilrübā mūnis

1131-Nev' -i diĝer der ān kâfiye-yi incā rā harf revî

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 Degülmiş idi sürür-ı leşker-i ezhâre ger nergis
Çemende taht olub urunmaz idi tâc-zer nergis
- 2 Bu yüzden her güzel yârûñ güzel gözine bir hoşca
Müşâbih olduğıçün başlar üzre yer ider nergis
- 3 Yaraşur diseler tâc-ı ezhâr aña şol yüzden
Ki yekser başa lütf ile doqınur her püser nergis
- 4 Güzellerde güzel gözler görem diyü güzel gözler
Göz açmışdur çemen şahnında tırur serbeser nergis
- 5 Şabâ kim şâhid gül müjdesiyle vara gülzâra
Nişâr eyler o dem bezm-i çemende sîm ü zer nergis
- 6 Nigârûñ çeşmi sevdâsına düşmüşdür ki göz yummaz
Seher-i ‘ârız Olubdur uyımaz şâm u seher nergis
- 7 Seher-i şebnem degül yüzinde görinen benüm gibi
Nigârûñ çeşmin aňub Nazmiyâ yaşlar döker nergis

1132-Der baħr-i hezec müseddes ‘arüz u darb-ı maqşür taqtiyeş mefâ‘îlün
mefâ‘îlün mefâ‘îl der kâfiye-yi müreddef be elf

- 1 Cihândur bu cihânda cümleten nâs
İdiser bir biriçün ‘âkıbet yas
- 2 Cihân hod kimseye bâķî degül hiç
Fenâsın aňmamaķ anuñ ‘aceb nâs
- 3 Ola ol kim cihân fikrinde dâyim
Açılmaz gönli hergiz pes tıtar pâs
- 4 Cihâna her kesi meyl İtdi ren âh
Degüldür lîk hep vesvâs-ı ħannâs
- 5 Cihân ne şâha kılur ne vezîre
Kanı şol aňulan Maħmūd u Āyâs
- 6 Kişi şol taş dilini delmek içün
Gözi yaşı gerek kim ola elmâs

- 7 Ola huşk u tere her kim ki kıānı
Olur yār aña Nazmi hıızır u İlyās

1133-Nev' -i dıger kıāfiye-yi mücerred incā rā revī
Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' il

- 1 Demādem āh şeytāna uyar nefis
Anuñla ādemi izlāl ider nefis
- 2 Melek olurdı ādem pes ne Şübhe
Degülmiş idi ādemde eger nefis
- 3 İşi güci olur her gāh ' işyān
Diriğā eylemez hergiz hāzer nefis
- 4 Olur olmaz hevāya yeltenür āh
Nedür bilmez ebed nef' ü zarar nefis
- 5 Hevādan geçmek āsān idi Nazmi
Eger kim olmaya pür şūr u şer nefis

1134-Der baır-i hezec müseddes ' arüz u darb-ı maıızūf taıııyeş mefā' ilün
mefā' ilün fe' ülün der kıāfiye-yi mücerred

- 1 Yanuñdan gitmez āh aıyār-ı nākıs
Gülüñ pes yāri olur hār ile has
- 2 Dönersün lütf ile āb-ı revāna
Saña key yaraşur ter mavi aılas
- 3 Daıladı kıalb a' dā kākülüñden
Şanasın şām ilinde şindi çerkes
- 4 Baña çekdürme cevrün gel hasūduñ
Pes ey dilber senüñ cevrüñ baña pes
- 5 Libāsa māil olmaz ehl-i ' irfān
Nola olmasa bu Nazmi mülebbes

1135-Nazıre

Mefā' īlün Mefā' īlün Fe' ūlün

- 1 Murād-ı cān ki cānān vaşlıdur pes
Aña eyler heves cān ile her kes
- 2 Nigāruñ zülfidür tāvus-ı kudsī
O yüzden kendi bir rūḥ-ı muḳaddes
- 3 Dili şol ğamze oḳlarıyla oḳlar
O dildārımda ebrū-yı muḳavvis
- 4 Ata bend gice ol çeşmi ğazālum
Giyicek yaraşur sincābī aṭlas
- 5 Olubdur Nazmiyā āh ol nigāruñ
Enīs ü yāri her nācins ü nāḳıs

1136-Nazīre

Mefā' īlün Mefā' īlün Fe' ūlün

- 1 Didüm ḳaddüñ düşürdi ' ar' arı kes
Didi her kes bilür anı sözi kes
- 2 Teni pür penbe birle dağ olandur
Libās-ı ' aşḳ ile olan mülebbes
- 3 Nola yār olsa yār aḳyāra ki olur
Güle her demde hemdem ḥār u ḥas

234-a

- 4 O servüñ bāğ-ı kūyı cānibinden
Bu yaña toḒru her dem ey şabā es
- 5 Nola görmek dilerse yāri dāyim
Murādı Nazminüñ vaşlı durur bes

1137-Nev' -i dīĒer der ān ḳāfiye-yi incā maḳbel revī meksūr

Mefā' īlün Mefā' īlün Fe' ūlün

- 1 Şu meclis ki ola cānān anda cālis

Olur cânbağş anuñ gibi meclis

- 2 Güzellerle olan mey meclisine
Ne Şübhe beñzemez ğayrı mecâlis
- 3 Ne lütfi var ki bir şehlâ göz ile
Nigāruñ öyküne gözine nergis
- 4 Bu fenn-i ‘ aşk bir fendür ki bunda
Bir isti‘ dād bulmaz bir müderris
- 5 İder mi yā Nazmi terk-i vahşet
Perī insāna hiç insāna mūnis

1138-Nazīre

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ulün

- 1 Müşerref olıcağ zātuñla meclis
Şeref bulur olanlar anda cālis
- 2 Yağub meh-i şem‘ her şeb tā seher gāh
Seni arar yürür meclis be meclis
- 3 Görür gözi durur bāğ-ı bahāruñ
Müşābih olmağın çeşmüñe nergis
- 4 Şağınur beglerüñ dil bed nazardan
Şu hāriş gibi ki ola tağmı hāris
- 5 Düşelden ‘ aşkıña cân ile dilden
Ġamuñ birle Olubdur Nazmi mūnis

1139-Der bağr-i recez sālīm tağtiyeş müstef‘ ilün müstef‘ ilün müstef‘ ilün
müstef‘ ilün der kâfiye-yi mücerred incā sīn revī

- 1 Ehl-i sa‘ ādettür o kes kim eyleyüb terk-i heves
Uymaya nefsi zālime zıkr ide hağğı her nefes
- 2 Yā rab ne olam der ola ölüm dimez mi ‘ ākıbet
Şol yemeyüb yedirmeyüb mānend ğas olan āğes

- 3 Beñzer hevâ-yı nefis ile sevdâ-yı hırş ile hemân
Dünyâya düşen çâl ile şol cîfeye üşen mekes
- 4 Uçmaq hevâsında olub eylerdi pervâz-ı bülend
Cân murğına olmazdan oñ hâki beden dağı kafes
- 5 Ğavvâs-ı baħr-ı ‘ aşq ile bir âşinâlık ide gör
Dürr-i vişâle Nazmiyâ bulmaq dilersün dest-res

1140-Nazîre

Müstef' ilün Müsref' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

- 1 İqbâl ü câh-ı ‘ âleme ben bende kılmazdum heves
Bulsam ayağın öpmege ey şâh-ı hûbân dest-res
- 2 Bir gün yüzün görmek senün biñ yıl kadar ‘ ömre şafâ
Ey âfîtabum ‘ âşıka bu tâlî ‘ -i ferhunde bes
- 3 Hân-ı halîl olub nola meyl itse her âdem aña
Çün hâl kendüm gün ki cânâ şebîh oldı ‘ ades
- 4 Devründe mest-i câm ‘ aşq olsağ ne bāk-i ağıyardan
Hey pâdişâhum beg kulı yanında ne sekdür ‘ ases
- 5 Devründe biñ derd ü ğam ile geçriğın sa‘ atüm
Nâlem saña a‘ lâm ider her gâh mânend-i ceres
- 6 Yaşum görüb deryâlarun cüş u huruşı maħv olur
Çağlaqlığı lâbüdd diger baħre kaçan irse eres

234-b

1141-Nazîre musammağ

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

- 1 Ey gül‘ izârum nite kim binef' adur hâr ile ğas
Ağıyar hâr emşel ol hâr ile ğased nedür âğes
- 2 Olmuş durur senden cüdâ ayruksı hâlüm dilberâ
Âhum durur hemdem baña gönlüm ol egler her nefes

- 3 Ālām u derd-i firqatūñ āh arzū-yı vuşlatuñ
Cānā kemāl-i ḥasretün itdi gözüm yaş ires
- 4 Cānā dudaguñ öpmege yāḥud yañaḡuñ öpmege
Bāri ayaḡuñ öpmege bir kere bulsam destres
- 5 Ağyāruñı sen şanma kes anuñla güft ü gūyı kes
Her yerde düşür anı kes Nazmiye ol iḥsān bes

1142-Der baḥr-i recez müşemmen cüz^ç -i maṭvī cüz^ç -i maḥbūn taḡṭīyeş
müfte^ç ilün mefā^ç ilün müfte^ç ilün mefā^ç ilün der ḡāfiye-yi mücerred

- 1 Pāyına dilberūñ dilā itme yüz urmaḡa heves
Kimseye el mi virür ol irmez o ḡadre degme kes
- 2 Pāyını dilberūñ dilā būs-ı bülend pāyedür
İRmez elūñ senūñ aña ḡadrūñ olinca pest pes
- 3 Ben ki o yār-ı cānımuñ cān virürüm vişāline
Būs-ı lebi daḡı baña cān ile oldı mültemis
- 4 Ol ki yolınca gidesūñ dāmenine yapışmaz uş
Müşḡ demiñe yarar mı pes öyle degül durur ^çases
- 5 Nazmi murād-ı cānum an nahm be pāy-ı dost
Gerḡı muḡarrer an şeref dost nebidehd be kes

1143-Der baḥr-i recez müşemmen cüz^ç -i maḥbūn cüz^ç -i maṭvī taḡṭīyeş
mefā^ç ilün müfte^ç ilün mefā^ç ilün müfte^ç ilün der ḡāfiye-yi mücerred

- 1 Çü bilmeye kendüzini sözlerūñ ḡadrini pes
Ferāḡat it ol güzele gel ey gönül itme heves
- 2 Nola eger sen güzellük lebine meyl eylese cān
^çAceb degül ḡandeyise o şeri durur ḡande mekes
- 3 Sa^ç ādet ol ādeme kim ḡarīn olasun mülke
Pes ey yüzi māhum aña sitāre-i sa^ç dese bes
- 4 Cemālini sen güzelūñ iki gözüm görmeyeli
Gözüm yaşı oldı hemān bāine-i neyl ü eres

- 5 Degül ba' id olsa eger hasūd o dilbere qarīb
Ki mazmiyā dāyim olur qarīn gül hār ile has

1144-Der baḥr-i remel müsemmen 'arūz u darb-ı maḫṣūr taḫṭīyeş fā' ilātün
fā' ilātün fā' ilātün fā' ilāt der ḳāfiye-yi mürreddef be elf

- 1 Böylesine çünki gitmez böylesine bir libās
Pes 'aceb meyl-i libās itmek görürken anı nās
- 2 Muttaşıl fısq u fücūr üzre olanuñ hey dirîğ
Ḳalbini ahen gibi tutar yürür her demde pās
- 3 Kişi bir dūn-ı himmetüñ şol istemek bir himmetin
Şöyle kim var yok yire olur bir olmaz iltimās
- 4 Hākim-i zālīm ki var varmaḳ anuñ qarşusına
Şöyledür ki andan gelür her ḳalbe bir ra' b u hirās
- 5 Şıḫhat iel āfiyette olduḡuñ demlerde hoş
Hāḳḳa Nazmi turma ḳıl biḫadd va' d-i şekker piyās

1145-Nazīre

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Nākes olan kes kim itmez bir kes andan iḳtibās
Yok yiredür varub andan eylemek bir iltimās
- 2 Şemse hemtā şemse eyler çār-ı tāk-ı ḳaşırına
Çarḫ-ı çārum şeklin eyler tarḫ iden ālī esās
- 3 Şol serāser cāme-yi zerbefte kim girer 'avām
Nārveş pār pār yanar anda şanasun ol libās
- 4 Zāhide şüb-ı riyā iḫrācıdur başdan şevāb
Ol degüldür giymiye atlas giye dāyim palas
- 5 Nazm-ı nazmīden şafā kesb eyler ol kim ehl ola
Bula cevher nitekim bir yerde bir cevher-şinās

1146-Nazīre

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Nūr-ı hüsünüden nigārā itmek için iktibās
Gün gelüb her gün cemālün seyrin eyler iltimās
- 2 Sen melek manzar perī peyker firākından olur
Āh u eşkümnden semā vü ' arz her dem is ü pās
- 3 Beñzedüg için yüzünde şol leb ü ruhsarıña
Cem' olur cānā bahār irdükte gül birle kirās
- 4 ' Aşk-ı şirīn ile Ferhād öliceğ yas İtdi kūh
Öliceğ ben ' aşkuñ ile cümleten nās ide yas
- 5 Bende-i hās olsa bu Nazmi kuluñ kapuñda ger
Pādişāhum saña Maḥmūd aña dirlerdi Ayas

1147-Nev' -i diğەر der kâfiye-yi müreddef be vāv sīn revī
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Sen şeh-i hüsn olub ittün taht-ı hüsne tā cülūs
Ṭapuña eyler gelüb cümle güzeller dest-būs
- 2 Ṭoludur ḥadden birün cümle sipāh-ı ğam-ı derün
' Aşk şāhı mülk-i dil tahtına idelden cülūs
- 3 Sen hümānuñ düşdi dil tā kim hevā-yı ' aşkına
Āh u nālemden uyumaz ' arş-ı a' lāda ḥurūs
- 4 Şöyle yerleşti kapuñda şol kara yüzlü ḥasūd
Ol pelīd uş oldı maḥkemelikde şankim abnūs

235-a

- 5 Pīrezen dünyāya her kim Nazmiyā dil vire ol
Māil olur zīnete elbette mānedn-i ' arūs

1148-Nev' -i diğەر der kâfiye-yi müreddef be yā sīn revī
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Nūş-ı bāde idesün yār ola yanuñda celīs

Dağı dünyāda ne var andan lezīz andan nefīs

- 2 Bir nefes hālī kıomaz yārūñ hayāli göñlümi
Birbiriyle ikisi şol deñlü olmuşdur enīs
- 3 Kıaradur yüzi hasūduñ göñli hem alacadur
Şöyle kim var göñli pās olmuşdur anuñ yüzi is
- 4 Düşdi deryā-yı ğama bu keşti-i dil şöyle kim
Çoқtan olurdı o ğarқ olmasa ‘aşқ aña reis
- 5 Naқd-i cāmı yolına cānānenüñ eyle nişār
Ehl-i dünyā gibi Nazmi olma ol yolda hasīs

1149-Müreddef der kıāfiye-yi mücerred incā rā revī
Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilāt

- 1 ‘Ālemüñ bir zevқini sürmek dilerseñ ger nefīs
Hāzz-ı nefis al her nefes tut cām-ı cān-perver nefīs
- 2 ‘Ālemüñ bir demde biñ zevқin sürer ol kim aña
Olma bir şeb vaşl yüz lütf ile bir dilber nefī
- 3 Zevқ ü hāzzı ‘ālemüñ dünyāsı olanlar sürer
Kim ne yerde olsa yer envā‘ ni‘ metler nefīs
- 4 Hāk ile yeksān olanlardan ne kıayğu aña kim
Yaşlana bālin nāzük döşine pister nefīs
- 5 La‘ line meyl itse Nazmi nola her cānānenüñ
Cān virür her cevheri çün görse bir cevher nefīs

1150-Nev‘ -i diđer kıāfiye-yi bā redif ü vaşl u hurüc u mezīd nūn revī
Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilāt

- 1 Bu perişān İdüb tür ol peri şā ile üns
Eyledüği gibi cism içinde şol cān ile üns
- 2 Çünkü rühāniyyile var durur cinsiyeti
Eyler ise cān nola aşl ile cānān ile üns

- 3 Gördi çünkim cümleten teklīfe düşmüş cins-i ins
Çaçdı andan vardı Mecnūn İtdi şavān ile üns
- 4 Egledük için demādem gönlin olub hemdemi
Eyledi Ferhād feryādıyla efgān ile üns
- 5 Şoḥbet-i zühhāddan ḥazḗ itmese Nazmi nola
‘ Ārif olan eylemez ‘ ālemde nādān ile üns

1151-Nazīre

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilāt

- 1 Cān ider elbette dāyim la‘ l-i cānān ile üns²⁵
Pes ider her cins zīrā incisi olan ile üns
- 2 Bir perī-rūyile üns eyler kamu ‘ aşḗ ehli üns
Eyledügi gibi tende dil revān cān ile üns
- 3 Hiç olur mı ol ki hemdem ola ol cānān baña
Eylemez çünkim perī ‘ ālemde insān ile üns
- 4 Birbiriyle hemdem olsa iki ḥūnī ehl-i zulm
Aña beñzer ki eyleye fir‘ avn hāmān ile üns
- 5 Ayrılır cāndan eger olursa cānāndn cüdā
Eylemişdür şol kadar bu Nazmi cānān ile üns

1152-Nev‘ -i dīger der ḳāfiye-yi mücrred micā rā revī

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilāt

- 1 Ey leṭāfet birle mānend-i leb-i dilber kiras
La‘ l ü yaḗut-ı şafā efzāya hem hemser kiras
- 2 Kendüni yārūñ lebine nisbet İtdügi durur
La‘ l ü yaḗuta müşābih olduğı ekşer kiras
- 3 Olduğ için lüṭf ile yārūñ lebine müştebih
Görinür hey‘ ette la‘ l āsā güzel cevher kiras

²⁵ 1636/:49-a

- 4 Māḥaṣal reng ü şafāda gül daḥı mül gibidür
La' line cānānenüñ ol vech ile beñzer kiras
- 5 La' l ü ḥadd yāre gül birle çü vardur nisbeti
Anuñ içün nedür ki gül birle olur ḥuṣter kiras
- 6 Mevsimi birdür gül ile birbirine hem şebīh
Pes gül arasında ḥoş zībā yaraşur ter kiras
- 7 Ḥüsn-i ḥālet baḥşıyla mānendi olmağın gülüñ
Gül gibi mecmū' nāsuñ göñlini egler kiras
- 8 Olmaz idi cümleten eṣmāra dāyim pişe-rev
Olmasaydı sürver-ı eṣmār ḥuṣter ger kiras
- 9 Cümleten eṣmāruñ o günce gelür çün her zamān
Yaraşur ol yüzden olsa anlara server kiras
- 10 Olmasaydı la' lüne yārüñ leṭāfette şebīh
Behçet ile Naẓmiyā bulmazdı zīb ü fer kiras
- 11 Cümleten dilberler içre sen ki bir ḥoş şuḥsun
Birler içre ey semenber şuḥ ḥoş bir ber kiras

1153-Der baḥr-i remel müşemmen 'arūz u ḍarb-ı maḥzūf taḫṭīyeş fā' ilātün
fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün kāfiye-i mücerred sīn revī

- 1 Nefsini ister nefīs ü ḥoşca ṭuta her nefes
Bu heveste zāyī' eyles 'ömrini her bu'l-heves
- 2 Ol durur 'ālemde ṭutan her nefes nefsin nefīs
İde zikrullah dāyim cān u dilden her nefes
- 3 Kāşki gelse elinden bir kişinüñ söyle āh
İtmese dünyā ḥuṣuṣ içün yer ile hiç ses
- 4 Zīsa' ādet aña kim erbāb-ı 'izz ü cāhtan
Bilmez aṣlā bir kes hem bilmez anı hiç kes

235-b

- 5 Nazmiyâ olmağ dilersen hoşca bir âsûde hâl
Fikr-i izz ü câhtan var rişte-i ümmîdi kes

1154-Nazîre

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Ola bir kes kim ahs-i has has gibi ol nev' ile kes
Kesmez ol bedhüyını kat' a gerek başını kes
- 2 Mâil-i maḥbûb u mey olmaz kişi olmaz velî
Şol kişi kim anda olmaya hevâyile heves
- 3 Hâl ü haṭṭ kim var zenehdânı çehinde dilberün
Mûrlar çekmiş götürmüş inine şankim ' ades
- 4 Ol kaşı yâ İtdi tâ peykân ile pür sînemi
Oldı sînem murğ-ı câna şan demürden bir kafes
- 5 Bûs-ı la' li yâr cânum maṭlabıdur Nazmiyâ
Aña âh ol yâr-ı cânum bir büyürse dest-res

1155-Nazîre

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Qanğı kes kim ola anda bir hevâyile heves
Nefs-i şoma uyub olur şerre mâil her nefes
- 2 Uymasa nefsine geçse her hevân kişi âh
İdebilmez lîkin anı hiç imdi degme kes
- 3 ' Âlem içre hiç hâlî görmek olmaz kimse
Her kişinün var bir özge hâlî mevlâyile pes
- 4 Meyve vermez duḥenün mânendi şahş-ı baḥîl
Duḥa-yı bîmeyve pes olur mişâl-i hâr u has
- 5 Mişl-i hâr ü has durur bîmeyve duḥa nitekim
Pes baḥîl olan kes olur hâr ile ḥastan âḥes
- 6 Hâkim olub zâlim olan kes ki nâḥağ kimsenün
Diriligin kes bu yere yâ rab anuñ ' ömrini kes

- 7 Hİdmetinde itidür it dimek özge yaraşur
Âdem avlaşturmada it gibi yiler çün ‘ases
- 8 Hâk budur kim Hızır irişmekdür hemân her vech ile
Bir ayakta kalmışa şol kes kim olur dest-res
- 9 Ey reh-i ‘aşk içre iden terk-i ser da‘vâsını
İdimezsün ger düşersün niçe kes yanında kes
- 10 Söyle çok söziñi her sözi söyle az u öz
Pes yeter kıl sözüñi dimezden evvel kimse kes
- 11 Hâvf-ı hâktan Nazmiyâ âdem şu hâle irse kim
Gözleri yaşın müselsel itse mânend-i eres

1156-Nazîre

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

- 1 Murğ-ı câna cism-i nâcizüm ki olmuşdur kafes
Şanki târ-ı ‘ankebûta bend Olubdur bir meges
- 2 Lebleri fikriyle yâruñ kim derûnum pür durur
Bu müşebbek ten şeker tengine şan oldı kafes
- 3 Yeltenür tûrmaz hevâ-yı bûy-ı zülf-i dilbere
Bu dil-i miskînime şimdi düşübdür bu heves
- 4 Bir dem ârâm idimezdi yalıñuz kühsârda
‘Aks-i feryâd olmasa Ferhâda her dem hem-nefes
- 5 Hâk-i râh ol var hevâ-yı gayra yelme yel gibi
Pây-bûs-ı yâre Nazmi ger dilerseñ dest-res

1157-Nazîre

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

- 1 Olmadı kühsârdan Ferhâd hâlî bir nefes
Olduğ için her nefes kendüye ol feryâd-res
- 2 Her hevâya yelleyen dil olmasa ‘aşk ehlini

Nāle vü feryâdı her dem dilden itmezdi ceres

- 3 İre mey menzil-geh-i şehbâz ‘ aşka murğ-ı ‘ aql
İde mi ‘ anķâyile pervâz bir ednâ meges
- 4 Sivrilüb ey hānçer-i yâr ortaya gelmek neden
Tîği yanunda anuñ saña dimez kimse kes
- 5 Kes kerem ümmîdin ol kesten ki ola dünyâ-perest
Meyve-dâr olmaz bilürsün Nazmiyâ çün hâr u has

1158-Nazîre

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

- 1 Cāna cismümde hevâ-yı kûy-ı cānāndur heves
Uçmağ ister murğ nite kim kafesten her nefes
- 2 Ey gönül hāk olmayınca bu hevâ-yı ‘ aşk ile
Pây-bûs-ı yâre şanma bulasın sen dest-res
- 3 Hâl kendüm gün yâre cüce hemtâ olmasa
Ġālībā hûn-ı hālîl olmazdı ‘ âlemde ‘ ades
- 4 Terk-i ser davâsın itme yâre her dem ey hasûd
Kes düşersün şoñra ey nâ-kes gel ol da‘ vâyı kes
- 5 Ol güzeller pâdişâhın hâlîme raħm İtdirür
Her dem olur Nazmiyâ nâlem baña feryâd-res

1159-Nazîre

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

- 1 Saña cān nağdin revân itmezse aġyâr-ı āħes
Nola ey gülçehre çünkim meyve virmez hâr u has
- 2 Hicr ile ben derdmendüñ olalı bîmâr u zâr
Gönlüm egler hemdemümdür āh u nâlem her nefes
- 3 Gülşen-i kûyuñ hevâsında uçarken murğ-ı cān
Görünür gülzâr-ı ‘ âlem aña ey gülruğ kafes

- 4 La' l-i şīrīnūnde ḥālūñ fikri uyutmaz beni
Ḥüsrevā her ḳandeyise ḥāba mā' nidür meges
- 5 Cān şafāsın ister iseñ yār ile ' ays it müdām
Cānı ḥoşca beslemek pes böyle Nazmī saña pes

236-a

1160-Nazīre

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Sürse aḡyārı ḳapuñdan tañ mı āhum her nefes
Bād o künce lā-cerem ḡalṭān olur her ḥār u ḥas
- 2 Lütf idüb her kim gelürse görmege ben ḥaste
Baña la' lüñ bād iden cānā gelür ' isā nefes
- 3 ' Āşık-ı şāḥib nazarda olur ancaḳ aşk-ı pāk
Bu hevāya hey güzel her bu'l-heves itmez heves
- 4 Gün yüzüñ seyr eylemek her gün benüm māhum senüñ
' Āşıkā baḥt-ı sa' id ü ṭālī' -i ferḥunde bes
- 5 Dost o künce durur ardınca düşmen kişinüñ
Nazmīyā lāzım durur her kes gözetmek pīş ü pes

1161-Nazīre bī-nuḳaṭ

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Kākül-i dildārıma her kimde kim ola heves
' Ömri sürer ol heves her ḡāh vālihtür o kes
- 2 Ol dilārāmum ki ḥulv ider kelām-ı ḥulv ile
Aña diller rūḥlar varurlar olurlar meges
- 3 Ol dilārāma melek ādem degül derler dilā
Her dem ammā her kelāma urır ādem gibi ses
- 4 Ol dilārāma dilā vaşl añma aşlā kim şu ger
Ol degüldür rām olur hem ol kelāmuñ var kes

- 5 Ger murāduñ vaşl ise ʿ âlemde dildāra dilā
Es şavur her dem kelāmuñla o dildāra var es

1162-Müreddef der kâfiye-yi mücerred rā revī
Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

- 1 Kâil olsa hoşca söze tutsa bir dem ger nefes²⁶
Hemdem ehl-i dil olurdı o dilber her nefes
- 2 Bir nefes dilber dehānından söze depritse leb
Ġaybdan bir kimse gūyā kim o dem eyler nefes
- 3 Bir nefes itseydi ger yārüm baña ol şevkten
Köşeme girmezdi tā āhir-i nefes āher nefes
- 4 Ādem oldur ki ola yanında maqbūl iltimās
Lācerem her ādem olan söz şıgmaz tutar nefes
- 5 İtse Nazmi vaşf-ı laʿ l-i yār ile muṭrib şadā
Olur ol ol demde hoş şirīn ü rengīn ter nefes

1163-Nevʿ -i diĠer der kâfiye-yi bā redif ü vaşl u incā rā revī
Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

- 1 Lütf idüb vaşl olsa baña ol nigārum bir nefes
Sākin olurdı benüm feryād u zārüm bir nefes
- 2 Ağlamazdum ger baña baksa nigārum bir nazar
Eglenmezdüm hemdem olsa baña yārüm bir nefes
- 3 Gül gibi tutsa kulaq ol gonçe leb bāri benüm
Diñlese bülbül gibi zār-ı hezārüm bir nefes
- 4 Āh u zārüm göklere irer o meh ruhsārsuz
Cān u dilden qalmaz ārām u qarārüm bir nefes
- 5 Āhum āher demde sākin olısar maʿ nāda āh
Bir nefestür Nazmiyā bu rüzgārüm bir nefes

²⁶ 1636/:49-a

1164-Nev' -i dīger der kâfiye-yi mücerred rā revī
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Yoluña ser vermege cān ile itsem ger heves²⁷
Nola kim ' aşq ehline cānā budur yekser heves
- 2 Sensin ol cānāne kim vaşlına sen cānānenüñ
Cümleten ' aşq ehli cānā cān ile eyler heves
- 3 Sen güzeller şāhınuñ ' aşq ile yolında şāh
İtmişümdür ölmege cāndan bu ben çāker heves
- 4 Yel gibi yelmek durur yoluñda kārüm dembedem
Cümleten pes bu yola eyler hevāyiler heves
- 5 Vaşl için cānāne cān kaçdın ider hep Naẓmiyā
Cāna cānān vaşlı olduğınlayın ekşer heves

1165-Nev' -i dīger der ān kâfiye-yi incā elf revī
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Dembedem dil kim vişāl-i dilrübā eyler heves
Derdine dil derd-mend olmaz devā eyler heves
- 2 Dil dilerse dilberüñ cān ile vaşlın nola kim
Kim olursa cān revān idüb aña eyler heves
- 3 Bir hümānuñ dil heves-i vaşlına yiler ki āh
Aña her dem cümleten ehl-i hevā eyler heves
- 4 Dāyimā bīḥadd cefāsın görür ol kim yok yere
Bīvefālardan ikide bir vefā eyler heves
- 5 Naẓmi dāyim vaşl-ı dilber arzuitse nola
Ehl-i diller olşafāya dāyimā eyler heves

237-a

²⁷ 1636/:49-a

1166-Der baħr-i remel müsemmen ‘arūz u arb-ı maqşūr taqṭiyeş fā‘ ilātün
fā‘ ilātün fā‘ ilāt der qāfiye-yi müreddef be elf sîn revî

- 1 Cismi ħod şaqlar bir olduqca palas
Pes ne olmaz qayddur fāħir-i libās
- 2 Bīvefānuñ bir vefāsın ħaḳ bu kim
Yoḳ yere ider idenler iltimās
- 3 Göresin bir kesde kim bir ħāl-i bed
Ġayrı ħālin aña göre qıl kıyās
- 4 Göz yumarlar ħavf-ı ħaḳtan göz göre
Ġaflet uyħusunda ħaḳḳā ki nās
- 5 Sūr için hiç itmesin kimse sürür
Çün olur her sūruñ elbet şoñı yas
- 6 Āħ u eşk ile olur ‘āşıkларуñ
Qande olursa perî hep is ü pās
- 7 Nazminüñ nazmını ehl olan bilür
Nite kim bir cevheri cevher-şinās

1167-Nazîre

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilāt

- 1 Her güzel mihr itse senden iltimās
Nola günden nūr ider ay iḳtibās
- 2 Leblerüñ yüzünde ki olmuş pür ‘araḳ
Çin-i seħer şebnem dökünmüş ter kiras
- 3 Şanma ħumrettür gözümde gördüğüñ
Gül ruħuñ ‘aksi bulubdur in‘ ikās
- 4 Öldüğüm dem ben ħarīb için yine
‘Āḳıbet gözüm döküb yaş ide yas
- 5 Yoḳ deme cānum revān olsun saña
Nazmi būs-ı la‘ lüñ eyler iltimās

1168-Nev' -i diğer der kâfiye-yi müreddef bâ harf vāv
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Zer beneklerle bu çarh-ı ābnūs
Donanur her gice mānend-i ' arūs
- 2 Dilde kim şehbāz-ı ' aşk eyler hūrūş
' Arşta gūyā ki banuñ eyler hūrūs
- 3 Bu ten-i zerdümde her dāğ-ı siyāh
Levh-i çimşir üzre puldur ābnūs
- 4 Nice nefret virmez ol şūha ' aceb
Şol hasūdunda olan vech-i ' abūs
- 5 Ol efendi bāri Nazmi ben kılın
İşigünde şaysa bir memlūk-ı rus

1169-Der kâfiye-yi müreddef bâ elf hā revī
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Olıcağ iblīs ile hemrāh nefes
Olur uş telbīs ile her gāh nefes
- 2 İşi hep iblīsveş telbīs olur
Olmayınca hālden agāh nefes
- 3 Hāyra bakmaz şerre olur meyli hep
Her nefes çürmaz olur bed-hāh nefes
- 4 Cīfe dünyāya olur gāyet hariş
Eylemez andan ebed ikrāh nefes
- 5 Nazmiyā yiler hevāda her nefes
Bir dem olmaz bir sūkunda āh nefes

1170-Nev' -i diğer der kâfiye-yi müreddef bâ harf yā
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Nice olmasun senüñ ile dil enīs

Her güzel dağı ne var senden nefīs

- 2 Çokdan eylerdi beni hivrũn helāk
Dilde olmasa hayālũn ger celīs
- 3 Bũse-i iħsān ile yād it kullaruñ
Beglere dũşmez begũm olmağ ħasīs
- 4 Vechi mi var ki ola yanuñda ħasũd
Öyle gönli alaca bir şağş-ı pis
- 5 Vaşf-ı ruħsār u lebũñle Nazminũñ
Nazmı olur ħoş laţif ü hem selīs

1171-Nev' -i dīger der k̄āfiye-yi muğayyed incā s̄in revī vü hemze kayd
Fā' ilātũn Fā' ilātũn Fā' ilũn

- 1 Yārũn ağıyārı var bir niçe re' s
Doğına her birinũn re' sine fe' s
- 2 Umarum bũs-ı dehānın dilberũn
İtmezem ben māħaşal yoğ yire ye' s
- 3 Mihr ider ol māha karşımda ħasũd
Olur ol ħağğā aña ĩmān be' s
- 4 Dost yolında ' adũvnũn başına
Balta uranuñ yolına şehr-i fe' s
- 5 Yār elinden ħoş şafā virür temām
Nazmiyā mey mālamāl ke' s

237-b

1172-Der baħr-i remel müseddes ' arũz u ħarb-ı maħzũf tağţıyeş fā' ilātũn
fā' ilātũn fā' ilũn der k̄āfiye-yi mücerred s̄in revī

- 1 O kim dilden hevāyile heves
Rũzgārı gör ki gitmez bir nefes
- 2 Bu gönũlden veh ki fikr-i ħağğ nefes

Zâil olmaz zikri oldur nefes

- 3 Dilde derdi olıcağ bir kişinüñ
Dilden eyler nâle mânend-i ceres
- 4 Nâsezâ kulına her bir bilmez kes
‘Ârif oldur bir nefes qalmaya ses
- 5 Düşmüşümdür Nazmiyâ bir derde kim
Derdimi bilmez cihânda hiç kes

1173-Nazîre

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

- 1 Aşılıb karşıña mânend-i ceres
Dil ider ‘aşkuñla nâle her nefes
- 2 Sen şanem kuyunda dil ki eyler figân
Çalınur güyâ kilîsada ceres
- 3 Öykünürmüş qaddüñe serv aña var
Cilveler göster düşür sen anı kes
- 4 Kimde kim yoğtur kerem ma‘ nâda ol
Meyve virmez duhadur hasten âhes
- 5 Cânına beñzer ki göz göre kıyar
Bûs-ı la‘ lüñ Nazmi kim eyler heves

1174-Nazîre

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

- 1 Dilberüñ görmez vefâsın hiç kes
Andan ey dil sen vefâ ummağı kes
- 2 Hâk-i pâyi ol dilerseñ dilberüñ
Şol ser-i zülfine ey dil sdest-res
- 3 Derd-i dilberdür dili zâr eyleyen
Âh ü zârı birle her dem her nefes

4 Kande olursa ki yaşum kan olur
Derd-i ‘aşkı yâre pes şâhid o bes

5 Kes kerem ummağı andan Nazmiyâ
Kankı kes ola has gibi âhes

1175-Müreddef der kâfiye-yi mücerred rā revî
Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

1 Zülfüne yüz sürmege eyler heves
Bu durur miskîn dile ekşer heves

2 Cân bağışlar ‘aşıkâ vaşluñ senüñ
Pes kim itmez aña ey dilber heves

3 Nola ser virmek dilersem yolña
Ol durur ‘aşq ehline yekser heves

4 Derd-i ser dür virmesün haq dünyenüñ
‘İzz ü cāhına idersem ger heves

5 Sürerse hâk-i pāyiñe yüz vechi var
Nazmi saña kulluğa eyler heves

1176-Nev‘ -i dīger der ān kâfiye-yi incā mīm harf
Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

1 Olsam ol dildāra hemdem bir nefes
Eylesem anuñla ‘ālem bir nefes

2 Görse gözüm ol nigārı bir nazar
Olsa göñlüm şād u hurrem bir nefes

3 Ol perī her dem fiğānuñdan kaçar
Ey dil-i divāne öpsem bir nefes

4 Neydegim dilber bilürdi diñlese
Bezm ü ğamda āh u nālem bir nefes

5 Nazmiyâ nefsuñ nefis ü hoşca gör
Bir nefestür çünki ādem bir nefes

1177-Nev' -i dīger der ān kâfiye-yi incâ rā revî
Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Bezm-i ğamda dil kim iñler her nefes
Güiyâ ol nağme eyler her nefes
- 2 Dil nice â itmesün firķatte kim
Âh-ı vaşl-ı yâre eger her nefes
- 3 Yâriñ añub tırmaz eyler 'âşık âh
Ateş-i âhına yanar her nefes
- 4 'Âşıkun derd-i derünin añdurur
Nây kim mecliste egler her nefes
- 5 Nazminün gitmez dilinden muttaşıl
Yâd-ı vaşl u nâm-ı dilber her nefes

238-a

1178-Der baħr-i remel müsemmen maħbün 'arüz u darb-ı maķşür taķtiyeş
fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilât der kâfiye-yi müreddef bâ elf revî

- 1 Ey perî ben öliceķ 'aşkun ile cümle nâs
Umarum ide ben 'âşık çün 'aşķ ile yas
- 2 Sefer eylersek eger dîde vü dil milketine
Ķuruda yaşta saña yâr ola Hızır u İlyâs
- 3 Bezm-i ħüsnuñde ne zîbâ yaraşur ħadd ü lebün
Nâzük olur güle çün bir yere gül birle kiras
- 4 Erzen-i incimi bu mezra' -yı gerdündan
Biçmek içün yine aldı meh-i nev destine dâs
- 5 Nazmiyâ senge doķunsa diler ol dem anı
Ķande var ķatre-i eşküme bedel bir elmâs

1179-Nev' -i dīger der kâfiye-yi müreddef bâ vâv sîn revî
Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilât

- 1 Ola bervech ḥased kimde ki bir veche ʿ abūs
İder ol vech ile ol kibr-i besāṭına cülūs
- 2 Ol ki ḥaḳḳuñ keremine şıgıñub ola kerīm
Anı ḥaḳ dāyım ider niçe belādan maḥrūs
- 3 Dāldür devlet-i dīne daḥı merdānelige
Ola bir kimsede kim ğayret ü ʿ ār u nāmus
- 4 Nazmiyā ğayret islāmı olanlar ḥaşā
Terk-i nāmus ile göz göre olalar deyyūs
- 5 Cān maḥbūs durur tende yine olısar āh
Çāh-ı merḳadde hemīn ten daḥı āḥir maḥbūs

1180-Nazīre

Feʿ ilātün Feʿ ilātün Feʿ ilātün Feʿ ilāt

- 1 Miḥnet-i ʿ aşḳ ile ol kim ola dāyım meʿ nūs
Lezzet-i cāh u cihāndan ebed olsun meʿ yūs
- 2 ʿ Aşḳ derdine düşen zevḳe düşer maʿ nāda
Ki olur ālām-ı cihāndan dil ü cānı maḥrūs
- 3 ʿ Āşık oldur şoñ ucu keşret āhından anuñ
Nār-ı peydā ola kendin yaḳa hem çün ḳaḳnūs
- 4 ʿ Aḳl ḥükm eyleyemez mülk-i tene hiç ebedī
ʿ Aşḳ sulṭanı gönül taḥtına kim ide cülūs
- 5 Nazmiyā ittūñse kendüñi ʿ aşḳ teslīm
Olma iḥsān-ı ḥüdādan yūri sende meʿ yūs

1181-Nevʿ -i dīĝer der ḳāfiye-yi müreddef bā yā sīn revī

Feʿ ilātün Feʿ ilātün Feʿ ilātün Feʿ ilāt

- 1 ʿ Āḳıl oldur bu cihān içre ki olmaya ḥasīs
Ḥoş tenaʿ um ide dāyım ṭuta nefsini nefīs
- 2 Meyveden ḥār u ḥas olur çü biri pes bāri

Görelüm farkı nedür andan o kim ola ḥasīs

- 3 Kılıyuz şol kişinüñ kim ola zātında seḥā
Dāyimā ehl-i kemāl ile ola yār u enīs
- 4 Eylemez ‘āķıl olan cāh-ı cihān ile ğurūr
Pes ğurūr ile sürildi der-i ḥaķtan iblīs
- 5 Nażmiyā cānib-i ḥaķtan saña feyz olmuşdur
Bu meāni-yi bedi‘ iyle bu elfāz-ı selīs

1182-Naẓīre

Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilāt

- 1 ‘Aşķ-ı dildār ile dil olduğı dem yār u enīs
Oldı ḥicrümde benümle ğam u endūh celīs
- 2 Cümleten naķd-i revānuñ yolına eyle revān
Diler iseñ ki dilā dilber ola saña enīs
- 3 Der-i dilberde ḥasūd āh bīdīn olmayan
Dembedem her işi iblīs mişāli telbīs
- 4 Devlet anuñ kim ola ḥaķ yolına varı sebīl
Nolur ol kimseden olmaya seḥī ola ḥasīs
- 5 Nażmiyā cevher o cānāne o bir zāt-ı şerīf
Ele girer mi bir anuñ gibi ḥoş nefes nefīs

1183-Der baḥr-i remel müşemmen maḥbūn ‘arūz u ḍarb-ı maḥzūf taķṭīyeş
fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün der ḳāfiye-yi mücerred sīn revī

- 1 Dil ider ḳandeyise la‘l-i leb yāre heves
Bu hevāda uçar elbette o mānend-i meges
- 2 Kıldı mümtāz beni cevri ile ‘uşşāķ içre
Pes baña bu ḳadar iḥsān o nigārımdan bes
- 3 Özgedür ‘ālemi özge meyle maḥbūbuñ
Añlamaz şevķ ile zevķin bu cihānuñ her kes

- 4 Hep şarāb aqçası dökşürmede hayrāndur hep
Mest avlamağ çün kim yeler it gibi ‘ases

238-b

- 5 Nazmiyā olma qarīn aña kim ola bed-nefes
Başdan anuñ gibiden ‘arifsuñ açma nefes

1184-Müreddef kâfiye-yi bā redif ü vaşl incā rā revī
Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün

- 1 Dāyimā gönülüm ider seyr-i ruḥ yāre heves
Pes düşer bülbüle seyr-i gül ü gülzāra heves
- 2 Āh kim yoq yeredür şöyle ki var düşmüşdür
Vaşl-ı dildāra ki ben zār u dilfigāra heves
- 3 Umsa dil vaşl-ı dilārāmı demādem nola kim
Çünki bīmāra düşer cān ile bīmāra heves
- 4 Bir hümānuñ ki hevāsına yeler demlerdür
Oñmadı aña idelden dil āvāre heves
- 5 Oldı ümmīd-i vişāliyle o dildāruñ zār
İtdi tā aña dil Nazmi-i biçāre heves

1185-Nev‘ -i diğ̄er der ān kâfiye-yi incā nūn revī
Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün

- 1 İtse her dem nola cān-ı vuşlat cānāne heves
Ki oldı tā ‘ālem-i ervāḥtan ol cāna heves
- 2 Çün bulur şerbet-i şāfī ile her ḥaste şifā
Cān iderse nola būs-ı leb-i cānāne heves
- 3 Ḥaste-i ‘aşq ola ol kim daḥı dilberden dūr
Ebedī eylesün şıḥḥat ü dermāna heves
- 4 Ḥālet-i ‘aşq ile dāyim dili diler teg ü puy
Ol ki Mecnūn teg ider berr ü beyābāna heves

- 5 Kānde kim işidile bir gül gülzār-ı cemāl
Ehl-i dil cān ile eyler anı seyrāna heves
- 6 Rūḥ-ı sa‘ di nice şād olmaya kim her yüzi gül
Sa‘ d ḫālī‘ ile ider ders gülistāna heves
- 7 Nazmi nazmıyla bu ḫarn içre ki aḫrānından
Kim degül itse nola maṣīb-ı aḫrāna heves

1186-Nazīre

Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün

- 1 Düşse cānā lebūñ būsine cāna heves
Nola kim ḫaste ider şihḫat u dermāna heves
- 2 Ḥāk-i pāyūñ varken iki gözüm çün hergiz
İtmezem iki gözüm kehl-i şafāhāna heves
- 3 Murğ-ı cān-ı kūyuña uçmaḫ dilese ey yüzi gül
Nola kim bülbül ider bāğ u gülistāna heves
- 4 Seni ey serv-i revān gülşen-i kūyuñda gören
Eylemez ḫūri ile ravza-i rızvāna heves
- 5 La‘ li cānbaḫşken ol rūḥ-ı revānuñ Nazmi
Nice ḫayvāndur iden çeşme-i ḫayvāna heves

1187-Der baḫr-i remel müseddes maḫbūn ‘arūz u ḫarb-ı maḫzūf taḫṭīyeş
fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün der ḫāfiye-yi mücerred elf revī

- 1 Cān ider vuşlat cānāna heves
Ḥazḫ-ı cān mı olur andan yek pes
- 2 Eylesün yolına cān naḫdini ḫarc
Vaşl-ı cānāna o kim ide heves
- 3 Vaşl-ı cānān şu şafādur kim āh
Aña cāndan heves eyler her kes
- 4 Hemdemi nā-kes olan dilberden
Kerem ümmīdini ey dil sen kes

- 5 Nazmiyā var uş it deseler
Yapışur it gibi dāmāne ‘ases

239-a

1188-Der baḥr-i seri‘ ‘arūz u ḍarb-ı maḥzūf taḳṭiyeş müfte‘ilün müfte‘ilün
fā‘ilün der ḳāfiye-yi mücerred incā sīn revī

- 1 Devlet-i dünyā ki vire dest-res
Serkeş ola başlar o nev‘ ile kes
- 2 İzzet-i ‘uḳbāyı ferāmuş ider
Devlet-i dünyāya iden kes heves
- 3 Lāzım odur her kişiye evvelā
Fıkr ide her dem nola āḥir nefes
- 4 Gel elinden ol ki kişinūñ āh
Gözi yaşın eylese ‘ayn-ı eres
- 5 Kes kerem ümmīdini andan hemīn
Kim ola ey Nazmi keremsiz o kes

1189-Nazīre

Müfte‘ilün Müfte‘ilün Fā‘ilün

- 1 Ol kim ola ehl-i fenā aña pes
Daḥı ne bir loḳma ne bir ḥırḳa bes
- 2 Bir nefes ārām u ḳarār idimez
Ola o kim ehl-i hevā vü heves
- 3 Ehl-i fenā ma‘ni yüzünden görür
Ehl-i hevā vü hevesi ḥār u ḥas
- 4 Ḳanḳı vücūd bir ehl-i cūd
Olur o kes ḥār ile ḥasdan āḥes
- 5 ‘Āḳıl olan hiç kelām eylemez
Tābi‘-i nefes olan ile bir nefes

- 6 ʿĀrif odur ʿārif o kim Nazmiyā
İtmeye beyhūde yere hiç ses
- 7 Varsa kişi ʿaşk ile bir hāle kim
Gözi yaşın eyler ise her çāğ eres

1190-Nazīre

Müfteʿ ilün Müfteʿ ilün Fāʿ ilün

- 1 ẖandeyise mesti ki bulur ʿases
Varsa alur evde seg gibi ses
- 2 Her dem ider derd ile dil nāleler
Neydigini bildürür ol her nefes
- 3 Būs-ı dehānın dilemek dilberüñ
Yoğ yere biçāre dile bir heves
- 4 Ayağını öpmege ol dilberüñ
Devlet anuñ kim bula bir dest-res
- 5 Olmaz ebed bir keremi Nazmiyā
Ḥas gibi ol kes kim ola bir āḥes

1191-Der baḥr-i münseriḥ ʿarūz u darb-ı merfūʿ taḳṭīyeş müfteʿ ilün fāʿ ilün
müfteʿ ilün fāʿ ilün der ḳāfiye-yi mücerred

- 1 Nefs ki ider her nefes şūr ile şerre heves
Anı o ḥāl ile pes zabt idimez degme kes
- 2 Degme kes olmaz seḥī şānı degüldür seḥā
Andan o baḥl ile pes lütf ricāsını kes
- 3 Ol ki saña bed diye olma ebed tīre dil
Sen deñiz ol dinme hiç dip diñiz ol itme ses
- 4 Faḳr ile pāmāle hiç olmaz ebed destgīr
Pāye-yi aʿ lāya kim bula denī destres
- 5 Neydüğini bilmesün derd ile bīderd olan

‘Ārifisūñ Naẓmiyā eyleme ses bir nefes

1192-Der baħr-i ħafīf ‘arūz u ħarb-ı maḳşūr taḳṭīyeş fe‘ ilātün mefā‘ ilün fe‘ ilāt
der ḳāfiye-yi müreddef be vāv incā sīn revī

- 1 Baña el virse devlet-i pā-būs
Olmaz idüm vişâlden me‘ yūs
- 2 Melek iblīs ile enīs olmaz
Niçün aġyāra yār ola me‘ nūs
- 3 Oldı cümle dil ehli dilbere ḳul
İtdi ol tā ki taħt-ı ħūsne cülūs
- 4 Ḥaṭṭ-ı ħaddinde dilberüñ zülfi
Cilve eyler çemende şan ṭāvus
- 5 Baña lalası yārüñ olmadı yār
Gİtdi iflāħ olmadı ol rus
- 6 Ṭurmaz eyler riyâyile ṭā‘ at
Geçinür zāhid illere sālūs
- 7 Lüṭf u raħm umma Naẓmiyā hergiz
Şol kişiden kim ola vechi ‘ abūs

1193-Naẓīre

Fe‘ ilātün Mefā‘ ilün Fe‘ ilāt

- 1 Gerçi cevrüñle oldı dil me‘ nūs
Līk lüṭfuñdan olmadı me‘ yūs
- 2 ‘Ārızuñdan giderme zülfiñi kim
Gülsitāna şeref virür ṭāvus
- 3 Neye teşbīh idem dehānuñi kim
Hiçbir zerrece degül maḳşūs
- 4 Var ümīdüm yoluñda ħāk olıcaḳ
Baña el vire devlet-i pā-būs

- 5 Nazmi ey şeh senüñ kuluñdur sen
Eyleyelden serir-i hüsne cülüs

239-b

1194-Der baħr-i hafif 'arüz u ğarb-ı maħzûf taķtiyeş fâ' ilâtün mefâ' ilün fe' ilün
der ķāfiye-yi mücerred incâ sîn revî

- 1 Sen ki bî-kessin ey gönül bî-kes
Ber-murād olmadan ümidiñi kes
- 2 Varsa sîm ü zer anuñ altun
Yoğsa yok yere var eyleme ses
- 3 Ol ki dünyası olmaya hergiz
'İzz-i dünyāya itmesün o heves
- 4 Kırı yelmek hevā-yı ħidmet ile
İt gibi yelmedür mişāl-i 'ases
- 5 Māħaşal oñmadan bu faķr ile sen
Nazmiyā rişte-i ümidiñi kes

1195-Müreddef der ķāfiye-yi mücerred incâ elf revî
Fâ' ilâtün Mefâ' ilün Fe' ilün

- 1 Ğam-ı dünyāya mübtelâ herkes
Hep o ğamdan çeker belâ herkes
- 2 Ğuşşasından bu devr-i pür cevruñ
Veh ki sergeşte dāyimâ herkes
- 3 'İzz ü cāhı hevāsına dehrüñ
Kırı yelmekde pür hevā herkes
- 4 Olısar 'āzim-i diyār baksa
Bulısar 'āķıbet fenâ herkes
- 5 Hāķ bu 'āciz kemāl-i 'acziyle
Dār-ı dünyāda Nazmiyā herkes

1196-Der baħr-i müzāri‘ ‘arūz u ɗarb-ı maħzūf taḳṭiyeş mef‘ülü fā‘ilāt
mefā‘ilü fā‘ilün der ḳāfiye-yi mücerred

- 1 Olmaz sükūnda her dem ider beyhude heves
Ehl-i heves olan kes olur bīḳarār pes
- 2 Bir özge ḥikmet ol ki bir ayaḳta ḳalmıŷuñ
Görmez gözi ki bula bir iḳbāle destres
- 3 Az ‘ayıp ŷanma çoḳ sözi ey ḥāl bilmeyen
Pes sözi kes saña demedin imdi kimse kes
- 4 ‘Aşḳ ādemüñ ğam ile ider tākātini tāk
Tākāt getüremez hey aña degme bu’l-heves
- 5 Kes Naḳmiyā mürüvvet ü himmet ricāsını
Andan kim ola ğāyetle bir ḥasīs kes

240-a

1197-Nazīre

Mef‘ülü Fā‘ilāt Mefā‘ilü Fā‘ilün

- 1 Bī-nef‘ olınca kes olur mişl-i ḥār u ḥas
Pes nef‘ ümīdini kes o kesden ki ola āḥes
- 2 Şoñı ki devletüñ let olub cāhuñ āh olur
Pes herkese o ḥāl cihāndan numūne bes
- 3 Şol kes ki ‘āḳıl olmaya pes ğāfil olur ol
İḳbāl ü ‘izz ü cāh-ı cihāna ider heves
- 4 Ol kim hevāya yeltene yel gibi dembedem
Pes anuñ āh olur işi ğam birle her nefes
- 5 Bir kes ki ḥas mişāli āḥes ola pes o ḥas
Bīnef‘ olur be Naḳmi sen andan ricāyı kes

1198-Der ḳāfiye-yi müctes‘ ‘arūz u ɗarb-ı maħzūf taḳṭiyeş mefā‘ilün fe‘ilātün
mefā‘ilün fe‘ilün der ḳāfiye-yi mücerred incā rā revī müreddef

- 1 Gönülde kim ider elbette yer hevâ vü heves
Kişinüñ âh yerin od ider hevâ vü heves
- 2 Dem olur âhı çıkar çâķ-ı semâya ğabr iden
İder niçe kesi zîr ü zeber hevâ vü heves
- 3 Kişi ne vech ile ser kırtarı bile başdan
Cihân ki toptoludur serbeser hevâ vü heves
- 4 Kişi sükûna varub eyler idi hoş ârâm
Dilinde olmasa her dem eger hevâ vü heves
- 5 Kişiyे Nazmi şu demde gelür sükûn u karar
Dilinde qalmaya hergiz meger hevâ vü heves

1199-Nazîre

Mefâ' ilün Fe' ilâtün Mefâ' ilün Fe' ilün

- 1 Kişi demâdem idüb hey nider hevâ vü heves
Ki irgörür kişiyе hep zarar hevâ vü heves
- 2 İder niçe niçe derd ü belâya tırmaz sevķ
Olur her âdeme maķz-ı haķar hevâ vü heves
- 3 Şer ile şûra düşürür kıomaz bir iyilikle yer
O kimsenüñ ki ide gönlinde yer hevâ vü heves
- 4 Şafâ kıomaz ebedî dilde hem daķı hemdem
İder gider kişiyi pürkeder hevâ vü heves
- 5 Müdâm fışk u fücûra düşürüb ey Nazmi
Kişiyi oñmadıķ ider gör hevâ vü heves

1200-Der baķr-i müteķârib müşemmen ' arüz u darb-ı maķzûf taķtiyeş fe' ülün fe' ülün fe' ülün fe' ül der kıfiye-i mücerred sîn revî

- 1 Şu kes ki ola anda hevâ vü heves
Olur tâbi' -yi nefis o kes her nefes
- 2 Hevâyîliğimüş naşibüm ezel
Beden olmadın murĝ-ı câna kıafes

- 3 Ḳabīḥ işte bir kimseye gelse şeş
 Kerem ehli itmez aña hiç ses
- 4 Şu kes kim duruy ola ḥaḳ şaḳlasun
 Olur tābi' -i nefis o kes her nefes
- 5 Ola Nazmiyā şānı anuñ ki pest
 Bülend olmaz ol kes o şān ile pes

**1201-Der baḥr-i hezec sālīm taḳṭīyeş Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün
Mefā' ilün der ḳāfiye-yi mücerred şın revī**

- 1 Bu dünyādur ḥaḳīḳat gözleyince nitekim bir leş
 Aña şol hırş ile düşen kes olur imdi ger kes veş
- 2 Çıḳarmaz başa işin her neye yapışsa el virmez
 Ḳalır göz göre ayaḳta o kimse kim ola serkeş
- 3 Ḥayırlısı odur kim bir selāmet yaḳasın tuta
 Gele bir kes yaluñuz devr-i dü beş şer ehline kim şeş
- 4 Ebed siz añlamaz aḥmaḳ ne dise ādem ammā kim
 Şaḡır gibi baḳar başın eger mişl-i büz-i aḥfeş
- 5 Aña kim viresün Nazmi inān-ı iḥtiyāruñ pes
 Anı nefis atına bindürme ne dirse önünce eş

1202-Nazīre

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Şu ḥākim kim mizācı tiz olub hem ola bir serkeş²⁸
 Yaḳar āh ol mizācıyla o ḥalkı nitekim ateş
- 2 Anuñ kim atı önünce yürürsün bir zarūretle
 Ne kim dirse begüm diyü belī diyüb önünce eş
- 3 Selām ile ḳıl iḳrām ehl-i islām ölene dāyim
 Eger kim aña bir an içre beş kerre gelürsün şeş

²⁸ 1636/:49-b

- 4 Yemek minnetle bir dilkeş yemek bir merd-i nā-kesten
Kişiyē māḥaşal yektür yemek bîminnet ey dil keş
- 5 İbâdetḥâneler mânendi olmaz Nazmiyâ ḥaḳḳâ
İbâdet ehline bir cāy-ı cānbaḥş u der-i dilkeş

1203-Nazîre

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 Nigâr olınca naḳş-ı ḥüsn ile ḥoş şūḥ bir mehveş
Bulur rûşenlük andan dil o yüzden ḥüb olur dilkeş
- 2 Ta' accüb eylerüm nice devir dil âteş-i ' aşḳa
Şanasun od taşıdur kim aña kâr eylemez ateş
- 3 Şafâ virüb ḳomaz dilde küdüret birle ḡıll ü ḡış
Şu kim nüş eyleye devr içre şâfî bâde-i bîḡış
- 4 Şu kim ḥar ḫab' ola añılmaz söz söylesün ammâ
Şalar başını añlar gibi mânend-i büz-i aḫfeş
- 5 Dilerseñ Nazmiyâ anı şafâlar göresün şâfî
Ele al ayağı nüş it bir iki üç ü dörd beş

240-b

1204-Müreddef der ḳâfiye-yi müreddef be elf nün revî

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 Felekde her şeb encüm kim görünür her zamân ateş
Yaḳubdur her fezâda şanki cünd-i bî-girân ateş
- 2 Ola şol dilde kim bir ' aşḳ olur ol gün gibi rûşen
Ki zirâ hergiz olmaz ḳande olursa nihân ateş
- 3 İder her dem derûnı âh her ' aşḳı olan dilde
İder kendin ' ayân elbet ki olmaz bî-duḫân
- 4 Demâdem gök yeşil tütünler ile görünür göze
Bir özge gülşen içre mişl-i mîr-i aşḳân ateş

- 5 Yanub yağılsa ʿ aşık derd ile dilden nola her dem
Ki zīrā ʿ aşktur maʿ nāda Nazmi bī-gümān ateş

1205-Müreddef der kāfiye-yi müreddef be elf incā rā revī
Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün

- 1 Gülistān-ı zemistān olduğı hoş āşikār ateş
Ki göze görünür gülzār dağı lālezār ateş
- 2 Şitānuñ meyvesidür hem o yüzden meyveler içre
Görinür şekl-i nārenc ile her dem şekl-i nār ateş
- 3 Nola artarsa āhumla demādem sūziş-i ʿ aşkum
Ziyāde olur olsa her ne dem kim rūzgār-ı ateş
- 4 Nice şevk ile Pürsüz olmaya āh dilüm her dem
Derūnumda benüm hālet-i ʿ aşkıyla yanar ateş
- 5 Derūnem Nazmiyā pürsüz şevk-i mihr ān mihrust
Şeved bā āh dil zān rū demādem āşikār ateş

1206-Nazīre
Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün

- 1 Yağaldan dilde mihrūñ ey meh-i nā-mihribān ateş
Gelür dilden demādem āh ki olmaz bī-duhān ateş
- 2 Niçe yıllar durur kim mihrün ey meh şağlarum dilde
Degül mi key ʿ aceb ki ola zücāc içre nihān ateş
- 3 Hāyāl-i ʿ arız u şevk-i ʿ izāruñla degül hālī
Gözümde dembedem āb u gönülde her zamān ateş
- 4 Gözümün hımretinden bellüdür od olduğı dilde
Olur her cānanuñ cāmından elbette ʿ ayān ateş
- 5 Lebün yādıyla cāndan huş ider cānā dil-i Nazmi
Nitekim üstine mey dökseler eyler figān ateş

1207-Nazīre

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Derūnumdan nola āh ile gelse her zamān ateş
Ki 'aşkuñ şaldı mülk-i cāna cānā cāvidān ateş
- 2 Gönülden āh-ı sūzānum irecek āsitānuña
Hemān ol an o dem ʈolar zemīn ü āsmān ateş
- 3 Hayāl-i mihr-i ruhsāruña ey māh-ı dilfirūzum
Görinür gözlerüme serbeser işbu cihān ateş
- 4 Libās-ı serh üzre kim sīm giymek seversin sen
Zarāfet kaçd idersin ya' ni olmaz bī-duhān ateş
- 5 Şafası bezm-i ağıyār içre Nazmi bāde-i nābuñ
Aña beñzer kim olur kış güninde gülistān ateş

1208-Nev' -i diğer der kâfiye-yi mücerred incā elf revī
Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Būy-ı zülfüyle yārūñ başyan ayağa belā olmuş
Benüm Başdan bugün āh ol belāya mübtelā olmuş
- 2 Melāhat birle kim sulţān-ı hūbān olmuş ol dilber
'Azīz ü dāyim olsun Yūsuf-ı mısr-ı behā olmuş
- 3 Bugün sidre kāmēt birle ol hūri-likā haqqā
Kıyāmet dilber olub gāyet ile muntehā olmuş
- 4 Ol āfet dilberūñ cevrenden anca şol dil ehlinūñ
Serāser varlığı Varub fenāya hep hebā olmuş
- 5 Benem Nazmi bugün şol dürr-i maşşūda İrem diyü
Belā baħrinde ğam ğavvāsı birle āşinā olmuş

1209-Nev' -i diğer der kâfiye-yi müreddef be ħarf-i elf bā revī
Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Leţāfetde benüm cānum lebūñ yaķut nāb olmuş
Güzellükte gözüm nūrı yüzūñ bir āfitāb olmuş

- 2 Hatt-ı ruhsârũ ey serv-i gül endāmum bu vech ile
Gülistān gibi ‘ aşık gönlin egler bir kitāb olmuş
- 3 Efendi ben kuluñ gören didi bugün işiginde
Bu kâbir fetḥ-i bāb olub ‘ aceb ‘ ālicenāb olmuş
- 4 Ğam u miḥnet bucağında belā vü derd ocağında
Benem bir nār-ı ‘ aşk ile yanub bağırı kebāb olmuş
- 5 Ruḥ-ı cānāne nūr-ı muştafa ḥaḳḳıyçün ey Nazmi
Güzellükde güle dönmüş nice gül āfitāb olmuş

1210-Nev‘ -i dīger der ān ḳāfiye-yi incā tā revī
Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

- 1 O dilber bir der-i pākize cevher ḥüb zāt olmuş
Cemāl ü ḥüsn ile ḥaḳḳā ki ferḥunda şifāt olmuş

241-a

- 2 Ḥüdā maḥz-ı sa‘ ādet ḳılmıḥ anı şol cihetten kim
Yüzi nevrüz u ‘ ıyd anuñ ḥattı ḳadr ü berāt olmuş
- 3 Sikender gibi kim cān virmeye vaşlına anuñ kim
Ḥattı Ḥızır u şacı zulmet lebi āb-ı ḥayāt olmuş
- 4 Nice meyl itmesün dilteşne ol dilbere cāndan
Ki lezzette leb-i la‘ li anuñ ḳand-i nebāt olmuş
- 5 Lebi vaşfında yārũn ser süḥen yazmağa Nazminũn
Bu ḥũnĩn eşki serḥ ü çeşmi bir la‘ lĩn devāt olmuş

1211-Nev‘ -i dīger der ān ḳāfiye-yi incā dāl revī
Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

- 1 Hey ol aġyāruñ bir oġlı nice bednihād olmuş
Hemĩn babasına dönmüş o yüzden bednejād olmuş
- 2 Ebed kār eylemez aġyār ki bir söz ey cān ol
Bugün cümle ‘ ibād iḳre ‘ aceb ehl-i ‘ inād olmuş

- 3 Senüñ ' aşık dem-i vaşluñla bir dem hoş dem olmamış
Velî ağyaruñ anca ol sa' âdet birle şād olmuş
- 4 Olubdur ' aşıkuñ katline şan ey âfet-i cān naşş
Şu vech ile ki ebrüñ ile çeşmüñ nün u şad olmuş
- 5 Benem Nazmi ki sen dildāra dil virüb sevenlerden
Benem hergiz vefāñı görmeyüb bir nā-murād olmuş

1212-Nev' -i dīger der ān kâfiye-yi incā rā revī
Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Benem bülbül gibi ol gül' izāra karşı zār olmuş
Demādem āh u feryādı hezārāndur hezār olmuş
- 2 Benem sevdā-yı leylā birle olduğı gibi Mecnün
Hevā-yı zülf-i yār ile perişān rūzgār olmuş
- 3 Benüm yanımda kim bir gönçe leb gülruğ nigārum yok
Nolur andan baña tut kim cihān bāğ-ı bahār olmuş
- 4 Benem her gāh zār olub demādem kaldıgum zārī
Bu kim ağyār ile ol biḥaḳīḳat yār yār olmuş
- 5 Ḥaḳīḳat görmemiş ol bivefādan hiçbir ' aşık
Yolında naḳd-i cānı gerçi kim Nazmi nişār olmuş

1213-Nev' -i dīger der ān kâfiye-yi incā zā revī
Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 O dilber ḥüsn ü Behçet birle bir pür ' izz ü nāz olmuş
İşigi secdegāh-ı cümle-i ehl-i niyāz olmuş
- 2 Ḳadd-i bālāyile gülzār-ı ḥüsn içre o serv-i nāz
Ne hoş neşv ü nemā bulmuş ne serv-i serfirāz olmuş
- 3 Demādem murğ-ı diller şaydını bir ḳayd idinmüş ol
Güzeller şāhınuñ zülfı ne çābük şāhbāz olmuş
- 4 Vefā olmadığına ḡam yeme dilberde ey dil çok
Güzellerde vefā olmaḳ bu ' ālem içre az olmuş

- 5 Hāriş-i māl olanda görmedüm bir hırşu az olmuş
Kimi görsem görürüm Nazmiyā Pürhırş u āz olmuş

1214-Nev' -i dīger der ān kâfiye-yi incā sîn revî
Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 Nigārum naqş-ı hüsniyle ki bir maqbûl nās olmuş
Anuñ ol resme ' uşşâkı o yüzden bi-ķıyās olmuş
- 2 Benüm gönülüm ' aceb mi bir nefes açılmasa ğamdan
Benem dilber ğamından bir dili mir' atı pas olmuş
- 3 Benem derd-i derūnum āh kim ğadden biründür pes
Benüm gönülüm durur ğam birle pür ra' b u hirās olmuş
- 4 Alub gitmez ğod āhir böylesine pes tefāvüt ne
Kişinüñ giydigi fāhir libās veyā palas olmuş
- 5 Lebi şeftālusi gül gibi nāzük al olub yārūñ
Kemāl-i lütf ile ey Nazmi mānend-i kirās olmuş

1215-Nev' -i dīger der ān kâfiye-yi incā şın revî
Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 Benem Başdan bugün biñ derd ile bir bağrı bāş olmuş
Gözi ol mācerādan dembedem Pürķanlu yaş olmuş
- 2 Benüm ol cān tabībinden cüdā şol derd-i ' aşķ ile
Düşüb ğāk-i derinde niçe dem şāhib-fırāş olmuş
- 3 Teni ol nāzeninüñ gerçi kim nāzük durur ğulden
Velikin āh te' şir itmekde ķalbi taş olmuş
- 4 Bugün şūfīlere devr içre her dem hāyı vü hūyı
Ħaķīķat ğözleyince bā' iş-i kesb-i me' aş olmuş
- 5 Ezelden düşmen ile dost yolında hemin Nazmi
Ħamu ' aşķ ehlinüñ işi ğuci dāyim şavaş olmuş

1216-Nev' -i dīger der ān kâfiye-yi incā ğayn revî

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 ' Aceb var mı ola dünyâ ğamından bir ırağ olmuş
Olub ya ğaste dil anuñ ğamından şoñra şağ olmuş
- 2 Ğam ile ğaste ğâl olub şikeste bâl ola ol kim
Ne ğazz alur tatalum cāyña hey bend ü bāğ olmuş
- 3 Niçe bir göz ğarardub şol ' abeş sevdâlara yelmek
Cihânda var mıdur ol ğâl ile bir yüzi ağ olmuş
- 4 O yaramaz bir çerâğ ol ehl-i manşıb ki ola dūn himmet
Bulunmaz hergiz andan bir kimesne od ocağ olmuş
- 5 Şüyüz şimdigi ' aşruñ ki var Nazmi çoğmuñ hep
Elinde sabhası tez vire bir dām u duzağ olmuş

1217-Nazire

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 Ola zindān derd ü ğamda ol kim bend ü bāğ olmuş
Nolur andan nazargāhında tūt kim seyr-i bāğ olmuş
- 2 Sa' ādetten alur behre beher ğâl ehl-i ğâl olur
Ola her kime kim bir kūşe-yi ' uzlet turağ olmuş
- 3 Ne dem kim lāle görse ehl-i ğâl anı ider teşbīh
Şu ğâl-i ' aşıka ki ola dili ğūn bağrı dağ olmuş
- 4 Hevā ehl-i ' avām-ı ka'l-hevāmuñ mecmu' ı bir cāy
Bozulmuş büstāne döner içi tolu zāğ olmuş

241-b

- 5 Ğanā' at kūşesinde ' uzlet idenler durur Nazmi
Ğam u endūh-ı ' ālemden yağın bil bir ırağ olmuş

1218-Nazire

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 Cemāl ü ğüsni cānānuñ ne dilkeş taze bāğ olmuş

Çara zülfi olub ağ anda diller bend ü bāđ olmuş

- 2 Çara zülfini ağ İdüb o servüm bāđ-ı hüsünde
Hezārān ‘ andelīb-i dil ol ağa bend ü bāđ olmuş
- 3 O servün cebhe vü ruhsārına hemtā degül gerçi
Çemende güllerin kıızılı kıızıl ağı ağ olmuş
- 4 Dönübdür bāđ bir hūba kim olub aña sūsen dil
Çemen hađđ gonçe ağız nergis ü gül göz kulağ olmuş
- 5 O māhuñ şevk-i mihriyle dil-i sūzānı Nazminüñ
Şeb-i tarık ğam bezminde bir rūşen çerāđ olmuş

1219-Nazīre

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

- 1 Şu bülbüldür gönül kim aña zülfinüñ bend ü bāđ olmuş
Cemālün seyr ider andan temāşāđāhı bāđ olmuş
- 2 Diyüb işitmege vaşf-ı cemālin sen civān-bađtuñ
‘ Arūş-ı gülşene sūsen dil olub gül kulađ olmuş
- 3 Güzel gözine nisbet itmek ile sen nigārınüñ
Nigārā gözle gör bādāmı nice Pürdamağ olmuş
- 4 Benem bir lāleveş tağlara düşmüş derd-i ‘ aşkuñla
Teni Başdan başa kıana boyanmış bağrı dağ olmuş
- 5 Selāmet eglemiş vağdette olduğın meger Nazmi
Anuñ çün mesken ol miskīn bu künc-i firāđ olmuş

1220-Nazīre

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

- 1 Gönül murđına zülfinüñ benüm ‘ ömrüm duzağ olmuş
‘ Aceb kim şayd iden bir ‘ andelībi ol duzağ olmuş
- 2 Bugün ey gonçe-yi ra‘ nā senüñ şahrā-yı ‘ aşkuñda
Benem biñ derd ile bir lāle gibi bağrı dağ olmuş

- 3 Cemālũn gũlsitānında senũn ey serv-i gũlruhsār
 irazlıgũn hezārān murġ-1 dil saydına aġ olmuş
- 4 Olurdı bir yaĩnũm pāyuña yũz sũrmege ıblem
 Gũreydũm a' be -yi apuñdan aġyārı ıraġ olmuş
- 5 Bugũn nazmı durur ey yũzi şems alnı amer haā
 Reh-i ' ařkuñda şol bir alnı au yũzi aġ olmuş

1221-Nev' -i dıġer der ān āfiye-yi incā fā revĩ
 Mefā' ĩlũn Mefā' ĩlũn Mefā' ĩlũn Mefā' ĩlũn

- 1 Benem cānā saña cāndan muıbb-i bĩılāf olmuş
 Benũm gũnlũmdũr ol yolda şu gibi pāk ũ şaf olmuş
- 2 Miyānuñ mũ dehānuñ bir ser-i mũ ıl ũ āl ile
 Niçe hoş şab' diatte bugũn bir mũřkāf olmuş
- 3 Dehānuñla miyānuñ varlıġına bir vuũf iũn
 Hemĩn yo yire diat olunub o itilāf olmuş
- 4 Yoluñda ey perĩ aġyār divi hie şaymada
 Dilũm ' ana vucũdum işte ba kũh-1 kāf olmuş
- 5 Benũm ma' řũ-1 cānum var yotur olmaz hem
 Saña Nazmi miřāli bir muıbb-i bĩ-ılāf olmuş

1222-Nev' -i dıġer der ān āfiye-yi incā āf revĩ
 Mefā' ĩlũn Mefā' ĩlũn Mefā' ĩlũn Mefā' ĩlũn

- 1 Benem bir mũbtelā-yı derd ũ endũh-1 firā olmuş
 Cemāli seyrine cānānuñ Pũriřtiyā olmuş
- 2 Nigāruñ řā-1 ebrũsı firāından bugũn derd ile
 Benem bir řāatı envā' -1 endũhuyla řā olmuş
- 3 İşiginden beni red İtdi ġussāduñ nifā ile
 Dirĩġā hemdem ol cānānına ehl-i nifā olmuş
- 4 Mey ũ mebũbla ol kim demādem ' ayş u nũř eyler
 Odur ' ālemde ehl-i zev ũ pũrmezā olmuş

- 5 Çün āhīr ayrılıb gitse gerek Nazmi tek ü tenhā
Ne işşı tūt ki şevket ile kişi Pürümürāk olmuş

1223-Nev' -i dīger der ān kâfiye-yi incā kâf revī
Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Senüñ şol derd-i ' aşkuñla benem bir derd-i nāk olmuş
Dili ol derd öcinden serbeser hem çāk çāk olmuş
- 2 Bugün sensin sen ey cānum o cānān-ı cefāpīşe
Ki cevrüñle senüñ ey niçe ' aşıklar helāk olmuş
- 3 Benüm gibi niçe ' aşıklarūñ yok ḥadd ü pāyānı
Saña cānın revān İdüb reh-i ' aşkuñda ḥāk olmuş
- 4 İşigüñde benüm āhum işiden der ki ey māhum
Bu āhuñ dembedem menziliñi evc-i simāk olmuş
- 5 Saña olınsa Nazmi ehl-i ıtlāk adı ger ıtlāk
Nola sensin ' alayıqdan mücerred bil ki bāk olmuş

1224-Nev' -i dīger der ān kâfiye-yi incā lām revī
Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Aña kim ola hep fikr ü me' āl āmāl-i māl olmuş
Olur ol derd ile ol bir esir ü pāyimāl olmuş
- 2 Şovuktan issiden bir şaklamağdur cismi pes nolur
Kişinüñ giydigi aḥşas yaḥud bir sāde şal olmuş
- 3 Kişi bir derde düşüb kim çeke tamu ' azābın pes
Ne işşı tūrduğı yer tūt ki bir cennet mişāl olmuş
- 4 Gerek ' aşıkta derd-i ' aşk ile şol deñlü zārī kim
Gören diye mecāl ca' bir bu zāra muḥāl olmuş
- 5 Leḫāfet birle Nazmi nazmıñı cevher mişāl eyle
Ki gören diye Nazmiye bu nazmı ḥasb-i ḥāl olmuş

242-a

- 1 Hatt-ı la' lün ki şâf u âbdâr u bir kemâl olmuş
Bu resme ol muhakkak hatt-ı yakuta mişâl olmuş
- 2 Meger kim lütf-ı kıddün yâd kılmış bād-ı gülşende
Bu gelmiş bu hevâdan her nihâlün kıddi dal olmuş
- 3 Gözümün ağlamakdan humretin hicründe gören der
Zihî göz kim kızıl altuna dönmüş ' ayn-ı mâl olmuş
- 4 Hayâl-i kâmetiyle sen gül endâmuñ fezâ-yı dil
Dönübdür bir gülistâna ki pür tâze nihâl olmuş
- 5 Bugün ey sîm ten medhünde her sözi bu Nazminün
Hemân ' ayn-ı zer-i hâliş durur güyâ ki kâl olmuş

1225-Nazîre

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 Şu resme ey melek hüsn ü cemâlün ber-kemâl olmuş
Ki yüzün âfitâb alnuñ kamer kaşuñ helâk olmuş
- 2 Şabâ sevdâ-yı zülfünle âyâ leylâ şıfat her dem
Düşüb deşt içre macnün-teg yeler âşüfte hâl olmuş
- 3 Benüm gibi perişân u şikeste hâtır u miskîn
Benüm ' ömrüm senün zülfün durur kim pâyimâl olmuş
- 4 Güzeller içre sen cânânı gören der bu cânâne
Şeh-i iklîm hüsn ü server-i mülk-i cemâl olmuş
- 5 Göre der hüsrevâ şeker lebün vaşında her nazmum
Nizâmi gibi nazmı şâ' ir-i şîrîn maqâl olmuş

1226-Nev' -i diğder der ân kâfiye-yi incâ mîm revî

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 O dilber hüsn ü Behçet birle meşhûr u be-nâm olmuş
Dil ehli ana cândan ' aşık olub hep gulâm olmuş
- 2 Benüm ol gözlerüm nûrı nigârınuñ Güzellükte

Yüzi ve alnı şems-i enver-i bedr-i tamām olmuş

- 3 Eger ehl ü eger nāehl-i dil virmüş o dildāra
Güzellenmiş ‘aceb maḳbūl-i cem‘-i ḥāş u ‘ām olmuş
- 4 Tapusı kıble-i ehl-i dil olub ol ḥabībūñ hoş
Çapusu ka‘be-i maḳşūd olub ‘ālī maḳām olmuş
- 5 Nizāmi gibi bulmuşdur kemāl ile maḥallin hoş
Saña Nazmi bu nazm-ı ḥüb ile nazmı ki nām olmuş

1227-Nev‘-i dīger der ān ḳāfiye-yi incā nūn revī
Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

- 1 O ḥünī çeşm kim müjgān-ı ḥadeng ebrū kemān olmuş
Dil-i ‘uşşāḳ aña meydān-ı ‘aşḳ içre nişān olmuş
- 2 Kimi kim görse eyler ḡamzeler ol ḡamzeler birle
Görüñ ol āfetūñ çeşmi ne fettān-ı cihān olmuş
- 3 Ne an ol ḥüsn ü ānı ḥūba kim gören sever anı
Nazar ḳılsam ben anı görürüm pür ḥüsn ü ān olmuş
- 4 Benem ol lāle-ruḥ ol ḡonçe-leb dildārimuñ her dem
Firāḳından dili derdiyle daḡ u baḡrı ḳan olmuş
- 5 Cihānı döne döne gezdüm ammā görmedüm Nazmi
Ġam-ı devrān ile bir baña beñzer nā-tüvān olmuş

1228- Nev‘-i dīger der ān ḳāfiye-yi incā hā revī
Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

- 1 Yine bir beñ güzel sevdüm ki mülk-i ḥüsne şāh olmuş
Çapusu ka‘be-yi ‘uşşāḳ olub bir secde-gāh olmuş
- 2 Olaldan mülk-i ḥüsnüñ şāhı ol sultān-ı ḥübānum
Aña ‘aşḳ ehli cümle bende-i bī-iştibāh olmuş
- 3 Esīr-i ‘aşḳı olan mübtelānuñ ḥaddi yok anuñ
Cenābı cānibi bi’l-cümle ‘uşşāḳa penāh olmuş

- 4 O cānānuñ emīd-i vaşlı birle cān virüb āhir
Niçe miskinüñ ol ümīdiyle karı tebāh olmuş
- 5 Yine bir dilber dil virmüş olmuş mübtelā Nazmi
İşi anuñ çün anuñ dembedem feryād u āh olmuş

1229- Nev' -i dīger der ān kâfiye-yi incā yā revī
Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Yolında dilberüñ şimdi dil ehli hāk-pāy olmuş
Anuñ anuñ pāyına şimdengerü yüz sürmek kolay olmuş
- 2 Cebīn ü ruħların anuñ ki çoktan görmüştüm āh
Bugün görüb aña geldüm ki iki gün bir ay olmuş
- 3 Ser-i kūyunda mest-i cām ' aşk olmuş gezer uşşāk
Nigāruñ āsitānı dembedem pür hevā vü hāy olmuş
- 4 Deger gün olsa hālī hayli ağıyāruñ ' acerb mi kim
Reh-i ' aşkında ' uşşāk ol nigāruñ bir alay olmuş
- 5 Düşübdür yine derd-i ' aşkına bir dilberüñ Nazmi
Demādem anuñ için işi anuñ āh u vāy olmuş

1230-Nev' -i dīger der kâfiye-yi mücerred incā elf revī
Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Yine dil şanı şīrīn şehd-i leb bir dilrübā bulmuş
Bugün ol haste hāl ol şehd lebten hoş şifā bulmuş
- 2 Ğam-ı dilber dile geldikçe dil hoş hāl olur fi' l-hāl
O hāl ile devāsız derdine ol bir devā bulmuş
- 3 Hāyāl-i la' lini dil dilberüñ kim hemdem idinmüş
O hāl-i rāhat efzāyile ol rūha ğıda bulmuş
- 4 O kim gül yüzli bir cānān ile mül nüş ide şāfī
O yüzden bezm-i devrān içre oldur hoş şafā bulmuş
- 5 İdinmüş dilde dildāruñ gelüb toĝru hadengi yer

Umardum toğrusı anı yerin uḡ Nazmiyā bulmuş

1231-Nev' -i diğer ḡāfiye-yi be redif ü vaşl incā rā revī
Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Ḥasūduñ yüzi yārūñ ol ruḡ-ı gülnāre yaşdanmuş
Gören anı o yüzden didi kim gülnāre yaşdanmuş
- 2 Duḡān u nāre dönmüş zūlmet ü nūra şebīh olmuş
O māhuñ ey zūlfi kim o gün ruḡsāra yaşdanmuş
- 3 Şeb ü ruzī durur ma' nā yüzünden 'āşık-ı zāruñ
O sūnbül zūlf o gül ruḡsāra kim hemvāre yaşdanmuş
- 4 Yüz urmuşdur Mesīḡānuñ yüzüne şanasın Meryem
Muḡarrā zūlf kim Varub leb-i dildāra yaşdanmuş

242-b

- 5 Erişmiş Ḥızır ey Nazmi revān ab-ı ḡayāta şan
Ḥaḡḡ-ı sebz-i zeber ḡadveş ki la' l-i yāre yaşdanmuş

1232-Nazīre

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Niğarı gördüğümce zānu-yı aḡyāra yaşdanmuş
Görünür gözüme bir tāze gül kim ḡāre yaşdanmuş
- 2 Göğē irmek durur rif atle rūşen ol ol kim
Ola gün gibi her gün āsitān-ı yāre yaşdanmuş

- 3 Nüzül itmiş durur Cibrîl gūyā kim Mesîhāya
Yüz urub zülf kim bir hoş leb-i dildāre yaşdanmuş
- 4 Ağarmuş mūlarum kim serbeser tütmuş durur başum
Şanasın berfdür kim qalla-i kūhsāra yaşdanmuş
- 5 Dil-i dilberde fikri Nazmiyā bi'l-cümle ağıyāruñ
Şanasın hār ile hastur ki seng-i hāre yaşdanmuş

1233-Der baħr-i hezec müsemmen müsebbiğ taqṭīyeş Mefā' ilün Mefā' ilün
Mefā' ilün Mefā' ilün der kâfiye-yi müreddef be elf şın revî

- 1 Kaçan bir bilmedigüñ gelse yoldaş olasın qardaş
Şaқın baş oynar anda olma gāfil imdi hāzır baş
- 2 Aña kim kār ide haқ qorқusı dāyim aña anı
O gāmdan āh ider her dem döker tırmaz gözünden yaş
- 3 O kim kendü eliyle kesb ide pes il eline ol
Ebed baқmaz ma' āş içün bulur bir iki qaşuaş
- 4 O kim bir kimseye bir iylik ide pes muqarrer ol
Bulur dünyāda yā ' uqbāda haқtan ' āqıbet pādāş
- 5 Haқıqat birle yoldaş ola ol kim saña ey Nazmi
Haқıqatte saña omuş olur bi-Şübhe ol qardaş

1234-Der baħr-i aħreb müsemmen ' arüz u darb-ı maқşūr taqṭīyeş mef ulü
mefā' ilü mefā' ilü mefā' il der kâfiye-yi müreddef be elf

- 1 Olub iremez de biri birisine sırdaş
Dil oldu mesken-i ‘ aşkuñla iki qarındaş

243-a

- 2 Hüsni ile selâm ola tapuña diyü ey mäh
Şehpâreleri şehriñ eğer cümle saña baş
- 3 Uş çıktı gözümde nedeyin yerlere geçsün
Eşküm göz göz ‘ aşkuñ ider ellere çün fâş
- 4 Maḥbûb-ı şafâsın mey içüb mest olan añlar
Ol hâlete vâkıf olamaz bengi vü berrâş
- 5 Vaş eylese nazma getürüb zât-ı şerîfün
Nazmi olur elfâz-ı laṭîf ile güher pâş

1235- Nev‘ -i dîger der ân kâfiye-yi müreddef be vâv şın revî
Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün

- 1 Ey dil kerem-i yâre dilerseñ olasın tüş
İhlâşı ridâsını idiyin cân ile bir düş
- 2 Yüz gösterür idi baña ‘ izz ile sa‘ âdet
Âh olsam o cânânıma bir yolda eger tüş
- 3 Sögse baña ağıyâr ne gam yâr ışiginde
Dilber seven olmağ gerek ol bâbta aṭrüş

- 4 Dünyâ evine meyli ‘ avâmuñ aña beñzer
Kim kûşe-yi vîrân idinür yirini baykûş
- 5 Derdiyle figân itse demâdem nola Nazmi
Olur mı o kim mest-i mey-i ‘ aşk ola hāmūş

1236- Nev‘ -i dîger der kâfiye-yi müreddef be yâ şın revî
Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün

- 1 Yâri görüb ağıyâr ile çekme gam u teşvîş
Olmaz bu cihân içre gönül nûş belâ-nîş
- 2 Derdümden o yârüñ haberi yok ben anuñ çün
Dâyim çekerüm guşşyile âh ki teşvîş
- 3 Kân ağladığım dembedem ol kim o cefâ-hû
Tîğ-i elem-i hier ile itdi beni dilriş
- 4 Toğruluğ mı oğ gibi ol kaşı kemānum
Bilürdi eger kim tutub itse beni teftîş
- 5 Deryūzeve var Nazmi der-i yâre görüb yâr
Şâyed gele diye yûri Allah vire dervîş

1237-Der baħr-i aħreb müsemmen ‘ arüz u darb-ı maħzûf taħtîyeş mef‘ ulü
mefâ‘ ilü mefâ‘ ilü fe‘ ulün der kâfiye-yi mücerred şın revî

- 1 Āzâr ile bir hâtırı ol ki ide müşevveş
Göz göre qor ol cāna ol āzâr ile ateş

- 2 Āzār-ı dil āzer urır eyvāy ki cāna
Göz göre şabr idimez degme belā-keş
- 3 Düşer bu ‘ avām öyle ki dünyāya idüb meyl
Üşer nitekim kuşlar atub cān göricek leş
- 4 Bir gün döniser hıtt-ı siyāh ile husūfa
Her hadd-i diltirūz ki ola hūsn ile mehveş
- 5 Ma‘ şūķ arayu gide ne dem Nazmi ki ‘ aşık
Bir iki üç ü dörd ü beş ağıyāra gelür şeş

243-b

1238-Nazīre

Mef‘ ūlū Mefā‘ ĩlū Mefā‘ ĩlū Fe‘ ūlūn

- 1 Hātır kim ola guşsa vü gam birle müşevveş
Andan düşer ānide dile āh ki ateş
- 2 Bilmez ebedī ehl-i belā çekdigi derdi
Şol kimsene kim olmamış ola o belākeş
- 3 Bir ehl-i fesādı göricek görmeze ur kaç
Kaç kerre gelürsek yoluñ üstine aña şeş
- 4 Döner bir ilaca cüllā cüllā-yı hımāra
Nādān giyecek egnine bir cāme munaķķaş
- 5 Her nazmı haķīķī söz ile bağla demādem

Kim nazmuñ ola Nazmi senüñ dürr ü güher veş

1239-Nazîre

Mef'ülü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ülün

- 1 Geh geh ki giyer nigârum altunlu münakkaş
Göz göre serâser şalar ol dillere ateş
- 2 Serkeş geçinür turre-i dilber dahı ammâ
Şol gerdin sîminidür aşlı ile serkeş
- 3 Envâ' -ı şüküfeyle bahâr irişecek bâğ
Bir kaşra döner naqş nigâryla münakkaş
- 4 Ağyâr-ı har ahmaqlıg ile añlayamaz söz
Her sözde velî başın eger çün büz-i ahfeş
- 5 Sözüüm nola artursa benüm âh ile Nazmi
Zîrâ ki hevâyile ziyâde olur ateş

1240-Nazîre

Mef'ülü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ülün

- 1 Hicr-i ruḥ-ı gülnâruñ âyâ dilber-i mehveş
Her gâh urur ḥasret ile cânuma ateş
- 2 Âşüfte olub dolaşalı zülfüne 'ömrüm
Görseñ ne çeker bu dil-i miskîn ü belâkeş
- 3 Ḥaṭṭuñ ğamıdur ben kara yazılunuñ ey dost

Her gâh iden hâtırını böyle müşevveş

- 4 K̄ara berre vü an yaş ile bütün zerdüm
Oldı baa bir cme-yi zerbeft  mnaaş
- 5 Cm-ı mey alur bse-yi la' ln mdm h
Nazminn irer cnına ol demde bir ateş

1241-Nazre

Mef' l Mef' l Mef' l Fe' ln

- 1 La' ln ki öper cm-ı mey ey dilber-i mehveş
or cnuma göz göre mdm h ki ateş
- 2 Düşmen ki seni sneye ekmek diler ey dost
Ur bu azın al arnın anu deşne ile deş
- 3 Olmazdı 'ades hn-ı hll aa ne şübhe
Olmasa hllm senün ol hlne begdeş
- 4 Zlfn durur ey mh bugün devr-i amerde
Gönlüm gibi miskn  perişn u müşevveş
- 5 Nazmi ğam devrnı mdm itmege teskn
Nş eyle şafyile muşaff mey-i bi' ays

1242- Nev' -i dġer der n fiye-yi inc mabel rev meksr

Mef' l Mef' l Mef' l Fe' ln

- 1 Yd olmaz ebed olduġı gibi saa biliş

- Añlarsın anı sende eger var ise biliş
- 2 Bir görme eger ‘ākılsañ yādı bilişle
Çaşd it nice yād ile dağı olmağa biliş
- 3 Bir kimse ki leffāf ola kez̄b ola sözünde
Hāşā ki anuñ vara elinden gele bir iş
- 4 Bir kimse ki ahmaq̄ ola haqqā olur anuñ
Ekser ciheti bātıl u ekser sözi yegliş
- 5 Bed kişidür ol kişi ki bulduğı ta‘āma
Gözetmeye bir hıll ile hürmet pes ura dış
- 6 Her gāh varub hātırını itme müşevveş
Andan hazer it kim ola Nazmi o müşevviş
- 7 Hayf aña ki nādānlıḡ ile hatm ola ‘ömri
‘Ömrinde ebed nidegini bilmeye dāniş

1243-Nev‘ -i dīger qāfiye-yi be vaşl u ħurūc lām revī

Mef‘ ulü Mefā‘ ilü Mefā‘ ilü Fe‘ ulün

- 1 Tāb-ı teb ile ħaddi nigāruñ ‘acem olmuş
Dönmüş o gül-i tāzeye ol kim ola şolmuş
- 2 Ĥaddinde ki var ħaṭṭı leṭāfetle nigāruñ
Reyhāndur o gūyā ki gül üstine konulmuş
- 3 Sīnemde benüm ol yer yer ebrūsı kemānuñ

Gören didi her t̄irini oḡ t̄irini bulmuş

- 4 Gönlüm ki tutubdur ğam u endūh serāser
Bir ŧehr durur ŧanki niĉe cünd ile t̄olmuş
- 5 Ḥaṭṭ geldüğüne ğam yeme Nazmi ḥadd-i yāre
Yokdur çü bulursun ki yazılmışda yuyulmuş

1244-Müreddef der ḳāfiye-yi mücerred incā rā revī

Mef' ūlü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ūlün

- 1 Ol kim bu yalan dünyāda bir gerçek er olmuş
Ḥaḳtan aña ḥaḳḳā ger meyle nazar olmuş
- 2 Derler ki gezen er ire yetişmiş eger çü
Ammā oturan er ki var ol kendü var olmuş
- 3 Bir kimse ki hoş ḳāni' ḥuŧk u ter ola pes
Ma' nāda odur imdi ŧeh-i baḫr ü ber olmuş
- 4 Seg nefsine maġlūb olıcaḳ nolur ol erden
Ṭut ḳuvvetle anı ki bir ŧir-i ner olmuş
- 5 Bir baḫr durur ṭab' uñ āyā Nazmi senüñ kim
Pür nazm-ı dürelfāz ile baḫr-i dürer olmuş

244-a

1245-Nev' -i dīġer der ān ḳāfiye-yi incā sīn revī

Mef' ūlü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ūlün

- 1 Beyhūde heves birle niçe bu'l-heves olmuş
Hiç olmamış ol imdi bir aşl ile kes olmuş
- 2 Kimdür şerr ü şūr işe yelenlerden ol oñmuş
Yā haqd u hasūddan kim ola muqtebis olmuş
- 3 Bir cife durur dehr aña düşenler üşenler
Hep hırş belâsıyla mişâl-i meges olmuş
- 4 Bir yol bulamaz uçmağa uş zâr kalubdur
Cân murgına haqqâ ki beden bir kafes olmuş
- 5 Seg gibi yeler sig sig āyā Nazmi niçe şom
Nefsine uyub her biri varmış 'ases olmuş

1246-Der baħr-i hezec müseddes 'arūz u darb-ı maqşūr taqṭīyeş mefā' ilün
mefā' ilün mefā' il der qāfiye-yi müreddef be elf

- 1 Bahār irdi be hāmūş olma qardaş
Var ol seyre gidenler birle yoldaş
- 2 Olur demler ayak seyriyle başdan
Ne dem bāğ içre gönçe qaldurur baş
- 3 'Arūs olub donansa gönçe olur
Benefşe nergis ü çigdem qaravaş
- 4 Zemīn kim naqş ola yapraqlar ile
O resme qādir olmaz özge naqqāş

- 5 Kimüñ var nazm Nazmi gibi nazmı
Ki hûb-ı elfâz ile ola güher pāş

1247-Nazîre

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' il

- 1 Gözümden aksa her dem kanlu yaş
Nola bağrumda çıktı serbeser baş
- 2 Benüm çün merdüm-i çeşmden ağlar
Naşîb ola ilâhî aña çok yaş
- 3 Ğam-ı dildâr ile üns eyleyüb dil
Biri biriyle olmuşdur kardaş
- 4 Baña vaşl olsa cānānum eger āh
Virürdüm naqd-i cānı aña pādāş
- 5 Olnca senüñ dil dilber dil ehli
Başar anuñ ğamından bağrına taş
- 6 Yıkar mey ādemi ma' nā yüzünden
Degül ol kan olası yeleyecek aş
- 7 Kemāle irgörübtür Nazmi nazmı
Anuñ nazmını der kim görse sābaş

1248-Nazîre

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' il

- 1 Yoluñda vire ne Ferhād sābaş
Deseñ şīrīn lebüñle bāri sābaş
- 2 Lebüñden olmaz ey cān ehl-i ‘aşkuñ
Senüñ būsuña biñ cānı pādaş
- 3 Kime olursa sevdürür seni āh
Senüñ böyle bu güzel gözle kaç
- 4 Taşar taşra çıkar hep kanlu yaşum
Baña turmasuñ ursuñ kande kim taş
- 5 Firākundan seni her kande ańsam
Akar ol dem gözümden kanla yaş
- 6 Fütāde Nazminüñ cānydı cānā
Saña bir yol ile olaydı yoldaş
- 7 O yār bād-ı āhuma hoş āferīn bād
Olur hem hemdemi her demde sābaş

1249-Müreddef der kâfiye-yi müreddef be elf incā şın revī

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ il

- 1 Yaramazlarla yoldaş olma yoldaş
Delüler birle sırdaş olma yoldaş
- 2 Yaramaz kardeşüñ dağı olursa
Geç andan aña kardaş olma yoldaş

- 3 İdüb nāmus u neng ü 'ārīñı terk
Çıķub yoldan gel evbaş olma yoldaş
- 4 Țurub yolsuzluğ idüb yürime gel
Vaķāruñ gözle ķallaş olma yoldaş
- 5 Țarābāt ehli birle gezme hergiz
Gel anlarla ayaķdaş olma yoldaş
- 6 Yaramazlarla ayağa binüb hāy
Öñünce anlaruñ baş olma yoldaş
- 7 Didi baña Nazmi bir yol bilür pīr
Yaramazlarla yoldaş olma yoldaş

1250-Nev' -i dīđer der ķāfiye-yi müreddef be vāv şın revī
Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' il

- 1 Țaçan kim bir perī rūya olam Țuş
Gelür dīvānelük benden gider hūş
- 2 Gelürdi cānum ānīde yerine
İdeydüm āh o cānānı der-āđuş
- 3 Gözüm ķaldı benāđuşunda yārüñ
Nitekim şol güzel gūşunda mengūş
- 4 Demādem ideyin kūyında nāle
Beni yār itmeye tā kim ferāmuş

- 5 Düşe çün şöhet-i nādān o demde
Hemān olmak gerekdür Nazmi hāmuş

1251-Nazīre

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' il

- 1 Seni sen çoktan eylerdün ferāmuş
Olaydum kalmayub feryād hāmuş
- 2 Virürdüm naqd-i cānı el vireydi
Seni kılmak benüm cānum der āmuş
- 3 Perī yüzlüm yüzün gördükce gözüm
Hemān dem olurum medhüş u bī-hüş
- 4 İden şol cām-ı aşkuñ nüş bir dem
Müdām elbette olur mest ü medhüş
- 5 Kapuñda öte tursun düşmen ey dost
Ki ben çok görmüşüm anuñ gibi kuş
- 6 Ferāmuş itmedügi gibi Nazmi
Seni sende anı itme ferāmuş
- 7 Şeh-i 'ālem süleymān şāha nisbet
Bir iki mīr darāb u siyāvuş

1252-Nev' -i diğer der kâfiye-yi müreddef be yā

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' il

- 1 Müdām anlar kim ide ʿ işret-i ʿ ayş
Olısar şoñ dem ol nüş anlara nış
- 2 Cihānuñ cāh ile iqbāli kim var
Hemīn yoķ yire bir ğavġa vü teşvīş
- 3 Umūr-ı dünyevī şol derddür kim
Umūrunda ider her şahşı dilriş
- 4 Olur teşvīş bīḥadd ḥāşılı pes
Şol ehl-i cāh kim olına teftiş
- 5 İder her ne ḥabāset olur ise
Olinca Nazmiyā bir kişi bed kiş

244-b

1253-Nazīre

Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Mefāʿ il

- 1 Şaķī bir yerde ki ola dörd yā beş
Şeşüm olma gelürseñ anlara şeş
- 2 Baş egmez degme derd ile bir emre
ʿ İnād üzre ola bir kes ki serkeş
- 3 Şafā-yı cāna bāiş olmağ için
Diler her ehl-i dil bir cāy-ı dilkeş

- 4 Muḳassī olıcaḳ bir yer kişinüñ
Olur gönli perişān ü müşevveş
- 5 Ḥalīm olur selīmü' l-ḳalb olan pes
Olur Nazmi o nev' ādem melekveş

1254-Der baḫr-i hezec müseddes ' arūz u ḍarb-ı maḫzūf taḳṭiyeş mefā' ilün
mefā' ilün fe' ulün der ḳāfiye-yi mücerred şın revī

- 1 Peridür ol nigār ol naḳşı dilkeş
Kim anı görsem anı olurum ğış
- 2 Nigār-ı ḫüb-ı şüret çok veliki
Nigār oldur ki naḳşı ola dilkeş
- 3 ' Aceb mi her dem itsem āh-ı Pürsüz
Urubdur ' aşḳ-ı cānān cāna ateş
- 4 Bu çeşmümden aḳan ḳan ile her dem
Olur her giydiğüm cāna munaḳḳaş
- 5 Sitārem yok durur Nazmi benüm āh
Ki mihr itmez baña ol yār-ı mehveş

245-a

1255-Nev' -i diġer der ān ḳāfiye-yi incā maḳbel revī meksür
Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' il

- 1 Gerekdür kişiyeye itdükce bir iş

Haşasın fikr ide olmaya yañlıř

- 2 Gerekdür biñ nedāmet birle tövbe
Kişi her bir günāh itdükce fāhiř
- 3 Ölüm fikrini itmez degme kes pes
Ölüm fikri olur ğāyette mūhiř
- 4 Hemīře her huřūsuñ Nařmiyā var
Aña danış ki ola ol ehl-i dāniř
- 5 şu meclislerde kim ehl ola cālis
Var anda bir ifāde üzre alış

1256-Naşire

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' il

- 1 İde bir kişi kim bir işi yañlıř
O yüzden māhařal el virmez ol iş
- 2 O kim inřāfi var çoyub helālin
Varub urmaz řarāma göz göre diş
- 3 Bilişen yād şılmaz hergiz ol kes
Ki yanında bir ola yād u biliş
- 4 İyiyü yatlıdan firaķ itmez ol kim
Ne dāniř ola zātında ne biniş
- 5 Ola üñ Nařmiyā bir řayr işe řařduñ

Tamām olunca ol ölince çalış

1257-Nazire

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' il

- 1 Ola bir kimse ki bir ehl-i dāniř
Ne rāyuñ var ise añā daniş
- 2 Leb-i cānānı bir cān virüb öpmek
Olur benden řorarsañ ğabn-ı fāhiř
- 3 Dilārā ğonçeden her řāhid-i gül
Alur şoltuğuna bir gerde bāliř
- 4 Şaşınur bir uyuz it gibi engel
Çıkarmışdur o ğar var ise ğāriř
- 5 Aduyu çalmağa ceng üzre Nazmi
Helāk olunca tā ölince çāliř

1258-Nazire

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' il

- 1 Leb-i dildāra yazuķ kim urur diş
Ġünāhı hem olur anuñla fāhiř
- 2 O yār ağyāra her dem kim o yār āh
Anuñ ol fi' li nāmaķbül ü yañlıř
- 3 Ebed olmazdı nādānlarla hemdem

Bileydi yār adr-i ehl-i dāniş

4 Şorardum leblerinden ol nigāruñ
Niçe avāl olaydum ben mūnaaş

5 Ğarz alur yüzine basam ol yār
‘ Aceb Nazmi nola bu yüzden alış

1259-Müreddef der āfiye-yi mücerred incā rā revī

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ il

1 Nigārum pürbehā bir cevher olmuş²⁹
O resme māaşal tāc-ı ser olmuş

2 Behişt olub yüzi ol hūri hūsnūñ
O vech üzre dudağı kevşer olmuş

3 Çevirmiş ehrimenden ol perī yüz
O yüzden ādemiye beñzer olmuş

4 Vişālin añdıgımca ol perī der
Delürmiş bu yabāna söyler olmuş

5 Güzeller pāyına gülşende güller
Yüzün düşer yüzini düşer olmuş

6 Leb ü dendān vaşfıyla nigāruñ
Kelām-ı Nazmi dürr ü cevher olmuş

²⁹ 1636/:50-a

- 7 Bu yalān dūnyeden yüz döndürendür
Zene yüz virmeyüb gerçek er olmuş

1260- Nev' -i diğer der ān kâfiye-yi incā mīm revī

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' il

- 1 Hārīm-i 'aşka ol kim maḥrem olmuş
Ġam u derdiyle her dem hemdem olmuş
- 2 Kayırma dembedem ğam çekdüğü ki
Bu 'ālem içre kim var bī-ğam olmuş
- 3 Belā çek bāri hiç olmazsa biraz
Ki çoklar anuñ ile ādem olmuş
- 4 Beḳāsı olmayınca āḫiri āh
Ṭotalum kişi şāh-ı 'ālem olmuş
- 5 Güm olub her kişi kim olısar kem
Özüñ tut sende gel Nazmi kim olmuş

245-b

1261- Nev' -i diğer kâfiye-yi be redif ü vaşl incā nūn revī

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' il

- 1 O cānānum cihānuñ cānı olmuş
Kamu 'aşk ehlinüñ cānānı olmuş
- 2 Zamānuñ Yūsufi olub bahāda

O dilber hūblar sultānı olmuş

3 Leb-i cānbaḥş ile ol cān ṭabībi
Ḳamu dilḥastenüñ dermānı olmuş

4 Hemīn ʿ uşşāka seyr-i naḳş-ı ḥüsni
Nigāruñ bir güzel iḥsānı olmuş

5 O cānānuñ o laʿ l-i cānḳarası
Be Nazmi bir leṭāfet kanı olmuş

1262-Nevʿ -i dīger der ḳāfiye-yi mücerred be elf incā rā revī
Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Mefāʿ il

1 Güzeller hemdem-i aḡyār olurmuş
Güzeller özgelerle yār olurmuş

2 Güzeller kim ola her cāyı anlar
Hemişe hemdem-i aḡyār olurmuş

3 Şu dilber kim ola bir ṭatlu dillü
Demādem sözde şekker bār olurmuş

4 Şu mihrūdan kim ola ʿ aşığı dūr
Cihān yüzi gözine tār olurmuş

5 Ayakta ḳalmış üftāde faḳirüñ
Cihān başına Başdan dār olurmuş

6 Belā-yı ʿ aşka olan mübtelā āh

Hemîn bîmâr bîtimâr olurmuş

- 7 Berî olur vefâdan her biri âh
Güzeller Nazmiyâ cevvar olurmuş

1263- Nev' -i dîger der ân kâfiye-yi incâ nûn revî

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' il

- 1 Ğam ile mülk-i dil vîrân olurmuş
Ğam ol yüzden belâ-yı cân olurmuş
- 2 Ğam-ı dünyâ döğünmek yoğmuş hiç
' Aceb bîhadd ü bîpâyân olurmuş
- 3 Kişi kim düşe bir müşkil belâya
İşi her demde âh efgân olurmuş
- 4 Kişinüñ neydegi bezm-i belâda
Bilinirmiş ki hep nâlân olurmuş
- 5 Kişi ma' nâda bu dünyâ evine
Bir iki üç gün uş hemân olurmuş
- 6 Hevâ ehli olub âvâre her dem
Ğam-ı devr ile sergerdân olurmuş

1264-Nazîre

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' il

- 1 Güzeller âfet-i devrân olurmuş

Ki h̄usn ile t̄ab̄ān olurmuş

- 2 Güzellerle güç imiş hemdem olmak
Vel̄ikin sevmesi ās̄ān olurmuş
- 3 Güzeller kim gönüller mülkin alur
Olar hep göz göre fett̄ān olurmuş
- 4 İdüb mihri yüzün her mehlikā ' arz
O yüzden āfet-i devr̄ān olurmuş
- 5 İderler c̄āna Naz̄mi göz göre kaçd
Güzeller bir belā-yı ' aşk olurmuş

1265-Nev' -i d̄iger k̄āfiye-yi be redif ü vaşl r̄ā revī
Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' il

- 1 Bugün h̄usn ü cemāl ol yāre gelmiş³⁰
O yüzden ol yürekler yāre gelmiş
- 2 Varub sürsem der-i yāre nola yüz
Varanlar hep o yüzden var olmuş
- 3 Nigāruñ h̄ālī ruhs̄ārında gūyā
H̄abeş t̄ıflı durur gülzāra gelmiş
- 4 Müdām olmak şafā vü şevk ile pür
Cihānda h̄āne-yi hummāre gelmiş

³⁰ 1636/:50-b

- 5 Benem Nazmi bu sergerdānlığı ile
Bu devrāne hemīn āvāre gelmiş

1266-Der baħr-i hezec aħreb müseddēs ʿ arūz u ɗarb-ı maħzūf taḳṭīyeş mefʿ ulū
mefāʿ ilūn feʿ ulūn der ḳāfiye-yi mücerred muḳaffā

- 1 Bir kimse kim ola ehl-i dāniş
Her maşlaħatuñ anuñ ile danış
- 2 Nādān olub aħmaḳ olan olur
Her sözde her añlamaḳda yañlış
- 3 Hālin kişinüñ ider müşevveş
Dünyā ciheti olur müşevviş
- 4 Dünyāya ebed göñül düşürmez
Dünyāyı olar kim ola bilmiş
- 5 Ḳor gire boğazına o şaḳşuñ
Göz göre ḫarāma kim ura diş
- 6 Olur nice dek kemāl ile pür
Ol niceye dek be Nazmi ɗalış

1267-Der baħr-i sālīm taḳṭīyeş müstefʿ ilūn müstefʿ ilūn müstefʿ ilūn müstefʿ ilūn
der ḳāfiye-yi müreddef be elf nūn revī müreddef

- 1 Kimdür o kim olmuş ola pāmāl-ı devrān olmamuş
Bir derd ile düşüb yere ḫāk ile yeksān olmamuş

- 2 Derd ile bilmez neydigin ‘āşıkларуñ hāl-i dilin
Bir derde düşüb niçe dem ney gibi nālān olmamuş
- 3 Devr-i felekde kimdür ol şādān olub hāndānken
Döne döne dolapveş nālān u giryān olmamuş

246-a

- 4 Ƙanden bilür hādden birün derd-i derūnıñ ‘āşıkıuñ
Hicrān-ı ğamından niçe dem bir yüregi Ƙan olmamış
- 5 Bir kimsede kim olmaya Nazmi ebed āşār-ı ‘aşƘ
Hayvān-ı muṭlaƘ gibi der ma‘nāda insān olmamış

1268-Nazīre

Müstef ilün Müstef ilün Müstef ilün Müstef ilün

- 1 Hey Ƙanı Ƙahr-ı dehrden bir yüregi Ƙan olmamuş
Olur mı ol derd ile bir āzerde-i cān olmamuş
- 2 Bu dehr-i pür Ƙahr içre āh olur mı hiç ol kim ola
Şol döne döne derd ile pāmāl-ı devrān olmamuş
- 3 Kimdür düşüb bezm-i ğama anda belā vü derd ile
Bildirüb āhir neydigin demlerle nālān olmamuş
- 4 ÇoƘ pādişeh gelmiş durur bu ‘ālem-i fāniye līk
Az pādişeh gelmiş durur zulmi firāvān olmamuş
- 5 Kimdür ki Nazmi ‘ālemüñ Sürüb şafā vü zevƘini

Şoñunda derd ü ğam çeküb āhir peşimān olmamuş

1269-Nazīre

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

- 1 Bülbül mi var gülzārda derd ile giryān olmamuş
Yā gül mi var anı görüb şevk ile ħandān olmamuş
- 2 Gülşende bir bülbül mi var her dem cefā-yı ħardan
Dağ ğamıyla lâleveş bağrı anuñ kan olmamuş
- 3 Bezm-i belāda dembedem devrān elinden āh kim
Bir dil mi var biñ derd ile ney gibi nālān olmamuş
- 4 Kıblem vişālūñ 'ıydınuñ ka' be kapuñda şevk ile
Bir ' aşk mı var ki biñ cān ile kırbān olmamuş
- 5 Medħ itse Nazmi bülbülüñ gülşende gül ruhsārını
Bir gül mi qalır şevkten çāk-i girībān olmamuş

1270-Nazīre

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

- 1 Bir dil mi var āzerde-i ālām-ı hicrān olmamuş
Bir cān mı var yā āteş-i ' aşk ile sūzān olmamuş
- 2 Bu bezm-i devrān içre kim var kim ğam-ı hicrān le
Niçe niçe bağrın delüb ney gibi nālān olmamuş
- 3 Fāni cihānda var mı der bir kimse kim ' ālem diyü

Şür̄idelükler eyleyüb şoñra peşimān olmamuş

- 4 Kimdür ki şevk ü zevk ile ḥandān iken ‘ālemde āh
Derd ü belāya uğrayub şoñ demde giryān olmamuş
- 5 Nazmi ne şanırsın cihān mülkin ki āḥir derd ile
Kim var durur āzerde vü pāmāl-i devrān olmamuş

1271-Naz̄ire musammaṭ

Müstef̄ ilün Müstef̄ ilün Müstef̄ ilün Müstef̄ ilün

- 1 Bir ‘āşık-ı zāruñ mı var derdüñle giryān olmamuş
Her demde giryān olmadan gözi yaşı kan olmamuş
- 2 Bir ehl-i dil var mı ola dil virmek ile ol saña
Cevrũnden āh ey dilrübā āzerde-i cān olmamuş
- 3 ‘Aşkuñ oduyla serbeser dil mülki yandı serbeser
Ol o dile cān u ciger var mı ola sũzān olmamuş
- 4 Bir dil mi vardur ey şanem kim çekmeye senden sitem
Āh ol sitemden dembedem ney gibi nālān olmamuş
- 5 Nazmi gibi ey yār-ı cān kimdür seni gördügi an
İdüb saña cānın revān āñide ḳurbān olmamuş

1272-Der baḥr-i remel müsemmen ‘arũz u ḍarb-ı maḳşũr taḳṭiyeş fā‘ ilātũn
fā‘ ilātũn fā‘ ilātũn fā‘ ilāt der ḳāfiye-yi mureddef be elf şın revī

- 1 Ḳıl sũkũn ey dil daḥı ḳoşma hevāyĩlerle baş

Başdan kākül hevāsın o aña yiter alaş

- 2 Vaşf-ı att ılı vü āli yā ne sevdādur saña
Levh-ı ātırdan o nev^ç ıl ü āli ıl tıraş
- 3 Gördüğün hūbuñ düşüb cān ile vaşlı derdine
Niçe bir ğam pisterinde olasın şāhib-i ferāş
- 4 Niçe sengin dillerün idüb taħassür vaşlına
Niçe bir ol asret ile başasın bağruña aş
- 5 Rehzenündür terk-i tırendāz gibi hey şaın
aş u göz naşı ki albünde bulubdur intikāş
- 6 Nazmiyā çeşmünde kim vardur ayāl-i āl ü att
urı sevdādur anuñ yirine yektür anlı yaş
- 7 Şaaluñ ağardı miskin yüz arasıdur saña
Eylemek şimdengerü sevdā-yı zülf ü göz ü aş

1273-Nazire

Fā^ç ilātün Fā^ç ilātün Fā^ç ilātün Fā^ç ilāt

- 1 Başıma iren belālardan ıkub bağrumda baş
Anuñ ucından aar her dem gözümde anlı yaş
- 2 Ne belādur Başdan ecel-i devlet-i dünyā için
Dün-ı himmet her dünyeye egmek ikrāmıyla baş
- 3 Minnet iledür dirliğün il arasından olmadan

Yeg durur kendü elüñle eylemek kesb-i me' aş

- 4 Ey gönül yel gibi yiter yel kuru sevdâda gül
Sende meyl-i hırşveş her demde yiter Başdan aş
- 5 Niçe bir zîbâ kabâ giymek yemek gırra yemek
Pes ne yakmaz bir ' abâ bir loğma dervîşâna aş
- 6 Kuru gavğayı nidersin çün ölümdür âhîri
Bu cihânda her ne deñlü bir kişi yaşarsa yaş
- 7 Gelmiyeydüm dâr-ı dünyâya nolaydı Nazmiyâ
Olmayadı meskenüm bu pür elem kâşâne kâş

1274-Nazîre

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilât

- 1 Olmasaydı derd-i ' aşkuñdan benüm bağrumda baş
Gözlerüme dembedem kıandan gelürdi kanlı yaş
- 2 Yaşumı şol deñlü aqıttuñ ğam-ı hicrân ile kim
Râz-ı ' aşkuñ ' âkıbet bu mâcerâdan oldı fâş

246-b

- 3 Kâti gönlüñ düşe gelse ' aşkuñ gönline ger
Hasretlükten şanasuñ cânâ başar bağrına taş
- 4 Hey kıyâmet fitne fennin sihr ' ilmini bilmese
Baķıcaķ âdemler öldürmezdi ol göz ile kaş

- 5 H̄asret-i la^ç lüñle bağrı h̄ün olubdur Nazminüñ
Anuñ içün dembedem açar gözünden kanlu yaş

1275-Naz̄ire

Fā^ç ilātün Fā^ç ilātün Fā^ç ilātün Fā^ç ilāt

- 1 Āh te^ç ş̄ir itmez ol dildāra ki ola bağrı taş
Ka^çatı cev̄r ile çıkarur ^ç āşıkuñ bağrında baş
- 2 Hey fettānlar durur ādemler oldururlar āh
Hey kıyāmet sende olan şol güzel göz ile kaş
- 3 Ey ta^çbīb-i cān eşigüñde yatan ^ç āşıklarun̄
Şan yatur dārü^ç ş-şifāda bir niçe şāhib-i ferāş
- 4 Ben seni sevdigüm i sen şanma diyem ğayra l̄ik
Ka^çande olsa kanlu yaşum her dem eyler sırrı fāş
- 5 Firākuñda ey süleymānum senüñ h̄ātem şıfat
H̄asret-i la^ç lüñle bu Nazmi başar bağrına taş

1276- Nev^ç -i d̄iger der k̄āfiye-yi müreddef be vāv

Fā^ç ilātün Fā^ç ilātün Fā^ç ilātün Fā^ç ilāt

- 1 Ol per̄inüñ düşerüm o günde her oldu^çca t̄uş
Nu^çka k̄ādir olmazum başumda kal^çmaz ^ç aql u h̄uş
- 2 Olmuş ađyār ile ol yār āh kim aşl ile yār
Olmamuşdur gerçi ibl̄ise en̄is aşlā sirūş

- 3 Alsa bîḥadd ğuşṣa vü ğam çevre yanum nola kim
Şāh-ı ‘ aşkum ğuşṣa vü ğamdur baña bîḥadd cüyüş
- 4 İns ile üns itmeyüb bir ğayrı şüret tutmağın
Münis ü yār oldı Mecnün a tıyūr ile vuḥüş
- 5 Nāle vü feryād iderse nola Nazmi dembedem
Mest-i cām-ı ‘ aşk Olubdur kim ider cüş u ḥurüş

1277-Nev‘ -i dīġer der ḳāfiye-yi müreddef be yā
Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilāt

- 1 Ol ki ehl-i zevḳ ola eyler mey-i nāb ile ‘ ayş
İdinür ‘ ayşı müdām ol kendüne bir ḥoşca iş
- 2 Gözlerüm yaşı benüm ḳan olmaz idi dembedem
Olmasaydı tīġ-i hicr-i dilrübādan dilde rīş
- 3 Yār ile bir yere gelsem ṭālī‘ imde engel āh
Bir iki iken olur ānīde üç ü dörd ü bīş
- 4 Ehl-i dil dilber sever aḥmaḳlar olur zen-perest
Cām içüb ehl-i şafā nādān ider ekl-i ḥaşış
- 5 Bu cihānuñ eyleme zevḳ ü şafāsına heves
Kim cihānuñ Nazmiyā bāli belādur nüşı nīş

247-b

1278-Der baħr-i remel müsemmen ‘arūz u ğarb-ı maħzūf taĳtiyeş fā‘ ilātün
fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün der ĳāfiye-yi mücerred şın revī

- 1 Nūr-ı berĳ urur yüzüñde ol güneştür şan güneş
Hem o yüzden var o ĳāl alnuñda daħı mähveş
- 2 ĳāl kim var ĳaddüñ üzre ĳaĳtuñ arasında ol
Şan benefşe deĳışdür gülşende bir tıfl-ı ĳabeş
- 3 ‘Aşĳ u ĳam daħı ĳayālün hem dil ü cān sīnede
Birbiriyle yārlardur bir iki üç dörd ü beş
- 4 Gelmemişdür cem‘ -ı ĳübān ile ‘uşşāĳ içre bir
Saña beñzer cevrpīşe baña beñzer cevr-keş
- 5 Ol perī ruħsāra Nażmi her kaçan kim tūş olam
Düşerüm bīħūş olub āh olurum ānīde ĳış

1279-Nażīre

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Yā ne ki aĳyārı alub bir iki üç dörd beş
Gösterürsen ĳam yüzün geldükce ol dem baña şeş
- 2 Bir gebe ĳarınlu ĳarnal ancaĳ aĳyāruñ aña
Gel ĳarın olmaĳı ĳo bir deşne ur ĳarnına deş
- 3 Sen meleksin var ise olmuşsun işte maħz-ı nūr
Alnuñ ey ay iki gözüm yüzüñ ol yüzden güneş

- 4 Bende olur işiden şir̄in lebünden tatlu söz
Hüsrevā gören seni cāndan sever Ferhādveş
- 5 Gerçi var ʿ aşklarun̄ bīhadd velīkin yok durur
Nazmi mānendi cefā ki şabr ider bir cevrikeş

248-a

1280-Nevʿ -i dīger der ān kâfiye-yi incā maḳbel ḫarf revī meksūr
Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

- 1 Cām kim bir yār-ı şāfī dil durur bīgıll ü ğışş
Hüş geç anuñla şafā sür ʿ işret eyle yazu kış
- 2 ʿ Aşıkuñ cānını acıtmaḳtur ol cānānenüñ
Tatlu tatlu laʿ line kim urur āh aḡyār diş
- 3 Göz göre öykündüğüçün dilberün̄ ebrūsına
Daḳdılar beg bağlayub gör boynuna yā yek keriş
- 4 Cāh ile iḳbāl-i dünyā cāhile devlet gelür
Nitekim şanur semizlük tıfl kimde görse şiş
- 5 Bīḫaḳīḳattür ne şek yanında birdür ḫayr u şer
Nazmiyā şol kes kim ola aña bir yād u biliş

1281-Nevʿ -i dīger kâfiye-yi be redif ü vaşl incā be ḫarf revī
Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

- 1 Ol ḫabībün̄ küyü kaʿ nedür gehī miḫrābmuş

Anuñ için secdegāh-1 cümle aḥbābmuş

- 2 Cān virüb dil bulmaz būs-1 dehān-1 dilberi
Dilberüñ būs-1 dehānı ne ʿ aceb kemyābmuş
- 3 Tīg-i cevri-i yārdan pür yāra imüş yüregi
ʿ Āşıküñ eşiği anuñçün dembedem ḥunābmuş
- 4 Cevri-i devri def ʿ ü ḳahr-1 dehri ref ʿ iden müdām
Ḥālet-i keyfiyyet-i cām-1 şarāb-1 nābmuş
- 5 Her civānı şī ider her pīri eyler nevcivān
Mey anuñçün Nażmiyā maṭlūb-1 şeyḥ ü şābmuş

1282- Nev ʿ -i diğer der ān ḳāfiye-yi incā tā ḥarf revī
Fā ʿ ilātün Fā ʿ ilātün Fā ʿ ilātün Fā ʿ ilün

- 1 Ḥadd-i dilber bir şafā efzā güzel mir ʿ atmüş³¹
Hem şeb-i zülfünde diller cem ʿ ine meşakkatmüş
- 2 Her gören der ḥüsn ü ḥulḳ ile nigāri bu nigār
Hey ne ferḥunde şifat Allah ne cevher zātmuş
- 3 Cān bulur cānān lebünden merde diller imdi pes
Ol bugün ʿ ĩsā gibi bir müheyyā emvātmuş
- 4 Bir gedāyile bir olıcaḳ öliceḳ ışşı ne
Ṭotalum bir ḳişi devlet birle Pürdārātmuş

³¹ 1636/:50-b

- 5 Nazmi hep cānāna sinūñ vaşf-ı hüsniñ zıkr ider
Ekşer ol yüzden anuñ eş‘ arı hüsniyyātmuş

1283-Nev‘ -i dīger der ān kâfiye-yi incā cīm revī

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 ‘ Asker-i ğam kim işi tatarveş tārācmuş
Muttaşıl dil mülkünüñ tārācına muhtācmuş
- 2 Dilberüñ dil kim Varub aşıldı dār-ı zülfüne
Āhir-i kār aña ol manşuveş mi‘ rācmuş
- 3 Yolına ol naqd-i cān hıarc İtdi güm cānānuñ āh
İşiginden kaçdı aġyāruñ beni iħrācmuş
- 4 Derde düşüb her kim rüz u şeb pes hazzı ne
Tutalum tahtunda tahtı ābnūs u ‘ ācmuş
- 5 Ol güzeller şāhınuñ Nazmi ayaġı topraġı
Başına her şāh-ı ‘ aşkuñ cevheri bir tācmuş

1284- Nev‘ -i dīger der ān kâfiye-yi incā hā harf revī

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Rūha rāhatbahş olan devr içre şāfī rāhmuş
Rāh pes ma‘ nā yüzünden rāhata ola revāhmuş
- 2 Hāğ bu kim bāb-ı şıfatuñ fetħine faşl-ı bahār
Muqtezā-yı hikmet üzre bir güzel miftāhmuş

- 3 Bâdedür yârũñ lebi tüffâhdur hem ğabğabı
Anuñiçün bâdenũñ yaraşığı tüffâhmuş
- 4 Her kim eylerse nazâr taşşıl ider şevk ü şafâ
Hattı hadd-i yâr bildüm kim zũ vü mişbâhmuş
- 5 Yok bir âdem gibi âdem içlerinde Nazmiyâ
Yârũñ ağyârını gördüm bir âlâ-yı fellâhmuş

1285- Nev' -i dığer der ân kâfiye-yi incâ hâ revî
Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Kulları yârũñ ki bir gülbinde iki şâhmuş
Aña dil dest urmağ ister hağ bu kim küstâhmuş
- 2 Şafha-i haddine hattı yazmuş gülsitâni tamâm
Kaşdı anuñ ğâlibâ bu yüzden istinâhmuş
- 3 Göğe irer her dem âhum âh ol mâhuñ velî
Kaşrına irmez o kaşr ey dil ne ' âlî kâhmuş
- 4 Halvete mağbûblar kıoyarmuş ekşer şeyh-i şehri
Bende bildüm hûblar zevkin süren eşbâhmuş
- 5 Nazmiyâ biz bu cihâna gelmeyeydük kâşkî
Menzili her şağsuñ âhîr bunda bir sũrâhmuş

1286- Nev' -i dığer der ân kâfiye-yi incâ dâl revî
Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Āh ol āfet cevri çok bir zālīm ü bī-dādmuş
Güce görüb ‘āşıkā cevri itmege mu‘ tādmuş
- 2 Hışm ile baqtıkça ādem öldürür ol çeşm ile
Çeşmini bildüm anuñ bī-raḥm bir cellātmuş
- 3 İns ile üns itmemüş Mecnūn ‘aceb sulṭanmuş
Vaḥş u ṭayr anuñçün anuñ emrine münḳadmuş

248-b

- 4 Kūhkendür māşa ileten şan‘at-ı ‘aşkı kim ol
Şan‘atında bir serāmed pehlivān üstādmuş
- 5 Dād elinden Nazmiyā ol ḥüsrev-i şīrīn lebūñ
Kullarına cevri bīḥadd bir şeh-i bīdādmuş

1287- Nev‘-i dīger der ān ḳāfiye-yi incā rā revī Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Meyl-i dünyā idene ṭul-i emel bir kārmuş
Dembedem İtdügi bīḥadd beyhude efkārmuş
- 2 ‘Āḳıl olan devlet-i dünyāyı ḳor yoḳ yerine
Çün görür anuñ ki āḫir bir fenāsı varmuş
- 3 Rīş-i ḥand idüb gülerler birbirinūñ yüzine
Ehl-i dünyā birbiriyle hep o yüzden yārmuş
- 4 İ‘tikādında şu şahşuñ ki ola bi’l-cümle ḫilāl

Hâli bahtlan üzre kârı haq söze inkârmuş

- 5 Nazmiyâ eş'ârını pür hâl-i kâl kim diyeler
Nazmınuñ maqşudı 'âşık hâlini iş'ârmuş

1288-Nazîre

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Râh-ı 'aşk içre ne çok derd ü belâlar varmuş
Allah Allah 'âşık olmak niçe müşkil kârmuş
- 2 'Âşık-ı biçâreye ol cevri bihadd zâlimüñ
Rağmı yok derlerdi hem didiklerince varmuş
- 3 Mihr yüzünden nazar İtdi bugün ol meh baña
Hamdullah tîli' im mes'ud u bahtum yârmuş
- 4 Şûfinüñ halka riyâlar şatmaga sermâyesi
Ağ 'ibâdın bir kba tâc u siyeh destârmuş
- 5 Vaşf-ı la' li yârda rengin ü nâzük sözlerin
Her işiten der ki Nazmi sözde güher-bâşmuş

1289-Nazîre

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Ol şanem bûs-ı dehen lütf eylemez cevvarmuş
Ol nigârüñ lütfi yok didiklerince varmuş
- 2 Şordum ol şîrin lebi şänen didi şehd-i şifâ

Ol güzeller hüsrevi bir hoş şeker güftârmuş

- 3 Ol ki ol dildâra dil vire işi zârî imüş
Nerd-i derdinde niçe ‘ âşık̄lar anuñ zârmuş
- 4 Göñlin alur ‘ âşık̄uñ döner yine yüz döndürür
Nazmiyâ ol dilrübâ bir bîvefâ dildârmuş
- 5 ‘ Aşk sırrın açmağa tenhâ ‘ aceb yir avlamuş
Kühken kim dembedem hemdem aña kühsârmuş

1290- Nev‘ -i dîger der ân kâfiye-yi incâ zâ revî

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

- 1 Ol nigârũ ‘ âdeti ‘ uşşâka ‘ izz ü nâzmuş
Dilrübâlar içre ‘ izz ü nâz ile mümtâzmuş
- 2 Turduğıyla kaddi fitne göz göre âfet gözi
Zülfi sertâpâ belâ vü ğamzesi ğamâzmuş
- 3 Âh kim ol bîvefâ ol pür cefâ cānānenũñ
‘ Âşık̄a ğāyet cefası çok vefası azmuş
- 4 Olduğ için kendine feryād res kühsârda
Kühken her dem şadâ-yı küh ile demsâzmuş
- 5 Hüb̄lar medh̄iyle pür kıl Nazmi tâ şî‘ rũñ senũñ
Kim oğursa diye nazmı sürend-i şāhidbāzmuş

1291- Nev‘ -i dîger der ân kâfiye-yi incâ şın revî

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 ' Āşıkũñ derdiyle Başdan başa bağı yaşmuş
İki göz bir çeşme çeşmi hep akan kan yaşmuş
- 2 Zāhir ü bāṭın ğam u endūh u āh u nālesi
' Aşk yolında demādem ' āşıkā yoldaşmuş
- 3 Dir dilde naqş ider her dilberũñ taşvīrini
Çeşm-i ' āşık ḥaḳ bu kim resmi güzel naḳḳāşmuş
- 4 Fitne vü mekr ile diller aldığına dilberũñ
Bā' iş olan āh kim Başdan göz ile kaçmış
- 5 Başa tāc idinmeyen yārũñ ayağı tozını
Nazmiyā başına topraklar ne kıtsuz başmuş

1292- Nev' -i diğer der ān ḳāfiye-yi incā şād revī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Āh kim yanında aġyār ol nigāruñ ḥaşmuş
Hemdem her dem anuñ dūn u denī eşḥāşmuş
- 2 Bu gönül şāfī meye meyl eyledigünden murād
Bir şafā vü şevḳ düşüb ğamdan istiḥlāşmuş
- 3 Dürr vaşl için olanlar ' aşḳ birle āşinā
Baḥr-i endūh u belāda her biri ğavvāşmuş
- 4 Bu felek kim çarḥ urur hergiz degüldür bir ḳarār

Defleridür mihr ü mäh anuñ o bir raqqaşmuş

- 5 Ol güzeller serverine bende olmuş cân ile
Bende bildüm aña Nazmi ʿabd-i biʿl-ihlâşmuş

1293- Nevʿ-i dîger der ân qâfiye-yi incâ ğayn revî

Fâʿ ilâtün Fâʿ ilâtün Fâʿ ilâtün Fâʿ ilün

- 1 ʿÂşîkuñ baĝrı serâser özge hünin daĝmuş
Qanlı yaşı gözinüñ andan gelür ırmaĝmuş
- 2 Bir demetdi tîĝ ile dilber dökerdi qanımı
Ey dirîĝâ ol ne hoş dem ol nice hoş qaĝmuş
- 3 Girse âdem kûyına hergiz çıqası gelmez âh
Kûyı ol hûri-liqâ cânânenüñ uqmaĝmuş

249-a

- 4 Gülşen-i hüsünde dil bülbüllerin şayd itmege
Ol semen sîmâ nigâruñ qara zülfi aĝmuş
- 5 Saña vaşl olam demişti olmadı âh ol nigâr
Ol sözi gerçek şanırdum Nazmiyâ ol lâĝmuş

1294- Nevʿ-i dîger der ân qâfiye-yi incâ fâ revî

Fâʿ ilâtün Fâʿ ilâtün Fâʿ ilâtün Fâʿ ilün

- 1 Dillere şâfî şafâ viren şarâb-ı şâfmuş
Ehl-i dil anuñçün anı lütf ile vaşşâfmuş

- 2 Cān u dilden bende olan ʿāşıkā yok rahmı hiç
Ol güzeller pādīşāhı hey ne bī-inşāfmuş
- 3 Yolına ol bīvefānuñ naqd-i cān hārc ittük āh
Bir vefāsın görmedük ol hārcımız isrāfmuş
- 4 Bir vefā kānı olan zāt-ı şerīfūñ yolına
Cān revān idenler elhāk cümleten eşrāfmuş
- 5 Leblerine laʿl didüm dilberūñ cismine sīm
İşidenler diyeler Nazmı iyü şarrāfmuş

1295- Nevʿ -i dīger der ān kâfiye-yi incā kâf revī

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

- 1 Ol perī hāqqā ki cān-ı cümle-i ʿuşşākmuş
Anā ʿuşşāk anuñ için cān ile müştākmuş
- 2 Anuñ üstine yapılmuş kaşr ān-ı hüsn-i yār
Anuñ ol ebrūları hoş resm iki taşmış
- 3 Gün gibi ol mährü her cāyı olmağ ile āh
Şehre yayılmış bugün bir şöhre-i āfākmuş
- 4 Her dem ādemden kaçub tenhāya meyl İtdi gün bu
Ol perīnūñ hemdemi ağıyār diyü ihlākmuş
- 5 Cām-ı laʿlin vaşf kııl cānānenūñ Nazmı midām
Kim diye her işiten nazmı ne hoş zevvākmuş

1296- Nev' -i dīger der ān qāfiye-yi incā lām revī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Ol nigāruñ yarı hep aġyār-ı bed ef ālmuş
Anuñ için ' aşıka anuñ işi ihmālmüş
- 2 Serv gibi ' aşıka serkeşlik eyler ol velī
Her kaçan aġyāra gelse gül gibi meyyālmüş
- 3 Fitne eyle dembedem kan itmek ister göz göre
Anuñ ol fettān gözi hūneriz bir kıttālmüş
- 4 Ellerle zeyn İdüb kendin o çeşmi ala āh
Diller alur al ile hep işi mekr ü ālmuş
- 5 Fāriġül-bāl ol huzūr-ı hāl bul var Nazmi
Bil huzūr-ı hāl bi'l-cümle firāġ-ı bālmüş

1297- Nev' -i dīger der ān qāfiye-yi incā mīm revī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Bezm-i devrāne viren gün gibi hoş fercāmmuş
Cem ki peydā itmüş anı hoş şafā fercāmmuş
- 2 Hāq bu kim ġāyet güzel seyr olunur her dilrübā
Seyri anuñçün perinüñ dāyimā hāmmāmmuş
- 3 Murġ-ı dil şayd itmege gülzār-ı ruhsārında āh
Dilberüñ hākkā ki hāli dāne zülfi dāmmuş

4 Yoğmuş hergiz yeriyle hiçbir yerde huzūr
Dār-ı dünyā āh kim Pürmiḥnet ü ālāmmuş

5 Bu sözümde ḳal Nazmi anı bil ol sīm ten
Ḳal ü ḳile vāḳıf olmamuş muḳımmmed ḥāmmuş

1298- Nev^ç -i dīger der ān ḳāfiye-yi incā nūn revī
Fā^ç ilātūn Fā^ç ilātūn Fā^ç ilātūn Fā^ç ilūn

1 Gözlerinden bildüm ol cānānı bir fettānmuş
Hey bir āşūb-ı cihān bir āfet-i devrānmuş

2 Hiç alınmaz āhdan aynına almuş göz yaşın
‘Āşıḳa bir raḥmı yoḳ bir cevri çoḳ cānānmuş

3 Bir meh-i bīmihrmüş ol kim bu devr içre anuñ
Niçeler mihri hevāsı birle sergerdānmuş

4 Ḳaşı gözi kirpigi pür fitne vü pür mekr ü ḡamze
Pürbelāyımuş o cānān bir belā-yı cānmuş

5 Ağla Nazmi ṭurma ki ol dil virdigūñ dilber senūñ
Bülbülin giryān idici bir gül-i ḥandānmuş

1299- Nev^ç -i dīger der ān ḳāfiye-yi incā hā revī
Fā^ç ilātūn Fā^ç ilātūn Fā^ç ilātūn Fā^ç ilūn

1 Dostlar āh ol nigār aḡyār ile hemrāhmuş
Her dem anuñ hemdemi ol düşmen bed-ḥāhmuş

- 2 Bildüm ol bir pürşafâ bir bivefâ dildârmuş
Aña her kim dil virürse işi her dem âhmuş
- 3 Mihr yüzünden doğarmuş her dem ol ağıyâra lîk
‘Āşıkına zerre deñlü mihri yok bi rmihrmüş
- 4 Vaş u tayra hüküm İdüb itmüş süleymânluğ tamâm
Mülk-i ‘aşka hağ bu kim Mecnûn bir özge şâhmuş
- 5 Bu fenâ dârında şol bir bibeğâ iğbâl ile
Nazmiyâ cümle ‘avâmuñ derdi mâl ü câhmuş

249-b

1300- Nev‘-i diğder der ân kâfiye-yi incâ yâ harf revî

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

- 1 Bildüm anı ben ki rûhum ol melek-sîmâymuş
Gözlerüm nûrı hem ol yüzi gün almı aymuş
- 2 Anuñ anı gibi anı görmedüm anı gören
Dil virür anı aña bir şûh bihemtäymuş
- 3 ‘Āşık ola ol ki bir hüriveşüñ didârına
Aña anuñ kuyı hağğâ cennetü‘ l-me‘ vâymuş
- 4 Mğhaşal şol ‘aşk ile dîvâne olan ‘âşıkunñ
Göñlin alan bir periveş dilber-i ra‘ nâymuş

- 5 Zülf ü çeşm ü ğamze vü ebrūsına dilberlerüñ
Nazmiyâ dil virmek ehl-i hūş sevdâymuş

1301- Nev' -i dīġer der ān kâfiye-yi mücerred incâ elf revî

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 'Älemi haġ hūsn-i şürette ki inşâ eylemüŝ
Ädemi mecmü' dan her resme zībâ eylemüŝ
- 2 Ädemüñ kimin faġir u hâr u ednâ eyleyüb
Kimini daġı ġaniyy vü şâh-ı a' lâ eylemüŝ
- 3 Cümle maġlûkatla pür eyleyüb bu 'âlemi
Ädemi idüb mükerrem 'âlem ârâ eylemüŝ
- 4 Cümle eşyâda ġomuŝ özge bir ġaşıyyeti
Her ne varluġ var ise ġikmetle peydâ eylemüŝ
- 5 Nazmiyâ çoġ şükr kim ol rabb-i ġayy lâ yemüt
Älemi hep âdemi cem' iyle ihyâ eylemüŝ

1302-Müreddef der kâfiye-yi müreddef be elf incâ nün ġarf revî

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Ĥaġ o cânānuñ lebin serüçeŝme-i cân eylemüŝ
Sözlerden lezzette 'ayn-ı âb-ı ġayvân eylemüŝ
- 2 Ol ġabībüñ ka' be-i kūyunda viŝâli 'ıydına
Anca 'âŝıġ 'aŝġ ile cânını ġurbân eylemüŝ

- 3 Ādemi her an diler kim dil perişān eyleye
Ol perişān zülfin anuñçün perişān eylemüŝ
- 4 ʿAşq-ı leylā birle Mecnūn teg benem ol yār için
Kānde ise ʿaşq-ı çeşmini dembedem kan eylemüŝ
- 5 Ol güzeller hüsrevinüñ haq o şirīn laʿlini
Nazmiyā şehd-i şifā adına bir şān eylemüŝ

1303- Nevʿ-i diġer der ān kâfiye-yi incā vāv redif der kâfiye-yi müreddef ve vāv

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

- 1 Çeşm-i dilber göz göre kendin pür efsūn eylemüŝ
Dillere efsūnı yaʿni hadden efzūn eylemüŝ
- 2 Ol lebi şirīn saçı leylī nigārum ʿaşq ile
Niçe niçe ʿaşığın Ferhād u Mecnūn eylemüŝ
- 3 Ol nigāruñ kim miyānın eyler muttaşıl kenār
İşini simīn kemer anuñ ile altun eylemüŝ
- 4 Ol hümānuñ kâtib-i kudret berāt-ı hüsnine
Zülfini tuġrā-yı ġarrā-yı hümāyūn eylemüŝ
- 5 Rastı qaddin o serv-i bāġ-ı hüsnuñ Nazmiyā
Baġbān şanʿ hoş bālā vü mevzūn eylemüŝ

1304- Nevʿ-i diġer der kâfiye-yi müreddef be yā incā nīz nūn revī

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

- 1 Sünbülün haddinde ol hûb-ı hıfâ çîn eylemiş
Nağş-ı hüsün ol nigâr anuñla tezyîñ eylemiş
- 2 Bağbân-ı şan^ç ol servüñ yüzi gülzârını
Zülf ü haţtı birle envâ^ç -ı reyâhîñ eylemiş
- 3 Haţt-ı kâfirkişin hadd-i dilrübâda göz göre
Kaşd-ı îmân eyleyüb gör ğâret-i dîn eylemiş
- 4 Tevsen-i gerdün için hey^ç ette güyâ dest-i şan
Dürr-i encüm ile hilâli zeyn İdüb zîñ eylemiş
- 5 Vaşf-ı la^ç lüñde bu Nazmi ey güzeller hüsrevi
Lafz-ı şeker bâr ile nazmını şîrîñ eylemiş

1305-Nazîre

Fâ^ç ilâtün Fâ^ç ilâtün Fâ^ç ilâtün Fâ^ç ilün

- 1 Kendüni dilber güzel tutub ki tezyîñ eylemiş
Göz göre ol yüzden ol kaşd-ı dil ü dîn eylemiş
- 2 Āyine mânendi yüzi āyine baqdırmağı
Ol şehr-i hüsñ mihri hûb āyîñ eylemiş
- 3 Zülfine misk-i hıfâ dimişdüm İdüb bir haţâ
İşidüb kaşın çatub yâr alnını çîn eylemiş
- 4 Kime kim içirmüş ol dildâr tîĝ-i âbdarı
Āteş-i ç aşkın dilinden tîz teskîñ eylemiş

- 5 Nazminüñ nazmın gören vaşf-ı ʿizār-ı yār ile
Der ki Nazmi nazmını gül gibi rengin eylemiş

1306- Nevʿ -i diğer der kâfiye-yi müreddef be elf rā revī
Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

- 1 Kimdür ol cānānenüñ karşıısına zār olmamuş
Kimdür ol zār ile cāndan āh bīzār olmamuş
- 2 Yok yire ol bīvefānuñ lütfın ümmīd eyleyüb
Var mı bir dil hiç o derd ile dil-figār olmamuş
- 3 ʿĀşıkuñ hālin ne bilsün niçe idrāk eylesün
ʿAşk derdine ola ol kim dil-figāe olmamuş
- 4 Kānķı dil kim derd-i ʿaşk-ı dilbere dermān diler
Daķı ol dil derd-i ʿaşk-ı yār ile yār olmamuş
- 5 Yeltene her kim hevāsına hümāyün zülfünüñ
Ol hümāya Nazmiyā kimdür hevādār olmamuş

1307- Nevʿ -i diğer der ān kâfiye-yi incā nūn revī
Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

- 1 Var mı bir dil niçe dem derdüñle nālā olmamuş
Yā gam-ı laʿ lüñle bağrı niçe dem ķan olmamuş
- 2 Var mıdur bir ʿāşıkuñ cānā senüñ kim göz göre
Āteş-i ʿaşķuñla anuñ bağrı büryān olmamuş

- 3 Kimdür ol kim zülfügüñ sevdāsına düşüb senüñ
Ey perişānum benüm hāṭır-ı perişān olmamuş
- 4 Şol kemān ebrüñ çün meydān-ı ‘aşkuñda senüñ
Kim durur cān ile cānā saña qurbān olmamuş
- 5 Devr elinden döne döne Nazmiyā dolapveş
Kim durur yaşlar döküb zār ile giryān olmamuş

1308- Nev‘-i diğ̃er kâfiye-yi be redif ü vaşl incā rā revī
Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Yār lütfından beni yād eyleyüb yārum dimüş
Neyler ola ol benüm ‘aşka giriftārum dimüş
- 2 Döne döne devr elinden benden ayru ğam çeküb
Nerd-i ğamda neyler ol zārī qalan zārum dimüş

250-a

- 3 Yār ben ‘aşkıyla sergerdānı için ‘aşk ile
Yel gibi her dem yeler mi ol hevādārum dimüş
- 4 Ben belā-yı ‘aşkı birle mübtelā dilhastesin
Añub ol dildār neyler ol dilfigārum dimüş
- 5 Midḥatinde nazm-ı Nazmi añub ol şaḥ-ı ḥüsn
Neyler ol güftār-ı Nazmi dürr-i şehvārum dimüş

1309- Nev' -i diġer der řāfiye-yi mücerred mīm revī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Ol perī-şānum lebine cān ādem dirmüş
Ādem olan añā cāndan meyl ider hem dirmüş
- 2 Ayla yaşutı müferraştur leb-i la' lüm ki hiç
Görmez anı aġzına alan ebed ġam dirmüş
- 3 Kendüne cānān şu ' aşık kim ide teslīm-i cān
' Aşık ile ' aşıklar içinde müselleme dirmüş
- 4 Ol řabībūñ ka' be kūyunda gören yaşum revān
Zemzeme idüb ' aceb cūş İtdi zemzem dirmüş
- 5 Naşm-ı der elfāz ile medħüm görüb kendüye yār
Naşmı der naşm ile bir mümtāz ' ālem dirmüş

1310- Nev' -i diġer der řāfiye-yi müreddef be yā incā rā revī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Dāyimā aġyārı daşub yanına şimşirveş
Ol kemān ebrū beni atar yabana tırveş
- 2 Tır atarken ol kemān ebrūyı seyr ittüm bugün
Şaldı engüş-t-i lütfında gözüm zih-ġırveş
- 3 Baña seyr-i bāġ o ġulruhsārsuz zindān gelür
Anda cūlar gözlerüme görünür zincirveş

- 4 Sûre-i kevşer durur ھاٲٲ-1 leb-i cânâna şan
Aña ol ھاٲٲ-1 zekân düşmüş durur tefsîrveş
- 5 Hâk-i pâyine elüm ger ire ol sîmîn tenüñ
İşüm altun ide Nazmi cevher-i iksîrveş

1311-Nazîre

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Dildedür ey kaşı yâ ğamzüñ hayâli tîrveş
Nola şalinsam senüñ yanuñca ben naĥcîrveř
- 2 ھاٲٲ-1 la' lüñdür senüñ keşşâf olan sırr-1 femüñ
Muřhaf-1 hüsnüñe hem olmuşdur ol tefsîrveş
- 3 Cem' olub çâh-1 zenehdânuñda olmuşlar durur
Beglerüñ aşhâb-1 kehfâsâ vü dil kıtmîrveş
- 4 Senden ağyârı keserdüm virmeyüb kaţ' a vücüd
Daķılaydum yâ ne ki bende senüñ şimşîrveş
- 5 Egriler dâyim kemân gibi çekilüb gelmede
Toĝrular yabana atlamaķda Nazmi tîrveş

1312- Nev' -i diĝer der ân kaĥfiye-yi incâ zâ revî

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Kañde olsa görünür her köre tiĝ-i tîzveş
Olmaya bir tiĝ-i tîz ol ğamze-i hûnerîzveş

- 2 Mihre döneldem cemāl ü hüsñ ile devr içre yār
Olmuşum sergeştesi ben zerre-i nāçizveş
- 3 K̄anlu yaşum dūd-ı āhumla aşāğa yuķaru
Dembedem t̄urmaz yeler gülgün ile şebdizveş
- 4 Ol kime bir ş̄ir̄in lebün Ferhādı ola vay aña
Ala andan anı bir kes hüsrev-i pervizveş
- 5 Āteş-i āhum benüm yaluñ kılıcıdur Nażmiyā
Tutuşur gökte sitārem birle t̄iğ-i tizveş

1313-Der baħr-i remel müseddes ‘arüz u ğarb-ı maķşūr taķtiyeş fā‘ ilātün
fā‘ ilātün fā‘ ilāt der k̄āfiye-yi müreddef be elf

- 1 Nefsün içün ħalk ile itme şavaş
‘ Āķıl iseñ kendü nefsünle şavaş
- 2 Her kimün kim ola başında hevā
Her dem olur bağrı ol derd ile bāş
- 3 Kendü derdin ağlayan dilħastenün
Bağrı bāş olub olur hep gözi yaş
- 4 Ĥaste ħālin bilmez ol şağ ol ķadar
Olmayınca kendü çok şāħib-i ferāş
- 5 Kerem olub iden demādem āħ serd
Sırrın eyler ellere göz göre fāş

- 6 Bende kim var Nazmiyā yoğlu tamām
Bende bir dervīşüm imdi bī-me‘ āş
- 7 Bende olur bir kişi lütf ehline
Bende bulsam öyle bir lütf ehli kâş

250-b

1314-Nazīre

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilāt

- 1 ‘ Āqıl iseñ қоşma nādānlarla baş
Olma her dīvānelerle rāz-ı daş
- 2 Zāhirā dīvānelüktür haq bu kim
Eylemek bātında olan sırrı fāş
- 3 Var şaқın cāy-ı haţardan şöyle kim
Yoқ yire vire kişi çoқ yerde baş
- 4 Mahmil olan mühmel olur imdi kim
Eyler ihmāl eylemez kesb-i me‘ āş
- 5 Ol ki dāyim yād ide haq қоrқusın
Gözlerinden aқıdur her demde yaş
- 6 ‘ Ömre sürmekdür kişinüñ hoşluğı
Uzun olmaқ Nazmiyā ma‘ nāda baş
- 7 Hey nolaydı olmayaydı menzilüm

Dehr gibi şom bir kâşâne kâş

1315-Nazîre

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilât

- 1 ' Aşk derdi ki itmeye bağrında baş
Çeşm-i ' âşık kande döker kanlu yaş
- 2 ' Āşık olmaz ' aşkı taqlīdi olur
Ol ki Başdan kıomaya ortaya baş
- 3 Yâr-ı nādān olma kim nādān olan
Hıor mizāc olur virür şab' a hırāş
- 4 Birbirine şol muvāfiķ yār odur
Birbirinüñ itmeye sırrını fāş
- 5 Tālib-i dünyā arasında ki var
Yok yire olmaķdadur dāyim şavaş
- 6 Şaqladıķdan řoñra cismini kişinüñ
Yā palās olmuş libāsı yā kıumāş
- 7 Nazmi olmaķ yigidi bir hārkeş
Olmayaydı bir zelīl ü hār kāş

1316-Nazîre

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilât

- 1 Bir güzelde ki ola güzel göz ü kıaş

Levh-1 dilde naqşı bulur intikâş

- 2 Dilrübâ sevdâsın eylersek dilâ
Gözle dâyim qara gözle qara qaş
- 3 Gözler ekşer eskiden dildâdesin
Dilrübâ kim ola nev-ııtâ nev-tirâş
- 4 Eyler ol yârüñ miyânın derkenâr
Başdan ol ‘âşık ki qor ortaya baş
- 5 Yâd-ı ma‘ şûk ile ‘âşık dembedem
Qande kim olursa döker qanlı yaş
- 6 Âsiyâne döndürüb kendüm dökem
Döne döne deste alub iki qaş
- 7 Geldi dünyânuñ belâsı başıma
Gelmeyeydüm Nazmiyâ dünyâya kâş

1317-Nazîre

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilât

- 1 Ol güzelde ol güzel göz ile qaş
Görenüñ göñlünde bulurintikâş
- 2 Ol güzellerüñ şâhınuñ ayağına
Yüz sürer ol kim ola devletlü baş
- 3 Tîğ-ı ğamdan olmasa mecrûh dil

Gözlerüm dökmezdi her dem kanlu yaş

4 Āsiyāveş döne döne kendümi
Dögerüm alub elüme iki taş

5 Nazmiyā bulur cilā mir' at-ı cān
Hattını cānāna itdükce tirāş

1318-Nazīre

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

1 ' Aşķ sırrın İtdi rür ānīde fāş
Şol güzelde ki ola güzel göz ü kaç

2 Eski derdüm yine aındurdı baña
Sevdi gönülüm bir nigār-ı nev-tirāş

3 Her gören mihr eyler ol meh gün gibi
Alsa sīmīn cismini zerrīn kumaş

4 Sāde pehlūsı ümidi dilberüñ
İtdi ben dilhaste şāhibferāş

5 Meyl kılmazsa dil-i dilber baña
Ġāyeti bu kim başam bağruma taş

6 Rüy-ı aġyāra nigāh-ı çeşm-i yār
Ol ki maħmüre gelür hoş ekşi aş

7 Görmez olaydı nolaydı gözlerüm

Görmeyeydüm yâri aġyâr ile kâş

- 8 Eşġ-i çeşmüm nola her dem olsa ben
Derd ü ġamdan var durur baġrumda baş
- 9 Yâd-ı la‘l-i yâr ile her dem döker
Ķande olursa bu gözüm Ķanlı yaş
- 10 Ķanlı yaşum Ķande olsa Nazmiyâ
Sırr-ı ‘aşġum her dem eyler ħalka fâş
- 11 Gözlerüm yaşından elġaġ ġiçidür
Yidi ulu baġrler bir niçe yaş

1319-Nev‘ -i dġger der Ķâfiye-yi müreddef be vâv şın revî
Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilât

- 1 ‘Aşġ câmin eyleye her kim ki nûş
Ol müdâm eyler yürür cûş u ħurûş
- 2 ‘Aşġ ile dġvâne ittün ben seni
Ey perî bende Ķomaduñ ‘aġl u hûş
- 3 Olmuş iken merde dil cân bulurum
Ben benüm saña olduĶca tuş

251-a

- 4 Sġnem üzre geldün eyrûġ-ı revân
Nola kim yeryüzüne iner sirûş

- 5 Oldı aǵyāruñ sen kūyuñla dost
Olurđı dūşmenleri Nazminūñ uş

1320-Nev' -i dīġer der ǵāfiye-yi müreddef be yā incā nīz şın revī
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Şūfiyā şāfī şafā cām ile ' ayş
Yek durur yimekden afyon u haşış
- 2 Telh-i kām olur öli helvasına
Şūfī tatlu tatlu urmayınca diş
- 3 ' Ārif olan hidmet itmez kimseye
Kim demüşler ǵande iş andan sıvış
- 4 Rīş-i ħandi dilberūñ her dem dile
Tīġ-i cevri gibi urur niçe rīş
- 5 Nūş-ı bāde Nazmiyā cānānesüz
Cāna ma' nāda olur göz göre niş

1321-Der baħr-i remel müseddes ' arūz u ǵarb-ı maħzūf taǵtiyeş fā' ilātün
fā' ilātün fā' ilün der ǵāfiye-yi mücerred

- 1 Şevġ ile her bir nigār māhveş
Mihir ider māha ey yüzi güneş
- 2 Alnuñ ay iki gözüm ay olduġı
Gün gibi rūşen yüzüñdür hem güneş

- 3 Güldürür ruhsâruñ anuñ birle hâl
Gül derer gülşende şan ıfl-ı habes
- 4 Leblerüñden büse isterse hasûd
Karnın ol karnalük ur bir dişine deş
- 5 Yoğ durur ‘ aşıkıaruñda bir dağı
Nazmi gibi bir cefâ vü cevrikeş

1322-Nev‘ -i diğer kâfiye-yi be redif ü vaşl u hurûc incâ revî vü elf redif ü mîm
vaşl u şın hurûc

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

- 1 Bildüm ol yâri ne yüzden yârmuş
Yüze güler bîvefâ dildârmuş
- 2 Hemdem-i ehl-i dil olmağdan kaçır
Hemdemi her dem anuñ ağıyârmuş
- 3 Meyli olmamağda anuñ ‘ aşığa
Mişli yoğ didiklerince varmuş
- 4 ‘ Ahd idüb bûs-ı dehânın yoğ yire
Varımı ‘ aşıkıaruñ aldârmuş
- 5 Göñlin alan göz göre ‘ aşıkıaruñ
Nazmiyâ ol gözleri sehğârmuş

1323-Nev‘ -i diğer der kâfiye-yi müreddef be vâv incâ nîz râ revî

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Mihribānluqtan o mehrü dūrmuş
Mihr andan āh kim mehcūrmuş
- 2 Öykünürmüş ol mehüñ ruhsārına
Mihr-i 'ālemtāb özge nūrmuş
- 3 Yārı ağyārimüş ol yārüñ aña
Dost olan düşmen-i maḫhūrmuş
- 4 Dil ḫarābābādi ḫaḫḫā her zamān
Dāyim olsun 'aşḫ ile ma' mūrmuş
- 5 Nazmiyā ekşer cefādur işleri
Ḥūblar yekser vefādan dūrmuş

1324-Nev' -i diğ̃er der ḫāfiye-yi müreddef be yā rā revī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Yār ile ağyār derdā birmüş
Aña vaşl olmaz yire tedbirmüş
- 2 Zülfine ol dilberüñ dil virenüñ
İşi her dem nāle-yi şebgirmüş
- 3 Bu dil-i divāneye ol dilberüñ
Zülf ü la' li şerbet ü zencirmüş
- 4 Ol kemān ebrü nigāruñ rastı

Cāna her bir ğamzesi bir tirmüş

- 5 Toğrusın dirmüş ne Şübhe Nazmiyā
Ol ki qadd-i yāre 'ar' ar dirmüş

1325-Nev' -i diğer qāfiye-yi be qayd uvaşl u incā rā revī vü qayd u mīm vaşl u
şın ħurūc

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Dilberün lütfın gören hep ğayrmuş
Ol hemān ben 'āşıqa bī-ğayrmuş
- 2 Her maqāmı ol nigāruñ 'ādeti
Naqş-ı ħüsn ile serāser seymüş
- 3 Ol hümānuñ kim hevāsında uçar
Dil yüce pervāz ider bir tayrmuş
- 4 Naqşı zībā bir şanemdür her nigār
Dehr o şurat birle pes bir deymüş
- 5 Yār şanurdum baña ol yār līk
Yārı Nazmi āh anuñ bir ğayrmuş

251-b

1326-Nev' -i diğer qāfiye-yi be redif ü vaşl ħurūc incā nūn ħarf revī
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Bir perī sevdüm ki bir ħoş şānmuş

Hey bir ādem cānı hoş cānānmuş

- 2 Ol perī peyker güzel cānānenüñ
Ādeme vaşlı şafā-yı cānmuş
- 3 Ol güzel kim gönlüm aldı göz göre
Āh kim bir gözleri fettānmuş
- 4 Ben kim ol Yūsuf cemāli sevdüm ol
Ĥüsñ ü Behçet mısrına sulţānmuş
- 5 Her nigāruñ naqşına şüret viren
Nazmiyā bil anı ĥüsñ ü ānmuş

1327-Nazīre

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Ol perī bir cān deger cānānmuş³²
Şimdi bildüm anı ol ĥod cānmuş
- 2 Şol şeker leblerle ol Yūsuf cemāl
Ĥüsñ ü Behçet mısrına sulţānmuş
- 3 Kānde olursa o kıanlı zālimüñ
İşi güci āh her dem kıanmuş
- 4 Şol metā' ı vuşlatuñ ne fāide
Öte ucı āh kim hicrānmuş

³² 1636/:51-b

- 5 La' l-i cānān Nazmiyā ol ut-ı cān
Pürleafet pürşafā bir kānmuş

1328-Nev' -i dīger der āfiye-yi müreddef be vāv incā nīz nūn revī
Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn

- 1 Yāre her nāış ıred marūnmuş
Yāri ol 'ālicenābuñ dūnmuş
- 2 Yār nādān ile hemdem olmağın
Hep yanında adr-i dānā dōnmüş
- 3 Bezm-i ğamda nāle ile 'āşıa
Neydegin 'arz eylemek ānunmuş
- 4 Nola Ferhāda ıyās olınsa ays
Ki olda bir benden beter Mecnūn muş
- 5 Yāre yār olmuş 'aduv diyen oñuz
Nazmiyā ne ālī' i meymunmuş

1329-Nev' -i dīger der āfiye-yi müreddef be yā incā nīz nūn revī
Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn

- 1 Ol nigārum bir cefā āyineymüş
İşi 'uşşāına dāyim kinmüş
- 2 Āyine utmak cemāli āyine
Dāyim ol gün yüzlüye āyinemüş

- 3 Nağşı hüsni birle ol hūb-ı hıṭā
Bir nigāristān-ı hūb-ı çemenmüṣ
- 4 ‘Aşq ile her ‘āşıkı Ferhād iden
Ol sözi şekker lebi şīrīnmüṣ
- 5 Hıaṭṭ-ı kāfir-kīş dilber Nazmiyā
Āfet-i īmān belā-yı dīnmüṣ

1330-Müreddef kâfiye-yi be redif ü vaşl nūn revī

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Öldüm āh ey yār-ı cānum gel yetiş
Hey meded rūḥ-ı revānum gel yetiş
- 2 Hāsretūñle niçe bir giryān olam
Ey leb-i ḥandānı cānum gel yetiş
- 3 Bülbül-i zār eyledi hicrūñ beni
Ey yañağı gülsitānum gel yetiş
- 4 Cilve göster şol müselsel zülfüñe
Hay ‘ömr-i cāvidānum gel yetiş
- 5 Kāmetūñ olmalısıyum ey benüm
Fitne-i āḥir zamānum gel yetiş
- 6 Hāsretūñ derdinden āh ey māhum āh
Göklere çıktı fiğānum gel yetiş

- 7 Nazmum kim yolına olsun revān
Cümleten naqd-i revānum gel yetiş

252-a

1331-Der baḥr-i remel müsemmen hem eczā maḥbūn u ‘arūz u ḍarb-ı maḥşūr
taḫṭīyeş fe‘ilātūn fe‘ilātūn fe‘ilātūn fe‘ilūn der ḳāfiye-yi müreddef be elf

- 1 Gözlerinden döke bir yāri ölice k oña yaş
Yārluḳ ḥaḳḳıdır ol ḥaḳ aña vire çok yaş
- 2 Atanuñ ananuñ oḡul kim ala alḳışını
Zīsa‘ ādet aña bir ādem olur ol ḳardaş
- 3 Kişinüñ aña gerek sa‘yi ki dāyim öñüne
Gele tā bir dilim itmekle bir iki ḳaşıḡ aş
- 4 Bir kişinüñ kim ola yolluḡı kim yolsuz olur
Olmasun kimse anuñ gibi kişiyle yoldaş
- 5 Nazmi şol lütf ile kim cevher idüb tür nazmı
Anuñ anuñla ḳamu nazmı olubdur dürpāş

1332-Nazīre

Fe‘ilātūn Fe‘ilātūn Fe‘ilātūn Fe‘ilūn

- 1 İde a‘ dāyile merdāne o kim bir şavaş
Her gören işiden ider aña biñ biñ sābāş
- 2 Kişinüñ nefsi ile cenge gerekdür cehdi

Merd ider nitekim rehzenlere uğrar uğraş

- 3 Varına şükr gerek kişiye kim yokluktan
Niçeler bağına başar vec' -i cev' ale taş
- 4 Ol ki ħor tab' ola olmaz ol iken ħor sözli
Hep ħırltı ider it gibi virür tab' a ħırāş
- 5 Egme dūn olanuñ adın daħı egme aña baş
Her kim olursa diye tā saña Nazmi sâbāş

1333-Nazîre

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

- 1 Bād kim bâğa bahâr irecek olur ferrāş
Düşer ezhârdan ol bu qalmasun ferş ü ferāş
- 2 Pür durur ħikmetle ' âlem ü her nesneye hep
' Ayn-ı ' ibretle baqaydı baqacaq bir kişi kâş
- 3 Kâşkî yaş yaşadığunca kişi dünyâda
Âĥiret ħâlin añub itse revân gözden yaş
- 4 Eylemek bir kişi nādân ile bir nesnede baĥş
Nâĥen-i miĥnetle eylemedür tab' ı ħırāş
- 5 Devlet anuñ ki qanā' atle geçinüb Nazmi
Kimseye zilletle tapu kılub egmeye baş

1334-Nazîre

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Bir naşīhat ideyin saña berü gel ardaş
Bilmedigüñle azer ıl varub olma yoldaş
- 2 al göñüllüler elinden cigerüm ün oldu
Nideyin çare nedür veh başayın bağruma taş
- 3 Her ayakta ki müdāmi omaz elden cāmı
Aldurur ' alın o yüzden ola ol kim ' ayyāş
- 4 Düşür ayağına düşür yüzünü hep ezhār
Bāde oldukça gülistāne demādem ferrāş
- 5 Niye düşdügünü Nazmi yine kendözi bilür
Ol ki ola āk-i mezellet aña her gāh ferrāş

1335-Nazīre

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 ' Āşık oldur ki revān-ı ' aşq yolında vire baş
Aña ma' şū ne demde dirse āzır baş
- 2 Mısr-ı kūyına iren oldur o Yūsuf-ı üsnüñ
Ki revān ide revān nil gibi gözden yaş
- 3 Beni bilmez o güzeller şehi kim yine benem
Reh-i ' aşqında o baş oynayan anuñ evbāş
- 4 Her dem ey anlı yaşum der ki dildāra revān

Sen varursun göreyin yaşayasın çok çok yaş

- 5 Her dem ol zāt-ı şerīfūñ idersin vaşfın
Kelimātuñ o durur olduğı Nażmi dūr-pāş

1336-Naẓīre

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Zülf-i cānāna ki hep fitneye aldurur o baş
Göñül uğurlamağa olmaz o deñlü evbāş
- 2 aldurur seħere ki baş ol iki zülfi yāruñ
Fitnedür fitne ikisi dağı anuñ baş baş

252-b

- 3 Derd-i ' aşkıyla ki bağrumda ıkıptur başlar
İdiser başımı an eyleyiser sırrımı fāş
- 4 Göricek ' aşıkımı yolda dimez yol taşı
anğı dilber ki ola ağıār ile yār u yoldaş
- 5 atı göñline eşer eylemez āhuñ bir dem
Nażmiyā göñli o dildāruñ Olubdur bir taş

253-a

1337-Naẓīre

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Lebi şeftalüsi yārũñ ne güzel meyveymüş
Bu leţāfette olur mı ola bir meyve yemiş
- 2 Lebi şeftalüsini böyle leţāfette anuñ
Her gören göz degüb ol yüzden aña biler diş
- 3 Biliş olanlar ıraqtan baķar oldu aña āh
Yādlar olmuş o yāra bu yaķınlarda biliş
- 4   Arif oldur ki çekiş eylemeye yarı için
Müdde  i birle ki h dur aña her gāh çekiş
- 5 Nazmin ñ nazm-ı d rer bārı ne cevher degeni
Bil r ol kim ola zātında bir ehl-i dāniş
- 6 Ş kr ki urmaz yüzine d nyede settār   ayub
Ne ķadar eylese bir kişi g nāh-ı fāhiş

1338- Nev  -i diğer ķāfiye-yi be vaşl u ħur c rā rev 
Fe  ilāt n Fe  ilāt n Fe  ilāt n Fe  il n

- 1 İşig nde sen ñ ol kimse ki ħāk-i derm ş
Ķadem nde y zini dāyim o ħāk iderm ş
- 2 Sen per  olduđıñı bilm ş ay ādem cānı
G rd g nce seni ol kim saña cānum dirm ş
- 3   Aşķ ile kim niçe bār-ı gamı çekm ş Mecn n
 şiyān dağı başı  zre anuñ ser-berm ş

- 4 Pīrezen dehre o kim bakmadı gördükte yalan
‘Aşk ola ğayretine anuñ o gerçek ermüş
- 5 Nazmi la‘l-i leb-i dildārı ki kıomaz dilde
Nazmı anuñçün anuñ cāna deger cevhermüş

1339- Nev‘-i dīger der ān k̄āfiye-yi incā lüzūm māl yelzūm bā ħarf revī
Fe‘ ilātūn Fe‘ ilātūn Fe‘ ilātūn Fe‘ ilūn

- 1 Niçe bir hücrüñ odına dil ‘uṣṣākı yakış
Seni sen kaçma senden aña vaşl ile yakış
- 2 Be hey āfet bre zālīm niçe bir niçeye dek
Hūni çeşm ile demādem baña çeşm ile bakış
- 3 Sen çıkınca o gözden ki çıkar cānımız āh
Böyle geç geç nedür ey rūḥ-ı revānum bu çıkış
- 4 Her vişālin olısar āḫiri hicr āh meded
Soñı elbette olur nitekim her yazuñ kış
- 5 Nazmiyā bakdığı gibi seni mey-i ayağtan
Ġam ile sende o keyfiyyetle turma yıķış

1340-Nev‘-i dīger k̄āfiye-yi bā redif ü vaşl u ħurūc u mezīd ü nāire incā nuñ
revī elf redif ü hā vaşl u yā ħurūc u mīm mezīd ü şın nāire pes derīn k̄āfiye-yi şeş
ħarf ü çehār ħareketest

Fe‘ ilātūn Fe‘ ilātūn Fe‘ ilātūn Fe‘ ilūn

- 1 Kühken gerçi ki bir ‘āşık-ı merdāneymüş

Zen için virdi serin ol atı dīvāneymüş

2 Leylānuñ ‘aşkına Mecnūn düşüb olmuş hayrān
Kendüni bilmezmüş ol atı mestāneymüş

3 Bir zeni çekti çü Ferhāduñ elinden aldı
o reşk-i hüsrevüñ uş cünbīşi şahāneymüş

4 Virmedi Yūsuf-ı şıddık zene dil-i şıddık
Reh-i ‘aşk içre o bir ‘āşık-ı ferzāneymüş

5 Pīrezen dehre gönül virme be Nazmi tā kim
Diyeler Nazmiye ‘aşk ola ki merdāneymüş

1341-Müreddef der āfiye-yi müreddef be elf incā rā revī
Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1 Ol nigārum kim añarsam cefākār olmuş
İşi ‘uşşākına naķş-ı özge cefākār olmuş

2 Hep söger arşusuna yār-ı dilāzār ölene
O dilārāmum o yüzden ne dilāzār olmuş

3 Delmek derd ile zārilerin ol dildārum
İşidüb didi ki bu zār-ı dilfigār olmuş

4 Benem ol va‘de-i vaşlına göz açub yārūñ
Çār olub gözleri hāli atı nāçār olmuş

5 Der gören nazmımı vaşfında o şah-ı hüsnuñ

Nazminüñ nazmı şafâda dür-i şehvâr olmuş

1342- Nev' -i dîger der ân kıâfiye-yi incâ zâ harf revî
Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

- 1 Servinâzum bu güzelliikte serefrâz olmuş
İzz ü nâz ehli güzellerden o mümtâz olmuş
- 2 Bârekallâh o hümânuñ o hümâyun zülfi
Murğ-ı dil şaydını itmekde ne şehbâz olmuş
- 3 Nâzük aşlını bilür nâzük olub gâyetle
Nâzenînlük cihetiyle kıatı pürnâz olmuş
- 4 Baş açık oldur öbür turreşi tarrâr olmuş
Göz göre oldur öbür gamzesi gammâz olmuş
- 5 Nazmiyâ varduğı uşşâk maķamına nigâr
Buymuş aşlı cefâsâzına demsâz olmuş

1343- Nev' -i dîger der ân kıâfiye-yi incâ lâm revî
Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

- 1 Cevr-i devriyle benem mużtaribü' l-hal olmuş
Kahr-ı dehr ile benem münkesirü' l-bâl olmuş
- 2 Benem ol hâk-i mezellette kıalan üftâde
Zerre gibi gam-ı devrân ile pâmâl olmuş
- 3 Derd ile eylemeden ney gibi her dem nâle

Benem ol cismi nizâr olmağ ile nâl olmuş

4 Bir elif kaçad güzel ayağına yüz sürmekden
Benem ol kaçameti iki bükülüb dal olmuş

5 Püte-yi gamda bu Nazmi ki eritmişdür cân
Zer gibi anuñçün kaçalbi anuñ kaçal olmuş

1344- Nev^c-i diğeri der ân kaçâfiye-yi incâ mîm revî

Fe^c ilâtün Fe^c ilâtün Fe^c ilâtün Fe^c ilün

1 Ol nigâr âh ki ağıyâra dilârâm olmuş
Eylemiş aşığı terk aña dilârâm olmuş

2 Kalmamış meyli ebed aşığa ol sîm tenün
Kaabil-i kaçal degül kaç şevkdür câm olmuş

3 Yârı ağıyâr ile görmekle benüm cânumdur
Bir giriftâr-ı gam u miñnet ü âlâm olmuş

253-b

4 Aşk-ı şîrîn ile Ferhâd ki geçmiş serden
Aña kaçka ki o bir özge serencâm olmuş

5 Meclis-i meyde o cânâneyi gördüm Nazmi
Ele câm almış anuñ âyinesi câm olmuş

1345- Nev^c-i diğeri der ân kaçâfiye-yi incâ nün revî

Fe^c ilâtün Fe^c ilâtün Fe^c ilâtün Fe^c ilün

- 1 Hüs̄n ile āh o perī ş̄ān ne güzel cān olmuş
Ādemūñ gön̄lin alur ş̄īvelü cānān olmuş
- 2 Ol nihāyette melāḥat o şeker leblerle
Mısr-ı hüsne bugün ol Yūsuf-ı ken' ān olmuş
- 3 Şol güzel yüzini gören dil ü cāndan ḫul olur
Bugün ol yüzden o hüs̄n iline sulṭān olmuş
- 4 Ḳaddi vü cebhesi bu hüs̄n ü cemāl ile anuñ
Mihr-i raḥşān biri biri meh-i tābān olmuş
- 5 Bir perī yüzlü güzeller şehine bende olub
Nazmi dīvānenūñ eglencesi dīvān olmuş

1346-Nazīre

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Yanağūñ gül dudagūñ gonçe-i ḥandān olmuş
Ḳāmetūñ toğrusı bu serv-i ḥırāmān olmuş
- 2 Ḥaṭṭ çemen ḥadd semen ü leb-i ter ü nāzük gonçe
Bu leṭāfetle yüzūñ tāze gülisṭān olmuş
- 3 Ḥaṭṭ u zūlfūñle senūñ ḥadd ü cebīnūñ beñzer
Bir gülisṭāne ki pür sūnbül ü reyḥān olmuş
- 4 Ey güzeller güzeli Yūsuf-ı ken' ān vardur
Senden oñ hüs̄n ü behā mısrına sulṭān olmuş

- 5 Derd-i ʿ aşkuñla senüñ her dem olub yüregi kan
 Kanı Nazmi gibi bir gözi yaşı kan olmuş

1347-Nevʿ -i dīger der kâfiye-yi mücerred incâ elf revî
Feʿ ilâtün Feʿ ilâtün Feʿ ilâtün Feʿ ilün

- 1 Şol ki hırş ehli ola anda ğinā olmazmuş
 Kişiye hırş gibi renc ü ğinā olmazmuş
- 2 Ġam-ı aġyār gibi derd ü belâ var mı ola âh
 ʿ Āşıkā andan eşedd derd ü belâ olmazmuş
- 3 Gerçi çok zevk ü şafâsı bu cihānuñ ammâ
 Mey ü mehbûb gibi zevk ü şafâ olmazmuş
- 4 Tîġ-i hicrân ki dile yâre ura yârüñ aña
 Merhem-i vaşlı gibi hiç devâ olmazmuş
- 5 Nazmiyâ yâr vefâ itmedi ben bendeye âh
 Bende bildüm ki güzellerde vefâ olmazmuş

1348-Nevʿ -i dīger kâfiye-yi bâ redif ü vaşl nün revî
Feʿ ilâtün Feʿ ilâtün Feʿ ilâtün Feʿ ilün

- 1 Ol perî ʿ aşkumla ol ki ola dīvâne dimüş
 Şalar anı o hevâ berr ü beyânâna dimüş
- 2 Ol ki dīvâne ola ʿ aşkumla bend ideyin
 Zülfümüñ boynuna zincîrini uşlana dimüş

- 3 İncinüb nāleyile geçdügime kūyından
Böyle mestānelügi osun o dīvāne dimüş
- 4 Lebiñi dişlemek olur mı demişler yāre
Dişler elbet göze göz ol ki kıyar cāna dimüş
- 5 Vaşf-ı addinde gören nazmı bu nazmı Nazmi
Rast-ı medh oumuş ol serv-i hıramāne dimüş

1349-Nev' -i dīger der āfiye-yi mücerred incā elf revī

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Seyl-i eşküm göricek yār bu deryā dermiş
İşiten ' āşıkınuñ hāli budur yā dermiş
- 2 ıldı dil mürde-i būs-ı leb-i dilber ihyā
Ehl-i dil anuñçün aña Mesīhā dermiş
- 3 Ol ' izār ile o dilber beni İtdi vāmu
Nazar ehli hep o yüzden aña ' azeā dermiş
- 4 Zülfi sevdāsı idübdür beni Mecnūn anuñ
Anuñçün gören anı aña leylā dermiş
- 5 Ol şeh-i hūsn görüb medhimi vaşfinda dimüş
Nazmi nazmı nice nāzük nice zībā dermiş

254-a

1350-Der baħr-i remel müseddes hem eczā maħbūn ‘arūz u ğarb-ı maħşūr
taġġiyeş fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilāt der ħāfiye-yi müreddef be elf incā şın revī

- 1 Bir kişiyile kim olasın yoldaş
Saña ma‘ nāda olur ol ħardaş
- 2 Ķanġı ādemle ki yoldaş olasın
Aña bir yolsuz iş itme yoldaş
- 3 Ehl-i ħāl olmayacaġ bir kimse
Şaġın idinmesin anı sırdaş
- 4 Gözinüñ yaşı kesülmez ħaġ a
Derd ile baġrı anuñ kim ola baş
- 5 Kāşķī gelse elinden kişinüñ
Her dem aġıtsa gözinden ħan yaş
- 6 Olma yoldaş aña sen Nazmi kim
Senüñ ol sırruñ ide ellere fāş
- 7 Şıdġ ile her kime kim yār olsuñ
Öyle yār olsa saña ol daġı kāş

1351-Nazīre

Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilāt

- 1 Gözüñ aç varma ħazer ħıl yoldaş
Anda kim bir pula ola biñ baş

- 2 Merd odur kim ide nefsi zebūn
Dāyimā nefsi ile ide şavaş
- 3 El eline ebedī baqmaz o kim
Eyleye kendü eli birle me' aş
- 4 Ol ki ölem diye ölüm aña ol
Dembedem āh kıllur döker yaş
- 5 Nazmiyā key hāzer eyle andan
Eyleye ol ki senüñ sırrını fāş

1352-Der baḡ-i seri' ' arūz u ḡarb-ı maḡşūr taḡṡiyeş müfte' ilün müfte' ilün
fā' ilāt der ḡāfiye-yi müreddef be elf

- 1 Ola ṡolu yüregi anuñ ki baş
ṡola gelür gözine her demde yaş
- 2 Olmaz ebed derdden āgāh o kim
Niçe niçe olmaya şāhib-i ferāş
- 3 Dembedem eyüdür İdüb nidem
Ol kim ide ellere sırrını fāş
- 4 Halk-ı cihānuñ olur olmaz yere
İşi güci biribiriyle şavaş
- 5 Uymaz ele oñmaz ebed Nazmiyā
Başına ol kes ki çeke başka baş

1353-Nazîre

Müfte' ilün Müfte' ilün Fâ' ilât

- 1 Dembedem ol kim döke hep kıanlu yaş
Anuñla ' aşkıñ olur sırrı fâş
- 2 Dembedem olur gözinüñ yaşı kıan
Bir kişinüñ kim ola bağıında baş
- 3 Düşkün olan hastelerüñ derdini
Bilmez o kim olmaya şâhib-i ferâş
- 4 Aña gerekdür şıdka ki olmaya
Kudreti hiç itmege kesb-i me' âş
- 5 Sırrını şaklar kişinüñ Nazmiyâ
İylemez erbâb-ı kerem sırrı fâş

1354-Nazîre

Müfte' ilün Müfte' ilün Fâ' ilât

- 1 Ol ki ğam-ı ' aşkı ide bağırını baş
Gözleri her demde göker kıanlu yaş

254-b

- 2 Kıandeyise kıanlu yaş âh ile âh
' Aşkıñ ider sırrını her demde fâş
- 3 Gönül alur âdemi eyler helâk

Âh o güzelde o güzel göz ü kaç

4 Hep beni taşlarla ki taşlar o yâr
Pes başayın çâre ne bağruma taş

5 Devlet anuñ Nazmi ele bakmayıp
Kendü eliyle ide kesb-i me' âş

1355-Der baħr-i seri' ' arüz u ğarb-ı maħzûf taħṭiyeş müfte' ilün müfte' ilün
fâ' ilün der kâfiye-yi mücerred şın revî

1 Ola çü bir yerde ' adüvv-i dü beş
Müşkil olur kim gele bir kişi şeş

2 Şöyle ki ğâlip gelesin düşmene
Dostum ider qarına bir deşne deş

3 Karşulama bir sözini ağanuñ
Gitmesün iş ağdağa önünce eş

4 Nef i nedür ' arızı keyfiyyetüñ
Kim ala ' aqlın kişinüñ ide ğış

5 Kişi ki Nazmi gide ĩmân ile
Nûra ola ğarķ meh ü mihrveş

1356-Nev' -i dığer der ân kâfiye-yi incâ maħbel revî meksür
Müfte' ilün Müfte' ilün Fâ' ilün

1 Farķ ide ol kimse ki yâd u biliş

Hayr gelür andan anuñla biliş

- 2 Olma yakın ol kişiden dūr düş
Kim o harāma ura her gāh diş
- 3 Yā gibi egri olanuñ göz göre
Boğazına daқılur eñ soñ keriş
- 4 ‘Aşq ola ol ‘āşıkā kim māh u sāl
Giçine bir şal ile her yaz u kış
- 5 Ehl-i şafā oldurur ey Nazmi kim
Olmaya gönünde ebed ğıll ü ğışş

1357-Der behr-i münserih ‘arüz u darb-ı maqşūr taqtıyeş müfte‘ ilün fā‘ ilün müfte‘ ilün fā‘ ilāt der kâfiye-yi müreddef be elf

- 1 İki gözünden döker bir kişi her demde yaş
Ola anuñ şöyle kim yüregi derd ile baş
- 2 Gelse elinden kişi mevtin añub dāyimā
Gözlerinüñ yaşını dembedem aқsa kāş
- 3 Kişi ki derviş ola şıdқ ile ihlāşla
Giyse dahı ğam degül eĝnine zerrin kumaş
- 4 Āfiyet ü şihhatün kadrini bilmez ebed
Olmayacaқ bir kişi derd ile şāhibferāş
- 5 Derd-i serüñ Nazmiyā māyesidür güft ü gū

ıl varak-ı albden ıl ile ali tıraş

1358-Nazire

Müfte' ilün Fâ' ilün Müfte' ilün Fâ' ilât

- 1 Bir kişinün ki olmaya derd ile bağıında baş
ande olur ata dembedem ol anlı yaş
- 2 Hemdem ehl-i hevâ olma idüb hây u hüy
Eyleme var sırruñ ellere yo yire fâş
- 3 Az olur ol kimse kim şaklaya râz imdi pes
Degme kes ile varub olma şakın râzdaş
- 4 Ver şadaa hem zekât kim gece biri bige
Aña ki âdir degül ılmaa kesb-i me' âş
- 5 Nefsün için eyleme halk ile Nazmi şavaş
Nefsünle her nefes urma velikin şavaş

1359-Der baħr-i hafif' aruz u darb-i mahzûf tatiyeş fe' ilâtün mefâ' ilün fa' lün
der âfiye-yi mücerred

- 1 utub ey dil hemiše yaşı görüş
Küştigir-i am ile urma güreş
- 2 Burnın ovma gerek hemin Başdan
Ola bir kes gücince kim serkeş
- 3 Ol seherhiz dâyim ey âfil

Yatma her gün şağın doğunca güneş

- 4 Virmeden geçme bir kişiye selâm
Devr-i dü beş gez dahı gelürsek şeş
- 5 Nazmi her dem olur sözi Pürsüz
Kānķı dilde ki yaķa ʿ aşķı ateş

1360-Der baħr-i muzāriʿ aħreb ʿ arüz u đarb-i maķşür taķķīyeş mefʿ ülü fāʿ ilāt
mefāʿ ilü fāʿ ilāt der ķāfiye-yi müreddef be elf

- 1 Bir kişi her ne deñlü ki çok yaşar ise yaş
Tiğ-i ecelden olmaz o ķadar tāra yine baş
- 2 Hıyr isteyen görür gözdür niçe hıyr ile
Anı ki ķādir olmaya kesb itmege meʿ āş
- 3 Bir işte biri biri ile baʿ z şaħş-ı dūn
Hır řabʿ olinca hır hır ider it gibi şavaş
- 4 Elbette mübtelā-yı belādur o kimse kim
Çeşminden aķub çeşme olub her zamānda yaş
- 5 Bir kişi Nazmi bīhude keşť eylemek degül
Kāşāneden şışarı dahı çıķmasaydı kāş

255-a

1361-Nevʿ -i đıđer ķāfiye-yi be vaşl u ħurüc u mezid incā elf revī
Mefʿ ülü Fāʿ ilāt Mefāʿ ilü Fāʿ ilāt

- 1 Dünyâ oy hemîn ٲolu derd ü belâymuş
Her kim ki bunda gelse işi âh u vaymuş
- 2 Dünyâ ki yok beķâsı ebed var fenâsı pes
Dil virmek aña haķ bu ki ğâyet haţâymuş
- 3 Pürdür belâyile bu cihân çünki her zamân
Halk ol belâya imdi ķamu mübtelâymuş
- 4 Ol kim ğinâsı ola vü olmaya haıyı hiç
Ol vech ile ğinâ aña hep bir ‘anâymuş
- 5 Dil virmek işbu pîrezen-i dehre Nazmiyâ
Ĝâyetde müşkil iş ķatı muhlik belâymuş

1362-Nev‘ -i dıĝer ķâfiye-yi be vaşl u hurûc u mezîd ü nâire incâ râ revî vü yâ
ol vaşl u yâ şâni hurûc u mîm mezîd ü şın nâire

Mef‘ ulü Fâ‘ ilât Mefa‘ ilü Fâ‘ ilât

- 1 Ol yâr-ı cân ki sevdi gönül bir periymüş
Âdemle olmadan ol anuñçün biriymüş
- 2 Ol yâr-ı cânperiymüş anuñçün anuñ âh
Her demde Ehrimenler odası yeriymüş
- 3 Bâĝ-ı cinânmuş yüzi ol hûri behçetüñ
Ammâ lebinî şordum anuñ kevşeriymüş
- 4 Aldı cihânı her yaña cârî olan yaşum

Gören didi bu hayli ceri bir çeriymiş

- 5 Zâ'f ile Nazmi gören ayudur ki hey bu hüd
Birkaç segu ki şarılır bir kat deriymiş

1363-Nāzīre

Mef'ülü Fā' ilāt Mefā' ilü Fā' ilāt

- 1 Ol dilber ki dil dilüñden beriymiş
Bildüm anı ki ehl-i şafānuñ biriymüş
- 2 Ol yâr-ı cān ki 'aşkın alur āh ādemüñ
Cān dersem aña nola ki ol bir periymiş
- 3 Mecnūn ki 'aşq yolına düşmüş benüm gibi
Ol yoluñ olda menzile irmüş eriymiş
- 4 Gören didi ben ölmüşü bir kat deriyile
Hey bu zavallu başlu ne yüzden diriymiş
- 5 Ol la' l-i leb ki yeri anuñ başlar üzredür
Nazmi o bir behā şadefinüñ düriyimüş

1364-Müreddef kâfiye-yi be vaşl u hurūc elf revī

Mef'ülü Fā' ilāt Mefā' ilü Fā' ilāt

- 1 Ey dil müdām cām-ı mey-i dilgüşāya düş
Hoş geç anuñla 'ālem-i zevk ü şafāya düş
- 2 Ey dil geçürme yok yire var rüzgārum

Her dem hevā-yı ʿ aşk ile ol ol hevāya düş

3 Yārūñ vefāsını sen düşte göresin
Hem vāqıā gönül yeter olmaz hevāya düş

4 Ey fi'lḥaḳīḳa zevk ü şafāya düşem diyen
Düş ʿ aşka ol hevāyile derd ü belāya düş

5 Naẓmi saʿ ādet isterseñ ʿ izzetle var
Ḳul ol o şāh-ı hüsne yüz ur o ḥāk-i pāye düş

1365-Der baḫr-i müctes ʿ arüz u ḍarb-ı maḳşūr taḳṭīyeş mefāʿ ilün feʿ ilātün
mefāʿ ilün feʿ ilāt der ḳāfiye-yi müreddef be elf

1 Ol kim bir iyliğe saʿ y itmeye olur o baş
Düşer yaramaz işe pes o yolda virür o baş

2 Bir ādem olmaz olur işi güci fışk u fücūr
Demādem ehl-i hevā olub ol olan evbāş

3 İşi yaḳışmaz olur olur olmaz işlerde
O kes ki ḳoya eli başka başına çeke baş

4 Cihāndan ʿ āşık-ı şādık odur ki demlerle
Gözünden aḳıda her ḳande ise hep ḳan yaş

5 Bu nazmı Naẓmi nizāmi mişāli eyleyeli
Kemāl-i lütf ile her nazmı der hemīn dürpāş

1366-Der baħr-i müteķārib ‘arūz u arb-i maħzūf taķķīyeş fe‘ ūlūn fe‘ ūlūn
fe‘ ūlūn fe‘ ūl ķāfiye-yi be redif ū vaşl u ħurūc

- 1 Dili ‘āşıķuñ baħr-i mevvācmuş
Hevāyile her dem Püremvācmuş
- 2 Kemān-ı belādan hemīn bīgümān
Ĥadeng-i ġama göñül avmacmuş
- 3 İşi ġüci cünd-i ġam u ġuşşanuñ
Dil ü cān diyārını tārācmuş
- 4 Sa‘ ādet-nişāb olanuñ başına
İdüb zīsa‘ ādet ki bir tācmuş
- 5 Sa‘ ādet o tācimüş ey Nazmī kim
Cihān serbeser āña muħtācmuş

1367-Nazīre

Fe‘ ūlūn Fe‘ ūlūn Fe‘ ūlūn Fe‘ ūl

- 1 Aşılmaķ dil ol zülfe mi‘ rācmuş
Ĥo bildüm o manşūr-ı ħallācmuş
- 2 Ĥayāli gözümüzde ķaldı dirīġ
Anuñ ħāk-i pāyi ki sertācmuş
- 3 Didüm çok ġamuñ yidi dil raħm ķıl
O dilber ġülüb didi kim acmuş

- 4 Benüm gibi cevründen ol dilberüñ
Dilā var niçe cānlar acımuş
- 5 Cefāsı oqına anuñ Nazmiyā
Niçe dil senüñ gibi avmacmuş

1368-Nazīre

Fe'ülün Fe'ülün Fe'ülün Fe'ül

- 1 Hāqīqatte cānāna sertācmuş
Cihān serbeser añna muhtācmuş
- 2 Firāqında yaşum o şirīn lebüñ
Göricek deñizler bana acımuş
- 3 İşi güci ol terk-i sermestüñ āh
Dil ü cān metā'ını tārācmuş
- 4 İşıginde görmek o gün yüzlüyi
Hāqīqatte 'uşşāka mi' rācmuş

255-b

- 5 Melāmet oqına cefā taşına
Cihān içre 'aşq ehli avmacmuş
- 6 Çemen bezmin ey dil tarabnāk iden
Ser āgāz kumrı vü dürrācmuş
- 7 Götür Nazmi başta ayağın tozın

Ki key kıymeti cevheri tãcmuş

1369-Nev' -i dīger der ān kãfiye-yi incã nūn revī

Fe' ūlūn Fe' ūlūn Fe' ūlūn Fe' ūl

- 1 Cihāt-ı cihān miḥnet-i cānmuş
Aña dil viren özge nādānmuş
- 2 Metā' vişālūñ hemān her zamān
Şoñı hep beher ḥāl hicrānmuş
- 3 Olur kem gedāyile olur berāber
Ṭotalum o kim bir ulu ḥānmuş
- 4 Şu şūfī dirilenlerūñ ekşeri
Hemān cereb lūtlarda ḥayrānmuş
- 5 Cihānuñ dem-i zevḳi Nazmi ki var
Olurmuş yoğ āñide bir anmuş

1370-Nazīre

Fe' ūlūn Fe' ūlūn Fe' ūlūn Fe' ūl

- 1 O cānān ki sevdüm 'acep cānmuş
Perişānluğ eyler peri-şānmuş
- 2 Leb-i yāri şehd-i şifā dīdeler
Şorub bildüm anı ne hoş şānmuş
- 3 Şeker leblerüyle o Yūsuf cemāl

Bugün h̄üsn mışrına sultānmuř

- 4 O cānānenüñ naqd-i cāna dilā
Behāda viřāli ne erzānmuř
- 5 O cānānenüñ şerbet-i la' li āh
Hemīn derd-i Nazmiye dermānmuř

1371-Der baħr-i müteķārib cüz' -i eşlem ü cüz' -i sālīm taķķīyeř fa' lün fe' ülün
fa' lün fe' ülün ķāfiye-yi be redif ü vaşl

- 1 Mecnūn cihāna dīvāne gelmüř
Meydān-ı ' ařķa merdāne gelmüş
- 2 Leylā yolında cān uyanmaĝa
Baş aķub ey dil meydāna gelmüş
- 3 Nerd-i belāda zār olmaĝ ile
Ben deñlü kim var devrāna gelmüş
- 4 Dilberler iķre ĥaķ bu ki ĝāyet
H̄üsn ü melāĥat cānāna gelmüş
- 5 Bir dil gibi hiķ olmaya Nazmi
Derd ocaĝında bir yaz gelmüş

1372-Nazīre

Fa' lün Fe' ülün Fa' lün Fe' ülün

- 1 H̄üsn ü behāsın cānāna gelmüş

- Derd ü belâ ben bîcâna gelmiş
- 2 Haddüñde haṭṭun beñzer nigārâ
Bir kâfire kim îmâna gelmiş
- 3 Zülfüñ ruḥuñda ṭāvusa beñzer
Kim gülsitânda cevîlâna gelmiş
- 4 Çeşmüñ ne nâzûk merdüm hey âfet
Kim bezm-i ḥüsne mestâne gelmiş
- 5 ‘Aşkuñ odına yansun ḳo Naẓmi
Ol bu cihâna pes yana gelmiş

1373-Der baḥr-i mütedârik sâlim taḳṭiyeş fâ‘ ilün fâ‘ ilün fâ‘ ilün fâ‘ ilün ḳâfiye-
yi bâ redif ü vaşl u ḥurûc

- 1 Bildüm ol dilberi bir perizâdmuş
Bizden ol anuñ içün ḳaçub yâdmuş
- 2 ‘Aşḳ ile yâr olan ‘âşîḳ-ı bîdilüñ
Dembedem derd ile işi feryâdmuş
- 3 İtmedi hiç eşer âh u feryâdmuş
Âh o sîmîn tenüñ ḳalbi polatmuş
- 4 Ḳamet ü zülf ile ad ḳıḳardı nigâr
Her işi işleyen dünyede admuş
- 5 İşidüb nâlem ol yârı şîrîn dehen

Didi kim ʿ aşk ile Nazmi Ferhâdmuş

1374-Nevʿ -i dîger der ân kâfiye-yi incâ râ harf revî
Fâʿ ilün Fâʿ ilün Fâʿ ilün Fâʿ ilün

- 1 Cümleye dilberüñ cevri hemvarmuş
Anı didükleri deñlü hem varmuş
- 2 Kim görürse düşer şevk ile mihrine
Âh o eh-rû ki var mihri yok yârmuş
- 3 Ol cefâ-ğû ki ħûn kâr dembedem
Ol ħû zulm ehli bir özge ħûnkârmuş
- 4 Bülbülin zâr idüb derd ile dembedem
Ol yüzi gün hemîn hemdem-i ħârmuş
- 5 Gördi dendâni vaşfinda nazmum nigâr
Didi kim Nazminüñ nazmı dürbârmuş

1375-Der baħr-i hezec sâlim taqṭīyeş Mefâʿ ilün Mefâʿ ilün Mefâʿ ilün
Mefâʿ ilün der kâfiye-yi mücerred incâ şâd revî

- 1 Ṭarīḳ-i şerʿ ide şâbit kâdem ol ayağûñ bek baş³³
Anuñla ʿ âmil ol kim vârid olmuşdur anuñçün naş
- 2 Ṭarīḳ-i şerʿi muḫkem tut ebed andan ʿ udül itme
Dilerseñ dîn bâbında ħaṭardan bulasın maḫlaş

³³ 1636/:52-b

256-a

- 3 Kişinüñ lâzım olan budur islāmına kim anuñ
Vedādı cümle aḥbābıyla ḥālīş ola bil iḥlaş
- 4 Kişi ‘ ömrinde bir kez şükrine ḳādir midür anuñ
Ki ola hoş ten dürüst olmaya nāgāh añma vü ebrāş
- 5 Ne dilersüñ ḳamu ḥaḳtan dile gel ḥalḳı ḳo Nazmi
Ki virmek cümle ḥaḳḳuñdur hemān ol emr añma maḥtaş

1376-Nazīre

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

- 1 Dilersüñ dehr-i ḳahrından bulasın bir reh-i maḥlaş
Ayaḡuñ var hidāyet ehli başduḡı ṭarīḳe baş
- 2 Hezārān şükr ḳıl ḥaḳḳa eyā ḡāfil demādem kim
Şaḥīḥ ü sālīm olduñ olmaduñ bir añma vü ebrāş
- 3 Hemīşe anı gözlerler olar kim olalar mü‘ min
Kim anuñ vārid olmuş ola ḥıll ü ḥurmetine naş
- 4 Bir üftāde zelīl ü pāyimāle destgīr olmaḳ
Olur yine kerīm olan kerem erbābına maḥtaş
- 5 Kemāliyle ki bīḥadd eyledüñ peydā niçe nazmı
Münāsip imdi ḥaḳ bu kim Nazmi saña maḥlaş

1377-Müreddef der ḳāfiye-yi mücerred incā nün revī

Mefā' īlün Mefā' īlün Mefā' īlün Mefā' īlün

- 1 Saña cān ile dilden bendeyüm ben hālîş ü muhliş
Bil anı ey güzeller serveri sen hālîş ü muhliş
- 2 Güzeller şāhısın sen kıl olursan şāha çok ammā
Saña bir bende olmaz imdi benden hālîş ü muhliş
- 3 Revā mıdur efendi hıdmetüñden baña dūr olmaķ
Saña ben cān u dilden bendeyiken hālîş ü muhliş
- 4 Benem ' aşıkılar içre hey yolında öldüğüm dilber
Yolında ' aşk ile cān terkin iden hālîş ü muhliş
- 5 Benem nazmı ne cevher seni ben bilmişüm imdi
Ki sen zāt-ı şerīfe bendeyüm ben hālîş ü muhliş

1378-Der baħr-i hezec müsemmen müsebbiğ taķtiyeş Mefā' īlün Mefā' īlün
Mefā' īlün Mefā' īlün der ķāfiye-yi müreddef be elf

- 1 Efendi degme şahşı kendüñe idinme ' and-i hās³⁴
Senüñ ķadrüñ ne bilsün şol ' avām-ı nās olan eşhās
- 2 Senüñ ben hıdmetüñe tırmuşumdur hālîş ü muhliş
Efendimsün benüm sen ben saña ' abd-i bi' l-ihlāş
- 3 Ne dem kim sen nigāruñ naķş-ı hüsni yādına muķrib
Sadā itse cefāsından semā' eyler tırub raķķāş

³⁴ 1636/:53-a

- 4 Kapuñdan gitmezem kovsañ dañı hergiz efendi ben
Senüñ bir bũyını bağlu řuluñum işte gerekse aş
- 5 Der-i vaşl isteyen ‘ aşk ile olur āşinā Nazmi
Olur ‘ aşk ile her demde belā deyāsına ğavvāş

1379-Der baħr-i hezec müseddes ‘ arũz u ğarb-i maķşũr taķťiyeş mefā‘ ĩlũn
mefā‘ ĩlũn mefā‘ ĩlũn mefā‘ ĩl der ķāfiye-yi der ķāfiye-yi mũreddef be elf

- 1 Efendi anı ideyin bende-i ħāş³⁵
Kim anda ola bir ħoş şıdķ u iħlāş

256-b

- 2 İrer şol dürr-i vaşla āħir-i ķār
Ola her kim ki baħr-i ‘ aşķa ğavvāş
- 3 Baña şol zũlf ü ğamzeñden dönüş yok
Gerek ur bũyun mı şāhum gerek aş
- 4 Saña ķarşu olur pũrşevķ mutrib
Semā‘ a girer ol şevķ ile rakķāş
- 5 Güzel bilür senüñ ķadrũñ bu Nazmi
Ne cevher olduđuñ sen bilmez eşĥāş
- 6 Sa‘ ādetten dilersũñ behre bir ħoş
Hemĩn olsun dilũñde şıdķ u iħlāş

³⁵ 1636/:53-a

1380-Müreddef der kâfiye-yi mücerred incâ elf harf revî bî nuqat

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' il

- 1 Her ol âdemde kim mādām ola uş
Olur hemrāh her demde añā uş
- 2 Sürer rûhuñ sürür hāl ile dem
Saña hemrāh olursa ger dilā uş
- 3 Sürer her hāl ile 'ömre sürürüñ
Gönül hemdem olursa ger saña uş
- 4 Delü olur olur her demde vāle
Dilā her kimde aşlā olmasun uş
- 5 Aña kim devr geh geh irgöre derd
Olur her demde ol derde devā uş

1381-Nev' -i dīger der ān kâfiye-yi incâ rā revî

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' il

- 1 Oñarur kişiyi âdem ider uş
Olur oñmadıg olmasa eger uş
- 2 Şu kim oñmadıg olur hergiz oñmaz
Başına varsa yoktur meger uş
- 3 Danış pendüñ şu senden uşlularla
Bir olmaz çün bilürsün anı her uş

4 Perî yüzlülere bakma gel imdi
Görince anları zîrâ gider uş

5 Baş egmezdüm ulus ulularına
Olaydı Nazmi başımda eger uş

1382-Der baħr-i remel müsemmen ‘arüz u ğarb-ı maķşür taķtîyeş mef‘ülü
mef‘ilü mef‘ilü fe‘ülün der ķāfiye-yi mücerred

1 Yâr ola o kim ‘aşķa hemîn ħâliş ü muħliş
Dünyâ eleminden olur ol anı muħalliş

2 ‘İllet olur elbette derûnı şoñı hem yok
‘İrfândan ol ecvef olanuñ ki olur o nâķış

3 ‘Uşşâķ ile aġyârı berâber göre ħâşâ
Şol şaħş ki nigî vü bedî ola müşahħaş

4 Yârüñ nola her gâħ ħayâl-i ħaţtın itsem
Zîrâ ki virür ķalbe feraħ ‘anber-i ħâliş

5 Nazmi ben o cānâne kim cān ile sevdüm
Cāndan ben anuñ bendesiyüm ħâliş ü muħliş

1383-Der baħr-i remel müsemmen ‘arüz u ğarb-ı maķşür taķtîyeş fâ‘ilâtün
fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilât

1 Kıl olub sen şâh-ı ħüsne ķılmaġa bir iħtişâş
Biñ dil ü cānân ile ķalıptür efendi ‘âm u ħâş

- 2 Ger gelürsüñ bende hānuñ bir müşerref kılmaga
Hey güzel ayağıñı çirkin yüzüm üstine baş
- 3 Onbeşinden şoñra artar her nigāruñ hüsni līk
Onbeşinden geçse bulur hüsni māhuñ intikāş

257-a

- 4 alp şūfī ola mı şāfī dil-i ‘ aşık gibi
Çün zer ü sīmiyle olmaz bir birinciyle raşāş
- 5 Görmese yanuñda ağıyārı efendi āh eger
‘ Abd-i bi‘ l-ihlāş Nazmi ğamdan olurdu hālāş

1384-Müreddef k̄āfiye-yi bā redif ü vaşl u hurūc nūn revī
Fā‘ ilātūn Fā‘ ilātūn Fā‘ ilātūn Fā‘ ilāt

- 1 Olamaz bir kimse hergiz cevri devrāndan hālāş
İstemez anuñ olduğını devr andan hālāş
- 2 Bu cihānda ol muarrer ki olamaz hergiz kişi
Olmadın cānāna vāşıl miḥnet-i cāndan hālāş
- 3 ‘ Ālem-i kevn-i fesād içre ‘ aceb ḥikmet o kim
Degme kimse olmağ olmaz urı bühtāndan hālāş
- 4 Yā ilāhī eyle iḥsān anı īmān ehline
Kim ola āḥir nefeste şerr-i şeytāndan hālāş
- 5 Çekmeyince Nazmiyādan el olmaz kişi

Reşk hâl-i zâhir-i ‘ayân u erkândan hâlâş

1385-Nazîre

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilât

- 1 Cân şü dem olur belâ-yı cevri-cânânenen hâlâş
Kim olam ben râhat olub ola cân andan hâlâş
- 2 Hışm-ı çeşm-i yârdan gönlüm hâlâş olmak hemîn
Uğrı olmak gibidür şimşir-i sultândan hâlâş
- 3 Câm-ı meydür eyleyen her demde bu gönlüm müdâm
Döne döne guşşa vü endüh devrândan hâlâş
- 4 Hîle vü mekrinden olmak ehl-i dünyânuñ biri
Olmadur ma‘ nâda dâyim şerr-i şeytândan hâlâş
- 5 Mü‘ minüñ mevti eyâ Nazmiyâ haķiķatte hemân
Bir kişi olmak gibidür habs-i zindândan hâlâş

1386-Der baħr-i remel müşemmen ‘arüz u ğarb-ı maħzûf taķtiyeş fâ‘ ilâtün
fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilün der ķâfiye-yi mücerred muķaffâ

- 1 Oldı şol la‘ lüñ ğayâli ğâtem-i cânımda ķaş
Bu müşebbek sine cevher ğıfzı için bir ķafaş
- 2 Gün gibi bir çevķ ile gel sine bir dağ yak
Künc-i naķd-i ‘aşķuña ya‘ ni ki mühr-i mihr baş
- 3 Hey güzel ķaşuñ gözüñdür ğün senüñ nün ile şâd

Huřkuñ ʻ ünvanına olmuşdur anlar hũb-ı naş

- 4 Yār ile mābeynimizde şol iki yũzlũ ĥasũd
Eyler alacalığ añā vire ĥaę renc-i baraş
- 5 Kılsa cānān kendini cāndan seven ʻ uřřāęa meyl
Hergiz olmazdı anuñ yanında Nazmiden aĥařř

1387-Müreddef kāfiye-yi bā redif ü vaşl incā nũn revī

Fāʻ ilātũn Fāʻ ilātũn Fāʻ ilātũn Fāʻ ilũn

- 1 Ayaęuñ meydān-ı ʻ ařęa girmeğe merdāna baş
Merdlũk ĥaęęını vir var andan ol meydāna baş
- 2 Sırr-ı ʻ ařęı setr idem dirsũñ bir özge seyr kıl
El seni dīvāne şansun ayağun mestāne baş
- 3 Gõñliñi kılmağ dilersen ĥāl-i keşretten berī
Bāde-i vaĥdetten imdi añā bir peymāne baş
- 4 İster iseñ anı bend-i ģamdan āzād olasın
Kulluę ile ayaęuñ yilter der-i dīvāne baş
- 5 Cāndan ise iĥtiřāřuñ ĥālet-i ʻ ařęa eger
Mũhr-i mihri Nazmi imdi levĥ-i cāna baş

1388-Nazīre

Fāʻ ilātũn Fāʻ ilātũn Fāʻ ilātũn Fāʻ ilũn

- 1 ʻ Ařę meydānına ey ʻ aşık şadem-i merdāne baş

Cân ile serden geçevvel andan ol meydâna baş

- 2 Kâr-zâr-ı ‘ aşk içinde şol ‘ adu-yı kâfiri
Şâh-ı Merdân-ı ‘ Ali gibi yûri şîrâna baş
- 3 Mey fûrûşuñ çek elinden şâhid-i şahbâ-yı âh
Şevk ile kan mest olub gel var yûri meyhâne baş
- 4 Ey hayâl-i yâr aqarşu seyri haylî hoşca der
Dembedem gel bir qadem bu dîde-i girbâna baş
- 5 Davi‘ -i ‘ aşkıında yârüñ merdisüñ meydâna gel
Nazmiyâ başuñ ele al ayağüñ merdâna baş

1389-Nazîre

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

- 1 Dostum şâfî ayağı şöht-i yârâna baş
Gel ayak seyrân kılalum her qademde cânâ baş
- 2 Qatre qatre kanlu yalumla pür itdüm yollaruñ
Qande gitsüñ ayağüñ yakutla mercâna baş
- 3 Başum üzre yüzümi yoluñda pâmâl eylemek
Tek qadem mcîde kı1 gel külbe-yi aqzâna baş
- 4 Cân ile yârân qademüñden senüñ sun şafâ
Lütf idüb gel bir qadem kâşâne-yi yârâna baş
- 5 Cîfe dünyâ için eyler çün saña dâyim hücüm

Nazmiyā señ nefsi mağlûb it dahı şîrāna baş

1390-Der baħr-i remel müseddes ‘arûz u darb-ı maqşûr taqṭiyeş fâ‘ ilâtün
fâ‘ ilâtün fâ‘ ilât der qâfiye-yi müreddef be elf

- 1 Saña kılsam āh efendi ihtişâş
Bende olsam işigüñde ‘abd-i hûş
- 2 Hicrûñ âlāmına düşse ‘âşıkuñ
Vaşluñ anı sevdigüm eyler hâlâş

257-b

- 3 Gün yüzüne kim meh-i bedr öyküne
Hüsni günden güne bulur intikâş
- 4 Tuta mu ağıyar ‘âşıkuñ yerin
Hey güzel sîm ile bir meydür raşâş
- 5 Nazmiyâ olaydı yârüñ lütfi ‘ām
Bende olurdum anuñ yanında hûş

1391-Müreddef der qâfiye-yi mücerred incā rā revî
Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilât

- 1 Tîğ-i cevruñden ki cân ister hâlâş
Âhir eyler anı ol yekser hâlâş
- 2 Düşmenüñ kes başını kim dostlar
Derd-i serden bula ey sürûr-ı hâlâş

- 3 Maḥbes-i tenden begüm cānı revān
İtdi tīġ-i ābdāruñ ter ḥalāş
- 4 Daḥı bend-i zülfüñe dil düşmeye
Bu belādan olur ise ger ḥalāş
- 5 Vaşluñ iḥsān olmayınca ‘āşıkā
Derd ü ġamdan olmaz ey dilber ḥalāş
- 6 Bezm-i devrān içre gönülüm ġuşşadan
Cām-ı mey Nazmi müdām eyler ḥalāş
- 7 Cānı her ġamdan cefāyile müdām
İtmez illā cām-ı cānperver ḥalāş

1392-Nev‘ -i dīġer ḳāfiye-yi bā vaşl u ḥurūc incā tā revī
Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilāt

- 1 Olmayımca kişi ġafletten ḥalāş
Olımaz hergiz alāletten ḥalāş
- 2 Düşemez ‘ālemde hergiz vaḥdete
Olmayınca kişi keşretten ḥalāşd
- 3 Rūzgār el virmeyince olımaz
Keşti-i dil baḥr-i ḥayretten ḥalāş
- 4 Çekmeyince kişi bu dünyādan el
Olımaz derd ile miḥnetten ḥalāş

- 5 Şuğl-i dünyāda olanlar māḥaşal
Nazmiyā olamaz melāletten ḥalāş

1393-Nev' -i dīġer der ān ḳāfiye-yi incā mīm revī
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Olmayınca şuğl-i 'ālemden ḥalāş
Olmaz kimse ebed ġamdan ḥalāş
- 2 Bir belādur tā olınca kişi
Bir bilāidrāk hemdemden ḥalāş
- 3 Yoldaş olduġca kişi olmak gerek
Bir fesāda bā' iş ādemden ḥalāş
- 4 Derde düşer bir kişi şol bābdan
K'olmaya ol derde dirhemden ḥalāş
- 5 Olmayınca bir ġam olmaz kişide
Olmayınca Nazmī yok ġamdan ḥalāş

1394-Nev' -i dīġer der ḳāfiye-yi mücerred incā lām revī
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Ey dirīġā oldı muḥtel her ḥuşuş
Mücmel ü mühmel muḥaşşıl her ḥuşuş
- 2 Bāb-ı lütf u merḥamet mesned dirīġ
Veh ki aġrāza muvaşşıl her ḥuşuş

- 3 Bulmaz oldu kār nīk ašlā revāc
Rāy-ı bend birle muaṭṭal her ḥuṣūṣ
- 4 Kalmadı bir nesnede bi'l-cümle ḥayr
Oldı hep şerre mübeddel her ḥuṣūṣ
- 5 Şıḥḥat üzre görmezüz bir fi' l ü ḳavl
Ḥaḳ bu kim cümle muallel her ḥuṣūṣ
- 6 Hey mede kim virmez olmuşdur ebed
Maṭlab üzre kimseye el her ḥuṣūṣ
- 7 Düşe çün māl ehli Naẓmi ʿizz ü cāh
Ḥükmidür kim ola mühmel her ḥuṣūṣ

1395-Der baḥr-i remel müşemmen hem eczā maḥbūn u ʿarūz u ḍarb-ı maḳşūr
taḳṭīyeş fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilāt der ḳāfiye-yi müreddef be elf

- 1 Ḥidmet ile der-i a' yānda Varub olmağa ḥāş
Vird olur niçe ʿavāma dün ü gün anca ḥavāş
- 2 ʿUlemā menziline varamaz ašlā cühelā
Nitekim ḥāl-i merātıbdā ʿavām ile ḥavāş
- 3 Her hevādan kesilür yel gibi yelmez her dem
Olmağ ister ğam-ı dünyādan o kimse ki ḥalāş
- 4 Sāz-ı iblīs ile demsāz ola başlar Başdan
Ola bir vecd-i riyāyile o kes kim raḳḳāş

- 5 Gördüğün dem görmen Nazmi bir ehl-i keremün
Çıl hemîn fâtiha-yı feth-i du' â bilâhalâş

1396-Nazîre

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilât

- 1 Çünkü ol yâr idinür kendüne her 'âmîyi hâş
Olayın bende anuñ def' ine meşgûl havâş
- 2 Dilde ğam birle ferağ hiç alışmaz bir dem
Birbirin sevmez olur hâşılı her yerde havâş
- 3 Üstüme nûr ine kabrûme gelürse ol mâh
Fâtiha okumağa rûhum için bilâhalâş
- 4 Ehl-i sîmâyile nâehl-i müşâbih ola mı
Sîmûn olur mı müfîd olmağla 'aynı raşâş
- 5 Kurtulam şanma bu dünyâ eleminden Nazmi
Olmayınca bu belâdan olamaz kimse halâş

1397-Nev' -i dîġer der kâfiye-yi müreddef be vâv incâ nîz şâd revî

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilât

- 1 Cevr-i dildâra tahammül katı güçtür o huşûş
Degül illâ ki yine 'âşık-ı zâra mahşûş

258-a

- 2 Yāra teslīmimi gerek ʿāşıkũ ol müşkil olur
Olmaz olmayacağ ol mihr ü muhabbette hũlũş
- 3 ʿAşq evimi şanma ħarāb ola kim itmişdür anı
Dilde bennā-yı ezel şöyle binā-yı mersũş
- 4 Uşlular işi degüldür reh-i ʿaşqa girmek
Delüle rişidür itmez anı anda ki ola uş
- 5 Bu yalān dünyede sen ʿāşıkũ gerçek eger
Añma maʿşũkũ adın Nazmi ses itme yüri şuş

1398-Nevʿ -i diğer der ħāfiye-yi müreddef be yā şād revī

Feʿ ilātũn Feʿ ilātũn Feʿ ilātũn Feʿ ilāt

- 1 El-ʿ iyāz ol kes nā-kes ki ola dünyāya ħariş
Cemʿ -i dünyāya ider cümle ħuşũşın taşşĩş
- 2 Lũt yerine acı evet ħuzı yerine ħoz yer
Zehir ola içine hep anı yer ol ki ola raşĩş
- 3 Ehl-i ħırşũn yoğ ola varsa ʿaqlı hergiz
Pes niçün añlamaz olduğını maħrũm-ı ħariş
- 4 Nolur andan ki yuyub içmeye ħoş geçmeye ħayf
Cemʿ -i sĩm ü zere ħalbin ide dāyim taħriş
- 5 Ādemũñ ħadrini bilmez olamaz ħadrişinās
Nazmiyā olmaya şol şaħş ki ehl-i teşĩş

1399-Der baħr-i remel müsemmen maħbūn ʿarūz u ɗarb-ı maħzūf taḳṭīyes
feʿ ilātūn feʿ ilātūn feʿ ilātūn feʿ ilūn der ḳāfiye-yi mücerred muḳaffā

- 1 Cān gibi yār ḥayālını gönül bağrına baş
Kim olur ʿāşıḳa eglence ḥayāle maḥtaş
- 2 Virmeye ḥaḳ dilegin anı diler şimdi ḥasūd
Yār yanında daḥı olmaya kendüden aḥaşş
- 3 Yār-ı cān ile dili gönül zülfünde görüb
Didi ceng ile ur anuñ birini birini aş
- 4 Kimseler ḥüretle tutmazdı cām-ı meyi
Vārid olmasa idi ḥürmetine anuñ naş
- 5 Bāğ-ı ferdūsede pervāsız iderdi pervāz
Nazmiyā bülbül-i cāna olmasa ḳafaş

1400-Müreddef ḳāfiye-yi bā vaşl u ḥurūc elf revī
Feʿ ilātūn Feʿ ilātūn Feʿ ilātūn Feʿ ilūn

- 1 Her şafā nite ki olur ehl-i ğināya maḥtaş
Her belā daḥı olur hep fuḳarāya maḥtaş
- 2 Kimdür ol kim ide bir ḥāli diger-gūne meded
Olur ol ḥāl hemīn lütf-ı ḥüdāya maḥtaş
- 3 ʿUlemā kim demeye ḥaḳḳını ḥaḳ yirine ḳor
Bir ḳazıya kim ola ol ʿulemāya maḥtaş

- 4 Kimde kim ʿ aşk ola her dem olur āhı bīḥadd
Āh bīḥadd pes olur derd ü belāya maḥtaş
- 5 Her sözüñ lütfi olub olmağa bir ḥūb u ḥas
Nazmiyā her dem olur ḥüsn-i edāya maḥtaş

1401-Der baḥr-i remel müseddes maḥbūn ʿ arūz u ḍarb-ı maḥşūr taḳṭīyeş
feʿ ilātün feʿ ilātün feʿ ilāt der ḳāfiye-yi müreddef be elf

- 1 Ola her kimde ki şıdḳ u iḥlāş
Anca çok varṭadan olur o ḥalāş
- 2 Şıdḳ u iḥlāşı olan kimse olur
Her kimüñ varursa yanına ḥāş
- 3 Heves-i devlet-i dehr ile ʿ avām
Olur iyü ey ki meşḡül ḥavāş
- 4 Ehl-i nāehl ile kimdür göre bir
Bir midür sīm ile ḳıymette raşşāş
- 5 Her işüñ Nazmi dilersüñ vire el
Ayaḡuñ şıdḳ ile toḡru yola baş
- 6 Her ḥaṭardan olınur ḥıfz ol kim
Ḳul hüvallah oḳına bilā iḥlāş

1402-Nazīre

Feʿ ilātün Feʿ ilātün Feʿ ilāt

- 1 Okı her ğuşşadan olmağa ħalāş
Kul hüvallah-ı eĥadd bilā ihlāş
- 2 Niçe a‘ yānları yanında ‘ avām
Ĥāş olam diyü oĥur niçe ĥavāş
- 3 Dünyenüñ niçe belāsına dirīĝ
Mübtelādur niçe niçe eşĥāş

258-b

- 4 Bir ĝaninüñ keremi kim ola ‘ ām
Ĥaĥ ĥande var ümid ol ola ĥāş
- 5 Ehl-i nāehl ile yeksān görmek
Bir görülmek gibidür sīm ü raşşās
- 6 ‘ Ālimi cāhil ile bir görmek
Bir degüldür çü ‘ avām ile ĥavāş
- 7 Nazminüñ ĥab‘ı dürr-i nazm için
Baĥr-i ma‘ nāda Olubdur ĝavvāş

1403-Nazīre

Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün

- 1 Ĥidmetünde kim ola kim ola ĥāş
Meger ol kim ola meşĝül-i ĥavāş
- 2 Hay efendi ne revādur ki ‘ avām

Hidmetünde ola mænend-i havâş

- 3 Ehli beñzetme begüm nâehile
Sîm ile hiçbir olur mı raşşâş
- 4 Sen efendimsün efendi ki benüm
Kulınım bende senüñ bilâ hâlâş
- 5 Nazmi kim görmeye gün yüzüñ o gün
Bulamaz zulemet-i gamdan o hâlâş

1404-Der baħr-i seri' ' arüz u darb-ı maqşür taqṭiyeş müfte' ilün müfte' ilün
fâ' ilât der kâfiye-yi müreddef be elf muḳaffâ

- 1 Dehr ulularına iden ihtişâş
Dehr gamından ebed olmaz hâlâş
- 2 Dilde ne dem kim bula gam izdiyâd
' Ömre haḳîḳatte virür intikâş
- 3 Olmaz ebed ehl ile nâ-ehl bir
Sîm yerin nite ki tutmaz raşşâş
- 4 Kankı kerem ehli ki ola lütfi 'âm
Bende-i iḥsânı olur 'âm u hâş
- 5 İsterseñ def' şürür-i 'avâm
Tırma oḳı Nazmi hemişe havâş

1405-Nazîre

Müfte' ilün Müfte' ilün Fâ' ilât

- 1 Devlet anuñ saña İdüb iḥtişâş
Ola işigüñde begüm ' abd-i ḥâş
- 2 Ḥâk-i derüñde senüñ ekser ' avâm
Bende-i ḥâş olmağa oḡur ḥavâş
- 3 Görmesem aḡyârı işigüñde âh
Olur idüm ḡuşsa vü ḡamdan ḥalâş
- 4 ' Ömr ki ey dost gelüb izdiyâd
Düşmenigüñ ' ömri bula intikâş
- 5 Güzel ayaḡuñ kerem it Nazminüñ
Lütf ile çirkin yüzine bâri baş

1406-Müreddef der ḡāfiye-yi mücerred incâ elf revî

Müfte' ilün Müfte' ilün Fâ' ilât

- 1 Eyledigüm bende saña iḥtişâş
Eylemedür şâha gedâ iḥtişâş
- 2 Ḳadre urub devlet ü ' izzet bulur
Ol ki saña ide şehâ iḥtişâş
- 3 Pâdişehüm ḡapuña ḡul olmuşum
Eylemişüm ḡapuña tâ iḥtişâş
- 4 Cân u gönül sendedür çün saña

Eylersem bende nola iḥtişâş

- 5 Dürri-i şemîni tu ki ân-ı ḥüsn
Nazmi be ân gerd terâ iḥtişâş

259-a

1407-Der baḥr-i ḥafîf müseddes ‘arûz u ḍarb-ı maḳşûr taḳṭiyyeş fâ‘ ilâtün
mefâ‘ ilün fe‘ ilât der ḳâfiye-yi müreddef be elf şâd revî

- 1 Kılmağa ol periyle şoḥbet-i ḥâş
Ögrenür oldu hep ‘avâm ḥavâş
- 2 Gele çün bezme ol melek manzar
Zöhre çünki olur ḳamer raḳḳâş
- 3 Bende olan o serv-i âzâde
Bend-i ğamdan bulur ne şübhe ḥalâş
- 4 Raḥmet aña ki ḳabrime gelecek
Fâtiḥa ḳıraât ide bilâ iḥlâş
- 5 Tab‘ olur dürr-i nazm için Nazmi
Ḳulzüm-i lüṭf ı ma‘ nâya ğavvâş

1408-Nazîre

Fâ‘ ilâtün Mefâ‘ ilün Fe‘ ilât

- 1 İdelüm biz senüñle şoḥbet-i ḥâş
Her ne derse desün ‘avâm u ḥavâş

- 2 Degmesün diyü saña çeşm-i ‘avām
Virdüm oldı benüm hemîşe havās
- 3 Bende senden efendi görsem luţf
Bende-i ğamdan gönül olurdu halās
- 4 Dil seni sevdügi günāhsa ger
Serverā anı dār-ı zülfüne aş
- 5 Kim durur Nazmi viresün şāhum
‘Abd-i dā‘î muḥibb-i bilā ihlās

259-b

1409-Der baḥr-i muzāri‘ şadr u ibtidā aḥreb ü ḥuşū mekfūf u ‘arūz u ḍarb-ı
maḫşūr taḫṭīyeş mef‘ ūlü fā‘ ilāt mefā‘ ūlü fā‘ ilāt der ḳāfiye-yi müreddef be elf

- 1 Şıdḳ ile bir ḳapuya ide ol ki ihtişās
Ol bāb ile olur o beher ḥāl anda ḥāş
- 2 Ḥidmette ol ki tuta ḥıyānet ṭarīḳini
Ol yolda ol helāke varur bulamaz ḥalās
- 3 Varduḳca bulıcaḳ ḳişide hırş izdiyād
Sürer o tā gülinceye dek ‘ömre intiḳāş
- 4 Nāehl tutamaz ebedī ehl yirini
Ḳıymette sım hiç bedel olur mı raşşās

- 5 İstersüñ anı kim seni azdurmaya ‘avām
Nazmi ‘ale‘d-devām okı kur‘ân ile havās

1410-Müreddef kâfiye-yi bâ redif ü vaşl u nün revî

Mef‘ülü Fā‘ilât Mefā‘ilü Fā‘ilât

- 1 Her kim ki vara eyleye sultāna ihtisās
Ma‘nāda itmek olur ol aslana ihtisās
- 2 Hakkā budur ki göz göre ‘ayn-ı gınā olur
Dünyā cihetleri için a‘yāna ihtisās
- 3 Her ehl-i ‘ilm ü şāhib seyf ü kalem ki var
Vardur kamuda hep şeh-i merdāna ihtisās
- 4 Beñzer resūle ümmetinüñ ihtisāsı şol
Zerrāt ki ide mihrdür hāşā ne ihtisās
- 5 Nazm-ı hasen ile hadd-i kemāl ile Nazmide
Vardur tamām haq bu ki selmāna ihtisās

1411-Nev‘-i dīger der kâfiye-yi müreddef be elf incā bâ revî

Mef‘ülü Fā‘ilât Mefā‘ilü Fā‘ilât

- 1 Bezmünde devr İdüb ki ide cām-ı şarāb raqqaş
Şevk-i reng ile şanki ider āfitāb raqqaş
- 2 La‘l-i lebüñe beñzedigiçün ider müdām
Meclisler içre şevk ile cām-ı şarāb raqqaş

- 3 Tebhāle-i lebūne şebīh olmağın senüñ
Cām-ı mey üzre şevkten eyler ħabāb raqqāş
- 4 Bīsüz ‘aşk kimdür iden şevk ile semā‘
Eyler mi nāra olmasa dāħil kebāb raqqāş
- 5 Kendüm döne döne anı taş ile dögdüğüm
Nażmi gören şanur kim ider āsiyāb raqqāş

260-a

1412-Der baħr-i müctes maħbūn ‘arūz u ħarb-ı maqşūr taqṭīyeş mefā‘ ilün
fe‘ ilātün mefā‘ ilün fe‘ ilāt der qāfiye-yi be elf şād revī

- 1 Okıya fātiħa her demde ol ki bilā iħlāş
Murāda irer olur ğuşşadan hemişe ħalāş
- 2 Ĥavāş-ı şāhtan olam diyü hey anca ‘avām
Müdāvim olub olur her zamānda vird-i ħavāş
- 3 Cihānda başına sulṭān durur firāğ ehli
Velīkin nefsine ħul ehl-i cāh olan eşħāş
- 4 Biri birine ki eyler ehl-i dünyā buğz
Nola ‘aceb mi ki el-ķāşu’l yuħibbü’l-liķāş
- 5 İdem der iseñ eger dürr-i vuşlata Nażmi
Bir āşinā ile ol baħr-i ‘aşka var ğavvāş

1413-Nażire

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilāt

- 1 Senüñle bir gice itsem eger ki şöhet-i hāş
Bulurdum ola ğamuñdan efendi bende hālāş
- 2 Ğamuñla ben olam ide beni zamāna çü hāk
O demde zerrelerüm ola bezmüñe raqqāş
- 3 Seni müsaħħir idem diyü ey perī cāndan
Oğur hemīşe ' avām u havāş vird ü havāş
- 4 Giceyle nāleme incinse tañ mı kūyuñ iti
Bilürsin anı ki el-ķāşu'l yuħıbbü'l-liķāş
- 5 Bu Nazmi sen der pāke İrem diyü dāyim
Olubdur iki gözüm baħr-i ' aşkuña ğavvāş

1414-Der baħr-i müteķārib ' arüz u ğarb-ı maķşür taķtıyeş fe' ülün fe' ülün
fe' ülün fe' ül der ķāfiye-yi müreddef be elf

- 1 Ne cānsın sen āyā ki her ' ām u hāş
Oğur ey perī da' vetüñ çün havāş
- 2 Biliş birle yādı begüm görme bir
' Avām ile bir mi durur pes havāş
- 3 Sa' ādet benüm devletüm yār olur
Aña kim saña ide bir iħtişāş
- 4 Ķamer gün yüzüñle berāber midür

Ki geh geh irer hüsne intikâş

- 5 Ze destet mene Nazmiyâ pây-i cām
Eger ez ğam-ı devr hâhı hâlâş

1415-Der baħr-i hezec sâlim taqṭīyeş Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün
Mefā' ilün der qāfiye-yi bā ħarf daħīl ü elf te' sīs zād revī

- 1 Dilersün saña feyyāzından bir lütf ola fāiz³⁶
Demâdem zikrūñ olsun dilde yâ fettâh u yâ qābız
- 2 Kaçan olur ki şoħbette tuta dānâ yerin nādān
Olur mı zevkte hergiz berāber ħulv ile hāmız
- 3 Ne müşkil hāl olur kim hāliyâ devletlüler ekşer
Olur māl-ı ħarāmı qande bulsa zulm ile qābız
- 4 Geleydi kâşki ol hāl elinden bir kişinüñ kim
İdeydi işigini her dem maṭar āhın İdüb ' arız
- 5 Kişi şol dem bilür bir āfiyet qadrini kim nāgāh
Ola şıħhatteyken aña bir müşkil marz-ı ' arız
- 6 Be Nazmi bu heves bir iki üç ü dörd ü beş imdi
Niçe bir vaşf-ı hāl ü ħaṭṭ-ı zülf ü kākül ü ' arız

1416-Müreddef der qāfiye-yi mücerred incā elf ħarf revī
Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

³⁶ 1636/:54-a

- 1 Dile dildār ʿ aşkı nihānı oldu tā ʿ ārız
Baña anuñla haqqā oldu bir özge belā ʿ ārız
- 2 Demādem nāle vü feryād u zārı birle zār olur
Şu dil kim ola derd-i ʿ aşq dilber āh aña ʿ ārız
- 3 Dil-i zārüm nice zār ile feryād itmeye her dem
Aña her dilberüñ ʿ aşkı olur çün ĩmān-ı ʿ ārız

260-b

- 4 Dile çün ʿ aşq-ı dilber dādur andan mā ʿ adā baħri
Eşedd-i dādur oldu aña derdā kim oda ʿ ārız
- 5 Olur şevk ile rüşen Nazmiyā gmñlüm gözüm anı
Ne günler kim baña ʿ arz eyleye ol mehlikā ʿ ārız

1417-Der baħr-i hezec müsemmen müsebbiʿ taqṭīyeş Mefāʿ ĩlün Mefāʿ ĩlün Mefāʿ ĩlün Mefāʿ ĩlün der qāfiye-yi müreddef be elf zād revĭ

- 1 Göre bir yārınuñ bir ħarnın ol kim eyleye aġmāz
Anuñ itmek gerek hemdemligüñden pes kişi iʿ rāz
- 2 Ebed bir kimse kim ħayr birle lütfi olmaya
O kes pes pür şürür ile olur elbette pür aġrāz
- 3 Şu şūfi kim ola şāfĭ ebed olmaz riyā anda
Hem olmaz lüt esĭri dāyim ola vü qat olur murtāz
- 4 O kim sünnet riāyet eyleye pes seblet verişin

İder perdaht destine alub şâne dahı mıkırâz

- 5 Saña bu fenn-i nazmı haq bu ey Nazmi kemâl ile
‘ Aceb feyz eylemiş inşâf idince hazret-i feyyâz

1418-Nev‘ -i diğer der kâfiye-yi muqayyed bâ harf râ zâd revî

Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün

- 1 Varub ol nâzenînüñ küyîña itmek niyâzum ‘ arz
Baña her vaqtin olubdur şalât-i vech mişâli farz
- 2 Belâ-yı hicr ile rahm eylemez dilber baña gerçi
İder eşküm ayağı tozına her demde hâlüm ‘ arz
- 3 Benüm âh ol melek manzar perî peyker firâkıında
Gözüm yaşıyla âhumdan pür olmuşdur semâ vü arz
- 4 Gözümüñ yaşı kan olduğı derd-i hicr ile her dem
Budur kim kalmadı yaşı ciger kanından eyler farz
- 5 Biz ol ğavvâş baħr-i ‘ aşkum ey Nazmi bugün ki anda
Bulunmaz hiç kamer ašlâ görünmez dahı tül ü ‘ arz

1419-Der baħr-i hezec müseddes ‘ arüz u darb-ı maqşûr taqtıyeş mefâ‘ ilün
mefâ‘ ilün mefâ‘ il der kâfiye-yi muqayyed bâ harf râ revî

- 1 Fesâdât-ı halâyık birle bu arz
Toludur muttaşıl bi’t-tülü’l-‘ arz
- 2 Ne vech ile müslimânum der âyâ

O kimgözetmeye sünnet dağı farz

3 Tamām ihsān ider ol kimse haqqā
Dem-i ‘usretten kime virse bir qarz

4 Güç olur gāyet ile bir kişiyi
Kişi bir gāyet ile ‘aczini ‘arz

5 Degül mi Nazmiyā key ulu hikmet
Görinen şol semā hem dağı arz

1420-Müreddef der qāfiye-yi mücerred elf revī

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ il

1 Bir ādemde gerekdür evvelā ‘ırz
Olur pes anda ki ādem ola ‘ırz

2 Gerek ‘ırzın şanmaq kişi dāyim
Ki gözlerler kişide dāyimā ‘ırz

3 İder göz göre her yüzden habāset
Şu kes kim anda Başdan olmaya ‘ırz

4 Olur kan dökmek imdi ‘ırz yıkmak
Vay ol şahşa ki her demde yıka ‘ırz

5 Şağın her yerde ‘ırzuñ māhaşal var
Muqaddemdür pes imdi Nazmiyā ‘ırz

1421-Der baħr-i hezec müseddes ‘arūz u ğarb-ı maħzūf taġġiyeş mefā‘ilün
mefā‘ilün fe‘ülün der ħāfiye-yi mücerred elf revī

- 1 Ğam-ı yāre olalar ger meārız
Hemīn yoġ yire olurlar meārız
- 2 Ki başa çıġmadı her yüzden oldı
Anuñla ġonçeler yekser meārız
- 3 O serv-i nāzuñ ol nāzük yüzine
Ne yüzden ola derd-i ter meārız
- 4 Yüce ħaddine ol serv-i revānuñ
Ne alçaktır ki ola ‘ar‘ar meārız
- 5 O māhuñ ġün yüzine her ġün olur
Muġābil olur ol beñzer meārız

261-a

- 6 Nigār iġün durur aġyār yekser
Ki olur ‘uşşāk ile ekser meārız
- 7 Zevāliş Nażmiyā nezdik bādā
Be ān meh mihr-i bāşed ger meārız

1422-Der baħr-i remel müşemmen ‘arūz u ğarb-ı maħşūr taġġiyeş fā‘ilātün
fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilāt der ħāfiye-yi müreddef be elf

- 1 Ğonçeveş ola ne demler kim dilünde intiġāz

Gül gibi gel gül açıl ey serv kı l seyr-i riyâz

- 2 Gülşen-i küyuñda kim hâk ile yeksân olmuşum
Çeşm-i pür eşküm Olubdur anda mânend-i hıyâz
- 3 İyi nigârum lütf idüb ‘ uşşâka dâyim luft ile
‘ Ârızuñ ‘ arz eylesüñ saña kim eyler i‘ tirâz
- 4 Geçmedüñ hüs nin nihâ nı kı l vefâ ‘ aşık lara
Her güzel şâ hum irür her devlete çün in kı râz
- 5 Depreyince şu gibi şâfî revân olur gönül
İtse ol serv-i revânum Nazmiyâ seyr-i riyâz

1423-Nev‘ -i dîger der kı fiye-yi mu kı yyed incâ râ kı yd u zâd revî
Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilât

- 1 Şâd olur dil her ne dem itse cemâlin yâr ‘ arz
Nitekim her gün günüyle rüşen olur rüy-ı ‘ arz
- 2 Tîğ-i ğamdan şerha şerha yâreler kim dildedür
Raħm iderdi bil ki şerh İdüb ideydüm yâra ‘ arz
- 3 Ehl-i ‘ aşka yâr için aġyâr ile ceng ü kı tâl
Dîn için küffâra olmuşdur ğazâ mânendi farz
- 4 Hadd ü ğâyet yok durur ğamkıne baħr-i ğayretün
Hem kı yâsa gelmek olmaz anda hergiz tül ü ‘ arz
- 5 Şimdi Nazmi dostuñla düşmen olursun hemân

Añasın bir dosta sen tenüñ destlükten ki qarż

1424-Nev^ç -i dīger qāfiye-yi bā redif ü vaşl incā lām revī
Fā^ç ilātün Fā^ç ilātün Fā^ç ilātün Fā^ç ilāt

- 1 Ey gönül ol pādişāh-ı hūsne hālün eyle ^ç arz³⁷
Hāl-i ^ç aşkı birle bir bir her maqālün eyle ^ç arz
- 2 Ol güzeller şāhınuñ ol hūblar sulţānınuñ
Cān ile her emrine var imtişāllük eyle ^ç arz
- 3 Hālüm ağlayub saña bir ^ç arz-ı hāl itsem didüm
Güldi didi görelüm vey imdi hālün eyle ^ç arz
- 4 Firqatinde vuşlatınuñ hasretiyle dilbere
Ey dil biçāre hāl-i Pürmelālün eyle ^ç arz
- 5 Yāra Nazmı lebleri vaşfında cāndan didigüm
Nazm-ı rengin ü ter ü cevher mişālün eyle ^ç arz

1425-Nev^ç -i dīger der qāfiye-yi müreddef be elf rā revī
Fā^ç ilātün Fā^ç ilātün Fā^ç ilātün Fā^ç ilāt

- 1 Mazhar-ı lütf olan elbette ezhār-ı feyz
Gün gibi zāhirdür anda olduğı envār-ı feyz
- 2 Bir kişide olsa ihlāk-ı kerime lā-cerem
Feyz-i haqtur aña ol andan gelür āşār-ı feyz

³⁷ 1636/:54-a

- 3 Feyz-i feyyāz ile ma‘mūr anca şānlar vardurur
Var niçe hāli hārāp ammā ider inkār-ı feyż
- 4 Baħl yok feyyāzda senden gerek imdi taleb
Yoħsa cāridür ebed leyl ü nehār enhār-ı feyż
- 5 Baħr-i feyż-i nazm-ı ğavvāş ile ki oldu āşinā
Nazmiye keşf oldu nazm-ı cevher-i esrār-ı feyż

1426-Der baħr-i remel müsemmen ‘arūz u ğarb-ı maħzūf tağġiyeş fā‘ ilātün
fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün der ħāfiye-yi mücerred müreddef

- 1 Yoluña cān vir ne itmek dilersün ger ‘üz
Cān deger būs-ı lebün ħıl aña ey dilber ‘üz
- 2 Rāh-ı ‘aşkuñda saña şol cān revān idenlere
Yok durur cānā dehānuñ būsına yer ‘üz
- 3 Vaşluña cānā revān olsun senün naħd-i revān
Cān deger vaşluña şanma ola sīm ü zer ‘üz
- 4 Arzū-yı kūyuñ ile ħasret-i la‘ lünle āh
Ĥaten olana olmaz illā cennet ü kevşer ‘üz
- 5 Nazmi yıllardur ki her gün yüz sürer dergāhıña
Görmedi bir zerrece senden o ħāk-i der ‘üz

1427-Nev‘ -i dīĝer ħāfiye-yi bā vaşl u ħurūc incā elf revī

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Māl u cāh u şevket ise ger bu dünyādan ğaraż
Pes nedür bünyādı yođ bu ıurı ğavğādan ğaraż
- 2 Devlet-i dünyā ki hiç aşlā şebātı yoğ anuñ
Pes nedür yā yođ yere anı temennādan ğaraż
- 3 Her nazarda ‘ibret almağdur başıret ehline
Kār-ı ğunagūn devrānı temāşādan ğaraż
- 4 Haşşa dār olmağ durur hālet-i ‘aşđ-ı pākden
İstimā‘ ı nāle-yi murğı hoş av iden ğaraż
- 5 ıaralarsın şafha-i evrākı ğöz ñurı döküb
Bilemezem Nazmi nedür saña bu sevdādan ğaraż

261-b

1428-Nazīre

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Neyki yā rabb ādeme iķbāl-i dünyādan ğaraż
Neyki bir müşkil belā bir ıurı ğavğādan ğaraż
- 2 Devlet-i dünyā ki var yoğ anda herğiz bir şebāt
Ehl-i dünyāya nola anı temennādan ğaraż
- 3 Hāl-i ‘ālem pür şamāta bir temāşādur gider
Bir oyuna bađmadur anı temāşādan ğaraż
- 4 İtmeye yoldaş kim yoldaşa bir yoldaşluğ

Yuf aña pes ol degül müdür ehibbâdan ğaraž

- 5 Öliceğ Ğ âlem kişinüñ başına dâr olıcağ
Nazmiyâ pes yâ nedür bu dâr-ı dünyâdan ğaraž

1429-Nazîre

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Ğ Âlem ü zevğ ü şafâdur işbu dünyâdan ğaraž
Şoğbet-i mağbûb u meydür bunda olmadan ğaraž
- 2 Tâc u miğnet ü mâl u mülk-i Ğ âleme kılmaz heves
Ğ Âşığa dilber vişâlidür bu dünyâdan ğaraž
- 3 Hâsret-i ruğsâr-ı yâr u kâmet-i dildârdur
Gülsitânda seyr-i serv ü vird-i ra' nâdan ğaraž
- 4 Hürmet idüb eller ayağına düşmezdi müdâm
Olmas akeseb-i şafâ câm-ı muşaffâdan ğaraž
- 5 Âşığa biñ cân virür bir demde Nazmi la' l-i yâr
Pes nedür yâ âb-ı Hızır ile Mesîğâdan ğaraž

1430-Nazîre

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Ğ Âşığa ħüsñüñ durur küyuñ temâşâdan ğaraž
Nitekim didârdur firdevs-i a' lâdan ğaraž
- 2 Seyr-i didâruñla rüşen ħâğır olmağtur hemân

Gün yüzüñ ey mäh şevk ile temâşâdan ğarâz

- 3 Büstânda kâmetindür serv-i bâlâdan murâd
Gülsitânda ruĥlarındur vird-i ranâdan ğarâz
- 4 Leblerindür buse almaĥtur benüm cânum murâd
Şol şöĥbet-i câm-ı muşaffâdan ğarâz
- 5 Sevdigüm cân cânâ vü gönülün yabana olmadur
Nazmi-i dildâde ki vaşluñ temennâdan ğarâz

1431-Der baĥr-i remel müseddes ‘arûz u ğarb-ı maĥşûr taĥĥîyeş fâ‘ ilâtün
fâ‘ ilâtün fâ‘ ilât der kâfiye-yi muĥayyed bâ ĥarf râ muĥaffâ

- 1 Âdemün şol gönüldür bir özge arz
Kim ĥadd ü pâyânsız anda tül ü ‘arz
- 2 Dehr gibi yoĥ beĥâ devlette çün
‘ Âlemi ĥükmünde oldı eyle farz
- 3 Güzele ‘âlî himmeti dün himmete
Eyleme bir iĥtiyâcuñ hiç ‘arz
- 4 Varmasın eñ evvel andan şöñra var
Virecekce al her aldıĥça ĥarz
- 5 Nazmiyâ sünnet riâyet itmegi
Devlet anuñ eyleye üstine farz

1432-Müreddef kâfiye-yi bâ redif ü vaşl incâ râ ĥarf revî

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Eylesem ḥālüm nola ol yāra ' arz³⁸
Kullar eyler ḥālını ḥünkāra ' arz
- 2 Hāliñe şāyed senüñ bir raḥm ide
Eyle ey dil ḥālını dildāra ' arz
- 3 Çāre ümmīdin idüb dildārına
Hālin eyler her dil-i biçāre ' arz
- 4 Ol ṭabīb-i cān u ol begler begüñ
Görsem eylerdüm özüm timāra ' arz
- 5 Ol şeh-i ḥübāna kendüñ varken
Ey gönül ḥālün kim ide vara ' arz
- 6 Yana yana ideyin kūyuñlarum
Bülbülāsā ol daḥı gülnāra ' arz
- 7 Görür idüm ben kulu bir himmetin
Hālüm itsem Naẓmiyā ḥünkāra ' arz

262-a

1433-Der baḥr-i remel müseddes ' arüz u ḍarb-ı maḥzūf taḳṭīyeş fā' ilātün
fā' ilātün fā' ilün der ḳāfiye-yi mücerred mīm revī müreddef

- 1 Düşmenüm eyler baña her dem ğaraż

³⁸ 1636/:54-a

Dostum andan nedür bilsem ğaraż

2 Diñleme gel düşmeni ey dost kim
İtdi haqqımda benüm muhkem ğaraż

3 İdeyin her dem ço zārı karşı ki
Oldurur zār olduğumdan hem ğaraż

4 Nola şūfī içicek şāfī şarāb
Andan olmaqtur göñül biĝam ğaraż

5 Mişved rüşen be ān meh şevk-i mihr
Üst Nazmi her dem ez āhum ğaraż

1434-Nev^ç -i dīĝer kâfiye-yi bā redif ü vaşl u ħurūc nūn evvel revī
Fā^ç ilātūn Fā^ç ilātūn Fā^ç ilūn

1 Ĥaţţ-ı cāndur vaşl-i cānāndan ğaraż
Vaşl-ı cānān ĥaţţıdur cāndan ğaraż

2 Ķaddi yārūñ kim eliftür қаşı nūn
Anuñ ān-ı ĥüsnidür andan ğaraż

3 Dil perişān olmamaqtur ādeme
Şoĥbet-i yār-i perişāndan ğaraż

4 Dilrübālar birle ehl-i dillere
Nüş-ı meydür bezm-i devrāndan ğaraż

5 Raĝbet olurdı kemāle Nazmiyā

Ger götürülseydi erkândan ğarâz

1435-Der baħr-i remel müsemmen maħbûn ‘arûz u ğarb-ı maħşûr taĳtiyeş
fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilât der ĳâfiye-yi müreddef be elf

- 1 Ey Şu kesler ki ola erbâb-ı Őûrûr u aĳrağ
Dâyim anlardan ider her kim olursa ı‘ râğ
- 2 Âdem oldur o ki bir yârini maħzûn göricek
Göñlini ala ele eylemeye bir iĳmâğ
- 3 Farĳı olmaz ebedî imdi ‘avâm ile anuñ
Zâhid olan kişi kim olmaya dâyim murtâğ
- 4 Gözler olur geleni gideni gözler ĳüyâ
Nazara ĳarŐu rıyâğ içre olan cümle ĳıyâğ
- 5 Fenn-i nazmı bu kemâl ile tamâm ey Nazmi
Özge feyz eylemüŐ elĳaĳ saña rabb-i feyyâğ

1436-Der baħr-i remel müsemmen maħbûn ‘arûz u ğarb-ı maħzûf taĳtiyeş
fe‘ ilâtün fe‘ ilâtün fe‘ ilâtün fe‘ ilün der ĳâfiye-yi mücerred be elf revî müreddef

- 1 Kime kim ‘arz-ı cemâl ide o zîbâ ‘arız
Őevĳ-i mihrüñ olur anı aña cânâ ‘arız
- 2 BezmiŐüm deyr-i dile naĳŐını zîbâ anı
Eyledük nigârâ baña sen tâ ‘arız
- 3 ‘Arız oldı dile ‘aŐĳuñ göricek ‘arızını

Eylesek ‘ arz hemîşe baña nola ‘ ârîz

4 Mâ-yı şâf ile çemendür şanasın gülşende
O güzel haṭṭ ile cānâ o muşaffâ ‘ ârîz

5 Nazmi çok güzelüñ ‘ ârîzîmî gördüm lîk
Görmedüm ‘ ârîzîña ḥüsn ile hemtâ ‘ ârîz

1437-Der baḥr-i remel müseddes maḥbûn ‘ arûz u ḍarb-ı maḥşûr taḫṭîyeş
fe‘ ilâtün fe‘ ilâtün fe‘ ilât der ḳâfiye-yi müreddef be elf muḳaffâ

1 Ağniyâdan olan ehl-i aḡrâz
Fiḳr iden ider ekşer ırâz

262-b

2 Ol ki bî-raḥm ola miskîn olına
Nazar itme ebed eyler aḡmâz

3 Ḳanḳı kestür ki hevâdan kesile
İrmeyince aña feyz-i feyyâz

4 Kesilür cümle tenâ‘ umdan o kim
Ola dervîşlük ile murtâz

5 Bâṭıl olmaḳ kişi dâyim Nazmi
Eylemekdür kişi ḥaḳt ırâz

1438-Nazîre

Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilât

- 1 Yāra yār olalı ehl-i aġrāz
Beni görüb ider oldı aġmāz
- 2 Her ne deñlü saña cevır eylese yār
İtme sen ey gönül andan ırāz
- 3 Yār ile bir yere gelmiş aġyār
Zāt ile nite ki ey dil a' rāz
- 4 Varamaz menzil-i ehl-i 'aşka
Zāhid olursa ne deñlü murtāz
- 5 Bīt' ab-ı ħāşıl olur kişiye feyz
Naẓmiyā ger ire 'avn-i feyyāz

1439-Naẓīre

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilāt

- 1 Gülşenüñ zīnetidür rüy-ı rıyāz
Āb-ı rüyıdur o vech ile ħıyāz
- 2 Yārüñ aġyār ile seyrin görsem
Depreşür ol ġam ile çok emrāz
- 3 Dost düşmen sözine uymaġla
Āh kim eyledi benden ı' rāz
- 4 Elem-i cān durur ol kim cānān
Gördüğince seni ide ıġmāz

- 5 Nazmiyā şöyle naḥīf oldum kim
Kim görürse beni şanur murtāz

1440-Nev' -i dīger der ḳāfiye-yi müreddef bā ḥarf yā zād revī
Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilāt

- 1 İşini ḥaḳḳa idenler tefvīz
Ġayra bir emirde itmez ta' rīz
- 2 Kimseye cāy-ı taḳrīz ḳalmaz
Olıcaḳ kişide ḥaḳḳa tenvīz
- 3 'Āşıḳuñ derdi nedür birlmez o kim
Marz-ı 'aşḳ ile olmaya marīz
- 4 Mesken ü menzil āh u eşküm
Degül illā ki hemān evc ü ḥazīz
- 5 Nazmiyā bu kelimāt-ı pür feyz
Saña olmuş kerem-i rabb-i müfīz

1441-Der baḥr-i seri' maṭvī 'arūz u ḍarb-ı maḳşūr taḳṭīyeş müfte' ilün
müfte' ilün fā' ilāt ḳāfiye-yi bā redif ü vaşl nün revī müreddef

- 1 Ḥüsnini şol dem ki ide cānāna 'arz
Luṭf ile mikrini ider cāna 'arz
- 2 Ola ki bir buse 'aṭā eyleye
Eyleyeyin cānımı cānāna 'arz

- 3 Ol ŧeh-i ħüsn iŧigine var göñül
Eyleyi gör ħālını dīvāna ˆ arz
- 4 ŧevħini mecliste bugün dilbere
Döne döne eyledi peymāna ˆ arz
- 5 ˆ Aŧħ ħamın hicr relemın Naħmiyā
Eyleyeyin ol ŧeh-i ħübāna ˆ arz

1442-Der baħr-i münserih maṭvī ˆ arüz u ħarb-ı maħşür taħṭiyeŧ müfteˆ ilün
fāˆ ilün müfteˆ ilün fāˆ ilāt ħāfiye-yi bā redif ü vaŧl

- 1 Ķanlı yaŧumla yüzüb yine faħīrāna ˆ arz
İdeyin aħvālını ol ŧeh-i ħübāna ˆ arz
- 2 Hicr eleminde bugün yāra nola ağlasam
Lābüdd ider bendeler ħālını sulṭāna ˆ arz
- 3 Firħat odından yanub her gice pervāneler
Ħālın ider her biri ŧemˆ -i ŧebistāna ˆ arz
- 4 Luṭf ile ˆ aŧıħlara mihr yüzün gösterür
Gün gibi ħüsnin ne gün eylese cānāna ˆ arz
- 5 Himmet iderdi tamām Āŧaf-ı devrān eger
Eylese Naħmi ħulın ŧāh-ı süleymāna ˆ arz

1443-Der baħr-i ħafif ˆ arüz u ħarb-ı maħşür taħṭiyeŧ fāˆ ilātün mefāˆ ilün feˆ ilat
der ħāfiye-yi müreddef be elf

- 1 Kime feyż-i luţf ide feyyāz
Her münāhiden eyler ol ı´ rāz
- 2 Olamaz bir kişi ebed zāhid
Olmayınca fenā bulub murtāz
- 3 Görse eksüklüğünü bir kiřinüñ
Kerem ehli olan ider aġmāz
- 4 Dost olmaz adu olur beg ile
Her kişiye ahali-yi a´ rāz
- 5 Nazmiyā çok yiyüb çoġ içeñ olur
Sebeb-i kesb-i cümle-i emrāz

1444-Der baħr-i muzāri´ cüz´ -i aħreb ü cüz´ -i sālīm taķķīyeř mef´ ülü fā´ ilātün
mef´ ülü fā´ ilātün der ķāfiye-yi muķayyed bā ħarf rā żād revī

- 1 Hergiz ki baħr-i ´ aşķa yok tül birle bir ´ arz
´ Amaķı ursama anuñ pes nice olına farz
- 2 Dānā ile kim ola nādānı göre bir kim
Farķı ol ikisinüñ beyne´ s-semāu´ l-´ arz

263-a

- 3 A´ yān-ı ´ aşr derdā raħm eylemez Olubdur
Bir derd-i mend itse raħm uma ħālını ´ arz

- 4 Olur bir ulu iḥsān in‘āmdan ziyāde
Her kim ki bir faḳīre vire deminde bir ẓarż
- 5 Mü‘min odur ki dāyım sūnnet riāyet ide
Nazmi ẓomaya anı olmuş durur ne kim farż

1445-Nazīre

Mef‘ūlü Fā‘ilātün Mef‘ūlü Fā‘ilātün

- 1 Cānāne işigünde İtdi ẓe ḥüsnini ‘arż
Her göre ādem anı gönülde melek ider farż
- 2 Dāyım varub ḥabībūñ yüz sürmek işigine
Ḥacc u şalavat gibi olmuş durur baña farż
- 3 Yelmekde yel demādem āhumla ola mı bir
Farḳı ḥod ikisinūñ beyne‘ s-semāu‘ l-arż
- 4 Bir tūl ü ‘arżı vardur bu dil fezāsınuñ kim
Arż u semāda yoḳtur ol ḥadde tūl ile ‘arż
- 5 Eṭfāl-i şāḥa Nazmi neşr itmege demādem
Şebnemdür ahmini bāğa hevā virür ẓarż

1446-Nazīre

Mef‘ūlü Fā‘ilātün Mef‘ūlü Fā‘ilātün

- 1 Niçe ide melekler ḥüsnini ẓapuña ‘arż
Kim anlar gele farḳuñ beyne‘ s-semāu‘ l-arż

- 2 Gün yüzüñ üzre ey mäh bir zerre fehm olunmaz
Var mı diyü dehānuñ biñ kere eylesem farz
- 3 Rüşen bu kim cihānı kıлмаğçün münevver
Meh-i mihr tal' atũndan nūr u ziyā alur qarz
- 4 Deryā-yı ' aşkuñ olmaz ğamkĩne hadd ü pāyān
Hergiz kıyāsa gelmez hem anda tũl ile ' arz
- 5 Hicrũnde haste Nazmi hālını nola şorsuñ
Olmuş durur iyādet ey cān tabībi çün farz

1447-Der baħr-i hezec sālīm der k̄āfiye-yi mücerred incā tā revī muḳaffā
Mef' ūlũ Fā' ilātũn Mef' ūlũ Fā' ilātũn

- 1 Gõnũl ma' nāda bir aḳar Şu gibidũr mişāl-i Őattı³⁹
O ma' nā üzre cān ol Őunuñ üstine mişāl-i battı
- 2 Elinden gelse gözün dikse dehre beḳmadan kişi
Müselsel eşkin idüb rişte itse kirpigin muḳıttı
- 3 Şu bir cā kim ola nādānlaruñ Őoḳbetgehi ol cā
Serāyise daḳı ma' nāda olur ḳar tolumaz biḳı
- 4 Kişi ifrāt u tefrīt itmeden itmek gerek perhĩz
Beher hāl olısar ḳoř hāl o kim hāli ola evsātı
- 5 Ḳalem-i miftāḳ rızḳ olur elinde Nazmi anuñ kim
Nařīb itmüş ola mevlā-yı fettāḳ aña ḳüsn-i ḳattı

³⁹ 1636/:54-b

1448-Der baħr-i hezec sālīm taḳṭīyeş mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün
der ḳāfiye-yi mücerred incā rā ḫarf revī müreddef

- 1 Getürdi la' l-i dilber şöyle bihemtā vü hoşter ḫaṭṭ
Mişālin yazamaz yaḳut olmaz aña beñzer ḫaṭṭ
- 2 Ḥaṭṭ-ı la' li mişāli olmağındur ḫüsn ile yārūñ
Şafābaşş olduğı her vech ile 'ālemde ekşer ḫaṭṭ
- 3 Cümle anuñla olur berkemāl oldur tamām-ı ḫüsn
O yüzdendür ki virür ḫadd-i yāra zīb ü ziver ḫaṭṭ
- 4 Ḥaṭṭ-ı dilber muḫabbet-nāmedür ḫaḳḳā şu yüzden kim
Vefāya meyl ider ekşer getüre tā ki dilber ḫaṭṭ
- 5 Ḥaṭṭ-ı la' l-i lebeş Nazmi çin'in vārid şafā bā ḫüsn
Ki ne nūşetest yaḳubançenān zībā vü hoşter ḫaṭṭ

1449-Der baħr-i hezec müşemmen müsebbiğ taḳṭīyeş Mefā' ilün Mefā' ilün
Mefā' ilün Mefā' ilün der ḳāfiye-yi mücerred incā rā revī müreddef

- 1 Dehānuñ leblerüñle gönçeterdür şeker maḫlūt
Dağı kāfurdur sineñ o beglerle bebr-i maḫlūt
- 2 Lebün üzre ğubār-ı ḫaṭṭ ki ḫāletbaşştur cāna
Olunmuş şekker ile ḫüsniñe esrār ey püser maḫlūt
- 3 Olubdur ḳaṭre ḳaṭre eşk ile pür çehre-i zerdüm
Şu bir zer levḫa 'aynı üsti dürr ile güher maḫlūt

- 4 Uğramuş gözlerüm kan ağlamakdan kim kızarmışdur
İki gözüm Olubdur ‘ aynı sīmũñ ki ola zer maḥlũṭ
- 5 Bu Nazmi şöyle şīrĩn vaşf-ı la‘ lũñle ruḥsāruñ
İder ol ḥüsrevā gül birle gũyā kim şekker maḥlũṭ

1450-Der baḥr-i hezec müseddēs ‘ arũz u ḍarb-ı maḥşũr taḫṭĩyeş mefā‘ ilũn
mefā‘ ilũn mefā‘ il

- 1 Gõñũl bir tıfla beñzer kim aña zabt
Gerekdũr şöyle k’õgũt olına zabt
- 2 Bir ādem olmağa bir tıfl-ı āḥir
Gerekdũr imdi bir ḥoş evvelā
- 3 Gerekdũr dāyimā te‘ dīb tıfla
Edeb birle õgũt olına tā zabt
- 4 Gerekmez tıfl ışlāḥına ihmāl
Gerekdũr terbiyetle dāyimā zabt
- 5 Ḳoma kim uymaya her dem hevāya
Demādem nefsũñ ile Nazmiyā zabt

1451-Der baḥr-i remel müsemmen ‘ arũz u ḍarb-ı maḥşũr taḫṭĩyeş fā‘ ilātũn
fā‘ ilātũn fā‘ ilātũn fā‘ ilāt der ḳāfiye-yi mürēdef be elf muḳaffā

- 1 ‘ Ayš u ‘ işret bezmi içũn dũşleyũb her dem besāt
Niçeye dek kişiyē şevḳ ü server ile neşāt

- 2 Çün degül bâkî bu ‘ayş-ı dünyâ için
Birbiriyle eyleye halk ol cihetten ihtilâf
- 3 ‘Âkıl oldur gâfil olmayub soñın fikr eyleyüb
Çeşm-i ‘aqlın açub ide hışm-ı haqtan ihtiyâf
- 4 Añalum ol günü kim nice olısar hâlimüz
Haşr olub kuruldığı sa‘atte mizân u şırâf
- 5 Düşme Nazmi her deninün üstine dünyâ için
Düşme dünyâperest ile besâf-ı inbisâf

263-b

1452-Nazîre

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilât

- 1 Bir elemdür rûha nâcins ile haqqâ ihtilâf
Müşkil iştür iylemek nâ-ehle bir ehl-i irtibâf
- 2 Bir besâf üzre otursa bir kişi nâcins ile
Bir neşâf üzre ebed mümkün degüldür inbisâf
- 3 Ehl-i ‘irfân ile şöhet şöhet-i rûhânîdür
Kim virür ol rûha râhat hem virür kalbe neşâf
- 4 Dost yüzünde ‘adudan kulların haq şaklasun
Kişie andan gerekdür gâyet ile ihtiyâf

- 5 Dār-ı dünyā kim ğam u endūh birle pür durur
Nazmiyā ma' nāda ol köhne maḳsatı bir ribāṭ

1453-Nazīre

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

- 1 Olur tıflı egerçi kim belā zabt
Velī ādem daḫı olmaz bilā zabt
- 2 Gerekdür şöyle tıfluñ ger şemāli
Ki ol yüzden çabuḳ beher ḫāl olına zabt
- 3 Çıkıptur çün çabuḳ cennetten imdi
Gerek tıfla çabuḳ olına tā zabt
- 4 Bir ādem olmaz oñmaz āḫir-i kār
Şu tıfl evvelde kim olınmaya zabt
- 5 Dilek tutma dileg tut dinme hergiz
Dilüñ tıflın ögüt kıll Nazmiyā zabt

1454-Der baḫr-i hezec müseddes ' arüz u ḫarb-ı maḫzūf taḫṭīyeş mefā' ilün
mefā' ilün fe' ülün

- 1 Yerüz ḫüsn ile ol kim dāyimā ḫaṭṭ
Aña hep gösterür rüy-ı şafā ḫaṭṭ
- 2 ' Aliyy-i murtażādur şeyḫ ki oldur
Yazın ḫüsn ile bir ḫoş evvelā ḫaṭṭ

- 3 Demüş miftāh-ı rızķ ol hūsn-i hātt
Yazınca hoş   Aliyy-i murtażā hātt
- 4 Şafā virmez muhakķak bil ider nesh
Şafā-yı hūsn ile kim olmaya hātt
- 5 Ebed bir tenūñ dest olması olmaz
Elinde Nazmiyā anuñ ki ola hātt

1455-Nazīre

Fā  ilātūn Fā  ilātūn Fā  ilātūn Fā  ilāt

- 1 Döşeye ihsān içün ol dem ki bir muhsin besāt
Gören istihsān der bulur çü hūsn-i inbisāt
- 2 Döşese ni  met besatın cūd kānı bir vücūd
Ol bisāt eyler kulūba sevķ bir sevķ ü neşāt
- 3 İki yüzlü bir kese meyl itme yüz mil ol irag
İhtilāt itme o yüzden şahş ike kıl ihtiyāt
- 4 Hāķ yolundan çıkma var eyle terāzū-vār   adl
Yādīña gelsün demādem ruz-ı mizān u şirāt
- 5 Yok durur hiç işlerinde māhaşal bir māhaşal
İtme Nazmi miħnet ehline muhaşşıl irtibāt

1456-Nazīre

Fā  ilātūn Fā  ilātūn Fā  ilātūn Fā  ilāt

- 1 Eyleyen noķşān   arzından hemīše ihtiyāt
Eylemez bir dem hevā ehliyle yilüb ihtilāt
- 2 Nīkhūdur hānderū olmaķ kiŗiye haķ bu kim
Kimi g rse g ster r luŗfi y z nden inbisāt
- 3 Őāhib-i iķbāl olana lāyık oldur kim ola
Ol oturdġı bisāt  zre hemīše p r neŗāt
- 4 Zīsa  adet aŗa kim bir m rŗid-i kāmil bulur
Őıdķ u ihlāŗ ile Varub aŗa ide irtibāt
- 5 G rised r g rg s n her kimse Naŗmi āh kim
Ol nihān kim ķurula maŗŗerde mīzān u Őırāt

1457-Naŗire

Fā  ilāt n Fā  ilāt n Fā  ilāt n Fā  ilāt

- 1 Yār ile bezm-i Őarāb iķ n d ŗ nd kce bisāt
G ster r cān u dile hoŗ Őevķ   Őādi inbisāt
- 2 Bezm-i meyve bir nigār Ő h u Őeng l olmasa
Dil aķılmaz anda irmez cāna bir Őevķ   neŗāt
- 3 Sen nigāruŗn ola mı   uŗŗāķı aġyār ile yār
Ehl-i   irfān ide mi nādān ile hiķ ihtilāt
- 4 G z ŗn ile z lf ġ ŗn Őiŗri v  mekri baŗa āh
Neylemiŗd r bilesin sen r z-ı mīzān u Őırāt

- 5 Dost olursuñ eger sen düşmen-i bedhū ehlin
Şanma sulţānum bu Nazmī kuluñ ide ihtiyāt

1458-Der baħr-i remel müşemmen ‘arūz u ğarb-ı maħzūf taĳĳiyeş fā‘ ilātūn
fā‘ ilātūn fā‘ ilātūn fā‘ ilāt der ĳāfiye-yi mücerred

- 1 Her kelām itdükce ol kim eyleye ekşer ğalať
Ekşeriyā düşer anuñ sözleri yekser saĳať
- 2 Ehl-i cāhuñ şol ĳurı ‘ünvānı kim var yoĳ yire
Göz göre baş aĳrısıdur gözleyü ĳursuñ faĳať
- 3 Zisa‘ ādet dāyimā destindedür miftāħ-ı rızĳ
Şol ĳişiye kim müyesser olmuş ola ĳüsn-i ĳať
- 4 Ne yavuz olub aşıl ne ĳod yavaş olub başıl
Bu söz ile ĳıl ‘amel lā ĳayra illā fi’l-vüsāt
- 5 Bir ta‘ ama döner ol ki anuñ noĳudı olmaya
ĳanĳı naĳmuñ ki olmaya Nazmī ĳurūfunda nuĳať

1459-Nazīre

Fā‘ ilātūn Fā‘ ilātūn Fā‘ ilātūn Fā‘ ilūn

- 1 Şafħa-i ĳaddinde ol māhuñ mücellā tāze ĳať
Sūre-i ve‘ş-şemstür anda olan begler nuĳať
- 2 Āba beñzer ‘ārız-ı dilber anuñ üstinde ĳāl
Beñzer ol cādūya kim batmaz şuya mānend-i şať

- 3 Eşk-i ʿāşuḳ kūy-ı maʿ şūḳa virür revnaḳ revān
Nitekim virür şeref Baḡdād u Mısrā nil ü şaḫḫ
- 4 Her kişinüñ yaḫşi ḫonına baḳar işbu ʿ avām
Añlamazlar anı kim lā-ḫayra illā fi'l-vüsāt
- 5 Şoḫbet-i cānānedēn ben bildigüm Nazmi murād
Sīne ber sīne olub cān cāna olmaḫtur faḳaḫ

1460-Nazīre

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

- 1 Cānfezā laʿ linde ol cānānenüñ kim var ḫaḫḫ
Sūre-yi kevşer durur ol ḫaller anda nuḳaḫ
- 2 Ḫüsn-i ḫaḫḫ ile yazılmış bir gülistāndur latīf
Şafḫa-yi ḫaddünde dildāruñ o dilkeş tāze ḫaḫḫ
- 3 Ḳılmazam ḡayra heves ben ʿāşık-ı şādık baña
Maḫlab-ı aʿ lā bütün dünyāda yārimdür faḳaḫ
- 4 Ayaḡı terk olmuş at gibi yürür aḡyār-ı ḫar
Yürimekte ʿ azerlinük eyler ḫurur hep ol saḳaḫ
- 5 Laʿ l-i cānān Nazmiyā yaḳut mı yaḳut-ı cān
Sırrımı şor bil ne cevherdür şaḳın ḳılma ḡalaḫ

264-a

1461-Nazīre

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Sen melâhat mısırî sulţānı ruḥunda ḥūb-ı ḥaṭṭ
Sûre-i Yūsuf durur begler aña zībā nuḳaṭ
- 2 Hey güzel ḥaddüñde ḥaṭṭuñ olsa eglencem nola
Kim açar ğamkīn dili vech-i ḥasen hem ḥüsn-i ḥaṭṭ
- 3 Levḥ-i ḥaddüñ üzre cānā bir iki üç beglerüñ
Nuḳṭa-i ŧektür ḥaṭṭuñ olduğına bī-ŧek ğalaṭ
- 4 Yaşuma nisbet benüm hicründe ḳulzüm ḳaṭredür
Nitekim 'ummāna nisbet ḳaṭredür ceyḥūn u ŧaṭṭ
- 5 Nazmi ŧīrīn la' lügüñ her dem ki eyler medḥini
Ḥüsrevā maḳşūdı anuñ busedür andan faḳaṭ

1462-Nazīre

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Şafḥa-i ḥaddüñde ḥaṭṭuñ olmasa cānā ğalaṭ
Ḥällerden cābecā ŧek içün olmazdı nuḳaṭ
- 2 Āb-ı ḥayvāndur benüm cānum senüñ nāzük lebüñ
Ḳara zülfüñ anda ḳulmet-ı Ḥızırdur ol sebzḥaṭṭ
- 3 Mihrüñi ey mäh-ı ken' ānum ṭutub cāndan 'azīz
Şaḳlarum cān içre kim lā ḥayra illā fi'l- vüsāṭ
- 4 Gülşen-i küyuñdan eşküñ nola ḥālī olmasa

Hey begüm Bağdāddan münfik olur mı cūy-ı şaṭṭ

- 5 Ḳāmetūñ seyri durur ey serv-i nāzum rastı
Maṭlab-ı a^ç lāsı Nazmi aḥḳaruñ senden faḳaṭ

1463-Müreddef ḳāfiye-yi bā redif ü vaşl zā revī

Fā^ç ilātün Fā^ç ilātün Fā^ç ilātün Fā^ç ilün

- 1 Kātib-i ḳudret kim ol ḥad şafḥasında yaza ḥaṭṭ
Var ümīd ol dem vefāyile gönüller yaza ḥaṭṭ
- 2 Şan kitāb-ı zūdur ol māhuñ o ḥaddi şafḥası
Kim olubdur ḥüsn-i şürette aña şīrāne ḥaṭṭ
- 3 Ġam ğubārın def^ç ider dilden virür şāfī şafā
Şafḥa-i ḥadd üzre şol reyḥān mişāli tāze ḥaṭṭ
- 4 Şafḥa-i ḥadd üzre ḥaṭṭur gösteren ḥüsni tamām
Yaraşur her nāzenin nāzük ü pür nāza ḥaṭṭ
- 5 Gelmeyince fehm olunmadı femi ḥaṭṭ-ı lebi
Oldı bā^ç iş Naḳmiyā göz göre keşf-i rāza ḥaṭṭ

1464-Nev^ç -i dīger der ḳāfiye-yi mücerred rā revī

Fā^ç ilātün Fā^ç ilātün Fā^ç ilātün Fā^ç ilün

- 1 Yaraşur her gülruḥa reyḥāna beñzer tāze ḥaṭṭ⁴⁰
Kim o yüzden her kişinüñ gönlin açar tāze ḥaṭṭ

⁴⁰ 1636/:55-a

- 2 Hüsniñi hüsniñ ehlinüñ eyler kemâl ile tamâm
Pes bu yüzden nola medüh olsa yekser tâze hâtt
- 3 Mâil olsa ehl-i diller tâze hâtt dilberlere
Nola kim ‘ âşiaruñ qâdrin bilür her tâze hâtt
- 4 Tâze hâtlar bildügiçün qâdrini ‘ âsa‘ kerüñ
Sevdügi ‘ âşıklarüñ hep olur ekşer tâze hâtt
- 5 Nazmiyâ her bir nigâruñ leblerinde görünür
La‘ l-i seyr âb üzre hoş pîrûze ter tâze hâtt

1465-Der baħr-i remel müseddes ‘ arüz u ğarb-ı maqşür taqtiyeş fâ‘ ilâtün
fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilât

- 1 Bilmedigün kes ile itseñ ihtilâtt
Eyle andan evvelâ bir ihtiyâtt
- 2 Qılma dünyâ mülkine hergiz heves
Qıl taşavvur anı bir köhne ribâtt
- 3 Haqqı bir bilür gibi bilmek gerek
Haq durur ğasr ile mizân u şirâtt
- 4 Manşib-ı ‘ âlîde olan kim ola
Himmeti dñn aña qılma irtibâtt
- 5 ‘ Âkıll olan Nazmiyâ ecel-i neşâtt
Düşemez bir ‘ işrete hergiz besâtt

1466-Nazîre

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilât

- 1 'Ayš u nüş için düşündükce besât
Cân bulur anı şafâ vü dil neşât
- 2 Hâk-i pâyine iderdüm 'arz-ı hâl
Göstereydi yâr bir kez inbisât
- 3 İde 'uşşâk havf-ı ağıyardan
Kim getirmez 'aşk kâlbe ihtiyât

264-b

- 4 Ğamdan artuğ nesne yoğ dünyâda hiç
Hep muğassidür belî köhne ribât
- 5 Kâlbe ğam t̄arı olur ruħa elem
İtme nâcins ile Nazmi ihtilât

1467-Müreddef der kâfiye-yi müreddef be elf rā revî

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilât

- 1 İtdi dil mülkini çeşm-i yâr zabt
Vay ol iqlîme ki ide tatar zabt
- 2 Yaşıma kirpiklerüm sedd ola mı
Çün olunmaz hâr ile enhâr zabt
- 3 Her hevâya yeltenür kılmaz qarâr

Hiç olunmaz bu dil-i bîkâr zabt

- 4 ‘ Aşk üstâdından özge bir dağı
İde dil tıflın mekr-i dildâr zabt
- 5 Nazmi tâ kim oldu mest-i cām-ı ‘ aşk
Kendüzin ol idimez ey yâr zabt

1468-Der baħr-i remel müseddes ‘ arüz u ğarb-ı maħzûf tağġiyeş fâ‘ ilâtün
fâ‘ ilâtün fâ‘ ilün der ğâfiye-yi mücerred muğaffâ

- 1 Şafha-i ğaddinden yârün ğüb-ı ğaġı
Ħüsni vaşfidur aña begler nuğat
- 2 Sîneye çekmekden ol yârı murâd
Ey göñül cân cāna olmağtur fağat
- 3 Yâr olmaz ‘ aşığa ol yâr çün
Yâr demek aña bu yüzden ğalaġ
- 4 Şerr işe yiler ğasûd iblîsveş
Eylemez ol ğuyunu terk ol sağat
- 5 Ħaġı ol yârün muğağğağ Nazmiyâ
Ħaġı-ı reyğândur aña begler nuğat

1469-Der baħr-i remel müsemmen maħbûn ‘ arüz u ğarb-ı mağsûr tağġiyeş
fe‘ ilâtün fe‘ ilâtün fe‘ ilâtün fe‘ ilât der ğâfiye-yi müreddef be elf

- 1 Gözüme göñlüme ânide irer şevğ ü neşâġ

Ki olına yār ile ʿ işrete tezyīn besāt

- 2 İʿ tidāl üzre gerek dilberle nūş-ı şarāb
Māniʿ -yi zevk ü şafā olur olunca ifrāt
- 3 Bir nazarda kevteri ʿ ālemi seyr eylerdüm
Olsa bir nazara yāra kader-i semm-i hıyāt
- 4 Dilberüñ çeşmi vü ebrūsı hayāli dilden
Gitmeye haşrde tā kurula mizān u şırāt
- 5 Mey ki hāş ola anuñ her kadehinden Nazmi
Turmaz artar neşʿ et-i feraḥ u şevk ü neşāt

1470-Nevʿ -i dīger der kâfiye-yi müreddef be vāv tā revī
Feʿ ilātün Feʿ ilātün Feʿ ilātün Feʿ ilāt

- 1 Şol güzel kim ola anuñ kelimāti merbūt
Cān bağışlar kişiye diller olur aña menūt
- 2 Arturur laʿ li şafāsın ʿ araḥ ol cānānuñ
Hüb olur bāde-yi gülāb ile ola çün maḥlūt
- 3 ʿ Aşḫ üstādına virilmese ger tıfl dili
Hiç mümkün mi olurdu kim olaydı mazbūt
- 4 Beñzemek kes kese haşletle durur heyʿ eti қо
Taʿ m ile ola mı ḥurmaya müşābih bellūt
- 5 Nazmiyā dār-ı cihān vaḫf eve beñzer ki olmuş

Fuḡarā tarḥ olunub ehl-i ġināya meşrūt

1471-Nev' -i dīġer der ḡāfiye-yi müreddef be yā tā revī
Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilāt

- 1 ' Āşıḡuñ ġöñli durur vüs' atle baḡr-i muḡit̄⁴¹
Anuñ içinde durur şöyle ki var ḡāk-i basit̄
- 2 Kişinüñ her ciheti lāzım odur ki ola vesit̄
Olmaya anda bir ifrāt daḡı hem tefrit̄
- 3 ' Āḡıl u müdrīk olub bir kişi dānā olıcaḡ
Aḡmaḡ u ebleh nādānveş olunmaz taḡlit̄
- 4 Vaşf-ı vuşlatta şu kes kim ide zıkr-i firḡat
Şekker zehr ile ġüyā ider ol dem taḡlit̄
- 5 Nazmiyā dāvir-i devrāna vezi' olanuñ āh
' Ālemüñ ḡāline olsa döñeli ' ilmi muḡit̄

1472-Müreddef der ḡāfiye-yi mücerred rā revī
Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilāt

- 1 Şoḡbet-i dilber ile diller ider şevḡ ü neşāt
Bezm-i cānān ile her cāna irer şevḡ ü neşāt
- 2 Dilber ile mey iç ol ḡāl ile geḡ ḡoşca müdām
Her dem ey dil dileriseñ sen eger şevḡ ü neşāt

⁴¹ 1636/:55-a

- 3 omaz elden ayagın cām řarābuñ řāfī
Dilrübāyile dilā her geh diler şevk ü neřāt
- 4 Mey ü maĥbūbsuz olmasa dil ehli nola kim
Mey ü maĥbūb durur bā' iř her řevk ü neřāt
- 5 Nūř-1 cām ile bulur Nazmi gōñül zevk ü řafā
Būs-1 cānān ile cāna irer řevk ü neřāt

265-a

1473-Der baĥr-i remel müsemmen 'arūz u ğarb-1 maĥzūf taĥṭīyeř fe' ilātün
fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün der řāfiye-yi mücerred

- 1 Daĥı üstinde nigāruñ o mücellā ĥoř ĥaṭṭ
Sūre-i nūr durur ĥālleri anda nuĥaṭ
- 2 Her nigāruñ ĥaṭṭıdur gōñlin alan 'uřřāķuñ
Revnaķ-1 ĥüsn durur ĥāyetle dilkeş-i ĥaṭṭ
- 3 Yāruñ idem diyü lūṭf ile miyānını kenār
Yok yire fikre dūřübdür bu dilün ĥāli vüsaṭ
- 4 Daĥl ider ĥūb söze ba' z muķallid gūyā
Rūm türķisini söyler 'acemi gibi ĥalaṭ
- 5 Yāra vaşl olmadan aķřāy-1 murādum Nazmi
Sāde pehlūsı durur daĥı lebi būsı faķaṭ

1474-Der baħr-i remel müseddes maħbūn ‘arūz u ɗarb-ı maḳşūr taḳṭīyeş
fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilāt der ḳāfiye-yi müreddef be elf muḳaffā

- 1 Döşeye ‘uzlet için ol ki besāt
Olur ol bā‘ iş envā‘ ı neşāt
- 2 İ‘ tidāl üzre gerek egl ile şurb
Bā‘ iş derd olur anda ifrāt
- 3 Olmasa sūy-ı hevā vü heves
Dilde manzar ḳader-i semm-i hıyāt
- 4 Tut bugün şer‘ ṭariḳin muḳkem
Yarın āsān ola tā saña şırāt
- 5 Nazmiyā dār-ı cihān ma‘ nāda
Bir ḳasāvet getirür köhne ribāt

1475-Der baħr-i seri‘ ‘arūz u ɗarb-ı maḳşūr taḳṭīyeş müfte‘ ilün müfte‘ ilün
fā‘ ilāt der ḳāfiye-yi müreddef be elf

- 1 Şāhid-i bādeyle müdām iḥtilāt
Rūḫa virür rāḫat ve ḳalbe neşāt
- 2 Dilberle bāde içüb hoş geçüb
Döşeyelüm ‘işrete her dem besāt
- 3 Ḳadr bulub lābüdd irer devlete
Ol şeh-i ḫübāna iden irtibāt

- 4 Yār ışiginde ne ğam aġyārdan
‘Āşık olanda ola mı ihtiyāt
- 5 Dünyede Nazmi ne huzūr ola kim
Dūzah-ı mü‘min durur işbu ribāt

1476-Der baħr-i seri‘ ‘arūz u ğarb-ı maħzūf taġġiyeş müfte‘ilün müfte‘ilün
fā‘ilün der ħāfiye-yi mücerred tā revī

- 1 Leblerūñ üstinde ki var tāze ħatt
Gülşen-i rāz ol aña bekler nuħat
- 2 ‘Āşık-ı dīdār ki senden murād
Seyr-i cemālūñ durur ey cān faħat
- 3 Cāh dimek şol [zaħnu ki] güzel
Çāh dimek aña ne şübhe ğalat
- 4 Redd ile terk eyle ħasūdı ebed
Artıġ ayaħlanmaya tā ol saħat
- 5 Vaşf-ı lebūñ birle senūñ ħüsrevā
Nazmi durur şā‘ir-i şīrīn namsat

265-b

1477-Der baħr-i muzāri‘ aħreb ‘arūz u ğarb-ı maħşūr taġġiyeş mef‘ülü fā‘ilātü
mef‘ilü fā‘ilāt

- 1 Devlet anūñ ‘ibādet için düşleyüb besāt

Dāyim ide ʿ ibādet ḥaḳḳile inbisāt

- 2 Düştüñ reh-i ḍalālete yā hādīü'l-muzill
Eyle reh-i hidāyete sevḳ ihdināʿ ş-şırāt
- 3 Dānālar ile ülfet ider ʿ aḳlı yār olan
Nādānlar ile eylemez aḣlā bir ihtilāt
- 4 ʿ Āḳıl mıdur o kim görür iken fenāsını
Kesb ide ʿ izz ü devlet dünyā ile neşāt
- 5 ʿ Āḳıl odur ki bir dem ebed ḡāfil olmaya
Nazmi hemīşe eyleye şoñ demden ihtiyāt

1478-Nazīre

Mefʿ ülü Fāʿ ilātü Mefāʿ ilü Fāʿ ilāt

- 1 Bir bezme kim mey içmek için düşünē besāt
Şāfī şafa ile olur ol bezm pürneşāt
- 2 Vaşlın añub o yāra ki baş-ı kelām iden
Raḡbet besātını düşleyüb kılmaz inbisāt
- 3 Göstermez ol şanem baña bir meyl şūretin
Aḡyār birle eyleye şol dem ki ihtilāt
- 4 Göstermemiş durur baña bir meyl yüzün āh
Ol şāh-ı ḥüsne ideli ben bende irtibāt
- 5 Sāḳi bezm Nazmi gerek bir nigār-ı şūḡ

Kim naqş-ı hüsni seyri ide bezmi pürneşâṭ

1479-Müreddef der kâfiye-yi mücerred elf revî bî nuḡaṭ
Mef'ülü Fâ' ilätü Mefâ' ilü Fâ' ilät

- 1 Her gâh ḡâl ü hemle ol kim aña şırâṭ
ḡâl-i mürürda olısar sehl aña şırâṭ
- 2 Oldur şırâṭ-ı aşl ki görseñ gerekdür âh
Râh-ı 'ademdür anuñ göre mâ' adâ şırâṭ
- 3 Mes'üd olma varsa eñ soñ eger saña
Ola mürürda saña vâsi' dilâ şırâṭ
- 4 Emr-i ilâh ile ola gör ḡâl-i merge deg
Dirsuñ eger dilâ ki saña sehl ola şırâṭ
- 5 Her ehl-i ḡükm keste ger olmasa resm-i 'adl
Eñ soñra aña ṭâr olısar evvelâ şırâṭ

1480-Der baḡr-i muzâri' aḡreb 'arüz u ḡarb-ı maḡzûf taḡṭiyeş mef'ülü fâ' ilätü
mefâ' ilü fâ' ilün der kâfiye-yi müreddef be elf müreddef

- 1 Yârüñ ruḡunda ḡünden olub âşikâr ḡaṭṭ
Mir'at-ı ḡüsne ḡondursardur ḡubâr-ı ḡaṭṭ
- 2 Fir'avn leşkeridür olur şanki sehteżüm
Hevesi önünce eyledigünce ḡarâr-ı ḡaṭṭ
- 3 ḡüsnüñ tamâm revnaḡı anuñladur tamâm

Ol vech ile bulursa nola i^ç tibār-ı hıtt

- 4 Hüsni ü cemāl anuñla olub cümle bir kemāl
Olur tamām z̄iver ruhsār-ı yār hıtt
- 5 Bir gülistāndur ol güzellük hüsni Nazmiyā
Kim anda gonçedür leb ü gül hıdd ü hār-ı hıtt

1481-Nazīre

Mef^û ulü Fā^ç ilātü Mefā^ç ilü Fā^ç ilün

- 1 Hıddüñde kim bu vech ile tıttı qarār-ı hıtt
İklīm-i hüsne tırmayı ben el qarār hıtt
- 2 İtdi nihān kūsūfla mihr-i cemālūñi
Hıddüñde oldı çün güzelüm aşikār-ı hıtt
- 3 Ne yüz qarāsıdur bu ki qarşumda göz göre
Būs u kenār ide lebūñi ey nigār hıtt
- 4 Ben bī^ç aşıka göstermez oldı gün
Hüsniñ harimine olalı perdedār-ı hıtt
- 5 Nuşı itdi la^ç lügüñ hıttı yakut hıttını
Olmaz anuñ mişāli muhakkağ gubār-ı hıtt
- 6 Gūyā ki Hind tāciridür Çinden itdi ç azm
Rūma getürdi şatmağa müşg-i tatar-ı hıtt
- 7 Vaşf-ı hıttuñ bu Nazmi şu resm ile ebzedi kim

Anuñ mişâli olmaya bir şivedâr-ı hatt

1482-Nev^ç -i dîger der ân kâfiye-yi incâ lâm revî
Mef^ç ülü Fâ^ç ilât Mefâ^ç ilü Fâ^ç ilün

- 1 Ey mûcib-i terakki-i hüsn ü cemâl-i hatt⁴²
Vey bâ^ç iş-i tedenni-i hüzn ü melâl-i hatt
- 2 Hatt geldigine dilbere hoş gelse dillere
Nola ki olur mütemmem hüsn ü cemâl-i hatt
- 3 Memdûhı olsa nola tamâm ehl-i dillerün
Hüsn ü cemâl-i yâri qalur bir kemâl-i hatt

266-a

- 4 Dilber ki hatt getüre olur ehl-i dillerün
Her demde dillerinde hemîn kı1 ü qâl hatt
- 5 Şol hatt-ı la^ç l yâr ki var Nazmi hüsn ile
Yaqut yazmamuşdur o hatta mişâl-i hatt

1483-Der baır-i hezec sâlim taqtıyeş mefâ^ç ilün mefâ^ç ilün mefâ^ç ilün mefâ^ç ilün
kâfiye-yi bâ vaşl u hurûc incâ elf revî vü dâl vaşl u nün hurûc müreddef

- 1 Hâkîkat birle alan dembedem zıkr-i hüdâdan haz⁴³
O hâli koyub itmez hiç zıkr-i mâsivâdan haz

⁴² 1636/:55-a

⁴³ 1636/:55-a

- 2 Şafası ehl-i dünyānuñ ki māl ü cāh u şevkettür
Hāķīķat ehl-i hāķķā eylemez hiç ol şafādan hāz
- 3 Belādan ehl-i dünyā kim kaçır dāyim şafā ister
Fenā ehl-i olanlar bil ki yeg eyler belādan hāz
- 4 Demādem fikr ü zikri devlet-i dār-ı beķā olur
Fenā ehline gelmez devlet-i dār-ı fenādan hāz
- 5 Sa' ādet ehl-i olmaķtur ne Şübhe Nazmiyā imdi
Hüdādan iste anı ki ala sen rāh-ı hedādan hāz

1484-Nazīre

Mefā' īlün Mefā' īlün Mefā' īlün Mefā' īlün

- 1 O kim bedhū ola her kimseye eyler cefādan hāz
Ebed bir lütf ile bir kimseye itmez vefādan hāz
- 2 Hemīn telbīs elbīse ķarīn olmaķ fesādıdır
Hevāya her nefes kim nefis idüb eyler hevādan hāz
- 3 Nitekim hāz ider mesrūr olan kes hādeden her dem
İder maħzūn olan kimse daħı dāyim buñadan hāz
- 4 O kimse kim ola hāķ birle dāyim hāķ diye tura
O hāķ budur kim itmez imdi hāķtan māsivādan hāz
- 5 Şafā sürse nola dilhasteler bir hoşca hemdemden
Kim ola Nazmiyā kim itmeye derde devādan hāz

1485-Nazîre

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 O dilber eylemez dildâdesine bir vefâdan hâz
İder ammâ ki nâz u şîve birle biñ cefâdan hâz
- 2 Gerekmez dilrübâ yüze güler illâ güler yüzli
İder mecmu' ehli-i dil o yüzden dilrübâdan hâz
- 3 Ele ala ayağı tâ ki cānāna ʔolu içün
O dem bezm ehli cān ile iderler ol cefâdan hâz
- 4 Bugün didārına 'aşk ola şol dildār-ı şūhuñ kim
İde mey meclisinde ʔolu üzre merhabâdan hâz
- 5 Muḥammed nūrı ḥaḳḳıyçün ider cān ile dil Nazmi
Şafâ vü şevḳ ile seyr-i cemāl-i Muḫtafâdan hâz

266-b

1486-Nev' -i diġer ḳāfiye-yi mücerred incā elf ḫarf revî

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 İder va' zı eşer ḫalka olunca biri ya vâ' iz
Riyâ üzre ve lîkin ḳalbe durmaz bir şafâ vâ' iz
- 2 Biri olub riyâdan kendüde olunca bir ḫâlet
Virür ġayra daḫı va' z ile ḫâlet dâyimâ vâ' iz
- 3 Hevâyı terk idüb başdan bulunca bir sükün kendü

O yüzden ellere hem itdi rür terk-i hevā vā' iz

4 Hevādan rüzgāruñ ehl-i dünyāsını men' İdüb
Fenāsun añdurur olunca bir ehl-i fenā vā' iz

5 Muħallinde ki gülzār-ı cenān vaşfin ider gāhī
Olur bir bülbül-i gūyā o demde gūyiyā vā' iz

6 Demādem ĥaķ yolına sevķ ider ĥalkı İdüb pürşevķ
İdince ĥaķ için her gāh va' zı Nazmiyā vā' iz

7 Velī ĥaķ için olmayub olunca bir riyā birle
Zālāle düşer olmaz hādi-i rāh-ı hüdā vā' iz

1487-Der baħr-i hezec müsemmen müsebbiğ taķtīyeş mefā' ilün mefā' ilün
mefā' ilün mefā' ilün ķāfiye-yi bā redif ü vaşl u ĥurūc

1 Dil olmasun mu seyr-i rüyı ve kūy-ı yārdan maħzūz
Olur her demde çün bülbül gül ü gülzārdan maħzūz

2 Yüzüne baķsa ĥoş her ān sa' ādet yüzünü görür
O yüzden olur ehl-i dil dilā dildārdan maħzūz

3 Leb-i şirīn ile ol ĥüsrev-i ĥüsn eylese güftār
Kim ola olmaya āh ol şeker güftārdan maħzūz

4 Dil ehli olmayub nāehl olduğun bilürken āh
' Acebdür olduğı dilber dilā ağıyārdan maħzūz

5 Nice nādān ola kim Nazmiyā olmaya cān ile

Demâdem şol temâşâ-yı cemâl-i yârdan maḥzûz

1488-Der baḥr-i hezec aḥreb ‘arûz u ḍarb-ı maḥşûr taḳṭiyeş mef‘ülü mefâ‘ilü
mefâ‘ilü mefâ‘il der ḳâfiye-yi mücerred

- 1 Olmaḳ gerek envâ‘ ı leṭâfette ter elfâz
Olur o maḳûle olıcaḳ mu‘teber elfâz
- 2 Ol deñlü olur lütf ile gül gibi şafası
Rengîn daḳı ter olursa ne ḳadar elfâz
- 3 Ol kimse ki anuñ ola sözde dili tatlu
Her ḳande ise olur o bir hoş şeker elfâz
- 4 Cevher gibi elfâzı laṭîf olmaḳladur
Bu Naẓmi ki ider naẓmı demâdem dürer elfâz
- 5 Gül gibi ki olur ḥadd-i leṭâfette beḡâyet
Rengîn ola bir şı‘rde kim serbeser elfâz

1489-Nazîre

Mef‘ülü Mefâ‘ilü Mefâ‘ilü Mefâ‘il

- 1 Her şı‘rüm ider lebleri vaşfi güher elfâz
Dendânları vaşfi daḳı eyler dürer elfâz
- 2 Dür dişleri vaşfında bu şı‘rüm görüb ol yâr
Neşr itdi revân naẓmıma la‘li güher elfâz
- 3 Çok şordum anuñ sırr-ı dehânın didi aḫir

Var yok yire sözi ço gerek muhtaşar elfāz

- 4 Gül ruḥları vaşfinda olan şî' rde yārūñ
Ġâyette laţîf ü ter ü rengîn düşer elfāz
- 5 Ol ḥüsrev-i ḥüsnüñ lebi vaşfinda bu Nazmi
Her şî' rini şîrîn idüb eyler şeker elfāz

1490-Nazîre

Mef' ūlü Mefā' ilü Mefā' ilü Mefā' il

- 1 Şîrîn lebigüñ vaşfi ile ey şeker elfāz
Olmaya bu şî' rüm gibi bir şî' r-i ter elfāz
- 2 ' Aynıdur eyā iki gözüm āb-ı ḥayātuñ
Vaşf-ı leb-i le' lüñle bu şî' r-i şeker elfāz
- 3 Vaşf-ı lebüñ ey ḥüsrev-i ḥüsn itdi sözüñ ḥüb
Şîrîn olıcağ lābüdd olur mu' teber elfāz
- 4 Vaşf ideli dür dişleriñi Nazmi ğazelde
Ey la' l-i leb ebyātı Olubdur dürer elfāz
- 5 Şîrāze irerse ide eş' arıma taḥşîn
Ḥāfıza ki müsellemdür aña ey püser elfāz

267-a

1491-Der baḥr-i hezec müşemmen cüz' -i aḥreb cüz' -i sālīm taḫṭīyeş mef' ūlü
mefā' ilün mef' ūlü mefā' ilün ḳāfiye-yi bā vaşl u ḥurūc incā nün ḥarf revî

- 1 Haddüñ varken olmaz bâğ içre semenden haz
Haṭṭuñ varken olmaz şahrâda çemenden haz
- 2 Sen gözleri âhūnuñ devrinde bugün ‘ ömrüm
Zülfüñ varken itmez dil misk-i hotenden haz
- 3 Cānā leb ü dendānuñ lütfını gören itmez
Ne la‘ l-i bedehşāndan ne dürr-i ‘ adenden haz
- 4 Gül gibi gülüb bir dem gelsüñ söze nāz ile
Biñ cān ile dil eylersin gonçe dehenden haz
- 5 Ger ‘ arifseg Nazmi meyl eyleme dünyāya
‘ Ārifler iken itmez ‘ ālemde çözinden haz

1492-Nev‘ -i diğ̃er kâfiye-yi bâ redif ü vaşl u hurûc incā nūn evvel revī
Mef‘ ūlū Mefā‘ ĩlūn Mef‘ ūlū Mefā‘ ĩlūn

- 1 Alın mey-i ‘ aşk ile bu devr-i zamāndan haz
Almaz daḡı bir ġayrı lezzāt cihāndan haz
- 2 Ol kim toḡ ola göñli degme yemeği almaz
Ammā o ki ac ola eyler ḡurı nādān haz
- 3 Ol kim ola bir hoş şān eller aña meyl eyler
Cān ile ider her dil ol nev‘ ile şāndan haz
- 4 Ehl-i nazar olub şol hoş ṭab‘ olan ādemler
Her naḡş-ı nigāra hep eyler nigerāndan haz

- 5 Şol nesne kim bir dil cān ile diler Nazmi
Anı ki göre bir an cāndan ider andan Һaz

1493-Nazīre

Mef' ūlü Mefā' ĩlün Mef' ūlü Mefā' ĩlün

- 1 Sensiz kim ider cānā kūyuñda cihāndan Һaz
Dīdār ile olur çün firdevs-i cināndan Һaz
- 2 Gülzār-ı cemāl içre nāz ile revān olsuñ
Cān u dil ider ' ömrüm sen serv-i revāndan Һaz
- 3 Şevķ-i mey-i ' aşķuñ ile dil baĝra urur her dem
Mestāneler eylerler feryād u fiĝāndan Һaz
- 4 Ebrūñ ile Һaddūñ kim bir anda alur biñ dil
Bu Һüsn ü bu ān ile kim itmeye andan Һaz
- 5 ' Ayš eyle müdām elden Һoma ayaĝı Nazmi
Cām-ı meyle olur bu devr-i zamāndan Һaz

1494-Nazīre

Mef' ūlü Mefā' ĩlün Mef' ūlü Mefā' ĩlün

- 1 Kim itmeye ' ālemde sen cān cihāndan Һaz
Kimdür ki cihān içre almaya o cāndan Һaz
- 2 Şol sendeki Һüsn-i ān āñide göñül alur
Anı göricek her an kim itmeye andan Һaz

- 3 Ebrūñla müjgānuñ oldı dile eglence
Eyler çü dilāverler tīr ile kemāndan hāz
- 4 Gördükce seni cānā hāzırse irse nola cāna
‘Uşşāk nigārına eyler nigerāndan hāz
- 5 Şol la‘l-i lebūñ lütfın vaşf eyledügi demler
Hāz bu ki gelür cānā bu Nazmiye cāndan hāz

1495-Der maḥ-i hezec müseddes ‘arūz u ḍarb-ı maḥzūf taḫṭīyeş mefā‘ilün
mefā‘ilün fe‘ülün ḳāfiye-yi bā ḥarf daḥīl ü elf te‘sis muḳaffā

- 1 Olaldan dil mey-i ‘aşkıñı lamsız
O māhuñ mihrin oldı cānda ḥāfız
- 2 Düşelden ‘aşka dil şūrīde oldı
Ebed kār itmez oldı pend-i vā‘ız
- 3 Sa‘ādetmend olan şol kimsedür kim
Demādem istimā‘ı ide mevā‘ız
- 4 Sa‘ādetten bulur behre beher ḥāl
Olanlar dilde her pendi muḥāfız
- 5 Müdām āşüfte vü pürḥāl olur hep
Olan Nazmi şarāb-ı ‘aşkı lamsız

1496-Müreddef der ḳāfiye-yi mücerred elf revī

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fe‘ülün

- 1 İderdi dilrübā senden dilā Һaz
İdeydi ehl-i dilden dilrübā Һaz
- 2 Hevā-yı ʿ aşkı birle her dem āh it
Kim eyler andan ey dil ol hümā Һaz
- 3 Düşüb şāfi şarāb-ı pürşafāya
Müdām iĉer idüb ehl-i şafā Һaz
- 4 Şarāb iĉmek güzel sevmek ki var āh
Cihānda gelmez ol deñlü baña Һaz
- 5 Һayāl-i laʿ l-i cānān ile Nażmi
İder bir hoşca cāndan dāyimā Һaz

1497-Nevʿ -i dīĝer Һāfiye-yi bā vaşl u Һurūc nūn evvel revī
Mefāʿ īlūn Mefāʿ īlūn Feʿ ūlūn

- 1 O sevdigüm ki benden eylemez Һaz
Güzeller pes sevenden eylemez Һaz
- 2 Dilā dildāra Һarşu eyleme āh
Kim ol āh ilinden eylemez Һaz
- 3 Sözüñ āh ile taĝrīr itme yāra
Kişi bār u süĝenden eylemez Һaz
- 4 Nigār ile olan sinebesine
Er ide pīrehenden eylemez Һaz

- 5 Kesil Nazmi muşāhib olma kat' ā
Şu kesten kim o senden eylemez haz

267-b

1498-Der baħr-i remel müşemmen 'arūz u ɗarb-ı maḳşūr taḳṭīyeş fā' ilātün
fā' ilātün fā' ilātün fā' ilāt müreddef

- 1 Dilberün vaşfında her dem eylesem ĩşār-ı lafz
Nola kim ola leṭāfet birle hūb āşār-ı lafz
- 2 Şöyle vaşf itmek gerek dilberleri hūsn ile kim
Eyleye eş' arda hoş şīveler iş'ār-ı lafz
- 3 Eylesün cānāne vaşfında nazār eş'ārıma
Görmek ister ol ki nāzūk şī' r güher bār-ı lafz
- 4 Mürde dil 'āşıḳlara 'İsā şıfat cānbaḳş olur
Şādır olduğunca la' l-i yārdan her bār-ı lafz
- 5 Ehl-i nazm içinde Nazmi haḳ budur kim var senün
Cümle nazmuñda selāset üzre Hāfızvār lafz

1499-Der baħr-i remel müşemmen 'arūz u ɗarb-ı maḳşūr taḳṭīyeş fā' ilātün
fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün der ḳāfiye-yi mücerred müreddef

- 1 Eylese kūyunda āhuñdan dilā dildār haz
Nola eyler āh bülbulden gül-i gülzār haz

- 2 Dembedem derd ile ‘āşık anun için āh ider
Āh u zārīden ider fi’l-cümle çün bīmār ḥaz
- 3 Ol semenber kim gül-i terdür leṭāfet birle pür
Vaşlı bir berdür ki virür cāna ol her bār ḥaz
- 4 Bārid eşhāş içre varsa rūḥa rāḥat nola rāḥ
Çün virür vaqt-i zemistānda kenār-ı nār ḥaz
- 5 Nazmiyā bes ken fiḡān u nāle her dem bir deriş
Ez fiḡān u nāle et şāyed nedāred yār-ı ḥaz

268-a

- 6 Sūz-ı ‘aşk ile ki dilden gelür āh ile şivāz
Şevk ile gözlerimi uyḡudan eyler ikāz
- 7 Hışm ile eyleme ben bendeñe her gāh nigāh
Hey benüm pādşehüm olma ikinde ḡayyāz
- 8 Baña bir buse virürseñ saña biñ cān vireyin
Eger inanmazsañ ideyin imān ḡilāz
- 9 Añdurur gülşenle bülbül ü gül ḥāletini
Hüsn-i şavt ile maḥāfilde oḡur ḥuffāz
- 10 Nazm-ı Nazmi gibi vaşf-ı leb-i la’ lünde senün
Ḳanı bir nazm-ı ter ü nāzük ü rengin elfāz

1500-Nev‘-i diḡer der ḳāfiye-yi müreddef be vāv

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Vuşlatuñ her dem olunduğca nigārā melhūz
Gelür anuñla dil ü cāna nihāyette huzūz
- 2 Yād-ı la' lüñle gelür şu' le-i āhum dilden
Nāra bāde dökicek zāhir olur çünki şüyüz
- 3 Şaklasam cevher-i ' aşkuñ nola cān dürcinde
Ki olmaz anuñ gibi cānā aña cāy-ı maḥfūz
- 4 Sen per̄inüñ leb-i la' lini benüm cānum o kim
Baña yād eyleye olur sözi cāndan melfūz
- 5 Nazmiyā çāresi çekmek durur elden ne gelür
Cāna cānāna cefā eyledün çün maḥzūz

1501-Müreddef kâfiye-yi bā vaşl u ḥurūc incā elf revī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 ' Aşka bār olur o kim ola belādan maḥzūz
Derd-i ' aşka ebed olmaz o devādan maḥzūz
- 2 Tırma çek cevr ü cefāsın çeke bildükce yüri
Dilrübā çünki dilā cāna cefādan maḥzūz
- 3 Gün gibi rüşen o kim zerre kadar saña gönül
Degül ol mäh-liķā mihr ü vefādan maḥzūz
- 4 İstemez başa belā eylemez āzerde teni

Ol ki ʿālemde degül t̄ac u ʿabādan maḥzūz

- 5 Mey ü maḥbūba ider cān u dili meyl tamām
Naẓmiyā ol kim ola zevk ü şafādan maḥzūz

1502-Der baḥr-i remel müsemmen maḥbūn ʿarūz u ʿarb-ı maḥzūf taḫṭīyeş
feʿ ilātün feʿ ilātün feʿ ilātün feʿ ilün ḳāfiye-yi bā vaşl u ḥurūc müreddef

- 1 Dil ider cān ile būs-ı leb dilberden ḥaz
Olinur ḳandeyise niteki şekerden ḥaz
- 2 Lebi şeftalüsi cān ḥazḫı durur cānānuñ
Cāndan eyler kişi pes fākihe-i terden ḥaz
- 3 Lebin öpen dilin emmek dilese dildāruñ
Nola artuḳ olınur ḳand-i mükerrerden ḥaz
- 4 Sīnesi būsına yārüñ nice meyl eyleyem
Ehl-i zevk olan ider tāze vü ter berden ḥaz
- 5 Naẓmı ekşer ki güzeller şıfatı birle durur
Naẓmi eyler dil ü cān ile güzellerden ḥaz

1503-Der baḥr-i remel müseddes maḥbūn ʿarūz u ʿarb-ı maḥşūr taḫṭīyeş
feʿ ilātün feʿ ilātün feʿ ilāt der ḳāfiye-yi müreddef be elf muḳaffā

- 1 Hālet-i ʿaşk ile olan elfāz
Yaḳar ehl-i dili mānend-i şivāz
- 2 Hāb-ı ḡafletten ider çeşm dili

‘ Aşk hâleti demâdem ikâz

3 Kişi kim ‘ aşk ile dīvâne ola
Eşer itmez aña pend-i va‘ âz

4 ‘ Ömri devr içre şafâyile geçer
‘ Aşk cāmın ola ol kim lemmâz

5 ‘ Āşık oldur ki cefâkeş ola ol
Olmaya hemçü ‘ avâm ehl-i ğayyâz

6 Şüh ider şâhid nazmı Nazmı
Dürr-i meknûna müşâbih elfâz

1504-Müreddef kâfiye-yi bâ vaşl u hurûc incâ elf revî
Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilât

1 Çün degül yâr vefâdan maḥzûz
Bâri olmasa cefâdan maḥzûz

2 ‘ Aşka bel bağla diyüb ‘ aşka belî
Ey olan kimse belâdan maḥzûz

3 ‘ Āşık-ı şâdık olanlar olmaz
‘ Aşk derdine devâdan maḥzûz

4 Câm ayagın kıomaz elden şâfî
Ola her kim ki şafâdan maḥzûz

5 Nazmiyâ ehl-i şafâ olan olur

Sāz ile hūb-ı şadādan maḥzūz

1505-Nev' -i dīger der ān kāfiye-yi incā mīm revī

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilāt

- 1 Ol ki ola ḥayl ü ḥıřmdan maḥzūz
Olma der göz göre ğamdan maḥzūz
- 2 Kerem ehlini sever cān pes olur
Herkesüñ cānı keremden maḥzūz
- 3 Her kiři nefret ider mūzīden
Kimse olmaz çü sitemden maḥzūz
- 4 Kadd ü zūlf ü feme gönül viren
Göz göre olur elemden maḥzūz
- 5 Nazmiyā hep olur ehl-i dünyā
Hıfz-ı dünyā rü derümden maḥzūz

1506-Der baḥr-i ḥafīf der kāfiye-yi mücerred mīm revī

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilāt

- 1 Dil diler dilber ile her dem ḥaz
Dilber ile ider hem ādem ḥaz
- 2 Dilberi dil diler mi ğayr ile āh
Kor mı ādemde evvelā ğam ḥaz
- 3 Leb-i cānāna būsıdur cānbaḥş

Cāna viren odur hemīn ḥaz

4 Gōnlüm egler müdām şevk ile mey
Nola ben andan eylerisem ḥaz

5 Vaşl-ı cānān o cān durur Nazmi
İder andan tamām ‘ālem ḥaz

1507-Der baḥr-i ḥaffī müseddes ‘arūz u ḍarb-ı maḥzūf taḫṭīyeş fe‘ ilātün
mefā‘ ilün fe‘ ilün ḳāfiye-yi bā vaşl u ḥurūc elf revī

1 Eyleyen ḥālet-i fenādan ḥaz
Eylemez dūnyevī şafādan ḥaz

2 Vay aña kim virile aña devlet-i dehr
Olmaya devlet-i beḳādan ḥaz

268-b

3 Devlet anuñ ki ḥaḳḳ ile ola hep
Gelmeye aña māsivādan ḥaz

4 Rāy-ı beyhūdenüñ ḥaṭāsı yerin
Añlayan eylemez oradan ḥaz

5 Ne sa‘ ādettür aña kim Nazmi
Gelmeye dūnyevī şafādan ḥaz

1508-Nazīre

Fe‘ ilātün Mefā‘ ilün Fe‘ ilün

- 1 Dile dildâr ider cefâdan hâz
Eylemez neyleyüm vefâdan hâz
- 2 Aqtur kânde olsa kânlu yaşum
Eyler ol nev' a mâcerâdan hâz
- 3 Vaşl-ı dilber durur dilüñ dilegi
Derdi olan ider devâdan hâz
- 4 Dilberüñ râ kâşî durur dile rây
Dil ider cân ile o râdan hâz
- 5 Yâd ile yâr olur hep ol dildâr
Nazmiyâ itmez âşinâdan hâz

1509-Neve' -i diğeri der ân kâfiye-yi incâ râ revî

Fe' ilâtün Mefâ' ilün Fe' ilün

- 1 Eylemek kişi şûr u şerden hâz
Eylemekdür o derd-i serden hâz
- 2 Rûha râhat virür kelâm-ı laîf
Dil ider nitekim şekerden hâz
- 3 Hisset ehli şu dünyâca
Nazâr-ı rûy-ı sîm ü zerden hâz
- 4 Kânkı er ki ola ' avrete tâc
Hiç olunmaz o nev' a erden hâz

- 5 Hazz ider herzegūy-ı meshūreden
Eyleyen Nazmi şūr u şerden hazz

1510-Nev' -i dīger kâfiye-yi bā redif ü vaşl u ħurūc nūn evvel revī
Fe' ilātūn Mefā' ilūn Fe' ilūn

- 1 Ala her kim ki bu cihāndan ħaz
Aklı yoqtur olunmaz andan ħaz
- 2 Bir sebük rūḥ olan dil ehlinden
Olnur ħaḳ budur ki cāndan ħaz
- 3 Bir civān ki ola vaz' ı pīrāne
Ehl-i ḥāl eyler ol civāndan ħaz
- 4 Bir mekān ki ola mecma' cehlese
Ebed olnmaz ol mekāndan ħaz
- 5 Nazmiyā ola ol ki ḥūb-ı nefis
Her göñül cāndan eyler andan ħaz

1511-Der baḥr-i miteḳārib sālīm taḳṭīmeş fe' ulūn fe' ulūn fe' ulūn fe' ulūn
kâfiye-yi bā vaşl u ħurūc incā elf revī

- 1 O dilber dile hep ider cefādan ħaz
Dil andan nitekim vefādan ider ħaz
- 2 Dilā her dile ger cefā ide dilber
Dil ehli o nev' a cefādan ider ħaz

- 3 Yaşum ol güzel gözler āhumla gözler
Ki her merdüm āb u hevādan ider hāz
- 4 Meye meyl maḥbūba eyler muḥabbet
Şu kimse ki zevk ü şafādan ider hāz
- 5 Kıl evşāf ḥüsnini nazı nigāruñ
Ki her şāh medḥ ü şenādan ider hāz

1512-Der baḥr-i mütedārik cüz' -i maḳtū' cüz' -i maḥbūn taḳṭimesḥ fa' lün
fe' ilün fa' lün fe' ilün ḳāfiye-yi bā redf ü vaşl u ḥurūc nün revī

- 1 Cānāndan ider dil cān ile hāz
Cāndan olmur cānān ile hāz
- 2 Bezm içre gelür mestānelere
Dīvāne şıfat efgān ile hāz
- 3 Mecliste niye ḥāmuş ola dil
Neyden olmur nālān ile hāz
- 4 Üns itmese dil ' aql ile nola
Mest eyleyemez ḥayrān ile hāz
- 5 La' lüñ ide ger bir buse ' aṭā
Nazmiye gelür biñ cān ile hāz

1513-Der baḥr-i hezec sālīm taḳṭimesḥ Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün
Mefā' ilün ḳāfiye-yi bā elf te' sis ü ḥarf-i daḥīl incā ' ayn revī

- 1 Kişi kim ola her demde hevā-yı nefsine tābi‘
Hemīn beyhūde yire nāzenīn ‘ömri ider zāyi‘
- 2 Elinden gelse bir kimse hemīn öz hālını görse
Kiřinūñ ğıybetin olmasa bir dem zākır ü sāmī‘
- 3 Hāķīķat birle řāhib-i devlet oldur kim anuñ dāyim
Olub hep niyeti hayra ķamu halka ola nāfi‘
- 4 Kes ile řol kesūñ bařı ki řer iře ayak bařub
Hemān iblīsveř her yerde hayr işe ola māni‘
- 5 Murāda irmedigūñ řali‘ ünden bilme ey Nařmi
Nařīb olmayacaķ haķtan kişiye neylesün şali‘

269-a

1514-Naşire

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

- 1 Ola bir hāl-i bed kim bir sa‘ ādet semtine māni‘
‘ İnāyet eyle lütfuñ birle def‘ it anı yā dāfi‘
- 2 Ne devlettür kişiye ol ki ‘uzlet birle ‘ālemden
Ne kim virdiyse haķ şükreyleyüb bir hoş ola ķāni‘
- 3 İder cümle muzırr olandan elbette hāzer ‘āķıl
Olur řālīp aña kim ola ol kendüye bir nāfi‘

- 4 O kim her dem hevāyile yele olmaya bir işde
Zihī ḥayf añā kim ʿ ömrin ider olmaz yire zāyiʿ
- 5 Demādem anı añ kim varısardur varlığıñ ḥāke
Olur her şey muḫarrer Nazmiyā çün aşlına rāciʿ

1515-Nazīre

Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün

- 1 Görürdüm mihrün ey māhum olaydı bende ger ṭāliʿ
Gözüm nūri saʿ ādet añā kim mihrün ola lāmiʿ
- 2 Dirīgā ʿ ömre sürdi ḥasret-i vaşluñ benüm ʿ ömrüm
O devlet ol saʿ ādet olmadı ʿ ömrā baña vāḫiʿ
- 3 Senün ḫarşumdan aḡyār ile geṭtigün baña görmek
Belālarla geṭer göz göre hā bir ʿ ömrdür zāyiʿ
- 4 Ḳulaḫtan ʿ āşık olur gül gibi cānā saña anı
Ne ān kim vaşf-ı ḥüsnün ola bir dem bir kişi sāmiʿ
- 5 Demādem yel gibi yelmekde ʿ ömri hep hebā olur
O kim Nazmi ola her dem hevā-yı nefsine tābiʿ

1516-Der baḫr-i hezec aḫreb ʿ arūz u zarb-ı maḫşūr taḫṭiyeş mefʿ ülü mefāʿ ilü mefāʿ ilü mefāʿ il der ḫāfiye-yi muḫayyed incā ʿ ayn revī ve rā ḫarf ḫayd

- 1 Dil mezraʿ ina tuḫm emel çün şecer ḫarʿ
Gök şaldı vü her cānına uzatdı niçe ferʿ

- 2 Dīn mezra‘ı eşk ile bulur neşv ü nemāyı
Bārān ile hāřıl olur elbette çü her zer‘
- 3 Sevķ itme hüdāya bizi bir rāh-ı źalāle
Rıhlet demine dek olavuz rāhrev-i şer‘
- 4 şarşar bizi āhir nidelüm şarşar murg-ı āh
şol kes gibi kim tuta anı ğāyetle şar‘
- 5 Mānend-i hās ol kes kim ola hāřılı bed aşl
Naçmi ana hep maşz-ı hābāřetde olan fer‘

1517-Der bařr-i hezec ařreb ‘arüz u źarb-ı mařzūf taķtiyeř mef‘ülü mefā‘ilü
mefā‘ilü fe‘ülün ķāfiye-yi be vaşl incā rā revī

- 1 Aġyār olur seyr-i ruķ-ı dilbere māni‘
Olur o sa‘ādetten o bīdillere māni‘
- 2 Gün yüzüni göz göre hāsūd olur o māhuñ
Göstermege ben zerre-yi hāk-i dere māni‘
- 3 Yārüñ deheni būsedinüñ dest-resine
Ol zülf olur şöyle ki var yoķ yire māni‘
- 4 Dġmānı olur dāyim anuñ ayaġına āh
Yüz sürmege ben hāk-i reh-i kemtere māni‘
- 5 Men‘ eyleser pāyine yüz sürmeden ol yār
Yolında olur mı ola terk-i sere māni‘

6 Āhum ki kemāhı baña göstermez o māhı
Pes ebr olur seyr-i meh-i envere māni^ç

7 Nazmi göze göz kanlu yaşum her dem olur āh
Göstermege ol yāri bu çeşm-i tere māni^ç

1518-Der baħr-i hezec müseddes ^çarūz u z̄arb-ı maħzūf taḳṭiyeş mefā^çīlün
mefā^çīlün fe^çūlün ḳāfiye-yi be elf te^çsis ü ḫarf daḫīl ^çayn revī

1 Olan dāyim kelām-ı ḫaḳḳı sābi^ç
Bulur ^çuḳbāya nāfi^ç çoḳ menāfi^ç

2 Degüldür eylemek ^çāḳıllara işi
Şol işi ki olmaya kendüye nāfi^ç

269-b

3 Sa^ç ādet aña kim ḫaḳ virdüğine
Olub rażı ola anuñla ḳāni^ç

4 Sa^ç ādet ehlidür ehl-i ḳanā^ç at
Ḳanā^ç attür ḳamu iylügi cāmi^ç

5 Müselmān olına bi'l-cümle ḫaḳ söz
Hemān olmaḳ gerekdür naşş-ı ḳāṭı^ç

6 Kişi ölür ḳara topraḡ olur āh
Olur her nesne pes aşlına rāci^ç

7 Zihī ḫayf aña kim ^çömr-i ^çazīzi

İde hep vara şol yok yire zāyi‘

- 8 Ola nāsuñ eşerrāsından ol kim
Olur her kıande ise ĥayrı māni‘
- 9 Okı ihlāş ile çok kıul hüvallah
Kim oldur Nazmiyā her şerri dāfi‘

1519-Nazīre

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ulün

- 1 Olnca bir kışide sa‘ d t̄ali‘
Olur āşār-ı devlet anda lāmi‘
- 2 Ne devlettür kışıye ol ki dāyim
Elinde olan ile ola kıani‘
- 3 İden az nesne ile kıanā‘ at
Bulur andan beğāyet çok menāfi‘
- 4 Cihānda zīsa‘ ādet ol kışıye
Ki dūnyā ehline olmaya tābi‘
- 5 Ĥaridār-ı metā‘ -yı dehr olan kes
İder ĥayfā ki naķd-i ‘ ömri zāyi‘
- 6 Aluşmaz birbiriyle degme eşķāş
Pes olur muhtelif elbet t̄abāyi‘
- 7 Yürü ol ĥāk-i pāy-i yārı Nazmi

Olur çün küll-i şey aşlına rāci°

1520-Nazīre

Mefā° İlün Mefā° İlün Fe° ülün

- 1 Ola bir kimse kim nefsine tābi°
İder yoğ yire nağd-i ° ömri zāyi°
- 2 Hāriş ola o kim dünyāya ğāyet
Ol olmaz hiçbir nesneyle kāni°
- 3 Olub hep şerre māil ehl-i dünyā
Olur hayr ehlinün hayrına māni°
- 4 Olanlar müşteri dünyāya ekşer
Olur dīnen hemīn dünyāya bāyi°
- 5 Naşīhat sözleri erbāb-ı ° ađluñ
Olur yanında Nazmi naşş-ı kātı°

1521-Nazīre

Mefā° İlün Mefā° İlün Fe° ülün

- 1 Görürdüm yāri yāri kılsa ṭāli°
Ola mı görmek āh ol günü vāki°
- 2 Olursa dilberün dil ḥāk-i pāyi
Nola her şey° olur aşlına rāci°
- 3 Şarāb-ı la° l-i dilber gibi olmaz

Dil-i bīmāra şihhat birle nāfi‘

- 4 Bu dil hicrānda dildāruñ ne çāre
Olur vaşlı hayāli birle k̄āni‘
- 5 K̄o Nazmi ol dehenden būse fikrin
Gel itme yoğ yire dār-ı ‘ömri zāyi‘

1522-Der baħr-i remel müşemmen ‘arūz u zarb-ı mağşūr takṭīyeş fā‘ ilātün
fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilāt der k̄āfiye-yi müreddef be elf

- 1 Her ne dem kim eyleye bir hūb-ı şavtı istimā‘
Aşkı olan şevk ile biiḥtiyār eyler nizā‘
- 2 Hiç olur mu ol kim ola bir gönülde şaklu ‘aşk
Zāhir olmamağ olur mı pes zücāc içre şuā‘
- 3 Oldıgunca cān bedenden hağğa şükr itmek gerek
Āḥirü‘ l-emr idiserdür cān bedenden çün vedā‘
- 4 Mülk-i dünyā kim var āḥir olısdur çünki yoğ
Biribriyle yoğ yire eylerler anuñçün nizā‘
- 5 Manşib u cāh ehlinüñ başında ğavğā dāyimā
Nazmiyā hağğā degül illā ki ancağ bir şadā‘

1523-Nazīre

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilāt

- 1 Tīğ urarsa boynuma yār itmezem kağ‘ a nizā‘

Tiğsiz mümkün degüldür baña andan inqıtâc

- 2 Gitmeye mihr-i o mâhuñ bu gönülden tâ ebed
Kala ol bâkî didikde cismüme cân elvedâc
- 3 Yâr u ağıyar için ey dil baña añma hayr u şerr
Nîk ü bed bir söz o yüzden itmez oldum istimâc
- 4 Bir nigâr-ı mihr-i bânıdır bu çarhuñ âfitâb
Yine şevk ile anuñ çarh itsün iderse semâc
- 5 Cevher-i cân ile istersem ben ol dürdâne
Nola Nazm-i beñzeriyle istenür zirâ metâc

1524-Nazîre

Fâc ilâtün Fâc ilâtün Fâc ilâtün Fâc ilât

- 1 Mülk-i aşkuñ üstine cân ile dil eyler nizâc
Kim bu mülke ikisi hem müşterektür hem meşâc
- 2 Vaşf-ı hüsnüñ güş idelden çarha girip rüz u şeb
Bir yaña meh bir yaña mihr-i münîr eyler semâc
- 3 Nitekim her kişiye müşkil durur şâm-ı ecel
c Aşıkâ andan eşeddür dostum rüz-ı vedâc
- 4 Cân u dil cânı gibi şaqlar demâdem c aşkıñı
Gerçi dirler küll-i sırrın câveze'l-ışneyni şâc
- 5 Vaşf-ı dendânında nazm-ı dünişârın Nazminüñ

Āferīn oğur nigāra her kim itse istimāʿ

270-a

1525-Müreddef der kıāfiye-yi müreddef be elf incā nūn ħarf revī

Fāʿ ilātūn Fāʿ ilātūn Fāʿ ilātūn Fāʿ ilāt

- 1 Umarum kim diyecek bu cismüme cān elvedāʿ
Dimeye ol demde cāna her cānān elvedāʿ
- 2 Tā ki düşdi ʿ aşkuña dil dilberā ol dem hemān
Muṭlaқа dimüş durur derdüme dehān elvedāʿ
- 3 Rūşen oldı gün gibi hercāyī olduğūñ senüñ
Mihrüñe şimdengerü ey mäh-ı tábān elvedāʿ
- 4 Seyr-i ħüsnüñden kim ola merdüm-i çeşmüm cüdā
Aña beñzer ħayata diye insān elvedāʿ
- 5 Niçe niçe bu cihān ħalkına Nażmi āh kim
Döne döne anca dimüşdür bu devrān elvedāʿ

1526-Der baħr-i remel müseddēs ʿarūz u źarb-ı maқşūr taқṭiyeş fāʿ ilātūn
fāʿ ilātūn fāʿ ilāt der kıāfiye-yi müreddef be elf

- 1 İdiser herkes cihāndan çün vedāʿ
Yā cihān içün nedür bu nice nizāʿ
- 2 Müʿ mine lāzım durur dāyimā
Eyleye vāiz kelāmın istimāʿ

- 3 Şefkat olur kimde kim ĩmān ola
Nitekim lāzım durur Şemse Őifā^ç
- 4 Gāh ğam geldügi şalbe ki feraş
İki kes bir mülke olmaş durur meŐā^ç
- 5 Nařmiyā^ç ömri cihānda az ola
Ol ki çok bid^ç atler ide iřtirā^ç

1527-Naşire

Fā^ç ilātün Fā^ç ilātün Fā^ç ilāt

- 1 Kim ki bir bũse iderse intifā^ç
Yārũn ağızı varlığında yok nizā^ç
- 2 Der gören yārũn yüzün alnın gözün
İtmüş ay u gün ile merriş ictimā^ç
- 3 Vaşf-ı şadd-i yāri yād itdükce bād
Serv ider ol dem Őafā senden semā^ç
- 4 Hicr ü vuşlat şavlin ey dil diñleme
Olur olmaz sözi itme istimā^ç
- 5 Yār ile ço cevri ü lũř başşini
İtme gel var yok yire Naçmi nizā^ç

1528-Naşire

Fā^ç ilātün Fā^ç ilātün Fā^ç ilāt

- 1 Vaşf-ı hüsn-i yâri iden istimâc
Hâl alub fi'lhâl ider turub semâc
- 2 Şevk-i mihri hâlet ile ol mehûn
Âfitâbuñ süz-ı ahıdur şifâc
- 3 Aña kim mihr ide ol meh gün gibi
Kadri günden bulur irtifâc
- 4 Buse ihsân eylese cânân baña
Ben aña cânım virürdüm binizâc
- 5 Cân u dilden şakla râz-ı aşkıñı
Küll-i sırrın câveze'l-ışneyni şâc
- 6 Hicrine şalarsa hışm ile seni
Vaşlına dildâruñ ey dil elvedâc
- 7 Naqd-i cân vir Nazmi būs-ı la'lin al
Beñzeriyle istenür zirâ metâc

1529-Nazîre

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilât

- 1 Vaşf-ı hüsnüñi idelden istimâc
Çarha girüb mihr ü mäh eyler semâc
- 2 Gül gibi olur kulağtan aşıkun
Vaşf-ı hüsnün her kim itse istimâc

- 3 Zülfüne bir dem bulaydum dest-res
‘Ömrden cânā bulurdum işfā‘
- 4 Hey seni sevmekde ‘ömrüm hāşılı
Cân ile dil müşterekdür hem meşā‘
- 5 Senden olmaz münkaṭi‘ göñül
Līk tīg-i hier virür inḳiṭā‘
- 6 Çünkü sen aḡyār ile yār olduñ āh
Mihrüñe ey yüzi māhum elvedā‘
- 7 Būs-ı la‘ lüñ lütf idersüñ Naḡmiye
Cân revān eyler saña ol bīnizā‘

SONUÇ

Klasik şiirimizde 16.yüzyıl her yönüyle önemli bir dönemdir. Ortak kanaate göre bu yüzyıl hem imparatorluğun hem de divan şiirinin zirvede olduğu bir dönemdir. Kültürel faaliyetlerin bu derecede üst noktayı gördüğü bir başka devir gösteremiyoruz. Tüm bu yönleriyle çalışmamızda ele aldığımız Edirneli Nazmî'de bu yüzyıl şuarasındandır. Bizce Nazmî'nin eserlerinin yapılacak daha birçok çalışma ile ortaya konacak çok orijinal özellikleri vardır. Divanını ele aldığımız şairin 144-b/270-a varakları arasındaki kısmı incelememizde bize bu şair hakkındaki fikirlerimizi iyi yönde geliştiren bir anlayışın ortaya çıkması etkili olmuştur. Nazmî'nin incelediğimiz gazeliyyatında birçok özellik vardır. Bu özelliklerin başında hiç şüphesiz şairin divanının şekli unsurları gelir. İncelememizde Nazmî'nin bilhassa bu özelliklerine değindik. Nazmî'nin şiirlerinde yine üzerinde düşünülmesi gereken bir konunun da onun şiir içeriği olduğudur. İçinde yaşadığı 16. Yüzyıla dair belki de gün yüzüne çıkmamış birçok unsur vardır. Bu unsurların o dönem ve dönem içinde oluşan yapısı ile ilgili özellikler olduğunu düşünüyoruz. Tüm bu çalışmalarla birlikte Nazmî'nin divan şiirinde önemli bir yere sahip olması gerektiği kanaatini taşıyoruz.

KAYNAKÇA

A.Kitaplar

CANIM, Rıdvan (1995); *Edirne Şairleri*, Akçağ Yayınları, Ankara.

----- (1991); *Tezkiretü 'ş-Şuarâ Tabsıratü 'n-Nuzamâ*, Atatürk Ünv. SBE, Erzurum.

İPEKTEN, Haluk (2003); *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*, Dergâh Yayınları, İstanbul.

İSEN, Mustafa (1998); *Sehî Bey Tezkiresi-Heş Behişt*, Akçağ Yayınları, Ankara.

KOCATÜRK, Vasfi Mahir (1970); *Türk Edebiyatı Tarihi*, Ankara.

KÖKSAL, M. Fatih (2006); *Divan Şiirinde Nazire*, Akçağ Yayınları, Ankara.

KÖPRÜLÜZÂDE Mehmed Fuad (1928); *Millî Edebiyat Cereyanının İlk Mübeşşirleri ve Divân-ı Türkî-i Basît*, Devlet Matbaası, İstanbul.

KURNAZ, Cemal; *Hayâlî Bey Divânı Tahlili* (1987); K.T.B. Yayınları, Ankara.

KUTLUK, İbrahim (1997); *Beyânî Mustafa Bin Cârullah- Tezkiretü 'ş-Şuarâ*, Türk Tarih Kurumu Yay, İstanbul, s.296

LEVEND, Agâh Sırrı (1984); *Divan Edebiyatı Kelimeler ve Remizler Mazmunlar ve Mefhumlar*, Enderun Kitabevi, İstanbul.

ONAY, Ahmet Talat (2000); *Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar ve İzahı* (Haz: Cemal Kurnaz), Akçağ Yayınları, Ankara.

PALA, İskender (2005); *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*, Kapı Yayınları, İstanbul.

SAMİ, Şemseddin (2007); *Kâmus-ı Türkî*, Çağrı Yayınları, İstanbul.

----- (1996); *Kâmusu 'l- A 'lâm*, Kaşgar Neşriyat, Cilt:6, Ankara.

SOLMAZ, Süleyman (2009); *Ahdî-Gülşen-i Şuarâ*, Denizli.

SUNGURHAN, Aysun (2008); *Tezkiretü 'ş-Şuarâ-Beyânî*, Ankara.

----- (2009); *Kınalızade Hasan Çelebi-Tezkiretü 'ş-Şuarâ*, Ankara.

SOLMAZ, Süleyman (2009); *Gülşen-i Şuarâ (Bağdatlı Ahdî)*, Kültür Bakanlığı Elektronik Kitaplar, Bölüm B.

SÜREYYA, Mehmed (1996); *Sicill-i Osmânî*, Tarih Vakfı Yurt Yay, c.IV, İstanbul.

TUMAN, Mehmet Nail; *Tuhfe-i Nâilî*, Cilt 2, Mad. no:4328.

B.Makaleler

AVŞAR, Ziya (2001); “*Türkî-i Basîti Yeniden Tartışmak*”, Bilig-18, Yaz.

AYNUR, Hatice (2009); “*Türkî-yi Basît Hareketini Yeniden Anlamak*”, Turkish Studies, Volume 4/5.

ÇINAR, Bekir (2009); “*Edirneli Nazmî'nin Türkî-i Basît Şiirlerinin Teşbihler Sistemi Açısından Genel Anlayışla Mukayesesi*”, Journal of Turkish Studies, Summer.

GÜVEN, Ahmet Zeki (2009); “*Edirneli Nazmî'nin Pendnâmesinde Eğitim ve Ahlâk Anlayışı*”, Journal of Turkish Studies, Summer.

KÖKSAL, M. Fatih (2002); “*Orijinal Bir Şair: Edirneli Nazmî ve Dîvânına Yeni Bakışlar*”, Bilig, S. 20, Kış.

----- (2002); “*Edirneli Nazmî'ye Ait Olması Kuvvetle Muhtemel Bir Eser: Tevârîh-i Antâkiyye*”, Journal of Turkish Studies-Türklük Bilgisi Araştırmaları (Prof. Dr. Günay Kut Hatıra Sayısı), Harvard University, 28/I, 47-108. (KTŞA).

----- (2009); “*Edirneli Nazmî ve Çağdaşlarının Eserlerinden Türkçenin Tarihsel Sözlüğüne Katkıları*”, Journal of Turkish Studies, 4/5 Summer, 249-261.

MAZIOĞLU, Hasibe (1977); “Edirneli Nazmî’nin Pend-i Attâr Çevirisi”, AÜDTCF Türkoloji Dergisi, S. 7.

ÖZKAN, Mustafa (1994); “*Edirneli Nazmî*”, TDV İslam Ansiklopedisi, İstanbul.

----- (1997); “*Edirneli Nazmî ve Türkî-i Basît Hareketi*”, İlmî Araştırmalar, İstanbul.

TÜRKMEN, Seyfullah (2009); “*Türkî-i Basît’in Söz Varlığı*”, Journal of Turkish Studies, Summer.

C. Tezler

AVŞAR, Ziya (1998); *Edirneli Nazmî Hayatı-Edebî Kişiliği-Eserleri-Türkî-i Basît ve Gazeller Dışındaki Nazım Şekilleri ve Türleri*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi SBE, Ankara.

KÖKSAL, M. Fatih (2001); *Edirneli Nazmî Mecma ‘ü’n-Nezâir*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi SBE, Ankara.

ÖZGEÇMİŞ

01.01.1986 Çorum Uğurludağ ilçesi doğumlu olan Orhan Kılıçarslan, ilkokulu Kırkkonaklar İlkokulu'nda, ortaokulu Mehmet Nazif Günel İlköğretim Okulu'nda ve liseyi Çankaya Seyranbağları Lisesi'nde tamamladıktan sonra 2004 yılında Hacettepe Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümüne kaydını yaptırdı. 2009 yılı haziran ayında bu bölümden başarıyla mezun oldu.

İletişim Bilgileri:

Kutlu Mahallesi

İmam Alim Sultan Caddesi

No: 191/4

Akdere/ANKARA

Telefon: 555 587 97 60

EKLER

Ek 1: Tıpkıbasım